DE APOCRIEFE BOEKEN

Volledige herdruk volgens de oorspronkelijke uitgave van

Jacob en Pieter Keur

1637

Machteld Aelbrechtsdr. en de erfgenamen van Hillebrand Jacobsz. van Wouw hadden op 11 december 1632 het recht van drukken voor 15 jaar gekregen van de Staten-Generaal.
Het drukken werd vertraagd door de schaarste en duurte van het papier en omdat een meesterdrukker uit Amsterdam pas na een strenge winter naar Leiden kwam met zijn gereedschap.
Het drukken gebeurde in huis D' Oliphant aan de Hooglandse Kerkgracht.

Op 17 september 1637 werd het eerste exemplaar in groot formaat, verguld op snee en gebonden in paars fluweel door Walaeus, Hommius en Andreas Rivet aangeboden aan de Staten-Generaal.

De eerste Statenbijbel werd gedrukt door Paulus Aertsz. van Ravesteyn in Leiden.
Later volgden bij andere uitgevers nieuwe uitgaven.
Bekend werden de Keurbijbel die in 1666 te Dordrecht werd uitgegeven door Hendrik en Jacob Keur en later samen met Pieter Keur

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2017

Toelichting over de Apocriefe boeken uit de tijd van het Oude Testament:
https://nl.wikipedia.org/wiki/Apocriefen_van_het_Oude_Testament - mw-headhttps://nl.wikipedia.org/wiki/Apocriefen_van_het_Oude_Testament - p-search

Apocriefen van het Oude Testament (Grieks: ἀπόκρυφος, apokruphos: geheim, verborgen), is een term waarmee bepaalde boeken worden aangeduid die aanvankelijk door sommigen als onderdeel van het Oude Testament van de Bijbel werden beschouwd, maar uiteindelijk niet in de canon van de Bijbel zijn opgenomen. Protestanten noemen daarnaast ongeveer tien boeken apocrief, die gezaghebbend zijn in andere kerken, zoals de oosters-orthodoxe kerken en de Rooms-Katholieke Kerk. De laatstgenoemde noemt deze boeken deuterocanoniek, dat wil zeggen 'in tweede instantie aan de canon toegevoegd'. Deze boeken zijn in de regel ontstaan in de periode tussen Oude Testament en Nieuwe Testament in.

In de Nieuwe Bijbelvertaling zijn het elf boeken: het aantal hangt ervan af of men de brief van Jeremia als hoofdstuk van Baruch en het Gezang van drie mannen in de vurige oven als hoofdstuk van Daniël beschouwt, of dat men deze als aparte boeken rekent.

Tussen de **Dode-Zeerollen** bevinden zich talloze religieuze boeken die noch door de Joden noch door de christenen tot hun canon worden gerekend. Ook de Septuagint bevat boeken, zoals het boek Oden, III Ezra, IV Makkabeeën, die niet tot de canon worden gerekend. Andere voorbeelden zijn het Eerste boek van Henoch en Jubileeën. https://nl.wikipedia.org/wiki/Bestand:Tridentinum.jpg

Er zijn tien (of 11, zie verder) boeken die, hoewel ze niet tot de Hebreeuwse canon behoren, door de katholieke kerk en de oosters-orthodoxe kerken gezaghebbend worden geacht. Ze zijn ontstaan in de periode tussen de Hebreeuwse Bijbel en het Nieuwe Testament in. Het zijn boeken uit de Septuagint (de tussen ca. 225 en 100 v.Chr. gemaakte Griekse vertaling van het Oude Testament) die Hiëronymus pas na aandringen van Augustinus van Hippo en Paus Damasus I in de Vulgaat heeft opgenomen. Hiëronymus noemde deze boeken "apocrief", maar had daarmee geen negatieve bijbedoeling.

Tot de vorige eeuw veronderstelde men dat de **Septuagint** een vertaling van de **Masoretische** tekst was. Uit onderzoek van de Dode Zee-rollen blijkt dat dit niet het geval is. Van veel Bijbelboeken blijken verschillende teksten te hebben gecirculeerd; een wat vrijere die gebruikt is voor bijvoorbeeld de Septuagint, en een strikte, die de basis werd van de Masoretische tekst. Van sommige boeken zijn er in de handschriften van de Septuagint verschillende versies te vinden, zoals van Richteren, Daniël en Tobias. De Wijsheid van Jezus Sirach heeft een lange versie, kennelijk zijn er verzen toegevoegd. Het boek Psalmen heeft een psalm (151) meer dan de Masoretische tekst (bovendien is de nummering anders). De boeken Daniël en Esther hebben in de Griekse versie hele hoofdstukken tekst extra. Het boek Ester is in de Nieuwe Bijbelvertaling zowel uit het Grieks als uit het Hebreeuws vertaald, en staat er dus twee keer in. In de katholieke Bijbel vertaalt men uit het Hebreeuws en voegt de Griekse hoofdstukken toe. De extra hoofdstukken van het boek Daniël zijn in een extra boek opgenomen: Toevoegingen aan Daniël. Ook de Brief van Jeremia en Het gebed van Manasse zijn in de Nieuwe Bijbelvertaling als zelfstandige boeken opgenomen; daarmee komt het aantal boeken op 11. In de Willibrordvertaling 1995 zijn het er tien, doordat de brief van Jeremia daar bij het boek Baruch is gevoegd. Van het boek De wijsheid van Jezus Sirach is een Hebreeuwse, een Syrische, en een Griekse versie bekend. Hoewel tekstkritisch de Hebreeuwse versie de voorkeur zou verdienen, heeft het boek gezag, omdat het is opgenomen in de Septuagint en de Vulgaat en geldt voor de vertalingen de Griekse tekst als de brontekst.

Hoewel van een boek als De wijsheid van Jezus Sirach Hebreeuwse teksten aanwezig waren, werd het door de **Joodse Schriftgeleerden** niet toegelaten tot de Hebreeuwse canon. Het boek geeft namelijk een vrij precieze datum waarop het geschreven is (180 voor Chr. voor het Hebreeuwse origineel; 132 voor Chr. voor de Griekse vertaling) en het criterium voor

toelating was mogelijk dat de tekst terugging op Ezra (ca. 400 voor Chr. Een boek als Prediker, dat iets ouder is (het wordt geciteerd door Sirach) werd wel toegelaten, mogelijk omdat men het toeschreef aan Salomo. Ook het gedeeltelijk in het Aramees geschreven Daniël werd toegelaten, omdat men ervan uitging dat Daniël zelf de auteur was. Vaak wordt de canon toegeschreven aan de synode van Jamnia, rond 100 ná Chr. Het is allerminst zeker dat er zo'n synodebesluit is geweest. De besprekingen gingen in die tijd meer over het waarom dan over of een bepaald boek moest worden toegelaten.

Er zijn meerdere boeken Ezra (Esdras in Latijn) waarvan de nummering wisselt. Esdras B in de Septuagint zijn de canonieke boeken Ezra en Nehemia. Daarnaast bevat de Septuagint ook een Esdras A dat beschouwd wordt als een apocrief boek. Er zijn ook andere indelingen, bijvoorbeeld 1 Esdras tot en met 4 Esdras.
De term ***pseudepigraaf*** komt uit het Grieks en wil zoveel zeggen als: 'geschreven onder een valse naam' of, minder pejoratief, 'geschreven onder een alias' waarmee bedoeld wordt dat het werk is geschreven onder de naam van een gezaghebbende figuur uit het verleden.
Het boek Henoch heeft een aparte status: in de Ethiopische kerk is I Henoch canoniek; in de overige kerken apocrief.

De oude **Christelijke kerk** accepteerde de Septuagint, de Griekse vertaling van het Oude Testament als gezaghebbend. De Septuagint bevat de boeken van de Hebreeuwse Bijbel in Griekse vertaling, zoals gezegd soms (Ester, Psalmen, Daniël) in een langere versie. De Septuagint bevat daarnaast de deuterocanonieke boeken, en ook nog boeken als III en IV Makkabeeën die volgens zowel rooms-katholieken als protestanten niet tot de canon behoren. De Vulgaat is de Latijnse vertaling die Hiëronymus (ca 382-405) maakte van de Bijbel. Hij beschouwde alleen de Hebreeuwse Bijbel als gezaghebbend. Hierover ontstond een discussie met Augustinus van Hippo die de gehele Septuagint geïnspireerd achtte. Hiëronymus gaf ten langen leste toe, maar hij vertaalde de door hem deuterocanoniek genoemde boeken niet zelf, maar bewerkte de oudere vertalingen (Vetus Latina). De Rooms-Katholieke Kerk beschouwde tot begin deze eeuw de Vulgaat als gezaghebbend en erkent de deuterocanonieke boeken als richtinggevend voor geloof en leven.

https://nl.wikipedia.org/wiki/Bestand:Apocriefe_boeken_Lutherbijbel.jpgDe **Hervormers, zoals Maarten Luther** die in 1534 met zijn Bijbelvertaling in het Duits kwam, namen in de zestiende eeuw de Hebreeuwse Bijbel aan als canon, en verwierpen daarmee de boeken die de Rooms-Katholieke Kerk deuterocanoniek noemt. Deze boeken werden apocrief genoemd, en ter onderscheid werden de overige verworpen boeken pseudepigraaf (onder valse naam verschenen) genoemd. Voor de Rooms-Katholieke Kerk, die zich uitsprak op het Concilie van Trente, bleef de Vulgaat de standaard, waarvan tweemaal een herziene druk verscheen. De protestantse canon bevat daarom minder boeken dan de katholieke. Luther nam ze wel op in zijn vertaling, maar daarin staan ze apart tussen het Oude en het Nieuwe Testament in, met een waarschuwing dat deze boeken niet gezaghebbend zijn zoals de andere boeken.

De (gereformeerde) **Nederlandse Geloofsbelijdenis** (1561) zegt in artikel 6 dat de boeken nuttig zijn om te lezen, maar geen leergezag hebben: Artikel 6. Het onderscheid tussen de canonieke en de apocriefe boeken.

"Wij onderscheiden deze (de boeken van de protestantse canon, red) heilige boeken van de apocriefe, namelijk het derde en vierde boek van Ezra, het boek Tobias, Judith, het boek Wijsheid, Jezus Sirach, Baruch, de Toevoegingen aan het boek Ester, het Gebed van de drie mannen in het vuur, de Geschiedenis van Susanna, van Bel en de draak, het Gebed van Manasse en de twee boeken van de Makkabeeën. De kerk mag deze boeken wel lezen en

ervan leren, voor zover zij overeenstemmen met de canonieke boeken. Zij hebben echter niet zo'n kracht en gezag, dat men door het getuigenis van deze boeken enig punt van het geloof of van de christelijke godsdienst zou kunnen bevestigen; laat staan dat zij het gezag van de andere, de heilige boeken, zouden kunnen verminderen."

Op 13 november 1618 vond de eerste zitting van de bekende **Nationale Synode te Dordrecht** plaats. In de 9e en 10e zitting werd de mogelijkheid van een nieuwe Bijbelvertaling besproken. Eerst werd advies ingewonnen bij de buitenlandse afgevaardigden. De Engelsen vertelden hoe zij te werk waren gegaan bij het maken van hun vertaling die korte tijd tevoren gereed was gekomen. Vervolgens was het woord aan de Nederlanders. Zij verklaarden eenstemmig dat er een compleet nieuwe vertaling moest gemaakt worden, maar deze moest wel zo nauw mogelijk bij de bestaande aansluiten, om te voorkomen dat mensen zich uit onvrede over het nieuwe en onbekende tegen invoering van de nieuwe vertaling zouden verzetten.

Vervolgens kwam de vraag aan de orde, wat er met de apocriefe boeken moest gebeuren. Met meerderheid van stemmen werd besloten de apocriefe boeken toch vanuit het Grieks in het Nederlands te vertalen. Maar aan dit werk zou minder zorg worden besteed dan aan de vertaling van de canonieke geschriften. De apocriefe boeken waren van oudsher in binnen- en buitenland altijd in één band met canonieke uitgegeven. Wanneer de Nederlanders van dit gebruik zouden afwijken, dan kon dit lichtelijk een oorzaak van ergernissen en lasteringen worden.

"En hoewel te wensen ware, dat al deze Apocriefe boeken nooit bij de heilige Schriftuur waren gesteld geweest, zoo vond men nochtans goed, dat, in dezen tijd, dezelve … van het lichaam des Bijbels niet zouden gescheiden, maar daarbij gevoegd worden, mits dit voorbehoud: Dat ze van de Canonieke boeken, door een behoorlijke tussenruimte, en door een bijzondere titel [= opschrift], onderscheiden zouden worden, waarin nadrukkelijk aangewezen werd, dat deze boeken menselijke schriften zijn, en derhalve Apocrief. Dat ze met andere, mindere letters gedrukt worden; dat aan den kant alle plaatsen aangetekend en weerlegd worden, die met de waarheid der Canonieke boeken zijn strijdende, en voornamelijk al degene, die de Papisten [= roomsen] tegen de Canonieke waarheid uit deze boeken voortbrengen. Dat daarbenevens de drukkers dezelve door een bijzonder getal van bladzijden onderscheiden, zodat ze ook afzonderlijk gebonden kunnen worden. De drukkers moesten de apocriefe boeken dus apart pagineren."

Hoewel het tot dan toe steeds gebruikelijk was geweest, de apocriefe boeken achter het Oude Testament te plaatsen, werd besloten ze nu achter het Nieuwe Testament op te nemen, opdat de mensen ze goed zouden leren onderscheiden van de canonieke boeken. Het vraagstuk van de apocriefe boeken was met het nemen van deze besluiten opgelost. Aanvankelijk bevatten de protestantse Bijbels de afgewezen boeken nog in een apart gedeelte tussen Oude en Nieuwe Testament in. De eerste druk van de Statenvertaling doet een uitgebreide waarschuwing aan de vertaling van de apocrief genoemde boeken voorafgaan. De boeken raakten in het protestantisme verder in onbruik. Soms werden ze uit bijbels gescheurd, vanuit de overtuiging dat ze niet in Gods Woord thuis hoorden. De Nieuwe vertaling van 1951 bevat de boeken niet; er is wel een uitgave verschenen voor de Evangelisch-Lutherse Kerk waar de boeken aan toegevoegd zijn tussen OT en NT in.

Deuterocanoniek boek	Apocrief boek	Datum[13]	Genre	Oorspronkelijke taal	Hebreeuwse versie bekend?
Tobit		225-175 v.Chr.	Legende	Hebreeuws/Aramees	Fragmenten bij Dode Zee-rollen
De wijsheid van Jezus Sirach		195-170 v.Chr.[14]	Wijsheidsliteratuur	Hebreeuws	Ongeveer 70% is bekend, onder meer uit genizah van Caïro; fragmenten bij Dode Zee-rollen; rol Massadabevat Hoofdstuk 39-44
Toevoegingen bij Daniël		Ca. 100 v.Chr.	Apocalyptiek	Grieks	
Toevoegingen op Ester		100 v.Chr.?		Grieks	
	Esdras A*	Ca. 165 v.Chr.?		Grieks	Nee
I Makkabeeën		Ca. 125 v.Chr.	Geschiedenis	Hebreeuws of Aramees	Niet bewaard gebleven
II Makkabeeën		Ca. 50 v.Chr.	Geschiedenis	Grieks	
	III Makkabeeën	100-70 v.Chr.	Geschiedenis	Grieks?	Nee
	IV Makkabeeën	50 v.Chr.-70 n.Chr.	Filosofisch werk	Grieks	Nee
Judit		Ca. 100 v.Chr.	Novelle	Hebreeuws of Aramees	Nee
De wijsheid van Salomo		50 v.Chr.-30 n.Chr.	Wijsheidsliteratuur	Grieks	
Baruch		In gedeelten	Wijsheidsliteratuur		

Deuterocanoniek boek	Apocrief boek	Datum[13]	Genre	Oorspronkelijke taal	Hebreeuwse versie bekend?
Brief van Jeremia		150-1 v.Chr.		Waarschijnlijk Grieks	Nee
Het gebed van Manasse		Ca. 1 v.Chr.	Liederen	Grieks	
	Oden		Liederen		
	Psalm 151		Liederen	Hebreeuws	Hebreeuwse tekst bij Dode Zee-rollen gevonden
	Psalmen van Salomo	50 v.Chr.	Liederen		

Bronnen bij de toelichting:

HET PALESTIJNS JODENDOM TUSSEN 500 EN VÓÓR 70 NA CHR. Van ballingschap tot Agrippa. Door Prof. Dr. J. W. DOEVE. Utrecht 1973. STICHTING De GIHONBRON. Zie: www.theologienet.nl

Zie voor jaartallen tussen Oud- en Nieuw Testament: **Bijbelse Chronologie,** W. Westerbeke. Theologienet.nl.

C.C. de Bruin en andere auteurs: *Invoering en ontvangst van de Statenvertaling*. In: *De Statenvertaling 1637 - 1937*. De Erven F. Bohn N.V./Haarlem 1937. Zie STATENBIJBEL 300j. bestaan. www.theologienet.nl

WIKIPEDIA

DE APOCRIEFE BOEKEN

Volledige herdruk volgens de oorspronkelijke uitgave van Jacob en Pieter Keur

Met een inleiding van Prof Dr. W. C. VAN UNNIK
Hoogleraar aan de Rijksuniversiteit

te Utrecht
J. H. KOK N.V. - KAMPEN

INLEIDING BIJ DE UITGAVE VAN DE APOCRIEFEN VAN HET OUDE TESTAMENT

Het jaar 1637 is in de geschiedenis van het Nederlandse volk, vooral in de geschiedenis van het vaderlandse Protestantisme een bijzonder belangrijk jaar geweest, omdat toen de zogenaamde Statenbijbel het licht zag. Deze eerste naar de grondteksten van de Bijbel vervaardigde overzetting heeft drie eeuwen lang in onze taal het Woord Gods doen horen. Groot blijft nog immer de eerbied en dankbaarheid voor het werk, dat toen zijn zegenrijke loop in het Nederlandse taalgebied begon. En de klemmende redenen, die in onze eeuw een nieuwe vertaling noodzakelijk maakten, doen aan dit respect niet af.
Wie een van de eerste uitgaven van de Staten-Bijbel in handen neemt en die vergelijkt met onder ons tegenwoordig gangbare edities, bemerkt al spoedig, dat er in de loop der jaren iets "weggevallen" is. Na het laatste boek van het Nieuwe Testament vindt men daar - met afzonderlijke paginering, zonder de kanttekeningen, die zulk een waardevolle toegift bij de vertaling van Oud en Nieuw Testament vormden, voorafgegaan door een "Waerschouwinge aan de Lesers" - nog een bundel geschriften, de zogenaamde "Apocriefe Boeken van het Oude Testament".
Niet zonder strijd waren deze in de Statenbijbel opgenomen. Op de Synode van Dordrecht, waarin 1618 de beslissing gevallen was om dit grote werk te ondernemen, hadden invloedrijke stemmen zoals die van Gomarus zich er tegen verzet. Maar, zoals men uit het eind van de genoemde "Waerschouwinge" zien kan, heeft het feit, dat men niet uit de pas met de buitenlandse kerken wilde raken, de doorslag gegeven om ze wel op te nemen. Immers, in de Anglicaanse en Lutherse kerken werden ze wel gebruikt; werden en worden bij de voorgeschreven Schriftlezingen ook gedeelten uit deze Apocriefen gevonden.
Daar hield men vast aan de oud-kerkelijke regel, die ook in de Nederlandse Geloofsbelijdenis, art. VI doorklinkt, dat dit boeken zijn "welke de Kerk wel lezen mag en daaruit ook onderwijzingen nemen, voor zoveel als zij overeenkomen met de canonieke boeken". Hieraan voegde de Geloofsbelijdenis nog deze woorden toe: "maar zij hebben zulk een kracht en vermogen niet, dat men door enig getuigenis van deze enig stuk des geloofs of der Christelijke religie moge bevestigen; zover is het van daar, dat zij de autoriteit van de andere,

heilige, boeken zouden mogen verminderen." Dit laatste was gericht tegen de opvattingen van de Rooms-Katholieke Kerk, die op het Concilie van Trente 1546 deze boeken in de canon opgenomen had, zij het ook dat ze bij de Rooms-Katholieken als "deutero-canoniek" beschouwd worden.

Enkele jaren vóór de verschijning van de Staten-Bijbel, waarschijnlijk omstreeks 1630, had een Duits predikant Martin Rinckart een jubelend danklied gedicht - het was nog tijdens de slopende Dertigjarige Oorlog! -, dat sindsdien een van de meest-geliefde gezangen van de Christenen in Duitsland geweest is en door vertalingen bijvoorbeeld in het Engels, Frans en Nederlands is gaan behoren tot de liederschat der ganse Christenheid. Maar vermoedelijk zullen weinigen, die dit lied aanheffen en zich mee laten voeren door de vreugde over Gods heil, die dit lied doortintelt, zich ervan bewust zijn, dat zij in het prachtige en krachtige

"Dankt, dankt nu allen God
Met blijde feestgezangen;
Van Hem is 't heug'lijk lot,
Het heil, dat wij ontvangen" (Gez. 135 in de Ned. Herv. Bundel)

zingen de berijming van... een gedeelte van de Apocriefen.

Toch is dit het geval, want Rinckart heeft hier een treffende herdichting gegeven van Jesus Sirach 50 : 24-26, dat bij hem thuis als Gebed na de maaltijd gebruikt werd. Dit voorbeeld doet zien, welk een kracht van deze onderwijzing - om in de stijl van de Geloofsbelijdenis te blijven - kon uitgaan.
De benaming "apocriefen" - afgeleid van een Grieks woord, dat "verborgen" betekent - is in de begintijd van het Christendom voor allerlei soort geschriften buiten de Hebreeuwse canon gebruikt. De aanwending voor de boeken, die hier gegeven worden, stamt van Karlstadt in 1520 en is in de eerste volledige vertaling van Luther (1534) overgenomen; sindsdien is hij onder Protestanten gangbaar.
Hoewel deze geschriften, gelijk bleek, in de eerste uitgaven van de Statenvertaling te vinden waren, hebben ze zich niet kunnen handhaven en zijn in ons land betrekkelijk snel onder de Protestanten in het vergeetboek geraakt. Een officieel besluit om ze niet meer bij uitgaven van de Bijbel af te drukken is door de kerken hier te lande nooit genomen. Maar in de 18de eeuw reeds ging men om de drukkosten te verminderen de toegiften van de Statenvertaling weglaten of sterk bekorten. In de twintiger jaren van de 19de eeuw is er in Engeland een heftige strijd in de boezem van het Bijbelgenootschap gevoerd over de Apocriefen. Vooral van Schotse zijde wilde men het onvervalste Woord Gods alleen verspreiden zonder dergelijke bijvoegingen. De strijd is bijgelegd op voorwaarde, dat de Bijbelgenootschappen deze boeken niet bij de door hen verspreide Bijbels zouden afdrukken. Zo zijn deze geschriften praktisch buiten de gezichtskring van hen, die op een vertaling aangewezen waren, geraakt. Bij de Luthersen hier te lande bleven ze enigszins beter bekend door een Nederlandse vertaling, die naar Luthers Duitse tekst gemaakt was. In 1874 schonk Dr. Johannes Dyserinck een nieuwe Nederlandse vertaling, in vele opzichten uitstekend, thans alleen nog met moeite antiquarisch te bemachtigen.
Toch zijn er telkens weer mensen, die gaarne van deze geschriften zouden willen kermis nemen, ten dele omdat ze wel eens gehoord hebben, dat er zulke boeken zijn en ze willen weten, wat ze inhouden, ten dele omdat men beseft, dat boeken als die der Maccabeeën, Jesus Sirach, Judith en Tobit van betekenis geweest zijn. De praktijk leert, dat men er niet spoedig toe komt om ze in een Rooms-Katholieke vertaling, zoals de voortreffelijke Canisius-bijbel te zoeken. Daarom juich ik het plan om ze op een wijze, als in deze uitgaaf geschiedt, weer onder de aandacht te brengen van harte toe.

In de meeste Bijbeluitgaven is er slechts één bladzijde wit tussen het Oude en Nieuwe Testament. Al bladerende maakt men snel de overgang van de periode van voorbereiding in de Godsopenbaring naar die der vervulling. Hoe weinigen zijn zich echter bewust van de grote tijdsafstand, die door die enkele bladzijde aangegeven wordt.
Tussen de jongste boeken van het O.T. en de oudste van het N.T. ligt immers een paar honderd jaar. De tijd heeft niet stilgestaan; ook in de geestelijke ontwikkeling van het Joodse volk, onder wie het God behaagde Zijn openbaring te schenken, heeft veel plaats gevonden. De heldenstrijd der Maccabeeën om het geestelijk eigen karakter van het Joodse volk heeft diepe sporen nagelaten; de wijsheid bloeide in nieuwe vormen als in de "Wijsheid van Salomo" of sloot aan bij het vroegere gelijk in de Spreuken van Jesus Sirach; verhalen als die van Judith en Tobit spraken van geloofsmoed en levensleiding. Wie het geestelijk milieu wil kennen, waarin de Heere Jezus en Zijn discipelen geleefd hebben, dient óók deze Apocriefen als een belangrijk deel van de laat-Joodse letterkunde te kennen naast de zogenaamde pseudepigrafen als Henoch, Psalmen van Salomo, de boeken van Qumran (de Dode Zee-rollen) en de rabbijnse geschriften.
Maar omdat deze Apocriefen al vroeg deel van de Griekse en Latijnse Bijbelvertalingen hebben uitgemaakt, speelden zij een speciale rol, hebben zij voor de geschiedenis van de Christelijke kerk een breder betekenis gehad dan die andere voortbrengselen van de Joodse letterkunde uit de eerste eeuwen vóór onze jaartelling.
In dit opzicht zij nog vooral gewezen op het feit, dat allerlei kunstenaars thema's aan deze boeken ontleend hebben. Van Rembrandt als een uit velen mogen genoemd worden de schilderijen van Judith (in Berlijn), Tobias en de engel (Parijs) en Susannah (Den Haag). Wat de muziek betreft zij slechts herinnerd aan Windels beroemde oratorium "Judas Maccabeus". Deze enkele feiten uit een menigte doen zien, hoeveel interessants hier te vinden is.
Moge de lezing en bestudering van deze veelal onbekende boeken goede en verrijkende uren aan u, die ze ter hand neemt, schenken.
Dr. W. C. VAN UNNIK.

WAARSCHUWING AAN DE LEZERS VAN DE APOCRIEFE BOEKEN
Opgesteld door de Statenvertalers en geplaast voorafgaand aan deze boeken

De Schriften, die vanouds bijeengevoegd zijn in het boek, genoemd de BIJBEL, of de SCHRIFT, zijn tweeërlei: sommige zijn door God zelf ingegeven, 2 Tim. 3 : 16, en geschreven door de heilige mannen Gods, namelijk profeten en apostelen, Ef. 2 : 20, gedreven zijnde door de Geest Gods, 2 Petr. 1 : 21, die de Geest der waarheid is, Joh. 15 : 26, en 16 : 13; die derhalve Goddelijke Schriften zijn en van ongetwijfelde en onfeilbare waarheid.
Deze worden gewoonlijk genoemd met een Grieks woord, CANONIEKE BOEKEN, omdat zij bevatten een Leer, die de Canon., dat is de regel, is van al hetgeen wij geloven en doen moeten ter zaligheid, Gal. 6 : 16, Fil. 3 : 16; of omdat zij staan in de Canon, dat is in het register der Goddelijke Boeken, hetwelk zowel de Joodse als de eerste Christelijke Kerk altijd gehad heeft; Athanas, in Synopsi. Sommige zijn door eigen ingeven geschreven door mensen, die in de leer dwalen konden; die derhalve geen regel kunnen zijn van ons geloof en onze wandel. En deze worden genoemd APOCRIEFE BOEKEN, dat is Verborgene. Óf omdat zij niet openlijk in de gemeente behoren gelezen, maar veeleer verborgen te worden, óf omdat zij niet zijn geweest in de kast waarin de Goddelijke Boeken door de Joden bewaard en verborgen werden.
Wat de boeken des Nieuwen Testaments betreft, die in de Bijbel staan, hoewel eertijds sommige bijzondere leraars, doch zonder reden, getwijfeld hebben of de zendbrief aan de Hebreeën, de zendbrief van Jakobus, de tweede zendbrief van Petrus, de tweede en derde

zendbrief van Johannes, de zendbrief van Judas en de Openbaring van Johannes, ook Canonieke Boeken waren, zo hebben nochtans de oude Christelijke Kerken in het algemeen daaraan nooit getwijfeld, en wordt daaraan ook nu niet getwijfeld, maar worden alle voor Goddelijke en Canonieke Boeken door de gehele Christenheid erkend en gehouden.
Maar bij de schriften des Ouden Testaments worden enige boeken gevoegd, die niet Canoniek zijn, maar **Apocrief:**

- het derde en vierde boek Ezra,
- de historie van Tobias en Judith,
- het boek der Wijsheid,
- Ecclesiasticus Jesus Sirach,
- zeven hoofdstukken gevoegd bij het boek Esther,
- het boek van Baruch en de brief van Jeremia,
- enige aanhangselen aan het boek Daniël, namelijk, de historie van Susannah, van Bel en de Draak, het gebed van Azaria, en de lofzang der metgezellen van Daniël in de vurige oven,
- het gebed van Manasse, en
- de drie boeken der Maccabeeën.

Dat deze schriften geen Canonieke, maar Apocriefe boeken zijn, blijkt klaar, omdat daarin niet bespeurd noch gevonden worden de kentekenen, waardoor de Canonieke boeken van andere onderkend en onderscheiden worden.

De kentekenen van een Canoniek geschrift des Ouden Testaments zijn:

I. Dat het geschreven is door een profeet; waarom de Canonieke boeken des Ouden Testaments genoemd worden de Profetische Schriften,- Rom. 16 : 26, en het Profetische Woord, 2 Petr. 1 : 19; en dat het dus niet geschreven is na de tijd van Maleachi, die de laatste profeet is geweest. Zie Josef tegen App. lip. 1 en Euseb. Histor. Eccls. lib. 3, cap. 10.

II. Dat het geschreven is in de Hebreeuwse taal; want de schriften des Ouden Testaments zijn geschreven voor de Israëlitische Kerk, die de Hebreeuwse taal alleen gebruikte; zie Hieronym. praefat. in Paral. etc. in Esdre.

III. Dat het door de Joodse of Israëlitische Kerk voor een Canoniek Boek erkend en gehouden is, want de Joden zijn de woorden Gods toevertrouwd, Ps. 147: 19, Rom. 3 : 2; en zij zijn belast deze getrouw te bewaren, Deut. 31 : 26; hetwelk zij ook altijd zeer zorgvuldig gedaan hebben. Zodat de Heere CHRISTUS, hoewel Hij hen over verkeerde uitlegging der Heilige Schrift dikwijls bestraft heeft, nochtans hen nooit heeft beschuldigd, dat zij de Heilige Schrift vervalst of vermengd zouden hebben, maar de mensen wijst tot die Schrift, die zij toen hadden, Luk. 16 : 29; Joh. 5 : 39.

IV. Dat daarin niet gevonden wordt dán wat heilig en waarachtig is, en niet wat strijdig is tegen de waarheid of tegen de Goddelijke leer, in de Canonieke Boeken begrepen:

Dat nu deze kentekenen in de bovengenoemde Apocriefe Schriften niet gevonden worden, blijkt daarin klaar:
I. Want geen van deze is geschreven door een profeet, daar zij alle geschreven zijn na de tijd van Maleachi, en de auteurs van deze boeken bekennen zelf, dat er in hun tijd geen profeten zijn geweest; gelijk te zien is 1 Macc. 4 : 46, en 9 : 27. Zie ook 2 Macc. 2 : 24, enz. en de voorrede van Sirach. De auteur van het boek der Wijsheid zegt wel h. 9 : 7, 8, dat hij koning

Salomo is, wie God geboden heeft de tempel te bouwen, maar dat wordt onwaarachtig bevonden, daar dit boek de eerste maal in het Grieks is geschreven, gelijk de stijl uitwijst, en men klaar kan zien h. 4 : 2, dat de auteur duidelijk ziet op de wedstrijden en kampgevechten der Grieken, die meer dan tweehonderd jaar na Salomo's tijd eerst zijn ingesteld. De oude leraars menen, dat dit boek geschreven is door Philo de Jood, die na Christus' geboorte geleefd heeft, en in Hem niet heeft geloofd; zie Hyronym. in prol. galeato, in lib. Sab. en praefat. in Prov. Salomonis.

II. Deze boeken zijn ook niet in het Hebreeuws maar in het Grieks geschreven; en het vierde boek Ezra wordt niet dan in het Latijn gevonden.

III. Zij zijn ook nooit gesteld geweest in het register der Goddelijke boeken, dat de Israëlitische Kerk gehad heeft, gelijk te zien is bij de historie-schrijver der Joden Josefus tegen Appionem, lib. 1, die aldaar tweeëntwintig Canonieke boeken vermeldt, die de Joodse Kerk voor zodanig gehouden heeft, waaronder geen van deze boeken zijn. Zie ook Euseb. Histor. Eccl., lib. 3, cap. 10. Zij zijn ook nooit in de Synagogen der Joden voorgelezen, noch door de priesters of schriftgeleerden het volk verklaard. Het blijkt ook, dat de Heere Christus en zijn heilige apostelen deze boeken niet voor Canoniek hebben erkend, daar zij nergens uit enige derzelve iets voortbrengen, gelijk zij doen uit de andere Canonieke boeken, welke zij doorgaans van hun Goddelijkheid getuigenis geven, hetwelk van deze Apocriefe nooit geschiedt.
En daar de eerste Christelijke Kerk de Canonieke Boeken des Ouden Testainents ontvangen heeft van de Israëlitische Kerk, zo ziet men ook, dat in de registers der Canonieke boeken van de eerste Christelijke Kerk, deze boeken niet gevonden worden. Eusebius getuigt, Histor. Eccles. lib. 4, cap. 26, dat een oud en voortreffelijk leraar, Meilto genoemd, bisschop te Sardis, daarom gereisd is naar het Oosten, om te vernemen naar het getal en de orde van de Canonieke Boeken, en dat daaronder deze boeken niet waren, gelijk uit het register daar te zien is. Desgelijks ook het concilie van Laodicea, gehouden in het jaar onzes Heeren 318, vermeldende Can. 59 het register der boeken, die door de Christelijke Kerken voor Canoniek gehouden werden, stelt geen van deze boeken daarin; gelijk ook niet doen al de oudste Kerkelijke schrijvers, als zij mede het register der Canonieke boeken vermelden, als daar zijn onder andere Origenes, bij Euseb. Histor. Eccles. lib. 6, cap: 24. Cyprianus in Symb. Athanasius in Synopsi, Hylarius in prol. Psal. Hieronymus in prol. galeato, in praefat. in lib. Estherae, lib. Salom. Dan. etc. Maccab. Nazianzenus in Carm. Epifanius haeres. 8 etc. in lib. de pond. etc. mens. Cyrillus Hierosolymitanus Catech. 4. Rut films in expos. Symb.

IV. Waarbij nog komt, dat in meest al deze boeken gevonden worden verscheiden onware, ongerijmde, fabuleuze en tegenstrijdige zaken, die met de waarheid en met de Canonieke boeken niet overeenkomen.
Uit zeer vele kunnen deze weinige tot klaar bewijs daarvan zijn.

Het gehele **vierde boek Ezra** is meest niet anders dan een gedurig verhaal van verzonnen dingen, die nooit zijn geschied; gelijk inzonderheid is hetgeen de auteur verhaalt h. 6 : 49, etc. van de twee grote beesten Enoch of Behemoth en Leviathan; hetwelk duidelijk smaakt naar Joodse fabelen.
En wie zou kunnen geloven waarachtig te zijn, hetgeen verhaald wordt h. 14 : 21, enz., dat de wet Gods geheel verloren was geweest, en dat deze door Ezra in de tijd van veertig dagen weder is gedicteerd. Wat gezegd wordt h. 4 : 41, dat de zielen der gestorvenen in enige vertrekken of cellen onder de aarde bewaard worden, strijdt ook duidelijk tegen de Canonieke schriften, 2 Kon. 2 : 11; Pred. 12 : 7; Matth. 5 : 3, 12; Luk. 16 : 22 en 23 : 43; 2 Cor. 5 : 1.

In het boek van **Tobias** vindt men bovendien, dat de Griekse en Latijnse afschriften veel van elkander verschillen en vele tegenstrijdige zaken hebben, en wordt een engel leugentaal toegeschreven; want h. 12 : 15 zegt hij, dat hij is de engel Rafaël, en h. 5 : 19 zegt hij, dat hij is Azaria, des groten Ananias' zoon. Er wordt ook gezegd, dat de engel de jonge Tobias geleerd zou hebben de boze geesten te verdrijven met het braden en de reuk van het hart en de lever van een vis, h. 6 : 5, 8, en 8 : 2, hetwelk niet weinig smaakt naar de verzinselen van Talmudische fabelen. Het is ook niet wel gelofelijk wat gezegd wordt h. 3 : 8, dat een boze geest, Asmodi, zeven bruidegoms van Sam zon gedood hebben.
Het strijdt ook tegen elkander als gezegd wordt h. 3 : 7, dat Sam gewoond heeft in de stad Rages, en h. 9 : 3, dat de engel uit haars vaders huis gezonden is naar Rages.
Aangaande de geschiedenis van **Judith** kan geen zekere tijd aangewezen worden, wanneer die zou geschied zijn, zodat billijkerwijze vermoed wordt, dat het een verzonnen verdichtsel is; te meer, daar de historie-schrijver der Joden Josef us daarvan geen gewag maakt. En zo zij geschied ware ten tijde van Nebucadnezar gelijk gezegd wordt h. 1 : 12 en 2 : 1, zo zou de Heilige Geest deze oorlog zowel beschreven hebben als de oorlog van Rabsaké tegen Hizkia, 2 Kon. h. 18; J es. h. 36. Judith wordt gezegd, h. 10, 11, 12, veel leugentaal gesproken te hebben tegen Holophernus, om hem te bedriegen, hetwelk strijdt tegen het negende gebod, Exod. 20 16. En om sterker te zweren, zo misbruikt zij ook, h. 11 : 4, 5, de naam Gods, hetwelk niet geschieden kan zonder meinedigheid en gruwelijke ontheiliging van Gods heilige naam tegen het derde gebod, Exod. 20 : 7, gelijk ook als zij God bidt, dat Hij deze haar bedriegerijen van haar lippen wil zegenen, h. 9 : 13.
Judith prijst ook de moorddadige daad van Simeon begaan tegen de Sichemieten, Gen. 34 : 25, 26, welke nochtans strijdt tegen het zesde gebod, Exod. 20 : 13, en door de patriarch Jakob, als een boze en goddeloze daad verfoeid wordt, Gen. 49 : 5, 6. Judith 9 : 2.
In het **Boek der Wijsheid,** behalve dat het ten onrechte aan Salomo toegeschreven wordt, gelijk tevoren bewezen is, worden ook dingen gevonden, strijdende tegen de Canonieke schriften. Hoofdstuk 8 : 19, 20, spreekt de auteur alsof hij zonder erfzonde geboren ware, tegen Ps. 51 : 7, hetgeen hij verhaalt van de oorsprong van de beeldendienst, h. 14 : 15, en van de verschrikkingen door spokerijen, h. 17 : 3, is niet wel gelooflijk.
De auteur van het boek, genoemd **Ecclesiasticus Jezus Sirach,** verklaart zelf in de voorrede v. 5, dat hij een boek zijns grootvaders heeft overgezet, en bidt dat men hem ten goede wil houden, zo hij in deze overzetting ergens zou mogen bezwijken, hetwelk onbetamelijk is voor een Goddelijk schrijver, die door Gods Geest zou gedreven zijn.
Hij zegt ook vs. 8, dat hij dit bock geschreven heeft in het achtendertigste jaar des Konings Euergetes, hetwelk niet waarachtig kan zijn, overmits geen koning van die naam zo lang geregeerd heeft. Desgelijks als hij zegt, h. 1 : 9 en h. 24 : 12, dat de wijsheid Gods geschapen is, weerspreekt hij en verderft het klare getuigenis van de profeet Salomo van de eeuwigheid des Zoons Gods, Spreuk. 8 : 22.
Als hij zegt, dat de zonde verzoend wordt door het eren van de ouders, h. 3 : 3, en door aalmoezen, h. 29 : 15, zo weerspreekt hij de apostel Paulus, Rom. 3 : 24, 25. Als hij leert, dat men de geboden kan houden als men wil, h. 15 : 15, wat strijdt tegen 1 Kon. 8 : 46; Ps. 19 : 13; Spreuk. 20 : 9; Jer. 13 : 23; Jak. 3 : 2.
Hoofdstuk 25 : 34 raadt hij dat een man zijn vrouw zal verlaten, als zij zich naar zijn hand niet wil zetten, tegen de leer van Christus, Matth. 5 : 32, en 19 : 8, 9.
Hoofdstuk 46 : 23 toont hij te geloven, dat Samuël door de waarzeggende vrouw waarlijk zou opgewekt zijn, 1 Sam. 28 : 11, etc. hetwelk strijdt tegen 1 Sam. 25 : 29; Luk. 16 : 27, etc.; Openb. : 13. En h. 48 : 10 bevestigt hij de dwaling der Joden, dat Elia in eigen persoon weder in de wereld zou komen: tegen de leer van Christus, Mark. 9 : 11, etc.
Het Griekse **Aanhangsel aan het boek van Esther,** strijdt ook doorgaans met het Canonieke Hebreeuwse boek van Esther, gelijk men kan zien uit de vergelijking van beide boeken. In het

Hebreeuws h. 2 : 16 wordt gezegd dat deze historie geschied is in het zevende jaar des konings Ahasvéros; en in het Griekse, 11. 11 : 22, dat zij geschied is in het tweede jaar des konings Artaxerxes.
In het Hebreeuwse, h. 5 : 2, dat de koning, toen Esther tot hem kwam, haar vriendelijk heeft ontvangen; en in het Griekse, h. 15 : 7, dat de koning haar zeer gram heeft aangezien, zodat zij in onmacht viel.
In het Hebreeuwse, h. 6 : 3, dat Mordechaï om het ontdekken des verraads van de kamerlingen, geen vergelding heeft ontvangen, en in het Griekse, h. 12 : 5, dat de koning hem daarom geschenken gegeven heeft..
In het Hebreeuwse wordt het ontdekken des verraads gesteld na het verlaten van Vasthi en het trouwen van Esther; h. 2 : 19-23, in het Griekse wordt het er vóór gesteld.
In het Hebreeuwse wordt gezegd, h. 3 : 1, dat Haman een Agagiet, dat is Amalekiet is geweest; en in het Griekse, h. 16 : 10, dat hij een Macedoniër is geweest, en gezocht heeft het machtig rijk van Perzië te brengen aan de Macedoniërs, hetwelk geen schijn van waarheid heeft, daar toentertijd het rijk van Macedonië in geen macht of aanzien was.
In het Boek **Baruch** wordt gezegd, h. 1 : 2, dat de stad Jeruzalem op een tijd is ingenomen en verbrand, hetwelk strijdt tegen hetgeen er gezegd wordt, 2 Kon. 25 : 8, 9, en Jer. 52 : 12. Dat Baruch dit zijn boek voor de koning Jechonia en al het volk gelezen heeft, h. 1 : 3, hetwelk niet waar kan zijn, overmits Baruch met Jeremia gevoerd was naar Egypte, Jer. 43 : 6, en Jechonia in de gevangenis geweest is, Jer. 24 : 1. Dat de koning en het volk de priesters gebeden hebben, te willen offeranden offeren op het altaar des Heeren, Baruch h. 1 : 10, daar tempel en altaar uitgeroeid waren.
Er wordt ook gezegd in de **zendbrief van Jeremia,** h. 6 : 3, dat de Babylonische gevangenis zou duren zeven geslachten, tegen hetgeen gezegd wordt, Jer. 25 : 12 en 29 : -10, dat zij zeventig jaar zou duren. Zo is het ook niet gelofelijk dat de Joden in de Babylonische gevangenis hun eigen rechters gehad hebben, die macht hadden iemand ter dood te verwijzen, en die Grieks zouden hebben gesproken; dat zij daar ook kostelijke huizen en hoven zouden gehad hebben, gelijk in de historie van Susanna en Daniël gezegd wordt, h. 13 : 4, 5, 54, 55, enz. en dat deze historie zou geschied zijn ten tijde van de koning Cyrus h. 14 : 1, en dat Daniël toen nog een jong kind zou geweest zijn, h. 13 : 45, daar Daniël ten tijde van Nebucadnezar weggevoerd is, Dan.
I : I, 6 en tussen Nebucadnezar en Cyrus' tijd zeventig jaren zijn geweest, Jer. 29 : 10, zo hebben de oude leraars zo deze, als ook de andere Griekse bijvoegsels achter Daniél voor Joodse fabelen gehouden. Zie Ilieronym. praefat. in Dan.

Dergelijke onwaarachtige, fabuleuze, en met de Canonieke boeken strijdige zaken vindt men ook doorgaans in de **boeken der Maccabeeén.**
Want 1 Macc. 1 : 7 wordt gezegd dat Alexander de Grote bij zijn leven zijn rijk heeft uitgedeeld onder zijn oversten, hetwelk alle andere historieschrijvers verklaren onwaar te zijn. Zie Curt. lib. 10. Arlon. lib. 7. Diodor. Cic. lib. 17. Plutarch, in vita Alex. 1 Macc. 8 : 16 wordt gezegd, dat de Romeinen het oppergezag vertrouwden jaarlijks aan één man; daar het kennelijk is, dat zij jaarlijks twee mannen tot consuls of burgemeesters stelden.
2 Macc. 1 : 12 wordt gezegd, dat de Israëlieten naar Perzië gevankelijk gevoerd zijn, die naar Babylonië zijn gevoerd; 1 Macc. 8 : 7, dat de Romeinen de koning Antiochus de Grote levend hebben gevangen gekregen; en vs. 8, dat zij het land van Indië gegeven hebben aan de koning Eumenes; hetwelk onwaar is, daar de Romeinse historiën getuigen, dat de Romeinen deze Antiochas in verscheiden veldslagen wel geslagen hebben, maar nooit gevangen, en dat de Romeinen nooit Indië bemachtigd hebben. Zie Appian. Sozim. lnstfan. Hieron. in Dan.
Desgelijks is ook onwaar hetgeen 1 Macc. 12 : 21 Oniares of Arius, koning van Sparta, zegt, dat de Spartanen afkomstig zijn van Abraham. Ook ten tijde van de Hogepriester Onias was te

Sparta geen koning Arius, maar de koning Arius, van wie gewag maken Pausanias en Plutarchus, heeft wel tachtig jaren daarna geleefd.
Er worden ook tegenstrijdige zaken in deze Boeken gevonden. Want 1 Macc. 6 : 16 wordt gezegd, dat Antiochus Epifanes gestorven is te Babylon op zijn bed; en 2 Macc. 1 : 16, dat hij door de priesters des tempels van Diana Nanea in deze gestenigd en in stukken gehouwen is. En 2 Macc. 9 : 5, 7, 28, dat hij in het gebergte, komende uit Perzië, van de wagen is gevallen, en dat hij daar door een ongeneeslijke pijn der ingewanden en door inwendige bittere pijnen gestorven is.
1 Macc. 9 : 3, 18 wordt gezegd, dat Judas Maccabeüs in de strijd verslagen is in het honderdtweeënvijftigste jaar; en 2 Macc. 1.: 1, 7, 9, dat hij in het honderdachtentachtigste jaar een brief geschreven heeft naar Egypte, wat zou zijn zesendertig jaren na zijn dood.
Het smaakt ook naar Joodse fabelen hetgeen verhaald wordt 2 Macc. 1 : 19, dat de priesters het vuur des reukaltaars verborgen hadden in de holte van een put, die een droge grond had. En h. 2 : 4, 5, dat Jeremia de tabernakel, ark en reukaltaar verborgen had in een spelonk des bergs, waarop Mozes geklommen was, en het erfdeel Gods zag; gelijk ook het gezicht van Judas Maccabeüs, dat beschreven wordt 2 Macc. 15 : 22, etc.
Eindelijk worden er ook gevonden zaken strijdende met de leer der Canonieke Boeken: want 2 Macc. 14 : 37, 41, 42, 46 wordt geprezen de daad van Razis, die zichzelf heeft omgebracht, tegen het zesde gebod, Exod. 20 : 13. En 2 Macc. 12 43, etc. wordt geprezen de daad van Judas Maccabeüs, omdat hij offeranden liet doen voor de doden, hetwelk tegen de wet Gods strijdt, waarin nergens offeranden voor de doden worden geboden, maar genoegzaam verboden, Ps. 49 : 8.
En dat dit **tweede boek der Maccabeeën** geen Canoniek Boek is, blijkt ook klaar, overmits het een kort begrip is van vijf boeken, geschreven door Jason van Cyrene, die een profeet is geweest. 2 Macc. 2 : 24, en de auteur, die dit kort begrip bijeen heeft gesteld, verklaart dat hij dat gedaan heeft met veel moeite en arbeid, 2 Mace. 2 : 27, en bidt de lezers dat zij hem ten goede willen houden, indien hij dit werk slecht, of maar matig gedaan heeft, 2 Macc. 15 : 39, hetwelk onbetamelijk is voor een Goddelijk schrijver, die door de Geest Gods gedreven wordt.

Uit dit alles blijkt klaar, dat de voornoemde boeken geen Canonieke, maar Apocriefe schriften zijn, die derhalve niet openlijk in de gemeente behoren gelezen te worden, en waaruit, als zijnde menselijke schriften, geen bewijsredenen mogen worden genomen om enig artikel des geloofs te bevestigen, daar ons geloof gebouwd moet worden op het fundament der profeten en der apostelen, Ef. 2 : 20. Doch overmits daarin ook enige goede spreuken, vermaningen, en voorbeelden gevonden worden, zo is het niet geheel ondienstig, dat zij persoonlijk soms ook gelezen worden; zo nochtans, dat zij gelijk alle andere menselijke schriften, altijd getoetst moeten worden aan de toetssteen der Goddelijke kringen, welke alleen zijn de Canonieke schriften des Ouden en des Nieuwen Testaments.
Het was goed, dat deze Apocriefe boeken, gelijk zij bij de Canonieke boeken zo der Israëlitische, als der eerste Christelijke Kerk, eertijds niet zijn gevoegd, later ook bij de Bijbel niet waren gevoegd. Zo zou het zo licht niet hebben kunnen geschieden, dat het merendeel ervan daarna door de Roomse Kerk voor Canonieke boeken ten onrechte aangezien en aangenomen zou zijn. Waarom in de Synode Nationaal der Gereformeerde Nederlandse Kerken, gehouden in het jaar 1618 te DORDRECHT, in bedenking is genomen, of deze Apocriefe boeken niet behoorden uitgelaten te worden uit deze nieuwe overzetting van de Bijbel.
Maar daar geen Gereformeerde Kerken van andere natiën dit voor deze gedaan hebben, en zulks aan grote opspraak en vele lasteringen zou onderworpen zijn, zo is goedgevonden, dat ze, van nieuws overgezet zijnde, wel in de Bijbel zouden gelaten worden; maar dat ze zouden gevoegd worden, niet tussen de Canonieke boeken des Ouden en des Nieuwen Testaments

gelijk het vervolg van de historiën wel schijnt te vereisen, maar achter aan de Canonieke boeken, ook zelfs des Nieuwen Testaments, opdat het volk daardoor vermaand mag worden, dat deze boeken tot de Heilige Schrift niet behoren; gelijk de Roomse Kerk zelfs gedaan heeft met enige van deze boeken, die zij ook voor Apocriefe houdt, namelijk het gebed van Manasse, en het derde en vierde boek Ezra.

INHOUD

De Apocriefen in de Statenvertaling:
(2 Ezra ontbreekt. In de Joodse Tenach waren de boeken die we nu kennen als Ezra en Nehemia één boek. In de Vulgaat (382-405 n.C.) wordt 1 Ezra en 2 Ezra genaamd. Vandaar dat de apocriefe Ezra's tellen vanaf 3.)

3 Ezra	17
4 Ezra	38
Tobit (Tobias)	74
Judith	84
Boek der Wijsheid (Wijsheid van Salomo)	109
Jesus Sirach (Ecclesiasticus)	129
Baruch incl. Brief van Jeremia (Baruch 6)	186
Esther (apocriefe deel)	196
Gebed van Azaria (Dan. 3)	202
Gezang in de vuuroven (Dan. 3)	203
Susanna (Dan. 13)	205
Bel en de draak (Dan. 14)	208
Gebed van Manasse	211
1 Makkabeeën	213
2 Makkabeeën	254
3 Makkabeeën	284
Toelichting op 4 Makkabeeën	297
4 Makkabeeën	310

(4 Makkabeeën is door Red. Gihonbron toegevoegd uit *Al de Werken van Flavius Joséfus)*

BIJLAGE BIJBELSE CHRONOLOGIE	327

Zie ook voor Apocriefe boeken: http://www.statenvertaling.net/bijbel/3ezr/1.html

HET DERDE BOEK EZRA

Dit gehele boek bevat bijna niets dan wat men in het laatste gedeelte van 2 Kronieken en in Ezra en Nehemia vindt. Zo wordt in dit hoofdstuk herhaald wat in 2 Kron. 85 en 36 reeds voorkomt. Nl. het vervolg en slot der geschiedenis van koning Josia en de geschiedenis der laatste twee koningen van Juda, met de wegvoering van het volk naar Babel. Het verschil tussen het verhaal in de Bijbel en hier spruit voort uit het hierbij gebruiken van een andere Griekse vertaling.

11 De koning Josia bestelt de dienst der priesters en Levieten. 7 Houdt een zeer groot Pascha. 25 Komt om in een onnodige strijd tegen de koning van Egypte. 32 Zijn dood wordt zeer beweend. 34 Zijn nazaten. 53 De stad en tempel van Jeruzalem, met het volk, worden uitgeroeid. 56 En de overgeblevenen van het volk worden naar Babylonië gevoerd.

3 EZRA HOOFDSTUK 1

1 EN Josia hield zijn Heere het Pascha te Jeruzalem, en slachtte het Pascha op de veertiende dag der eerste maand;
2 En stelde de priesters, die met lange klederen waren aangedaan, naar hun dagordening in de tempel des Heeren.
3 En hij zeide tot de Levieten, die het heilige in Israël bedienden, dat zij zichzelf de Heere zouden heiligen, om de heilige ark des Heeren te zetten in het huis, dat de koning Salomo de zoon Davids gebouwd had;
4 En zeide: Gij moogt deze niet meer op de schouders dragen. En nu: dient de Heere uw God, en hebt acht op Israël zijn volk, en bereidt alles naar uw geslachten en stammen.
5 Naar het voorschrift Davids; de koning Israëls, en naar de heerlijke instelling Salomo's, zijn zoon; en staat in het heiligdom naar de verdeling der oversten uwer vaderen, de Levieten, die voor uw broederen de kinderen Israëls dienen.
6 En slacht ordelijk het Pascha, en bereidt de offeranden voor uw broederen; en houdt het Pascha naar het bevel des Heeren, dat hij Mozes heeft gegeven.
7 En Josia schonk het volk, dat daar bevonden werd, dertigduizend lammeren en bokken, en drieduizend kalveren.
8 Dit werd uit de goederen des konings, volgens zijn belofte, aan het volk en aan de priesters en de Levieten gegeven.
9 Doch Chelkia, en Zacharia, en Suëlus, die Oversten des tempels waren, schonken aan de priesters voor het Pascha, tweeduizendzeshonderd schapen, en driehonderd kalveren. Maar Jechonia, en Semea, en Nathanaël zijn broeder, en Hasabia en Ochiël en Joram, overste over duizend, gaven de Levieten, voor het Pascha vijfduizend schapen, en zevenhonderd kalveren.
10 En als deze dingen naar behoren geschiedden, zo stonden de priesters en Levieten, hebbende de ongehevelde broden naar hun stammen, en naar de verdeling van de oversten der vaderen, voor het volk,
11 Om de Heere te offeren, volgens hetgeen in het boek van Mozes geschreven was, en alzo geschiedde het vroegoffer.
12 En zij braadden het Pascha aan het vuur, gelijk het behoorde, en offeranden kookten zij in koperen ketels en potten, met goede reuk;
13 En brachten het voor al het volk. Daarna bereidden zij dat voor zichzelf, en voor de priesters, hun broederen, de zonen Aärons.
14 Want de priesters offerden het vette, totdat de tijd verliep; en de Levieten bereidden het voor zichzelf, en voor de priesters, hun broederen, de zonen Aärons.
15 En de heilige Zangers, de kinderen Asafs, waren in hun ordening, volgens hetgeen David verordineerd had, daartoe Asaf, en Zacharia, en Jeduthun, die door de koning gesteld was.

16 En de deurwachters stonden aan elke deur; en niemand mocht van zijn dagorde aftreden. Want hun broeders, de Levieten, bereidden het voor hen.
17 Zo werd voleindigd alles wat tot de offerande des Heeren op die dag behoorde.
18 Om het Pascha te houden, en offeranden te brengen op het altaar des Heeren, naar het bevel des konings Josia.
19 En de kinderen Israëls, die daar op die tijd gevonden werden, hielden het Pascha, en het feest der ongehevelde broden, zeven dagen lang.
20 En daar is zodanig Pascha niet gehouden in Israël, van de tijden van de profeet Samuël af.
21 En geen koning Israëls heeft zodanig Pascha gehouden, als Josia gehouden heeft, en de priesters en de Levieten, en de Joden en geheel Israël, hetwelk bevonden was in zijn woning te Jeruzalem.
22 In het achttiende jaar des koninkrijks van Josia is dit Pascha gehouden.
23 En de werken van Josia zijn gericht geworden voor de Heere, met een hart vol van godvruchtigheid.
24 En wat zijn zaken aanbelangt, die zijn beschreven in de vorige tijden, vanwege hen, die gezondigd hebben, en goddeloosheid bedreven hebben tegen de Heere, meer dan enig volk en koninkrijk, en die hem bedroefd hebben; en de woorden des Heeren zijn opgestaan tegen Israël.
25 En na al deze daden van Josia, is het geschied, dat Farao de koning van Egypte kwam, en oorlog verwekte te Karchamis bij de Eufraat gelegen; en Josia trok uit hem tegemoet.
26 En de koning van Egypte zond tot hem, zeggende: Wat heb ik met u te doen, gij koning Juda?
27 Ik ben tegen u door God de Heere niet uitgezonden, want mijn krijg is op de Eufraat; en nu, de Heere is bij mij, en de Heere is haastig bij mij; wend u af van mij, en stel u niet tegen de Heere.
28 En Josia keerde zijn wagen van hem niet af; maar bestond hem te bestrijden, niet lettende op de woorden van de profeet Jeremia, die hij hem zeide uit de mond des Heeren.
29 Maar hij stelde zich om te strijden tegen hem in het veld Megiddo, en de oversten kwamen af tegen de koning Josia.
30 En de koning zeide tot zijn knechten: Voert mij af uit de strijd, want ik ben zeer zwak. En zijn knechten voerden hem terstond af uit de slagorden.
31 En hij klom op zijn tweede wagen, en als hij te Jeruzalem wedergebracht was, legde hij het leven af, en werd begraven in zijn vaderlijk graf.
32 En in geheel Juda treurden zij over Josia, en Jeremia, de profeet beklaagde Josia, en de voornaamsten met hun vrouwen beklaagden hem tot op deze dag; en daar is een bevel uitgegeven, dat zulks altijd geschieden zou door geheel het geslacht Israëls.
33 Deze dingen nu zijn beschreven in het boek van de geschiedenissen der koningen van Juda; en van elk der daden van Josia in het bijzonder, die door hem zijn gedaan, en van zijn heerlijkheid, en van zijn wetenschap in de wet des Heeren. En hetgeen tevoren door hem gedaan was, en hetgeen nu geschied is, wordt verhaald in het boek van de koningen van Israël en Juda.
34 En het volk nam Joachas, de zoon van Josia, en maakte hem tot koning in plaats van zijn vader, toen hij drieëntwintig jaren oud was.
35 En hij was koning in Israël en Jeruzalem drie maanden. En de koning van Egypte zette hem af, dat hij te Jeruzalem geen koning zou zijn.
36 En legde het volk een geldstraf op van honderd talenten zilvers, en een talent gouds.
37 En de koning van Egypte stelde zijn broeder Jojakim tot koning over Juda en Jeruzalem;
38 En verplichte Jojakim en de groten aan zich; maar zijn broeder Saracus nam hij, en bracht hem weder in Egypte.

39 Jojakim nu was vijfentwintig jaren oud, toen hij koning werd over Judea en Jeruzalem, en deed wat kwaad was voor de Heere.
40 Tegen hem nu toog op Nabuchodonosor, de koning van Babylon, en bond hem met een metalen band, en voerde hem weg naar Babylonië.
41 En Nabuchodonosor nam van de heilige vaten des Heeren, en bracht ze weg, en zette die in zijn tempel te Babylon.
42 Het verhaal nu van hem, en van zijn onreinheid en goddeloosheid staat beschreven in het boek van de tijden der koningen.
43 En Joakim zijn zoon, werd koning in zijn plaats, en hij was achttien jaren oud toen hij koning gemaakt werd;
44 En regeerde drie maanden en tien dagen te Jeruzalem, en deed dat kwaad was voor de Heere.
45 En na een jaar schikte Nabuchodonosor, en liet hem brengen naar Babylon, tezamen met de heilige vaten des Heeren ;
46 En maakte Zedekia koning over Judea en Jeruzalem; die was eenentwintig jaren oud, en regeerde elf jaren;
47 En deed dat kwaad was voor de Here; en vreesde niet voor de woorden, die door Jeremia de profeet gesproken waren uit de mond des Heeren.
48 En hoewel hij een eed gedaan had aan de koning Nabuchodonosor, bij de naam des Heeren, zo werd hij meinedig, en viel van hem af, en hij verhardde zijn nek, en zijn hart, en overtrad de inzettingen des Heeren, des Gods van Israël.
49 En ook de oversten des volks en der priesters bedreven vele goddeloosheden, ook bovenal de onreinheden van al de heidenen, en bevlekten de tempel des Heeren, die te Jeruzalem geheiligd was.
50 En de God hunner vaderen zond tot hen, door zijn boden om hen tot bekering te roepen, opdat hij hen zou verschonen, en zijn woning.
51 Doch zij bespotten zijn boden, en op de dag dat de Heere tot hen sprak, belachten zij zijn profeten.
52 Totdat hij vertoornd zijnde over zijn volk vanwege hun goddeloosheid, de koningen der Chaldeeën tegen hen deed optrekken.
53 Die doodden hun jongelingen met het zwaard zelfs in de omgang van hun heilige tempel, en spaarden noch jongeling, noch maagd, noch ouden, noch jongen.
54 Maar hij gaf hen allen in hun handen, en al de heilige vaten des Heeren groot en klein, en de ark des Heeren, en de koninklijke schatkisten namen zij en voerden die naar Babylon.
55 En verbrandden het huis des Heeren, en braken de muren van Jeruzalem, en haar torens verbrandden zij met vuur, en alles wat in haar heerlijk was, maakten zij te schande.
56 En degenen, die overig waren van het zwaard, voerden zij naar Babylonië.
57 En zij waren zijn en zijner kinderen dienstknechten, totdat de Perzen regeerden, opdat vervuld zou worden het woord des Heeren, gesproken door de mond van Jeremia;
58 Totdat het land aan zijn Sabbatten een welbehagen had, en al de tijd van zijn verwoesting gerust had, totdat zeventig jaren vervuld waren.

3. EZRA HOOFDSTUK 2.

Terugkeer van de Joden uit Babel

1 ALS Cyrus over de Perzen regeerde, in het eerste jaar: opdat het woord des Heeren vervuld werd dat hij door de mond van Jeremia gesproken had;
2 Zo verwekte de Heere de geest van Cyrus, de koning der Perzen, die liet uitroepen in geheel zijn koninkrijk, en mede door schriften, zeggende:

3 Dit zegt Cyrus, de koning der Perzen: De Heere Israëls, de allerhoogste Heere, heeft mij tot koning gemaakt over de gehele aarde;
4 En heeft mij bevolen, dat ik hem een huis zou bouwen te Jeruzalem, dat in Judea is.
5 Indien er dan iemand van u is uit zijn volk, de Heere zij met hem, en hij trekke op naar Jeruzalem in Judea, en bouwe het huis des Heeren van Israël; deze is de Heere, die te Jeruzalem woont.
6 Zovelen dan, als er omtrent die plaatsen wonen, en in die plaats zijn,
7 Die zullen hem helpen, met goud en met zilver, en gaven; met paarden, en lastdieren, en met andere dingen, die men als geloften toebrengt in de tempel des Heeren, die te Jeruzalem is.
8 Toen stonden op de voornaamsten uit de vaderlijke stammen van Juda en Benjamin, en de priesters en Levieten, en al degenen, wier geest God verwekte om op te trekken, en het huis des Heeren te Jeruzalem te bouwen.
9 En die rondom hen waren, hielpen hen met allerlei dingen, met zilver en met goud, met paarden, en lastdieren, en met zeer vele gewillige gaven van velen, wier gemoed daartoe verwekt is.
10 En de koning Cyrus bracht tevoorschijn de heilige vaten des Heeren, die Nabuchodonosor van Jeruzalem weggevoerd, en in zijn afgoden-tempel gezet had.
11 En Cyrus, de koning der Perzen, die tevoorschijn gebracht hebbende, gaf deze over aan Mithridates, zijn schatmeester;
12 En door deze werden zij overgeleverd aan Schesbatzar, de stadhouder van Judea.
13 Het getal nu van deze was: duizend gouden drankofferschalen, duizend zilveren drankoffer-schalen, negenentwintig zilveren rookpannen, dertig gouden bekers, tweeduizendvierhonderdendertig zilveren bekers, en andere vaten tot duizend.
14 Al de vaten dan, die overgebracht werden, zo gouden als zilveren, zijn vijfduizend, vierhonderdennegenenzestig.
15 En deze zijn wedergebracht door Schesbatzar, met degenen, die uit de gevangenis van Babylonië te Jeruzalem kwamen.
16 Doch ten tijde van Artaxerxes, de koning van Perzië, schreven aan hem, tegen degenen die in Judea en te Jeruzalem woonden, Belemus en Mithridates, en Tabellius, en Rathymus en Balthemus en Samellius de schrijver, en de overigen die met hen verordineerd waren, en te Samarië en in andere plaatsen woonden, deze ondergeschreven brief:
17 De koning Artaxerxes onze Heer; uw dienaars Rathymus, gesteld over de voorvallende zaken, en Samellius de schrijver, en de anderen van hun raad, en rechters, die in Celo-Syrië en Fenicië zijn;
18 Het zij nu de Heere koning bekend gemaakt, dat de Joden, die van u tot ons wedergekeerd, en aangekomen zijn te Jeruzalem, een stad die afvallig en boos is, hun straten bouwen, en hun muren herstellen, en de tempel weder oprichten.
19 Indien dan deze stad opgebouwd wordt, en haar muren voltooid worden, zo zullen zij niet alleen geen schatting willen geven, maar zullen ook de koningen wederstaan.
20 Dewijl men dan in het werk is met hetgeen de tempel aangaat, zo heeft ons goed gedacht, niet te verzuimen.
21 Maar de Heere koning zulks te laten weten, opdat, zo het u goeddunkt, in de boeken van uw vaderen nagelaten, onderzoek gedaan worde.
22 En gij zult in de gedenkboeken, daarover geschreven, vinden, en verstaan, dat die stad afvallig was, en aan koningen en steden moeite veroorzaakt heeft;
23 En dat de Joden daarin zich, van ouds af, altijd afvallig en oproerig hebben aangesteld; om welker oorzaken wil die stad ook verwoest is.
24 Zo doen wij nu u Heere koning weten, dat indien deze stad weder gebouwd wordt, en haar muren weder opgericht, gij geen toegang meer zult hebben in Celo-Syrië en Fenicië.

25 Toen schreef de koning terug aan Rathymus, de schrijver, die over de voorvallende zaken gesteld was, en aan Balthemus, en aan Samellius, de schrijver, en aan de anderen, die met hen verordineerd waren, en in Samarië en Syrië en Fenicië woonden, hetgeen volgt:
26 Ik heb de brief, die gij aan mij gezonden hebt, gelezen, en heb daarop bevolen onderzoek te doen, en daar is bevonden, dat deze stad van ouds af zich tegen de koningen heeft gesteld;
27 En dat de lieden afvallig geweest zijn, en oorlogen daarin gevoerd hebben, en dat te Jeruzalem machtige en strenge koningen hebben geregeerd, welke ook schattingen aan die van Celo-Syrië en Fenicië opgelegd hebben.
28 Nu dan, zo heb ik bevolen, dat men deze mensen zal verhinderen hun stad te bouwen; en dat men daarop acht hebbe, dat niets verder daarin worde gedaan.
29 En dat de boosheid niet verder ga, om de koningen moeite aan te doen.
30 Toen nu hetgeen van de koning Artaxerxes geschreven werd, was gelezen, zo spanden Rathymus, en Samellius de schrijver en die met hen verordineerd waren tezamen, en trokken met haast naar Jeruzalem, met een leger van ruiters en voet volk.
31 En begonnen degenen, die daar bouwden, te verhinderen. Zo stond de bouw des tempels te Jeruzalem stil, tot het tweede jaar van het koninkrijk van Darius, de koning van Perzië.

3. EZRA HOOFDSTUK 3.
Vraagstelling

1 EN Darius, koning zijnde, maakte een grote maaltijd voor al degenen die onder hem stonden, en voor al zijn huisgenoten, en voor al de groten van Medië en Perzië;
2 En voor al zijn vorsten, en krijgsoversten, en oversten der landen, die onder hem waren van Indië aan tot Ethiopië toe, in de honderdenzeventien provinciën.
3 En als zij gegeten en gedronken hadden, en wel verzadigd waren, keerden zij weder naar huis. Doch Darius, de koning, keerde weder in zijn slaapkamer, en viel in slaap, en ontwaakte weder.
4 Toen zeiden de drie jongelingen, die des konings lijfwacht waren, en hem bewaarden, de een tot de ander:
5 Laat ons ieder een spreuk zeggen, WIE DE STERKSTE IS; en wiens woord wijzer zal schijnen dat dat des anderen, hem zal de koning Darius grote giften en grote overwinningstekenen geven.
6 Hij zal hem met purper doen kleden, en uit gouden vaten doen drinken, en op gouden koetsen doen slapen, en zal hem een wagen geven, die door paarden met gouden tomen wordt getrokken, en een hoed van fijne zijde, en een keten om zijn hals;
7 En hij zal de tweede naast Darius zitten vanwege zijn wijsheid, en zal een bloedvriend van Darius genoemd worden.
8 Toen schreef een ieder zijn eigen spreuk, en verzegelde die, en legde ze onder het oorkussen des konings Darius,
9 En zeide, wanneer de koning zal opgestaan zijn, zo zullen zij hem het geschrift geven; en van wie de koning en de drie oversten van Perzië zullen oordelen, dat zijn rede de wijste is, die zal de overwinning gegeven worden, gelijk geschreven is.
10 De eerste schreef: De wijn is de sterkste.
11 De andere: De koning is de sterkste.
12 De derde schreef: De vrouwen zijn de sterkste, maar boven alle overwint de waarheid.
13 En als de koning opgestaan was, namen zij het geschrift, en gaven het hem, en hij las het.
14 En uitgezonden hebbende liet hij roepen al de groten van Perzië en Medië, en de vorsten, en de krijgsoversten, en oversten der landen, en de burgemeesters.
15 En hij zette zich neder in zijn Raad, en het geschrift werd voor hen gelezen en hij zeide:

16 Roept de jongelingen, en laat henzelf hun redenen verklaren; en zij werden geroepen, en kwamen binnen, en zij zeiden tot hen:
17 Doet ons verklaring van hetgeen bij ulieden is geschreven.
18 En de eerste begon, die van de sterkte des wijns gesproken had, en zeide aldus:
19 O mannen, hoe oversterk is de wijn; hij verleidt al de mensen die hem drinken;
20 Hij maakt het verstand des konings én van de wees enerlei verstand, gelijk ook het verstand des dienstknechts en des vrijen, het verstand des armen en des rijken;
21 En hij verandert alle verstand in vreugde en vrolijkheid, en hij gedenkt aan geen droefheid, en aan geen schuld;
22 Hij maakt alle harten rijk, en gedenkt niet aan de koning of vorst, en hij maakt dat een ieder van talenten spreekt.
23 Als zij wijn gedronken hebben, gedenken zij niet om vriendelijk te zijn de vrienden en broeders, en trekken kort daarna de zwaarden uit.
24 En als zij van de wijn opgestaan zijn, zo gedenken zij niet wat zij gedaan hebben.
25 O mannen, is de wijn niet de sterkste, dewijl hij dit dwingt te doen? En hij zweeg stil, als hij zo gesproken had.

3. EZRA HOOFDSTUK 4.
Vervolg verklaring

1 TOEN begon de tweede te spreken, die gezegd had van de sterkte des konings, en zeide:
2 O mannen, zijn niet de mensen de sterkste, die het land en de zee bemachtigen, en alles wat daarin is?
3 De koning nu overtreft en overheerst die, en regeert die, en alles wat hij hun zegt, dat gehoorzamen zij.
4 Indien hij hun zegt dat zij de een de anderen zullen oorlog aandoen, zij doen het; en indien hij uitzendt tegen hun vijanden, zij gaan; zij slechten de bergen, en de muren, en de torens;
5 Zij slaan dood, en worden dood geslagen, en het woord des konings zullen zij niet overtreden; en indien zij overwinnen zo brengen zij alles tot de koning: wat zij geroofd hebben en alle andere dingen.
6 En allen die in de krijg niet gaan noch oorlog voeren, maar het land bouwen, wanneer ze gezaaid hebben, en nu maaien, zo brengen zij de koning schatting; en de een dwingt de ander om de koning schatting toe te brengen, daar die maar één alleen is.
7 Indien hij zegt dat men dode, zo doden zij; indien hij zegt dat men aflate, zo laten zij af.
8 Zegt hij dat men sla, zo slaan zij; zegt hij dat men verwoeste, zo verwoesten zij; zegt hij dat men bouwe, zo bouwen zij.
9 Zegt hij dat men afbreke, zo breken zij af; zegt hij dat men plante, zo planten zij;
10 En al zijn volk, en zijn heerlegers zijn hem gehoorzaam.
11 Daarenboven zit hij neder, eet hij, drinkt hij, slaapt hij, zo hebben zij de wacht ringswijze rondom hem, en niemand durft weggaan, noch zijn eigen werken doen, en zijn hem niet ongehoorzaam.
12 O mannen, hoe is dan de koning niet de sterkste, die men alzo gehoorzaamt? en hij zweeg stil.
13 De derde, die van de vrouwen en van de waarheid had gezegd, namelijk Zerubabel, begon ook te spreken:
14 O mannen, niet de grote koning, noch de veelheid der mensen, noch de wijn is de sterkste.
15 Wie is dan degene die over hen heerst, of die hen regeert? zijn het niet de vrouwen? De vrouwen hebben de koning ter wereld gebracht, en al het volk, dat de zee en de aarde regeert is uit haar geboren.

16 En zij hebben zelfs degenen opgevoed, die de wijngaarden planten, uit welke de wijn voortkomt.
17 En zij zelf maken de kleding der mensen, en zij maken hetgeen heerlijk is voor de mensen, en de mensen kunnen zonder de vrouwen niet zijn.
18 En indien zij goud en zilver en allerlei fraaie zaken verzameld hebben, en een vrouw zien die schoon is van gedaante en van gestalte,
19 Zo verlaten zij dat alles, en wenden de ogen op haar, en met open mond aanschouwen zij haar; en hebben meer begeerte tot haar, dan tot het goud en het zilver en allerlei fraaiigheid.
20 Een mens verlaat zijn eigen vader, die hem opgevoed heeft, en zijn eigen land, en hangt zijn eigen vrouw aan.
21 En bij de vrouw laat hij zijn leven; en gedenkt noch zijn vader, noch zijn moeder, noch zijn land.
22 Ook hieruit moet gij weten, dat de vrouwen u regeren.
23 En werkt gij niet, en arbeidt gij niet? en geeft gij niet alles, en brengt het aan de vrouw? Ja een man neemt zijn zwaard, en gaat heen op de wegen te liggen, en te roven en te stelen, en op de zee en rivieren te varen;
24 En ziet een leeuw, en gaat in duisternis; en wanneer hij gestolen, en geroofd, en gestroopt heeft, zo brengt hij dat tot zijn beminde.
25 En een man heeft zijn eigen vrouw liever dan zijn vader en zijn moeder.
26 En velen zijn van hun zinnen beroofd om der vrouwen wil, en zijn om harentwil tot slaven geworden.
27 En velen zijn omgekomen, en zijn verworgd geworden, en hebben gezondigd om der vrouwen wil.
28 En nu, gelooft gij mij niet? Is de koning niet groot in zijn macht? en vrezen niet alle landen hem aan te raken?
29 Nochtans heb ik hem gezien en Apame, de dochter des wondergroten Bartacus, des konings bijwijf, die aan de rechterhand des konings zat,
30 En zij nam de kroon van het hoofd des konings, zette die zichzelf op, en sloeg de koning met haar linkerhand.
31 En bovendien zag haar de koning met open mond aan, en indien zij hem aanlachte, zo lachte hij ook; en indien zij op hem gram werd, zo liefkoosde hij haar, opdat zij met hem verzoend zou worden.
32 O mannen, hoe zijn dan de vrouwen niet sterk, dewijl zij, zo doen?
33 Toen zagen de koning en de groten op elkander. En hij, begon te spreken van de waarheid.
34 O mannen, zijn niet de vrouwen sterk! Groot is de aarde,. en hoog is de hemel, en snel in haar loop is de zon, want zij, draait in de cirkel des hemels, en zij keert weder in haar plaats op één dag.
35 Is die niet groot die zodanige dingen doet? Doch de waarheid is groot en sterker dan allen.
36 De gehele aarde roept de waarheid aan, en de hemel looft dezelve, en al de werken worden bewogen en beven, en bij haar is geen onrecht.
37 De wijn is onrecht, in de koning is onrecht, in de vrouwen is onrecht, in alle kinderen der mensen is onrecht, en alle zodanige hun werken zijn onrecht; en daar is in hen geen waarheid, en in hun ongerechtigheid zullen zij vergaan.
38 Maar de waarheid blijft en is sterk in der eeuwigheid; en zij leeft en heerst in alle eeuwigheid.
39 En bij haar is geen aanneming des persoons; zij maakt geen onderscheid, maar zij doet hetgeen recht is, en onthoudt zich van al hetgeen onrecht en boos is, en allen hebben zij een welbehagen in haar werken.
40 En in haar oordeel is geen onrecht, en zij is de kracht, en het koninkrijk, en de macht, en de heerlijkheid, van alle eeuwen. Geprezen zij de God der waarheid!

41 En hij zweeg stil. En al het volk riep toen, en sprak toen: Groot is de waarheid, en zij is sterk bovenal.
42 Toen zeide de koning tot hem, eis wat gij wilt ja meer dan er geschreven is, en wij zullen het u geven, daar gij wijzer bevonden zijt dan de anderen, en gij zult naast mij zitten, en mijn bloedvriend genoemd worden.
43 Toen zeide hij tot de koning: Gedenk aan uw belofte, die gij beloofd hebt, van Jeruzalem te zullen bouwen, op de dag waarop gij uw koninkrijk ontvangen hebt.
44 En dat gij al de vaten, die uit Jeruzalem genomen zijn, terug zoudt zenden, welke Cyrus afgezonderd heeft, toen hij beloofde Babylon te verstoren, en hij beloofde die weder derwaarts te zenden.
45 En gij hebt beloofd de tempel te bouwen, welke de Idumeeërs verbrand hebben, toen Judea door de Chaldeeën is verwoest.
46 En nu dit is wat ik van u verzoek, Heere koning, en dat ik van u begeer: en deze is de heerlijkheid, die door mij van u geeist wordt. Ik bid dan dat gij de belofte volbrengt, die gij de Koning des hemels met uw mond hebt beloofd te volbrengen.
47 Toen stond de koning Darius op, en kuste hem; en schreef hem de brieven aan al de rentmeesters, en landvoogden en krijgsoversten, en vorsten, dat zij hem zouden geleide doen, en allen die met hem opgingen om Jeruzalem te bouwen.
48 En aan al de landvoogden in Celo-Syrië, Fenicië, en van de berg Libanon, schreef hij brieven, dat zij cederhout zouden overbrengen van de berg Libanon naar Jeruzalem, en dat zij de stad met hem zouden bouwen.
49 En hij schreef aan al de Joden, die uit zijn koninkrijk in Judea opgingen vanwege de vrijheid, dat geen machtige, noch landvoogd, noch vorst, noch rentmeester in hun deuren zou ingaan.
50 En dat het gehele land, dat zij bewoonden, voor hen zonder schatting zou zijn: en dat de Idumeeërs de vlekken der Joden zouden verlaten, die zij ingenomen hadden;
51 En tot de bouw des tempels jaarlijks twintig talenten zouden geven, totdat die zou voltooid zijn.
52 En dat zij, om op het altaar, naar het gebod dat zij hadden, dagelijks brandofferen te offeren, nog tien andere talenten jaarlijks zouden opbrengen.
53 En dat al degenen, die van Babylonië zouden opgaan om de stad te bouwen, vrijheid zouden hebben, beide zij en hun nakomelingen, met al de priesters die mede zouden opgaan.
54 En hij schreef ook van het onderhoud der priesters, en van de priesterlijke kleding waarin zij dienst doen.
55 En hij schreef, dat men de Levieten onderhoud zou geven, tot de dag toe dat het huis Gods zou voleindigd, en Jeruzalem zou herbouwd zijn.
56 En schreef, dat men allen, die de stad bewaarden, hun deel en bezoldiging zou geven.
57 En hij zond weder al de vaten, die Cyrus uit Babylonië afgezonderd had, en al hetgeen Cyrus bevolen had te doen, dat beval hij ook te doen, en naar Jeruzalem te zenden.
58 En toen de jongeling uitging, verhief hij zijn aangezicht naar de hemel tegenover Jeruzalem, en dankte de Koning des hemels, zeggende:
59 Van u is de overwinning, en van u is de wijsheid, en uw is de heerlijkheid, en ik ben uw dienstknecht.
60 Geloofd zijt gij, die mij wijsheid gegeven hebt, en ik dank u, o Heere onzer vaderen.
61 En hij nam de brieven, en ging heen en trok naar Babylonië, en hij verkondigde dit al zijn broederen.
62 En zij loofden de God hunner vaderen, dat hij hun verkwikking en verlossing gegeven had.
63 Om op te trekken en Jeruzalem te bouwen en de tempel waarover zijn naam aangeroepen werd. En zij bedreven vreugde met snarenspel en vrolijkheid, zeven dagen lang.

3. EZRA HOOFDSTUK 5
De Joden maken zich gereed om nar Jeruzalem te reizen
Zie Ezra 2-4

1 DAARNA werden verkoren om op te trekken de oversten van de huizen der vaderen naar hun stammen, met hun vrouwen en hun zonen en dochteren, en hun dienstknechten en dienstmaagden, en hun beesten.
2 En Darius zond met hen duizend ruiters, om hen in vrede te geleiden naar Jeruzalem, met muziek, trommelen en fluiten,
3 (En al hun broederen speelden) en deden hen zo gezamenlijk met die optrekken.
4 Dit nu zijn de namen der mannen die optrokken, naar de huizen hunner vaderen in de stammen, naar de verdeling hunner heerschappijen.
5 De priesters: de zonen van Pinehas, de zoon van Aäron, waren Jozua, de zoon van Josedek, de zoon van Seraja, en Jojakim; daarna Zerubabel, de zoon van Salathiël, uit den huize Davids, van het geslacht van Fares, en van de stam Juda.
6 Die onder Darius, de koning der Perzen, de wijze redenen gesproken had, in het tweede jaar zijns koninkrijks in de maand Nisan, welke is de eerste maand.
7 Dezen nu zijn het die uit Judea zijn opgetrokken uit de gevangenis van hun vreemdelingschap, welke Nabuchodonosor, de koning van Babel, in Babylonië weggevoerd had.
8 En zij zijn weder gekeerd naar Jeruzalem, en naar de andere delen van Judea, elk in zijn eigen stad: die met Zerubabel en Jozua kwamen en met Nehemia, Saraja, Resaja, Enenius, Mardocheus, Belsarus, Asfarasus, Rheëlius, Rorinus, Baänas, hun oversten.
9 Het getal nu dergenen, die van het volk waren, met hun oversten, was: de kinderen Parosch tweeduizendeenhonderd en tweeënzeventig.
10 De kinderen Sarat vierhonderdtweeënzeventig. De kinderen van Ares zevenhonderd zesenvijftig.
11 De kinderen van Faät Moab, onder de kinderen van Jozua en Joab tweeduizend achthonderd en twaalf.
12 De kinderen van Elam duizendtweehonderdvierenvijftig. De kinderen van Zathaï negenhonderdvijfenzeventig. De kinderen van Chorvas zevenhonderd en vijf. De kinderen van Bani zeshonderdachtenveertig.
13 De kinderen van Babaï zeshonderddrieëndertig. De kinderen van Argas duizend driehonderd tweeëntwintig.
14 De kinderen van Adonikam zeshonderdzevenendertig. De kinderen van Bagoë tweeduizendzesenzestig. De kinderen van Adin vierhonderdvierenvijftig.
15 De kinderen van Ater uit Esekia tweeënnegentig. De kinderen van Cilas en Azenas zevenenzestig. De kinderen van Azar vierhonderdtweeëndertig.
16 De kinderen van Amri honderdeneen. De kinderen van Arom tweeëndertig. De kinderen van Base driehonderd drieentwintig. De kinderen van Arisfurith honderdentwee.
17 De kinderen van Beter drieduizendenvijf.
18 De kinderen uit Bethlomon honderddrieëntwintig; die van Nethofas vijfenvijftig; die van Anatoth honderdachtenvijftig; die van Bethasmon tweeënveertig.
19 Die van Cariathiri vijfentwintig; die van Cathiras en Berogh zevenhonderddrieënveertig; de Gadiastieten en Ammidiën vierhonderdtweeëntwintig.
20 Die van Kiramas en Gabbes zeshonderdeenentwintig; die van Makalon honderdtweeëntwintig; die van Betolië vijfenvijftig.
21 De kinderen van Nifis honderdzesenvijftig; de kinderen Kalamelali en Onus zevenhonderdvijfentwintig.
22 De kinderen van Jerechu tweehonderdvijfenveertig.

23 De kinderen van Sanaäs drieduizend driehonderd en een.
24 De priesters: de kinderen van Jeddu, de zoon Jozua, met de kinderen van Lanasib achthonderdzevenenzeventig. De kinderen Emeruth tweehonderdtweeënvijftig.
25 De kinderen van Fassur duizendvierhonderdenzeven. De kinderen van Charmi tweehonderdenzeventien.
26 De Levieten: de kinderen Jozut en Kadoëli en Banni en Sudi vierenzeventig.
27 De heilige zangers: de kinderen van Asaf honderdenachtentwintig.
28 De deurwachters: de kinderen van Salum, de kinderen van Atar, de kinderen van Tolman, de kinderen van Dahub, de kinderen van Ateta, de kinderen van Tobi, allen tezamen honderdnegenendertig.
29 Die het heiligdom dienden: de kinderen van Hesai, de kinderen van Asifa, de kinderen van Tabaoth, de kinderen van Seras, de kinderen van Suda, de kinderen van Faleas.
30 De kinderen van Labana, de kinderen van Agraba, de kinderen van Akud, de kinderen van Uta, de kinderen van Cetab, de kinderen van Akaba, de kinderen van Sijba, de kinderen van Anan, de kinderen van Cathua.
31 De kinderen van Geddur, de kinderen van Laïr, de kinderen van Desan, de kinderen van Noëba, de kinderen van Chaseba, de kinderen van Cazera, de kinderen van Ozia, de kinderen van Finoë, de kinderen van Asara.
32 De kinderen van Basthaï, de kinderen van Assana, de kinderen van Mavi, de kinderen van Nafis, de kinderen van Akuf, de kinderen van Achiba, de kinderen van Asub, de kinderen van Farenaces.
33 De kinderen der dienstknechten van Salomo, de kinderen van Asapfioth, de kinderen van Farera, de kinderen van Jejeli, de kinderen van Lozon, de kinderen van Isdaël, de kinderen van Safni.
34 De kinderen van Hagia, de zonen van Sachareth, de kinderen van Sabia, de kinderen van Saroth, de kinderen van Misaje, de kinderen van Gas, de kinderen van Addus, de kinderen van Suba, de kinderen van Aferra, de kinderen van Barod, de kinderen van Safag, de kinderen van Allom.
35 Deze allen dienden het heiligdom, en waren kinderen der dienstknechten van Salomo, driehonderd tweeënzeventig in getal.
36 Dezen waren opgetrokken van Thermeleth, en Thelersa; en hun overste was Charnathalan en Aälar.
37 Doch zij konden hun steden en geslachten niet verhalen, hoe zij uit Israël waren. De kinderen van Dalan, de zoon van Baëma, de kinderen van Nehoda zeshonderdtweeënvijftig;
38 En uit de priesters, die het priesterschap bedienden, en welker geslacht niet werd gevonden, de kinderen van Obdie, de kinderen van Akbos, de kinderen van Jaddu, die Augia tot een huisvrouw nam, uit de dochteren Faëzeldeüs, en naar zijn naam is genoemd.
39 En als dit geslachtschrift werd gezocht in het register, en niet gevonden werd, zo zijn zij van het bedienen des priesterambts geweerd.
40 En Nehemia en Attaria zeiden tot hen, dat zij geen deel zouden hebben aan de geheiligde dingen, totdat er een overpriester zou opstaan, die aangedaan was met openbaring en waarheid.
41 Al de Israëlieten nu waren van twaalf jaren en daarboven, zonder de dienstknechten en dienstmaagden, tweeënveertigduizend, driehonderd en zestig.
42 En hun knechten en dienstmaagden waren zevenduizend driehonderd en zevenendertig. De zangers en de zangeressen, tweehonderdenvijfenveertig.
43 Kamelen waren vierhonderd vijfendertig, en paarden zevenduizend zesendertig, muilezels tweehonderd vijfenveertig, en ezels vijfduizend vijfhonderd vijfentwintig.
44 En enigen uit de oversten van hun familiën, als zij nu in de tempel Gods te Jeruzalem kwamen, beloofden het huis Gods op te richten in zijn plaats, naar hun vermogen.

45 En te geven tot de heilige schatkist der werken, duizend talenten gouds, en vijfduizend talenten zilvers, en honderd priesterlijke kledingen.
46 En de priesters en Levieten, en die van dit volk waren, zetten zich neder te Jeruzalem, en in het land, en de heilige zangers, en deurwachters, en geheel Israël, in hun vlekken.
47 En toen nu de zevende maand kwam, en de kinderen Israëls elk in hun woning waren, zo zijn zij eendrachtig vergaderd in de voorhof der eerste poort, die tegen het oosten was.
48 En Jozua, de zoon van Josedek, en zijn broeders de priesters, met Zerubabel, de zoon van Sealthiël en zijn broeders stonden op.
49 En bereidden het altaar van de God Israëls, om daarop brandofferen te offeren, volgens hetgeen in het boek van Mozes de man Gods verhaald staat.
50 En zij richtten het altaar op, in zijn plaats, hoewel enigen uit de andere volken des lands zich tegen hen vergaderden, omdat zij in vijandschap met hen waren.
51 Want al de volken, die op de aarde waren, versterkten zich. En zij offerden offeranden naar de tijd, en brandofferen voor de Heere, namelijk het vroeg-offer en het spade-offer.
52 En zij hielden het feest der loofhutten, gelijk in de wet bevolen was, en offerden dagelijks offeranden gelijk het betaamde en daarna gedurige offeranden, en offeranden der Sabbatten, en der nieuwe maanden, en van alle andere feestdagen, voor degenen die geheiligd waren.
53 En allen, die God geloften gedaan hadden, van de nieuwe maan der zevende maand af, begonnen God offeranden te offeren, en de tempel des Heeren was nog niet gebouwd.
54 En zij gaven geld aan de steenhouwers, en timmerlieden, en spijs en drank,
55 En karren aan de Sidoniërs en Tyriërs, opdat zij hun cederhout van de berg Libanon zouden toebrengen, om vlotten over te voeren naar de haven van Joppe, volgens het bevel, dat van Cyrus, de koning van Perzië, hun was aangeschreven.
56 En in het tweede jaar nadat hij tot de tempel Gods te Jeruzalem was gekomen, op de tweede maand, begon Zerubabel, de zoon van Sealthiël, en Jozua de zoon van Josedek, en hun broederen, en de priesters, de Levieten, en allen die uit de gevangenis te Jeruzalem waren gekomen.
57 En legden het fundament van het huis Gods in de nieuwe maan van de tweede maand, als zij in Judea en Jeruzalem waren gekomen.
58 En stelden de Levieten, die boven de twintig jaren waren, over de werken des Heeren ; en Jozua stond met zijn zonen en broederen, en Kadmiël zijn broeder, en de zonen van Emadabus, en de zonen van Joda, de zoon van Eliadad, met hun zonen en broederen; al deze Levieten zetten het werk eendrachtig voort, bij degenen, die de werken maakten in het huis des Heeren.
59 En de bouwlieden bouwden de tempel des Heeren, en de priesters stonden in lange klederen met snarenspel en bazuinen; en de Levieten, de kinderen van Asaf, met cymbalen.
60 Zingende en lovende de Heere, naar de instelling van David, de koning van Israël.
61 En zij verhieven hun stemmen met gezangen, lovende de Heere, dat zijn goedheid en zijn heerlijkheid is tot in der eeuwigheid, over geheel Israël.
62 En het ganse volk blies met bazuinen, en riep met grote stem, zingende de Heere, over de oprichting van het huis des Heeren.
63 Doch enigen uit de priesters en Levieten, en oversten naar hun geslachten, die ouder waren, en het huis, dat voor dezen was, gezien hadden,
64 Kwamen tot het gebouw van dit huis met schreien en met groot geroep, en velen met bazuinen en vreugde in grote stem.
65 Zodat het volk de bazuinen niet wel hoorde, vanwege het schreien des volks, want de schare bazuinde zeer luid, zodat zij van verre gehoord werd.
66 En als de vijanden der stammen Juda en Benjamin dat hoorden, zo kwamen zij om te verstaan wat deze stem der bazuinen was.

67 En zij verstonden, dat degenen, die uit de gevangenis waren gekomen, de tempel bouwden voor de Heere de God Israëls.
68 En zij kwamen tot Zerubabel en Jozua, en tot de overste der geslachten, en zeiden tot hen, laat ons met u bouwen.
69 Want wij behoren aan uw God gelijk als gij, en doen hem offeranden, van de dagen van Asbakaf de koning van Assyrië af, die ons hier heeft overgebracht.
70 Toen zeiden tot hen Zerubabel, en Jozua en de oversten der vaderlijke geslachten Israëls:
71 Het komt ons en u niet toe tezamen het huis te bouwen voor de Heere onze God:
72 Maar wij zullen alleen voor de Heere Israëls bouwen, volgens hetgeen Cyrus, de koning der Perzen ons heeft bevolen.
73 En de volken van dit land drongen op degenen die in Judea woonden, en hen bezettende, verhinderden zij hun te bouwen.
74 En hinderlagen, en oploop, en samenrottingen makende, beletten zij dat de bouw niet werd voleindigd, en al de tijd van het leven des konings Cyrus; en zo werd de bouw verhinderd twee jaren lang tot het koninkrijk van Darius toe.

3. EZRA HOOFDSTUK 6.
De profeten moedigen het volk aan om de tempel te bouwen. Zie Ezra 3 en 6.

1 IN het tweede jaar nu van het koninkrijk van Darius profeteerde de profeet Haggai en Zacharia de zoon van Addo, over de Joden, die in Judea en Jeruzalem waren, in de naam van de God Israëls.
2 Toen stond op Zerubabel, de zoon van Sealthiël, en Jozua de zoon van Josedek, en begonnen weder te bouwen het huis des Heeren, dat te Jeruzalem is, dewijl de profeten des Heeren bij hen waren, en hen hielpen.
3 In deze tijd kwam tot hen Sisinnes de ondervoogd van Syrië en Fenicië, en Sathrabusan en hun metgezellen, en zeiden tot hen:
4 Wie heeft u bevolen dat huis te bouwen, en dat dak, en al deze andere dingen te voltooien, en wie zijn de bouwlieden die dit opmaken?
5 En nadat het onderzoek gedaan was over de gevangenissen, zo hadden de oudsten der Joden genade van de Heere, en werden niet verhinderd in de bouw, totdat men Darius hiervan zou doen weten, en men antwoord zou bekomen.
6 Het afschrift nu des briefs, die hij aan Darius heeft geschreven en gezonden, is dit:
7 Sisinnes, de ondervoogd van Syrië en Fenicië, en Sathrabusan, en hun metgezellen die in Syrië en Fenicië oversten zijn, wensen Darius de koning voorspoed.
8 Het zij alles kennelijk onze Heere de koning, dat wij aangekomen zijnde in het land van Judea, en gegaan zijnde in de stad Jeruzalem, bevonden hebben, dat de oudsten der Joden, die gevangen zijn geweest,
9 In de stad Jeruzalem bouwende waren een nieuw en groot huis voor de Heere met gehouwen kostelijke stenen, en houtwerk in de muren gelegd;
10 En dat deze werken met vlijt geschieden, en dat het werk gelukkig voortgaat onder hun handen, en hetzelve in grote heerlijkheid, en zorgvuldigheid wordt volbracht.
11 Toen vroegen wij deze oudsten, en zeiden: Wie heeft u bevolen dat huis te bouwen, en de grond van deze werken te leggen?
12 En wij hebben hun dit gevraagd, opdat wij het u zouden bekend maken, en u mogen aanschrijven welke de mannen zijn, die hierover gesteld zijn; en wij hebben hun ook schriftelijk afgeëist de namen dergenen die hun oversten zijn.
13 Maar zij hebben ons geantwoord en gezegd: Wij zijn kinderen des Heeren, die de hemel en de aarde heeft geschapen,

14 En dit huis is van over zeer vele jaren gebouwd door een groot en machtig koning Israëls, en is voltooid.
15 En daar onze vaders tegen de Heere Israëls, die in de hemel is, hadden gezondigd, en hem hadden verbitterd, zo gaf hij hen over in de handen van Nabuchodonosor, de koning te Babylon, de koning der Chaldeeën,
16 Welke dit huis afgebroken en verbrand hebben en hebben het volk gevankelijk naar Babylon weggevoerd.
17 Maar in het eerste jaar dat Cyrus over het land van Babylonië regeerde, heeft de koning Cyrus geschreven, dat men dit huis weder zou bouwen.
18 En de heilige gouden en zilveren vaten, die Nabuchodonosor weggevoerd had uit het huis Gods dat te Jeruzalem was, en die hij in zijn tempel gezet had, deze nam Cyrus de koning weder uit de tempel die te Babylon is, en werden overgegeven aan Zerubabel, en Sabanasser de ondervoogd.
19 En hem werd bevolen, dat hij al die vaten zou wegnemen, en zetten in de tempel te Jeruzalem, en dat de tempel des Heeren zou gebouwd worden op zijn plaats.
20 Toen nu Sabanasser daar gekomen was, legde hij de fundamenten van het huis des Heeren te Jeruzalem, en van die tijd af tot nu toe werd het gebouwd, en heeft nog zijn voltooiing niet gekregen.
21 Nu dan, indien het u goeddunkt Heere koning, zo laat onderzocht worden in de koninklijke boekkassen van Cyrus;
22 En indien bevonden wordt, dat de opbouw van het huis des Heeren te Jeruzalem met bewilliging van de koning Cyrus is geschied, en het de koning onze Heere goeddunkt, zo antwoordde bij ons daarvan.
23 Toen heeft de koning Darius bevolen, dat men zou onderzoeken in de boekkassen die te Babylon zijn; en daar is bevonden, te Ekbatana in de stad, die in het land van Medië is, een zekere plaats, waarin deze dingen geschreven waren;
24 In het eerste jaar als Cyrus regeerde, gebood de koning Cyrus, dat men het huis des Heeren te Jeruzalem zou bouwen, waar men offeranden doen zou door gedurig vuur.
25 Van hetwelk de hoogte zou zijn zestig ellen, en de breedte zestig ellen, met drie wanden van gehouwen stenen, en een wand van nieuw hout van dat land, en dat men de onkosten zou geven uit het huis Cyrus de koning.
26 En de heilige vaten van het huis des Heeren, beide gouden en zilveren, die Nabuchodonosor weggevoerd had uit het huis des Heeren dat te Jeruzalem was, en naar Babylon gebracht had, die zou men weder brengen in het huis des Heeren te Jeruzalem, daar zij gesteld waren geweest, opdat ze daar weder gesteld mochten worden.
27 Hij beval ook Sisinnes de ondervoogd van Syrië en Fenicië, en Sathrabusan en hun metgezellen, en de andere landvoogden, die in Syrië en Fenicië waren verordineerd, zorg te dragen, dat zij zich van die plaats zouden onthouden; en dat zij de knecht des Heeren en overste van Judea, Zerubabel, en de oudsten der Joden, dit huis des Heeren zouden laten bouwen, op zijn plaats.
28 En ik ook schreef hij heb daarbij bevolen, dat zij het geheel zullen opbouwen, en dat men wel toezie, dat men de Joden, die uit de gevangenis zijn, hulp bewijze, totdat het huis des Heeren voltooid is.
29 Ook dat uit de inkomsten van Celo-Syrië en Fenicië met vlijt een bijleg gegeven worde aan de landvoogd Zerubabel, voor deze mensen, tot een offerande de Heere, namelijk tot stieren, rammen en lammeren;
30 Desgelijks ook koorn, en zout, en wijn, en olie, gedurig alle jaren; gelijk dan de priesters, die te Jeruzalem zijn, zullen verklaren dat dagelijks gebezigd wordt en dit zonder vertraging.
31 Opdat drankofferen geofferd worden aan de hoogste God, voor de koning, en zijn kinderen; en dat zij bidden voor hun lang leven.

32 Daartoe zal men bevelen, zo wie overtreden zal, of teniet doen iets van hetgeen aangeschreven is, dat men een balk zal nemen van zijn eigen huis en hem daaraan zal hangen, en dat zijn goederen aan de koning zullen vervallen zijn.
33 Daarom ook, de Heere, wiens naam daar aangeroepen wordt, doe teniet een ieder koning en volk, welke zijn hand zal uitsteken, om te verhinderen of te beschadigen dit huis des Heeren te Jeruzalem.
34 Ik, koning Darius, heb goedgevonden, dat deze dingen vlijtig zullen nagekomen worden.

3. EZRA HOOFDSTUK 7.
De tempel wordt volbracht. Zie Ezra 6

1 TOEN zijn Sisinnes de ondervoogd in Celo-Syrië en Fenicië, en Sathrabusan en hun metgezellen gehoorzaam geweest aan hetgeen door de koning Darius was verordineerd;
2 En hielden vlijtig de hand aan de heilige werken: en waren de oudsten der Joden en de opzieners des tempels behulpzaam.
3 En de heilige werken gingen gelukkig voort, als de profeten Haggai en Zacharia profeteerden.
4 En zij volbrachten die, door het bevel des Heeren de God van Israël, en met goedvinden van Cyrus, en Darius, en Artaxerxes, de koningen van Perzië.
5 Zo werd het heilige huis voltooid tot op de drieëntwintigste dag der maand Adar, in het zesde jaar des konings Darius.
6 En de kinderen Israëls, en de priesters en de Levieten, en de anderen die uit de gevangenis daarbij gevoegd waren, deden volgens hetgeen in het Boek van Mozes geschreven staat;
7 En offerden tot de inwijding van de tempel des Heeren honderd stieren, tweehonderd rammen, vierhonderd lammeren;
8 En voor de zonden des gansen volks Israëls twaalf bokken, naar het getal der oversten van de twaalf geslachten Israëls,
9 En de priesters en de Levieten stonden naar de geslachten, bekleed met lange klederen, over de werken des Heeren, de God Israëls, volgens het boek van Mozes: en de deurwachters stonden aan elke poort.
10 En de kinderen Israëls, die uit de gevangenis waren, hielden het Pascha, op de veertiende dag der eerste maand, als de priesters en Levieten geheiligd waren.
11 Doch al de kinderen Israëls, die uit de gevangenis waren gekomen, waren niet tezamen geheiligd, maar de Levieten waren tezamen geheiligd.
12 En zij slachtten het Pascha voor al de kinderen der gevangenis, en voor hun broederen de priesters, en voor zichzelf.
13 En de kinderen Israëls, die uit de gevangenis waren, aten het Pascha, namelijk al die afgescheiden waren van de gruwelen der volken van het land, en die de Heere zochten.
14 En zij hielden het feest der ongezuurde broden zeven dagen lang, zich verheugende voor de Here;
15 Omdat Hij de raad van de koning der Assyriërs tot hen had gewend, om hun handen te sterken in de werken des Heeren, de God Israëls.

3. EZRA HOOFDSTUK 8.
Het is ook komt te Jeruzalem.

1 EN na deze, als Artaxerxes, de koning der Perzen, regeerde, trok henen Ezra, de zoon van Azaria, de zoon van Sechrie, de zoon van Helchia, de zoon van Sallem,

2 De zoon van Sadduk, de zoon van Achitob, de zoon van Amaria, de zoon van Orias, de zoon van Bokka, de zoon van Abisai, de zoon van Pinehas, de zoon van Eleazar, de zoon van Aäron, de eerste priester.
3 Deze Ezra trok henen uit Babylonië, als een schriftgeleerde, verstandig zijnde in de wet van Mozes, die door de Gods Israëls was gegeven.
4 En de koning had hem heerlijkheid gegeven, dewijl hij genade bij hem vond, in alles wat hij van hem begeerde.
5 En met hem trokken naar Jeruzalem sommigen op, uit de kinderen Israëls, en uit de priesters en Levieten, en uit de heilige zangers en deurwachters, en dienaars des heiligdoms.
6 In het zevende jaar als Artaxerxes regeerde in de vijfde maand, (dit is het zevende jaar des konings) zo gingen zij uit Babylonië, op de nieuwe maan der eerste maand,
7 En kwamen te Jeruzalem onder hem, volgens de voorspoedige reis, die hun van de Heere was gegeven.
8 Want Ezra had grote wetenschap bekomen, zodat hij niets naliet der dingen die van de wet des Heeren waren, en van de geboden om gans Israël al de rechten en gerichten te leren.
9 Hierbij kwam ook het schriftelijk bevel van de koning Artaxerxes tot Ezra de priester en leermeester van de wet des Heeren, waarvan het afschrift is hetgeen volgt:
10 De koning Artaxerxes wenst Ezra, de priester en leermeester van de wet des Heeren, voorspoed.
11 Daar ik voorgenomen heb goedertierenheid te bewijzen zo heb ik bevolen, dat zij die dat vrijwillig begeren uit het Joodse volk, en de priesters, en de Levieten in ons koninkrijk zijnde, met u zullen mogen reizen naar Jeruzalem.
12 Zo velen als er dan begerig zijn, dat zij mede trekken; gelijk het mij, en mijn zeven vrienden mijn raadsHeeren heeft goedgedacht:
13 Opdat zij hetgeen in Judea en Jeruzalem is bezoeken, en doen volgens hetgeen in de wet des Heeren vervat is.
14 En zij de Heere Israëls gaven toebrengen, die ik en mijn vrienden voor Jeruzalem beloofd hebben; en al het goud en zilver, dat zou mogen bevonden worden in het land van Babylonië, dat men dat weder brenge de Heere te Jeruzalem:
15 Met hetgeen dat van uw volk gegeven is tot de tempel des Heeren, huns Gods, die te Jeruzalem is; en dat men vergadere het goud en het zilver tot stieren, en rammen, en lammeren, en hetgeen daartoe behoort.
16 Opdat men de Heere offere offeranden op het altaar des Heeren, huns Gods, die te Jeruzalem is;
17 En alles wat gij en uw broederen zult willen doen met het goud en zilver, volbrengt dat naar de wil uws Gods.
18 En de heilige vaten des Heeren, die u gegeven zijn tot het gebruik van de tempel uws Gods,
19 Die zult gij geven uit des konings schatkamer.
20 En ik Artaxerxes, koning, heb bevolen aan hen, die over de schatten van Syrië en Fenicië zijn gesteld,
21 Dat zo wat Ezra, de priester en leermeester, van de wet des hoogsten Gods zal aanschrijven, die zij hem vlijtig zullen geven,
22 Tot honderd talenten zilvers toe, desgelijks tot honderd mudden koorn, en honderd metreten wijn, en andere, dingen met menigte.
23 Alles worde zorgvuldig volbracht naar de wet Gods, voor de hoogste God; opdat de toorn Gods niet kome over het koninkrijk des konings, en zijn zonen.
24 En ulieden wordt ook geboden, dat geen priesters, noch Levieten, noch heilige zangers, noch deurwachters, noch dienaren des tempels, noch schriftgeleerden enige schatting of andere lasten geschieden.

25 Noch dat iemand macht hebbe hun iets op te leggen.
26 En gij Ezra, naar de wijsheid Gods, stel tot rechters en scheidslieden, opdat zij gericht houden in geheel Syrië en Fenicië, al degenen die de wet uws Gods verstaan, leer hun, die haar niet verstaan.
27 En al die de wet uws Gods en des konings overtreden, zullen streng worden gestraft, hetzij met de dood, hetzij met andere lijfstraffen, of met geldboete, of met wegvoering.
28 En Ezra de schriftgeleerde zeide: Geloofd zij alleen de Heere de God mijner vaderen, die dit in het hart des konings heeft gegeven, opdat hij zijn huis, dat te Jeruzalem is, verheerlijken zou.
29 En die mij heeft geëerd gemaakt voor de koning en zijn raadsHeeren, en al zijn vrienden, en zijn groten.
30 En ik werd welgemoed, naar de hulp des Heeren, mijns Gods; en vergaderde mannen uit Israël, opdat zij met mij zouden optrekken.
31 En deze zijn de oversten naar hun vaderlijke geslachten en verdelingen der heerschappijen, die met mij optogen uit Babylonië, onder het rijk des konings Artaxerxes.
32 Uit de kinderen Pinehas: Gerson; uit de kinderen van Ithamar: Gamaliël; uit de kinderen van David: Lattus, de zoon van Sechenia.
33 Uit de kinderen van Foros: Zacharia, en met hem zijn aangetekend honderdenvijftig mannen.
34 Uit de kinderen van Faät Moab; Eljaonia de zoon van Zarea, en met hem tweehonderd mannen.
35 Uit de kinderen van Zathoë: Sechenia, de zoon van Jezel, en met hem driehonderd mannen.
36 Uit de kinderen van Adin, Obed, de zoon van Jonathan, en met hem tweehonderdvijftig mannen.
37 Uit de kinderen van Elam, Jesia, de zoon van Gotholia, en met hem zeventig mannen; uit de kinderen van Safatja, Zaraja, de zoon van Michaël, en met hem zeventig mannen.
38 Uit de kinderen van Joab, Abadja, de zoon van Jezel, en met hem tweehonderdentwaalf mannen.
39 Uit de kinderen van Bania, Salimoth, de zoon van Josafir, en met hem honderdenzestig mannen.
40 Uit de kinderen van Babi, Zacharia, de zoon van Bebai, en met hem achtentwintig mannen.
41 Uit de kinderen van Astath, Joannes Aratan en met hem honderdentien mannen.
42 Uit de kinderen van Adonikam, de laatsten, en deze zijn hun namen: Elifala, de zoon van Gevel, en Jamaja, en met hen zeventig mannen; uit de kinderen van Bagenthi, de zoon van Istaleumi, en met hem zeventig mannen.
43 En ik verzamelde hen aan de rivier genoemd Thera, en wij sloegen daar ons leger drie dagen lang op, en ik overzag ze.
44 En uit de priesters en uit de Levieten niemand daar vindende,
45 Zond ik tot Eleazar, en Iduël, en Maja, en Masma, en Alnatha, en Jamla, en Joribon, Nathan, Ennathan, Zacharia en Mosollamon de oversten, en geleerden.
46 En ik zeide hun, dat zij zouden komen tot Loddeus de overste, die daar was in de plaats der schatkamer,
47 Hun bevelende, dat zij Loddo en zijn broederen, en de schatbewaarders in die plaats zouden aanzeggen, dat zij ons enigen zouden toezenden, die het priesterschap in het huis onzes Gods mochten bedienen.
48 En zij brachten tot ons, naar de sterke hand onzes Heeren, enige verstandige mannen uit de kinderen van Moöli, de zoon van Levi, de zoon van Israël, namelijk Asebebia en zijn zonen, en zijn broederen, zijnde achttien;

49 En Asebia, en Annu, en Hosea zijn broeder, uit de kinderen van Chanun, en hun zonen, twintig mannen;
50 En van degenen, die de tempel dienden, die David en de oversten gegeven hadden tot het werk der Levieten, tweehonderdentwintig dienaars des tempels, dezer aller namen zijn schriftelijk aangetekend.
51 En ik beval daar een vasten aan de jongelingen voor de Heere: om van hem te verzoeken een goede reis voor ons, en voor degenen die bij ons waren, namelijk onze kinderen en ons vee.
52 Want ik schaamde mij van de koning voetknechten en ruiters te begeren, en ander geleide tot verzekering tegen onze tegenpartijders.
53 Want wij hadden tegen de koning gezegd, dat de sterkte onzes Heeren was voor degenen, die hem zochten in alle oprechtheid.
54 En wij baden al deze dingen van de Heere, en wij vonden hem zeer genadig.
55 En ik zonderde van de oversten der priesters twaalf mannen af, en Eresebia, en Lamia en met hem uit hun broederen nog twaalf mannen.
56 En ik woog hun het zilver en het goud, en de heilige vaten van het huis onzes Heeren, welke de koning, en zijn raadsHeeren, en de groten, en het ganse Israël gegeven hadden.
57 En als ik het gewogen had, heb ik hun overgegeven zeshonderdvijftig talenten zilvers, en honderd talenten aan gouden vaten, en honderd talenten aan goud;
58 En twintig gouden schalen, en twaalf koperen vaten van fijn koper, blinkende gelijk goud.
59 En ik zeide tot ben: Gijlieden zijt ook de Heere heilig, en de vaten zijn heilig, en het goud, en het zilver, het zijn geloften des Heeren, namelijk des Heeren onzer vaderen.
60 Zo waakt, en bewaart ze, totdat gij ze overlevert aan de oversten der priesters en Levieten, en aan de oversten der vaderlijke huizen Israëls te Jeruzalem, in de cellen van het huis onzes Gods.
61 En deze priesters en Levieten, die dit zilver, en goud, en de vaten tot zich genomen hadden, om te Jeruzalem te leveren brachten die in de tempel des Heeren.
62 En wij trokken weder op van de rivier Thera, de twaalfde dag der eerste maand, totdat wij gekomen zijn te Jeruzalem, naar de sterke hand onzes Heeren, die over ons was.
63 En hij heeft ons verlost van de ingang aan van alle vijanden; en wij kwamen te Jeruzalem, en als wij daar drie dagen geweest waren, zo werd de vierde dag het gewogen zilver en goud overgeleverd in het huis des Heeren, aan Marmoth, de zoon van Uria de priester.
64 En met hem was Eleazar de zoon van Pinehas, en met hem waren Josabdos de zoon van Jozua, en Moëth de zoon van Laban: en de Levieten leverden het alles over naar het getal en gewicht;
65 En het gehele gewicht daarvan werd opgeschreven in dezelfde ure.
66 En die uit de gevangenis aangekomen waren, offerden tot offeranden de Heere de God Israëls, twaalf stieren, voor het ganse Israël,
67 Zesennegentig rammen, tweeënzeventig lammeren, twaalf bokken tot dankoffer: alles tot een offerande voor de Here;
68 En gaven de bevelen des konings over, aan de rentmeesters des konings, en aan de landvoogden van Celo-Syrië en Fenicië; en zij verheerlijkten het volk en de tempel des Heeren.
69 En als deze dingen volbracht waren, zo kwamen de oversten tot mij, en zeiden: Het volk Israëls, en de oversten, en de priesters, en de Levieten hebben zich niet afgezonderd van de vreemde volken van dit land, en van hun onreinheden:
70 Van de volken der Kanaänieten, en Chetteeërs, en Feresieten en Jebusieten, en Moabieten, en Egyptenaars en Idumeeërs.
71 Want zij hebben zich ten huwelijk gevoegd met dezer volken dochteren, zij zelf namelijk en hun zonen; en het heilige zaad is vermengd geworden onder de vreemde volken des lands;

en aan deze zonde zijn de oversten en de groten van het begin dezer zaak deelachtig geworden.
72 En zodra als ik dit hoorde, verscheurde ik mijn klederen, en mijn heilige rok; en ik plukte mijn haren van mijn hoofd, en van mijn baard, en ik zat vol gedachten en zeer treurig.
73 En tot mij zijn vergaderd allen die toen bewogen werden door het woord des Heeren, de God Israëls, daar ik treurig was over deze misdaad, en ik zat droevig tot het avondoffer toe.
74 En ik stond op van het vasten, hebbende de klederen verscheurd, en de heilige rok; en ik knielde neder, mijn handen uitstrekkende tot de Heere, zeide ik:
75 Heere, ik ben beschaamd, en bevreesd voor uw aangezicht:
76 Want onze zonden zijn vermenigvuldigd boven onze hoofden, en onze misdaden zijn verhoogd tot de hemel toe, zelfs van de tijden onzer vaderen.
77 En wij zijn in grote zonde tot deze dag toe.
78 En om onzer zonde wil, en om de zonden onzer vaderen. zijn wij met onze broederen en met onze koningen, en met onze priesters overgegeven met schande, aan de koningen der aarde, tot zwaard, en gevangenis, en roof, tot op de huidige dag.
79 En nu is ons een weinig genade geschied van de Heere, om ons een wortel over te laten, en een naam, in de plaats uws heiligdoms:
80 En om ons een licht te ontdekken in het huis des Heeren onzes Gods, en om ons spijs te geven in de tijd van onze dienstbaarheid.
81 Ja, toen wij knechten waren, zo zijn wij niet verlaten door de Heere onze God, maar hij heeft ons in genade gesteld voor de koningen der Perzen, om ons spijs te geven.
82 En om de tempel onzes Heeren te verheerlijken, en het verwoeste Sion op te richten, en om ons een vastigheid te geven in Judea en Jeruzalem.
83 En nu, Heere, wat zullen wij zeggen, dewijl wij dit hebben? want wij hebben uw geboden overtreden, die gij ons gegeven hebt door de dienst uwer knechten de profeten, zeggende:
84 Het land waarin gij komt om dat tot een erve te hebben, is een land, dat door de bezoedeling van de vreemde volken des lands bezoedeld is, want zij hebben dat met hun onreinheid vervuld.
85 En nu zult gij uw dochteren niet geven aan hun zonen, en hun dochteren zult gij niet nemen voor uw zonen.
86 En gij zult niet zoeken te eniger tijd vrede te hebben met hen, opdat gij machtig wordt en eet het goede des lands, en het uw kinderen doet erven in eeuwigheid.
87 Doch al hetgeen ons overkomt, geschiedt vanwege onze boze werken en onze grote zonden.
88 Want gij, Heere, die onze zonden hebt verlicht, hebt ons zodanige wortel in het land gegeven, en wij zijn weder achterwaarts gekeerd, om uw wet te overtreden, zodat wij vermengd zijn met de onreinheid van de volken des lands.
89 Zoudt gij dan over ons niet vertoornd zijn totdat gij ons uitgeroeid hebt? totdat gij noch onze wortel, noch zaad, noch naam hebt overgelaten?
90 Heere Israëls, gij zijt waarachtig; wij zijn tot een wortel overgelaten op de huidige dag.
91 Zie, wij zijn nu voor u in onze misdaden: want wij kunnen om dezer wil niet langer voor u bestaan.
92 En toen Ezra bad, en de zonden bekende, en weende, liggende voor de tempel op de aarde, zo is is tot hem vergaderd een zeer grote schare uit Jeruzalem, mannen, en vrouwen, en jongelingen, want het wenen was groot onder de menigte.
93 En Jechonia, de zoon van Jeëli, uit de kinderen Israëls riep en zeide: Ezra, wij hebben gezondigd tegen de Heere, wij hebben vreemde vrouwen ten huwelijk genomen, uit de volken des lands.

94 En nu, gans Israël is in twijfel, maar laat daarover door ons een eed geschieden voor de Heere, dat wij al onze vrouwen, die van vreemd geslacht zijn, met haar kinderen zullen uitdrijven.
95 Gelijk u zal goeddunken, en al degenen die de wet des Heeren gehoorzaam zijn; sta op, en doe alzo.
96 Want u komt deze zaak toe, en wij zijn met u om de kracht daarbij te doen.
97 En Ezra stond op, en beëedigde de oversten der priesters en Levieten van gans Israël, dat zij hiernaar doen zouden, en zij zwoeren.

3. EZRA HOOFDSTUK 9.
Ezra verzamelt het volk te Jeruzalem. Zien Ezra 10 en Nehemia 8

1 EN Ezra opstaande, van de voorhof des tempels, begaf zich in de kamer van Joannan de zoon van Eliasis.
2 En bleef daar, en at geen brood en dronk geen water, treurig zijnde over de grote overtredingen der menigte.
3 En daar werd een aankondiging gedaan door geheel Judea en Jeruzalem, aan allen die uit de gevangenis waren, opdat zij binnen Jeruzalem bijeen zouden komen,
4 En dat hun, die binnen twee of drie dagen niet zouden komen, naar het oordeel der overste ouderlingen, hun vee zou verbannen worden, en zij zelf zouden afgescheiden worden van de menigte der gevangenis.
5 En zij vergaderden allen, die uit de stammen van Juda en Benjamin waren, binnen drie dagen te Jeruzalem; dit was de negende maand, en de twintigste dag der maand.
6 En de gehele menigte zat op de grote voorplaats des tempels, bevende van koude vanwege de aanstaande winter.
7 En Ezra stond op, en zeide tot hen: Gijlieden hebt onrecht gedaan, en hebt uitlandse vrouwen ten huwelijk genomen, om zonden op Israël te leggen.
8 Maar nu, bekent het, en geeft heerlijkheid de Heere, de God onzer vaderen.
9 En doet zijn wil, en scheidt u van de volken van dit land, en van de uitlandse vrouwen.
10 Toen riep de ganse menigte, en zeide met luider stem: Wij zullen alzo doen gelijk gij gezegd hebt:
11 Maar de menigte is groot, en het is wintertijd, en wij kunnen niet staan onder de blauwe hemel, en dit is geen werk voor ons van één dag of twee; want wij hebben hierin veel gezondigd.
12 Doch dat de voorgangers der menigte staan, en al degenen die uit onze inwoners uitlandse vrouwen hebben;
13 Dat zij hier komen, en tijd nemen, en de oudsten en rechters van iedere plaats, totdat de toorn des Heeren van ons geweerd zij, ter oorzake van dit gebod.
14 Toen nam Jonathas, de zoon van Azaël, en Esekia, de zoon van Theoran, dit volgens deze bepaling aan: en Mesullamas, en Levis, en Sabbateüs waren hun mede-rechters.
15 En die uit de gevangenis waren, volgden hen hierin na.
16 En Ezra de priester verkoos tot zich de voornaamste mannen van hun vaderlijke huizen, allen met namen, en op de nieuwe maan der tiende maand zaten zij om deze zaken te onderzoeken.
17 En het is ten einde gebracht, aangaande de mannen die uitlandse vrouwen hadden, op de nieuwe maan van de eerste maand.
18 En onder de priesters werden gevonden, die uitlandse vrouwen hadden genomen.
19 Van de kinderen van Jozua, de zoon van Josedek en zijn broederen, Nathelas, en Eleazar, en Joreb en Joadan.

20 En legden de hand daaraan; dat zij hun vrouwen verstieten; en dat zij rammen offerden tot verzoening over hun misdaden.
21 En van de kinderen van Emmer: Ananias, en Zabdeûs, en Manes, en Lameös, en Hereël, en Azarias.
22 En van de kinderen van Fesur: Elionais, Massias, Ismaël, en Nathaneël, en Okodel, en Saloas.
23 En van de Levieten: Josabad, en Semeïs, Kovis (deze is Kalitas) en Patheüs, en Judas, en Jonas.
24 Van de heilige zangers: Eliaseb, en Bacchu.
25 Van de deurwachters: Salum en Telbanes.
26 Van de Israëlieten, uit de kinderen van Foros: Hiermas, en Jezias, en Melchias, en Maël, en Eleazar, en Asebias, en Baneas.
27 Van de kinderen van Ela: Mathanias, en Zacharias, en Jezriël, en Joabdi, en Jeromoth, en Aidias.
28 En van de kinderen van Zamoth: Eliazim, Othonias, Jarimoth, en Labath, en Zeralias.
29 En van de kinderen van Bebai: Joannes, en Ananias, en Josabdus, en Amathias,
30 En van de kinderen van Mani: Olam, Manuch, Jedar, Jasub, en Jasaël, en Hieremoth.
31 En van de kinderen van Addi: Naäth, en Moosias, Lacrum en Naïd, Matthanias, en Sesthel, en Balim, en Manassias.
32 En uit de kinderen van Anan: Elionas, en Asajas, en Melchias, en Sabbeüs, en Simon Chosameüs.
33 En van de kinderen van Asom: Altaneüs, en Matthatias, Sabbaneüs, en Elifalat, en Manasses, en Semer.
34 En van de kinderen van Baäni: Hieremias, Momdi, Ismaër, Juël, Mabdaï, en Pedias, en Anos, Rabasion, en Enasis, en Mammitanem, Eliasis, Bannus, Eliali, Sameis, Selemias, Nathanius. En van de kinderen van Ezora: Sesis, Esril, Azaël, Samatus, Zamvre, Jozef.
35 En van de kinderen van Ethma: Mazitias, Zabada, Edaïs, Juhel, Baneas.
36 Deze allen hadden uitlandse vrouwen ten huwelijk, en verlieten ze met hun kinderen.
37 En de priesters, en de Levieten, en die anderen uit Israël zetten zich neder te Jeruzalem, en in het land op de nieuwe maan van de zevende maand, en de kinderen Israëls waren in hun woonplaatsen.
38 En de gehele menigte kwam eendrachtig tezamen in de grote plaats, welke is voor de heilige poort tegen het oosten.
39 En zij zeiden tot Ezra, de priester en leermeester der wet, dat hij de wet Mozes zou halen, die door de Heere, de God Israëls was gegeven.
40 En Ezra, de overste priester, bracht de wet voor de ganse menigte, zo der mannen als der vrouwen, en voor al de priesters om de wet te horen, op de nieuwe maan der zevende maand.
41 En hij las die in de grote plaats voor de heilige poort, van de morgenstond af tot de middag toe, in de tegenwoordigheid van mannen en vrouwen; en de gehele menigte keerde hun zinnen tot de wet.
42 En Ezra, de priester en leermeester der wet, stond op een houten verheven stoel, die daartoe bereid was.
43 En bij hem stonden Matthatias, Sammus, Ananias, Azarias, Urias, Ezekias, Baälsamus aan de rechterhand.
44 En aan de linkerhand Chaldeüs, en Misaël, Melchias, Haothasufus, Nabarias, Zacharias.
45 En Ezra nam het boek op voor de menigte, en zat heerlijk in de tegenwoordigheid van allen.
46 En als hij de wet uitlegde, zo stonden zij rechtop. En Ezra loofde de Heere, de hoogste God, de God der heerscharen, de almachtige;

47 En al het volk antwoordde daarop Amen! En hun handen opwaarts heffende, en op de aarde vallende, baden zij de Heere aan.
48 Jozua nu, en Anniuth, en Sarabias, en Jadin, en Jakobus, Sabateas, Anteüs, Majannus, en Kalitas, Azarias en Jozabdus, en Ananias, de Levieten, leerden de wet des Heeren.
49 En zij lazen de wet des Heeren voor de menigte, hun stem in het lezen verheffende.
50 En Attaratas zeide tot Ezra de overste priester en leermeester, en tot de Levieten die het volk boven allen leerden:
51 Deze dag is de Heere heilig; en zij weenden allen, als zij de wet hoorden.
52 Gaat dan henen, eet het vette en drinkt het zoete, en zendt geschenken aan hen, die niet hebben.
53 Want deze dag is heilig de Heere, en zijt niet droevig, want de Heere zal u verheerlijken.
54 En de Levieten bevalen het ganse volk, zeggende: Deze dag zelf is heilig, zijt niet droevig.
55 En zij gingen allen heen, om te eten, en te drinken, en vrolijk te zijn, en om geschenken te geven aan hen die niet hadden, en zich grotelijks te vervrolijken;
56 Dewijl zij waren onderricht in het woord, dat hun geleerd was, en waartoe zij vergaderd waren.

VIERDE BOEK EZRA

Het tweede van de twee apocriefe boeken met de naam 4. Ezra in de titel wijkt sterk af van het eerste, 3 Ezra. Het is een apocalyptisch geschrift: Ezra verkondigt dat het einde van de wereld nabij is.
De oudst bekende versie van het boek is een Latijnse tekst, terwijl de oudste versies van andere apocriefe boeken in het Grieks zijn geschreven. Er zijn echter enkele Griekse vertalingen die terug te voeren zouden zijn op Hebreeuwse originelen. Mede omdat het boek niet genoemd of geciteerd wordt in het Nieuwe Testament, wordt gedacht dat het jonger is dan de overige apocriefen, vermoedelijk uit de eerste eeuw van onze jaartelling.
De eerste twee hoofdstukken zijn wellicht nog jonger. Ze vertonen christelijke kenmerken ("Zoon Gods"), en zijn waarschijnlijk later toegevoegd.

De kern van het boek, vanaf hoofdstuk 3, bestaat uit een zevental visioenen van Ezra. Het is niet onwaarschijnlijk dat de schrijver van de Openbaring van Johannes ze heeft gekend. Ezra was een Joodse griffier aan het Perzische hof, rond 400 v.C., ten tijde van de Babylonische ballingschap. In de visioenen krijgt hij onder meer antwoord op allerlei prangende vragen. Gods wegen zijn ondoorgrondelijk voor mensen, is zo ongeveer het antwoord, en het einde der tijden is nabij. In hoofdstuk 5 wordt aan Ezra verteld welke tekenen dat einde zullen aankondigen. Sommige visioenen hebben messianistische trekken: er wordt gesproken over een zoon Jezus die in al zijn glorie zal verschijnen. Ook Jeruzalem en het Romeinse rijk komen aan bod.
In het zevende visioen krijgt Ezra de opdracht de 24 boeken van de Tenach over te schrijven en ze aan te vullen met zeventig nieuwe geschriften, die hij nog niet aan anderen mag tonen.
De laatste twee hoofdstukken zijn vermoedelijk relatief nieuw, mogelijk daterend uit de derde eeuw. Er wordt dood en verderf aangekondigd voor de ongelovigen.

VIERDE BOEK EZRA

Ezra krijgt van God opdracht om de zonden van het volk te bestraffen.

1 HET tweede boek van de profeet Ezra, de zoon van Barajas, de zoon van Azaria, de zoon van Helkia, de zoon van Sadania, de zoon van Zadok, de zoon van Ahitob,
2 De zoon van Amaria, de zoon van Hasaria, de zoon van Merasoth, de zoon van Sarchias, de zoon van Hazzi, de zoon van Bukki, de zoon van Abisua, de zoon van Pinehas, de zoon van Eleazar;
3 De zoon van Aäron, uit de stam van Levi: welke Ezra een gevangene geweest is in het land der Meden, onder het koninkrijk van Artaxerxes, de koning der Perzen.
4 En het woord des Heeren geschiedde tot mij en sprak:
5 Ga heen en verkondig mijn volk hun boosheden, en hun kinderen hun ongerechtigheden, die zij tegen mij hebben begaan, dat zij het hun kindskinderen verkondigen;
6 Dewijl de zonden hunner vaderen in hen zijn gewassen, want zij hebben mij vergeten, en hebben andere goden geofferd.
7 Heb ik hen niet geleid uit het land van Egypte, uit het huis der dienstbaarheid? Zij daarentegen hebben mij tot toorn verwekt, en hebben mijn raad veracht.
8 Doch schud gij het haar uws hoofds af, en werp al het kwaad op hen, omdat zij mijn wet niet gehoorzaam zijn geweest; want het is een volk, dat zich niet laat tuchtigen.
9 Hoe lang zal ik hen verdragen, die ik zo grote weldaden bewezen heb?
10 Ik heb vele koningen om hunnentwil uitgeroeid; ik heb Farao met zijn knechten, en zijn gehele leger geslagen.
11 Ik heb alle heidenen van voor hun aanschijn verdelgd; en in het oosten heb ik de volken van twee provinciën, van Tyrus namelijk en van Sidon, verstrooid, en al hun vijanden heb ik omgebracht.
12 Gij dan spreek tot hen, zeggende: Zo spreekt de Here;
13 Ik heb u door de zee geleid, en in den beginne heb ik u vaste straten gemaakt. Mozes heb ik u tot een leidsman gegeven, en Aäron tot een priester.
14 Ik heb u licht gegeven door een vuurkolom, en heb grote wonderen onder u gedaan; maar gij hebt mij vergeten, spreekt de Heere.
15 Dit zegt de almachtige Heere: De kwakkel is u tot een teken geweest; het leger heb ik u gegeven tot een bescherming, en daar hebt gij gemurmureerd;
16 En hebt niet getriumfeerd in mijn naam over de verdelging uwer vijanden, maar nog tot nu toe hebt gij gemurmureerd.
17 Waar zijn de weldaden die ik u bewezen heb? Hebt gij niet in de woestijn, toen u hongerde, tot mij geroepen, zeggende:
18 Waarom hebt gij ons in deze woestijn gebracht, om ons te doden? het ware ons beter geweest de Egyptenaars te dienen, dan in deze woestijn te sterven.
19 Toen had ik medelijden met uw zuchten, en heb u manna tot spijs gegeven; gij hebt der engelen brood gegeten.
20 Heb ik niet, als u dorstte, de rots opengehouwen? en de wateren zijn daaruit gevloten tot verzadiging; voor de hitte heb ik u met bladeren der bomen gedekt.
21 Ik heb onder u vette landen uitgedeeld; de Kanaänieten, Feresieten, en Filistijn heb ik van voor uw aanschijn uitgedrevan. Wat zou ik nog meer doen? spreekt de Heere.
22 Dit zegt de almachtige Heere: Toen gij in de woestijn waart, aan de rivier der Amorieën, en dorst hadt, en gij mijn naam lasterdet,
23 Zo heb ik u geen vuur om uw lastering gegeven, maar ik legde hout in het water, dat u het water zoet maakte.
24 Wat zal ik u doen Jakob? Gij hebt niet willen gehoorzamen, Juda. Ik zal mij tot andere volken keren, en zal hun mijn naam geven, opdat zij mijn inzettingen houden.

25 Dewijl gijlieden mij verlaten hebt, zo zal ik u ook verlaten; als gij genade van mij zult begeren, zo zal ik u niet genadig zijn.
26 Wanneer gij mij zult aanroepen, zo zal ik u niet verhoren, want gij hebt uw handen met bloed bevlekt, en uw voeten zijn snel om doodslagen te begaan.
27 Gij hebt mij niet verlaten, maar u zelf, spreekt de Heere.
28 Dit zegt de almachtige Heere: Heb ik u niet gebeden als een vader zijn zonen, en als een moeder haar dochteren, en als een voedster haar kleine kinderen?
29 Dat gij mij tot een volk zoudt zijn, en ik zou u tot een God zijn; en dat gij mij tot kinderen zoudt zijn, en ik zou u tot een vader zijn?
30 Ik heb u zo verzameld, gelijk een hen haar kuikens onder haar vleugelen verzamelt. Nu dan, wat zal ik u doen? Ik zal u van mijn aangezicht verwerpen.
31 Wanneer gij mij offeranden zult voortbrengen, zo zal ik mijn aangezicht van u keren; want uw feestdagen, en nieuwe maanden, en besnijdingen heb ik verworpen.
32 Ik heb mijn knechten de profeten tot u gezonden die gij genomen en gedood hebt, en hun lichamen hebt gij verscheurd; welker bloed ik van u zal eisen, spreekt de Heere.
33 Dit zegt de almachtige Heere: Uw huis is woest, ik zal u verwerpen, gelijk de wind de stoppelen.
34 Uw kinderen zullen niet vruchtbaar zijn, want zij hebben mijn gebod niet geacht, en hebben kwaad voor mij gedaan.
35 Ik zal uw huizen overgeven aan een volk dat nog komen zal. Die mij niet gehoord hebben, zullen geloven, en wie ik geen tekenen getoond heb, die zullen doen wat ik bevolen heb.
36 Zij hebben geen profeten gezien, en zullen toch hun zonden bekennen.
37 Ik betuig van de genade van het komende volk, wiens kleine kinderen zich met blijdschap verheugen, welke mij met de lichamelijke ogen wel niet zien, maar in de geest geloven hetgeen ik gezegd heb.
38 En nu, broeder, aanschouw wat heerlijkheid dit is; en zie het volk dat van de opgang aankomt.
39 Aan hetwelk ik tot leidslieden zal geven Abraham, Izaäk, en Jakob, en Hosea, en Amos, en Micha, en Joël, en Obadja, en Jona,
40 En Nahum, en Habakuk, Zefanja, Haggai, Zacharia, en Maleachi, die ook de engel des Heeren genaamd is.

4 EZRA HOOFDSTUK 2.
God bestraft door Ezra de verbreking van het Verbond.

1 DIT zegt de Heere: Ik heb dit volk uit de dienstbaarheid gevoerd, aan hetwelk ik bevelen gegeven heb door mijn knechten de profeten, die zij niet hebben willen horen, maar zij hebben mijn raad teniet gemaakt.
2 De moeder, die hen gebaard heeft, zegt tot hen: Gaat heen kinderen! want ik ben een weduwe en verlatene.
3 Met vreugde heb ik u opgevoed, en ik heb u met rouw en droefheid verloren: want gij hebt gezondigd voor de Heere uw God, en hebt kwaad voor hem gedaan.
4 Nu dan, wat zal ik u doen? ik ben een weduwe en verlatene: Gaat heen kinderen! en verzoekt barmhartigheid van de Heere.
5 Doch u, o Vader, roep ik tot getuige over de moeder dezer kinderen, die mijn verbond niet hebben willen houden:
6 Dat gij hen te schande brengt, en hun moeder ten roof, opdat zij niet meer voortgeteeld worden.
7 Laat hun namen verstrooid worden onder de heidenen: Laat hen van de aarde verdelgd worden; want zij hebben mijn eed veracht.

8 Wee u Assur! die de ongerechtigen bij u verbergt; gij boos volk, gedenk wat ik Sodom en Gomorra gedaan heb,
9 Welker land in pekschollen, en ashopen ligt, zo zal ik hun doen, die mij niet gehoord hebben, spreekt de Heere, de almachtige.
10 Dit zegt de Heere tot Ezra, verkondig mijn volk, dat ik hun het koninkrijk Jeruzalem zal geven, hetwelk ik Israël zou gegeven hebben.
11 En ik wil hun heerlijkheid tot mij nemen, en zal hun de eeuwige tabernakelen geven, die ik genen bereid had.
12 De boom des levens zal hun zijn tot een welriekende zalf; zij zullen noch arbeiden, noch moede worden.
13 Gaat henen, zo zult gij het ontvangen; bidt voor u, dat het maar weinige dagen vertoeve; het koninkrijk is nu voor u bereid; waakt!
14 Betuigt de hemel en de aarde: want het kwade heb ik verbroken, en het goede heb ik geschapen: want het is, zo waar als ik leef, spreekt de Heere.
15 Gij moeder! omhels uw kinderen; voed die op met blijdschap als een duif, bevestig hun voeten, want ik heb u verkoren, spreekt de Heere.
16 En ik zal de doden opwekken uit hun plaatsen, en uit de graven zal ik hen voortbrengen; want ik heb mijn naam bekend gemaakt in Israël.
17 En vrees niet, gij moeder der kinderen! want ik heb u verkoren, spreekt de Heere.
18 Ik zal u mijn knechten Jesaja en Jeremia tot een hulp zenden: naar wier raad ik voor u geheiligd en bereid heb twaalf bomen met verscheidene vruchten beladen;
19 En zoveel fonteinen die met melk en honig vlieten; en zeven grote bergen, die rozen en leliën hebben, op welk ik uw kinderen met blijdschap zal vervullen.
20 Spreekt recht der weduwen; doe recht de wezen; geef de armen; bescherm de verlatenen; bekleed de naakten,
21 Heel de verwonden en kranken; en spot niet met de kreupelen; bescherm de verlamden; en laat de blinden komen tot het gezicht mijner klaarheid.
22 Behoud de ouden en jongen binnen uw muren.
23 Waar gij de doden vindt, teken ze, en begraaf ze: zo zal ik u de eerste plaats geven in mijn verrijzenis:
24 Wees stil, en houd op, mijn volk, want uw rust zal komen.
25 Gij, goede voedster! kweek uw kinderen op, versterk hun voeten.
26 Van de knechten, die ik u gegeven heb, zal niemand omkomen, want ik zal hen van uw getal eisen.
27 En bekommer u niet, want als de dag van de angst en de nood komt, zo zullen anderen wenen en droevig zijn: maar gij zult vrolijk zijn en overvloed hebben.
28 De heidenen zullen jaloers zijn, maar zij zullen tegen u niet vermogen, spreekt de Heere.
29 Mijn handen zullen u bedekken, dat uw kinderen de hel niet zien.
30 Vervrolijk u, gij moeder met uw kinderen, want ik zal u verlossen, spreekt de Heere:
31 Gedenk aan uw kinderen die slapen, want ik zal ze uit de zijden der aarde te voorschijn brengen, en ik zal hun barmhartigheid bewijzen, dewijl ik barmhartig ben, spreekt de Heere, de almachtige.
32 Omhels uw kinderen totdat ik kom, en hun barmhartigheid bewijze, want mijn fonteinen vloeien over, en mijn genade zal niet ontbreken.
33 Ik Ezra, heb een bevel ontvangen van de Heere op de berg Oreb, dat ik tot Israël gaan zou. Doch toen ik tot hen kwam, zo verwierpen zij mij, en versmaadden het bevel des Heeren.
34 Daarom zeg ik tot u, gij heidenen, die dat hoort en verstaat: Verwacht uw Herder, hij zal u een eeuwige rust geven, want hij is nabij, die aan het einde der wereld zal komen.
35 Zijt bereid voor de beloning des koninkrijks, want een altijddurend licht zal over u lichten in alle eeuwigheid.

36 Vliedt de schaduw dezer wereld; neemt de vreugde uwer heerlijkheid; ik betuig dit openlijk voor mijn Zaligmaker.
37 Neemt de gave aan, die u aangeprezen wordt, en verheugt u, dankzeggende degene die u tot het hemels koninkrijk heeft geroepen.
38 Rijst op, en staat, en ziet het getal dergenen, die getekend zijn tot de maaltijd des Heeren.
39 Die van de schaduw dezer wereld zijn overgegaan, die hebben sierlijke klederen van de Heere ontvangen.
40 Sion, neem uw getal tot u, en besluit in u uw in het wit gekleden, die de wet des Heeren vervuld hebben.
41 Het getal uwer kinderen, die gij gewenst hebt, is vol. Bid de majesteit des Heeren, dat uw volk geheiligd worde, dat van den beginne geroepen is.
42 Ik Ezra zag op de berg Sion een grote hoop, die ik niet tellen kon, en zij loofden allen de Heere met lofzangen;
43 En in het midden van hen was een jongeling van aanzienlijke grootte, hoger dan die allen, en hij zette een kroon op een ieder van hun hoofden, en hij werd meer verhoogd: zodat ik mij zeer verwonderde.
44 Toen vroeg ik de engel en zeide: Wie zijn deze, Here?
45 Welke mij antwoordde en zeide: Deze zijn het, die de sterfelijke rok hebben afgelegd, en de onsterfelijke hebben aangedaan, en hebben de naam Gods beleden; nu worden zij gekroond, en ontvangen palmtakken.
46 En ik zeide tot de engel: Wie is de jongeling die hun kronen opzet, en palmtakken in de handen geeft?
47 En hij antwoordde mij en zeide: Het is de Zoon Gods, die zij in de wereld hebben beleden. Toen begon ik hen hogelijk te verheffen, die zo kloekmoedig voor de naam des Heeren gestaan hadden.
48 Toen zeide de engel tot mij: Ga en verkondig mijn volk hoedanige en hoe grote wonderen Gods gij gezien hebt.

4 EZRA HOOFDSTUK 3.
Ezra belijdt zonden van het volk.
(In de tekst staat het 30e jaar van de ondergang der stad, enzovoort. De verwoesting van Jeruzalem vond plaats een het jaar 587 v.C.; circa 457 v.C. was Ezra werkzaam te Jeruzalem. Het 30e jaar moet dus het 130e jaar zijn)

1 IN het dertigste jaar van de ondergang der stad, was ik te Babylon, en lag bekommerd op mijn bed, en mijn gedachten kwamen in mijn hart;
2 Want ik zag de verwoesting van Sion, en de overvloed dergenen, die te Babylon woonden.
3 En mijn geest werd zeer bewogen; en ik begon tot de allerhoogste met vrees te spreken, en ik zeide:
4 O heersende Heere, gij hebt van den beginne gesproken, toen gij het aardrijk hebt gefundeerd, gij alleen, en hebt het volk geboden gegeven;
5 En hebt Adam een lichaam gegeven, dat geen leven had doch het was ook een maaksel uwer handen, en gij hebt hem een geest des levens ingeblazen en hij is levend voor u geworden.
6 En hebt hem in het Paradijs gezet hetwelk uw rechterhand gemaakt had, eer hij uit de aarde was gekomen.
7 En hebt hem geboden uw weg lief te hebben, maar hij heeft die overtreden; en gij hebt de dood over hem doen komen en over zijn nakomelingen. En daar zijn volken voortgekomen, en stammen, en lieden, en geslachten, welker getal niet is te tellen.
8 En een ieder volk wandelde naar zijn wil, en deed wonderlijke dingen voor u, verachtte uw geboden.

9 Daarentegen deedt gij mettertijd de zondvloed komen over degenen, die de wereld bewoonden, en gij verdierft ze.
10 En gelijk over Adam de dood, zo is over een ieder van hen de zondvloed gekomen.
11 Doch gij liet één uit hen overblijven, namelijk Noach met zijn huisgezin, en uit hem zijn alle rechtvaardigen.
12 En het is geschied, toen degenen, die op aarde woonden begonnen te vermenigvuldigen, en vele kinderen verkregen, en tot vele volken en natiën werden, dat zij weder goddelozer werden dan de eersten.
13 En als zij nu ongerechtigheid voor u bedreven, zo hebt gij u een man uit dezen verkoren, wiens naam was Abraham.
14 Die hebt gij liefgehad, en hebt hem alleen uw wil aangewezen.
15 En gij hebt met hem een eeuwig verbond gemaakt, en hebt hem gezegd, dat gij zijn zaad nimmermeer zoudt verlaten; deze hebt gij gegeven Izaäk, en Izaäk hebt gij gegeven Jakob en Ezau.
16 Jakob nu hebt gij u verkoren, maar Ezau hebt gij van u afgezonderd, en Jakob is geworden tot een grote menigte.
17 En het is geschied toen gij zijn zaad uit Egypte leiddet, dat gij hem gebracht hebt aan de berg Sinaï.
18 Daar boogt gij de hemel, en schuddet de aarde; gij bewoogt de aardbodem, en de afgrond deedt gij beven, en gij verschriktet de wereld.
19 En uw heerlijkheid ging door vier poorten, namelijk door het vuur, en de aardbeving, en de wind, en de vorst; opdat gij het zaad Jakobs, de wet gaaft, en het geslacht Israëls ijver.
20 Doch gij naamt van hen het boze hart niet weg, opdat uw wet in hen zou vrucht voortbrengen.
21 Want de eerste Adam, hebbende een boos hart, heeft het gebod overtreden, en is overwonnen, ja ook allen die van hem zijn geboren.
22 En het werd een bijblijvende zwakheid, en de wet is gebleven met het hart des volks, en met de boosheid van de wortel, en hetgeen goed is, dat is weggegaan, en het boze is gebleven.
23 Alzo verliepen de tijden, en de jaren werden geëindigd, en gij verwektet u een knecht, met name David.
24 En gij hebt hem gezegd, dat hij uw naam een stad zou bouwen, en dat men u daarin wierook en offeranden zou offeren.
25 En dat is vele jaren geschied, maar die deze stad bewoonden, zondigden tegen u;
26 En deden in alles gelijk Adam, en al zijn nakomelingen, want zij gebruikten ook een boos hart.
27 En gij hebt uw stad overgegeven in de handen uwer vijanden.
28 Handelen nu, die in Babylon wonen beter? en zal zij daarom over Sion heersen?
29 Ja toen ik hier ben gekomen, en de goddeloosheid gezien heb, welker geen getal is, (want mijn ziel heeft vele overtreders dit dertigste jaar nu gezien) zo is mijn hart mij ontvallen.
30 Want ik heb gezien, hoe gij hen duldt als zij zondigen, en spaart als zij goddeloosheid bedrijven, en uw volk hebt gij uitgeroeid, en uw vijanden hebt gij behouden; en gij hebt dat niet te verstaan gegeven.
31 Ik kan niet bedenken, hoe deze weg zo moet blijven. Doet dan Babylon beter dan Sion?
32 Is er dan een ander volk dat u kent, dan Israël? of wat geslacht heeft uw verbonden geloofd, gelijk Jakob?
33 Welker loon nochtans nergens voorhanden is, en welker arbeid geen vrucht geeft. Want ik ben door de heidenen heen en weer getogen, en ik heb gezien dat zij overvloed hebben, en dat zij uw geboden niet gedenken.
34 Nu dan, weeg onze ongerechtigheden in een schaal, en dergenen daartegen die in de wereld wonen, zo zal uw naam niet gevonden worden dan in Israël.

35 Of wanneer hebben die op aarde wonen voor u niet gezondigd? of wat volk heeft uw geboden zo gehouden?
36 Deze zult gij wel met namen vinden, dat zij uw geboden gehouden hebben, maar bij de heidenen zult gij hen niet vinden.

4 EZRA HOOFDSTUK 4.
De engel Uriël onderwijst Ezra

1 TOEN antwoordde mij de engel, die tot mij gezonden was, wiens naam is Uriël,
2 En zeide tot mij: Uw hart gaat veel te hoog in deze wereld, dat gij meent de weg des allerhoogsten te begrijpen.
3 En ik zeide: Ja mijn Heere. En hij antwoordde mij en sprak: Ik ben tot u gezonden om drie wegen aan te wijzen, en om drie gelijkenissen u voor te stellen,
4 Van welke, zo gij mij een kunt verklaren, zo zal ik u ook de weg tonen, die gij begeert te zien, en ik zal u leren, vanwaar dat boze hart is.
5 Toen sprak ik: Zeg aan mij Here; en hij zeide tot mij: Ga heen, en weeg mij het gewicht des vuurs, of meet me het geblaas van de wind, of roep mij de dag weer, die voorbijgegaan is.
6 En ik antwoordde en zeide: Wie is er geboren die kan doen wat gij van mij eist?
7 Toen zeide hij tot mij: Indien ik u vroeg en zeide: Hoeveel woningen zijn er in het hart der zee? of hoeveel aderen zijn er in het begin des afgronds? of hoeveel aderen zijn er boven het firmament? of welke zijn de uitgangen van het Paradijs?
8 Zo zoudt gij mij mogelijk zeggen: Ik ben in de afgrond niet nedergedaald, noch tot nog toe in de hel; en ik ben in de hemel nooit opgeklommen.
9 Maar nu heb ik niet gevraagd dan van vuur, en van wind, en van de dag, daar gij doorgegaan zijt, en van welke gij niet kondt afgezonderd zijn, en gij hebt mij daarvan niet geantwoord.
10 En hij zeide tot mij: Uw eigen dingen, die met u zijn opgewassen, kunt gij niet kennen,
11 Hoe zoudt dan gij kunnen bevatten de weg des allerhoogsten; en zo de wereld van buiten verdorven is, hoe zoudt gij verstaan de verdorvenheid die openbaar is voor mij?
12 En ik zeide tot hem: Het ware beter dat wij niet waren, dan dat wij nog levende zouden leven in goddeloosheid, en zouden lijden, en niet verstaan om welke zaak.
13 Toen antwoordde hij mij, en zeide: Ik ging eens in een bos van bomen des velds, welke maakten een aanslag,
14 En spraken: Komt, laat ons heengaan en de zee beoorlogen, opdat zij voor ons wijke, en wij nog andere bossen maken.
15 Desgelijks maakten de baren van de zee ook een aanslag, en zeiden: Komt, laat ons optrekken, en de bossen des velds beoorlogen, opdat wij ook daar een ander landschap voor ons maken.
16 En de aanslag van het bos werd ijdel, want, het vuur kwam en verteerde het.
17 Desgelijks ook de aanslag van de baren der zee, want het zand stond vast, en heeft die verhinderd.
18 Indien gij nu een richter waart van deze, wie zoudt gij rechtvaardigen, of wie veroordelen?
19 Toen antwoordde ik en zeide: Zij hebben waarlijk beide ijdele aanslagen gehad, want de aarde is gegeven voor het bos, en een plaats voor de zee om haar baren te dragen.
20 En hij antwoordde mij en zeide: Gij hebt wèl geoordeeld, doch waarom hebt gij ook niet geoordeeld voor u zelf?
21 Want gelijk de aarde gegeven is voor het bos, en de zee voor haar baren, alzo kunnen ook, die op de aarde wonen, alleen verstaan hetgeen op de aarde is, en die in de hemel wonen hetgeen op de hoogte des hemels is.

22 Toen antwoordde ik, en zeide: Ik bid u Heere, dat mij de zin gegeven worde om te verstaan.
23 Want ik heb niet willen vragen van uw hogere dingen, maar van de dingen die onder ons dagelijks omgaan: namelijk, waarom Israël de heidenen tot een smaad is overgegeven, en waarom het volk, dat gij liefgehad hebt, overgegeven is aan de goddeloze geslachten, en de wet onzer vaderen teniet is geworden, en de geschreven rechten nergens voorhanden zijn,
24 En waarom wij door de wereld zijn gegaan als sprinkhanen, en ons leven verbaasdheid is en vrees, en wij niet waardig zijn barmhartigheid te verkrijgen.
25 Maar wat zal hij doen met zijn naam, die over ons aangeroepen is? Van deze dingen dan heb ik gevraagd.
26 Toen antwoordde hij mij, en zeide: Indien gij veel onderzoekt, zo zult gij u dikwijls verwonderen, want de tijd dezer wereld loopt zeer haastig heen,
27 En kan niet vatten hetgeen in toekomende tijden de rechtvaardigen toegezegd is, want deze tijd is vol ongerechtigheid en zwakheid.
28 Doch waarvan gij mij vraagt wil ik u zeggen: Het boze is gezaaid, maar zijn verstoring is nog niet gekomen.
29 Zo nu hetgeen gezaaid is, omgekeerd wordt, en de plaats niet wegwijkt, waar het kwade gezaaid is, zo zal het goede niet komen waar het gezaaid is.
30 Want het graan des kwaden zaads is gezaaid in het hart Adams van den beginne; hoeveel goddeloosheid heeft het voort gebracht tot nu toe, en zal het, nog voortbrengen, totdat de oogst komt?
31 Nu overweegt gij bij u zelf, wat een grote vrucht der goddeloosheid het graan des kwaden zaads voortgebracht heeft.
32 Wann eer de aren, welker geen getal is, afgesneden zullen zijn, hoe groot een oogst zullen ze voortbrengen?
33 En ik antwoordde en zeide: Hoe en wanneer zal dit geschieden? waarom zijn onze jaren weinig en kwaad?
34 Toen antwoordde hij, en zeide tot mij: Haast u niet om over de Allerhoogste te zijn; want gij haast u tevergeefs om over hem te zijn, en gij gaat u veel te buiten.
35 Hebben niet de zielen der rechtvaardigen in hun binnenkamers hiervan gevraagd, zeggende: Hoe lang zal ik zo hopen? en wanneer zal de vrucht des oogstes van onze beloning komen?
36 En Jeremiël de archangel antwoordde daarop, en zeide: Als dan, wanneer het getal der zaden onder u zal vervuld zijn; want hij heeft de wereld gewogen in een balans,
37 En hij heeft de tijden met een maat gemeten, en heeft de tijden met een getal geteld, en hij beweegt en roert het niet, totdat de voorzegde maat vervuld is.
38 En ik antwoordde en zeide: O heersende Heere, maar ook wij allen zijn vol goddeloosheid,
39 Dat nu misschien om onzentwil de oogst der rechtvaardigen niet nalate vervuld te worden, om der zonden wil dergenen die op aarde wonen.
40 En hij antwoordde, en zeide tot mij: Ga, en vraag een zwangere vrouw, wanneer zij haar negen maanden vervuld heeft, of haar baarmoeder de vrucht nog zal kunnen bij zich houden.
41 En ik zeide: Neen, zij kan niet Here; en hij zeide tot mij: In de hel zijn de binnenkameren der zielen aan de baarmoeder gelijk.
42 Want gelijk een die baart zich haast, om van de nood der geboorte ontslagen te worden, zo haast deze ook, om uit te geven hetgeen haar bevolen is.
43 Van het begin dan wordt u getoond, hetgeen gij begerig zijt te zien.
44 En ik antwoordde en zeide: Heb ik genade in uw ogen gevonden, en indien het mogelijk is, en ik er bekwaam toe ben,
45 Zo toon mij, of er meer staat te komen, dan er voorbijgegaan is, of dat meer voorbijgegaan is dan er toekomende is.

46 Hetgeen voorbijgegaan is, dat weet ik; maar wat toekomende is, dat weet ik niet.
47 En hij zeide tot mij: Sta aan de rechterzijde, en ik zal u de verklaring daarvan door een gelijkenis voorstellen.
48 En ik stond daar, en ik zag, en zie een gloeiende oven ging voor mij heen, en als de vlam voorbijging, zo zag ik dat de rook overbleef.
49 Daarna ging voorbij mij een wolk vol van water en bracht veel regen in met onstuimigheid, en als de onstuimigheid van de regen voorbij was, zo bleven de druppelen daarin over.
50 En hij zeide tot mij: Denk bij u zelf, gelijk de regen meer aanwast dan de druppelen, en het vuur dan de rook, zo is de maat, die voorbij is, overvloediger, doch de druppelen en de rook zijn nog overgebleven.
51 En ik bad en zeide: Meent gij, dat ik tot in die dagen zal leven, of wat zal het in die dagen zijn?
52 Toen antwoordde hij mij en zeide: Van de tekenen waarvan gij mij vraagt, kan ik u ten dele zeggen, maar van uw leven ben ik niet gezonden u te zeggen, want ik weet het ook niet.

4 EZRA HOOFDSTUK 5.
Strafgericht in van de Heere. Ezra vraagt waarom?

1 VAN de tekenen nu: Ziet de dagen zullen komen, dat die op aarde wonen, zullen gegrepen worden, in grote rijkdom, en de weg der waarheid zal verborgen zijn, en het land zal zonder trouw zijn.
2 En de ongerechtigheid zal vermenigvuldigd worden boven deze, die gijzelf ziet, en boven die gij eertijds gehoord hebt.
3 En het zal geschieden, wanneer een voet daarop gezet wordt, dat men het land, hetwelk gij nu ziet heersen, woest zal zien.
4 Indien nu de Allerhoogste u laat leven, zo zult gij na de derde bazuin zien, dat de zon des nachts haastig zal schijnen, en de maan driemaal in de dag.
5 Het bloed zal van het hout druipen, en de steen zal zijn stem geven, en de volken zullen bewogen worden.
6 En hij zal heersen, die niet verwachten die op de aarde wonen, en het gevogelte zal wegtrekken.
7 En de zee van Sodom zal haar vissen uitwerpen, en zal des nachts een stem van zich geven, die velen niet kennen, allen nochtans zullen zij haar stem horen.
8 De aarde zal opengaan in vele plaatsen, en het vuur zal menigmaal te voorschijn komen, en het wilde gedierte zal wegtrekken, en de maandstondige vrouwen zullen wangedrochten baren.
9 En in de zoete wateren zullen zoute gevonden worden, en alle vrienden zullen elkander met krijg overvallen, dan zal de kennis verborgen zijn, en het verstand zal zich verbergen in zijn binnenkameren.
10 En zal van velen gezocht en niet gevonden worden, en de ongerechtigheid en onmatigheid zal vermenigvuldigd worden op aarde.
11 En het ene land zal het andere, dat naast gelegen is, vragen, en zeggen: Is ook de gerechtigheid, die rechtvaardig maakt, door u getogen? En het zal zeggen: Neen.
12 Te dier tijd zullen de mensen hopen en niet verkrijgen; zij zullen arbeiden maar hun wegen zullen niet gericht worden.
13 Deze tekenen u te zeggen is mij toegelaten, en zo gij weder bidt en weent gelijk als nu, en zo gij zeven dagen vast, zo zult gij weder grotere horen dan deze.
14 Toen verschrikte ik, en mijn lichaam beefde zeer, en mijn ziel werd bang, zodat ik bezweek.

15 Maar de engel die gekomen was en met mij sprak, hield mij op, en versterkte mij, en stelde mij op mijn voeten.
16 En het is geschied in de tweede nacht, dat Salathiël, de overste des volks, bij mij kwam en zeide tot mij:
17 Waar zijt gij geweest, en waarom is uw gelaat zo droevig? Weet gij niet dat Israël u bevolen is in het land zijner gevangenis?
18 Sta dan op, en nuttig spijs, en verlaat ons niet, als een herder zijn schapen, in het geweld der kwade wolven.
19 En ik zeide tot hem: Ga van mij, en nader niet tot mij. En hij hoorde mij, naar ik gezegd had, en hij week van mij.
20 En ik vastte zeven dagen, huilende en wenende, gelijk mij de engel Uriël bevolen had.
21 En het geschiedde na zeven dagen, dat de gedachten mijns harten mij weder zeer bekommerden.
22 En mijn ziel nam weder de geest des verstands, en begon weder te spreken voor de Allerhoogste.
23 En ik zeide: O heersende Heere, uit alle bossen der aarde en uit al hun bomen hebt gij alleen de wijnstok verkoren;
24 En uit al de landen des aardbodems hebt gij u een groef verkoren, en uit alle bloemen des aardbodems hebt gij u een lelie verkoren;
25 En uit al die diepten der zee hebt gij u een beek gevuld, en uit al de gebouwde steden hebt gij u Sion geheiligd.
26 En uit alle geschapen gevogelte hebt gij u een duif genoemd, en uit al het geschapen vee hebt gij u een lammetje voorzien,
27 En uit alle vermenigvuldigde volken hebt gij u een volk verkregen, en hebt een wet gegeven, die door allen goed gekend is, aan dit volk waarin gij lust hadt.
28 En nu Heere, waarom hebt gij dit enige volk aan velen over gegeven? en hebt boven die wortel andere bereid, en hebt het enige, dat uw is, onder velen verstrooid?
29 En zij hebben dat vertreden, die uw beloften tegenspraken, en die uw verbonden niet geloofden.
30 En of gij schoon uw volk haattet, zo moest het door uw handen getuchtigd worden.
31 En het is geschied, als ik deze woorden gesproken had, dat de engel tot mij gezonden is, die de vorige nacht tot mij was gekomen.
32 En hij zeide tot mij: Hoor mij, en ik zal u onderrichten, en luister naar mij, en ik wil u verder zeggen.
33 Toen zeide ik: Spreek mijn Heere. En hij zeide tot mij: Uw geest is te zeer bekommerd over Israël; hebt gij dat volk liever, dan degene die het gemaakt heeft?
34 En ik zeide tot hem: Neen Heere, maar ik heb zo uit droefheid gesproken; want mijn nieren drukken mij te aller ure, zoekende te verstaan de weg des allerhoogsten, en te doorgronden een deel van zijn oordeel.
35 En hij zeide tot mij: Dat kunt gij niet. Doch ik sprak: Waarom Here? Waartoe ben ik dan geboren, of waarom was mij de schoot van mijn moeder niet een graf, opdat ik de kommer Jakobs niet zou zien, en de moeite van het geslacht Israëls?
36 En hij zeide tot mij: Vertel mij de dingen die nog niet zijn gekomen: en vergader mij de verstrooide druppelen, en maak mij de verdorde bloemen wederom groen.
37 Open mij de binnenkameren die gesloten zijn, en breng mij te voorschijn de winden, die daarin besloten zijn: toon mij het beeld van de stem; en dan zal ik u tonen de arbeid waarnaar gij vraagt om die te zien.
38 En ik sprak: O heersende Heere, wie is er die deze dingen kan zien, dan die bij de mensen zijn woning niet heeft.

39 Maar ik ben onverstandig, en hoe zou ik van die dingen kunnen spreken, welke gij mij hebt gevraagd?
40 Toen zeide hij tot mij: Gelijk gij niet doen kunt een der dingen, die gezegd zijn, zo zult gij ook mijn oordeel niet vinden, noch de eigenlijke liefde, die ik mijn volk toegezegd heb.
41 En ik sprak: Maar zie, Heere, gij zijt nabij degenen, die tegen het einde zijn; wat zullen nu die doen, die voor mij geweest zijn, of wij, of die na ons zijn zullen?
42 En hij zeide tot mij: Ik wil mijn oordeel met een cirkel vergelijken; gelijk de laatste geen vertraging is, alzo is de eerste geen verhaasting.
43 En ik antwoordde en zeide: Kondt gij niet maken, dat degenen die geweest zijn, en die nu zijn, en die nog zijn zullen, op eenmaal zouden zijn, opdat gij uw oordeel te spoediger vertoondet?
44 En hij antwoordde en zeide: Het schepsel kan de Schepper niet voorkomen, noch de wereld op eenmaal dragen, die daarin geschapen zullen worden.
45 Toen sprak ik: Gelijk gij tot uw knecht hebt gezegd, dat gij het schepsel, hetwelk geschapen is, op eenmaal levend gemaakt heb, en het schepsel verdroeg het, zo kan het ook nu wel op eenmaal de tegenwoordige dragen.
46 En hij zeide tot mij: Vraag de baarmoeder ener vrouw, en zeg tot haar: Zo gij baart, waarom doet gij dat op verscheiden tijd? Bid haar dan dat zij er tien op eenmaal geve.
47 En ik zeide: Zij kan toch niet, maar zij moet het door de tijd doen.
48 Toen zeide hij: Ik heb ook de baarmoeder der aarde gegeven, voor degenen die daarop gezaaid zijn tot verscheiden tijden.
49 Want gelijk een jong kind niet baart, hetgeen der ouden is, zo heb ik ook de geschapen wereld geordineerd.
50 En ik vroeg en zeide: Dewijl gij mij de weg hebt geopend, zo zal ik voor u spreken; onze moeder waarvan gij mij gezegd hebt, is die nog jong; of genaakt zij nu de ouderdom?
51 Toen antwoordde hij, en zeide tot mij: Vraag degene die baart, en zij zal het u zeggen;
52 Want gij zult tot haar zeggen: Waarom zijn degenen, die gij gebaard hebt, nu niet gelijk degenen, die voor u zijn geweest, maar zijn minder van grootte?
53 En zij zal u ook zelf zeggen: Anderen zijn die, welke in de sterke jeugd geboren zijn; en anderen, die omtrent de tijd des ouderdoms geboren worden, als de baarmoeder afneemt.
54 Zo merk dan ook gij, dat gij van minder grootte zijt, dan die voor ulieden geweest zijn.
55 En die na ulieden komen, zullen van minder grootte zijn dan gij, als schepselen die nu beginnen oud te worden, en bij wie de sterkte der jeugd nu voorbij is.
56 En ik zeide: Ik bid u Heere, indien ik genade in uw ogen gevonden heb, zo toon uw knecht door wie gij uw schepsel bezoekt.

4 EZRA HOOFDSTUK 6.
Het voornemen Gods is van eeuwigheid. Het laatste oordeel en de opstanding uit de doden.

1 EN hij zeide tot mij: Van toen af dat de aardbodem zijn begin had, en eer de einden der wereld vaststonden, en eer de winden tezamen bliezen,
2 En eer de stemmen des donders geluid gaven, en eer het licht der bliksems scheen, en eer de fundamenten van het paradijs bevestigd waren;
3 En eer de schone bloemen gezien werden, en eer de bewogen krachten waren bevestigd, en eer de ontelbare heerscharen der engelen verzameld waren,
4 En eer de hoogte der lucht werd opgeheven, en eer de maat der hemelen bekend was, en eer de haardsteden te Sion heet waren,
5 En eer men de tegenwoordige jaren opzocht, en eer de vonden dergenen, die nu zondigen, afkerig werden, en opgetekend waren die het geloof tot een schat vergaderd hebben,

6 Toen heb ik alle dingen bedacht, en zij zijn door mij alleen en door geen ander gemaakt, en het einde zal door mij zijn, en door geen ander.
7 En ik antwoordde en zeide: Wat scheiding des tijds zal er zijn? of wanneer zal het einde zijn des vorigen, en het begin des volgenden?
8 En hij zeide tot mij: Van Abraham tot op Izaäk, toen Jakob en Ezau van hem geboren zijn, zo hield de hand Jakobs van het begin de verzenen van Ezau;
9 Want het einde dezer eeuw is Ezau, en het begin der toekomende is Jakob.
10 De hand des mensen is tussen de verzenen en de hand; anders zult gij nu niet vragen, Ezra.
11 En ik antwoordde, en zeide: O heersende Heere, indien ik genade gevonden heb in uw ogen,
12 Zo bid ik u, dat gij uw dienstknecht toont het einde uwer tekenen, waarvan gij mij een deel de voorgaande nacht getoond hebt.
13 En hij antwoordde en zeide tot mij: Sta op uw voeten, en hoor de volkomen stem des geluids.
14 En daar zal zijn een beweging, en nochtans zal de plaats waar gij op staat niet bewogen worden.
15 Daarom als hij spreekt, zo verschrikt niet, want het woord zal zijn van het einde, en het fundament der aarde wordt daarbij ook verstaan;
16 Daar men dan van die dingen spreekt, zo beeft zij en wordt bewogen, want zij weet dat haar einde moet veranderd worden.
17 En als ik het gehoord had, zo stond ik op mijn voeten, en ik hoorde, en zie een stem sprak, en haar geluid was als het geluid van vele wateren.
18 En zij zeide: Ziet de dagen komen, en het zal geschieden, als ik zal beginnen te naderen, dat ik de inwoners der aarde zal bezoeken.
19 En dat ik van hen zal beginnen te onderzoeken, wie met hun ongerechtigheid anderen onrechtvaardig zullen hebben beledigd, en wanneer de vernedering Sions zal vervuld zijn.
20 En als de wereld, die begint te vergaan zal toegezegeld worden, zo zal ik deze tekenen doen; De boeken zullen opengedaan worden voor het aangezicht des hemels, en alle tezamen zullen zij ze zien;
21 En kinderen van één jaar zullen met hun stemmen spreken, en de zwangere vrouwen zullen ontijdig kinderen baren van drie en vier maanden, en deze zullen leven en opgewekt worden,
22 En de bezaaide plaatsen zullen haastig als onbezaaide gezien worden, en de volle kelders zullen haastig ledig gevonden worden,
23 En de bazuin zal met een geluid slaan, welke als allen het zullen gehoord hebben, zo zullen zij verschrikt worden.
24 En het zal te dien tijde geschieden, dat de vrienden hun vrienden zullen beoorlogen als vijanden, en het aardrijk zal met hen verschrikken; en de aderen der fonteinen zullen stilstaan en zullen in drie uren niet lopen.
25 En een ieder, die van deze allen zal overblijven, waarvan ik u gezegd heb, die zal behouden worden, en zal mijn zaligheid zien, en het einde van uw wereld.
26 En de mensen, die aangenomen zijn, die de dood van hun geboorte aan niet gesmaakt hebben, zullen het zien; en het hart der inwoners zal veranderd, en in een andere zin gekeerd worden.
27 Want het kwaad zal uitgeroeid en het bedrog zal uitgeblust worden.
28 Doch het geloof zal bloeien en de verdorvenheid zal overwonnen worden, en de waarheid zal te voorschijn komen, die zovele dagen zonder vrucht geweest is.
29 En het geschiedde, toen hij met mij sprak, dat ik hem allengskens aanzag, voor wie ik stond.
30 En hij sprak tot mij: Ik ben gekomen om u te tonen de tijd van de toekomende nacht.

31 Indien gij dan weder bidt, en weder zeven dagen vast, zo zal ik u weder grotere dingen dan deze verkondigen, op die dag dat ik ze gehoord heb.
32 Want uw stem is verhoord door de allerhoogste; want de Sterke heeft uw gezindheid gezien, en uw kuisheid, die gij van de jeugd aan hebt behouden.
33 En daarom heeft hij mij gezonden, om dit alles aan te tonen, en u te zeggen: Heb goede moed en vrees niet,
34 En overhaast u niet, om de voorgaande tijden ijdele dingen te bedenken, en haast u niet om van de laatste tijden achterhaald te worden.
35 En het geschiedde na deze, dat ik weder weende, en desgelijks zeven dagen vastte, opdat ik de drie weken vervulde die mij gezegd waren.
36 En aan de achtste nacht, werd mijn hart weder in mij beroerd, en ik begon te spreken voor de Allerhoogste;
37 Want mijn geest werd zeer ontstoken en mijn ziel werd beangst.
38 En ik zeide: O Heere, Gij hebt in het begin der schepping op de eerste dag gesproken en gezegd: Dat hemel en aarde worde, en uw woord was een volkomen werk,
39 En de geest was toen, de duisternis zweefde rondom met stilte; want het geluid van de stem des mensen was nog door u niet geschapen.
40 Toen hebt gij gezegd, dat uit uw schatten het klare licht zou voortgebracht worden, opdat uw werk zichtbaar zou worden.
41 En op de tweede dag schiept gij de lucht van het firmament, en hebt die bevolen, dat zij onderscheid zou maken tussen de wateren, zodat een deel opwaarts zou trekken, en een deel beneden zou blijven.
42 De derde dag nu hebt gij de wateren bevolen, dat zij zouden verzameld worden op het zevende deel der aarde, doch zes delen hebt gij droog gemaakt en behouden, opdat er zouden zijn die daaruit voor u zouden dienen, als zij door God bezaaid en gebouwd zouden zijn.
43 Want uw woord ging uit, en het werk is terstond geworden.
44 Want van stonden aan kwam er een ontelbare menigte vruchten voort, en van velerlei begeerlijke smaak, en bloemen van kleuren, die men niet kan namaken, en welriekende dingen van onnaspeurlijke reuk, en deze alle zijn op de derde dag gemaakt.
45 Op de vierde dag nu gebood gij, dat worden zou het schijnsel der zon, het licht der maan, en de ordening der sterren,
46 En gij geboodt hun dat zij de mens dienen zouden, die nog geschapen zou worden.
47 Op de vijfde dag zeidet gij tot het zevende deel, waarin de wateren verzameld waren, dat het zou voortbrengen gedierte, vogelen, en vissen, en het geschiedde.
48 Want dat stomme water zonder ziel, bracht gedierten voort, die God door één wenk bevolen had, opdat de volken daarin uw wonderen zouden verhalen.
49 En toen hebt gij twee dieren verordineerd, de naam van het ene noemdet gij Behemoth, en de naam van het andere noemdet gij Leviathan.
50 En gij hebt die van elkander gescheiden. Want het zevende deel waar het water verzameld was, kon die beide niet bevatten.
51 En gij hebt aan Behemoth het éne deel gegeven, dat op de derde dag was gedroogd, opdat hij daarin zou wonen, waar duizend bergen zijn.
52 De Leviathan nu hebt gij het zevende deel des waters gegeven, en hebt hem bewaard, opdat hij zij tot een verslinding degene, die gij wilt, en wanneer gij wilt.
53 Op de zesde dag geboodt gij de aarde, dat zij u zou voortbrengen het grote en kleine vee, en de kruipende gedierten.
54 En bovendien ook Adam, die gij over al uw schepselen, die gij gemaakt hebt, tot een Heere hebt gesteld, en uit die komen wij allen voort, ook het volk dat gij uitverkoren hebt.
55 Dit alles nu heb ik, Here! voor u gesproken, dewijl gij om onzentwil de wereld geschapen hebt.

56 Doch de andere volken, die van Adam ook geboren zijn, hebt gij gezegd dat niets zijn, en zij zijn vergeleken met speeksel, en hun menigte hebt gij vergeleken met de druppel, die van een vat valt.
57 En nu Heere, ziet die volken, welke als niets geacht zijn, beginnen ons te overheersen en te verslinden.
58 Maar wij, uw volk, hetwelk gij genoemd hebt uw eerstgeborene, uw eniggeborene, en die waarover gij ijvert, zijn in hun handen gegeven.
59 Is de wereld nu om onzentwil geschapen, waarom bezitten wij dan niet een erve met de wereld? hoe lang zal dit zijn?

4 EZRA HOOFDSTUK 7.
Toekomende onheilen. De Christus zou komen en sterven.

1 EN het is geschied, als ik geëindigd had deze woorden te spreken, dat de engel tot mij gezonden is, die de eerste nachten tot mij gezonden was.
2 En hij zeide tot mij: Sta op Ezra, en hoor de woorden, die ik gekomen ben tot u te spreken.
3 En ik zeide: Spreek mijn God! en hij zeide tot mij: De zee is in een diepe plaats gesteld, opdat zij diep en groot zij,
4 Maar haar ingang is in een enge plaats gesteld, opdat zij de rivieren gelijk zou zijn.
5 Want wie zou gaarne in de zee willen gaan, en ze zien en beheersen; indien hij niet door het enge ging, hoe zou hij in de wijdte kunnen komen?
6 Nog een andere gelijkenis: Een stad is gebouwd en gelegen in een vlak veld, en is vol van allerlei goederen;
7 De ingang is eng en op een steilte gelegen, zodat er ter rechterzijde vuur is, en ter linkerzijde een diep water;
8 Tussen deze nu is alleen een smal pad gelegd, namelijk tussen het vuur en het water, zodat op het pad niet meer dan een mens gaan kan.
9 Indien nu deze stad iemand tot een erve gegeven werd, en hij nooit het voorgestelde gevaar zou doorgaan, hoe zal hij zijn erve verkrijgen?
10 En ik sprak: Het is zo Here; en hij zeide tot mij: Zo is ook het deel Israëls:
11 Want om hunnentwil heb ik de wereld gemaakt, en als Adam mijn inzettingen overtreden heeft, zo is dat geoordeeld, hetgeen geschied is.
12 En de ingangen dezer wereld zijn eng geworden, en droevig, en moeilijk; ook weinig in getal, en kwaad, en vol gevaar, en met arbeid zeer bezet.
13 Want de grote wereldingangen waren breed, en zeker, en brachten de vrucht der onsterfelijkheid voort.
14 Indien dan degenen die leven, niet pogen in te gaan door hetgeen hier eng en ijdel is, zo kunnen zij niet verkrijgen hetgeen weggelegd is.
15 Nu dan, waarom zijt gij bekommerd, dewijl gij verderfelijk zijt? en waarom zijt gij beroerd, dewijl gij sterfelijk zijt?
16 En waarom hebt gij niet ter harte genomen hetgeen toekomend is, maar hetgeen tegenwoordig is?
17 En ik antwoordde en zeide: O heersende Heer, ziet gij hebt in uw wet verordineerd, dat de rechtvaardigen deze dingen zouden beërven, en dat de goddelozen zouden vergaan.
18 Doch de rechtvaardigen dragen het enge, hoewel zij het wijde hopen, want die goddeloos hebben geleefd, die hebben ook het enge gedragen, en zullen het wijde niet zien.
19 En hij zeide tot mij: Daar is geen rechter boven God, en geen verstandige boven de Allerhoogste.
20 Want velen gaan tegenwoordig verloren, omdat de wet Gods, die voorgesteld is, verzuimd wordt.

21 Want God heeft ernstig geboden degenen die komen zouden, als zij kwamen, wat zij zouden doen om te leven, en wat zij zouden onderhouden om niet gestraft te worden.
22 Maar zij zijn niet gehoorzaam geweest, en hebben hem wedersproken, en hebben zichzelf ijdele gedachten verdicht.
23 En hebben zichzelf bedriegerijen der zonde voorgesteld, en hebben bovendien tot de Allerhoogste gezegd, dat hij niet is, en hebben zijn wegen niet gekend.
24 En hebben zijn wet veracht, en zijn beloften verloochend, en hebben zijn rechten niet geloofd, en hebben zijn werken niet volbracht.
25 Daarom Ezra, het ledige is voor de ledigen, en het volle voor de vollen.
26 Ziet, de tijd zal komen, en het zal geschieden, dat de tekenen, die ik u voorzegd heb, zullen komen: de bruid zal verschijnen, en zij zal openbaar vertoond worden, die nu met aarde overtogen is.
27 En een ieder, die van de voorzegde onheilen bevrijd is, zal mijn wonderen zien.
28 Want mijn Zoon Jezus zal geopenbaard worden met degenen die bij hem zijn, en die overgebleven zijn, zullen zich vervrolijken in vierhonderd jaren.
29 En na die jaren zal mijn Zoon Christus sterven, en alle mensen die adem hebben.
30 En de wereld zal wederkeren tot het oude stilzwijgen, zeven dagen lang, gelijk in de voorgaande oordelen, zodat niemand zal overgelaten worden.
31 En het zal na zeven dagen geschieden, dat de wereld die nog niet ontwaakt is, zal opgewekt worden, en dat verdorven is, zal sterven.
32 En de aarde zal wedergeven die in haar slapen, en het stof degenen die daarin met stilte wonen, en de binnenkameren zullen de zielen wedergeven, die hun toevertrouwd zijn.
33 En de Allerhoogste zal geopenbaard worden op de rechterstoel, en de ellende zal voorbijgaan, en de lankmoedigen zullen verzameld worden.
34 Het recht nu zal allen overblijven; de waarheid zal bestaan, en het geloof zal sterk worden.
35 En het werk zal hen navolgen, en het loon zal vertoond worden; de gerechtigheid, zal opwaken en de ongerechtigheid zal niet heersen.
36 En ik zeide: Abraham heeft eerst voor de Sodomieten gebeden, en Mozes voor de vaderen, die in de woestijn gezondigd hebben.
37 En die na hem geweest zijn voor Israël, ten tijde van Achan en Samuël.
38 David voor die grote slachting, en Salomo voor degenen, die kwamen om geheiligd te worden.
39 En Elia voor degenen, die de regen ontvingen, en voor degene, die dood was, dat hij leven mocht;
40 En Ezechias voor het volk ten tijde van Sanherib, en anderen, velen voor velen.
41 Indien dan nu, wanneer de verdorvenheid toegenomen is, en de ongerechtigheid vermenigvuldigd is, ook de rechtvaardigen voor de goddelozen bidden, waarom zal het ook nu zo niet zijn?
42 En hij antwoordde en zeide tot mij: De tegenwoordige eeuw is niet het einde, veel heerlijkheid blijft nog in deze; daarom hebben zij voor de zwakken gebeden.
43 Maar de dag des oordeels zal het einde zijn van deze tijd en het begin van de tijd der toekomende onsterfelijkheid, waarin de verdorvenheid voorbijgegaan zal zijn.
44 De onmatigheid is losgemaakt, en het ongeloof is afgesneden, doch de gerechtigheid is toegenomen en de waarheid is opgestaan.
45 Want dan zal niemand die kunnen zalig maken die verloren is, noch tenonderbrengen, die overwonnen heeft.
46 Toen antwoordde ik, en zeide: Dit is mijn eerste en laatste reden, dat het beter ware geweest aan Adam het aardrijk niet te geven, of als hij het hem gegeven had, hem te beletten dat hij niet zou zondigen.

47 Want wat baat het de mensen tegenwoordig te leven in droefheid, en als zij dood zijn de straf te verwachten?
48 O Adam, wat hebt gij gedaan? want zo gij gezondigd hebt, de val is niet alleen de uwe geweest, maar ook de onze, die van u zijn gekomen.
49 Want wat baat het ons, indien ons een onsterfelijke tijd toegezegd is, en wij toch dodelijke werken gedaan hebben?
50 En dat ons een eeuwige hoop is voorzegd, en wij toch boos en ijdel geworden zijn?
51 En dat ons weggelegd zijn woningen der gezondheid, en der zekerheid, en wij toch kwalijk geleefd hebben?
52 En dat de eer des Allerhoogsten bewaard wordt, om hen te beschermen, die lijdzaam geleefd hebben, en wij toch in de kwaadste wegen gewandeld hebben?
53 En dat het paradijs getoond wordt, welks vrucht onverderfelijk blijft, waarin zekerheid en heilzaamheid is, en wij daar niet ingaan?
54 Want wij hebben in onaangename plaatsen gewandeld.
55 En dat de aangezichten dergenen, die zich onthouden hebben, blinken zullen boven de sterren, en toch onze aangezichten zwart zullen zijn boven de duisternis?
56 Want wij hebben, toen wij leefden, niet gedacht als wij de ongerechtigheid deden, dat wij na de dood zouden beginnen te lijden.
57 En hij antwoordde en zeide: Dit is de bedenking des strijds, die de mens op aarde geboren, moet strijden,
58 Opdat hij lijde hetgeen gij gezegd hebt, indien hij overwonnen wordt, maar indien hij overwint, zo zal hij ontvangen hetgeen ik zeg.
59 Want dit is dat leven, waarvan Mozes sprak tot het volk, toen hij leefde, en zeide: Verkiest u het leven, opdat gij leeft.
60 Doch zij hebben hem niet geloofd, noch ook de profeten na hem, ja ook niet mij, die tot hen gezegd heeft,
61 Dat de droefheid niet zou zijn tot hun verderf, gelijk de blijdschap toekomende is over degenen wie de zaligheid verzekerd is.
62 En ik antwoordde en zeide: Ik weet Heere dat de Allerhoogste daarom barmhartig genoemd is, omdat hij zich hunner ontfermt, die nog in de wereld niet zijn gekomen,
63 En dat hij zich die ontfermt, die zich bekeren tot zijn wet.
64 En dat hij lankmoedig is; want hij bewijst lankmoedigheid aan degenen, die gezondigd hebben, als zijn schepselen.
65 En dat hij weldadig is; want hij wil geven naar dat nodig is.
66 En dat hij van grote barmhartigheid is, want hij bewijst menigvuldige barmhartigheid degenen die tegenwoordig zijn, en die voorbij zijn, en nog zijn zullen.
67 Want zo hij zijn menigvuldige barmhartigheid niet bewees, zo zou de wereld niet levend worden gemaakt, met degenen, die daarin erfenis zullen hebben.
68 En hij vergeeft; want indien hij niet vergaf naar zijn goedheid, opdat degenen, die ongerechtigheid gedaan hebben, van hun ongerechtigheden werden verlicht, zo zou het tienduizendste deel der mensen niet levend gemaakt worden.
69 En indien de Rechter niet vergaf aan degenen, die door zijn woord zijn geheeld, en niet uitwiste de menigte der twistingen,
70 Zo zouden mogelijk van een ontelbare menigte niet dan zeer weinigen overgelaten worden.

4 EZRA HOOFDSTUK 8.
Velen zijn er geschapen maar weinigen worden behouden.

1 EN hij antwoordde en zeide tot mij: De Allerhoogste heeft deze wereld gemaakt voor velen, maar de toekomende voor weinigen.

2 Doch, Ezra! ik zal u een gelijkenis zeggen: Het is even alsof gij het aardrijk vroegt, en het u zou zeggen, dat het zeer veel aarde geeft, waaruit een aarden vat gemaakt kan worden, maar weinig stofs waaruit het goud gemaakt wordt; zo is het ook met de stand der tegenwoordige wereld.
3 Daar zijn wel velen geschapen, maar weinigen worden behouden.
4 En ik antwoordde en zeide: Nu dan mijn ziel, verslind de zin, en verzwelg het verstand.
5 Want gij zijt overeengekomen toe te luisteren, en wilt profeteren, en u is niet meer tijds gegeven, dan alleen dit leven.
6 O Heere, zo gij uw knecht niet toelaat, dat wij voor uw aanschijn bidden, en dat gij ons zaad in het hart geeft, en bouwing aan onze zinnen, waaruit vrucht mag voortkomen, vanwaar zal een ieder die verdorven is kunnen leven, die de plaats van een mens beslaat?
7 Want gij zijt alleen, en wij zijn maar een schepping uwer handen, gelijk gij gesproken hebt.
8 En gelijk nu het lichaam in de baarmoeder geschapen is, en gij het zijn leden geeft, zo wordt uw schepsel als in vuur en water bewaard, en uw werk dat gij gemaakt hebt, draagt negen maanden uw schepsel, dat daarin geschapen is.
9 Hetzelve nu dat bewaart, en dat bewaard wordt, zal beide met elkander bewaard worden, en bewaard zijnde, zo geeft de baarmoeder te harer tijd weder hetgeen in haar gewassen is.
10 Want gij hebt ook de leden zelf, namelijk de borsten, bevolen melk te geven aan de vrucht der borsten;
11 Opdat hetgeen geschapen is voor een tijd gevoed worde, en gij het daarna uwer barmhartigheid beveelt.
12 Gij brengt hem op door uw gerechtigheid, en onderricht hem in uw wet en tuchtigt hem door uw wijsheid.
13 En gij doodt hem als uw schepsel, en maakt hem levend als uw werk.
14 Indien gij dan die verderft, die met zo grote moeite is voortgebracht, zo is het door uw bevel gemakkelijk te ordineren, dat behouden worde hetgeen gemaakt is.
15 En nu, Heere, van alle mensen weet gij het best, maar veel meer zal ik spreken van uw volk, om hetwelk ik treurig ben,
16 En van uw erve, om welke ik leed draag, en van Israël, om welke ik smart lijd, en van Jakob, om wie ik mij bedroef.
17 Daarom zal ik voor uw aanschijn beginnen te bidden voor mij en voor hen; want ik zie de overtredingen van ons die op aarde wonen;
18 Maar ik heb de snelheid gehoord des Rechters, die komende is.
19 Daarom hoor mijn stem, en versta mijn reden, en ik zal voor u spreken.
20 Het begin der woorden van Ezra, eer hij werd opgenomen. En ik zeide: Heere, die de eeuwigheid bewoont, wiens ogen in de hoogte verheven zijn, en in de lucht nederzien;
21 Wiens troon onmetelijk, en wiens heerlijkheid onbegrijpelijk is; voor wie het heerleger der engelen sidderend staat.
22 Wier opmerking zich keert met wind en vuur; wiens woord waarachtig, en wiens redenen standvastig zijn;
23 Wiens bevel sterk, en wiens ordening verschrikkelijk is; wiens aanschouwen de afgronden uitdroogt; en wiens toorn de bergen doet verdwijnen, gelijk de waarheid getuigt.
24 Verhoor het gebed uws dienaars, en vat met uw oren de smeking van uw maaksel.
25 Want dewijl ik leef, zo zal ik spreken, en dewijl ik vernuft heb, zo zal ik antwoorden.
26 En zie niet aan de misdaden uws volks, maar degenen, die u in waarheid dienen.
27 En let niet op het goddeloze der heidenen, maar op degenen, die uw getuigenissen met smarten onderhouden.
28 En gedenk niet aan degenen, die vals voor u hebben gewandeld, maar aan degenen die naar uw wil uw vreze bekend hebben.

29 En wil niet verderven degenen, die als vee geleefd hebben; maar zie die aan, die uw wet heerlijk geleerd hebben.
30 En vertoorn u niet over degenen, die erger dan beesten geoordeeld zijn: maar heb die lief, welke altijd op uw gerechtigheid en heerlijkheid betrouwen.
31 Want wij en onze vaderen zijn krank van zulke gebreken, maar gij wordt barmhartig genoemd om onzentwil, die zondaren zijn.
32 Want zo gij begerig zijt u onzer te ontfermen, dan zult gij barmhartig genoemd worden, over ons namelijk, die geen werken der gerechtigheid hebben.
33 Want de rechtvaardigen, wie vele werken weggelegd zijn, zullen uit hun werken het loon ontvangen.
34 Maar wat is de mens, dat gij u over hem zoudt vertoornen, of het verderfelijk geslacht, dat gij daartegen zo verbitterd zoudt zijn?
35 Want in der waarheid, daar is niemand van die geboren zijn, die niet goddeloos heeft gehandeld, en van degenen die u belijden, die niet misdaan heeft.
36 Want daarin zal uw gerechtigheid en uw goedheid verkondigd worden, Heere, wanneer gij u zult ontfermen over degenen, die het wezen der goede werken niet hebben.
37 En hij antwoordde en zeide tot mij: Gij hebt sommige dingen recht gesproken, en naar uw redenen zal het ook geschieden.
38 Want ik zal waarlijk niet gedenken aan het werk dergenen, die gezondigd hebben, vóór de dood, vóór het oordeel, en vóór het verderf.
39 Maar ik zal vreugde hebben over het pogen der rechtvaardigen, en ik zal ook gedenken aan hun vreemdelingschap, aan hun behoudenis, en aan het ontvangen des loons.
40 Gelijk ik dan gesproken heb, zo is het ook.
41 Want gelijk de landman op de aarde veel zaad zaait, en vele planten plant, maar alle die in de tijd gezaaid zijn niet worden behouden, noch alle, die geplant zijn wortelen krijgen, zo ook alle, die in de wereld gezaaid zijn, worden niet behouden.
42 En ik antwoordde, en zeide: Indien ik genade gevonden heb, zo laat mij spreken.
43 Gelijk het zaad des landmans verloren gaat indien het niet opkomt, of uw regen intijds niet ontvangt, of indien het door de veelheid des regens verderft,
44 Zo gaat ook desgelijks verloren de mens, die door uw handen is geschapen, en zijt hem een evenbeeld genoemd, omdat gij hem gelijk zijt, om wie gij alle dingen hebt geschapen, en die gij het zaad des landmans gelijk gemaakt hebt.
45 En vertoorn u niet over ons, maar spaar uw volk, en ontferm u over uw erfdeel; want gij ontfermt u over uw schepsel.
46 En hij antwoordde en zeide tot mij: De tegenwoordige dingen zijn voor de tegenwoordige, maar de toekomstige voor de toekomstige.
47 Want u ontbreekt nog veel, dat gij mijn schepsel zoudt liefhebben meer dan ik: doch ik ben u en hetzelve dikmaals genaderd, maar de onrechtvaardige nooit.
48 Maar ook daarin zijt gij wonderlijk voor de Allerhoogste;
49 Omdat gij u vernederd hebt, gelijk het u betaamt, en hebt u zelf niet waardig geoordeeld, dat gij onder de rechtvaardigen zeer zoudt verheerlijkt worden.
50 Daarom zal vele en jammerlijke ellende hun overkomen, die de wereld in de laatste tijden zullen bewonen, omdat zij in vele hoovaardij gewandeld hebben.
51 Maar gij, versta dit voor u zelf, en onderzoek de heerlijkheid van degenen, die u gelijk zijn.
52 Want ulieden is het paradijs geopend, de boom des levens geplant, de toekomende tijd bereid, de overvloed toebereid, de stad gebouwd, de rust beproefd, de goedheid volmaakt, en de wijsheid voltrokken.
53 De wortel des kwaads is ver van ulieden verzegeld, de zwakheid en mot is van voor u verborgen, en de verderfenis is naar de hel gevlucht in vergetelheid.
54 De smarten zijn vergaan, en de schat der onsterfelijkheid is aan het einde getoond.

55 Daarom wil niet verder vragen van de veelheid dergenen, die verloren gaan.
56 Want zij hebben hun vrijheid aangenomen, en de Allerhoogste veracht, en hebben zijn wet versmaad, en zijn wegen verlaten.
57 Daarenboven hebben zij de rechtvaardigen met voeten vertreden.
58 En hebben in hun hart gezegd, dat er geen God is, daar zij nochtans weten dat zij sterven moeten.
59 Want gelijk ulieden zal wedervaren hetgeen tevoren gezegd is, zo zal hun dorst en smart wedervaren, welke hun toebereid zijn. Want hij heeft niet gewild, dat de mens teniet zou worden.
60 Maar ook zij, die geschapen zijn, hebben de naam bevlekt desgenen die hen gemaakt heeft, en zijn ondankbaar geweest tegen die, die hun het leven bereid had.
61 En daarom nadert nu mijn oordeel.
62 Hetwelk ik niet allen vertoon, maar u, en andere weinigen, die u gelijk zijn. En ik antwoordde, en zeide:
63 Zie, Heere, nu hebt gij mij de veelheid der tekenen getoond, die gij in de laatste dagen zult beginnen te doen, maar gij hebt mij niet getoond wanneer en op welke tijd.

4 EZRA HOOFDSTUK 9.
Wie verdomd en wie behouden zal worden.

1 TOEN antwoordde hij, en zeide tot mij: Meet vlijtig de tijd in zich zelf, en het zal geschieden, wanneer een deel der tekenen, die voorzegd zijn, zal voorbij gegaan zijn,
2 Dat gij dan zult verstaan, dat deze de tijd is, waarin de Allerhoogste zal beginnen te bezoeken de wereld, die door hem gemaakt is.
3 En wanneer in de wereld aardbevingen zullen gezien worden, en beroerten der volken,
4 Dan zult gij verstaan, dat de Allerhoogste hiervan gesproken heeft, van de dagen aan, die voor u van den beginne geweest zijn.
5 Want gelijkerwijs al hetgeen in de wereld gemaakt is een begin heeft, zo heeft het ook een einde, en dat einde is openbaar.
6 Zo hebben ook de tijden des Allerhoogsten openbare beginselen in wonderen en tekenen, en hun einden in werkingen, en in tekenen.
7 En het zal geschieden dat een iegelijk, die behouden zal worden, en die door zijn werken zal kunnen ontvlieden, en door het geloof waarmee gij geloofd hebt,
8 Dat hij (zeg ik) zal bevrijd worden van de voorzegde gevaren, en hij zal mijn zaligheid zien in mijn land, en in mijn palen; want ik heb mij die geheiligd van de eeuwen aan.
9 Dan zullen niet ontfermd worden, die mijn wegen misbruikt hebben, en die zullen in pijn wonen, die ze verworpen en veracht hebben.
10 Want die mij niet gekend hebben, toen zij in het leven weldaden ontvingen.
11 En die van mijn wet een walg gehad hebben, toen zij nog vrijheid hadden,
12 En toen hun nog plaats van berouw open was, die het niet verstonden, maar verachtten het, deze moeten het na de dood in de pijn leren kennen.
13 Zo dan, wees gij niet meer zorgvuldig hoe de goddelozen zullen gepijnigd worden; maar onderzoek hoe de rechtvaardigen, voor wie en om welke die wereld zal zijn, zullen zalig worden en wanneer.
14 En ik antwoordde en sprak: Ik heb voor deze gezegd, en ik zeg het nu, en ik zal het ook hierna zeggen,
15 Dat er meer in getal zijn die verloren gaan, dan die behouden worden, gelijk de watergolf meerder is dan de droppel.
16 En hij antwoordde en sprak tot mij:

17 Hoedanig het veld is, zodanig zijn ook de zaden; en hoedanig de bloemen zijn, zodanig zijn ook de kleuren; en hoedanig de werkman is, zodanig is ook het werk; en hoedanig de landman is, zodanig is ook de landbouw; want het was de tijd der wereld.
18 Waarlijk, als ik voor degenen, die nu zijn, de wereld bereidde die nog niet was geschapen om te bouwen, zo wedersprak mij niemand.
19 Want een ieder was toen gehoorzaam, maar nu zijn de zeden dergenen, die geschapen zijn in deze wereld, nadat zij gemaakt was, verdorven geworden door een oogst, die niet ophoudt, en door een wet die niet kan doorgrond worden.
20 En ik heb de wereld aangemerkt, en ziet, daar was gevaar om der gedachten wil, die daarin waren voortgekomen.
21 En ik heb gezien, en heb hen zeer gespaard, en heb mij een wijnbezie van een druiftak behouden, en een planting uit vele geslachten.
22 Dat dan de menigte verloren ga, die zonder oorzaak voortgekomen is; en dat mijn wijnbezie en mijn planting behouden worden, want ik heb ze met veel arbeid volmaakt.
23 Maar gij, indien gij nog andere zeven dagen vertoeft, (doch gij zult in dezelve niet vasten),
24 Zo zult gij gaan op een veld van bloemen, waarop geen huis is gebouwd, en gij zult alleen eten van de bloemen des velds, en zult geen vlees smaken, en geen wijn drinken, maar alleen de bloemen eten.
25 En bid de Allerhoogste zonder ophouden, zo zal ik komen en met u spreken.
26 En ik ben heengegaan, gelijk hij mij gezegd had, in het veld hetwelk Ardath heet, en ik zat aldaar in de bloemen; en ik at van het kruid des akkers, en ik werd van zijn spijs verzadigd.
27 En het is geschied na zeven dagen, dat ik nederzat op het gras, en mijn hart werd weder beroerd als tevoren.
28 En mijn mond werd geopend, en ik begon te spreken voor de Allerhoogste:
29 O Heere, toen gij uzelf ons vertoondet, zijt gij onze vaderen openbaar geworden in de woestijn in een onvruchtbare plaats, die van niemand wordt betreden, wanneer zij uit Egypte togen, en hebt hun ernstig gezegd:
30 Gij Israël, hoor mij, en gij zaad Jakobs, luister naar mijn reden.
31 Want ziet ik zaai mijn wet in u, en zij zal in u vrucht voortbrengen, en gij zult daarin verheerlijkt worden in eeuwigheid.
32 Doch onze vaderen, die de wet ontvingen, hebben ze niet gehouden, en zij hebben mijn rechten niet bewaard, en de vrucht der wet is niet openbaar geworden, en zij kon ook niet, want zij was de uwe.
33 Want die ze ontvangen hebben, zijn verloren gegaan, dewijl zij niet bewaarden hetgeen in hen gezaaid was.
34 En ziet, het is een gewoonte, als de aarde het zaad ontvangen heeft, of de zee een schip, of een vat de spijs en de drank, wanneer hetgeen verbroken wordt waarin gezaaid of gedaan is,
35 Dat hetgeen gezaaid, of daarin gedaan, of ontvangen is, meteen ook verbroken wordt, en hetgeen daarin ontvangen is blijft nu niet meer bij ons;
36 Maar ons is het zo niet geschied, want wij die de wet ontvangen hebben, vergaan wel als wij zondigen, en ook ons hart dat ze ontvangen heeft,
37 Doch de wet is niet vergaan, maar is gebleven in haar werking.
38 En als ik deze dingen in mijn hart sprak, zo zag ik om met mijn ogen, en ik zag een vrouw aan de rechterzijde, en zie, zij treurde en weende met luide stem, en zij was zeer bedroefd in haar geest, en haar klederen waren gescheurd, en daar was as op haar hoofd.
39 Toen liet ik mijn gedachten varen, waarin ik was, en ik keerde mij tot haar, en zeide:
40 Waarom weent gij? en waarom zijt gij bedroefd in uw geest? en zij zeide tot mij:
41 Laat van mij af, Heer, opdat ik mag wenen, en in mijn droefheid voortgaan, want, ik ben zeer ontsteld van geest, en ben zeer vernederd.
42 En ik zeide tot haar: Wat is u overkomen? zeg het mij toch.

43 En zij zeide tot mij: Ik, uw dienstmaagd was onvruchtbaar en had geen kinderen gebaard, hoewel ik dertig jaren een man gehad had.
44 En ik heb alle uren, en alle dagen, en alle jaren, deze dertig jaren lang, dag en nacht de Allerhoogste gebeden,
45 En het is geschied na dertig jaren, dat God mij, uw dienst maagd verhoord heeft, en hij heeft mijn vernedering gezien, en hij heeft mijn angst aangemerkt, en hij heeft mij een zoon gegeven, en wij hebben grote vreugde over hem gehad, ik en mijn man, en al mijn medeburgers, en wij vereerden de almachtige God zeer.
46 En ik voedde hem op met grote arbeid.
47 En toen hij opgewassen was, en, de tijd gekomen was, dat hij een vrouw zou nemen, zo heb ik een maaltijd toebereid.

4 EZRA HOOFDSTUK 10.
Ezra ziet een vrouw in ellende als type van Sion.

1 EN het is geschied, toen mijn zoon in zijn slaapkamer ging, dat hij neergevallen en gestorven is.
2 En wij hebben al de lichten omgekeerd, en al mijn medeburgers zijn opgestaan om mij te troosten, en ik hield mij stil tot de andere dag toe, tegen de nacht,
3 En toen zij allen ophielden mij te troosten, opdat ik zou rusten, zo ben ik des nachts opgestaan, en weggevloden, en ben in dit veld gekomen, gelijk gij ziet,
4 En ik heb voorgenomen niet weder in de stad te komen, maar hier te blijven, en niet te eten noch te drinken, en zonder ophouden te treuren en te vasten totdat ik sterf.
5 Toen liet ik mijn redenen, waarin ik bezig was, varen, en sprak met gramschap tot haar, en zeide:
6 Gij dwaze boven alle vrouwen, ziet gij ons treuren niet? en wat ons ontmoet?
7 Want Sion onze moeder is met allerlei droefheid bedroefd, en met nederheid vernederd, en is gans zeer treurig.
8 En nu, waar wij allen treuren en droevig zijn, daar wij allen bedroefd zijn, zo treurt gij alleen over een zoon.
9 Want vraagt het de aarde, zo zal zij u zeggen, dat zij is degene, die de ondergang moet betreuren van zo velen, die op haar wassen.
10 En uit haar zijn van den beginne alle mensen geboren, en zullen ook de anderen komen, en zie zij wandelen bijna allen ten verderve, en hun menigte is tot uitroeiing.
11 Wie zal dan meer moeten treuren dan deze, die zo groot een menigte verloren heeft, daar gij maar over één zo droevig zijt.
12 Indien gij nu tot mij zegt: Mijn treuren is niet aan dat der aarde gelijk; want ik heb de vrucht mijns lijfs verloren, die ik met smarten gebaard en met droefheid voortgebracht heb,
13 Doch de aarde doet naar de wijze der aarde, en de tegenwoordige menigte keert weder in haar, gelijk zij daaruit gekomen is.
14 Zo zeg ik u, gelijk gij met smarten gebaard hebt, zo geeft de aarde ook haar vrucht de mens, die haar van den beginne gebouwd heeft.
15 Nu dan behoud voor uzelf uw droefheid, en draag kloekmoedig het ongeval dat u overkomen is.
16 Want zo gij de bepalingen Gods rechtvaardigt, en zijn raad intijds aanneemt, zo zult gij ook in zodanige zaken geprezen worden.
17 Ga dan weder naar de stad tot uw man.
18 En zij zeide tot mij: Ik zal dat niet doen, ik zal niet in de stad gaan, maar hier zal ik sterven.
19 Toen sprak ik verder met haar en zeide:

20 Doe zo niet als gij zegt, maar volg de raad, die u gegeven wordt, want wat zijn er al ongevallen Sions! Troost u dan om de bedroefdheid van Jeruzalem.
21 Want gij ziet dat ons heiligdom woest geworden is, ons altaar verbroken, en onze tempel verstoord,
22 Ons snarenspel ligt daar neder, en de lofzang zwijgt stil, en onze vreugde is teniet, en het licht van onze kandelaar is uitgeblust, en de ark van ons verbond is genomen, en onze heilige plaatsen zijn bevlekt, en de naam die over ons aangeroepen wordt is bijna ontheiligd, en onze kinderen hebben smaadheid geleden, en onze priesters zijn verbrand, en onze Levieten zijn in gevangenis gegaan, en onze maagden zijn geschonden, en onze vrouwen hebben geweld geleden, en onze rechtvaardigen zijn weggerukt, en onze kleine kinderen zijn verloren, en onze jongelingen zijn dienstbaar geworden, en onze sterke mannen zijn zwak geworden.
23 En wat het allerergste is: Het zegel Sions is van zijn heerlijkheid opgelost, want zij is ook overgegeven in handen van degenen die haar haten.
24 Gij dan doe uw grote droefheid van u, en leg de veelheid uwer smarten af, opdat de sterke God u genadig zij, en de Allerhoogste zal u tot een rust geven het rusten van uw arbeid.
25 En het is geschied, toen ik met haar sprak, dat haar aangezicht en gedaante haastig blinkende werd, en haar gezicht werd glinsterend, zodat ik voor haar vreesde, en dacht wat dat zijn mocht.
26 En ziet, zij gaf haastig groot geluid ener stem van zich, vol vreselijkheid, zodat de aarde beefde van de stem der vrouw.
27 En ik zag op, en ziet, de vrouw verscheen mij niet meer, maar er werd een stad gebouwd, en een plaats werd vertoond van grote fundamenten, en ik verschrikte, en ik riep met luide stem, en zeide:
28 Waar is Uriël de engel, die van den beginne tot mij gekomen is? Want hij heeft gemaakt, dat ik door vele gedachten tot deze verrukking van zinnen gekomen ben, en mijn einde is geworden tot verderfenis, en mijn gebed tot smaadheid.
29 En als ik dit gesproken had, ziet, zo kwam hij tot mij en zag mij.
30 En ik lag als een dode, en mijn verstand was mij benomen, en hij nam mij bij de rechterhand, en sterkte mij, en stelde mij op mijn benen, en zeide tot mij:
31 Wat is u, en waarom is uw verstand ontroerd, en het gevoelen uws harten, en waarom wordt gij ontroerd?
32 En ik zeide: Omdat gij mij verlaten hebt; want ik heb naar uw redenen gedaan, en ben in het veld uitgegaan; en ziet, ik heb gezien, en zie nog, wat ik niet kan verhalen.
33 En hij zeide tot mij: Sta als een man, en ik zal u onderrichten. En ik zeide:
34 Spreek, mijn Heere, tot mij, en verlaat mij niet, opdat ik niet zonder oorzaak sterve.
35 Want ik heb gezien wat ik niet wist, en ik hoorde wat ik niet weet.
36 Of worden mijn zinnen bedrogen, en droomt mijn ziel?
37 Nu dan, zo bid ik u, dat gij uw knecht toont wat deze verrukking van zinnen is. En hij antwoordde mij, en zeide:
38 Hoor mij, en ik zal u onderrichten, en ik zal u zeggen de dingen waarvoor gij vreest, want de Allerhoogste heeft u vele verborgenheden geopenbaard.
39 Hij heeft gezien dat uw weg recht is, want gij waart zonder ophouden beroerd over uw volk, en waart zeer treurig over Sion.
40 Dit is dan de betekenis van het gezicht, dat u een weinig tevoren verschenen is:
41 De vrouw, die gij hebt zien treuren, zijt gij begonnen te troosten,
42 En nu ziet gij de gestalte der vrouw niet meer; maar het heeft u geschenen, dat een stad gebouwd werd.
43 En dat zij u van het ongeval haars zoons een verhaal gedaan heeft, is dit de verklaring:
44 Deze vrouw, die gij gezien hebt is Sion, welke gij ook, als zij u gezegd heeft, nu zult zien als een gebouwde stad.

45 En dat zij u gezegd heeft, dat zij dertig jaren onvruchtbaar is geweest, dit is omdat het dertig jaren zijn geweest, dat nog geen offerande in dezelve was geofferd.
46 En het is gebeurd, dat Salomo na dertig jaren de stad heeft gebouwd en offeranden heeft geofferd, toen is het geschied dat de onvruchtbare een zoon gebaard heeft.
47 En dat zij u gezegd heeft, dat zij met hem arbeid heeft opgebracht, dit was de woning binnen Jeruzalem.
48 En dat zij u gezegd heeft, dat haar zoon komende in zijn slaapkamer gestorven is, en nedergevallen; dit is de val, die Jeruzalem is overkomen.
49 En zie, gij hebt haar gedaante gezien, en wijl zij om haar zoon treurde, zijt gij begonnen haar te troosten, en van deze dingen die gebeurd zijn, moest u dit geopenbaard worden.
50 En nu ziet de Allerhoogste, dat gij van harte bedroefd zijt, en omdat gij van ganser harte bekommerd zijt over haar, zo heeft hij u de klaarheid van haar heerlijkheid getoond, en de schoonheid van haar versiersel.
51 Want daarom heb ik u gezegd, dat gij zoudt in een veld blijven, waar geen huis was gebouwd.
52 Want ik wist, dat de Allerhoogste u dit zou beginnen te vertonen;
53 Daarom heb ik u gezegd, dat gij in een veld zoudt komen, waar geen fundament van enig gebouw was.
54 Want in die plaats kon ook geen werk van het gebouw eens mensen verdragen worden, waar de stad des Allerhoogsten zou begonnen vertoond te worden.
55 Daarom dan, vrees niet, en uw hart zij niet verschrikt, maar ga heen en zie de heerlijkheid en grootte van het gebouw, voor zoveel het gezicht uwer ogen kan vatten om te zien.
56 En daarna zult gij horen, zoveel het gehoor uwer oren zal vatten om te horen.
57 Want gij zijt gelukzalig boven vele anderen, en gij zijt geroepen tot de Allerhoogste, gelijk er weinigen geroepen zijn.
58 De nacht nu die morgen wezen zal, zult gij hier blijven.
59 En de Allerhoogste zal u die gezichten der hoogste dingen tonen, welke de Allerhoogste die doen zal, die op aarde in de laatste dagen wonen.
60 En ik sliep die nacht, en de volgende, gelijk hij mij gezegd had.

4 EZRA HOOFDSTUK 11
zullen ziet visioenen, zie Daniel 7.

1 EN ik zag een droom, en zie een arend klom op van de zee, welke twaalf vleugelen van vederen had, en drie hoofden.
2 En ik zag, en ziet, hij strekte zijn vleugelen uit over de gehele aarde, en al de winden des hemels woeien daarop, en werden vergaderd.
3 En ik zag dat van zijn vederen andere vederen daartegen wiessen, en dat zij tot kleine en smalle vederkens werden.
4 Want zijn hoofden waren in rust, en het middelste hoofd was groter dan de andere hoofden, en hij was met deze ook in rust.
5 En ik zag, en zie de arend vloog met zijn vleugelen en heerste op aarde, en over allen die daarop wonen.
6 En ik zag dat alle dingen hem onder de hemel onderdanig waren, en niemand wedersprak hem, ja niet een van de schepselen die op aarde zijn.
7 En ik zag, en ziet de arend stond op zijn klauwen, en sprak tot zijn vederen, en zeide:
8 Gij zult niet allen tegelijk waken, een ieder slape op zijn plaats, en wake te zijner tijd.
9 De hoofden nu zullen tot het laatste behouden worden.
10 En ik zag, en ziet, de stem kwam niet uit zijn hoofden, maar uit het midden van zijn lichaam.

11 En ik telde zijn vederen, die tegen de andere gewassen waren, en ziet, die waren acht.
12 En ik zag, en ziet, van de rechterzijde stond een veder op, en zij heerste over de gehele aarde.
13 En het geschiedde, toen zij heerste, dat haar einde kwam, en haar plaats werd niet meer gevonden. En de volgende is opgestaan en heerste, en zij heeft het lange tijd gehouden.
14 En het is geschied toen zij heerste, gelijk als de voorgaande.
15 En een stem is tot haar gekomen; zeggende:
16 Hoort gij, die zo lange tijd het aardrijk ingehouden hebt, dit verkondig ik u, eer gij begint te verdwijnen;
17 Niemand zal het na u zo lange tijd, als de uwe is, houden, ja niet de helft daarvan.
18 En de derde heeft zich verheven, en heeft de heerschappij gehouden als de vorige, en ook deze is verdwenen.
19 En zo ging het met al de andere, dat zij elk in het bijzonder de heerschappij voerden, en weder verdwenen.
20 En ik zag, en ziet, de volgende vederen werden mettertijd opgericht van de rechterzijde, opdat zij zelf de heerschappij zouden verkrijgen, en onder haar waren enige die ze verkregen, maar verdwenen nochtans in korte tijd.
21 Want enige uit hen richtten zich ook op, maar verkregen de heerschappij niet.
22 En ik zag daarna, en ziet de twaalf vederen werden niet meer gezien, noch de twee vederkens.
23 En daar was niet meer over aan het lichaam des arends, dan twee hoofden, die in rust waren, en zes vederkens.
24 En ik zag, en ziet, van de zes vederkens zijn de twee afgescheiden, en zijn onder het hoofd gebleven dat ter rechterzijde was, maar de vier bleven aan haar plaats.
25 En ik zag, en ziet, die onder de vleugelen waren, meenden zich op te richten en heerschappij te verkrijgen.
26 En ik zag, en ziet, de ene heeft zich opgericht, maar zij is terstond verdwenen.
27 En de tweede zijn eer verdwenen dan de eerste.
28 En ik zag, en ziet, de twee die nog overig waren, dachten ook zelf bij zichzelf heerschappij te verkrijgen.
29 En toen zij daaraan dachten, ziet zo is een van de hoofden die rustten, dat het middelste was, opgewaakt, want dit was groter dan de twee andere.
30 En ik zag dat de twee hoofden hiermee samengevoegd waren.
31 En ziet, dit hoofd keerde zich om, met degenen die bij hem waren, en verslond twee vederen die onder de vleugelen waren, welke heerschappij meenden te verkrijgen.
32 Dat hoofd nu verschrikte het ganse aardrijk, en heerste daarop, over allen die de aarde met veel arbeid bewonen, en het voerde heerschappij op de aardbodem, over al de vleugelen, die daar geweest waren.
33 En ik zag daarna, dat het middelste hoofd haastig verdween, en dat ook gelijk de vleugelen.
34 Doch de twee hoofden waren nog over, welke op gelijke wijze ook heersten over de aarde, en over degenen, die daarin wonen.
35 En ik zag, en ziet, het hoofd, dat van de rechterzijde was, verslond dat van de linkerzijde was.
36 En ik hoorde een stem die tot mij zeide: Zie tegenover u, en merk op hetgeen gij ziet.
37 En ik zag, en ziet, een leeuw, als een leeuw die brult, van het bos snel lopende, en ik zag dat hij een mensenstem uitgaf tot de arend, en zeide:
38 Hoor gij, ik zal tot u spreken, en de Allerhoogste zal tot u zeggen:
39 Zijt gij niet het dier, dat overgebleven is van de vier dieren, die ik de heerschappij had gegeven in mijn wereld, opdat naar haar het einde der tijden zou komen?

40 En hetwelk, in de vierde plaats komende, al de dieren heeft overwonnen, die voorbij zijn, en door zijn heerschappij de wereld heeft ingehouden met grote vrees, en het ganse aardrijk met onbehoorlijke arbeid, en de aardbodem met zoveel bedrog heeft bewoond?
41 En hebt de aarde gericht niet naar waarheid?
42 Want gij hebt de zachtmoedige verdrukt, en die in rust waren beledigd, en gij hebt de leugen liefgehad, en hebt de woningen afgebroken dergenen, die vruchten brachten, en hebt de muren ternedergeworpen dergenen, die u niet beschadigen.
43 Daarom is uw versmading gekomen, tot de Allerhoogste, en uw hovaardigheid tot de sterke.
44 En de Allerhoogste heeft de hovaardige tijden aangezien, en ziet, zij zijn geëindigd, en hun boze daden zijn vervuld.
45 Daarom gij arend! verschijn niet meer, noch uw gruwelijke vleugelen, noch uw snode vederkens, noch uw boze hoofden, noch uw kwade klauwen, noch uw geheel onnut lichaam,
46 Opdat de gehele aarde weder verkwikt worde, en tot zichzelf kome, van uw geweld bevrijd zijnde, en dat zij mag hopen op het oordeel en de barmhartigheid desgenen die haar gemaakt heeft.

4 EZRA HOOFDSTUK 12.
Uitleg van de vorige visioenen.

1 EN het is geschied toen de leeuw deze woorden sprak tot de arend, dat ik zag,
2 En ziet, het hoofd dat nog over was, doch de vier vleugelen, die tot hetzelve overgegaan waren, en zich opgericht hadden om te heersen, verschenen niet meer, en hun rijk was zeer klein en vol oproer.
3 En ik zag, en ziet, zij kwamen niet meer te voorschijn, en het gehele lichaam des arends werd brandende, en de aarde verschrikte zeer, en ik ontwaakte vanwege het groot gewoel en de grote vrees uit de verdrukking mijner zinnen, en ik zeide tot mijn geest:
4 Ziet, gij hebt mij dit gedaan, daarmee dat gij de wegen des Allerhoogsten onderzoekt.
5 Ziet, ik ben nog vermoeid in mijn gemoed, en ik ben zeer zwak in mijn geest, en daar is geen kracht meer in mij, vanwege de grote vrees, waarmee ik deze nacht verschrikt ben geweest.
6 Nu dan, ik zal de Allerhoogste bidden, dat hij mij versterke tot het einde.
7 En ik zeide: O heersende Heere, indien ik genade in uw ogen gevonden heb, en indien ik gerechtvaardigd ben bij u voor vele anderen, en indien mijn gebed waarlijk voor uw aangezicht opgekomen is,
8 Zo versterk mij, en toon aan mij, uw knecht, de verklaring en onderscheiding van dit gruwzaam gezicht, opdat gij mijn ziel ten volle moogt vertroosten.
9 Want gij hebt mij waardig geacht, dat gij het laatste der tijden mij zult vertonen.
10 En hij zeide tot mij: Dit is de verklaring van dit gezicht:
11 De arend, die gij hebt zien opkomen van de zee, is het rijk, dat in een gezicht gezien is door uw broeder Daniël;
12 Maar het is hem niet verklaard, doch nu verklaar ik het u.
13 Ziet de dagen komen, dat een rijk op aarde zal opstaan, en het zal vreselijker zijn dan al de rijken, die daarvoor geweest zijn.
14 In hetzelve nu zullen twaalf koningen heersen, de een na de ander.
15 Want de tweede zal beginnen te heersen, en zal het meer tijds houden dan de andere twaalf.
16 Dit is de verklaring van de twaalf vleugelen, die gij gezien hebt.
17 En wat aangaat de stem die gesproken heeft, en die gij gehoord hebt, uitgaande niet uit zijn hoofden, maar uit het midden van zijn lichaam.

18 Dit is de verklaring, namelijk dat na de tijd van dit rijk geen kleine twisten zullen ontstaan en het zal in gevaar staan van te vallen, doch het zal dan niet vallen, maar zal weder in zijn eerste stand worden gesteld.
19 En dat gij gezien hebt acht onderste vleugelen, die vast waren aan zijn vleugelen.
20 Daarvan is de verklaring: Daar zullen in dit rijk acht koningen opstaan, wier tijden kort en jaren snel zijn zullen, en twee van die zullen vergaan.
21 Doch wanneer het midden des tijds zal naderen, zo zullen de vier behouden worden in die tijd, als zijn einde zal beginnen te naderen, maar de twee zullen tot het einde toe behouden worden.
22 En dat gij hebt gezien drie hoofden die rustten.
23 Daarvan is dit de verklaring: Aan het einde van dit rijk zal de Allerhoogste drie rijken verwekken, en zal vele dingen daarin wederroepen, en zij zullen over de aarde zelf heersen,
24 En over degenen, die daarin wonen; en dat met veel moeite boven allen die voor hen geweest zijn; daarom zijn deze de hoofden des arends genoemd.
25 Want het zijn die, welke zijn goddeloosheid tezamen zullen te voorschijn brengen, en deze tot het uiterste toe zullen volbrengen.
26 En dat gij gezien hebt, dat het grootste hoofd niet meer verscheen, dit is zijn verklaring, namelijk dat een van hen op zijn bed zal sterven, en nochtans met smarten.
27 Doch de twee, die overgebleven zullen zijn, zal het zwaard verslinden.
28 Want het zwaard des enen zal verslinden hem die met hem is, maar nochtans zal hij ook ten laatste door het zwaard vallen.
29 En dat gij gezien hebt twee vederen, die van onder de vleugelen over het hoofd gingen, dat aan de rechterzijd was,
30 Daarvan is dit de verklaring: Deze zijn het die de Allerhoogste behouden heeft tot op het einde, dit is een klein rijk. en vol oproer.
31 Gelijk gij ook een leeuw gezien hebt, die gij zaagt uit het bos ontwaken, en brullen, en spreken, tot de arend, en hem bestraffen, en zijn ongerechtigheid, door al zijn redenen die gij gehoord hebt.
32 Deze is de wind, die de Allerhoogste tot het einde toe behouden heeft, tegen hen en hun goddeloosheid, en hij zal hen bestraffen, en hij zal over henzelf hun verscheuring brengen.
33 Want hij zal hen levend voor het gericht stellen, en het zal geschieden, als hij hen zal overtuigd hebben, dat hij hen zal straffen.
34 Want hij zal mijn overgebleven volk verlossen van de ellende, namelijk die op mijn palen zullen ontkomen zijn, en hij zal hen vrolijk maken totdat het einde en de dag des oordeels komen zal, waarvan ik u in het begin gesproken heb.
35 Dit is de droom, die gij gezien hebt, en dit zijn de verklaringen.
36 Gij dan zijt alleen waardig geacht, om deze verborgenheid des Allerhoogsten te weten.
37 Daarom schrijf al deze dingen, die gij gezien hebt, in een boek, en leg dat in een verborgen plaats.
38 En gij zult ze de verstandigen onder uw volk leren, namelijk wier harten gij weet dat deze verborgenheden kunnen vatten en behouden.
39 Maar verbeid gij hier nog andere zeven dagen, opdat u vertoond worde hetgeen de Allerhoogste goeddunken zal u te vertonen.
40 En hij is van mij zo vertrokken. En als al het volk gehoord had, dat de zeven dagen voorbij waren, en dat ik in de stad niet was wedergekeerd, zo zijn zij allen van de minste tot de meeste vergaderd, en zij zijn tot mij gekomen, en spraken tot mij, zeggende:
41 Wat hebben wij u misdaan, of wat onrecht hebben wij u gedaan, dat gij ons verlaat, en aan deze plaats blijft zitten?

42 Want gij zijt alleen voor ons over uit alle volken als een druiftak van de wijngaard, en als een kaars in een duistere plaats, en als een haven, en een schip, dat uit het onweder ontkomen is.
43 Of zijn ons de zwarigheden niet genoegzaam, welke ons overkomen?
44 Indien gij ons dan verlaat, hoe veel beter ware het ons, dat wij ook met de brand Sions verbrand waren?
45 Want wij zijn niet beter dan degenen, die daar gestorven zijn; en zij weenden met luider stem.
46 Toen antwoordde ik hen en zeide: Zijt goedsmoeds Israël! en zijt niet bedroefd, gij huis Jakobs!
47 Want de Allerhoogste gedenkt uwer, en de Almachtige heeft uwer niet vergeten in de verzoeking.
48 En ik heb ulieden niet verlaten, en ben uit u niet geweken, maar ik ben in deze plaats gekomen, opdat ik zou bidden voor de verwoesting Sions, en opdat ik barmhartigheid zocht voor de vernedering uws heiligdoms.
49 En nu, zo ga een ieder van u in zijn huis, en ik zal na die dagen tot u komen.
50 En het volk is naar de stad vertrokken, gelijk ik hun gezegd had.
51 Doch ik zat nog zeven dagen in het veld, gelijk hij mij bevolen had, en ik at alleen van de bloemen des akkers, en uit de kruiden is mij spijs geworden in die dagen.

4 EZRA HOOFDSTUK 13.
Op hoop op een Visioen met uitdrukkelijk belofte van Israel's terugkeer in de laatste tijd

1 EN het geschiedde na zeven dagen, dat ik des nachts een droom droomde:
2 En ziet, daar stond een wind op van de zee, die al haar baren bewoog.
3 En ik zag, en ziet, een man werd gesterkt met de duizenden des hemels, en waar hij zijn aangezicht keerde om op te merken, daar verschrikte alles wat onder hem gezien werd.
4 En waarheen zijn stem uit zijn mond ging, daar ontbrandden allen die daar hoorden, gelijk de aarde in stilte is, wanneer zij het vuur gevoelt.
5 En daarna zag ik, en zie, daar vergaderde een menigte van mensen, die men niet tellen kon, van de vier winden des hemels, opdat zij die man zouden beoorlogen, die van de zee was opgekomen.
6 En ik zag, en ziet, hij had zichzelf een grote berg uitgesneden, en hij vloog daarop.
7 En ik zocht de landstreek of plaats te zien, waaruit de berg uitgesneden was, maar ik kon niet.
8 En daarna zag ik, en ziet, allen die tezamen vergaderd waren tegen hem, om hem te bestrijden, waren zeer bevreesd, en nochtans bestonden zij te strijden.
9 En zie, zodra als hij het geweld der aankomende menigte zag, zo hief hij zijn hand niet op, en hield geen zwaard noch enig krijgsgeweer, maar alleen zag ik dit,
10 Dat hij uit zijn mond liet gaan als een vurige wind, en uit zijn lippen een vlammende adem, en van zijn tong liet hij uitgaan vonken en onweder, en deze allen zijn te zamen vermengd geworden, namelijk de vurige wind, en de vlammende adem, en het groot onweder.
11 En het viel met geweld over de menigte, die bereid was om te strijden, en verbrandde hen allen, zodat van de ontelbare menigte weldra niets werd gezien, dan alleen stof, en sterk riekende rook; en ik zag het, en werd verschrikt.
12 En daarna zag ik de mens zelf van de berg afkomen, en een andere menigte van vreedzaam volk tot zich roepen.
13 En daar kwamen vele mensen tot hem, sommigen met een vrolijk aangezicht, sommigen droevig; doch sommigen gebonden, en sommigen leidende hen uit die zouden geofferd worden, en ik werd ziek van grote verschrikking, en ontwaakte en zeide:

14 Gij hebt van den beginne uw dienstknecht deze wonderen getoond, en gij hebt mij waardig geacht, dat gij mijn gebed zoudt aannemen,
15 Zo toon mij dan nu nog de verklaring van deze droom.
16 Want zo ik acht in mijn gemoed, wee degenen, die overgelaten zijn geweest in die dagen; en veel meer, wee degenen, die niet zijn overgelaten geweest.
17 Want die niet overgelaten zijn geweest, die waren treurig.
18 Ik versta nu de dingen die weggelegd zijn tot op de laatste dagen, en hetgeen deze overkomen zal, mitsgaders ook degenen die overgelaten zijn.
19 Want daarom zijn zij in groot gevaar en veel nood gekomen, gelijk deze dromen uitwijzen.
20 Maar nochtans, is het verdragelijker dat men hierin kome met gevaar, en nu zie de dingen die in het laatste geschieden zullen, dan dat men door de wereld ga als een wolk. En hij antwoordde en zeide tot mij:
21 Ik zal u ook de verklaring van dit gezicht zeggen, en zal u openbaren hetgeen waarvan gij gesproken hebt.
22 Dat gij van deze gezegd hebt, die overgelaten zijn, daarvan is dit de verklaring:
23 Die het gevaar gedragen zal hebben in die tijd, die zal zichzelf hier bewaard hebben; die in het gevaar gevallen zijn, deze zijn het die de werken hebben, en het geloof in de Almachtige.
24 Zo weet dan, dat die zaliger zullen zijn die overgelaten zijn, dan die gestorven zijn.
25 Dit zijn de verklaringen van dit gezicht: Dat gij hebt gezien een man opklimmend uit het midden der zee.
26 Deze is het, die de Allerhoogste nu vele tijden bewaart, die door zichzelf zijn schepsel zal verlossen, en hij zal tot orde brengen degenen, die overgelaten zijn.
27 En dat gij uit zijn mond hebt zien gaan als een wind, en vuur, en onweder.
28 En dat hij geen zwaard hield, noch enig krijgsgeweer, en zijn geweld nochtans verdierf de ganse menigte die gekomen was om hem te bestrijden, daarvan is dit de verklaring:
29 Ziet, de dagen komen, wanneer de Allerhoogste zal beginnen te verlossen degenen, die op aarde zijn.
30 En hij zal in een verrukking van zinnen komen over degenen, die de aarde bewonen.
31 En de een zal de ander willen bestrijden, de ene stad de andere, en het ene volk zal tegen het andere zijn, en het ene rijk tegen het andere.
32 En als deze dingen geschieden, en de tekenen gebeuren, die ik u tevoren getoond heb, dan zal mijn Zoon geopenbaard worden die gij als een man hebt zien opkomen.
33 En wanneer alle volken zijn stem zullen horen, zo zal een ieder in zijn land zijn krijg, die hij tegen de andere had, laten varen.
34 En een ontelbare menigte zal bijeen vergaderen, alsof zij wilden komen en hem bestrijden.
35 Doch hij zal staan op de spits van de berg Sion.
36 Sion nu zal komen, en het zal bereid en opgebouwd aan allen vertoond worden, gelijk gij gezien hebt, dat de berg zonder handen werd uitgehouwen.
37 Doch deze mijn Zoon zal de dingen bestraffen, die de volken uitgevonden hebben, namelijk deze hun goddeloosheden, welke het onweder nabij komen vanwege hun kwade gedachten, en pijnigingen, waarmee zij zullen beginnen gepijnigd te worden,
38 Die met de vlam worden vergeleken; en hij zal hen verderven zonder arbeid, door de wet, die met vuur wordt vergeleken.
39 En dat gij gezien hebt, dat hij een andere vreedzame menigte tot zich vergaderd heeft;
40 Deze zijn de tien stammen, die uit hun land gevangen zijn genomen in de dagen van de koning Hosea, die Salmanasser de koning der Assyriërs gevankelijk weggevoerd heeft, en heeft hen over de rivier gevoerd, en zij zijn overgebracht in een ander land.
41 Doch zij besloten, dat zij de menigte der heidenen zouden verlaten, en in een verder land vertrekken, waar geen menselijk geslacht ooit tevoren gewoond had.
42 Daar wilden zij hun rechten onderhouden, die zij in hun land niet gehouden hadden.

43 Zij zijn dan daarin getogen door de enge ingangen van de rivier Eufraat.
44 Want de Allerhoogste deed hun toen tekenen, en hield de aderen der rivier op, totdat zij daarover gegaan zijn.
45 Want door dat land was een weg van een lange reis van anderhalf jaar, daarom wordt die landstreek Assareth genoemd.
46 Toen hebben zij daarin gewoond tot de laatste tijd; en als zij nu weder zullen beginnen te komen,
47 Zo zal de Allerhoogste weder de aderen der rivier ophouden, opdat zij daarover gaan mogen; daarom hebt gij deze menigte vreedzaam gezien.
48 Doch die overgelaten zijn van uw volk, zijn deze, die binnen mijn landpalen gevonden worden.
49 Het zal dan geschieden, wanneer hij zal beginnen te verderven de menigte dergenen, die uit de volken vergaderd zijn, dat hij zal beschermen het volk hetwelk overgebleven is.
50 En alsdan zal hij hun vele wondertekenen tonen.
51 Toen zeide ik: O heersende Heere, toon mij toch dit, waarom ik gezien heb, dat de man van het midden der zee opkwam. En hij zeide tot mij:
52 Gelijk gij de dingen niet kondt doorgronden noch weten, die in de diepte der zee zijn, zo zal niemand op de aarde kunnen zien mijn Zoon, of degenen, die bij hem zijn, dan op die dag.
53 Dit is de verklaring van de droom, die gij gezien hebt, en om welks wil gij alleen hier verlicht zijt.
54 Want gij hebt uw eigen wet verlaten, en hebt u omtrent mijn wet bezig gehouden, en hebt die gezocht.
55 Gij hebt uw leven gericht door wijsheid, en hebt verstand genoemd uw moeder.
56 En daarom heb ik u getoond de schatten die bij de Allerhoogste zijn, en na drie andere dagen zal ik nog andere dingen tot u spreken, en ik zal u zware en wonderlijke zaken verklaren.
57 Toen ben ik in het veld heengegaan, de Allerhoogste zeer lovende en prijzende, vanwege de wonderen die hij van tijd tot tijd deed;
58 En dat hij de tijd, met hetgeen in de tijden teweeggebracht werd, regeert. En ik zat aldaar drie dagen.

4 EZRA HOOFDSTUK 14.
Nieuwe openbaring dat de wereld houdt wordt en de laatste tijden erger zullen worden.

1 EN het geschiedde op de derde dag, dat ik zat onder een eik.
2 En zie een stem kwam tegen mij uit van het doornbos, en zeide: Ezra, Ezra! En ik zeide: Zie hier ben ik Heere, en ik stond op, op mijn voeten, en hij zeide tot mij:
3 In het doornbos ben ik Mozes verschenen, en heb met hem gesproken, als mijn volk in Egypte dienstbaar was.
4 En ik heb hem gezonden, en heb mijn volk uit Egypte geleid, en heb hem gebracht op de berg Sinaï, en daar hield ik hem bij mij vele dagen.
5 En ik vertelde hem vele wonderen, en toonde hem de verborgenheden en het einde der tijden, en beval hem, zeggende:
6 Deze woorden zult gij openbaar maken, en deze zult gij verbergen.
7 En nu zeg ik u:
8 De tekenen die ik gedroomd heb, en de dromen die gij gezien hebt, en de verklaringen, die gij gehoord hebt, die zult gij in uw hart wegleggen.
9 Want gij zult weggenomen worden van onder allen, en zult voortaan verkeren met mijn raad, en met uws gelijken totdat de tijden geëindigd zijn.
10 Want de wereld heeft haar jeugd verloren, en de tijden genaken om oud te worden.

11 Want de eeuw is in twaalf delen verdeeld, en de tien zijn voorbij, en de helft van een tiende deel.
12 Maar er is nog overig hetgeen na het tiende deel en een half volgt.
13 Nu dan beschik uw huis, en bestraf uw volk, en vertroost de vernederden onder hen, en laat alle verderfelijkheid varen.
14 En doe van u weg de strefelijke gedachten; werp van u de menselijke lasten, en trek uit de zwakke natuur, en stel aan de ene zijde de raadslagen die u allerbezwaarlijkst zijn, en haast u om uit deze tijden te verhuizen.
15 Want het kwaad, dat gij hebt zien geschieden, zullen zij nog erger maken dan dit.
16 Want zoveel als de wereld zal verzwakt worden door ouderdom, zoveel zal ook het kwaad vermenigvuldigd worden, over degenen die haar bewonen.
17 Want de waarheid is veel verder geweken en de leugen is naderbij gekomen, en nu zal het gezicht haast komen dat gij gezien hebt.
18 En ik antwoordde, en zeide: Laat het voor u aangenaam zijn, Heere.
19 Want ziet, ik zal heengaan gelijk gij mij bevolen hebt, en ik zal het tegenwoordige volk bestraffen. Doch wie zal die vermanen, die hierna zullen geboren worden?
20 Daarom ligt de wereld in duisternis, en die daarin wonen zijn zonder licht.
21 Overmits uw wet verbrand is, en daarom weet niemand de dingen die door u gedaan zijn, noch de werken die geschieden zullen.
22 Indien ik dan genade bij u gevonden heb, zo zend in mij de Heilige Geest, en ik zal alles schrijven wat van den beginne in de wereld geschied is, aangaande de zaken die in uw wet geschreven waren, opdat de mensen de weg kunnen vinden, en dat degenen, die in de laatste tijden zullen willen leven, ook leven mogen.
23 En hij antwoordde mij en zeide: Ga en verzamel het volk, en zeg tot hen, dat zij u in veertig dagen niet zoeken.
24 Maar gij, bereid u veel busbomen tafelkens, en neem met u Sareas, Dabreas, Salemias, Echanus, en Asiël, deze vijf, welke bereid zijn om snel te schrijven;
25 En kom hier, zo zal ik in uw hart ontsteken een licht des verstands, dat niet zal uitgeblust worden, totdat de dingen voleindigd zijn, die gij zult beginnen te schrijven.
26 En dit gedaan zijnde, zo zult gij sommige dingen openbaar maken, en sommige zult gij de wijzen heimelijk overgeven; want morgen te dezer ure zult gij beginnen te schrijven.
27 Toen ging ik heen, gelijk hij mij beval, en ik vergaderde al het volk, en zeide:
28 Hoor Israël! deze woorden:
29 Onze vaders waren van het begin vreemdelingen in Egypte, en zijn daaruit verlost geworden.
30 En hebben de wet des levens ontvangen, die zij niet hebben gehouden, die ook gijlieden na hen hebt overtreden.
31 En het land, namelijk het land Sion is ulieden tot een erfdeel gegeven; en uw vaders en gijlieden hebt onrecht gedaan, en hebt de wegen niet gehouden die de Allerhoogste bevolen had.
32 En alzo hij een rechtvaardig rechter is, zo heeft hij van ulieden indertijd genomen, hetgeen hij gegeven had.
33 En nu zo zijt gij hier, en uw broederen zijn onder ulieden,
34 Indien gij dan uw gemoederen gehoorzaam aanstelt en uw verstand onderrichten laat, zo zult gij levend behouden worden, en na de dood zult gij barmhartigheid verkrijgen.
35 Want het oordeel zal na de dood komen, als wij weder levend zullen worden, en dan zullen de namen der rechtvaardigen bekend, en de werken der bozen openbaar worden.
36 Zo kome dan niemand nu tot mij, noch vrage naar mij deze veertig dagen lang.
37 En ik nam de vijf mannen tot mij, gelijk hij mij bevolen had. en wij gingen naar het veld, en bleven daar.

38 En mij geschiedde des anderen daags, dat een stem mij riep, zeggende: Ezra, doe uw mond open, en drink hetgeen ik u te drinken zal geven.
39 Toen deed ik mijn mond open, en ziet een volle beker werd mij toegereikt. Deze was vol, als van water, doch zijn kleur was als van vuur.
40 En ik nam het, en dronk het, en zo haast als ik het gedronken had, zo werd mijn hart vervuld met wetenschap, en de wijsheid wies in mijn borst, en mijn geest werd versterkt in zijn geheugen.
41 En mijn mond werd opgedaan, en werd niet meer toegedaan.
42 De Allerhoogste nu gaf de vijf mannen verstand, dat zij schreven de dingen die in verrukkingen der zinnen van mij werden gezegd, welke zij nochtans niet wisten.
43 Des nachts nu aten zij, doch des daags sprak ik, en des nachts zweeg ik niet.
44 Zo zijn er in veertig dagen geschreven tweehonderdenvier boeken.
45 En het is geschied, als de veertig dagen geëindigd waren, dat de Allerhoogste tot mij sprak, en zeide: Stel de eerste dingen, die gij geschreven hebt, in het openbaar voor, en laat deze de waardigen en onwaardigen lezen.
46 Maar de laatste zeventig boeken zult gij behouden, opdat gij die de wijzen onder het volk overlevert.
47 Want in deze is de ader des verstands, en de fontein derwijsheid, en de vloed der wetenschap; en ik deed alzo.

4 EZRA HOOFDSTUK 15.
God zal bezoeking doen over de goddelozen, voornamelijk in Egypte, Sara die, Babylon en Azië.

1 ZIET, gij zult in de oren mijns volks de woorden der profetie spreken, die ik in uw mond zal leggen, spreekt de Heere,
2 En maak dat zij op papier geschreven worden, want zij zijn trouw en waarachtig.
3 En vrees niet voor de raadslagen tegen u en bekommert u niet over de ongelovigheid der tegensprekers.
4 Want al de ongelovigen zullen in hun ongeloof sterven.
5 Ziet, spreekt de Heere, ik zal ongelukken over de aardbodem zenden, het zwaard, en de honger, en de dood, en de verderfenis;
6 Omdat ongerechtigheid de overhand genomen heeft over de ganse aarde, en haar schadelijke werken zijn vervuld geworden.
7 Daarom spreekt de Heere:
8 Ik zal niet zwijgen over hun goddeloosheid, die zij roekeloos begaan, en zal niet verdragen hetgeen zij onrechtvaardig doen. Ziet het onschuldig en rechtvaardig bloed roept tot mij; en de zielen der rechtvaardigen roepen zonder ophouden.
9 Zekerlijk zal ik hen wreken, spreekt de Heere, en ik zal al het onschuldig bloed uit hen tot mij nemen.
10 Ziet mijn volk wordt als een kudde schapen ter slachting geleid, ik zal nu niet meer dulden dat het in Egypte wone.
11 Maar ik zal het uitvoeren met een geweldige hand, en een verheven arm: en ik zal dat land met plagen slaan als tevoren, en ik zal al hetzelve verderven.
12 Egypte zal treuren, en zijn fundamenten zullen met plagen geslagen worden, en met straffen, die God over hetzelve brengen zal.
13 De akkerlieden, die het land bouwen, zullen treuren; want hun zaad zal van brand, en hagel, en van een vreselijk gesternte verdorven worden.
14 Wee de wereld, en hen, die daarin wonen.

15 Dewijl het zwaard nadert, en hun ondergang, en het ene volk zal tegen het andere opstaan ten strijd, en het zwaard zal in hun handen zijn.
16 Want daar zal ongestadigheid zijn in de mensen, en de een zal de ander overweldigen, en zullen naar hun koning niet vragen, en de vorsten zullen de weg van hun handelingen naar hun geweld afmeten.
17 Want een mens zal begeren in een stad te gaan, en hij zal niet kunnen.
18 Want vanwege hun hovaardij zullen de steden beroerd worden, de huizen zullen verstoord worden, en de mensen zullen vrezen.
19 De ene mens zal met de andere geen medelijden hebben, om hun huizen teniet te doen door het zwaard, en om hun goederen te roven, vanwege de honger naar brood, en de velerlei benauwdheid.
20 Zie ik roep tezamen, spreekt de Heere, al de koningen der aarde om mij te vrezen, welke daar zijn van het westen, en van het zuiden, en van het oosten, en van Libanon, om tegen zichzelf te keren, en te vergelden hetgeen zij hun aangedaan hebben.
21 Gelijk zij tot op de huidige dag mijn uitverkorenen hebben gedaan, alzo zal ik hun doen, en zal het in hun schoot vergelden; dit spreekt de Heere.
22 Mijn hand zal de zondaar niet verschonen, en mijn zwaard zal niet ophouden over degenen, die onschuldig bloed vergieten op aarde.
23 Het vuur is uitgegaan van zijn toorn en heeft verteerd de fundamenten der aarde, en de zondaars als aangestoken stro.
24 Wee hen die zondigen, en mijn geboden niet houden, spreekt de Heere.
25 Ik zal hen niet sparen; wijkt gij kinderen uit hun macht: en bevlekt mijn heiligdom niet.
26 Want de Heere kent al degenen, die tegen hem zondigen, daarom heeft hij hen overgegeven ter dood en ter slachting.
27 Want nu zijn de ongevallen over de aardbodem gekomen, en gij zult in dezelve blijven. Want God zal u niet verlossen, omdat gij tegen hem zondigt.
28 Ziet een schrikkelijk gezicht, en zijn aankomst is van de opgang der zon.
29 Daar zullen natiën van draken uit Arabië komen met vele wagenen, en gelijk als een wind zal hun menigte gedreven worden over de aarde, zodat zij allen zullen vrezen en beven, die hen horen;
30 Namelijk de Karmaniërs razende in hun toorn, en zij zullen komen als wilde zwijnen uit het bos: en zullen aankomen met grote kracht, en zullen tegen hen in de krijg staan, en zullen een deel van het land der Assyriërs verwoesten.
31 En na deze zullen de draken de overhand krijgen, zijnde hun natuur indachtig, en zullen zich omkeren, en tezamen spannen om met grote kracht die te vervolgen.
32 Deze nu zullen ontsteld worden, en zullen stilstaan voor hun kracht, en zullen zich op de vlucht begeven.
33 En een, op hen aankomende van het land der Assyriërs, zal hen bezetten, en zal een uit hun Oversten ternederhouwen, en daar zal vrees en schrik in hun leger zijn, en twist tegen hun koningen.
34 Ziet, daar komen wolken van het oosten en noorden tot in het zuiden, haar aanzien is zeer gruwzaam, vol toorn en onweder.
35 En zij zullen tegen elkander stoten, en zullen vele sterren ter aarde werpen, en ook hun eigen sterren, en het bloed door het zwaard vergoten, zal tot de buik toe vloeien.
36 En de mest der mensen zal komen tot aan de gordel der kemelen, en daar zal grote vrees en beving zijn op aarde.
37 En die de onstuimigheid zien, zullen verschrikken, en beving zal hen bevangen.
38 En daarna zullen er grote slagregenen komen van het zuiden en van het noorden, en nog een ander deel van het westen.

39 En de winden uit het oosten zullen de overhand nemen, en zullen dat openen, met de wolk die het in zijn onstuimigheid verwekt had, en het gesternte zal schade lijden dat opkwam, om verschrikking te maken aan de oosten wind en westenwind.
40 En daar zullen grote en sterke wolken, die vol onstuimigheid zijn met het gesternte zich verheffen, opdat zij de gehele aarde verschrikken met degenen, die daarop wonen, en zij zullen over alle hoge en uitstekende plaatsen een gruwzaam gesternte uitgieten;
41 Vuur en hagel, en vliegende zwaarden, en veel water, zodat al de velden, en al de beken door de menigte des waters vervuld zullen zijn.
42 En zullen de steden nederwerpen, en de muren, en de bergen, en de heuvelen, en de bomen der bossen, en het gras der velden, en hun vruchten.
43 En zij zullen standvastig gaan tot Babylon toe, en zullen die verstoren.
44 Zij zullen gezamenlijk tot deze komen en die omlegeren, en zullen dat gesternte en al de onstuimigheid over haar uitgieten, en het stof en de rook zal opgaan tot de hemel toe, en allen die rondom haar zijn zullen haar betreuren.
45 En die in haar zullen overblijven, die zullen degenen dienen, die hen verschrikt hebben.
46 En gij Azië, die een gezellin zijt van de hoop Babylons, en een eer zijt van haar persoon,
47 Wee u, gij ellendige, overmits gij u haar hebt gelijk gemaakt, en hebt uw dochteren versierd tot hoererij, opdat zij zouden mogen behagen, en roemen op haar boelen, die met u altijd begeerd hebben te hoereren.
48 Gij hebt de gehate stad altijd willen navolgen in al haar werken en vonden, daarom spreekt de Heere:
49 Ik zal ongeval over u brengen, weduwschap, armoede, en honger, en zwaard, en pest, opdat uw huizen verwoest worden door het geweld, en de dood,
50 En de heerlijkheid uwer kracht zal als een bloem verdorren, wanneer de hitte zal opgaan, die over u zal gebracht worden.
51 Gij zult verzwakt worden als een arme deerne, die geslagen en getuchtigd is door de vrouwen, zodat de machtigen, en de boelen, u niet zullen kunnen opnemen.
52 Zoude ik ook zo tegen u jaloers zijn? spreekt de Heere.
53 Indien gij mijn uitverkorenen ten allen tijde niet hadt gedood, en uw handen over hen niet hadt verheven om te slaan, en gij niet gezegd hadt, als gij dronken waart over hun dood,
54 Versier nu de schoonheid uws aanschijns!
55 Het loon uwer hoererij is in uw schoot, daarom zult gij vergelding ontvangen.
56 Gelijk gij mijn uitverkorenen zult doen, spreekt de Heere, alzo zal de Heere u doen, en zal u ten ongeval overgeven.
57 En uw kinderen zullen van honger vergaan, en gij zult door het zwaard vallen, en uw steden zullen verdelgd worden, en al de uwen zullen in het veld door het zwaard vallen.
58 En die op de bergen zijn, zullen van honger sterven, en zullen hun eigen vlees eten, en bloed drinken, door honger naar brood, en dorst naar water.
59 O ongelukkigen, gij zult over de zee wijken, en u zal daar weder ongeval ontmoeten.
60 In het doortrekken zullen zij de verslagen stad in stukken stoten, en zullen een gedeelte van uw land verderven, en een deel van uw heerlijkheid uitroeien, en zo tot het verwoeste Babylon wederkeren.
61 En als gij ternedergeworpen zijt, zo zult gij hun zijn voor stoppelen, en zij zullen u zijn tot vuur.
62 En zij zullen u verteren; en zullen uw steden, en uw land, en uw bergen, ook al uw bossen, vruchtdragend geboomte, met vuur verbranden.
63 Zij zullen uw zonen gevankelijk wegleiden, en uw inkomsten zullen zij tot roof maken, en zij zullen de heerlijkheid uws aanschijns teniet maken.

4 EZRA HOOFDSTUK 16.
Vervolg van de plagen in het vorige hoofdstuk genoemd.

1 WEE u Babylon en Azië! wee u Egypte en Syrië!
2 Trekt zakken en harige klederen aan, beweent uw kinderen, en treurt, want uw verderf is nabij.
3 Een zwaard is over u gezonden, en wie is er die het zal afkeren?
4 Een vuur is over u aangestoken, en wie is er die het zal blussen?
5 Veel ongeval is over u gezonden, en wie is er die het zal afweren?
6 Kan ook iemand een leeuw afweren, die hongerig is in het bos? of het vuur in de stoppelen blussen als het begint te branden?
7 Kan ook iemand een pijl afweren, die van een sterk schutter is geschoten?
8 De almachtige Heere zendt ongeval over, en wie is er die het zal verdrijven?
9 Het vuur is van zijn gemeenschap uitgegaan, en wie is er die het zal blussen?
10 Hij zal bliksemen, en wie zal niet vrezen? Hij zal donderen, en wie zal niet beven?
11 De Heere zal dreigen, en wie zal niet gans vermorzeld worden van zijn aanschijn?
12 Het aardrijk beeft met zijn fundamenten; de zee bruist van de diepte op, en haar baren zullen ontsteld worden met haar vissen, van het aanschijn des Heeren, en van de heerlijkheid zijner kracht.
13 Want zijn rechterhand, die de boog spant is sterk; zijn pijlen zijn scherp die door hem geschoten worden. Zij zullen niet ontbreken, wanneer ze zullen geschoten worden tegen de einden der aarde.
14 Ziet het ongeval wordt gezonden, en het zal niet wederkeren, totdat het op de aarde komt.
15 Het vuur wordt aangestoken, en het zal niet geblust worden totdat het de fundamenten der aarde zal verteerd hebben.
16 Gelijk de pijl niet wederkeert, die door een sterk schutter is geschoten, zo zullen de ongevallen niet wederkeren, die over de aarde zijn gezonden.
17 Wee mij, wee mij; wie zal mij bevrijden in die dagen?,
18 Het begin der smarten, en veel zuchtens; het begin des hongers, en veel stervens; het begin der krijgen, en de machtigen zullen bevreesd worden; het begin des ongevals, en zij zullen allen beven.
19 Wat zal ik in deze doen, wanneer de ongevallen zullen komen?
20 Ziet honger en plagen, verdrukking en benauwdheid zijn gezonden, als geselen ter verbetering.
21 En in alle deze zullen zij zich niet bekeren van hun ongerechtigheden, en zullen de geselen niet altijd gedenken.
22 Ziet de leeftocht zal goedkoop zijn op aarde, zodat zij zullen menen, dat hun vrede toebereid is, maar dan zullen de ongevallen spruiten op aarde, namelijk zwaard, honger en grote verwarring.
23 Want velen die op aarde wonen, zullen door hongersnood vergaan, en het zwaard zal de anderen verderven, die van de hongersnood zullen overgebleven zijn.
24 En de doden zullen als drek weggeworpen worden, en daar zal niemand zijn die hen vertroosten zal. Want het land zal woest gelaten, en de steden zullen ternedergeworpen worden.
25 Daar zal niemand overig zijn, die het aardrijk bouwe, en die het bezaaie.
26 De bomen zullen vruchten geven, en wie zal ze aflezen?
27 De druif zal rijp worden, en wie zal ze treden? want in alle plaatsen zal grote eenzaamheid zijn.
28 Want een mens zal begerig zijn om een ander mens te zien of zijn stem te horen.

29 Ja van een stad zullen er alleen tien overblijven, en twee van het veld, die zich verstoken zullen hebben in de dichte bossen, en in de kloven der steenrotsen.
30 Gelijk als in een olijfhof aan elke boom drie of vier olijven overig zijn,
31 Of gelijk aan een wijngaard, die afgeplukt is, sommige druiven alleen worden overgelaten, bij degenen, die de wijngaard naarstig doorzoeken.
32 Zo zullen er in die dagen drie of vier overgelaten worden, bij degenen, die hun huizen met het zwaard doorzoeken.
33 En het land zal woest blijven, en zijn velden zullen verouderen, en zijn wegen en al zijn paden zullen met doornen bewassen, omdat er geen mensen door hetzelve zullen gaan.
34 De maagden zullen treuren, omdat zij geen bruidegoms hebben; de vrouwen zullen treuren, omdat zij geen mannen hebben; haar dochters zullen treuren, omdat zij geen hulp hebben.
35 Haar bruidegoms zullen in de krijg omkomen, en haar mannen zullen door honger verdwijnen.
36 Maar gij dienstknechten des Heeren hoort dit, en verstaat dit.
37 Ziet dit is het woord des Heeren, neemt dat aan, en gelooft de goden niet, waarvan de Heere spreekt.
38 Ziet de ongevallen genaken, en zullen niet vertragen.
39 Gelijk een zwangere vrouw, die na de negen maanden haar zoon baart, wanneer de tijd van haar baren nabij is, een uur, twee of drie tevoren, zo gaan de kindsweeën door haar lichaam, en als het kind nu in de geboorte is, zo vertoeven zij niet een ogenblik;
40 Zo zullen de ongevallen niet vertoeven op aarde te komen, en de wereld zal zuchten, en de smarten zullen haar omvangen.
41 Hoort het woord, mijn volk, bereidt u ten strijd, en zijt in het ongeval zo, als de vreemdelingen der aarde.
42 Die verkoopt zij als een die vliedt, en die koopt, als een die verliezen zal.
43 Die koopmanschap doet, als een die geen nuttigheid daaruit zal genieten, en die bouwt, als een die het niet zal bewonen.
44 Die zaait, als een die niet zal maaien, zo ook die een wijngaard snijdt, als een die de druiven niet zal lezen.
45 Die zich ten huwelijk begeven, als die geen kinderen zullen krijgen, die zich niet ten huwelijk begeven, als de weduwnaars.
46 Daarom die daar arbeiden, die arbeiden tevergeefs.
47 Want hun vruchten zullen de vreemden maaien, en zullen hun goederen roven, en hun huizen verstoren, en zullen hun kinderen gevangen nemen, want tot de gevangenis en tot hongersnood zullen zij hen voortbrengen.
48 Want die hun handel met roof drijven, hoe zij hun steden en huizen, en bezittingen, en personen meer versieren,
49 Hoe ik tegen hen meer zal ijveren om hunner zonden wil, spreekt de Heere.
50 Gelijk een vrome en zeer deugdzame vrouw ijvert tegen een overspeelster,
51 Zo zal ook de gerechtigheid ijveren tegen de ongerechtigheid, wanneer zij zich versiert, en zal haar in het aangezicht beschuldigen, als die komt, welke verdedigt degenen, die onderzoek doet over alle zonde op aarde.
52 Daarom wil hun niet gelijk worden, noch hun werken.
53 Want nog een weinig tijds is het, en de ongerechtigheid zal van de aarde weggenomen worden en de gerechtigheid zal over u heersen.
54 De zondaar zegge niet, dat hij niet heeft gezondigd, want vurige kolen zal hij op het hoofd desgenen branden, die zegt: Ik heb niet gezondigd voor God de Heere en voor zijn heerlijkheid.
55 Ziet de Heere kent alle daden en raadslagen der mensen, en hun gedachten, en hun harten.

56 Want hij heeft gezegd: De aarde worde, en zij is geworden, en de hemel worde, en hij is geworden.
57 En door zijn woord zijn de sterren gefundeerd, en hij weet haar getal.
58 Hij is het die de afgrond doorgrondt, en zijn schatten; die de zee afmeet, en haar begrip.
59 Die de zee besloten heeft in het midden der wateren, en de aarde gehangen heeft op de wateren door zijn woord.
60 Die de hemel uitspant als een gewelf; bij heeft die over de wateren bevestigd.
61 Die in de woestijn waterfonteinen heeft gesteld, en op de spitsen der bergen watermeren, om rivieren uit te geven van de hoge rotssteen, om het aardrijk te bevochtigen.
62 Die de mens gemaakt heeft, en zijn hart gesteld heeft in het midden des lichaams, en heeft hem de geest, het leven en het verstand gegeven.
63 En de adem des almachtigen Gods is het, die alle dingen gemaakt heeft, en doorgrondt alle verborgen dingen in de diepten der aarde.
64 Die weet uw raadslagen, en wat gij in uw harten bedenkt, wanneer gij zondigt, en uw zonden wilt bedekken.
65 Daarom dat God al uw werken ernstig heeft doorgrond, en zal u allen te voorschijn brengen.
66 En gij zult schaamrood worden, als uw zonden voor de mensen zullen voortkomen, en uw ongerechtigheden uw beschuldigers zullen zijn, in die dag.
67 Wat zult gij doen, en hoe zult gij uw zonden verbergen voor God en zijn engelen?
68 Ziet, God is de rechter, vreest hem; laat af van uw zonden, en vergeet uw ongerechtigheden eeuwig te bedrijven, zo zal God u uitleiden, en van alle ongeval bevrijden.
69 Want ziet, de hitte van een grote menigte wordt over u aangestoken, en zij zullen sommigen uit u wegrukken en zullen hen doden om de afgoden te zijn tot een spijs.
70 En die met hen eens zullen zijn, zullen hun zijn tot een spot, en tot versmading, en tot vertreding.
71 Want van plaats tot plaats, en in de omliggende steden zal grote opstand zijn tegen degenen, die God vrezen.
72 Zij zullen zijn als woedenden, en zullen niemand sparen, om te beroven, en te verstoren die God nog vrezen.
73 Want zij zullen hen verstoren, en hun goederen roven, en zullen hen uit hun huizen stoten.
74 Dan zal de beproeving mijner uitverkorenen openbaar worden, gelijk goud dat door vuur beproefd wordt.
75 Hoort, mijn geliefden, spreekt de Heere: ziet, de dagen der verdrukking zijn nabij, en ik zal u daarvan verlossen.
76 En vreest niet, en zijt niet beangst, want God is uw leidsman.
77 En gij die mijn geboden en bevelen houdt, spreekt de Heere, ziet toe dat uw zonden niet het overwicht hebben, en dat uw misdaden zich over u niet verheffen.
78 Wee degenen, die van hun zonden omvangen, en van hun misdaden bedekt zijn; zij zijn gelijk een veld, dat omvangen wordt van een bos, en welks paden met doornen zijn bedekt, daar geen mens doorgaat, en afgesloten wordt, en gelaten om door het vuur verbrand te worden.

TOBITH

Het Bijbelboek Tobith is een verhaal van een oprecht Israeliet die volgens hoofdstuk een vers 10 weggevoerd werd naar Ninevé. Waarschijnlijk de grote wegvoering van het Koninkrijk Israël in het jaar 721 voor Christus. Tobias werd 158 jaar en zijn zoon Tobias 127 jaar. De zoon stierf kort na de ondergang van Ninevé in het jaar 612.

Tobith, of Tobias senior, spande zich tijdens zijn leven in door het begraven van de lijken van vervolgde volksgenoten. Menigmaal werd hij zelf gedwongen te vluchten. Op een gegeven moment wordt hij blind, en denkt hij dat binnenkort zal sterven. Hij stuurt zijn zoon Tobias op pad om het geld op te halen dat hij aan iemand in bewaring heeft gegeven, en bidt tot God dat zijn zoon de reis mag volbrengen.
God verhoort dit gebed, en dat van Sara, een vrouw die reeds zeven maal getrouwd is, maar wier bruidegommen telkens in de bruidsnacht door een demon verslonden werden. De aartsengel Rafaël wordt op pad gestuurd om de jonge Tobias te begeleiden en bij Sara te brengen.
Dat gelukt, en het verhaal eindigt met de terugkomst van Tobias, mét Sara en het geld. Met het gal van een vis die hij onderweg gevangen heeft, kan Tobias de blindheid van zijn vader genezen.
Het boek wordt gedateerd rond 200 v.C. Het bevat diverse aansporingen om aalmoezen te geven en de doden te begraven.
De naam Tobith komt van het Hebreeuwse Tobia en betekent zoveel als 'mijn (goede) God is de Heere'.

HET BOEK TOBIAS

TOBIAS HOOFDSTUK 1.

Het geslachtsregister van Tobias en zijn godsvrucht.

1 HET Boek der geschiedenissen van Tobias, de zoon van Tobias, de zoon van Ananiël, de zoon van Aduël, de zoon van Gabaël, uit het zaad van Azaël, uit de stam van Naftali.
2 Die gevankelijk weggevoerd werd in de dagen van Enemessar, de koning der Assyriërs, uit Thisbe: welke gelegen is aan de rechter zijde der stad, eigenlijk Naftali genoemd, boven Aser, in Galilea.
3 Ik, Tobias, heb al de dagen mijns levens gewandeld in de wegen der waarheid, en der gerechtigheid, en heb veel aalmoezen gedaan aan mijn broederen, en mijn volk die tezamen met mij vertrokken waren in het land der Assyriërs, naar Nineve.
4 En toen ik nog was in mijn land, in het land Israëls, als ik jong was, het gehele geslacht Naftali, mijns vaders, week af van het huis Gods te Jeruzalem, hetwelk uitverkoren was, uit alle stammen Israëls,
5 Opdat al de stammen daar zouden offeren, en de tempel der woning van de Allerhoogste was geheiligd en gebouwd voor alle geslachten der wereld. En al de stammen, die tezamen afgeweken waren, en het huis Naftali, mijns vaders, offerden het kalf Baäl.
6 En ik reisde menigmaal alleen naar Jeruzalem op de feestdagen, gelijk bevolen is aan al het volk Israëls met een eeuwig gebod, bij mij hebbende de eerstelingen en de tienden der vruchten, en de eerste wol, en gaf deze de priesters, de zonen Aärons, voor het altaar.
7 De eerste tienden van al de vruchten gaf ik de kinderen Aärons, die binnen Jeruzalem dienden, en de tweede tienden verkocht ik, en reisde heen, en besteedde die alle jaren te Jeruzalem.
8 En de derde gaf ik die het betaamde, gelijk Debora, de moeder mijns vaders, geboden had; dewijl ik van mijn vader wees was gelaten.
9 En als ik nu een man geworden was, zo nam ik Anna, uit het zaad van ons geslacht, tot een huisvrouw, en won uit haar Tobias.
10 En toen ik gevankelijk weggevoerd werd naar Nineve,
11 Zo hebben al mijn broeders, en die van mijn geslacht waren, gegeten van de broden der heidenen,
12 Maar ik bewaarde mijn ziel, dat ik daarvan niet at.
13 Dewijl ik des Heeren gedacht, met geheel mijn gemoed.
14 En de Allerhoogste gaf mij genade, en aangenaamheid voor Enemessar, en ik werd zijn inkoper.
15 En ik reisde naar Medië,
16 En ik gaf tien talenten zilvers in bewaring aan Gabaël, de broeder van Gabriël, binnen de stad Rages in Medië.
17 En toen Enemessar gestorven was, werd Sennacherib, zijn zoon, koning in zijn plaats.
18 En zijn handelingen waren ongestadig, en ik kon niet meer naar Medië reizen.
19 En in de dagen van Enemessar deed ik veel aalmoezen aan mijn broederen.
20 Ik gaf mijn brood de hongerigen, en klederen de naakten, en zo ik iemand uit mijn geslacht zag die gestorven was, en geworpen bij de muur der stad Nineve, die begroef ik.
21 En zo de koning Sennacherib iemand gedood had, toen hij uit Judea gevlucht kwam, deze nam ik heimelijk weg, en begroef hem, (want hij doodde er velen in zijn toorn) en de lichamen werden door de koning gezocht en niet gevonden.
22 En een van die van Nineve ging heen, en gaf de koning van mij te kennen, dat ik deze begroef, en ik verbergde mij, en verstaande dat ik gezocht werd, om gedood te worden, zo ben ik uit vrees vertrokken.

23 En al mijn goederen zijn geplunderd geworden, en mij is niets overgelaten dan Anna mijn huisvrouw, en Tobias mijn zoon.
24 En daar gingen geen vijfenvijftig dagen voorbij, dat twee van zijn zonen hem doodden, en zij vloden op de gebergten Ararat, en Achirdonus, zijn zoon, werd koning in zijn plaats. En hij zette Achiachar, de zoon van Anaël, mijn broeder, over al de rekeningen zijns vaders, en over al het bewind.
25 En Achiachar verzocht het voor mij, en ik kwam weder te Nineve. Achiachar nu was schenker, en zegelbewaarder, en huisverzorger, en rekenmeester, en Achirdonus stelde hem de tweede naast zich, en hij was de zoon mijns broeders.

TOBIAS HOOFDSTUK 2.
Maaltijd van Tobias tijdens het Feest der Weken.

1 EN toen ik weder in mijn huis ben gekomen, en mijn huisvrouw Anna en mijn zoon Tobias mij weder gegeven waren,
2 Op het feest van Pinksteren, hetwelk is het heilig feest der zeven weken, zo werd mij een goed middagmaal bereid, en ik was aangezeten om te eten, en zag veel spijs, en zeide tot mijn zoon: Ga heen, en breng mede wie gij vinden zult van onze broederen, die gebrek heeft en des Heeren gedenkt, en ziet, ik zal op u wachten.
3 En hij weder komende zeide: Vader, een uit ons geslacht ligt verworgd en geworpen op de markt.
4 En ik sprong op, eer ik spijs nuttigde, droeg hem weg in een zeker huis, totdat de zon zou ondergegaan zijn.
5 En wederkerende wies ik mij, en at mijn brood met treurigheid.
6 En ik werd gedachtig der profetie van Amos gelijk hij gezegd had:
7 Uw feestdagen zullen in leeddragen veranderd worden, en al uw vreugde in treurgeschrei. En ik weende.
8 En als de zon ondergegaan was, ging ik heen, maakte een graf en begroef hem,
9 En de buren belachten mij, zeggende: Nog vreest deze niet gedood te worden, om dier zake wil; hij is voortvluchtig geweest, en ziet, wederom begraaft hij de dode.
10 En diezelfde nacht keerde ik weder na het begraven, en dewijl ik onrein was, sliep ik aan de muur van de voorplaats en mijn aangezicht was ontdekt, en ik wist niet dat er mussen in de muur waren;
11 En mijn ogen opgedaan zijnde, zo wierpen de mussen hete mest in mijn ogen, en daar kwamen witte schellen op mijn ogen en ik ging tot de medicijnmeesters, maar zij hielpen mij niet en Achiachar onderhield mij, totdat ik vertrokken ben naar Elymais.
12 En mijn huisvrouw Anna maakte handwerk van wol in de vrouwenkameren.
13 En zond dat de Heeren toe, en zij gaven haar ook haar loon, en gaven haar bovendien een bokje.
14 En toen zij bij mij gekomen was, begon het te blaten; en ik zeide tot haar: Vanwaar komt dit bokje, is het niet gestolen? geeft het de rechte Heere weder, want het is ons niet geoorloofd te eten hetgeen gestolen is. En zij zeide: Het is mij tot een geschenk gegeven boven het loon; doch ik geloofde haar niet, en zeide dat zij het de Heeren weder geven zoude.
15 En ik werd zeer ontsteld tegen haar, maar zij, antwoordende, zeide tot mij: Waar zijn nu uw aalmoezen en uw gerechtigheden? ziet het is alles bekend, wat bij u is.

TOBIAS HOOFDSTUK 3.
Tobias bedroefd zich over zijn huisvrouw. De engel Rafaël verschijnt.

1 TOEN werd ik droevig, en weende, en bad met smarten en sprak:
2 Heere, gij zijt rechtvaardig, en al uw wegen zijn barmhartigheid en waarheid, en gij oordeelt een waarachtig en rechtvaardig oordeel in der eeuwigheid.
3 Gedenk mijner en zie mij aan, en wreek u niet over mij naar mijn zonden en mijn onwetendheid, noch naar de zonden mijner vaderen, die tegen u gezondigd hebben.
4 Want zij zijn uw geboden ongehoorzaam geweest, en gij hebt ons overgegeven tot roof, en in gevangenis, en ter dood, en tot een spreekwoord der versmading alle de volken, waaronder wij verstrooid zijn.
5 En nu Heere uw oordelen zijn vele en waarachtig: doe met mij vanwege mijn en mijner vaderen zonden, overmits wij uw geboden niet hebben gedaan, want wij hebben niet oprechtelijk voor u gewandeld.
6 En nu zeg ik, doe met mij naar hetgeen behagelijk is voor u; beveel dat men mijn geest van mij neme, opdat ik ontbonden mag zijn en tot aarde worden. Want het is mij nuttiger te sterven dan te leven, dewijl ik valse smaadwoorden gehoord heb, en veel droefheid in mij is; beveel dat ik nu verlost worde van deze nood, en opgenomen worde in de eeuwige plaatsen, en keer uw aangezicht van mij niet af.
7 Even ten zelfden dage gebeurde het, dat Sara, een dochter van Raguël, te Ecbatana in Medië, ook zelf gesmaad werd door de dienstmaagden haars vaders.
8 Omdat zij aan zeven mannen was gegeven, en Asmodeüs, de boze geest, had die gedood, eer zij bij haar waren gekomen als men bij de vrouwen pleegt.
9 En zij zeiden tot haar: Wordt gij nog niet wijs, gij die uw mannen verstikt?
10 Gij hebt nu zeven mannen gehad, en naar niet een hunner wordt gij genoemd.
11 Wat slaat gij ons om hunnentwil? indien zij dood zijn, zo ga met hen; geen zoon of dochter moeten wij van u zien in eeuwigheid.
12 Als zij dit gehoord had, werd zij zeer bedroefd, zodat zij zich meende te verhangen, doch zij zeide: Ik ben een enige dochter mijns vaders, indien ik dit zal doen, zo zal het hem een smaad zijn, en ik zal zijn ouderdom met smart in het graf brengen.
13 En zij bad aan het venster en zeide:
14 Gezegend zijt gij, o Heere mijn God, en gezegend zij uw heerlijke naam, die heilig en dierbaar is in der eeuwigheid. Dat u al uw werken prijzen in der eeuwigheid.
15 En nu Heere, ik heb mijn ogen, en mijn aangezicht tot u begeven.
16 Ik heb gezegd, dat gij mij zoudt verlossen van de aarde, en dat ik niet meer versmaadheid moge horen.
17 Gij weet Heere, dat ik zuiver ben van alle misdaad des mans.
18 En ik heb mijn naam niet bezoedeld, noch de naam mijns vaders in het land mijner gevangenis.
19 Ik ben een eniggeborene mijns vaders, en hij heeft geen kind dat zijn erfgenaam zijn zal;
20 Noch een bloedvriend, noch zoon, dat ik mijzelf voor die mocht bewaren tot een huisvrouw.
21 Zeven zijn er mij reeds omgekomen; waartoe dient mij dan voortaan het leven?
22 En indien het u niet goeddunkt mij te doden,
23 Zo beveel dat men mij aanzie, en zich mijner ontferme, en geef dat ik geen smaadheid meer mag horen.
24 En het gebed dezer beiden werd verhoord voor de heerlijkheid des groten Gods.
25 En Rafaël werd uitgezonden om deze twee te genezen: namelijk om de witte schellen van Tobias' ogen af te doen, en om Sara, de dochter van Raguël, aan Tobias de zoon van Tobias tot een vrouw te geven, en Asmodeüs de boze geest te binden, aangezien het Tobias toekwam haar tot een erve te verkrijgen. Op dezelfde tijd dan is Tobias wedergekeerd, en in zijn huis gekomen, en is Sara, de dochter van Raguël, van haar opperzolder afgekomen.

TOBIAS HOOFDSTUK 4.
Tobias onderwijst zijn jonge zoon Tobias. Praat hem aan te trouwen onder zijn volk.

1 OP die dag werd Tobias indachtig het geld, dat hij Gabaël te Ragis in Medië, in bewaring gegeven had.
2 En hij zeide bij zichzelf: Ik heb om de dood gebeden, waarom roep ik dan Tobias mijn zoon niet, opdat ik het hem te kennen geve, eer ik sterf? En hem geroepen hebbende, zeide hij:
3 Kind, indien ik sterf, zo begraaf mij, en veracht uw moeder niet; eer haar al de dagen uws levens, en doe wat haar behaaglijk is, en bedroef haar niet.
4 Gedenk, kind, dat zij veel gevaar heeft uitgestaan om uwentwil in haar lichaam,
5 Wanneer zij zal gestorven zijn, zo begraaf haar nevens mij in één graf.
6 Gedenk, kind, alle tijd de Heere onze God, en wil niet zondigen noch zijn geboden overtreden, oefen gerechtigheid al de dagen uws levens, en wandel niet in de wegen der ongerechtigheid. Want als gij oprechtelijk zult handelen, zo zal het welgaan in uw werken, en met al degenen die de gerechtigheid doen.
7 Doe aalmoezen van hetgeen gij hebt, en uw oog zij niet nijdig als gij aalmoezen doet, en keer uw aangezicht niet af van enige arme, en het aangezicht Gods zal zich van u niet afkeren.
8 Naar dat gij hebt, doe aalmoezen naar de menigte der dingen.
9 Zo gij weinig hebt, vrees niet naar het weinige aalmoezen te doen.
10 Want gij vergadert uzelf een goede weggelegde schat, tegen de dag des noods.
11 Dewijl de aalmoes van de dood verlost, en niet in de duisternis laat komen.
12 Want aalmoes is een goede gift, voor al degenen, die deze doen, in de tegenwoordigheid des Allerhoogsten.
13 Kind, wacht u van alle hoererij, en neem u een vrouw van het zaad uwer vaderen, en neem geen vreemde vrouw, die niet is uit de stam uws vaders, dewijl wij kinderen der profeten zijn. Noach, Abraham, Izaäk, Jakob zijn onze vaderen van ouds af; gedenk, kind, dat deze allen vrouwen genomen hebben uit hun broederen, en zij zijn gezegend in hun kinderen, en hun zaad zal het aardrijk beërven.
14 En nu, kind, heb uw broederen lief, en wend u niet hovaardig in uw hart van uw broederen, en de zonen en dochteren uws volks, om uit hen voor uzelf een huisvrouw te nemen. Want in de hovaardigheid is verderf en veel ongestadigheid, en in trotsheid vermindering en groot gebrek, want de trotsheid is een moeder des hongers.
15 En laat het loon van geen mens, die voor u gearbeid heeft, bij u vernachten, maar geef hem dat terstond, en zo gij God gediend hebt, het zal u weergegeven worden.
16 Kind, heb acht op uzelf in al uw werken, en zijt voorzichtig in al uw omgang, en doe niemand hetgeen hij haat. Drink geen wijn tot dronkenschap, en laat geen dronkenschap met u reizen op uw weg.
17 Geef van uw brood degene die honger heeft, en van uw klederen hun die naakt zijn. Alles wat gij overvloedig hebt, geef dat tot aalmoezen, en uw oog benijde het niet, wanneer gij aalmoezen geeft.
18 Werp uw brood overvloedig over het graf der rechtvaardigen, en geef het niet de zondaren.
19 Zoek raad bij een ieder die verstandig is, en veracht een nuttige raad nimmer.
20 Loof de Heere te allen tijde, en begeer van hem dat uw wegen recht zijn mogen, en dat al uw paden en uw raadslagen goede voortgang mogen hebben. Want geen volk heeft raad bij zich; maar de Heere zelf geeft al het goed, en zo wie hij wil vernedert hij, gelijk het hem belieft. En nu kind, gedenk mijn geboden, en laat die uit uw hart niet uitgewist worden.
21 En nu voorts wijs ik u aan de tien talenten zilvers, die ik aan Gabaël, de zoon van Gabrias te Ragis in Medië, te bewaren gegeven heb, en vrees niet, kind, omdat wij arm geworden zijn; gij hebt veel, indien gij God vreest, en afstaat van alle zonde, en doet hetgeen behaaglijk is voor hem.

TOBIAS HOOFDSTUK 5.
De jongere Tobias gaat op reis naar Medië

1 EN Tobias antwoordende, zeide: Vader, alles wat gij mij geboden hebt, zal ik doen.
2 Maar hoe zal ik dat geld kunnen ontvangen, daar ik hem niet ken?
3 En toen gaf hij hem het handschrift, en zeide tot hem:
4 Zoek uzelf een man, die met u trekke, terwijl ik leef, en ik zal hem loon geven, en trek heen, ontvang het geld.
5 En hij ging heen om een man te zoeken, en hij vond Rafaël,
6 Welke was een engel, maar hij wist het niet.
7 En hij zeide tot hem: Zoudt gij met mij kunnen trekken tot Ragis in Medië?
8 En zijt gij ook in die plaats bekend?
9 En de engel zeide tot hem: Ik zal met u trekken, want ik heb bij Gabaël onze broeder geherbergd.
10 En Tobias zeide tot hem: Wacht op mij, ik zal het mijn vader aanzeggen; en hij sprak tot hem: Ga heen, en vertoef niet.
11 En ingegaan zijnde, zeide hij tot zijn vader: Zie ik heb een gevonden die met mij reizen zal. En hij sprak: Roep hem tot mij, opdat ik mag verstaan van welke stam hij is, en of hij trouw is om met u te reizen; en hij riep hem.
12 En hij kwam in, en zij groetten elkander.
13 En Tobias zeide tot hem: Broeder uit welke stam en uit welk geslacht zijt gij? geef het mij te kennen.
14 En hij zeide tot hem: Zoekt gij een stam of geslacht, of een die om loon met uw zoon heenreize? En Tobias zeide tot hem: Broeder, ik wilde uw geslacht en naam wel weten.
15 Hij dan zeide: Ik ben Azarias, de zoon van de grote Ananias, een uwer broederen.
16 En Tobias zeide: Welkom zijt gij broeder.
17 En wil over mij niet gram worden, omdat ik gezocht heb uw stam en geslacht te weten.
18 Ook gij zijt mijn broeder, uit een eerlijk en goed geslacht. Want ik ken Ananias en Jonathan, de zonen van de grote Semeï wel;
19 Dewijl wij tezamen getrokken zijn naar Jeruzalem om te aanbidden, daarheen brengende de eerstgeborenen van het vee en de tienden der vruchten.
20 En zij zijn niet verleid geworden tot de afdwaling onzer broederen.
21 Broeder, gij zijt van een groot geslacht. Maar zeg mij, wat loon zal ik u geven? een drachme des daags, en hetgeen u nodig zijn zal, gelijk als mijn zoon, en ik zal boven het loon u nog wat toeleggen, indien gijlieden gezond wederkeert.
22 En zij zijn zo overeengekomen.
23 En hij zeide tot Tobias: Maak u gereed tot de weg, en het ga ulieden wel.
24 En zijn zoon bereidde hetgeen tot de reis nodig was, en zijn vader zeide tot hem: Trek met deze man heen, en God die in de hemel woont, zal uw weg voorspoedig maken, en de engel Gods trekke met ulieden.
25 En zij gingen beiden uit om weg te gaan, en de hond des jongelings ging met hen. En Anna, zijn moeder, schreide, en sprak tot Tobias: Waarom hebt gij ons kind weggezonden, en is hij niet de stok van onze hand, als hij uit en ingaat voor ons?
26 Och of dat geld nooit voorgekomen ware, maar dat hetgeen wij bijeengeschraapt hebben, van onze zoon zijn mocht.
27 Want zulks als ons van de Heere gegeven is om te leven, dat is ons genoeg.
28 En Tobias zeide tot haar: Heb geen zorg, zuster, hij zal gezond weder komen, en uw ogen zullen hem zien.

29 Want een goede engel zal met hem trekken, en zijn reis zal voorspoedig zijn, en hij zal gezond weder keren; en zij hield op van schreien.

TOBIAS HOOFDSTUK 6.
Bij de Tigris geeft een engel hem raad

1 EN ze reisden hun weg heen, en kwamen tegen de avond aan de rivier Tigris, en vernachtten aldaar.
2 En de jongeling klom neder om zich te wassen, en een vis schoot op uit de rivier.
3 En hij wilde de jongeling verslinden.
4 Maar de engel zeide tot hem: Grijp de vis aan.
5 En de jongeling vatte de vis en wierp hem op het land.
6 En de engel zeide tot hem: Snijd de vis in stukken, en neem het hart, en de lever, en de gal, en leg ze weg om te bewaren.
7 En de jongeling deed gelijk de engel hem gezegd had, maar de vis braadden en aten zij, en zij reisden beiden hun weg, totdat zij kwamen tot bij Ecbatana.
8 En de jongeling zeide tot de engel: Azarias, broeder, wat is van het hart, en de lever, en de gal van deze vis?
9 En hij zeide tot hem: Wat het hart en de lever betreft, indien iemand gekweld wordt van de duivel of boze geest, moet gij roken die voor die man of die vrouw, en hij zal niet meer gekweld worden.
10 En bestrijk met de gal een mens, die witte schellen heeft op zijn ogen, en hij zal genezen worden.
11 En zo zij nu nabij Ragis gekomen waren,
12 Zo zeide de engel tot de jongeling: Broeder, wij zullen heden te Raguël ter herberg gaan, en deze is uw bloedvriend, en hij heeft een eniggeboren dochter, genaamd Sara; ik zal om haar spreken, opdat zij u tot een huisvrouw gegeven worde.
13 Want u komt haar erfenis toe. En gij zijt alleen over uit haar geslacht; en zij is schoon en verstandig.
14 En nu hoor mij, ik zal haar vader aanspreken, en wanneer wij weder zullen keren van Ragis, zo zullen wij de bruiloft houden, want ik ken Raguël wel, dat hij haar geen andere man zal geven naar de wet van Mozes, of hij zou des doods schuldig zijn, dewijl het u betaamt de erfenis te ontvangen meer dan enig man.
15 Toen zeide de jongeling tot de engel: Azarias, broeder, ik heb gehoord dat deze dochter gegeven is aan zeven mannen, en dat zij allen in haar bruidskamer zijn omgekomen.
16 En nu, ik ben een enig kind mijns vaders, en vrees dat ik tot haar ingaande sterven zal, gelijk als de voorgaanden, dewijl een duivel haar liefheeft, die niemand leed doet, dan die tot haar ingaan. En nu vrees ik dat ik zou sterven, en ik zou het leven van mijn vader en van mijn moeder met smarten over mij in hun graf neder brengen, en zij hebben geen andere zoon die hen zou begraven.
17 En de engel zeide tot hem: Gedenkt gij niet de woorden, die uw vader u bevolen heeft, dat gij een huisvrouw zoudt nemen uit uw geslacht?
18 En nu hoor mij, broeder, want zij zal uw vrouw zijn. En heb geen zorg voor die duivel.
19 Want deze zelfde nacht zal zij u tot een vrouw gegeven worden, en als gij ingaat in de bruidskamer, zo zult gij as nemen van het reukoffer, en zult daarop leggen van het hart en van de lever van de vis, en zult roken.
20 En de duivel zal het ruiken en zal vluchten, en zal in alle eeuwigheid niet wederkomen.
21 Maar wanneer gij nu tot haar zult ingaan, zo staat beiden op, en roept de barmhartige God aan, en Hij zal u behouden, en zich uwer ontfermen.

22 En vrees niet, dewijl deze u is bereid van der eeuwigheid, en gij zult haar behouden, en zij zal met u trekken, en ik zeg u, dat u kinderen uit haar zullen geworden.
23 En als Tobias dat hoorde, kreeg hij haar lief, en zijn ziel hing zeer aan haar, en zij kwamen te Ecbatana.

TOBIAS HOOFDSTUK 7.
Tobias verzoekt Sara ten huwelijk.

1 EN gingen tot het huis van Raguël, en Sara kwam hen tegemoet, en groette hen, en zij weder haar.
2 En zij bracht hen in het huis, en Raguël zeide tot zijn vrouw Edna: Hoe gelijkt deze jongeling Tobias, mijn neef.
3 En Raguël vroeg hun: Van waar zijt gij, broeders?
4 En zij zeiden tot hem: Uit de kinderen van Naftali zijn wij, van de gevangenen te Nineve.
5 En hij zeide tot hen: Kent gij Tobias, onze broeder, wel? En zij zeiden: Ja wij kennen hem wel.
6 En hij zeide tot hen: Is hij gezond? Zij zeiden: Hij leeft nog, en is gezond; en Tobias zeide: Het is mijn vader.
7 En Raguël sprong op en kuste hem, en weende, en zegende hem, en zeide tot hem: Gij zijt eens eerlijken en goeden mans zoon. En als hij hoorde, dat Tobias zijn ogen had verloren, werd hij bedroefd en weende.
8 En Edna, zijn vrouw, en Sara zijn dochter weenden ook.
9 En zij ontvingen hen vriendelijk, en slachtten een ram van de schapen, en zetten hun veel spijs voor. Maar Tobias zeide tot Rafaël: Broeder Azarias, spreek nul van hetgeen waarvan gij gezegd hebt op de weg, en laat de zaak volbracht worden; en hij stelde Raguël die rede voor.
10 En Raguël zeide tot Tobias: Eet en drink, en zijt vrolijk; want u komt het toe mijn dochter te nemen.
11 Doch ik wil u de waarheid openbaren. Ik heb mijn dochter aan zeven mannen gegeven, en wanneer zij nu tot haar zouden ingaan, stierven zij tegen die nacht. Maar wat nu belangt, zijt vrolijk.
12 En Tobias zeide: Ik zal hier geen spijs smaken, totdat gij hier zult staan, en, het mij toegestaan zult hebben. Raguël zeide: Neem haar van nu aan tot u, naar recht, want gij zijt haar broeder, en zij is uw zuster.
13 En de barmhartige God brenge ulieden alles goeds toe!
14 En hij riep zijn dochter Sara, en zij kwam tot haar vader.
15 En nemende haar bij de hand, gaf hij haar Tobias tot een vrouw, en zeide: Zie, neem haar naar de wet van Mozes tot u, en breng haar tot uw vader; en hij zegende haar.
16 En hij riep Edna, zijn vrouw, en nam een boekje, en schreef een handschrift en verzegelde dat.
17 En zij begonnen te eten.
18 Daarna riep Raguël zijn vrouw Edna, en zeide tot haar: Zuster, bereid de andere kamer, en breng hen daarin.
19 En zij deed gelijk hij zeide, en zij bracht hen daar, en zij weende, en ontving ook de tranen van haar dochter,
20 En zij zeide tot haar: Heb goede moed, dochter, de Heere des hemels en der aarde geve u vreugde voor deze uw droefheid, heb goede moed, dochter.

TOBIAS HOOFDSTUK 8.
Ervaring van Tobias en zijn toekomende vrouw.

1 EN als zij nu het avondmaal geëindigd hadden, zo brachten zij Tobias tot haar.
2 En als hij ging, dacht hij aan de woorden van Rafaël, en nam de as der reukofferen, en legde het hart en de lever van de vis daarop en maakte rook.
3 En als de duivel de reuk rook, zo vlood hij naar de bovenste delen van Egypte, en de engel bond hem daar.
4 En als zij nu beiden bij elkander gesloten waren, stond Tobias op van het bed, en zeide: Sta op, zuster, en laat ons bidden, opdat zich de Heere onzer ontferme.
5 En Tobias begon te zeggen: Gezegend zijt gij, o God onzer vaderen, en geloofd zij uw naam, die heilig en heerlijk is in der eeuwigheid, u moeten de hemelen loven, en al uw schepselen.
6 Gij hebt Adam gemaakt, en gij hebt hem Eva zijn vrouw tot een hulp en steunsel gegeven; uit deze is het geslacht der mensen geboren. Gij hebt gezegd, het is niet goed dat de mens alleen zij, laat ons hem een hulp maken, die hem gelijk zij.
7 En nu Heere, niet om hoererij neem ik deze mijn zuster, maar in oprechtheid.
8 Beveel dan dat men mijner ontferme, en dat ik met haar samen oud mag worden. En zij zeide met hem Amen. En zij sliepen beiden de nacht over.
9 En Raguël stond op, en ging heen, en groef een graf, zeggende: Zou ook deze niet zijn gestorven?
10 En Raguël kwam in zijn huis, en zeide tot Edna zijn vrouw:
11 Zend een der dienstmaagden, en laat haar zien of hij leeft; en indien niet, dat ik hem mag begraven, en het niemand wete.
12 En als de dienstmaagd de deur opengedaan had, ging zij in, en vond hen beiden slapende.
13 En zij kwam weder uit, en boodschapte hun, dat hij leefde.
14 En Raguël loofde God, zeggende: Geloofd zijt gij, o God, met alle zuivere en heilige lof; loven moeten u uw heiligen, en al uw schepselen, en al uw engelen, en uw uitverkorenen; loven moeten zij u in alle eeuwigheid. Geloofd zijt gij, dat gij mij hebt verheugd, en dat mij niet is geschied, volgens hetgeen ik gedacht had. Maar gij hebt met ons gehandeld naar uw grote barmhartigheid.
15 Geloofd zijt gij, dat gij u hebt ontfermd over deze twee eniggeborenen; bewijs hun, o Heere, barmhartigheid en voleindig hun leven in gezondheid, met vreugde en barmhartigheid.
16 En hij beval de huisknechten het graf te stoppen.
17 En hij bereidde hun een bruiloft van veertien dagen, en Raguël zeide tot hem met ede, eer de dagen der bruiloft geëindigd waren, dat hij niet zou vertrekken, tenzij de veertien dagen der bruiloft volbracht zouden zijn.
18 En dan zou hij de helft van zijn goederen tot zich nemen, en met gezondheid tot zijn vader trekken, en het overige zeide hij zal u geworden, wanneer ik en mijn vrouw zullen gestorvan zijn,

TOBIAS HOOFDSTUK 9.
De bruiloft.

1 EN Tobias riep Rafaël,
2 En zeide tot hem: Azarias, broeder,
3 Neem met u een jongen, en twee kemels, en trek naar Ragis in Medië, tot Gabaël, en haal mij het geld, en breng hem mede tot de bruiloft, dewijl Raguël gezworen heeft, dat ik van hier niet gaan zal.
4 En mijn vader telt de dagen.
5 En indien ik lang vertoef, zo zal hij zeer bedroefd worden.
6 En Rafaël reisde heen, en vernachtte bij Gabaël, en gaf hem het handschrift.
7 Deze nu bracht de zakjes tot hem, zo zij verzegeld waren, en gaf ze hem.

8 En des morgens vroeg gingen zij te zamen, en kwamen tot de bruiloft. En Tobias zegende zijn vrouw.

TOBIAS HOOFDSTUK 10
de oude Tobias verlangt naar de terugkeer van zijn zoon

1 EN Tobias, zijn vader, rekende elke dag; en als de dagen der reis vervuld waren, en zij niet kwamen, zo zeide Tobias: Zouden zij beschaamd zijn geworden?
2 Of zou Gabaël gestorven zijn, dat niemand hem het geld zou geven?
3 En hij werd zeer bedroefd. En zijn vrouw zeide tot hem: Onze zoon is ergens omgekomen, dewijl hij zo lang vertoeft.
4 En zij begon hem te bewenen.
5 En zeide: Och het rouwt mij, mijn kind, dat ik u heb laten gaan, die toch waart het licht van mijn ogen.
6 En Tobias zeide tot haar: Zwijg stil, en bekommer u niet, hij is gezond.
7 Maar zij zeide tot hem: Zwijg gij stil en bedrieg mij niet, mijn kind is omgekomen; en zij ging alle dagen buiten op de weg, waarlangs hij vertrokken was.
8 Des daags nu at zij niet, en des nachts hield zij niet op haar zoon Tobias te bewenen,
9 Totdat de veertien dagen der bruiloft voleindigd waren, welke Raguël gezworen had dat hij daar moest doorbrengen.
10 En Tobias zeide tot Raguël: Laat mij heengaan; want mijn vader en mijn moeder hopen niet meer dat zij mij zien zullen.
11 En zijn schoonvader zeide tot hem: Blijf bij mij, en ik zal tot uw vader zenden, en zal hem laten weten, hoe het met u gaat. En Tobias zeide: Neen, maar laat mij toch tot mijn vader trekken; en Raguël stond op, en gaf hem Sara zijn vrouw, en de helft van zijn goederen, slaven, en beesten, en geld.
12 En als hij hen gezegend had liet hij hen gaan, en zeide: Kinderen, de God des hemels geve u voorspoed, eer ik sterve. En hij zeide tot zijn dochter: Houd uws mans ouders in ere, die zijn nu uw ouders, laat mij van u een goed gerucht horen; en hij kuste haar.
13 En Edna zeide tot Tobias: Lieve broeder, de Heere des hemels brenge u weder; en geve mij dat ik uw kinderen zien mag uit Sara mijn dochter, opdat ik mij verheugen mag voor de Heere. En zie ik geef u mijn dochter over als een vertrouwd pand, bedroef haar niet. Daarna vertrok Tobias, God dankende dat hij zijn weg had voorspoedig gemaakt. En hij zegende Raguël en Edna, zijn vrouw.

TOBIAS HOOFDSTUK 11.
Tobias ontvangt zijn schoondochter.

1 EN hij reisde voort totdat zij kwamen te Nineve.
2 En Rafaël zeide tot Tobias: Gij weet, broeder, hoe gij uw vader achtergelaten hebt.
3 Laat ons vooruit lopen voor uw vrouw, en het huis bereiden.
4 En neem de gal van de vis in de hand.
5 En zij trokken heen, en de hond kwam mede achter hen.
6 En Anna zat en zag rondom naar haar zoon op de weg en zij werd hem gewaar toen hij kwam en zeide tot zijn vader:
7 Zie uw zoon komt, en de man die met hem getrokken is; en Rafaël zeide: Ik weet dat uw vader zijn ogen zal opendoen.
8 Strijk gij de gal in zijn ogen, en als het hem bijt zo zal hij ze wrijven, en de witte schellen uitwerpen, en hij zal u zien.

9 En Anna liep toe en viel haar zoon aan de hals, en zeide tot hem: Kind, ik heb u gezien, thans wil ik wel sterven; en zij weenden beiden.
10 En Tobias kwam uit naar de deur en stiet zich daaraan; doch zijn zoon liep hem tegen, en greep zijn vader; en streek de gal op de ogen zijns vaders, zeggende: Heb goede moed, vader; en als zij gebeten waren, wreef hij zijn ogen, en de witte schellen werden afgepeld van de hoeken zijner ogen.
11 En ziende zijn zoon, viel hij aan zijn hals, en weende en zeide:
12 Geloofd zijt gij, o God.
13 En geloofd zij uw naam in der eeuwigheid.
14 En geloofd zijn al uw heilige engelen; want gij hebt mij gekastijd, en hebt u mijner ontfermd.
15 Ziet, ik zie mijn zoon Tobias.
16 En zijn zoon verblijd zijnde ging in,
17 En boodschapte zijn vader de grote dingen, die geschied waren in Medië.
18 En Tobias ging uit, zijn schoondochter tegemoet, verblijd zijnde, en God lovende, tot aan de poort van Nineve; en die hem zagen gaan, verwonderden zich dat hij zag. En Tobias bekende openlijk voor hen, dat God zich zijner had ontfermd. En als Tobias bij Sara, zijn schoondochter kwam, zo zegende hij haar, zeggende: Zijt welkom, mijn dochter, geloofd zij God die u tot ons heeft gebracht: desgelijks uw vader en uw moeder. En daar werd blijdschap onder al zijn broederen, die te Nineve waren.
19 En Achiachar en Nasbas, zijns broeders zoon, kwamen ook tot hem.
20 En de bruiloft van Tobias werd zeven dagen lang gehouden met vreugde.

TOBIAS HOOFDSTUK 12.
Hij onderhandelt met zijn zoon.

1 EN Tobias riep zijn zoon Tobias en zeide tot hem: Ziet, zoon, dat gij de man, die met u gekomen is, het loon geeft, en bovendien moet hem nog iets toegelegd worden.
2 En Tobias zeide tot hem: Vader, ik heb geen bezwaar hem de helft te geven, van al dat ik meegebracht heb.
3 Want hij heeft mij u gezond wedergebracht en mijn vrouw genezen, en hij heeft mijn geld gehaald, en u insgelijks genezen; en de oude man zeide: Hem zal recht geschieden.
4 En hij riep de engel, en zeide tot hem:
5 Neem de helft van alles wat gij meegebracht hebt,
6 En ga heen in vrede.
7 Toen riep hij hen beiden heimelijk en zeide tot hen: Looft God, en dankt hem, en geeft hem heerlijkheid, en dankt hem voor het aanschijn aller levenden, vanwege de dingen die hij u gedaan heeft. Het is goed dat men God love en zijn naam verheffe, en de redenen der werken Gods eerbiedig aanwijze; daarom vertraagt niet hem te danken.
8 Want het is goed dat men de verborgenheid eens konings bedekt houdt, maar het is heerlijk dat men de werken Gods openbaart. Doet goed, en het kwaad zal ulieden niet vinden.
9 Het gebed met vasten, en aalmoezen, en gerechtigheid is een goede zaak. Weinig is beter met gerechtigheid, dan veel met ongerechtigheid. Het is beter aalmoezen te doen, dan goud tot een schat vergaderen. Want aalmoes verlost van de dood en zij zuivert alle zonde af. Die aalmoezen en gerechtigheid doen, zullen met het leven verzadigd worden.
10 Maar die zondigen, zijn vijanden van hun eigen leven.
11 Ik zal voor ulieden geen zaak verbergen; ik heb reeds gezegd, dat het goed is de verborgenheden eens konings bedekt te houden, maar dat het heerlijk is de werken Gods te openbaren.

12 Wanneer gij dan nu badt, gij, en uw schoondochter Sara, zo bracht ik de gedachtenis van ulieder gebed voor het aangezicht des heiligen.
13 En wanneer gij de doden begroeft, zo was ik insgelijks bij u; en als gij u niet bezwaardet op te staan, en uw middagmaal te verlaten, opdat gij heengingt en de doden met grafdoeken bewondt, zo was mij uw goeddoen niet onbekend, maar ik was bij u.
14 En nu heeft mij God gezonden om u te genezen, en uw schoondochter Sara.
15 Ik ben Rafaël, een van de zeven heilige engelen, die de gebeden der heiligen voor God brengen, en ingaan voor het aanschijn van de heerlijkheid des heiligen.
16 En zij werden beiden ontroerd en vielen op het aangezicht, want zij vreesden.
17 Doch hij zeide tot hen: Vreest niet, want vrede zal u zijn, maar looft God.
18 Dewijl ik niet gekomen ben door mijn eigen genade, maar door de wil van onze God; daarom looft hem in der eeuwigheid.
19 Al deze dagen ben ik door u gezien, en heb noch gegeten noch gedronken, maar gij hebt een gezicht daarvan gezien.
20 En nu dankt God, want ik klim op tot degene, die mij gezonden heeft, en schrijf al wat geschied is in een boek.
21 En zij stonden op, en zagen hem niet meer. En zij prezen openlijk de grote en wonderlijke werken Gods, hoe de engel des Heeren door hen gezien was.

TOBIAS HOOFDSTUK 13.
De oude Tobias voorzegd de bekering van de heidenen en de wederopbouw van Jeruzalem

1 EN Tobias schreef een gebed tot verheuging en sprak:
2 Geloofd zij God die in der eeuwigheid leeft, en geloofd zij zijn koninkrijk. Want hij kastijdt en ontfermt; hij legt neder in de hel, en brengt er weder uit, en daar is niemand die zijn hand zal ontvluchten.
3 Dankt hem, gij kinderen Israëls, voor de heidenen, dewijl hij ons onder deze heeft verstrooid; vertoont daar zijn grote heerlijkheid, en verheft hem voor het aanschijn van alles wat leeft, gelijk hij onze Heere is, en God onze Vader is in alle eeuwigheid.
4 Hij zal ons kastijden in onze ongerechtigheden, en zal zich weder onzer ontfermen, en zal ons bijeenvergaderen uit alle volken, onder welke hij ons verstrooid heeft. Zo gij tot hem wederkeert met geheel uw hart, en met geheel uw ziel, om oprechtheid voor zijn aanschijn te bewijzen, dan zal hij tot ulieden wederkeren, en zal zijn aangezicht voor u niet verbergen, en gij zult aanschouwen hetgeen hij met u doen zal;
5 En zult hem danken met geheel uw mond, en gij zult de Heere der gerechtigheid loven, en zult de Koning der eeuwigheid verheffen.
6 Ik nu zal in het land mijner gevangenis hem openlijk belijden, en zal zijn kracht en grote heerlijkheid het zondige volk vertonen.
7 Keert weder gij zondaars, en doet gerechtigheid voor zijn aanschijn; wie weet het, of hij lust tot u kreeg, en u barmhartigheid bewees?
8 Ik zal mijn God verheffen, en mijn ziel zal de Koning des hemels loven, en zijn grote heerlijkheid met vreugde zingen.
9 Dat een ieder spreke, en hem dankzegge in gerechtigheid.
10 Jeruzalem, gij heilige stad, hij zal u kastijden over de werken uwer kinderen, en hij zal zich weder ontfermen over de kinderen der rechtvaardigen.
11 Dankt de Heere, want hij is goed, en looft de Koning der eeuwigheid, opdat zijn tabernakel weder met vreugde in u mag gebouwd worden;
12 En hij de gevangenen in u verheuge, en de ellendigen in u liefhebbe, in alle geslachten der wereld.

13 Vele volken zullen van verre komen tot de naam Gods, des Heeren, hebbende gaven in hun handen, en dat, gaven voor de Koning des hemels. Alle geslachten na elkander zullen u prijzen, en zullen u vervrolijking toebrengen.
14 Vervloekt moeten zij allen zijn, die u haten; gezegend daarentegen zullen zij allen zijn, die u liefhebben, in eeuwigheid.
15 Verblijd u, en vervrolijk u over de kinderen der rechtvaardigen, want zij zullen bijeenvergaderd worden, en zij zullen de Heere der rechtvaardigen loven.
16 O welgelukzalig zijn zij die u liefhebben, zij zullen zich verblijden in uw vrede. Welgelukzalig zijn zij, die zich bedroeven over al uw kastijdingen, want zij zullen zich over u verblijden, als zij al uw heerlijkheid hebben aanschouwd, en zullen zich vervrolijken in der eeuwigheid.
17 Mijn ziel love God, de grote Koning.
18 Want Jeruzalem zal met safyr, en smaragd, en met kostelijke stenen gebouwd worden;
19 En uw muren, en uw torens en bolwerken met zuiver goud.
20 En de straten van Jeruzalem zullen met berylsteen en karbonkel, en stenen uit Ofir bestraat worden, en al haar wijken zullen zeggen: Halleluja! en zullen prijs zingen, zeggende:
21 Geloofd zij God, die ons verheven heeft in alle eeuwigheid.

TOBIAS HOOFDSTUK 14.
De oude Tobias wordt blind. Hij profeteert van Israëls bekering. Hij sterft op 158-jarige leeftijd. En de jonge Tobias reis naar Medië. Hij sterft op 127-jarige leeftijd in Medië, na de ondergang van Ninevé circa 612

1 EN Tobias hield op van dankzeggen,
2 En was acht en vijftig jaren oud, toen hij het gezicht verloor.
3 En na acht jaren werd hij weder ziende,
4 En deed aalmoezen.
5 En hij voer voort God de Heere te vrezen, en beleed hem openlijk.
6 En hij werd zeer oud, en hij riep zijn zoon, en zijn zes kleinzonen, en zeide tot hem: Kind, neem uw zonen met u, ziet, ik ben oud geworden, en ben nabij om uit dit leven te scheiden, vertrek naar Medië, mijn kind; want ik houd voor gewis, dat alles wat Jona de profeet heeft gesproken over Nineve geschieden zal, en dat het verwoest zal worden, (doch in Medië zal meer vrede zijn voor een tijd) en dat onze broeders over de aardbodem zullen verstrooid worden, uit het goede land; en Jeruzalem zal woest wezen, en het huis Gods daarin zal verbrand worden, en zal woest zijn voor een tijd.
7 En God zal zich hunner weder ontfermen, en zal hen doen wederkeren in het land; en zij zullen het huis bouwen, maar niet zodanig als het eerste was, totdat de tijden der wereld zullen vervuld zijn. En daarna zullen zij wederkeren uit hun gevangenis, en zullen Jeruzalem kostelijk opbouwen; en het huis Gods zal daarin gebouwd worden, en het zal een heerlijk gebouw zijn voor alle geslachten der wereld, gelijk de profeten daarvan gesproken hebben;
8 En alle heidenen zullen waarachtig bekeerd worden, om God de Heere te vrezen, en zullen hun afgoden begraven. En alle heidenen zullen de Heere loven; en zijn volk zal de Heere belijden, en God zal zijn volk verhogen; en allen die God de Heere liefhebben, zullen zich verblijden in waarheid en gerechtigheid, doende barmhartigheid aan onze broederen.
9 En nu, mijn zoon, vertrek van Nineve, want die dingen zullen zeker geschieden, die de profeet Jona gesproken heeft, maar gij, bewaar de wet en de geboden, en heb barmhartigheid lief, en zijt rechtvaardig, opdat het u welga; en begraaf mij heerlijk en uw moeder met mij, en blijf niet langer in Nineve.
10 Mijn zoon, zie, wat Haman gedaan heeft aan Achiachar, die hem opgevoed had; hoe hij hem uit het licht in de duisternis gebracht heeft; en wat hij hem vergolden heeft.

11 En Achiachar is wel verlost geworden, doch hijzelf heeft zijn vergelding gekregen, en is in de duisternis nedergedaald. Manasse heeft aalmoezen gedaan, en is uit de strik des doods verlost, die zij hem gelegd hadden, maar Haman is in de strik gevallen en omgekomen.
12 En nu, mijn kind, zie wat aalmoezen doen, en hoe gerechtigheid verlost.
13 En als hij dit zeide, begaf hem de ziel op het bed. En hij was honderdachtenvijftig jaren oud; en hij begroef hem heerlijk.
14 En als Anna, zijn moeder, gestorven was, zo begroef hij die bij zijn vader. En Tobias met zijn vrouw en zijn zonen vertrok naar Ecbatana, tot Raguël, zijn schoonvader.
15 En kwam tot een goede ouderdom met ere, en hij begroef zijn schoonvader en schoonmoeder heerlijk, en erfde hun goed, en het goed zijns vaders Tobias.
16 En hij stierf, oud zijnde honderdenzevenentwintig jaren te Ecbatana in Medië.
17 En eer hij stierf hoorde hij nog de ondergang van Nineve, welke Nabuchodonosor en Assuërus ingenomen hadden, en hij verblijdde zich over Nineve, eer hij stierf.

HET BOEK JUDITH

Het verhaal van Judith speelt zich af ten tijde van de Assyrische koning Nebukadnézar (Nabuchodonosor). Deze is zeer gericht op expansie van zijn rijk en heeft zijn wrede legeroverste Holofernes opdracht gegeven de stad Bethulië (Betulia) te veroveren.
Tijdens de belegering wordt de watertoevoer van de Israëlitische stad afgesneden, en overweegt de leider overgave. Judith, een schone en vrome weduwe, besluit in verzet te komen. Ze trekt haar mooiste kleren aan en weet bij Holofernes te komen door de Assyrische wachten te vertellen dat ze hem kan wijzen hoe de stad te veroveren. Holofernes, betoverd door haar schoonheid, laat Judith in zijn tent komen, waarop zij zijn hoofd afhakt.
Met het hoofd in een zak keert ze terug naar Bethulië. De Assyriërs geraken geheel in verwarring door de moord op hun leider en worden met gemak door de Hebreeuwen verjaagd.
Het doel van een dit verhaal schijnt, om de moed der Joden, onder de vervolgingen van Antiochus Epifanus te sterken en hen tot vertrouwen op God, zelfs in het grootste gevaar, op te wekken.
De naam Judith betekent 'vrouw uit Judea'.

JUDITH HOOFDSTUK 1.
Nabuchodonosor, koning van Assyrië voerde krijg tegen de Meden.

1 IN het twaalfde jaar van het koninkrijk van Nabuchodonosor, die regeerde in de grote stad Nineve in de dagen van Arfaxad, welke regeerde over de Meden te Ecbatana,
2 En bouwde rondom Ecbatana muren van gehouwen stenen, die drie ellen waren in de breedte, en zes ellen in de lengte; en maakte de hoogte des muurs zeventig ellen, en zijn breedte vijftig ellen;
3 En stelde zijn torens op de poorten dezer stad, van honderd ellen in de hoogte.
4 En legde het fundament van de muren daarvan tot zestig ellen in de breedte.
5 En maakte haar poorten verheven tot de hoogte van zeventig ellen, en dezer poorten breedte van veertig ellen, tot de uittocht van zijn machtige legers, en tot de ordeningen van zijn voetvolk.
6 En de koning Nabuchodonosor voerde te dien zelven dage krijg tegen de koning Arfaxad, in dat grote veld, hetwelk gelegen is aan de landpale Ragan; en bij hem voegden zich allen, die aan dat gebergte woonden, en allen die woonden aan de Eufraat, en aan de Tiger, en aan de Hydaspes, en in het platte land van Arioch, de koning der Elymeërs, en zeer vele volken der kinderen van Gilod kwamen tezamen tot die krijg.
7 En Nabuchodonosor, de koning der Assyriërs, zond tot allen die in Perzië woonden, en tot allen die tegen het westen woonden, en die in Cilicië en Damaskus woonden, en op de berg Libanon en Antilibanon, en allen die woonden langs de vlakte van de zeekant,
8 Mitsgaders tot de volken van de berg Karmel, en van Gilead, en tot Opper-Galilea, en het grote veld Esdrelon.
9 En tot allen die in Samaria waren, en tot hun steden, en over de Jordaan tot Jeruzalem toe, en Bethane, en Chellus, en Kades, en de rivier van Egypte, en Tafnesa, en Ramesse, en het gehele land Gesem,
10 Totdat men komt aan de overzijde van het gebergte Tanis en Memfis, en tot allen, die in Egypte woonden, totdat men komt aan de landpalen van Ethiopië.
11 Doch al de inwoners dezes lands verachtten het woord van Nabuchodonosor, de koning der Assyriërs, en zij kwamen bij hem niet tot deze krijg, want zij vreesden hem niet, maar hij was voor hen als een enig man, en deden zijn boden ledig van zich wederkeren met schande.
12 En Nabuchodonosor werd zeer verstoord tegen al dat land; en hij zwoer bij zijn troon en zijn koninkrijk, dat hij zich zeker wreken zou over al de landpalen van Cilicië, en Damaskus, en Syrië, en dat hij met het zwaard zou ombrengen al de inwoners van het land Moab, en de kinderen van Ammon, en geheel Judea, en allen die in Egypte waren, totdat men komt aan de landpalen van de twee zeeën.
13 En hij is met zijn macht in slagorden getrokken tegen de koning Arfaxad in het zeventiende jaar, en hij verkreeg de overhand in deze zijn krijg en versloeg de ganse macht van Arfaxad, en al zijn ruiterij en zijn wagenen, en vermeesterde zijn steden.
14 En kwam tot Ecbatana toe, en nam de torens in, en verwoestte haar straten, en haar sieraad maakte hij tot schande.
15 En hij ving Arfaxad in de gebergten Ragan, en doorschoot hem met zijn pijlen, en verdierf hem tot die dag toe.
16 En hij keerde met hen weder naar Nineve, hij en al zijn leger, uit vele volken bestaande, een zeer grote menigte van krijgslieden; en hij was daar ledig, en hield maaltijden, hij en zijn leger, honderdentwintig dagen lang.

JUDITH HOOFDSTUK 2.
De koning stelt veld overste Holofernes aan.

1 EN in het achttiende jaar, op de tweeëntwintigste dag der eerste maand, werd er gesproken in het huis van Nabuchodonosor, de koning der Assyriërs, van wraak te oefenen over het ganse land, gelijk hij gezegd had.
2 En hij riep al zijn dienstknechten, en al zijn groten bijeen, en hij stelde hun voor de verborgenheid van zijn raad, en hij verhaalde met zijn eigen mond al het kwaad van dat land.
3 En deze oordeelden, dat men zou uitroeien al degenen, die het bevel zijns monds niet nagevolgd waren.
4 En het geschiedde, als hij zijn raadslag geëindigd had, zo riep Nabuchodonosor, de koning der Assyriërs, Holofernes, de veldoverste zijns legers, die de tweede na hem was, en hij zeide tot hem:
5 Dit zegt de grote koning, de Heere der ganse aarde: ziet gij zult van voor mijn aangezicht uitgaan, en gij zult met u nemen mannen die op hun sterkte betrouwen, tot honderd en twintig duizend voetknechten, en een menigte paarden met hun ruiters, tot twaalfduizend; en gij zult uittrekken tegen het gehele land naar het westen, omdat zij het woord mijns monds ongehoorzaam zijn geweest; en zult hen ontbieden, dat zij mij aarde en water zullen toebereiden, daar ik tegen hen zal uittrekken in mijn toorn, en ik zal het ganse aangezicht der aarde bedekken met de voeten van mijn heerleger, en ik zal hen die overgeven tot een roof; en hun gekwetsten zullen hun valleien en waterbeken vullen, en de overvloeiende rivier zal met hun doden vervuld worden, en ik zal hun gevangenen voeren tot de uiterste einden der ganse aarde. Doch gij, uittrekkende zult tevoren al hun landpalen innemen, en zij zullen zich aan u overgeven, en gij zult mij die bewaren tot de dag van hun bestraffing.
6 Maar de ongehoorzamen zal uw oog niet sparen, gij zult hen overgeven tot de dood, en tot een roof in al uw land; want zo zeker als ik leef, en de macht mijns koninkrijks, al wat ik gesproken heb, dat zal ik ook doen door mijn hand; en gij zult niet een der woorden uws Heeren overtreden, maar zult het gans volbrengen, gelijk ik u bevolen heb, en gij zult niet vertragen het te doen.
7 En Holofernes ging uit van voor het aanschijn zijns Heeren, en riep al de machtigen, en de krijgsoversten, en de hoofdlieden van het leger der Assyriërs, en telde uitgelezen mannen tot de krijg, gelijk hem zijn Heere bevolen had, tot honderdentwintigduizend, en twaalfduizend schutters te paard;
8 En heeft hen in orde gesteld op de wijze als een menigte krijgsvolk geordineerd wordt; en hij nam kemelen en ezelen tot hun bagage, een zeer grote menigte; mitsgaders schapen en ossen en geiten tot hun voorraad, zonder getal.
9 En een grote menigte koren voor ieder man.
10 En hij nam goud en zilver uit des konings huis, zeer veel.
11 En hij begaf zich met zijn ganse leger op de uittocht, en trok heen voor de koning Nabuchodonosor, en bedekte het gehele aangezicht des lands tegen het westen met hun wagenen, en ruiters, en uitgelezen voetvolk; en veel gemengd volk kwam bij hen, als sprinkhanen, en als het zand der aarde, en men kon hen niet tellen vanwege hun menigte.
12 En zij trokken uit van Nineve drie dagreizen, op de vlakte van het veld Bektileth; en hij sloeg zijn leger van Bektileth af, bij de berg die aan de linkerzijde ligt van Opper-Cilicië, en hij nam zijn geheel heerleger, zijn voetknechten, en zijn ruiters, en zijn wagenen, en trok van daar naar het gebergte.
13 En hij vernielde Pud en Lud, en beroofde alle kinderen van Gases, en de kinderen Ismaëls, die daar woonden aan de woestijn tegen het zuiden des lands Chellon, en hij trok over de Eufraat, en trok door Mesopotamië,

14 En vernielde alle hoge steden die gelegen waren aan de beek Albonai, totdat men komt aan de zee.
15 En hij nam de landpalen van Cilicië in, en versloeg allen, die hem wederstonden, en kwam tot aan de landpalen van Jafet, die tegen het zuiden en tegen Arabië liggen.
16 En hij omringde al de kinderen van Midian, en verbrandde hun woonhutten, en beroofde hun stallingen,
17 En hij daalde af in het veld van Damaskus, in de dagen van de tarweoogst, en hij verbrandde al hun akkers, en hun klein en groot vee gaf hij over om te vernielen, en plunderde hun steden, en hun velden wande hij uit, en sloeg al hun jonge mannen met de scherpte des zwaards.
18 En een vrees en beving voor hem overviel degenen, die aan de zee woonden, die daar waren in Sidon en Tyrus, en die daar woonden te Sur en Okina, en allen die daar woonden tot Jemnaän; en die daar woonden in Azote en Askalon vreesden hem uitermate zeer.

JUDITH HOOFDSTUK 3.
De krijgsoverste verneukt de goden der heidenen en trekt naar het Joodse land.

1 EN zij zonden gezanten tot hem met woorden van vrede, zeggende:
2 Ziet, wij zijn knechten des groten konings Nabuchodonosors, en liggen hier open voor u.
3 Doe met ons, gelijk het u behaagt.
4 Ziet, al onze landhuizen, en al onze plaatsen, en al onze korenvelden, en al ons klein en groot vee, en al de stallen onzer woningen liggen open voor u, doe daarmee gelijk het u behaagt.
5 Ziet, ook onze steden, en die daarin wonen, zijn uw knechten; kom en handel met hen, gelijk het goed is in uw ogen.
6 En die mannen zijn tot Holofernes gekomen, en hebben zulks geboodschapt naar deze woorden.
7 En hij met zijn heerkracht trok af naar de zeekant,
8 En bezette de vaste steden, en nam daaruit krijgsvolk aan tot zijn krijg, uitgelezen mannen.
9 En zij zelf, en het land dat rondom hen lag, ontvingen hem met kransen, reien en trommels.
10 En hij verstoorde al hun landpalen en hieuw hun bossen af.
11 En het was bij hem besloten, dat hij al de goden des lands zou vernielen,
12 Opdat alle volken, hem, Nabuchodonosor, alleen zouden dienen, en alle tongen, en al hun geslachten hem tot een god aanroepen.
13 En hij kwam in het gezicht van die van Esdrelon bij Dothea, welke ligt tegenover de grote engte van Judea.
14 En hij sloeg zijn leger tussen Gaba en Scythopolis, en hij was daar een ganse maand stil, opdat hij al de bagage zijns legers bijeenvergaderde.

JUDITH HOOFDSTUK 4.
De Joden versterken hun land bij Bethulie, bij de grens

1 EN de kinderen Israëls, die in Judea woonden, hoorden al wat Holofernes, de krijgsoverste des konings van Assyrië, aan die volken gedaan had, en op wat wijze hij al hun tempels beroofd en deze overgegeven had om te vernielen.
2 En zij werden uitermate bevreesd voor hem, en waren zeer bevreesd voor de stad Jeruzalem, en de tempel des Heeren huns Gods, want zij waren onlangs wedergekomen uit de gevangenis, en het ganse volk was kort tevoren vergaderd geweest uit Judea; en de vaten en het altaar en het huis Gods waren van de ontheiliging geheiligd.

3 En zij zonden in de ganse landpale van Samarië, en in de vlekken, en naar Bethhoron en Belmen, en Jericho, en naar Choba, en Esora, en naar het dal Salem, en zij namen al de spitsen der hoge bergen in.
4 En zij maakten muren om hun vlekken, die daarop waren, en beschikten koren tot voorraad van de krijg, overmits hun velden kort tevoren afgemaaid waren.
5 En Joakim, de hogepriester, die in die dagen te Jeruzalem was, schreef aan de inwoners van Bethulië, en Bethemesch, welke tegenover Esdrelon ligt, aan de vlakte des velds dat bij Dothaïm is, en beval dat zij de opgangen van het gebergte zouden inhouden,
6 Dewijl daardoor de ingang was naar Judea, en het licht was te beletten degenen die opklimmen zouden, daar de toegang eng was, en uiterlijk voor twee mannen naast elkander.
7 En de kinderen Israëls deden naar dat de hogepriester Joakim, en de raad des gansen volk Israëls, die binnen Jeruzalem woonden, hun bevolen hadden.
8 En al de mannen Israëls riepen tot God met grote ernst, en verootmoedigden hun zielen met grote ernst, zij en hun vrouwen en hun kleine kinderen, en hun beesten.
9 En alle inwoners, en huurlingen, en hun lijfeigenen deden zakken aan hun lendenen.
10 En alle mannen Israëls en vrouwen, ook de kinderen, en die binnen Jeruzalem woonden, vielen neder in het gezicht des tempels,
11 En bestrooiden hun hoofden met as, en spreidden hun zakken uit voor het aanschijn des Heeren.
12 En zij bekleedden het altaar met een zak.
13 En zij riepen eendrachtig en met ernst tot de God Israëls, dat hij toch hun jonge kinderen niet overgave tot een roof, en hun vrouwen tot buit, noch de steden hunner erfenis tot verwoesting, noch hun heiligdommen tot ontheiliging en smaad, de heidenen tot vreugde.
14 En de Heere verhoorde hun stem, en zag hun verdrukking aan.
15 En het volk vastte vele dagen lang in gans Judea en Jeruzalem, in het gezicht van het heiligdom des Heeren de almachtige.
16 En Joakim de hogepriester, en al de priesters, die voor de Heere stonden, en die de Heere dienden, hun lendenen met zakken omgord hebbende, offerden het brandoffer des gedurigen offers, en de beloften, en de vrijwillige gaven des volks, en as was op hun haar.
17 En zij riepen tot de Heere van ganser kracht, dat hij het gehele huis Israëls ten goede bezoeken wilde.

JUDITH HOOFDSTUK 5.
De kinderen Ammons proberen hem tegen te houden.

1 EN het werd Holofernes, de krijgsoverste van het heerleger der Assyriërs, geboodschapt dat de kinderen Israëls zich bereiden tot de krijg, en dat zij de doorgangen van het gebergte besloten, en al de spitsen der hoge bergen bemuurd hadden, en dat zij in de vlakke velden beletsels gesteld hadden.
2 En hij werd zeer toornig, en hij riep al de oversten der Moabieten, en de krijgsoversten der Ammonieten, en al de vorsten van het land aan de zee.
3 En hij zeide tot hen: Zegt mij toch, gij kinderen Kanaäns, wat volk dit is, dat zich op dit gebergte ophoudt, en wat steden het zijn die zij bewonen, en de menigte van hun heerleger, en waarin hun kracht en hun sterkte bestaat, en wat koning onder hen opgestaan is, die een leidsman is van hun leger.
4 En waarom zij mij de rug toegekeerd hebben, dat zij mij niet zijn tegemoet gekomen, buiten al degenen die in het westen wonen.
5 En Achior, de overste van al de kinderen Ammons, zeide tot hem: Mijnheer hoor toch een woord uit de mond uws knechts, en ik zal u de waarheid verhalen van dit volk, dat nabij u woont, en dit gebergte bewoont; en geen leugen zal uit de mond uws knechts gaan.

6 Dit volk komt af van de Chaldeeën.
7 En zij hebben eerst als vreemdelingen gewoond in Mesopotamië. Want zij wilden niet volgen de goden hunner vaderen, welke in het land van Chaldea waren;
8 En zijn afgetreden van de weg hunner vaderen, en hebben de God des hemels aangebeden, de God die zij kenden, en die hebben hen verdreven van het aangezicht hunner goden; en zij zijn naar Mesopotamië gebracht, en hebben daar vele dagen als vreemdelingen gewoond; en hun God heeft geboden, dat zij zouden gaan uit het land van hun vreemdelingschap, en reizen naar het land Kanaän, en zij bleven daar wonen, en zijn vermenigvuldigd aan goud, en zilver, en aan zeer veel vee.
9 En zijn afgetrokken naar Egypte, (want hongersnood had het land Kanaän bedekt) en woonden daar als vreemdelingen totdat zij wedergekeerd zijn, en zij zijn daar geworden tot een grote menigte, en hun geslacht was ontelbaar.
10 En de koning van Egypte stond tegen hen op, en gebruikte listigheid tegen hen door arbeid, en door maken van tichelstenen, en vernederde hen, en maakte hen tot slaven.
11 En zij riepen tot hun God, en hij sloeg gans Egypteland met plagen, die niet te genezen waren en de Egyptenaars dreven hen uit van hun aangezicht.
12 En God heeft de Rode zee voor hen uitgedroogd.
13 En heeft hen geleid naar de weg van de berg Sinaï, en Kades-Barneä en zij hebben verdreven allen die de woestijn bewoonden.
14 En zij hebben zich neergezet in het land der Ammorieten.
15 En hebben al de Esebonieten uitgeroeid door hun sterkte.
16 En door de Jordaan getrokken zijnde,
17 Hebben zij dit gehele gebergte tot een erfenis ontvangen.
18 En zij verdreven van voor hun aangezicht de Kanaäniet, en de Feresiet, en de Jebusiet, en de Sychemiet, en al de Gergesenen; en zij hebben in het gebergte vele dagen gewoond.
19 En zo lang zij niet zondigden tegen hun God ging het hun wel; want met hen is een God, die ongerechtigheid haat.
20 Maar toen zij afgeweken zijn van de weg, die hij hun had voorgesteld, zijn zij door vele oorlogen zeer verwoest geworden.
21 En zijn gevankelijk weggevoerd in een vreemd land, en de tempel huns Gods is tot de grond toe afgeworpen, en hun steden zijn ingenomen door hun vijanden.
22 En nu bekeerd zijnde tot hun God, zijn zij wedergekomen uit hun verstrooiing, waarheen zij verstrooid waren, en hebben zich te Jeruzalem nedergezet, waar hun heiligdom is, en hebben het gebergte bewoond, want het was woest.
23 En nu, heersende heer, zo er misdaad in dit volk is, en zo zij zondigen tegen hun God, en zo wij bemerken dat er onder hen zodanige ergernis is, zo zullen wij opklimmen en hen overweldigen.
24 Maar zo daar geen ongerechtigheid onder hun volk is, zo ga, mijn heer, hen voorbij, opdat hun Heere hen niet mogelijk bescherme, en hun God vóór hen zij, en wij zullen tot een smaad zijn voor het gehele land.
25 En het geschiedde, als Achior ophield deze woorden te spreken, dat al het volk murmureerde, hetwelk de tent omringde en daar rondom stond.
26 En de geweldigen van Holofernes, en die het land aan de zee, en der Moabieten bewoonden, zeiden dat men hem in stukken zou houwen, want zeiden zij, wij vrezen niet voor de kinderen Israëls, want ziet het is een volk waarin geen kracht is, noch macht tot een sterk heerleger.
27 Daarom zo zullen wij optrekken Heere Holofernes en zij zullen een aas zijn voor uw ganse leger.

JUDITH HOOFDSTUK 6.
Hij veracht de koning van Moab. De oden begeven zich in het gebed.

1 EN als het gemurmel der mannen, die rondom de vergadering waren, ophield, zo zei Holofernes de overste des heerlegers der Assyriërs tot Achior, voor het ganse volk der uitlanders en tot alle kinderen Moabs:
2 Wie zijt gij toch Achior, en gij die van Efraïm gehuurd zijt, dat gij heden onder ons zo geprofeteerd en gezegd hebt, dat wij het geslacht Israëls niet zouden beoorlogen, omdat hun God hen zal beschermen, en wie is God dan Nabuchodonosor?
3 Deze zal zijn macht afzenden en hen verdelgen van het aanschijn des aardbodems, en hun God zal hen niet verlossen, maar wij die zijn knechten zijn zullen hen slaan als één man, en zij zullen de kracht van onze paarden niet wederstaan, maar wij zullen hen daarmee vertreden.
4 En hun bergen zullen dronken worden in hun bloed, en hun vlakke velden zullen vervuld worden met hun doden, en niet een voetstap hunner voeten zal bestaan voor ons aanschijn, maar zij zullen ganselijk omkomen. Zo zegt Nabuchodonosor, de Heere des gehelen aardrijks, want hij heeft het gezegd, en de woorden zijner rede zullen niet ijdel zijn.
5 En gij Achior, gij huurling der Ammonieten, die deze woorden gesproken hebt, in de dag uwer ongerechtigheid, gij zult mijn aangezicht niet meer zien, van deze dag aan, totdat ik wraak zal gedaan hebben over dat geslacht dergenen, die uit Egypte gekomen zijn, en dan zal het zwaard mijns heerlegers, en het volk mijner dienstknechten tussen uw zijden gaan, en gij zult vallen onder hun gekwetsten, als ik tot u zal wedergekeerd zijn.
6 En mijn knechten zullen u brengen op het gebergte, en zullen u stellen in een der steden van hun opgangen, en gij zult niet sterven totdat gij met hen verdelgd wordt. Indien gij nu met uw hart vertrouwt dat zij niet zullen gevangen worden, zo laat uw aangezicht niet vervallen, ik het het gesproken, en geen mijner woorden zal ontvallen.
7 En Holofernes beval zijn knechten, die bij hem in zijn tent stonden, dat zij Achior zouden grijpen, en naar Bethulië heenvoeren, en hem overleveren in de handen der kinderen Israëls.
8 En zijn knechten grepen hem, en brachten hem buiten het leger in het vlakke veld, en trokken van het midden des vlakken velds naar het gebergte, en kwamen tot aan de fonteinen, die onder Bethulië waren; en als de mannen der stad hen op de spits des bergs zagen, namen zij hun wapenen en trokken buiten de stad naar de spits des bergs toe, en allen die met de slinger wierpen beletten hun opkomst, en wierpen op hen met stenen.
9 Maar zij, bedekt onder aan de berg komende, bonden Achior, en nadat zij hem aan de voet des bergs geworpen hadden, lieten zij hem daar liggen, en keerden weder tot hun heer.
10 Maar de kinderen Israëls kwamen nederwaarts tot hem uit hun stad, en maakten hem los, en brachten hem binnen Bethulië.
11 En stelden hem voor de oversten van hun stad, welke op die tijd waren Ozias, de zoon van Mika, uit de stam Simeon, en Abris, de zoon van Gothoniël, en Charmis, de zoon van Malchiël.
12 En zij riepen al de oudsten der stad bijeen, en al hun jongelingen, en de vrouwen liepen tezamen tot de vergadering. En zij stelden Achior in het midden van al hun volk, en Ozias vraagde wat hem overkomen was.
13 En hij, antwoordende, verhaalde hun de woorden van de raad van Holofernes en al de woorden die hij gesproken had in het midden van de oversten der kinderen van Assur; wat hoogmoedige taal Holofernes had gesproken tegen het huis Israëls.
14 En het volk, nedervallende, bad God aan, en riep zeggende:
15 Heere, gij God des hemels, zie op hun hoogmoed, en ontferm u over de vernedering van ons geslacht, en zie ten dezen dage aan het aanschijn van degenen, die u geheiligd zijn.
16 En zij vertrooostten Achior en prezen hem zeer.

17 En Ozias nam hem mee uit de vergadering in zijn huis, en bereidde een maaltijd voor de oudsten,
18 En zij riepen de God Israëls aan om hulp, die gehele nacht.

JUDITH HOOFDSTUK 7.
Holofenes belegert Bethulië wordt

1 EN des anderen daags gebood Holofernes zijn gehele heerleger, en al zijn volk, hetwelk tot zijn hulp in deze krijg gekomen was, dat zij zouden optrekken naar Bethulië, en de toegangen van het gebergte eerst innemen, en dat men de kinderen Israëls de krijg zou aandoen.
2 Zo trokken alle kloeke mannen onder hen op in die dag. En hun macht van strijdbare mannen was honderdenzeventigduizend man te voet, en twaalfduizend te paard, behalve de krijgsrusting; en daar was een zeer grote menigte van mannen, die onder hen te voet waren.
3 En zij legerden zich in het dal bij Bethulië aan de fontein, en zij strekten zich uit in de breedte naar Dothaïm tot Belthem toe, en in de lengte van onder Bethulië, tot aan Kyamon, hetwelk ligt tegenover Esdrelon.
4 De kinderen Israëls nu als zij hun menigte zagen, werden zeer ontroerd, en de een zeide tot de ander: Deze zullen nu het aanschijn van het gehele land opslikken, en noch de hoge bergen, noch de dalen, noch de heuvelen zullen onder deze last kunnen bestaan.
5 En zij namen al hun wapenen en ontstaken vuren op hun torens, en bleven die gehele nacht op de wacht.
6 Maar de tweede dag voerde Holofernes al zijn ruiters uit, voor het gezicht der kinderen Israëls, die te Bethulië waren, en bezichtigde de toegangen naar de stad.
7 En kwam aan de waterfontein, en nam ze in, en bezette die met krijgswachten, en hijzelf trok weder op naar zijn volk.
8 En tot hen kwamen al de oversten van de kinderen Ezau's, en al de leidslieden der Moabieten, en de krijgsoversten des lands aan de zee, en zeiden: Mijn Heere hore toch een woord, opdat zijn heerleger geen afbreuk lijde,
9 Want dit volk van de kinderen Israëls verlaat zich niet op hun spiesen, maar op de hoogte van hun bergen, waarin zij wonen, want het is niet licht de spitsen van hun bergen te beklimmen.
10 En nu, heer, beoorloog hen niet gelijk in een bestorming geschiedt, en niet één man zal uit uw volk vallen; blijf maar in uw leger, en behoud al de mannen van het heer, en laat maar uw dienstknechten de waterfontein bemachtigen, die uit de voet van deze berg voortkomt, want allen, die in Bethulië wonen, halen hun water daaruit, en alzo zal hen de dorst wegnemen en zij zullen hun stad moeten overgeven; en wij en ons volk zullen op de naaste spitsen der bergen klimmen, en zullen ons daarom legeren en wacht houden, dat er niet één man uit de stad zal gaan; en zij zullen versmelten door honger, zij en hun vrouwen en hun kinderen, en eer het zwaard over hen komt, zullen zij nedergeveld worden op de straten hunner woning. En gij zult hun zware vergelding doen, omdat zij tegen u opgestaan zijn, en dat zij u niet in vrede zijn tegemoet gekomen.
11 En deze hun woorden behaagden Holofernes, en al zijn dienstknechten, en zij bepaalden dat men doen zou gelijk zij gesproken hadden.
12 En het Heere der kinderen Ammons, en vijfduizend uit de kinderen van Assur met hen trokken voort, en sloegen hun leger in het dal, en namen de waterleidingen en fonteinen van de kinderen Israëls eerst in, en de kinderen Ezau's, en de kinderen Ammons klommen op, en sloegen hun leger op het gebergte tegenover Dothaïm, en zonden enigen uit de hunnen tegen het zuiden en het oosten, tegenover Ekrebel, hetwelk ligt bij Chus, die is omtrent de beek Mochmor; en het overige leger der Assyriërs legde zich neder in het vlakke veld, en bedekte

het gehele aangezicht des lands, en hun tenten, en hun andere toerustingen legerden zij in grote hopen, en waren een zeer grote menigte;
13 En de kinderen Israëls riepen tot de Heere hun God, want hun geest werd kleinmoedig, dewijl al hun vijanden hen omsingeld hadden en daar geen middel was om hun te ontvluchten; en het gehele leger der Assyriërs, hun voetknechten, wagenen en ruiters, bleven rondom hen, vier en dertig dagen lang, en de watervaten ontbraken aan al de inwoners van Bethulië en hun bakken werden ledig, en zij hadden geen water om tot verzadiging te drinken, zelfs niet voor een dag. Want men gaf hun te drinken in zekere mate. En hun jonge kinderen versmachtten, en hun vrouwen en jongelingen bezweken van dorst, en zij vielen neder op de stadsstraten, en in de doorgangen der poorten, en daar was geen kracht meer in hen. En het ganse volk kwam tezamen tot Ozias, en tot de oversten der stad, jongelingen en vrouwen en kinderen, en riepen met luider stem en spraken tot al de oversten: God zij rechter tussen ons en tussen u, dat gij zulk een groot onrecht ons hebt aangedaan, en geen woorden van vrede hebt gesproken tot de kinderen Assurs.
14 En nu is er geen helper voor ons, maar God heeft ons in hun handen gegeven, dat wij voor hun ogen moeten neergeveld worden door dorst en groot verderf.
15 En nu, roept hen tot u, en geeft de gehele stad over tot buit aan het volk van Holofernes, en aan al zijn heerkracht.
16 Want het is ons beter, dat wij hun ten roof worden, zo zullen wij hun tot knechten zijn, en onze ziel zal leven, en wij zullen onze jonge kinderen met onze ogen niet zien sterven, en de zielen van onze vrouwen en kinderen versmachten.
17 Wij nemen tegen u tot getuigen de hemel en de aarde, en onze God en Heere onzer vaderen, die ons vergeldt naar onze misdaden, en naar de misdaden onzer vaderen, opdat hij niet doe naar deze woorden op de dag van heden.
18 En daar rees een groot en eendrachtig geschrei van allen in het midden der vergadering, en zij riepen tot God de Heere met luider stem.
19 En Ozias zeide tot hen: Hebt goede moed, broeders, laat ons nog vijf dagen standvastig blijven, waarin de Heere onze God zijn barmhartigheid over ons zal wenden, want hij zal ons tot het einde toe niet verlaten.
20 Doch zo deze voorbijgaan, en geen hulp over ons komt, zo zal ik naar uw woorden doen. En zo heeft hij het volk doen scheiden elk naar zijn legerplaats, en zij zijn naar de muren en torens van hun stad heengegaan; en hij heeft de vrouwen en kinderen naar hun huizen gezonden en zij waren in grote vernedering in de stad.

JUDITH HOOFDSTUK 8.
Judith een godzalige weduwe komt tussenbeide.

1 EN in die dagen hoorde zulks Judith, een dochter van Merari, de zoon van Ors, de zoon van Jozef, de zoon van Oziël, de zoon van Helkia, de zoon van Ananias, de zoon van Gedeon, de zoon van Rafam, de zoon van Akitho, de zoon van Elia, de zoon van Eliab, de zoon van Nathanaël, de zoon van Salamiël, de zoon van Sarasadaï, de zoon van Israël.
2 En haar man was geweest Manasse van dezelfde stam, en van hetzelfde geslacht, en hij was gestorven in de dagen des gerstenoogstes.
3 Want hij stond bij degene die de schoven bond in het veld, en de hitte kwam op zijn hoofd, en hij viel te bed, en stierf in zijn stad Bethulië, en zij begroeven hem bij zijn vaderen, in het veld dat tussen Dothaïm en Belamon ligt.
4 En Judith was in haar huis, in de weduwelijke staat, drie jaren en vier maanden.
5 En zij maakte zichzelf een tent op het dak van haar huis, en deed een zak om haar lendenen, en zij was bekleed met klederen ener weduwe.

6 En zij vastte al de dagen van haar weduwschap, behalve alleen de dagen voor de sabbat en de sabbatdagen, en de dagen voor de nieuwe maan en de dagen der nieuwe maan, en de feestdagen en de dagen der vreugde van het huis Israëls.
7 En zij was schoon van gedaante, en zeer fraai van aanzien, en Manasse haar man had haar nagelaten goud en zilver, en knechten en maagden, en vee en akkers, en zij hield zich daar op.
8 En daar was niemand die haar enige kwade zaak oplegde, want zij vreesde God zeer.
9 En Judith hoorde de kwade woorden des volks tegen de oversten, dewijl zij kleinmoedig waren vanwege de schaarsheid des waters; en Judith hoorde ook al de woorden die Ozias tegen hen gesproken had, hoe hij hun gezworen had de stad over te geven aan de Assyriërs, na vijf dagen; en zij zond haar maagd, die over al haar goederen gesteld was, en riep tot zich Ozias, en Chabrin, en Charmin, de oudsten van haar stad.
10 En zij kwamen tot haar, en zij zeide tot hen: Hoort mij nu, gij oversten der inwoners van Bethulië, want uw rede is niet recht, welke gij op deze dag tegen het volk gesproken hebt, en hebt de eed gesteld, die gij gesproken hebt, tussen God en ons, en hebt beloofd, dat gij de stad zult overgeven aan onze vijanden, indien binnen deze dagen de Heere zich niet wendt om ons te helpen.
11 En nu, wie zijt gijlieden, dat gij God op de huidige dag hebt verzocht, en hebt u in Gods plaats gezet, in het midden van de kinderen der mensen.
12 En gij onderzoekt nu de Heere, de Almachtige, maar zult in der eeuwigheid niets verstaan.
13 Want de diepte van het hart des mensen kunt gij niet doorgronden, en kunt niet vatten de woorden zijner bedenking, en hoe zult gij de God die al deze dingen geschapen heeft, onderzoeken, en zijn zin vernemen, en zijn gedachten verstaan?
14 Niet alzo, broeders, verwekt de Heere, onze God, niet tot gramschap. Want zo hij in deze vijf dagen ons niet helpen wil, hij heeft de macht om ons te beschutten in welke dagen hij wil, of ook om ons te verdelgen voor het aanschijn onzer vijanden.
15 Doch stelt gij de raadslagen van de Heere, onze God, niet ten pand, want God is niet als een mens, dat hij zou bedreigd worden, noch als een zoon des mensen, dat hij zou geoordeeld worden.
16 Daarom laat ons op zijn verlossing wachten, en hem aanroepen tot onze hulp, en Hij zal onze stem verhoren, indien het hem behagelijk is.
17 Dewijl in onze geslachten niemand is opgestaan, en ook op de huidige dag geen stam is, noch geslacht, noch volk, noch stad onder ons, welke de goden dient, die met handen gemaakt zijn.
18 Gelijk wel in de vorige dagen is geschied, om welke oorzaak onze vaders ten zwaard en ten roof overgegeven zijn, en zijn gevallen voor onze vijanden met een grote val.
19 Maar wij erkennen geen andere God dan hem, waarom wij hopen dat hij ons niet zal verachten, noch iemand van ons geslacht.
20 Want als wij ingenomen zijn, zal Judea niet meer zo genoemd worden, en onze heilige plaatsen zullen beroofd worden, en de Heere, onze God, zal de ontheiliging derzelve van onze mond eisen, en hij zal de dood onzer broederen, en de gevangenis des lands, en de verwoesting onzer erve op ons hoofd wenden onder de heidenen, waar wij ook zullen dienstbaar zijn. En wij zullen tot een aanstoot en tot een spot zijn voor degenen, die ons bezitten. Want onze dienstbaarheid zal niet gericht worden tot genade, maar de Heere, onze God, zal ze tot oneer zetten.
21 En nu, broeders, laat ons onze broederen een voorbeeld geven, want van ons hangt hun leven af, en het heiligdom, en het huis Gods, en het altaar steunt op ons. Boven dit alles, laat ons de Heere, onze God, danken die ons verzoekt, gelijk hij ook onze vaders verzocht heeft.
22 Gedenkt wat hij met Abraham al gedaan heeft.
23 En hoe hij Izaäk verzocht heeft, en wat Jakob al is overkomen in Mesopotamië in het land Syrië, als hij de schapen hoedde van Laban, zijns moeders broeder,

24 Want gelijk hij hen door vuur beproefd heeft tot onderzoeking huns harten, zo wreekt hij zich niet over ons, maar de Heere kastijdt degenen, die hem genaken, tot een waarschuwing.
25 En Ozias zeide tot haar: Alles wat gij gezegd hebt, dat hebt gij van goeder harte gezegd, en daar is niemand die uw woorden kan tegenstaan. Want uw wijsheid is heden niet eerst openbaar, maar van het begin uwer dagen heeft al het volk uw vernuft bekend, gelijkerwijs ook de bedenking uws harten goed is, maar het volk lijdt grote dorst en heeft ons gedwongen dat wij doen zouden volgens hetgeen wij hun beloofd hebben, en dat wij de eed over ons zouden brengen, die wij niet mogen overtreden.
26 En nu, bid gij voor ons, want gij zijt een godvrezende vrouw, en de Heere zal de regen zenden, opdat onze waterbakken vol worden, en wij niet meer gebrek lijden.
27 En Judith zeide tot hen: Hoort mij en ik zal een werk doen, hetwelk van geslacht tot geslacht zal komen tot onze nakomelingen.
28 Gijlieden zult deze nacht aan de poort staan, en ik zal met mijn dienstmaagd daaruit gaan, en binnen die dagen, na welke gij gezegd hebt de stad aan onze vijanden over te geven, zal de Heere Israël door mijn hand bezoeken.
29 Doch gijlieden zult niet onderzoeken wat ik doen zal, want ik zal u niet zeggen wat ik doe, totdat het zal volbracht zijn.
30 En Ozias en de oversten zeiden tot haar: Ga in vrede, en de Heere God ga voor u tot wraak over onze vijanden. En zij keerden weder uit haar tent, en gingen heen naar hun bestemde krijgsordeningen.

JUDITH HOOFDSTUK 9.
Judith grootmoedig zich en vraagt de Heere om hulp.

1 EN Judith viel op haar aangezicht, en legde as op haar hoofd, en ontblootte de zak, die zij aan had, en het was nu de tijd dat te Jeruzalem in het huis Gods het reukwerk van die avond geofferd werd, en Judith riep met luider stem tot de Heere, en zeide:
2 Heere, gij God mijns vaders Simeon, die het zwaard in zijn hand gegeven hebt tot wraak over de vreemden, die de schoot der maagd geopend hadden tot onreinheid, en de dij ontbloot hadden tot schaamte, en de schoot bevlekt hadden tot schande, (want gij hadt gezegd, het zal zo niet zijn) en die dat gedaan hadden, waarom gij hun oversten hebt gegeven om gedood te worden, en hun leger, hetwelk hun bedrog gekend had, tot bloed, en hebt de knechten geslagen met de geweldigen, en de geweldigen op hun tronen.
3 En hebt hun vrouwen gegeven tot een roof, en hun dochteren in gevangenis, en al de buit tot verdeling onder uw lieve kinderen, welke ook met uw ijver hebben geijverd, en een gruwel gehad hebben over de bevlekking huns bloeds, en hebben u tot een helper aangeroepen, o God, o mijn God, verhoor mij ook, die een weduwe ben.
4 Want gij hebt de dingen gedaan, welke voor die waren, en die dingen zelf, en die daarna zijn geschied, en weet de dingen die nu zijn, en die toekomende zijn, en, die dingen, die gij beraadslaagd hebt, zijn daar komen staan, en hebben gezegd: Ziet hier zijn wij.
5 Want al uw wegen zijn bereid, en uw oordeel is u tevoren bekend.
6 Want ziet, de Assyriërs zijn vermenigvuldigd in hun heerleger, zij zijn hoogmoedig op hun paarden en ruiters, en roemen op de arm van hun voetvolk. Zij hopen op hun schilden en lansen, en bogen, en slingers, en weten niet, dat gij de Heere zijt, die de krijgen verplettert; Heere is uw naam.
7 Breek gij hun geweld met uw kracht, en sla hun sterkte ter neder in uw toorn;
8 Want zij hebben voorgenomen uw heiligdom te ontheiligen,
9 En te bevlekken de tabernakel der rust van uw heerlijke naam, en met het breekijzer om te werpen de hoorn van uw altaar.
10 Zie op hun hoogmoed.

11 Zend uw toorn over hun hoofden,
12 En geef mijn hand (ik, die een weduwe ben) de sterkte, die ik bedacht heb.
13 Sla met mijn bedriegelijke lippen de knecht met de overste, en de overste met zijn dienaar.
14 Breek hun hoogmoed door de hand ener vrouw.
15 Want uw sterkte is niet in de menigte, noch uw vermogen in de geweldigen, maar gij zijt een God der nederigen; gij zijt een helper der kleinen, een aannemer der zwakken, een beschutter der vertwijfelenden, en een behouder dergenen, die geen hoop hebben.
16 Ja, ja, gij God mijns vaders, gij God van het erfdeel Israëls, gij Heere des hemels en der aarde, gij schepper der wateren, gij Koning van al uw schepselen,
17 Verhoor gij toch mijn gebed,
18 En geef dat mijn rede en mijn bedrog hun tot een wonde en striem worde, die zo harde raadslagen genomen hebben tegen uw verbond, en tegen uw geheiligd thuis, en tegen de spits des bergs Sion, en tegen het huis der bezitting van uw kinderen;
19 En maak, dat men onder al uw volk en alle stammen wete en bevinde, dat gij de God zijt aller kracht en sterkte, en dat er geen ander beschutter van het geslacht Israëls is dan gij.

JUDITH HOOFDSTUK 10
Judith komt in het van de vijand.

1 EN het geschiedde toen zij ophield van roepen tot de God Israëls, en al deze woorden geëindigd had.
2 Dat zij opstond van haar voetval en riep haar dienstmaagd, en kwam beneden in het huis, waar zij zich ophield in de dagen der sabbatten, en in haar feestdagen, en zij legde de zak af, waarmede zij bekleed was, en trok haar weduwklederen uit.
3 En zij wies haar lichaam geheel met water, en zalfde dat met kostelijke dikke zalf, en zij vlocht het haar van haar hoofd, en zette een hoofdsiersel daarop, en deed haar vreugde-klederen aan, waarmede zij bekleed was in de dagen van het leven haars mans Manasse.
4 En zij deed pantoffelen aan haar voeten, en deed haar armringen aan, en halsbanden, en ringen, en oorringen, en al haar sieraad, en versierde zich zeer, tot bedrog van de ogen der mannen, zovelen haar aanzien zouden.
5 En zij gaf haar dienstmaagd een lederen fles met wijn, en een kruik met olie, en vulde een male met meel, en met vijgen, en reine broden, en bond al haar vaten om en om, en legde ze deze op.
6 En zij gingen uit naar de poort der stad Bethulië, en vonden aan deze staande Ozias, en de oudsten der stad Chabrin en Charmin.
7 Als zij nu haar zagen, en hoe haar aangezicht hersteld en haar kleding veranderd was, zo verwonderden zij zich uitermate zeer over haar schoonheid.
8 En zeiden tot haar: God, de God onzer vaderen, make u aangenaam, en volbreng uw aanslagen, tot roem van de kinderen Israëls en verhoging van Jeruzalem. En zij bad God aan,
9 En zeide tot hen: Beveelt dat mij de poort der stad opengedaan worde en ik zal uitgaan om de dingen te volbrengen, waarvan gij met mij hebt gesproken, en zij bevalen de jongelingen haar open te doen, gelijk zij gesproken had, en zij deden alzo.
10 En Judith ging uit, en haar maagd met haar, en de mannen der stad zagen haar na, totdat zij de berg afgegaan, en totdat zij het dal doorgegaan was, en zij haar niet meer zagen.
11 Toen gingen deze in het dal recht heen en de voorwacht der Assyriërs kwam haar tegen, en grepen haar, en vraagden haar: Wiens zijt gij? en vanwaar komt gij? en waar gaat gij heen?
12 En zij zeide: Ik ben een Hebreeuwse vrouw, en vlucht van hen weg want zij zullen aan u overgegeven worden, om vernield te worden.
13 En ik kom tot het aangezicht van Holofernes de veldoverste uws legers, om hem waarachtige woorden te boodschappen, en ik zal een weg voor hem wijzen, waardoor hij

trekken zal, en het gehele gebergte veroveren, en van zijn mannen zal niemand omkomen, noch iets dat leven heeft.
14 Als nu de mannen haar woorden hoorden, en haar aangezicht aanmerkten, zo was het voor hen zeer wonderlijk in schoonheid.
15 En zij zeiden tot haar: Gij hebt uw leven behouden, dewijl gij u gehaast hebt af te komen tot het aangezicht onzes Heeren. En nu, ga voort tot zijn tent, en enigen van ons zullen u geleiden, totdat zij u in zijn handen zullen leveren.
16 Wanneer gij nu voor hem staat, zo zijt niet bevreesd in uw hart, maar boodschap hem naar uw woorden, en hij zal u weldoen. En zij verkozen uit zich honderd mannen, en voegden die bij haar en haar maagd, en die brachten haar aan de tent van Holofernes, en daar kwam een oploop door het gehele leger, want haar aankomst werd ruchtbaar door de tenten. En zij kwamen en omringden haar, gelijk zij stond buiten de tent van Holofernes, totdat zij hem de boodschap van haar gedaan hadden. En zij waren verwonderd over haar schoonheid, en zij verwonderden zich over de kinderen Israëls om harentwil, en de een zeide tot de ander: Wie zou dit volk kunnen verachten, dat zodanige vrouwen onder zich heeft; daarom is het niet goed dat één man van hen overblijve, welke overgelaten zijnde het gehele land door listigheid zou kunnen bedriegen.
17 En de kamerlingen van Holofernes, en al zijn dienaars kwamen uit, en brachten haar in de tent.
18 En Holofernes rustte op zijn bed onder een behangsel, hetwelk van purper, en goud, en smaragden, en kostelijke stenen was tezamen geweven, en zij boodschapten hem van haar, en hij kwam uit in de voortent, en hem werden zilveren lampen voorgedragen.
19 En als Judith voor zijn aangezicht en dat zijner dienaren kwam, verwonderden zij zich allen over de schoonheid haars aanschijns, en zij, nedervallende op haar aangezicht, aanbad hem, en zijn dienstknechten richtten haar op.

JUDITH HOOFDSTUK 11.
De krijgsoverste heeft een behagen aan Judith

1 EN Holofernes zeide tot haar: Heb goede moed, vrouwe, en uw hart zij niet bevreesd, want ik heb geen mens leed gedaan, die Nabuchodonosor, de koning der ganse aarde, heeft begeerd te dienen.
2 En nu, indien uw volk, dat op dit gebergte woont, mij niet veracht had, ik zou mijn spies tegen hem niet opgeheven hebben, doch zij zelf hebben zich dit aangedaan.
3 Maar nu, zeg mij, waarom gij van hen gevloden en tot ons gekomen zijt, want gij komt tot uw behoudenis; heb goede moed, gij zult deze nacht bij het leven blijven, en ook voortaan; want daar is niemand die u zal verongelijken, maar een ieder zal u weldoen, gelijk als geschiedt de knechten mijns Heeren, van de koning Nabuchodonosor.
4 En Judith zeide tot hem: Neem de woorden uwer dienstmaagd aan, en laat uw dienstmaagd voor uw aanschijn spreken, en ik zal deze nacht mijn Heere geen leugen boodschappen. En indien gij de woorden uwer dienstmaagd zult volgen, zo zal God de zaak met u volkomen uitvoeren, en mijn Heere zal niet vervallen van zijn aanslagen.
5 Want zo waar als Nabuchodonosor, de koning der gehele aarde, leeft, en zo waar als zijn kracht leeft, die u uitgezonden heeft om alle zielen met orde te richten, zo zullen niet alleen de mensen door u hem dienen, maar ook de dieren des velds en de beesten, en de vogelen des hemels zullen door uw geweld onder Nabuchodonosor en zijn ganse huis leven.
6 Want wij hebben van uw wijsheid gehoord, en van de vernuftige daden uws harten, en het wordt verkondigd in het gehele aardrijk, dat gij alleen kloek zijt in geheel het koninkrijk, en machtig in wetenschap, en wonderlijk in de krijgsordeningen.

7 En nu wat aangaat de rede, die Achior gesproken heeft in uw raad, wij hebben zijn woorden gehoord, dewijl hem de mannen van Bethulië gekregen hebben, en hij heeft hun aangezegd alles wat hij voor u uitgesproken heeft. Daarom, heersende heer, verwerp zijn rede niet, maar laat ze u ter harte gaan, dewijl zij waarachtig is.
8 Want over ons geslacht wordt geen wraak genomen, en het zwaard overweldigt het niet, tenzij dat zij tegen hun God gezondigd hebben.
9 Maar nu, opdat mijn Heere niet tevergeefs en zonder iets uit te richten zou zijn, zo is de dood hun over het aanschijn gevallen, en een zonde heeft hen ingenomen, waardoor zij hun God zullen vertoornen, zo wanneer zij deze onbehoorlijkheid zullen hebben begaan.
10 Want dewijl hun de spijs ontbroken heeft, en al het water zeer weinig is geworden, zo hebben zij beraadslaagd de hand te slaan aan hun lastbeesten, en hebben besloten tot spijs te gebruiken al hetgeen God in zijn wetten hun verboden heeft te eten.
11 Zij hebben ook voorgenomen tot spijs te gebruiken de eerstelingen van koren, en de tienden van wijn en van olie, welke zij bewaard hebben en geheiligd voor de priesters, die te Jeruzalem voor het aanschijn onzes Gods staan, welke zelfs niemand uit het volk met de handen betaamt aan te raken.
12 En zij hebben enigen naar Jeruzalem gezonden (omdat ook die daar wonen hetzelfde hebben gedaan), die hun zouden overbrengen de toelating van de raad; en het zal geschieden, als hun dit zal geboodschapt zijn, en zij zullen hebben gedaan, dat zij u zullen overgegeven worden, om vernield te worden op die dag.
13 Daarom, ik, uw dienstmaagd, dit alles wetende, ben van hun aangezicht gevloden, en God heeft mij gezonden, om met u dingen te doen, waarover zich in het gehele aardrijk zullen ontzetten, zo velen als er van horen zullen.
14 Want uw dienstmaagd vreest God, dienende nacht en dag de God des hemels. En nu ik zal bij u blijven, mijn heer, en uw dienstmaagd zal des nachts uitgaan in het dal, en ik zal God aanbidden, en Hij zal mij verkondigen wanneer zij hun zonden zullen begaan hebben; en ik zal komen en u zulks aanbrengen, en gij zult met uw gehele macht uittrekken; en daar is geen van hen, die u zal wederstaan.
15 En ik zal u leiden door het midden van Judea, totdat gij komt voor Jeruzalem.
16 En ik zal uw stoel in het midden van hen zetten, en gij zult hen drijven gelijk schapen, die geen herder hebben, en daar zal niet een hond zijn, die met zijn tong tegen u zal bassen;
17 Want deze dingen zijn mij aangezegd naar mijn voorwetenschap, en zijn mij geboodschapt, en ik ben gezonden om die u weder te boodschappen.
18 Deze haar redenen behaagden Holofernes en al zijn dienstknechten, en zij verwonderden zich over haar wijsheid, en zeiden:
19 Daar is dergelijke vrouw niet van het ene einde der aarde tot het andere einde, in schoonheid van aangezicht, en wijsheid van spreken.
20 En Holofernes zeide. tot haar: God heeft welgedaan, dat Hij u voor dit volk heeft afgezonden, opdat in onze handen kracht zij, en degenen die mijn Heere verachten, verdorven worden.
21 En nu, gij zijt schoon van gestalte en kloek zijn uw redenen, indien gij dan zult doen gelijk gij gezegd hebt, zo zal uw God mijn God zijn, en gij zult in het huis des konings Nabuchodonosor wonen, en gij zult vermaard zijn door het gehele land.

JUDITH HOOFDSTUK 12
Judith verzoekt 3 dagen in het leger te blijven

1 EN hij beval dat men haar brengen zou in de kamer waar zijn zilverwerk bewaard werd, en hij gelastte dat men haar zou opdissen van zijn spijs, en dat zij drinken zou van zijn wijn.

2 Maar Judith zeide: Ik zal daarvan niet eten, opdat geen aanstoot daaruit ontsta, maar uit hetgeen mij volgt, zal mij toegediend worden.
3 En Holofernes zeide tot haar: Maar wanneer het op zal zijn, dat bij u is, vanwaar zullen wij dergelijke halen, om u te geven, want daar is niemand van uw geslacht onder ons.
4 En Judith zeide tot hem: Zo waarachtig als uw ziel leeft, mijn heer, uw dienstmaagd zal niet opgeteerd hebben hetgeen ik bij mij heb, of de Heere zal door mijn hand gedaan hebben, hetgeen Hij heeft beraadslaagd.
5 En de dienaars van Holofernes brachten haar in de tent, en zij sliep tot de middernacht; en zij stond op tegen de morgenwake.
6 En zij zond tot Holofernes, zeggende: Mijn Heere beveel toch, dat men toelate dat zijn dienstmaagd tot het gebed uitga; en Holofernes beval zijn lijfwachten, dat zij haar niet verhinderden.
7 En zij verbleef in het leger drie dagen, en zij ging des nachts uit naar het dal van Bethulië, en zij wies zich in het leger, in de waterfonteinen.
8 En als zij weder opkwam, bad zij de Heere, de God Israëls, dat Hij haar weg richten wilde, tot oprichting van de kinderen haars volks.
9 En inkomende, bleef zij rein in de tent, totdat men haar haar spijs bracht tegen de avond.
10 En het geschiedde op de vierde dag, dat Holofernes een maaltijd aanrichtte, alleen voor zijn dienstknechten, en riep niemand daartoe dergenen, die over de gemene zaken waren, en hij zeide tot Bagoas de kamerling, welke over alles gesteld was dat hem toebehoorde: Ga toch heen en overreed de Hebreeuwse vrouw die bij u is, dat zij bij ons kome, en met ons ete en drinke.
11 Want zie, het is schande voor ons dat wij zodanige vrouw zouden laten gaan, zonder gemeenschap met haar te hebben, want zo wij haar niet tot ons trekken, zij zal ons bespotten.
12 En Bagoas ging uit van Holofernes, en kwam tot haar en zeide: Dat de schone jonkvrouw zich niet bezware zelf tot mijn Heere te komen, om door zijn aanschijn verheerlijkt te worden, en met ons tot vrolijkheid wijn te drinken, en op deze dag te worden als een van de dochteren der Assyriërs, welke in het huis van Nabuchodonosor staan.
13 En Judith zeide tot hem: Wie ben ik, die mijn Heere zou tegenspreken?
14 Want al wat behagelijk zal zijn in zijn ogen, dat zal ik vlijtig doen; en dit zal mij een verheuging zijn, tot aan de dag mijns doods.
15 Zo stond zij op en versierde zich met haar kleding, en met al haar vrouwensiersel; en haar dienstmaagd kwam toe, en spreidde voor haar, recht over Holofernes, op de aarde, de vellen, die zij van Baogas ontvangen had tot haar dagelijks gebruik, opdat zij daarop nederzitten, en eten mocht; en Judith kwam in, en zat neder.
16 En het hart van Holofernes ontzette zich tegen haar, en zijn ziel werd bewogen, en was uitermate begerig om met haar gemeenschap te hebben, en hij zocht de gelegene tijd, om haar te verleiden, van de dag af dat hij haar gezien had.
17 En Holofernes zeide tot haar: Drink toch, en zijt met ons vrolijk.
18 En Judith zeide: Ja, Heer, ik wil drinken, want mijn leven is op deze dag meer verheven dan het geweest is van al de dagen mijner geboorte.
19 En zij nam, en at, en dronk voor hem, hetgeen haar dienstmaagd bereid had.
20 En Holofernes was vrolijk over haar, en dronk zeer veel wijn, zodat hij nooit zo veel op één dag gedronken had, van dat hij geboren was.

JUDITH HOOFDSTUK 13.
Judith blijft alleen in de tent van Holofernes en doodt hem

1 EN hij beval dat men haar brengen zou in de kamer waar zijn zilverwerk bewaard werd, en hij gelastte dat men haar zou opdissen van zijn spijs, en dat zij drinken zou van zijn wijn.

2 Maar Judith zeide: Ik zal daarvan niet eten, opdat geen aanstoot daaruit ontsta, maar uit hetgeen mij volgt, zal mij toegediend worden.
3 En Holofernes zeide tot haar: Maar wanneer het op zal zijn, dat bij u is, vanwaar zullen wij dergelijke halen, om u te geven, want daar is niemand van uw geslacht onder ons.
4 En Judith zeide tot hem: Zo waarachtig als uw ziel leeft, mijn heer, uw dienstmaagd zal niet opgeteerd hebben hetgeen ik bij mij heb, of de Heere zal door mijn hand gedaan hebben, hetgeen Hij heeft beraadslaagd.
5 En de dienaars van Holofernes brachten haar in de tent, en zij sliep tot de middernacht; en zij stond op tegen de morgenwake.
6 En zij zond tot Holofernes, zeggende: Mijn Heere beveel toch, dat men toelate dat zijn dienstmaagd tot het gebed uitga; en Holofernes beval zijn lijfwachten, dat zij haar niet verhinderden.
7 En zij verbleef in het leger drie dagen, en zij ging des nachts uit naar het dal van Bethulië, en zij wies zich in het leger, in de waterfonteinen.
8 En als zij weder opkwam, bad zij de Heere, de God Israëls, dat Hij haar weg richten wilde, tot oprichting van de kinderen haars volks.
9 En inkomende, bleef zij rein in de tent, totdat men haar haar spijs bracht tegen de avond.
10 En het geschiedde op de vierde dag, dat Holofernes een maaltijd aanrichtte, alleen voor zijn dienstknechten, en riep niemand daartoe dergenen, die over de gemene zaken waren, en hij zeide tot Bagoas de kamerling, welke over alles gesteld was dat hem toebehoorde: Ga toch heen en overreed de Hebreeuwse vrouw die bij u is, dat zij bij ons kome, en met ons ete en drinke.
11 Want zie, het is schande voor ons dat wij zodanige vrouw zouden laten gaan, zonder gemeenschap met haar te hebben, want zo wij haar niet tot ons trekken, zij zal ons bespotten.
12 En Bagoas ging uit van Holofernes, en kwam tot haar en zeide: Dat de schone jonkvrouw zich niet bezware zelf tot mijn Heere te komen, om door zijn aanschijn verheerlijkt te worden, en met ons tot vrolijkheid wijn te drinken, en op deze dag te worden als een van de dochteren der Assyriërs, welke in het huis van Nabuchodonosor staan.
13 En Judith zeide tot hem: Wie ben ik, die mijn Heere zou tegenspreken?
14 Want al wat behagelijk zal zijn in zijn ogen, dat zal ik vlijtig doen; en dit zal mij een verheuging zijn, tot aan de dag mijns doods.
15 Zo stond zij op en versierde zich met haar kleding, en met al haar vrouwensiersel; en haar dienstmaagd kwam toe, en spreidde voor haar, recht over Holofernes, op de aarde, de vellen, die zij van Baogas ontvangen had tot haar dagelijks gebruik, opdat zij daarop nederzitten, en eten mocht; en Judith kwam in, en zat neder.
16 En het hart van Holofernes ontzette zich tegen haar, en zijn ziel werd bewogen, en was uitermate begerig om met haar gemeenschap te hebben, en hij zocht de gelegene tijd, om haar te verleiden, van de dag af dat hij haar gezien had.
17 En Holofernes zeide tot haar: Drink toch, en zijt met ons vrolijk.
18 En Judith zeide: Ja, Heer, ik wil drinken, want mijn leven is op deze dag meer verheven dan het geweest is van al de dagen mijner geboorte.
19 En zij nam, en at, en dronk voor hem, hetgeen haar dienstmaagd bereid had.
20 En Holofernes was vrolijk over haar, en dronk zeer veel wijn, zodat hij nooit zo veel op één dag gedronken had, van dat hij geboren was.

JUDITH HOOFDSTUK 13.
Judith doodt Holofernes

1 EN als het laat geworden was, zo haastten zich zijn dienstknechten om te scheiden, Bagoas sloot de tent van buiten toe, en deed van zich gaan allen, die voor zijn Heere stonden.

2 En zij gingen heen naar hun bedden, want zij waren allen vermoeid, omdat de maaltijd zeer lang geduurd had; en Judith werd alleen gelaten in de tent.
3 En Holofernes was voorover op zijn bed gevallen, want de wijn had hem zeer bevangen.
4 Judith nu had haar dienstmaagd bevolen, dat zij buiten haar slaapkamer zou staan, en haar uitgang waarnemen, gelijk dagelijks geschied was. Want zij zeide, dat zij uitgaan zou tot haar gebed, en zij had met Bagoas dergelijke woorden gesproken; en zij gingen allen weg van haar aanschijn, en daar werd niemand, noch klein noch groot, in de slaapkamer gelaten.
5 En Judith staande voor zijn bed, zeide in haar hart:
6 O Heere, gij God aller kracht, zie te dezer ure aan de werken mijner handen, tot verhoging Jeruzalems, want het is nu de rechte tijd, om uw erve te hulp te komen, en mijn aanslag uit te voeren, tot verwondering der vijanden, die tegen ons opgestaan zijn.
7 En zij ging naar de sponde van het bed, die aan Holofernes' hoofd was, en zij nam zijn sabel vandaar, en nabij komende aan het bed, greep zij het haar van zijn hoofd aan en zeide:
8 Sterk mij, o God Israëls, op deze dag.
9 En zij sloeg tweemaal in zijn hals met al haar kracht: en hieuw hem zijn hoofd af, en zij wentelde het lichaam van het bed.
10 En nam het behangsel van de pilaren weg.
11 En een weinig daarna ging zij uit, en gaf haar dienstmaagd het hoofd van Holofernes over, en die stak het in de zak harer spijs.
12 En zij beiden gingen tezamen uit, naar haar gewoonte, en door het leger gegaan zijnde, gingen zij rondom dat dal heen, en klommen op de berg der stad Bethulië, en kwamen aan haar poorten.
13 En Judith zeide van verre tot degenen, die de wacht hadden over de poorten: Doet open! doet toch de poort open, God, onze God, is met ons om nog kracht te bewijzen in Israël, en tegen de vijanden, gelijk hij ook heden gedaan heeft.
14 En het geschiedde als de mannen dier stad haar stem hoorden, dat zij zich haastten om af te komen naar hun stadspoort, en zij riepen de oudsten der stad bijeen.
15 En zij liepen allen tezamen van de minste tot de meeste, want het dacht hun vreemd, dat zij kwam en zij deden de poort open, en ontvingen haar.
16 En zij ontstaken vuur om te lichten, en omringden haar.
17 Maar zij sprak tot hen met luider stem:
18 Looft God, looft Hem; looft God, die zijn barmhartigheid van het huis Israëls niet afwendt, maar hij heeft onze vijanden verwond door mijn hand, in deze nacht.
19 En zij trok het hoofd van Holofernes uit de zak, en toonde het, en zeide tot hen: Ziet hier het hoofd van Holofernes, de veldoverste van het leger der Assyriërs, en ziet hier, en ziet het behangsel onder hetwelk hij gelegen heeft in zijn dronkenschap, en de Heere heeft hem geslagen door de hand ener vrouw.
20 En zo waarachtig als de Heere leeft, die mij bewaard heeft in mijn weg, die ik heengegaan ben, dat mijn aangezicht hem heeft verleid tot zijn verderf, en hij heeft geen zonde tot bevlekking en schaamte met mij begaan.
21 En al het volk ontzette zich zeer, en zich nederbuigende, aanbaden zij God.
22 En zeiden eendrachtiglijk: Geloofd zijt gij, o onze God, die op de huidige dag de vijanden van uw volk teniet hebt gemaakt.
23 En Ozias zeide tot haar: Gezegend zijt gij, o dochter, voor de hoogste God, boven alle vrouwen, die op de aarde zijn.
24 En geloofd zij de Heere God, die de hemel en de aarde geschapen heeft, die u geleid heeft tot verwonding des hoofds van de overste onzer vijanden.
25 Want uw hoop zal niet geweerd worden uit het hart der mensen, die de kracht Gods zullen gedenken, tot in der eeuwigheid; en God doe u dit tot een eeuwige verhoging, en bezoeke u

met allerlei goed, opdat gij uw leven niet gespaard hebt, om der vernedering wil van ons geslacht, maar zijt onze val tegengegaan, dewijl gij oprecht voor onze God hebt gewandeld.
26 En al het volk zeide: Het zij alzo! het zij alzo!

JUDITH HOOFDSTUK 14.
De Joden vallen de Assyriërs aan

1 EN Judith zeide tot hen: Hoort mij nu broeders, en neemt dit hoofd, en hangt dat uit, op de tinne van onze stadsmuur.
2 En wanneer de morgenstond zal aanlichten, en de zon op aarde opgaan, zo zal een iegelijk van u zijn krijgsuitrusting nemen, en gij allen, die kloeke mannen zijt, zult uitgaan buiten de stad, en zult een overste stellen tegen hen, als of gij wildet nederdalen in het veld, tegen de eerste wacht der kinderen van Assur, maar gij zult niet henen afgaan.
3 En zij zullen hun wapenen nemen, en naar hun legers heentrekken, en zullen de hoofdlieden van het leger der Assyriërs opwekken.
4 En zij zullen gelijkelijk lopen tot de tent van Holofernes, en zullen hem niet vinden, en een vrees zal op hen vallen, en zij zullen voor uw aangezicht vlieden.
5 En gijlieden zult hen achtervolgen, mitsgaders allen die in de gehele landpale Israëls wonen, en zult hen nedervellen in hun wegen.
6 Maar eer gij dat doet, zo roept mij Achior, de Ammoniet, opdat hij zie en kenne degene, die het huis Israëls veracht heeft, en die hem tot ons als tot de dood heeft afgezonden; en zij riepen Achior uit het huis van Ozias. Als hij nu kwam, en het hoofd van Holofernes zag, in de hand van een man onder de vergadering des volks, zo viel hij op zijn aangezicht, en is in onmacht gevallen; maar als zij hem verkwikt hadden viel hij aan de voeten van Judith, en aanbad haar en zeide: Gezegend zijt gij in alle tenten van Juda, en onder alle volken; die van uw naam horen, die zullen zich ontzetten; en nu, verhaal mij al hetgeen gij in deze dagen gedaan hebt. En Judith verhaalde hem in het midden des volks, al hetgeen zij gedaan had, van de dag aan dat zij uitgegaan was, totdat zij met hen sprak; en als zij ophield van spreken, zo juichte het volk met luider stem, en verhief een stem van vreugde in hun stad.
7 En Achior ziende al hetgeen de God Israëls gedaan had, geloofde zeer aan God, en besneed het vlees zijner voorhuid, en werd tot het huis Israëls toegevoegd tot op deze dag.
8 Wanneer nu de morgenstond aanbrak, zo hingen zij het hoofd van Holofernes van de muur uit, en alle mannen Israëls namen hun wapenen, en vielen uit met benden tot aan de opgang des bergs, en de Assyriërs, zo haast zij hen zagen, zonden tot hun bevelhebbers,
9 Deze nu kwamen tot hun krijgsoversten en kolonels, en tot een ieder die over hen te gebieden had, en zij kwamen tot de tent van Holofernes, en zeiden tot degenen die over al zijn zaken gesteld was:
10 Wek toch onze Heere op, want de slaven durven tot ons nederkomen in de krijg, opdat zij geheel verdelgd worden.
11 En Bagoas ging binnen, en klopte aan de voorzaal der tent:,
12 Want hij vermoedde, dat hij bij Judith sliep.
13 En als hij niemand hoorde, deed hij open, en kwam in de slaapkamer.
14 En vond hem dood op de vloer geworpen, en zijn hoofd was hem afgehouwen; en hij riep met luider stem, met geschrei, en gezucht, en sterk getier, en verscheurde zijn klederen.
15 En hij ging in de tent waar Judith zich ophield, en vond haar niet, en hij sprong tot het volk uit roepende: Die slaven hebben trouweloos gehandeld: een Hebreeuwse vrouw heeft schaamte gebracht over het huis des konings Nabuchodonosors, want ziet Holofernes ligt ter aarde, en zijn hoofd is niet op hem.
16 Als nu de oversten van het leger der Assyriërs deze woorden hoorden, zo scheurden zij hun klederen, en hun ziel werd zeer beroerd.

17 En hun geschrei en geroep werd groot in het midden van het leger.

JUDITH HOOFDSTUK 15.
De Assyriërs vluchten

1 EN als die in de tenten waren dat hoorden, ontzetten zij zich over hetgeen geschied was, en vrees en beving viel op hen.
2 En daar was geen mens die staande bleef voor het aanschijn zijns naasten, maar liepen weg, en vluchtten gezamenlijk op alle wegen van het vlakke veld, en van het gebergte; en die zich gelegerd hadden op het gebergte rondom Bethulië, werden ook op de vlucht gebracht.
3 En toen vielen tegen hen uit alle strijdbare mannen van de kinderen Israëls.
4 En Ozias zond naar Bethomasthem en Bebaï, en Chebaï, en Chela, en in alle landpalen van Israël, die boodschappen zonden hetgeen er geschied was, opdat zij allen op de vijanden zouden uitvallen, om hen uit te roeien.
5 Als nu de kinderen Israëls zulks gehoord hadden, vielen zij allen eendrachtiglijk op hen aan en sloegen hen tot Choba toe; desgelijks ook die van Jeruzalem daar gekomen waren, en uit het ganse gebergte, want zij boodschapten hun wat het leger van hun vijanden overkomen was.
6 En die van Gileäd en van Galilea sloegen hen met een grote slachting, totdat zij voorbij Damaskus en haar landpalen gekomen zijn,
7 De anderen nu, die te Bethulië woonden, vielen in het leger der Assyriërs en beroofden hen, en verrijkten zich daarbij zeer.
8 En de kinderen Israëls wedergekeerd zijnde van de slag, vermeesterden de overigen; en de vlekken en de steden in het gebergte en op het vlakke veld kregen veel buit, want daar was een zeer grote menigte.
9 En Joachim, de hogepriester, en de raad van de kinderen Israëls, die te Jeruzalem hun woning hadden, kwamen om te aanschouwen het goede dat God Israël gedaan had, en om Judith te zien, en met haar vreedzaam te spreken.
10 En als zij tot haar inkwamen, zegenden zij haar allen eendrachtig, en zeiden tot haar:
11 Gij zijt de verhoging Israëls, gij zijt een grote heerlijkheid Israëls. Gij zijt een grote roem van ons geslacht. Gij hebt dit alles gedaan door uw hand. Gij hebt aan Israël goed gedaan, en God hebbe een welgevallen daaraan. Zijt gezegend voor de Almachtige Heere, ten eeuwigen tijde, en al het volk zeide: Het zij alzo!
12 En al het volk plunderde het leger, dertig dagen lang.
13 En zij gaven aan Judith de tent van Holofernes, en al het zilverwerk, en de bedden, en de bekkens, en al zijn huisraad, en zij nam het aan, en zij legde het op haar muilezel en zij spande haar wagens in, en zij laadde dat op dezelve.
14 En al de vrouwen Israëls liepen te zamen om haar te zien, en zij zegenden haar, en zij maakten zich een rei uit haar midden.
15 En nam groene takken in haar handen, en gaf ook de vrouwen die bij haar waren, en zij kroonden zich en degenen, die bij haar waren met olijftakken. En zij ging voor het ganse volk in de rei, leidende al de vrouwen, en alle mannen Israëls volgden gewapend met kransen, en met lofzangen in hun monden.

JUDITH HOOFDSTUK 16
Judith zingt Gode lofzangen.

1 EN Judith begon deze dankzegging te zingen onder gans Israël, en het gehele volk zong deze lofzang haar na.

2 En Judith zeide: Begint de lof mijns Heeren met tambourijn; zing mijn Heere met cimbalen, en dicht Hem kunstig een nieuwe Psalm; verheft, en roept zijn naam aan.
3 Want de Heere is een God, die de krijgen vermorzelt: want hij heeft in zijn leger, in het midden des volks, mij verlost, uit de hand dergenen, die mij vervolgden.
4 Assur kwam uit de gebergten van het noorden;
5 Hij kwam in met vele duizenden zijner macht, welker menigte verstopte de waterbeken, en hun ruiterij bedekte de heuvelen.
6 Hij zeide, dat hij mijn landpalen zou verbranden, en dat hij mijn jonge mannen zou ombrengen door het zwaard, en mijn zuigelingen tegen de aarde slaan, en mijn jonge kinderen tot buit geven, en mijn maagden wegroven.
7 De Heere, de Almachtige, heeft hen teniet gemaakt, door de hand ener vrouw.
8 Want hun machtige is niet gevallen door jonge mannen, en de kinderen der Titanen hebben hem niet verslagen, en de grote reuzen hebben hem niet aangegrepen, maar Judith, de dochter van Merari, heeft hem machteloos gemaakt, door de schoonheid van haar aangezicht.
9 Want zij deed de klederen harer weduwschap uit, tot verhoging dergenen die benauwd waren in Israël.
10 Zij zalfde haar aangezicht met welriekende zalf, en had haar haar gebonden in een hulsel, en zij nam een linnen kleding, om hem te bedriegen.
11 Haar schone pantoffelen hebben zijn oog weggerukt, en haar schoonheid heeft zijn ziel gevangen genomen, en de sabel is door zijn hals gegaan.
12 De Perzen beefden voor haar stoutheid, en de Meden ontzetten zich over haar dapperheid.
13 Toen juichten mijn nederigen, en riepen mijn zwakken, en zij zijn verbaasd geworden; die verhieven hun stem, en zij zijn teruggekeerd.
14 De zonen der jonge vrouwen hebben hen doorstoken, en als kinderen der overlopers hebben zij hen gewond, zij zijn vergaan door het Heere des Heeren, mijns Gods.
15 Ik zal mijn God een lofzang zingen.
16 Heere, gij zijt groot en heerlijk, wonderlijk in kracht, en onverwinnelijk.
17 Dat al uw schepsel u diene, want gij hebt het gezegd, en zij zijn geworden. Gij hebt uw geest uitgezonden, en hij heeft ze gebouwd, en daar is niemand die uw stem zal wederstaan.
18 Want de bergen zullen uit de fundamenten met hun wateren bewogen worden, de steenrotsen zullen van uw aangezicht, gelijk was, versmelten.
19 Maar gij zult genadig zijn degenen die u vrezen, want alle offerande ten goeden reuk, is een klein ding voor u, en al het vette tot brandoffer is het allerminste, maar die de Heere vreest is altijd groot.
20 Wee de volken, die tegen mijn geslacht opstaan, de Heere, de almachtige, zal over hen wraak doen, in de dag des gerichts.
21 Hij zal vuur en wormen in hun vlees geven, en zij zullen door de pijn tot in eeuwigheid huilen.
22 En als zij nu te Jeruzalem gekomen waren, aanbaden zij God, en toen het volk gereinigd was, offerden zij hun brandofferen en hun gewillige offeren, en hun gaven.
23 En Judith hing op in de tempel al de vaten van Holofernes, die het volk haar gegeven had, en het behangsel, dat zij uit zijn slaapkamer genomen had, gaf zij tot een heilige gift voor de Heere.
24 En het volk was vrolijk te Jeruzalem, voor het heiligdom, drie maanden lang, en Judith bleef bij hen.
25 En na die dagen trok een iegelijk weder naar zijn erve, en Judith kwam weder naar Bethulië, en bleef bij haar goederen.
26 En zij was in haar tijd zeer geëerd in het gehele land.
27 En velen begeerden haar te hebben, maar geen man bekende haar al de dagen haars levens, van de dag dat haar man Manasse gestorven, en tot zijn volk vergaderd was.

28 En zij nam zeer toe, en was zeer groot, en zij werd oud in het huis haars mans, honderdenvijf jaren, en zij stelde haar maagd in vrijheid, en zij stierf te Bethulië, en zij begroeven haar in de spelonk van haar man Manasse, en het huis Israëls droeg zeven dagen lang rouw over haar.
29 En zij deelde haar goederen, eer zij stierf, aan al de naaste vrienden van haar man Manasse, en aan de naaste vrienden van haar geslacht.
30 En daar was niemand meer, die de kinderen Israëls enige vrees aandeed, in de dagen van Judith, noch ook in vele dagen, nadat zij gestorven was.

HET BOEK DER WIJSHEID

Dit boek wordt - ten onrechte - ook wel 'De wijsheid van Salomo' genoemd. Het is geschreven door een Jood in Alexandrië, in de eerste eeuw v. C., wellicht met de intentie om te laten zien dat het Joodse godsbeeld niet strijdig zou zijn met Griekse filosofie.
Het Boek der Wijsheid was opgenomen in de Septuaginta, en in de Vulgaat. Tijdens de reformatie werd het door protestanten uit de bijbel gelaten, omdat het in tegenstelling tot de overige boeken van het oude testament niet in het Hebreeuws of Aramees maar in het Grieks was geschreven.
Katholieken beschouwen het als een deuterocanoniek geschrift, d.w.z. wel behorend tot de bijbel maar tweederangs.
De hemelse wijsheid wordt als een vrouw voorgesteld.

Het boek bestaat uit 2 delen. Het 1e deel hoofdstuk 1-10 bevat een aanbeveling der wijsheid als de bron van waarde Gods vereniging. Terwijl de dwaasheid de bron is van afgoderij. Hier wordt koning Salomo sprekende ingevoerd.
Het 2e deel hoofdstuk 11-19 is waarschijnlijk van een andere schrijver, althans uit een andere tijd. Hier wordt uit de Israëlitische geschiedenis aangewezen hoe lankmoedig God is en hoe Hij Zijn vijanden bezoekt met dezelfde kracht waarmee Hij Zijn vrienden en red.

HET BOEK DER WIJSHEID 1.

1 HEBT de gerechtigheid lief, gij, die de aarde richt; hebt van de Heere een goed gevoelen en zoekt hem in eenvoudigheid des harten.
2 Want hij wordt gevonden door degenen die hem niet verzoeken, en verschijnt die, die hem niet wantrouwen.
3 Want verkeerde gedachten scheiden van God, en zijn kracht beproefd zijnde overtuigt de zotten.
4 Want wijsheid zal niet komen in een ziel, die met kwade ranken omgaat, en zal niet wonen in een lichaam aan zonden verplicht.
5 Want de Heilige Geest der onderwijzing vliedt de bedriegerij, wijkt af van de gedachten der onverstandigen en bestraft hen, als de ongerechtigheid daarbij komt.
6 Want de wijsheid is een menslievende geest, doch zal niet onschuldig houden degene, die met zijn lippen lastert, want God is een getuige zijner nieren, en een waarachtig opmerker zijns harten en een aanhoorder zijner tong.
7 Want de Geest des Heeren vervult de aarde, en hetgeen alles tezamen houdt heeft kennis der stem.
8 Daarom zal niemand voor hem kunnen schuilen die spreekt wat onrecht is, en de straffende wraak zal hem niet voorbijgaan.
9 Want over de raadslagen der goddelozen zal onderzoek geschieden, en het geluid zijner woorden zal voor de Heere komen, tot bestraffing zijner misdaden.
10 Overmits zijn ijverig oor al de dingen hoort, en het knorren des murmurerens hem niet verborgen is.
11 Wacht ulieden dan voor de onnutte murmurering en onthoudt uw tong van achterklappen, want de verborgen rede zal niet ledig heengaan, en de mond die liegt, brengt de ziel om.
12 Staat niet naar de dood door dwaling uws levens, en trekt het verderf niet over u door werken uwer handen.
13 Want God heeft de dood niet gemaakt, en heeft geen vermaak aan het verderf der levenden.

14 Want hij heeft alle dingen geschapen om te zijn, en de beginselen der wereld zijn heilzaam, en in deze is geen venijn des verderfs, en het rijk der hel is niet op aarde.
15 Gerechtigheid is onsterfelijk.
16 Maar de goddelozen hebben dat met handen en met woorden tot zich geroepen, het houdende voor een vriend, zijn zij versmolten en hebben een verbond daarmee opgericht; want zij zijn waardig, dat zij het tot een deel hebben.

HET BOEK DER WIJSHEID 2.

1 WANT deze dingen met recht overlegd hebbende, zeggen zij tot elkander: Ons leven is kort en moeilijk, en daar is geen genezing tegen de dood des mensen, en niemand wordt gekend, die uit de hel wedergekeerd is.
2 Want bij geval zijn wij geboren en na deze zullen wij zijn alsof wij niet geweest waren, want het snuiven in onze neusgaten is een rook, en de rede is een vonk voortkomende door de beweging van ons hart.
3 Welke uitgeblust zijnde, zo wordt het lichaam tot as en onze geest wordt verspreid gelijk de wijde lucht.
4 En onze naam wordt mettertijd vergeten, en niemand zal aan onze werken denken, en ons leven gaat voorbij, gelijk de voetstappen van een wolk, en wordt verstrooid gelijk een nevel, die van de stralen der zon nagejaagd en van haar hitte bezwaard wordt.
5 Want onze tijd is een schaduw die voorbijgaat, en daar is geen wederkeren van onze dood, want die is verzegeld en niemand keert weder.
6 Komt dan, en laat ons de tegenwoordige goederen genieten, en hetgeen wij bezitten metterhaast gebruiken, gelijk in de jeugd.
7 Laat ons ons opvullen met kostelijke wijn en zalf, en de bloem der lente ga ons niet voorbij.
8 Laat ons ons kronen met rozenknoppen, eer zij verwelken.
9 Niemand van ons zij zonder deel te hebben aan onze vermetelheid; laat ons overal merktekenen der weelde laten, want dit is ons deel, en dit is ons lot.
10 Laat ons de arme rechtvaardige overweldigen, en laat ons de weduwen niet verschonen, en de grijze, veeljarige haren des ouden niet ontzien.
11 Maar onze sterkte zij een wet der gerechtigheid, want hetgeen zwak is wordt onnut bevonden.
12 Laat ons op de rechtvaardige loeren, want hij is ons nadelig, en stelt zich tegen onze werken, en verwijt ons de zonden begaan tegen de wet, en maakt gerucht van ons vanwege de zonden onzer wandeling.
13 Hij wendt voor dat hij kennis van God heeft, en noemt zichzelf een kind des Heeren.
14 Hij is ons geworden tot een wederlegging onzer gedachten.
15 Hij is ons bezwaarlijk, ook zelfs om aan te zien, want zijn leven is de anderen ongelijk, en zijn paden zijn gans andere.
16 Wij worden van hem geacht als vals zilver, en hij houdt zich af van onze wegen, als van onreinheden: hij prijst zalig het einde der rechtvaardigen, en pocht dat God zijn vader is.
17 Laat ons zien, of zijn woorden waarachtig zijn, en laat ons opmerken wat uitkomst hij hebben zal.
18 Want indien de rechtvaardige een zoon Gods is, zo zal hij hem te hulp komen, en zal hem verlossen uit de hand dergenen die hem tegenstaan.
19 Laat ons hem met smaad en pijniging onderzoeken, opdat wij zijn bescheidenheid mogen weten, en zijn verdraagzaamheid beproeven.
20 Laat ons hem tot een schandelijke dood verwijzen, want daar zal over hem opzicht genomen worden, gelijk hij zegt.
21 Dit hebben zij overlegd, maar hebben gedwaald, want hun boosheid heeft hen verblind.

22 Zij verstaan de verborgenheden Gods niet, en hebben het loon der heiligheid niet te hopen, en achten de eer der onbestraffelijke zielen niet.
23 Want God heeft de mens geschapen tot onverderfelijkheid, en heeft hem gemaakt een beeld van zijn eigen natuur.
24 Maar door des duivels nijdigheid is de dood in de wereld gekomen, en die van zijn deel zijn, die proeven deze.

HET BOEK DER WIJSHEID 3.

1 MAAR de zielen der rechtvaardigen zijn in de hand Gods, en geen kwaal zal hen aanraken.
2 Zij schijnen in de ogen der dwazen te sterven, en hun uitgang wordt voor kwelling gerekend.
3 En hun afscheiden van ons schijnt hun te zijn een vernieling, maar zij zijn in vrede.
4 Want of zij wel in het gezicht der mensen gepijnigd worden, zo is nochtans hun hoop vol onsterfelijkheid.
5 Zijnde een weinig getuchtigd geweest, zullen zij grote weldaden genieten, omdat God hen heeft beproefd, en hen zijns waardig heeft bevonden.
6 Hij heeft hen beproefd gelijk goud in een smeltoven, en hen aangenomen als een brandoffer.
7 Ten tijde van hun bezoeking zullen zij blinken, en over en weer lopen, gelijk de vonken in de stoppelen.
8 Zij zullen de heidenen oordelen, en over de volken heersen, en de Heere zal als koning in eeuwigheid over hen regeren.
9 Die op hem betrouwen zullen de waarheid verstaan, en de gelovigen zullen in liefde bij hem blijven, want genade en barmhartigheid is in zijn heiligen, en opzicht over zijn uitverkorenen.
10 Maar de goddelozen zullen gestraft worden gelijk zij gedacht hebben; die de rechtvaardige niet hebben geacht, en van de Heere zijn afgeweken.
11 Want hij is ellendig die de wijsheid en tucht veracht, en hun hoop is ijdel, en hun moeiten zijn tevergeefs, en hun werken onnut.
12 Hun vrouwen zijn dwaas, en hun kinderen boos.
13 Hun geslacht is vervloekt, daarom is de onvruchtbare zalig, die onbevlekt is, welke het bed niet heeft gekend in overtreding, zij zal de vrucht genieten in de bezoeking der zielen.
14 En de gesnedene is zalig die geen onrecht met zijn hand gewrocht, noch boze dingen tegen de Heere, gedacht heeft, want hem zal gegeven worden een uitverkoren genade des geloofs, en een zeer aangenaam lot in de tempel des Heeren.
15 Want de vrucht van de goede arbeid is heerlijk, en de wortel der wijsheid vervalt niet.
16 Maar de kinderen der echtbrekers zullen niet volkomen worden, en het zaad van een onwettig bed zal verdwijnen.
17 Want indien zij al lang zouden leven, zo zullen zij toch voor niets geacht worden, en hun ouderdom zal op het laatste zonder eer zijn.
18 Indien zij haast komen te sterven, zo zullen zij geen hoop hebben, noch troost in de dag des oordeels.
19 Want het einde van het onrechtvaardige geslacht is zwaar.

HET BOEK DER WIJSHEID 4.

1 BETER is het zonder kinderen te zijn, en deugd te hebben, want onsterfelijkheid is in de gedachtenis derzelve, dewijl zij beide bij God en bij de mensen gekend wordt.
2 Als zij tegenwoordig is, zo volgt men haar na, en gaat zij weg, zo verlangt men naar haar, en in de toekomende eeuw draagt zij een kroon, en triomfeert, nadat zij de strijd der prijzen, die onbevlekt zijn, gewonnen heeft.

3 Maar de vruchtbare menigte der goddelozen zal geen voordeel doen, en wat uit onechte scheuten voortkomt, zal niet diep inwortelen, noch vaste grond zetten.
4 Want hoewel zij in de takken voor een tijd weder uitspruiten, nochtans dewijl zij zeer loffelijk voortkomen, zullen zij van de wind bewogen, en van de kracht der winden uitgeworteld worden.
5 De ontijdige takjes zullen rondom gebroken worden, en hun vrucht is onnut, onrijp tot spijs, en tot niets geschikt.
6 Want kinderen uit onwettige bijslaap geboren, zijn getuigen der boosheid tegen hun ouders, wanneer men hen ondervraagt.
7 Maar de rechtvaardige, indien hij vroeg komt te sterven, zal in de rust zijn.
8 Want ouderdom is eerbaar, niet die van veel tijds is, noch die met een getal van jaren gemeten wordt.
9 Maar wijsheid is de mensen dat rechte grijze haar; en een onbevlekt leven is de rechte ouderdom.
10 Die God behaagd heeft, is door Hem bemind; en levende onder de zondaren werd hij weggenomen.
11 Hij werd weggerukt, opdat de boosheid zijn verstand niet zou veranderen, of list zijn ziel bedriegen.
12 Want de betovering der boosheid verdonkert het goede; en omdrijving van de lust keert een gemoed om, dat zonder kwaad is.
13 In weinig tijds volmaakt geworden zijnde, heeft hij lange tijden vervuld.
14 Want zijn ziel was de Heere aangenaam, daarom heeft hij gehaast hem uit het midden der boosheid weg te nemen.
15 Doch de volken zien het, en bedenken het niet, en nemen niet in overlegging, dat genade en barmhartigheid is in zijn heiligen, en opzicht over zijn uitverkorenen.
16 De rechtvaardige die gestorven is, veroordeelt de goddelozen die leven; en de jeugd die schielijk voleindigd is, de veeljarige ouderdom des onrechtvaardigen.
17 Want wij zullen zien het einde van de wijze, en niet bedenken wat zij over hem beraadslaagd hebben, en waartoe hem de Heere verzekerd heeft.
18 Zij zullen het zien en niets achten, maar de Heere zal hen uitlachen.
19 En zullen hierna tot een schandelijke val zijn, en tot versmaadheid onder de doden in eeuwigheid, want hij zal hen stemmeloos en voorwaarts overhangende scheuren; en hen uit de grond bewegen, en zij zullen tot het uiterste toe verwoest worden; en zullen in angst zijn en hun gedachtenis zal vergaan.
20 Zij zullen in overlegging hunner zonden komen, bevreesd zijnde; en hun onrechtvaardige daden zullen tegen hen staan, en hen overtuigen.

HET BOEK DER WIJSHEID 5.

1 DAN zal de rechtvaardige met grote vrijmoedigheid staan voor het aangezicht dergenen, die hem verdrukt en zijn moeiten verworpen hebben.
2 En zij dat ziende, zullen met zware vrees beroerd worden, en zullen zich ontzetten over deze onvermeende zaligheid.
3 En berouw hebbende, zullen zij onder elkander zeggen, en door angst des geestes zuchten, en zeggen: Deze was het over wie wij eertijds lachten, en die wij voor een smadelijke beschimping hadden.
4 Wij zotten, hielden zijn leven voor razernij, en zijn einde voor oneerlijk.
5 Hoe is hij nu gerekend onder de kinderen Gods, en hoe is zijn lot onder de heiligen!
6 Voorwaar wij zijn van de weg der waarheid afgedwaald, en het licht der gerechtigheid heeft ons niet beschenen, en de zon der gerechtigheid is ons niet opgegaan.

7 Wij zijn vervuld geworden in de paden der ongerechtigheid en des verderfs, en hebben woeste omwegen doorreisd, maar de weg des Heeren hebben wij niet gekend.
8 Wat heeft ons de hovaardij gebaat? en wat heeft ons de rijkdom met pochen gebracht?
9 Al die dingen zijn voorbijgegaan gelijk een schaduw, en gelijk een voorbijlopende tijding.
10 Gelijk een schip varende door de baren des waters, waarvan, als het voorbij gevaren is geen spoor gevonden wordt, noch de rechte weg zijner reis door de baren.
11 Of gelijk geen kenteken wordt gevonden van de reis des vogels, die door de lucht vliegt, maar als de vleugels bewogen worden, gaat de slag der wieken door de lichte geslagen wind, die door de kracht des suizens gespleten wordt, en daarna vindt men geen teken in hem van de doortocht.
12 Of gelijk wanneer een pijl, naar het doelwit geschoten zijnde, de lucht die daardoor verdeeld was, terstond weder tezamen loopt, zodat men zijn doorgang niet weet.
13 Zo ook wij, als wij geboren zijn, terstond zijn wij bezweken.
14 En kunnen geen teken der deugd tonen, maar zijn in onze boosheid verteerd geworden.
15 Want de hoop van de goddeloze is gelijk een vezeltje, hetwelk van de wind gedreven wordt, en gelijk een dunne rijm, die door een wervelwind gejaagd wordt; en als een rook, die door de wind verwaaid wordt, of ook gelijk de gedachtenis voorbijgaat van degene, die maar één dag gast geweest is.
16 Maar de rechtvaardigen leven in der eeuwigheid, en hun loon is bij de Heere, en de Allerhoogste zorgt voor hen.
17 Daarom zullen zij ontvangen een zeer heerlijk rijk, en een schone kroon uit de hand des Heeren, want met zijn rechterhand zal hij hen beschermen, en met zijn arm zal hij hen beschutten.
18 Hij zal zijn ijver nemen tot een gehele wapenrusting, en zijn schepselen wapenen tot wraak tegen de vijanden.
19 Hij zal gerechtigheid aantrekken tot een borstharnas, en een ongeveinsd oordeel opzetten tot een helm.
20 Hij zal heiligheid nemen tot een onoverwinnelijk schild,
21 En zal de gestrenge toorn scherpen tot een zwaard, en de wereld zal met hem strijden tegen de onwijzen.
22 De welmikkende pijlen der bliksemen zullen heengaan, en gelijk als van een welgespannen boog uit de wolken op het doelwit treffen.
23 Dikke hagelstenen zullen geworpen worden, als uit een slinger der gramschap; het water der zee zal tegen hen zeer woeden, en de stromen zullen tezamen heftig overvloeien.
24 De Geest der kracht zal hen tegenstaan, en hen als een draaiwind uitwannen, en de ongerechtigheid zal de gehele aarde verwoesten, en de boosaardigheid zal de stoelen der machtigen omkeren.

HET BOEK DER WIJSHEID 6.

1 HOORT dan gij koningen en verstaat; leert gij rechters van de einden der aarde,
2 Laat dit tot uw oren ingaan, gij die over menigten heerst, en u verhovaardigt over de scharen der volken.
3 Want de heerschappij is u door de Heere gegeven, en de macht door de Allerhoogste; die naar uw werken vlijtig vernemen, en uw raadslagen doorzoeken zal.
4 Omdat gij dienaars zijnde van zijn koninkrijk niet recht hebt geoordeeld, noch de wet bewaard, noch naar de raad Gods hebt gewandeld.
5 Schrikkelijk en haastig zal hij over u komen; want een streng oordeel zal gaan over degenen, die over anderen gesteld zijn.

6 Want de minsten is het te vergeven door barmhartigheid, maar de machtigen zullen streng onderzocht worden.
7 Want de Heere van allen zal de persoon niet ontzien, en de grootte niet vrezen, want hij heeft kleinen en groten gemaakt, en tegelijk zorgt hij voor allen.
8 Maar over de heersende zal een sterke onderzoeking komen.
9 Tot ulieden dan, o koningen, is het dat ik spreek, opdat gij wijsheid leren zoudt en niet vervallen.
10 Want die heilig heilige dingen zullen bewaard hebben, zullen geheiligd worden, en die deze geleerd hebben, zullen verantwoording vinden.
11 Zo zijt dan begerig naar mijn woorden, verlangt daarnaar, en gij zult onderwezen worden.
12 Blinkende en onverwelkelijk is de wijsheid, en wordt licht gezien door degenen die haar liefhebben, en gevonden door die haar zoeken.
13 Zij voorkomt degenen die haar begeren, om tevoren gekend te worden.
14 Die vroeg des morgens tot haar zal gekomen zijn, zal geen moeite hebben, want hij zal haar bij zijn poorten vinden zitten.
15 Want aan haar te gedenken is de volkomenheid der kloekheid, en die om harentwil waakt, zal haast zonder zorg zijn.
16 Want zij gaat rondom heen, zoekende degenen die harer waardig zijn, en op de paden verschijnt zij hun vriendelijk, en ontmoet hen met alle opmerkingen.
17 Want haar beginsel is de ware begeerte der onderwijzing, en de bezorging van onderwezen te worden is liefde,
18 En de liefde is de onderhouding van haar wetten, en de onderhouding der wetten is verzekering der onverderfelijkheid,
19 En de onverderfelijkheid maakt dat men nabij God is.
20 Want zelfs de begeerte der wijsheid brengt tot het koninkrijk.
21 Indien gij dan behagen hebt, gij koningen der volken, in tronen en scepters, zo eert de wijsheid, opdat gij eeuwig als koningen moogt regeren.
22 Wat nu wijsheid is, en hoe zij geworden is, zal ik u verkondigen, en zal u de verborgenheden niet verbergen, maar zal haar van het begin harer geboorte naarstig naspeuren, en haar kennis te voorschijn brengen, en zal de waarheid geenszins voorbijgaan.
23 En ik zal mij op de weg niet begeven met de uitterende nijdigheid, want deze zal met de wijsheid geen gemeenschap hebben.
24 Maar de menigte der wijzen is de behoudenis der wereld, en een wijs koning is des volks welstand.
25 Laat u dan onderwijzen door mijn woorden, en het zal u voordelig zijn.

HET BOEK DER WIJSHEID 7.

1 IK ben ook een sterfelijk mens, alle anderen gelijk, en van het geslacht van de eerstgeschapen mens, die uit de aarde zijn oorsprong heeft.
2 En ben in het lichaam mijner moeder tot vlees gebeeld in tien maanden tijds, zijnde in bloed tezamen geronnen uit zaad eens mans, en wellust die daarbij komt met de slaap.
3 En ik heb ook, geboren zijnde, de lucht geschept, die ons gemeen is, en ben gevallen op de aarde, die gelijke eigenschappen met ons heeft; wenen is mijn eerste stem geweest, gelijk van alle anderen.
4 In windselen ben ik opgevoed en met zorgen.
5 Want geen koning heeft een ander begin gehad zijner geboorte.
6 Maar aller mensen ingang in het leven is enerlei, en een even gelijke uitgang.
7 Daarom bad ik, en mij werd verstand gegeven; ik riep aan, en de geest der wijsheid kwam tot mij.

8 Ik hield meer van haar dan van scepters en tronen; en rijkdom acht ik niets in vergelijking met haar.
9 Ik vergeleek geen edele steen bij haar, want al het goud ten aanzien van haar is als een weinig zand, en zilver is als slijk tegen haar te rekenen.
10 Boven gezondheid en schone gestalte heb ik haar bemind, en heb haar verkoren om te hebben tot een licht; want de glans uit haar wordt niet uitgeblust.
11 En allerlei goed kwam tot mij met haar, en ontelbare rijkdom door haar handen.
12 En ik was verheugd in alle dingen, want de wijsheid ging daarin voor, en ik wist niet dat zij van deze dingen voortteelster was.
13 Zonder erg heb ik geleerd, en zonder afgunst deel ik mede: haar rijkdom verberg ik niet.
14 Zij is de mensen een schat die niet afneemt; die haar gebruiken verkrijgen vriendschap bij God, en zijn aangenaam geworden om de gaven, die uit de onderwijzing voortkomen.
15 En God heeft mij gegeven mijn mening te zeggen, en te bedenken hetgeen waardig te de dingen, die mij gegeven zijn, want hij leidt op de weg der wijsheid en bestiert de wijzen recht.
16 Want in zijn hand zijn beide wij en onze woorden, ook allerlei kloekheid en wetenschap van handwerken.
17 Want hij heeft mij gegeven ware kennis der dingen die zijn, om te weten de gestalte der wereld, en de werkingen der elementen.
18 Het beginsel, en het einde, en het midden der tijden, de verwisselingen van de omkeringen der zon, en de veranderingen der tijden,
19 De omloop des jaars, en de stelling der sterren,
20 De natuur der dieren, en de grimmigheid der wilde dieren, het geweld der winden, en de overleggingen der mensen, het menigerlei onderscheid der planten, en de krachten der wortelen.
21 Ik heb kennis van alle, beide van verborgen en openbare dingen, want de wijsheid, die van alle dingen een kunstenares is, heeft ze mij geleerd.
22 Want in haar is een geest die verstandig is, heilig, enig, menigvuldig, fijn, vaardig, rein, onbesmet, klaar, zacht, beminnende het goed, scherp, die niet kan verhinderd worden, weldadig.
23 Vriendelijk, vast, zeker, onbekommerd, die alles vermag, die op alles ziet, en die door alle verstandige, reine, allerfijnste geesten gaat.
24 Want de wijsheid is bewegelijker dan alle beweging, vaart door, en gaat door alle dingen vanwege haar reinheid.
25 Want zij is een damp der kracht Gods, en een zuivere uitvloeiing der heerlijkheid van de almachtige, daarom valt in haar niets dat besmet is.
26 Want zij is een afschijnsel des eeuwigen lichts, en een onbevlekte spiegel van Gods werkende kracht, en een beeld zijner goedheid.
27 En enig zijnde kan zij alles doen, en blijvende in zichzelf, vernieuwt zij alle dingen, en van geslacht tot geslacht, in de heilige zielen overgaande, maakt zij vrienden Gods en profeten.
28 Want God bemint niets, dan degene, die bij de wijsheid woont.
29 Want zij is schoner dan de zon, en verheven boven alle sterren, bij het licht vergeleken zijnde, wordt zij voortreffelijker bevonden.
30 Want na dat licht komt de nacht, maar de boosheid zal de wijsheid niet overweldigen.

HET BOEK DER WIJSHEID 8.

1 ZIJ reikt van het ene einde tot het andere einde, en regeert alle dingen nuttig.
2 Deze heb ik liefgehad en uitgezocht van mijn jonkheid aan, en haar gezocht voor mij te nemen tot een bruid, en ben geworden een liefhebber van haar schoonheid.

3 Zij maakt haar adellijke afkomst daarmede heerlijk dat zij met God verkeert, en de Heere aller dingen heeft haar lief.
4 Want zij is een leermeesteres der wetenschap Gods, en doet een keuze uit zijn werken.
5 En zo rijkdom een zeer begeerlijke bezitting is in het leven, wat is rijker dan de wijsheid die alles werkt?
6 En zo de vernuftigheid werkt, wie is er onder de dingen die zijn groter kunstenaar dan zij?
7 En zo iemand gerechtigheid liefheeft, al haar arbeid is enkel deugd, want zij leert nuchterheid en kloekzinnigheid, gerechtigheid en dapperheid, welke de mens nuttiger zijn in het leven, dan enig ander ding.
8 En zo ook iemand de ervarenheid veler dingen begeert, zij weet de oude geschiedenissen, en de toekomstige dingen gist zij; zij weet de verdraaiing der woorden en de ontbinding der raadselen; tekenen en wonderen weet zij tevoren, en de uitkomsten van gelegenheden en tijden.
9 Zo heb Ik dan besloten ze tot mij te brengen, om met mij te leven, wetende dat zij mij zal raden hetgeen goed is, en zal mij een vermaning zijn, in zorg en droefheid.
10 Ik zal door haar heerlijkheid hebben onder het volk, en nog jong zijnde eer bij de ouden.
11 Ik zal scherpzinnig gevonden worden in het gericht, en in het gezicht der machtigen zal ik een verwondering zijn.
12 Als ik zal zwijgen, zullen zij op mij wachten, en als ik zal spreken, zullen zij opmerken, en als ik verder spreek, zullen zij de hand op hun mond leggen.
13 Ik zal door haar de onsterfelijkheid hebben, en zal een eeuwige gedachtenis degenen achterlaten, die na mij komen zullen.
14 Ik zal volken regeren, en natiën zullen mij onderworpen zijn.
15 Schrikkelijke tirannen, mij horende, zullen vrezen, onder de menigte zal ik mij goedertieren vertonen, en in de oorlog als een man, en als ik in mijn huis kom, zal ik bij haar rust hebben.
16 Want met haar te verkeren brengt geen verdriet, noch smart met haar te leven, maar vreugde en blijdschap.
17 Deze dingen bij mijzelf overlegd hebbende en in mijn hart bedacht, dat in de maagschap der wijsheid de onsterfelijkheid is;
18 En in haar vriendschap goede vermakelijkheid is, en in allerlei arbeid harer handen rijkdom, die niet afneemt, en dat in de gezamenlijke oefening van de omgang met haar kloekheid is, dat ook in de gemeenschap harer woorden een goede naam is, zo ben ik omgegaan, zoekende hoe ik haar tot mij nemen mocht.
19 Ik nu was een goedaardig kind, en had gekregen een goede ziel.
20 Ja, veelmeer zo ik goed was, ben ik gekomen in een onbevlekt lichaam.
21 En verstaande dat ik haar anders niet machtig zou worden, indien God haar mij niet gaf, (en dat was ook kloekheid, te weten van wie die genade komt) zo ging ik tot de Heere, en bad hem, en sprak uit geheel mijn hart.

HET BOEK DER WIJSHEID 9.

1 O God mijner vaderen, en Heere der barmhartigheid, die alle dingen gemaakt hebt door uw woord,
2 En de mens door uw wijsheid hebt bereid, opdat hij zou heersen over de schepselen die van u gemaakt zijn,
3 En dat hij de wereld zou regeren in heiligheid en gerechtigheid, en in oprechtheid des harten oordelen.
4 Geef mij de wijsheid, die bij uw tronen zit, en verwerp mij niet uit uw kinderen.

5 Want ik ben uw dienstknecht en een zoon uwer dienstmaagd, een zwak mens, en van weinig tijds, en zeer gering in het verstand van het gericht en der wetten.
6 Want of iemand onder de kinderen der mensen volmaakt zou zijn, zo zal hij toch niets geacht worden, wanneer de wijsheid, die van u komt, niet bij hem is.
7 Gij hebt mij verkoren tot een koning over uw volk, en tot een rechter over uw zonen en dochteren.
8 Gij hebt gezegd, dat ik een tempel op uw heilige berg zou bouwen, en een altaar in de stad uwer woning, naar de gelijkheid van de heiilge tabernakel, welke gij tevoren van den beginne bereid hadt.
9 Bij u is de wijsheid, die uw werken weet, en tegenwoordig was, toen gij de wereld maakte, en verstaat wat aangenaam is in uw ogen, en wat recht is in uw geboden.
10 Zend haar af uit uw heilige hemelen, ja zend haar van de troon uwer heerlijkheid, opdat zij bij mij tegenwoordig zijnde met mij arbeide, en dat ik mag verstaan, wat u welbehagelijk is.
11 Want zij weet alle dingen, en verstaat ze, en zal mij voorzichtig leiden in mijn handelingen, en mij bewaren door haar heerlijkheid.
12 En mijn werken zullen aangenaam zijn, en ik zal uw volk rechtvaardig richten, en zal waardig zijn de troon mijns vaders.
13 Want wie van de mensen kan de raad Gods kennen? Of wie kan bedenken wat God wil?
14 Want de overleggingen der sterfelijke mensen zijn vreesachtig, en onze bedenkingen zijn onzeker.
15 Want het verderfelijk lichaam bezwaart de ziel, en de aardse tabernakel drukt terneder het bezorgde gemoed.
16 En nauwelijks maken wij na de dingen die op aarde zijn, en met moeite vinden wij hetgeen onder handen is; wie heeft dan nagespeurd hetgeen in de hemelen is?
17 En wie heeft uw raad gekend? tenzij dat gij wijsheid gegeven, en uw Heilige Geest gezonden hebt van de hoogste plaats.
18 En zo zijn recht gemaakt de paden dergenen, die op aarde zijn, en de mensen hebben geleerd hetgeen u behagelijk is.
19 En door de wijsheid zijn zij behouden geworden.

HET BOEK DER WIJSHEID 10
.
1 DEZE wijsheid heeft bewaard de eerstgevormde en alleen geschapen vader der wereld;
2 En heeft hem getrokken uit zijn eigen val en hem sterkte gegeven om te heersen over alle dingen.
3 Van welke de onrechtvaardige, afvallig geworden zijnde door zijn toorn, is verloren gegaan met de toornige bewegingen tot zijns broeders moord.
4 En als de aarde om zijnentwil met de watervloed bedekt was, zo heeft de wijsheid weder behouden, regerende de rechtvaardige door een verachtelijk hout.
5 Deze ook, als de volken door boze eigenzinnigheid onder elkander verward waren, heeft de rechtvaardige gekend, en hem onstraffelijk voor God bewaard, en behoed dat hij sterk bleef in de inwendige bewegingen der barmhartigheden over zijn zoon.
6 Deze toen de goddelozen vergingen, heeft de rechtvaardige verlost, toen hij het nedervallende vuur der vijf steden ontvlood.
7 Van welker boosheid nog een getuigenis is dat rokende woeste land, en de bomen die ontijdige vruchten dragen, en de zoutpilaar staande tot gedachtenis van de ongelovige ziel.
8 Want de wijsheid voorbijgaande, hebben zij niet alleen deze schade, dat zij het goede niet kennen, maar laten ook in dit leven een gedachtenis na, van hun eigen dwaasheid, opdat zij zich niet zouden kunnen verbergen, zelfs in hetgeen waarin zij gestruikeld hebben.
9 Maar de wijsheid heeft uit moeite verlost degenen die haar dienen.

10 Deze geleidde de rechtvaardige op rechte paden, als hij vluchtende was voor de toorn zijns broeders, en heeft hem het koninkrijk Gods getoond, en kennis van heilige dingen gegeven, heeft hem voorspoedig gemaakt in zijn arbeid, en zijn moeite vermenigvuldigd.
11 In de gierigheid dergenen die hem geweld aandeden, stond zij bij hem, en maakte hem rijk.
12 Zij bewaarde hem van de vijanden, en maakte hem zeker tegen degenen, die hem lagen legden, en in die sterke strijd heeft zij hem de prijs der overwinning gegeven, opdat hij zou weten dat de godzaligheid machtiger is dan alles.
13 Deze heeft niet verlaten de rechtvaardige die verkocht was, maar heeft hem uit de zonde verlost; zij voer met hem af in de put.
14 En in de banden heeft zij hem niet verlaten, maar bleef bij hem totdat zij hem de scepter des koninkrijks bracht, en macht over degenen die hem wreed behandeld hadden; en heeft betoond dat zij leugenaars waren, die hem beschimpt hadden, en heeft hem een eeuwige heerlijkheid gegeven.
15 Deze heeft dat heilige volk, en dat onbestraffelijk zaad verlost, uit de natie dergenen die haar verdrukten.
16 Zij is gegaan in de ziel van de dienaar des Heeren, en wederstond de vreselijke koningen met wonderen en tekenen.
17 Zij heeft de heiligen gegeven loon der heiligheid voor hun moeite, en heeft hen geleid door een wonderlijke weg, en is hun geworden tot een deksel des daags, en des nachts tot een vlam der sterren.
18 Zij heeft hen doen gaan door de Rode zee, en heeft hen overgebracht door veel water.
19 Maar hun vijanden deed zij verdrinken, noch hen heeft zij uit de diepte van de afgrond getrokken.
20 Daarom hebben de rechtvaardigen de goddelozen beroofd, en hebben, Heere, uw heilige naam lof gezongen en eendrachtiguw beschermende hand geprezen.
21 Want de wijsheid opende de mond der stommen, en de tongen der sprakelozen maakte zij welsprekend.

HET BOEK DER WIJSHEID 11.

1 ZIJ heeft haar werken voorspoedig gemaakt door de hand van de heilige profeet.
2 Zij doorreisde een onbewoonde woestijn, en in onbegaanbare plaatsen sloegen zij tenten op.
3 Zij stelden zich tegen degenen die hen beoorloogden, en oefenden wraak aan hun vijanden.
4 Zij hadden dorst en riepen u aan, en hun werd water gegeven uit een steile steenrots, en genezing van dorst uit een harde steen.
5 Want waardoor hun vijanden waren geplaagd geweest,
6 Daardoor werd hun welgedaan, als zij gebrek hadden;
7 Zulks dat in plaats van een fontein van de altijd vlietende stroom, zij door etterachtig bloed zijn ontroerd geworden, tot overtuiging des gebods de kleine kinderen te doden.
8 En hebt deze gegeven overvloedig water boven hun verwachting.
9 Aanwijzende door de dorst, die zij toen leden, hoe gij de tegenpartijders geplaagd hadt.
10 Want toen zij zijn verzocht geworden, hoewel zij in ontferming werden gekastijd, hebben zij verstaan hoe de goddelozen, in toorn veroordeeld zijnde, gepijnigd worden.
11 Want dezen hebt gij wel als een Vader vermaand en beproefd, maar genen, scherp onderzocht hebbende, hebt gij als een streng koning veroordeeld.
12 En beiden, die afwezig en die tegenwoordig waren, werden gelijk gekweld.
13 Want een dubbel verdriet beving hen en een zuchten, met de gedachtenis der dingen die voorbijgegaan waren.
14 Want toen zij hoorden dat deze door hun eigen plagen weldaden genoten, zo voelden zij de Heere.

15 Want die zij, eertijds uitgezet en heengeworpen zijnde het leven al spottende afgezegd hadden, over die hebben zij zich op het einde van de uitkomsten verwonderd, lijdende een andere dorst dan de rechtvaardigen.
16 En in plaats van de onverstandige overleggingen hunner ongerechtigheid, waardoor zij, verleid zijnde, onvernuftige kruipende dieren en verachtelijke beesten eerden, hebt gij hun een menigte der onvernuftige dieren tot wraak toegezonden.
17 Opdat zij zouden erkennen, dat waardoor iemand zondigt, hij daardoor wordt geplaagd.
18 Want het ontbrak uw almachtige hand niet, die de wereld uit een stof, die geen gedaante had, geschapen heeft, over hen te zenden een menigte van beren, of stoute leeuwen.
19 Of onbekende dieren vol nieuwgeschapen grimmigheid, of ook die een vuurblazende adem uitsnuiven, of een ruisen van een verwaaide rook, of schrikkelijke vonken uit de ogen uitbliksemen.
20 Welker beschadiging niet alleen hen tezamen had kunnen vermorzelen, maar hun vreselijk gezicht hen ook had kunnen ombrengen.
21 Ja, zij hadden ook zonder deze dingen door een enig aanblazen kunnen vallen, vervolgd zijnde door de wraak, en verstrooid door de geest uwer kracht, als door een wan, maar gij hebt alle dingen geordineerd bij maat, en getal, en gewicht.
22 Want groot vermogen is altijd bij u, en wie kan de kracht van uw arm tegenstaan?
23 Want de ganse wereld is voor u gelijk een aasje uit de weegschalen, en als een droppel van de morgendauw, nederkomende op de aarde.
24 Maar gij ontfermt u over alle mensen, overmits gij alles vermoogt, en gij overziet de zonden der mensen, opdat zij zich bekeren.
25 Want gij hebt alles lief wat daar is, en hebt geen gruwel aan iets dat gij gemaakt hebt, want zo gij iets gehaat hadt, gij zoudt het niet toebereid hebben.
26 En hoe zou er wat gebleven zijn, zo gij niet hadt gewild, of onderhouden geweest zijn hetgeen door u niet geroepen werd?
27 Maar gij verschoont alle dingen, omdat zij de uwe zijn, o Heere, gij liefhebber der zielen.

HET BOEK DER WIJSHEID 12

1 WANT uw onverderfelijke Geest is in allen.
2 Daarom bestraft gij langzaam degenen die vervallen, en vermaant hen, hun indachtig makende waarin zij zondigen, opdat zij van de boosheid afgeweken zijnde in u, Heere, geloven zouden.
3 Want hatende de oude inwoners van uw heilig land,
4 Omdat zij zeer hatelijke werken bedreven, van toverijen en onheilige offeranden,
5 Zo hebt gij de onbarmhartige moordenaars hunner kinderen, en die het ingewand van mensenvlees aten,
6 En de bloedeters uit het midden van uw goddelijk land, en de ouders, die met hun eigen handen de hulpeloze zielen ombrachten, hebt gij willen uitdelgen door de handen onzer vaderen.
7 Opdat het land, hetwelk bij u het dierbaarste is van alle, de waardige inwoning der kinderen Gods ontvangen zou.
8 Maar ook dezen hebt gij als mensen verschoond, en hebt voorlopers van uw leger voor hen heengezonden, namelijk wespen, om hen gaandeweg uit te roeien.
9 Gij waart niet onmachtig om de goddelozen in een veldslag de rechtvaardigen onderdanig te maken, of door vreselijke dienren, of met een streng woord tot één toe hen te verdoen.
10 Maar gij straffende gaandeweg, gaaft hun tijd tot bekering, wel wetende dat hun geslacht boos was, en hun boosheid hun aangeboren, en dat hun gedachten niet zouden veranderen in der eeuwigheid.

11 Want het was een vervloekt zaad van den beginne; noch iemand vrezende, gaaft gij hun zekerheid in hetgeen waarin zij zondigden.
12 Want wie zal zeggen: Wat hebt gij gedaan? of wie zal zich stellen tegen uw oordeel? en wie zal u beschuldigen vanwege de heidenen die verloren zijn, welke gij gemaakt hebt? of wie zal zich tegen u kunnen stellen als een wreker, vanwege de onrechtvaardige mensen?
13 Want daar is geen God dan gij die voor alle dingen zorgt, opdat gij zoudt betonen, dat gij niet onrechtvaardig hebt geoordeeld.
14 Noch koning, noch tiran zal u onder de ogen kunnen gaan, vanwege degenen, die gij gestraft hebt.
15 Maar daar gij rechtvaardig zijt, regeert gij alle dingen rechtvaardig, en acht het vreemd te zijn van uw macht, te veroordelen degene, die niet schuldig is om gestraft te worden.
16 Want uw sterkte is het beginsel der rechtvaardigheid, en dat gij over allen heerst, maakt dat gij hen allen verschoont.
17 Want gij betoont sterkte, als men niet gelooft dat uw macht volkomen is, en wederlegt de stoutheid in degenen die ze kennen.
18 Maar gij, heersende over de sterkte, oordeelt met bescheidenheid en regeert ons met veel verschoning, want bij u is het vermogen wanneer gij wilt.
19 Maar door zulke werken hebt Gij uw volk geleerd, dat de rechtvaardige tegen de mensen lieftallig moet zijn; en hebt uw kinderen goede hoop gegeven, omdat gij op de zonden bekering geeft.
20 Want indien gij de vijanden uwer kinderen, en die des doods schuldig waren, met zulke opmerkingen gestraft hebt, gevende tijd en wijze, waardoor zij van de boosheid mochten aflaten;
21 Met hoe grote naarstigheid oordeelt gij uw kinderen, met welker vaderen gij eden en verbonden van goede beloften hebt opgericht?
22 Ons dan tuchtigende, geselt gij onze vijanden tienduizend maal meer, opdat wij oordelende, uw goedheid zorgvuldig zouden betrachten, maar geoordeeld zijnde, barmhartigheid zouden verwachten.
23 Vanwaar het ook komt, dat gij degenen die in dwaasheid des levens onrechtvaardig geleefd hebben, door hun eigen gruwelen gepijnigd hebt.
24 Want ook waren zij zo ver in de wegen der dwalingen verdoold, dat zij ook de dieren, die bij hun vijanden ongeeerd waren, voor goden hielden, zijnde bedrogen gelijk de onverstandige kinderen.
25 Daarom hebt gij het oordeel tot een bespotting over hen gezonden, als over kinderen die zonder verstand zijn.
26 Maar zij, die door de bespottelijke bestraffing zich niet hebben laten vermanen, zullen zodanig oordeel Gods beproeven, als zij waardig zijn.
27 Want over welke dingen zij zeer ontevreden waren, als zij daarom leden, namelijk over deze die zij meenden dat goden waren, ziende dat zij door deze gestraft werden, hebben zij bekend, dat hij een ware God was, die zij eertijds hadden geweigerd te kennen; waarom ook de uiterste verdoemenis over hen gekomen is.

HET BOEK DER WIJSHEID 13.

1 VOORWAAR alle mensen zijn van nature ijdel, bij welke geen kennis van God is, en hebben uit de zichtbare goederen niet vermocht te kennen degene die is; noch hebben door de opmerking zijner werken de werkmeester erkend.
2 Maar hebben gemeend, dat of het vuur, of de wind, of de snelle lucht, of de omloop der sterren, of het krachtige water of de lichten des hemels, goden waren, die de wereld regeerden.

3 Indien zij nu, in hun schoonheid vermaak scheppende, deze voor goden aannamen, dat zij dan erkennen hoeveel beter de Heere daarvan is; want de oorspronkelijke beginner der schoonheid heeft deze dingen geschapen.
4 En is het dat zij zeer verwonderd zijn geweest over hun kracht en werking, dat zij daaruit bemerken, hoeveel machtiger hij is, die deze toebereid heeft.
5 Want uit de grootte en schoonheid der schepselen wordt hun oorspronkelijke werkmeester beschouwd, daarbij vergeleken zijnde.
6 Maar nochtans is in deze de klacht gering, want ook misschien worden zij verleid, God zoekende die zij gaarne wilden vinden;
7 Want met zijn werken omgaande, onderzoeken zij deze, en worden door het gezicht bewogen, omdat de dingen die gezien worden schoon zijn.
8 Doch wederom is het ook deze niet te vergeven.
9 Want hebben zij zoveel vermocht te weten, dat zij hebben kunnen treffen de kennis der wereld, hoe hebben zij niet veel eer de Heere dezer dingen gevonden?
10 Maar het zijn ellendige mensen en al hun hoop is onder de doden te rekenen, die de werken der mensenhanden goden hebben genoemd; als goud en zilver kunstig gewrocht, en beelden der dieren, of een onnutte steen, zijnde het werk van een oude hand.
11 En indien ook een timmerman een sappige boom afgezaagd hebbende, al zijn schorsen rondom meesterlijk afschilt, en kunstig daaraan arbeidende, een stuk werk fraai toebereidt, hetwelk nuttig is tot dienst des levens:
12 Zo gebruikt hij de spaanders van zijn werk om spijze te bereiden, en wordt verzadigd.
13 En het overblijfsel daarvan dat nergens toe dienstig is, zijnde een hout dat krom en kwastig is, neemt hij, en als hij ledig is, snijdt hij het met zorgvuldigheid, en maakt daar een beeld van door de ervarenheid zijns verstands, en maakt het eens mensenbeeld gelijk.
14 Of hij maakt, dat het een dier van kleine waarde gelijk is, en bestrijkt het met vermilloen en blanketsel, makende zijn kleur roodachtig, en overstrijkende alle vlekken die daarin waren.
15 En hebbende voor datzelve zulk een huis gemaakt als het waardig is, zet hij het in de muur en maakt het vast met ijzer,
16 Opdat het immers niet zou afvallen verzorgt hij het tevoren, wetende dat het hemzelf niet kan helpen, want het is een beeld, en heeft hulp nodig.
17 Nochtans, biddende voor zijn goederen, en huwelijk, en kinderen, schaamt hij zich niet aan te spreken een ding dat zonder ziel is.
18 En dat zwak is roept hij aan om gezondheid, en bidt hetgeen dat dood is om het leven, en hetgeen dat gans onbedreven is, dat smeekt hij om bijstand.
19 En om een gelukkige reis, hetgeen zelf de gang niet gebruiken kan, en om gewin, en om werk, en om hetgeen men met de handen verkrijgt, en om een goede uitkomst bidt hij degene, die met de handen niet werken kan.

HET BOEK DER WIJSHEID 14.

1 WEDEROM iemand die zich toerust om scheep te gaan en voorheeft de wilde baren te doorreizen, die roept aan een hout, dat verrotter is dan het schip dat hem voert.
2 Want de begeerte der winst heeft dat bedacht, en de kunstige wijsheid heeft het toebereid.
3 Maar uw voorzienigheid, o Vader, bestuurt het; want gij geeft ook in de zee een weg, en in de baren een zeker pad.
4 Tonende dat gij uit alle gevaren verlossen kunt, opdat ook iemand zonder kunst daarin klimme.
5 Gij wilt niet dat de werken uwer wijsheid ledig zouden zijn, daarom vertrouwen ook de mensen hun zielen aan een zeer gering hout, en varende door de baren, worden door een schip behouden.

6 Want ook in het begin als de hovaardige reuzen vergingen, nam de hoop der wereld haar toevlucht tot een schip, en liet de wereld een zaad der voortteling na, zijnde bestuurd door uw hand.
7 Want gezegend is het hout, door hetwelk gerechtigheid geschiedt.
8 Maar dat met handen gemaakt is, hetzelve is vervloekt, en ook degene die het gemaakt heeft; deze, omdat hij het gemaakt heeft, maar dat, omdat het verderfelijk zijnde, God genoemd wordt.
9 Want bij God zijn even hatelijk de goddeloze en zijn goddeloosheid.
10 En daarom zal hetgeen gemaakt is, met degene, die het gemaakt heeft, gestraft worden.
11 Daarom zullen ook de afgoden der heidenen bezocht worden, omdat zij onder de schepselen Gods tot een gruwel geworden zijn, en de zielen der mensen tot ergernissen, en de voeten der onwijzen tot een strik.
12 Want de bedenking der afgoden is het beginsel der hoererij; en hun uitvinding de verderving des levens.
13 Want zij waren van den beginne niet, en zullen in der eeuwigheid niet zijn.
14 Want ijdele eer der mensen is in de wereld gekomen, en daarom is hun einde kort bedacht geworden.
15 Want een vader, door ontijdige rouw over zijn zoon, die hem haastig was afgehaald, uitgeteerd zijnde, maakte een beeld, en de mens, die toen dood was, eert hij nu als een God, en beval degenen, die onder zijn gebied waren, godsdienstigheden en offeranden te plegen.
16 Daarna deze goddeloze gewoonte mettertijd de overhand genomen hebbende, is als een wet onderhouden geweest, en de gesneden beelden zijn door de geboden der tirannen geeerd geworden.
17 Welke, daar de mensen niet konden tegenwoordig zijn, om hen te eren, omdat zij verre woonden, hebben zij hun aangezicht, dat verre van hen was, afgebeeld, en hebben een schijnbaar beeld gemaakt van de koning die zij eerden; opdat zij met vlijt zouden mogen vleien de afwezige, alsof hij tegenwoordig ware.
18 De eergierigheid van de kunstenaar heeft ook de onwetenden aangedreven tot voortzetten van deze dienst der beelden.
19 Want deze misschien willende de prins behagen, heeft zijn best gedaan, om door zijn kunst, de gelijkheid op het schoonst uit te drukken.
20 En het gemene volk, door de aangenaamheid van het werk aangelokt zijnde hield die voor God, welke weinig tijd tevoren als een mens was geëerd geworden.
21 En dit is tot een lage geweest voor het leven, omdat de mensen, òf het ongeval, òf de tirannie dienende, aan steen en hout hebben gegeven de naam, die niet mag gemeen gemaakt worden.
22 Daarenboven was het niet genoeg omtrent de kennis van God te dwalen, maar ook levende in een grote strijd der onwetendheid, hebben zij zulke kwade dingen nog vrede genoemd.
23 Want zij, of zij hun offeranden waarin zij hun kinderen doden, òf verborgen godsdiensten, òf razende brasserijen naar andere wetten plegen.
24 Zo bewaren zij toch voorts niet meer, noch leven noch echtstaat rein; maar òf de een brengt de ander om door list, òf doet hem smart aan door overspel.
25 Maar het is al onder elkander vermengd, bloed en moord, dieverij en bedrog, verderving, ontrouw, beroerte, meinedigheid, onrust der vromen;
26 Vergetelheid der weldadigheid, besmetting der zielen, verwisseling van het geslacht, ongeregeldheid van het huwelijk, overspel en dartelheid.
27 Want de dienst der afgoden, die men ook niet behoort te noemen, is het beginsel, en de oorzaak, en het einde van alle kwaad.
28 Want verheugd zijnde, of zij razen, of zij profeteren leugens, of zij leven onrechtvaardig, of zij zweren licht valse eden.

29 Want betrouwen hebbende op de afgoden die geen leven hebben, zo verwachten zij niet, dat zij vals zwerende, zullen beschadigd worden.
30 Doch zij zullen om deze beide dingen rechtvaardig gestraft worden, dat zij een kwaad gevoelen hebben van God, aanhangende de afgoden; en dat zij onrechtvaardig met bedrog zweren, en de heiligheid verachten.
31 Want niet de kracht dergene bij welke men zweert, maar de wraak dergenen die zondigen, komt altijd over de overtreding der onrechtvaardigen.

HET BOEK DER WIJSHEID 15.

1 MAAR gij onze God zijt goedertieren en waarachtig, lankmoedig, en in barmhartigheid regeert gij alle dingen.
2 Want ook zo wij zondigen; wij zijn uw, wetende uw kracht, maar wij zullen niet zondigen, wetende dat wij onder de uwen gerekend worden.
3 Want u kennen is een volkomen gerechtigheid, en uw kracht weten, is een wortel der onsterfelijkheid.
4 Want ons heeft niet verleid de kwade bedenking der mensen, noch de schaduw der schilderijen, zijnde een onvruchtbare arbeid, namelijk een gedaante die bevlekt is met verscheidene kleuren.
5 Waarvan de aanschouwing in de onwijze begeerte verwekt, dat hij lust krijgt tot de gedaante van een dood beeld, hetwelk zonder adem is.
6 Zulke mensen zijn beminnaars van kwade dingen, en zodanige hoop waardig, zowel die hen maken, als die hen begeren, en die hen eren.
7 Want ook een pottenbakker tredende de weke aarde met moeite, maakt ieder stuk werk tot onze dienst; maar uit hetzelfde leem maakt hij vaten die tot reine werken dienstig zijn, en desgelijks alle, die tot onreine werken dienen; en waartoe elk van die beide zal gebruikt worden, daarover oordeelt de leemwerker.
8 Daarna, bemoeiende zichzelf met kwade arbeid, maakt hij een ijdele god uit datzelfde leem, daar hij weinig tijds tevoren uit aarde gemaakt zijnde, een kleine tijd daarna in dezelve gaan zal, uit welke hij genomen is, wanneer de schuld der ziel hem zal zijn afgeëist.
9 Maar hij is bezorgd, niet omdat hij moeite zal hebben, noch omdat hij een kortdurend leven heeft, maar omdat hij om strijd arbeidt met de goudsmeden en zilversmeden, en dat hij het de koperslagers nadoet, en acht het een eer te zijn, dat hij valse dingen maakt.
10 Zijn hart is as, en zijn hoop is slechter dan aarde, en zijn leven is verachter dan leem.
11 Omdat hij die niet kent die hem gemaakt heeft, en een ziel hem ingeblazen heeft, welke in hem werkt, en hem een geest ingeademd heeft, die hem doet leven.
12 Maar zij achten ons leven een spelen, en de loop des levens een jaarmarkt, waar men gewin doet; want men moet, zeggen zij, wanneer men kan, zelfs ook van het kwade, gewin zoeken.
13 Want deze weet boven alle anderen dat hij zondig, makende van aardse stoffen vaten die licht breken, en gesneden beelden.
14 Maar de vijanden uws volks, die het onderdrukken, zijn allen zeer onwijs, en ellendig boven de zielen der kleine kinderen.
15 Omdat zij al de beelden der heidenen houden voor goden, die hun ogen niet kunnen gebruiken om te zien, noch hun neusgaten om lucht aan te trekken, noch de oren om te horen, noch de vingers hunner handen om iets aan te tasten, en welker voeten lui zijn om voort te gaan.
16 Want een mens heeft hen gemaakt, en die de adem in leen ontvangen heeft, die heeft hen bereid; want geen mens kan een god maken die Hem gelijk is.

17 Maar sterfelijk zijnde maakt hij een dode, met zijn onrechtvaardige handen; want hij is beter dan hetgeen hij als god eert, dewijl hij leven heeft, maar zij hadden het nooit.
18 En eren ook de dieren die de allervijandigste zijn; want verstandeloze, bij andere vergeleken, zijn nog erger.
19 En zijn niet schoon om zo zeer begeerd te worden, in het aanzien der andere dieren; maar zij zijn de lof Gods en zijn zegen ontvloden.

HET BOEK DER WIJSHEID 16.

1 DAAROM zijn zij door dergelijke billijk geplaagd, en door een menigte der beesten gepijnigd geweest.
2 In plaats van zulk een plaag, hebt gij aan uw volk weldadigheid bewezen, hetwelk gij een vreemde smaak, tot een spijs, namelijk kwakkelen hebt toebereid, om de lust van hun begeerte te verzadigen.
3 Opdat genen, die tot spijs lust hadden, vanwege de vertoonde plaag der dingen die over hen gezonden waren, hen ook van de noodwendige begeerte zouden afkeren, maar dezen, hebbende een kleine tijd gebrek geleden, ook de vreemde smaak zouden deelachtig zijn.
4 Want het betaamde dat degenen, die tirannie oefenden, een onvermijdelijke behoefte overkwam, en dezen alleen getoond werd, hoe hun vijanden gepijnigd werden.
5 Want ook wanneer een schrikkelijke grimmigheid der dieren over hen kwam, en zij door de beten der schadelijke slangen verdorven werden,
6 Zo duurde uw toorn niet tot aan het einde, maar zij werden voor een kleine tijd ontroerd tot vermaning, hebbende een teken der behoudenis, om hen te doen gedenken aan het gebod van uw wet.
7 Want wie zich daartoe keerde, werd niet behouden door hetgeen hij aanschouwd had, maar door u de behouder van allen.
8 En ook daarmee hebt gij onze vijanden doen verstaan, dat gij het zijt die uit alle kwaad verlost.
9 Want die werden wel van de beten der sprinkhanen en vliegen gedood, en geen genezing werd voor hun ziel gevonden, omdat zij waardig waren van zulke geplaagd te worden.
10 Maar uw kinderen zijn ook zelfs van de tanden de venijnige draken niet overwonnen; want uw barmhartigheid kwam hen tegemoet, en genas hen.
11 Want zij werden als met prikkelen gestoken om te gedenken aan uw woorden, en snel weder geheeld, opdat zij niet, vervallende in een diepe vergetelheid, zulken zouden worden, die niet zouden kunnen aangehaald worden door uw weldadigheid.
12 Want noch kruid noch pleister heeft hen genezen, maar, Heere, uw woord, hetwelk alle dingen heelt.
13 Want gij hebt macht over leven en over dood, gij leidt af tot de poorten der hel en leidt daar weder uit.
14 En een mens doodt wel een ander door zijn boosheid maar de geest die uitgevaren is kan hij niet doen wederkeren, noch de ziel wederbrengen die weggenomen is.
15 Het is onmogelijk uw hand te ontvlieden.
16 Want de goddelozen weigerende u te kennen, zijn door uw sterke arm gegeseld geworden, door ongewone regen, hagel en plasregen onvermijdelijk vervolgd, en door het vuur verteerd wordende.
17 Want (hetwelk op het hoogste te verwonderen is) het vuur had een meerdere kracht in het water, hetwelk toch alles uitblust, want de wereld strijdt voor de rechtvaardigen.
18 Want somtijds matigde zich de vlam, opdat zij niet zoude verbranden de beesten, die tegen de goddelozen uitgezonden waren, maar daar zij klaar zouden zien, dat zij door Gods oordeel aangedreven werden.

19 Somtijds brandde ook de vlam in het midden van het water boven de kracht van het vuur, opdat zij het gewas van het land des onrechtvaardigen zou verderven.
20 Daarentegen hebt gij uw volk gespijzigd met spijs der engelen, en toebereid brood van de hemel gezonden zonder hun arbeid, vermogende allerlei vermaking te geven, en allerlei bekwame smaak.
21 Want deze uw onderstutting maakt uw zoetigheid tegen uw kinderen openbaar, maar dienende tot begeerte desgenen die daartoe kwam, werd zij getemperd tot hetgeen een ieder wilde.
22 Ook bleef sneeuw en ijs onder het vuur, en versmolt niet, opdat zij zouden erkennen dat het vuur brandende in de hagel en bliksemende in de regen, het gewas der vijanden verdorven had.
23 Daarentegen heeft het ook zijn eigen kracht vergeten, opdat de rechtvaardigen zouden gevoed worden.
24 Want het schepsel dienende U, die alles geschapen hebt, strekt zijn kracht uit tot straf tegen de onrechtvaardigen, en laat hen gedijen tot weldadigheid voor degenen die u betrouwen.
25 Daarom ook toen in alles veranderd zijnde, diende zij uw alvoedende gave, naar de wil der behoeftigen.
26 Opdat uw kinderen, welke gij lief hebt, Heere, leren zouden, dat niet het gewas der vruchten de mens voedt, maar dat uw woord onderhoudt degenen die u geloven.
27 Want hetgeen van het vuur niet verdorven was, dat versmolt ganselijk, zijnde verwarmd door een kleine straal der zon.
28 Opdat zo bekend zij, dat men de zon moet voorkomen om u te danken, en u ontmoeten tegen de opgang des lichts.
29 Want de hoop des ondankbaren zal versmelten als een rijm die des winters valt, en zal wegvloeien gelijk onnut water.

HET BOEK DER WIJSHEID 17.

1 WANT uw oordelen zijn groot en zwaar om te verhalen; daarom zijn de zielen, die niet onderwezen zijn, verleid geworden.
2 Want de ongerechtigen, als zij zich onderwonden het heilige volk onder hun macht te houden, lagen gebonden van de duisternis, en geboeid van de lange nacht, besloten zijnde onder de daken, als vluchtig voor de eeuwige voorzienigheid.
3 Want menende te schuilen in hun heimelijke zonden, onder een donker deksel der vergetelheid, zo werden zij verstrooid, schrikkelijk verbaasd, door spokerijen zeer beroerd zijnde.
4 Want ook de binnenste plaats waarin zij waren, bewaarde hen niet zonder vrees, maar weerklanken overvielen hen, en maakten rondom heen gedruis en droevige spokerijen met afschuwelijke aangezichten verschenen hun.
5 Zelfs geen kracht des vuurs vermocht hen te lichten, en de glinsterende vlammen der sterren konden die droevige nacht niet helder maken.
6 Maar alleen enig vanzelf brandend vuur vol vrees verscheen hun, en vervaard zijnde voor het gezicht, dat niet gezien werd, hielden zij hetgeen zij zagen voor erger.
7 De guichelarijen der toverkunst lagen ook ter neder, en dat zeer smadelijk bewijs hunner pocherij vanwege hun, kloekheid.
8 Want zij, die beloofden van de zieke mens de schrik en beroertenis te verdrijven, deze werden zelf ziek aan een vrees, die belachelijk was.
9 Want ook al had hen niets schrikkelijks bevreesd gemaakt, zo vergingen zij toch al bevende, zijnde vervaard door het ontmoeten der beesten en schuifelen der kruipende dieren.

10 En weigerende de lucht te aanschouwen, die toch nergens kan ontvloden worden.
11 Want de boosheid is een vervaard ding, veroordeeld door haar eigen getuige, en benauwd zijnde door de conscientie vermoedt altijd het zwaarste.
12 Want de vrees is niets anders dan een begeven der behulpzaamheden, die van het vernuft voortkomen.
13 Maar hoe minder de verwachting van binnen is, hoe meer zij acht de onwetendheid der oorzaak, welke die pijn meebrengt.
14 Zij nu, die nacht, welke voorwaar onverdragelijk was, uit de binnenste holen van de onverdragelijke hel voortgekomen, dezelfde slaap slapende.
15 Werden eensdeels door de wonderlijke spokerijen gedreven en anderdeels bezweken zij door begeven hunner ziel: want een snelle en onverwachte vrees overkwam hun.
16 Daarop dan volgde alzo, dat wie aldaar nederviel, gevangen was, opgesloten in de kerker zonder ijzers.
17 Want het ware dan een landman of een herder, of een die moeilijker werken doet in de woestijn, zijnde verrast, zo moest hij de onvermijdelijke nood dragen.
18 Want zij waren allen met een keten der duisternis gebonden.
19 Hetzij dan dat daar was een suizende wind, of een liefelijk gezang der vogelen, omtrent de dichte takken, of het ruisen van het water, met geweld aflopende, of een hard gerommel der stenen, die van boven nedergeworpen worden, of de onzienlijke loop der springende beesten, of de stem der huilende wreedste dieren, of de weerklank die uit de holen der bergen tegenschalt al deze dingen maakten hen zeer bevreesd en krachteloos.
20 Want de gehele wereld lichtte met helder klaar licht, en was bezig met werken die niet verhinderd werden.
21 Maar over hen alleen was een zware nacht uitgestrekt, zijnde een beeld der duisternis die zij zouden ontvangen; doch zij waren zichzelf zwaarder dan de duisternis.

HET BOEK DER WIJSHEID 18.

1 MAAR uw heiligen hadden een zeer groot licht, welker stem zij (de Egyptenaars) wel hoorden, maar zagen hun gedaante niet,
2 En achtten die gelukkig, dat zij ook niet leden, maar dankten hen dat zij tevoren verongelijkt zijnde, hun nochtans geen schade deden, en smeekten om genade, dat zij met hen geschil hadden gehad.
3 Waarvoor gij hun gaaft een vuurvlammige kolom, die hen geleidde op de weg der onbekende reis, en een zon, die hen niet beschadigde in hun heerlijke herberg.
4 Want zij waren ook waardig, dat zij van het licht beroofd en in de duisternis gevangen werden gehouden, die uw kinderen gevankelijk ingesloten hielden door welke het onverderfelijke licht uwer wet aan de wereld zou gegeven worden.
5 En als zij beraadslaagd hadden de kleine kinderen der heiligen te doden, en een kind van die in het water uitgezet en behouden was, naamt gij tot overtuiging de menigte hunner kinderen weg, en verdierft hen gezamenlijk in een geweldig water.
6 Diezelfde nacht was tevoren onze vaderen bekend geworden, opdat zij zeker wetende wat eden het waren die zij geloofd hadden, daarover goedsmoeds zouden zijn.
7 En van uw volk is verkregen de verlossing der rechtvaardigen, en het verderf der vijanden.
8 Want gelijk gij de tegenpartijen hebt gestraft, zo hebt gij ons daarmee tot u geroepen en verheerlijkt.
9 Want de heilige kinderen der vromen offerden in het verborgen, en ordineerden de Goddelijke wet met eendracht, dat de heiligen beide derzelver goederen en gevaren tegelijk deelachtig zouden worden, zingende reeds tevoren de lof der vaderen.

10 En daarentegen klonk een niet overeenstemmend gekrijt der vijanden en een erbarmelijke stem over de kinderen die beweend werden, verspreidde zich ginds en weder.
11 En de knecht met de Heere werden met gelijke straf geplaagd, en de gemene man moest met de koning hetzelfde lijden.
12 En zij hadden gezamenlijk allen, onder één naam des doods, ontelbare doden, want de levenden waren zelfs niet genoegzaam om die te begraven, overmits dat hun edelste geslacht in een ogenblik tijds verdorven werd.
13 Want geen van al deze dingen gelovende vanwege de toverijen, hebben zij in de dood der eerstgeborenen beleden, dat dit volk kinderen Gods waren.
14 Want als nu alle dingen in rust en stilte waren, en de nacht in zijn snelheid half voorbij was,
15 Toen daalde uw alvermogend woord van de hemel uit de koninklijke troon af, als een ernstig krijgsheld in het midden van het land, dat verdorven zou worden.
16 Dragende een scherp zwaard, namelijk uw ongeveinsd gebod, en staande vervulde het alles met doden, en raakte wel aan de hemel, maar ging ook op de aarde.
17 Toen ontroerden hen terstond zeer de inbeeldingen van schrikkelijke dromen, en een onverwachte vrees overkwam hun.
18 En de een herwaarts, de ander derwaarts geworpen liggende, half dood, openbaarde om wat oorzaak hij stierf.
19 Want de dromen die hen ontroerden, hadden hun dit tevoren bekend gemaakt, opdat zij niet zouden vergaan, zonder te weten waarom zij zo veel kwaad leden.
20 Ook heeft eenmaal de aanvechting des doods de rechtvaardigen aangeraakt en is in de woestijn een verbreking der menigte geschied, maar die toorn duurde niet lang.
21 Want de onstrafbare man kwam haastig en streed voor hen, brengende de wapenen van zijn dienst, namelijk het gebed en de verzoening door het reukwerk, en stelde zich tegen de gramschap en maakte een einde aan de jammer, betonende dat hij uw dienstknecht was.
22 En hij overwon de verderver niet door sterkte des lichaams, niet door kracht van wapenen, maar door het woord bracht hij de plagende ten onder, hebbende verhaald de eden, en de verbonden met de vaderen opgericht.
23 Want als nu reeds de doden met hopen over elkander gevallen lagen, stond hij tussen beiden, hieuw de toorn af en sneed de weg af tot de levenden.
24 Want op de lange rok was het gehele versiersel, en de heerlijkheid der vaderen in de vier rijen der stenen ingegraveerd en uw grootmogendheid op de hoed van zijn hoofd.
25 Voor deze dingen week de verderver, en deze vreesde hij, want de beproeving des toorns was alleen genoeg.

HET BOEK DER WIJSHEID 19.

1 MAAR de toorn overviel de goddelozen zonder ontferming tot aan het einde.
2 Want God wist van tevoren ook hun toekomende dingen, dat zij hen zouden toelaten te vertrekken en met haast heengezonden hebbende, berouw zouden krijgen, en hen zouden vervolgen.
3 Want hebbende nog de rouw in handen en klagende bij de graven der doden, namen zij een ander dwaas voornemen: die zij met smekingen hadden uitgestoten, dezen hebben zij als vluchtenden vervolgd.
4 Want de noodzakelijkheid, die zij waardig waren, trok hen tot dit einde, en bracht hen in een vergetelheid der dingen die hun wedervaren waren, opdat zij vervullen zouden de plaag die aan hun pijnen nog ontbrak.
5 En opdat uw volk een zeer wonderlijke reis doen zou, maar zij een vreemde dood vinden.

6 Want het gehele schepsel werd in zijn aard wederom van nieuws herschapen, dienende uw bijzondere geboden; en opdat uw kinderen zouden onbeschadigd bewaard zijn, overschaduwde de wolk de legerplaats.
7 En waar tevoren water stond, zag men droog land opkomen, en uit de Rode zee een weg zonder verhindering, en uit een sterke vloed, een grasdragend veld.
8 Waardoor al het volk overging, die met uw hand beschermd werden, en zagen wonderlijke wonderwerken.
9 Want zij werden als paarden geweid en huppelden gelijk lammeren, prijzende u Heere, die hen verlost had.
10 Want zij waren nog gedachtig de dingen die geschied waren in het land van hun vreemdelingschap; hoe de aarde in plaats van voortteling van beesten, vliegen had voortgebracht, en de rivier in plaats van vissen, een menigte van vorsen uitgeborreld had.
11 En ten laatste hebben zij ook gezien een nieuwe geboorte van vogelen, toen zij door lust gedreven zijnde lekkere spijs begeerden.
12 Want tot hun troost kwamen kwakkelen op uit de zee; doch de straffen kwamen over de zondaars;
13 Niet zonder voorgaande tekenen van zekere geweldige bliksemen, want zij leden rechtvaardig voor hun eigen boosheden, dewijl zij een zwaarder vijandschap tegen vreemdelingen geoefend hadden als die van Sodom; want dezen namen de onbekenden die daar kwamen niet aan, maar genen dwongen tot dienstbaarheid de vreemdelingen, die hun weldaden bewezen hadden.
14 En niet alleen dat, maar mochten ook niet lijden dat iemand over hen opzicht had, omdat zij de vreemden vijandig ontvingen.
15 En zij plaagden met zware arbeid degenen, welke zij met feestviering ontvangen hadden, en die nu reeds medegenoten waren van hun rechten.
16 Maar zij werden ook met blindheid geslagen, gelijkerwijs degenen die voor de deur des rechtvaardigen waren; want met dikke duisternis omgeven zijnde, zocht elk de weg van zijn deur.
17 Want de elementen worden gevoegelijk door zichzelf veranderd, gelijk in een snarenspel de tonen de naam van de melodie veranderen, blijvende altijd in hun weerklank, hetwelk men afleiden kan uit een naarstig opmerken der dingen die geschied zijn.
18 Want de land-dieren veranderen in water-dieren, en die gemaakt waren om te zwemmen gingen op de aarde.
19 Het vuur was krachtig in het water, hebbende zijn eigen kracht vergeten; en het water vergat zijn uitblussende natuur.
20 Wederom de vlammen verzengden niet het vlees der zeer licht verderfelijke beesten, wandelende in het midden derzelve, en die als ijs licht smeltende hemelse spijs versmolt niet.
21 Want, Heere, in allen hebt gij uw volk groot en heerlijk gemaakt en hebt het niet onwaardig gekeurd te allen tijde en in alle plaatsen bij te staan.

HET BOEK ECCLESIASTICUS.

Dit boek is geschreven rond 190 v.C. door Jesua ben Elazar ben Sira, een inwoner van Jeruzalem.
In de voorrede van het boek wordt gesproken over koning Euergetes. Deze was Ptolemaeus VIII Euergetes II (ook Physcon genoemd) (geb. ca. 182 v.Chr. – 26 juni 116 v.Chr.) was koning van Egypte van 145 v.Chr. t/m 116 v.Chr.

Het boek behoort tot de wijsheidsliteratuur: geschriften met een didactisch karakter. Daarnaast, in de hoofdstukken 44 t/m 49, wordt een lofzang gezongen op de vaderen, belangrijke figuren uit het Oude Testament.
Door de combinatie van moraal en geschiedenis werd het boek door de vroeg-christelijke Kerk veel gebruikt als leerboek (Liber Ecclesiasticus betekent kerkboek).
De namen Jesua en Jezus betekenen net als Jozua (Hebreeuws JEHOSCHUA) zoveel als 'Jahovah redt, (behoudt)'.

HET BOEK ECCLESIASTICUS, ANDERS GENOEMD JEZUS SIRACH, OF DE WIJSHEID VAN JESUS, DE ZOON VAN SIRACH

DEZE Jezus was een zoon van Sirach, en een kleinzoon van Jezus, die met hem dezelfde naam had.
2 Deze nu heeft later geleefd, in de tijden der gevangenschap en wederkering [van het Joodse volk], en schier na al de Profeten.
3 Zijn grootvader Jezus dan (gelijk hij zelf betuigt) was een arbeidzaam man onder de Hebreeën, en zeer verstandig.
4 Die niet alleen heeft bijeenvergaderd de spreuken van andere verstandige mannen, die vóór hem geweest zijn, maar heeft ook zelf enige voortgebracht, die vol van groot verstand en wijsheid zijn.
5 Nadat dan de eerste Jezus gestorven was, hebbende nagelaten dit Boek, hetwelk hij bijna bijeenvergaderd had, zo heeft deze Sirach na hem hetzelve wederom genomen, en zijn eigen zoon Jezus nagelaten.
6 Diezelfde nu, nadat hij het tot zich genomen had, heeft hij het geheel in een zeer bekwame orde bijeengevoegd, en heeft het onder zijn, en zijns vaders, ja ook zijns grootvaders naam, de Wijsheid genoemd; willende door de naam van wijsheid de toehoorder des te lieflijker aantrekken tot de betrachting van dit Boek.
7 [Dit Boek] dan houdt in [vele] wijze woorden, ook raadselen en gelijkenissen, en enige bijzondere oude God welgevallige geschiedenissen, van mannen die God aangenaam zijn geweest, en een gebed, en zijn lofzang; daar benevens, met welke weldaden God zijn volk verwaardigd, en met wat plagen Hij hun vijanden vervuld heeft.
8 Deze Jezus is een navolger van Salomo geweest, niet minder dan hij geacht vanwege de wijsheid en wetenschap, een man zeer geleerd genoemd en ook in de waarheid zijnde.

VOORREDE
VAN EEN ONBEKENDE SCHRIJVER OVER DIT BOEK HETWELK HIJ GENOEMD HEEFT DE WIJSHEID VAN JEZUS, DE ZOON VAN SIRACH

NADEMAAL door de wet en de profeten en de anderen die na hen zijn gevolgd, ons vele en grote dingen gegeven zijn, voor welke het betamelijk is dat men Israël prijze ter oorzake van onderwijzing en wijsheid;
2 En daar het betamelijk is, dat niet alleen de lezers zelf verstandig warden, maar dat ook degenen die lust hebben om te leren, degenen die buiten zijn, mogen bevorderlijk wezen met spreken en schrijven,
3 Zo is mijn grootvader Jezus, nadat hij zichzelf zeer veel had begeven tot het lezen, zowel van de wet en de profeten als van andere boeken onzer voorvaderen, en in deze nu een genoegzame ervaring verkregen had, bewogen geworden ook zelf wat te beschrijven van hetgeen tot onderwijzing en wijsheid behoort.
4 Opdat degenen die leergierig zijn ook deze deelachtig geworden zijnde, veel meer zouden mogen toenemen in een leven te leiden dat naar de wet is.
5 Zijt dan vermaand om [dit Boek] te lezen met toegenegenheid en aandacht, en houdt het ons ten beste, zo wij iemand zouden mogen schijnen te beledigen in sommige woorden, aangaande overzetting, die wij uit liefde hebben bearbeid.
6 Want deze hebben geen gelijke kracht als zij in hun eigen, dat is, in de Hebreeuwse taal gesproken worden, en wanneer zij in een andere taal worden overgezet.
7 En niet alleen deze [spreuken], maar ook de wet zelf, de profetieën en de overige boeken hebben geen klein onderscheid, wanneer zij in hun eigen taal gesproken warden.
8 Ik dan, gekomen zijnde in Egypte, in het achtendertigste jaar, ten tijde van de koning Euergetes, waar ik enige tijd bleef, vond een afschrift van geen geringe onderwijzing.
9 En hield voor zeer nodig, zelf enige naarstigheid en gewillige arbeid aan te wenden om dat boek over te zetten.
10 En heb gedurende die tijd veel waken en wetenschap [bij] gebracht om dit boek ten einde te brengen en uit te geven, opdat ook degenen die in hun vreemdelingschap willen leren, Puin] zeden van tevoren schikken om naar de wet te leven.

HOOFDSTUK 1

1 De wijsheid is uit God. 10 De vruchten der vreze Gods. 13 De wijsheid en de vreze Gods zijn altijd tezamen. 21 Zij bedwingen de toorn des mans. 25 De wijsheid is godsdienstig. 29 En is een vijand van alle geveinsdheid en opgeblazenheid.

1 ALLE wijsheid is van de Heere, en is met hem in der eeuwigheid.
2 Wie zal het zand der zee en de droppelen van de regen en de dagen der eeuwen tellen?
3 Wie zal de hoogte des hemels, en de breedte der aarde, en de afgrond, en de wijsheid naspeuren?
4 De wijsheid is eer dan alle dingen geschapen, en het verstand der kloekheid is van de eeuwen af.
5 Het woord Gods, die in de allerhoogste plaatsen woont, is de fontein der wijsheid, en haar wegen zijn eeuwige geboden.
6 Wie is de wortel der wijsheid ontdekt geweest? en wie heeft haar kloeke werken gekend?
7 Eén is er wijs, zeer vreselijk, zittende op zijn troon.
8 De Heere zelf heeft haar geschapen, en heeft haar gezien en heeft haar geteld.
9 En heeft haar uitgegoten over al zijn werken; zij is bij alle vlees naar zijn gave, en hij verleent haar degenen die hem lief hebben.
10 De vreze des Heeren is eer, en roem, en vrolijkheid, en een kroon der verheuging.
11 De vrees des Heeren vermaakt het hart, en geeft vrolijkheid en vreugde, en een lang leven.
12 Die de Heere vreest die zal het welgaan in de laatste dagen, en in de dag van zijn dood zal hij gezegend worden.
13 Het begin der wijsheid is de Heere vrezen, en zij is met de gelovigen tezamen geschapen in 's moeders lichaam.
14 Bij de mensen heeft zij een eeuwig fundament gelegd, en bij hun zaad zal zij worden vertrouwd.
15 De verzadiging der wijsheid is de Heere vrezen, en zij maakt hen dronken van haar vruchten.
16 Haar gehele huis vervult zij met haar wellustigheden, en haar schuren van haar gewas;
17 En beide zijn het gaven Gods tot vrede.
18 De kroon der wijsheid is de Heere vrezen, doende voort spruiten vrede en volkomen gezondheid, en de roem verbreidt hem voor degenen, die hem liefhebben.
19 De wijsheid giet de wetenschap en de kennis van het verstand uit als een plasregen en verhoogt de heerlijkheid der genen, die haar vasthouden.
20 De wortel der wijsheid is de Heere vrezen, en haar takken zijn een lang leven.
21 De vreze des Heeren verdrijft de misdaden, en bijblijvende keert zij toorn af.
22 Een toornig man zal niet kunnen gerechtvaardigd worden, want de hevigheid zijns toorns is hem ten val.
23 Een lankmoedig man zal een tijdlang verdragen, en ten laatste zal hem de vrolijkheid vergelden.
24 Hij zal zijn woorden een tijdlang verbergen, maar de lippen van velen zullen zijn verstand verhalen.
25 In de schatten der wijsheid zijn gelijkenissen der wetenschap, maar de godsdienstigheid is de zondaar een gruwel.
26 Hebt gij lust tot wijsheid, zo bewaar de geboden, en de Heere zal u deze verlenen,
27 Want de vreze des Heeren is wijsheid en tucht, en zijn wel behagen is geloof en zachtmoedigheid.
28 Als gij behoeftig zijt, zo wantrouw de vreze des Heeren niet, en ga niet tot hem met een dubbel hart.
29 Maar de geveinsden niet met monden der mensen: en neem acht op uw lippen.

30 Verhef uzelf niet, opdat gij niet valt, en schande brengt over uw ziel.
31 Want de Heere zal al uw verborgen dingen openbaren, en u in het midden der vergadering ter nederwerpen.
32 Omdat gij tot de vreze des Heeren niet met waarheid zijt gekomen, en uw hart vol is van bedrog.

HOOFDSTUK 2.
1 MIJN kind, indien gij komt om de Heere te dienen, zo bereid uw ziel tot aanvechting.
2 Richt uw hart en verdraag, en haast niet in de tijd, als deze over u gebracht wordt.
3 Hang hem aan, en wijk niet van hem af, opdat gij moogt vermeerderd worden in uw laatste dagen.
4 Neem gaarne aan al wat u zou mogen overkomen, en in de verandering van uw vernedering zijt lankmoedig.
5 Want in het vuur wordt het goud beproefd, en aangename mensen in de oven der vernedering.
6 Geloof hem en hij zal u helpen, maak uw wegen recht, en hoop op hem.
7 Gij die de Heere vreest, gelooft hem, en uw loon zal u geenszins ontvallen.
8 Gij die de Heere vreest, hoopt het goede en eeuwige verheuging en barmhartigheid.
9 Gij die de Heere vreest, verbiedt zijn barmhartigheid en wijkt niet af, opdat gij niet valt.
10 Ziet de oude geslachten aan en merkt op.
11 Wie heeft op de Heere betrouwd, en is beschaamd geworden?
12 Of wie is in zijn vreze gebleven en verlaten geworden? of wie heeft hem aangeroepen en is door hem veracht?
13 Want de Heere is een ontfermer en barmhartige, moedig en van grote barmhartigheid, vergeeft de zonden, en behoedt in de tijd der verdrukking.
14 Wee de bevreesde harten, en de slappe handen en de zondaar die twee paden ingaat.
15 Wee een slap hart, omdat het niet gelooft, daarom zal het niet beschermd worden.
16 Wee ulieden die de lijdzaamheid verloren hebt.
17 Wat zult gij doen, als u de Heere bezoeken zal?
18 Die de Heere vrezen, zullen zijn woorden niet ongehoorzaam zijn, en die Hem liefhebben, zullen zijn wegen bewaren.
19 Die de Heere vrezen, zoeken dat zij hem behagen mogen.
20 Die hem liefhebben, zullen van zijn wet verzadigd worden.
21 Die de Heere vrezen, bereiden hun harten, en vernederen hun zielen voor hem.
22 Zeggende, laat ons in de handen Gods vallen, en niet in de handen der mensen.
23 Want gelijk zijn grote heerlijkheid is, zo is ook zijn barmhartigheid.

HOOFDSTUK 3.
1 MIJN kinderen hoort mij uw vader en doet alzo, opdat gij behouden wordt.
2 Want de Heere heeft de vader verheerlijkt over de kinderen, en bevestigt het oordeel der moeder boven de zonen.
3 Wie zijn vader eert, die verzoent zijn zonden;
4 En wie zijn moeder eert, is gelijk als die schatten vergadert.
5 Wie zijn vader eert, zal zich over zijn kinderen verheugen, en zal in de dag zijns gebeds verhoord worden.
6 Wie zijn vader eert, zal lang leven, en wie de Heere gehoorzaam is, zal zijn moeder rust aanbrengen,
7 Wie de Heere vreest zal zijn vader eren, zal als Heeren dienen degenen, die hem gegenereerd hebben.
8 Eer uw vader en moeder met werken en woorden,

9 Opdat zegening van mensen over u kome.
10 Want de zegening des vaders onderstut de huizen der kinderen, maar de vervloeking der moeder ontwortelt de fundamenten.
11 Roem niet in de oneer uws vaders, want de oneer des vaders is u geen eer.
12 Want de eer des mensen komt hem uit de eer zijns vaders, en een moeder die in oneer is, die is de kinderen een verwijt.
13 Mijn kind, verzorg uw vader in zijn ouderdom, en bedroef hem niet in uw leven.
14 Indien hem het verstand begeeft, zo houd hem dat ten goede, en wacht u met al uw vermogen dat gij hem niet onteert.
15 Want de barmhartigheid, die gij uw vader bewijst, zal niet vergeten worden.
16 En in plaats der zonden zult gij daartegen gebouwd worden.
17 In de dag der verdrukking zal aan u gedacht worden, gelijk schoon weder het ijs, zo zullen uw zonden versmelten.
18 Wie zijn vader verlaat, die is gelijk een godslasteraar, en wie zijn broeder tot toorn verwekt, die is vervloekt van de Heere.
19 Mijn kind, voer uw werken uit met zachtmoedigheid, en gij zult door aangename mensen bemind worden.
20 Hoe groter gij zijt, verneder uzelf des te meer, en gij zult bij de Heere genade vinden.
21 Velen zijn hoog en zeer vermaard, maar de zachtmoedigen worden de verborgenheden geopenbaard.
22 Want de macht des Heeren is groot, en wordt door de nederigen geëerd.
23 Dingen die u te zwaar zijn, onderzoek ze niet onbedacht, en die u te sterk zijn ondertast ze niet uit dwaasheid. Wat u bevolen is, overleg dat heilig.
24 Want het is u niet van node, verborgen dingen met ogen te zien.
25 Zijt niet ijdel bezig in overvloedigheid uwer woorden, want u zijn meer dingen aangewezen, dan het verstand der mensen begrijpen kan.
26 Velen heeft hun ijdel vermoeden bedrogen, en boos achterdenken heeft hun gemoed doen wankelen; als gij geen oogappelen hebt zult gij aan het licht gebrek hebben, en als het u aan kennis ontbreekt, zo verkondig die niet.
27 Een hard hart zal op het laatste kwalijk varen, en die het gevaar liefheeft zal daarin vergaan.
28 Een hard hart zal bezwaard worden met moeite, en de zon daar zal zonden, op zonden ophopen.
29 Als ongeluk over de hovaardigen gebracht wordt, zo is daar geen genezing; zijn aanslagen zullen ontworteld worden, want een plant der boosheid is in hem ingeworteld.
30 Het hart des verstandigen denkt op gelijkenis, en het oor des toehoorders is des wijzen begeerte.
31 Het water blust het vlammende vuur uit, en door aalmoezen verzoent men de zonden.
32 En de Heere, die de weldaden vergeldt, gedenkt aan deze in het toekomende, en hij zal in de tijd van zijn val een steunsel vinden.

HOOFDSTUK 4.
1 MIJN kind, laat het leven des armen geen gebrek lijden, en stel de behoeftige ogen niet uit.
2 Bedroef de hongerige ziel niet, en stel niemand uit zijn behoefte.
3 Ontroer een verstoord hart niet verder, en onthoud de gave des behoeftigen niet.
4 Weiger de verdrukte niet die u smeekt, en keer uw aangezicht niet af van de arme.
5 Van de behoeftige keer uw ogen niet af, en geef niemand oorzaak u te vervloeken.
6 Want als iemand u vervloekt in bitterheid zijner ziel, zijn gebed zal hij horen, die hem gemaakt heeft,
7 Maak u zelf lieftallig in de vergadering, en verneder uw hoofd voor een machtige.

8 Neig uw oor tot de arme, zonder droefheid; en antwoord hem vreedzaam met zachtmoedigheid.
9 Verlos degene die onrecht lijdt uit de hand van hem die onrecht doet, en zijt niet kleinmoedig als gij oordeelt.
10 Wees de wezen als een vader, en hun moeder in plaats van een man.
11 En gij zult zijn gelijk een zoon des Allerhoogsten, en hij zal u meer beminnen dan uw moeder doet.
12 De wijsheid verhoogt haar eigen kinderen, en neemt degenen aan die haar zoeken.
13 Wie haar liefheeft, die heeft het leven lief, en die zich vroeg opmaken tot haar, zullen met verheuging vervuld worden.
14 Die haar vasthoudt zal eer beërven, en waar zij ingaat, die zal de Heere zegenen.
15 Die haar dienen, die zullen de heilige dienen, en die haar liefhebben, heeft de Heere lief.
16 Die haar gehoorzaam is, zal de volken richten; en die op haar acht neemt, zal zeker wonen.
17 Indien hij haar vertrouwt, zo zal hij haar beërven, en zijn nakomelingen zullen in bezitting blijven.
18 Want verkeerd zal zij in het eerst met hem omgaan.
19 Vrees en bloôheid zal zij over hem brengen, en zal hem pijnigen met haar tuchtiging, totdat zij in zijn ziel vertrouwen zal hebben, en hem verzocht hebben door haar rechten;
20 En zij zal wederom tot hem keren door een rechte weg en hem verheugen;
21 En zal hem haar verborgen dingen openbaren.
22 Indien hij zou afdwalen, zo zal zij hem verlaten, en hem overlaten in de handen van zijn ongeval.
23 Neem de gelegenheid des tijds waar, en wacht u van het boze.
24 En word niet beschaamd voor uw ziel.
25 Want daar is een beschaamdheid, die zonde aanbrengt, en daar is een beschaamdheid, die eer en gunst brengt.
26 Neem de persoon niet aan tegen uw ziel, en word niet schaamrood in uw ongeval.
27 Weer het woord niet in de geschikte tijd der behouding;
28 En verberg uw wijsheid niet om aangenaam te zijn.
29 Want de wijsheid zal in het woord bekend worden, en de onderwijzing in de woorden der tong.
30 Spreek de waarheid niet tegen in enig stuk, en word schaamrood over de leugen van uw ongeschiktheid.
31 Schaam u niet uw zonden te belijden, en bedwing de vloed des strooms niet.
32 Onderwerp uzelf aan geen dwaas mens, en neem de persoon des machtigen niet aan.
33 Kamp voor de waarheid tot in de dood, en God de Heere zal voor u strijden.
34 Zijt niet stout met uw tong, en lui en slap in uw werken.
35 Zijt niet als een leeuw in uw huis, en onder uw huisknechten als een die met verbeelding gekweld is.
36 Laat uw hand niet uitgestrekt zijn om te nemen, en tezamen getrokken in het geven.

HOOFDSTUK 5.
1 HOUD u niet aan uw rijkdom, en zeg niet, hij is mij genoegzaam om te leven.
2 Volg uw ziel niet, noch uw sterkte, om te gaan in de wegen uws harten.
3 Zeg niet: Wie zal mij onder zijn macht brengen vanwege mijn werken? want de Heere zal zeker uw moedwil wreken.
4 Zeg niet: Ik heb gezondigd, en welk leed is mij geschied? want de Heere is lankmoedig, hij zal u niet laten heengaan.
5 Wees niet zonder vrees vanwege de verzoening, wanneer gij de volheid hebt, dat gij zonden op zonden zoudt hopen.

6 En zeg niet: Zijn ontferming is groot, de menigte mijner zonden zal verzoend worden.
7 Want barmhartigheid en toorn zal bij hem haasten, en op de zondaars zal zijn gramschap rusten.
8 Verbeid niet u tot de Heere te bekeren, en stel het niet uit dag op dag.
9 Want de toorn des Heeren zal schielijk uitvaren, en als gij onbezorgd zult zijn zult gij vermorzeld worden, en in de tijd der wraak verderven.
10 Steun niet op onrechtvaardige rijkdom, want hij zal u geen voordeel doen in de dag, wanneer ongeluk over u zal gebracht worden.
11 Wan niet in allerlei wind, en ga niet in allerlei pad, zo doet de zondaar die tweetongig is.
12 Als gij in uw mening zeker zijt, zo blijf vast daarbij, en uw woord zij enerlei.
13 Zijt ras om wat goeds te horen, en leef in oprechtheid, en geef een recht antwoord met lankmoedigheid.
14 Indien gij verstand hebt, zo antwoord uw naasten; en indien niet, zo zij uw hand op uw mond.
15 Eer en oneer is in het spreken, en des mensen tong brengt hem ten val.
16 Laat u geen oorblazer noemen, en leg met uw tong geen lagen.
17 Want een bezwaarlijke schaamte komt over een dief, en een schadelijke verdoemenis over de tweetongige.
18 Wees niet onwetende ook niet in enig ding, noch in het grote, noch in het kleine.

HOOFDSTUK 6.
1 WORD geen vijand in plaats van een vriend, want zulk een zal een boze naam, schaamte en verwijt beërven; zo zal ook de zondaar, die tweetongig is, oneer behalen.
2 Verhef u niet in de raad uwer ziel, opdat uw ziel niet gelijk een stier herwaarts en derwaarts gescheurd worde.
3 Gij zult uw bladeren opeten, en uw vruchten verderven, en uzelf laten als een dorre boom.
4 Een boze ziel zal verderven degene die haar bezit, en zal maken dat de vijanden over haar verblijd worden.
5 Een zoete keel vermenigvuldigt haar vrienden, en een welsprekende tong vermenigvuldigt de vriendelijke aanspraken.
6 Maak dat velen met u in vrede leven, doch heb maar een van duizenden die uw raadgever zij.
7 Zo gij een vriend wilt verkrijgen, zo krijg hem in de verzoeking en vertrouw uzelf hem niet te haastig.
8 Want daar is menig vriend in zijn gelegene tijd, en blijft u niet bij in de dag van uw verdrukking.
9 Ook is er menig vriend die veranderd wordt in een vijand, en die u in het openbaar met verwijt bestrijden zal.
10 Daar is ook menig vriend om tafelgenoot te zijn, en blijft u niet bij in de dag uwer verdrukking.
11 Als het u wel gaat zal hij zijn als gij, en over uw huisknechten zal hij vrijmoedigheid gebruiken.
12 Indien gij vernederd wordt, zo zal hij tegen u zijn, en zal zich van uw aangezicht verbergen.
13 Scheid u af van uw vijanden, en wacht u voor uw vrienden.
14 Een getrouw vriend is een sterke bescherming, en wie die gevonden heeft, die heeft een schat gevonden.
15 Daar is geen verwisseling tegen een getrouwe vriend, en daar is geen gewicht zijner schoonheid.
16 Een getrouw vriend is een medicijn des levens, en die de Heere vrezen zullen hem vinden.

17 Die de Heere vreest, gedraagt zich recht in zijn vriendschap; want naar dat hij is, zo zullen ook zijn naasten zijn.
18 Mijn kind, verkies de onderwijzing van uw jeugd aan, en tot uw grijze haren toe zult gij wijsheid vinden;
19 En verbeid haar goede vruchten.
20 Want in haar werking zult gij wel een weinig vermoeid worden, en haast zult gij van haar gewas eten.
21 Och hoe rauw is zij de ongeleerden! en de harteloze blijft niet bij haar.
22 Zij is bij hem gelijk een harde steen der beproeving, en hij zal niet vertoeven haar weg te werpen.
23 Want de wijsheid is gelijk haar naam meebrengt, en is niet velen openbaar.
24 Hoor mijn kind, en verkies mijn mening, en verwerp mijn raad niet;
25 En steek uw voeten in haar boeien, en uw hals in haar halsijzer.
26 Leg uw schouder onder haar, en draag haar, en wordt harer banden geen vijand.
27 Ga tot haar met geheel uw ziel, en bewaar haar wegen met geheel uw kracht.
28 Speur haar na en zoek haar, en zij zal u bekend worden, en als gij haar machtig geworden zijt, zo laat haar niet van u.
29 Want ten laatste zult gij haar rust vinden, en zij zal u tot verheuging strekken;
30 En haar boeien zullen u zijn tot een sterke bescherming, en haar halsijzers tot een heerlijke tabberd.
31 Want een gulden versiersel is op haar, en haar banden zijn een hyacinten draad.
32 Gij zult haar aantrekken als een heerlijke tabberd en zult haar uzelf opzetten als een kroon der vrolijkheid.
33 Indien gij zult willen, mijn kind, zo zult gij onderwezen worden, en indien gij uw ziel daartoe begeeft, zo zult gij geheel kloek worden.
34 Indien gij liefde zult hebben om te horen, zo zult gij verstand krijgen, en indien gij uw oor zult neigen, zo zult gij wijs worden.
35 Houd u onder de menigte der ouden, en is er iemand wijs, hang hem aan; wil alle Goddelijke verklaring horen, en laat u de spreuken van het verstand niet ontgaan.
36 Indien gij een verstandig man ziet, zo maak u des morgens vroeg tot hem, en uw voet betrede gestadig de trappen van zijn deuren.
37 Overdenk de geboden des Heeren volkomen, en oefen u altijd in zijn bevelen, zo zal hij uw hart versterken, en de begeerde wijsheid zal u gegeven worden.

HOOFDSTUK 7.
1 DOE geen kwaad, en u zal geen kwaad bevangen.
2 Wijk af van de ongerechtige, en de zonde zal van u wijken.
3 Mijn zoon, zaai niet in de voren der ongerechtigheid, zo zult gij niet zevenvoudig hetzelve maaien.
4 Begeer van de Heere geen heerschappij, en van de koning geen heerlijke zitplaats.
5 Rechtvaardig u niet voor de Heere, en houd u niet voor wijs bij de koning.
6 Zoek niet een rechter te worden, want gij mocht niet sterk genoeg zijn de ongerechtigheden weg te nemen; dat gij niet te eniger tijd voor het aangezicht des machtigen vreest, en een aanstoot legt in uw rechte handeling.
7 Zondig niet tegen de menigte der stad, en begeef uzelf niet onder het oproerige volk.
8 Bind een zonde niet tweemaal aan, want zelfs in een zult gij niet onschuldig zijn.
9 Zeg niet: Hij zal op de menigte mijner gaven zien, en als ik God de Allerhoogste ofer, zo zal hij het aannemen.
10 Wees niet kleinmoedig in uw gebed, en verzuim niet aalmoezen te geven.

11 Belach de mens niet die in bitterheid zijner ziel is, want daar is een die vernedert en verhoogt.
12 Ploeg geen leugen tegen uw broeder, en doe uw vriend desgelijken niet.
13 Wil niet liegen enigerlei leugen, want gedurig plegen der zelve komt niet ten goede.
14 Spreek niet veel in de menigte der ouden, en wederhaal uw woord niet in uw gebed.
15 Haat de moeilijke arbeid niet, en de landbouw, die door de Allerhoogste geschapen is.
16 Reken uzelf niet onder de menigte der zondaren; gedenk dat de toorn niet vertoeft.
17 Verneder uw ziel zeer, want de wraak des goddelozen zal vuur en worm zijn.
18 Verwissel uw vriend niet om enig middelmatig ding, het zij wat het wil, noch een oprechte broeder om goud uit Ofir.
19 Het ontbreke u niet aan een wijze en goede vrouw, want haar aangenaamheid overtreft het goud.
20 Die de huisknecht geen kwaad die getrouw zijn werk doet, noch de huurling die zijn ziel aan u overgeeft.
21 Laat uw ziel een verstandige huisknecht liefhebben, en onthoud hem de vrijheid niet.
22 Hebt gij vee, zo heb opzicht daarop, en zo het u nut is, laat het bij u blijven.
23 Hebt gij kinderen, onderwijs ze, en buig hun hals van de jeugd aan.
24 Hebt gij dochters, neem acht op haar lichaam en stel uw aangezicht niet blijde tegen haar.
25 Geef uw dochter uit, en gij zult een groot werk volbracht hebben; en geef haar aan een verstandig man.
26 Hebt gij een vrouw naar uw hart, werp haar niet uit, en geef u zelf aan een gehate niet over.
27 Eer uw vader van ganser harte, en vergeet niet de smarten van uw moeder.
28 Gedenk dat gij door hen voortgebracht zijt, en wat zult gij hun daarvoor geven in gelijkheid van hetgeen zij u gegeven hebben?
29 Vrees de Heere met uw gehele ziel, en houd zijn priesters in waarde; heb uit geheel uw kracht lief degene die u gemaakt heeft, en verlaat zijn dienaars niet.
30 Vrees de Heere, en eer de priester.
31 En geef hem zijn deel, gelijk u bevolen is,
32 Namelijk de eerstelingen, en het schuldoffer,
33 En de gaven der schouderen, en de offerande der heiliging, en de eerstelingen der heilige dingen.
34 En steek uw hand uit tot de arme, opdat uw zegen volkomen worde.
35 Gaven zijn aangenaam bij alle levenden, en aan een dode verhinder de weldadigheid niet.
36 Onttrek u niet van de wenende, en treur met degenen die treuren.
37 Wees niet traag in het bezoeken van de kranke; want om zulke dingen zult gij bemind worden.
38 In al uw doen gedenk aan uw uiterste, en gij zult in der eeuwigheid niet zondigen.

HOOFDSTUK 8.
1 STRIJD met geen machtig mens, dat gij niet misschien in zijn handen valt.
2 Twist niet met een rijk mens, opdat hij u misschien niet overmag.
3 Want het goud heeft velen verdorven, en heeft de harten der koningen gebogen.
4 Strijd niet met een klapachtig mens, en hoop geen hout op zijn vuur.
5 Scherts niet met een ongeschikte, opdat uw voorouders van hem niet onteerd worden.
6 Verwijt geen mens die zich van zonde afkeert; gedenk dat wij allen strafwaardig zijn.
7 Onteer niemand in zijn ouderdom, want ook uit ons zijn er die oud worden.
8 Verblijd u niet over de dood van uw grootste vijand, gedenk dat wij allen sterven zullen.
9 Veracht niet hetgeen door de wijzen verteld wordt, en oefen uzelf in hun spreuken.
10 Want van hen zult gij onderwijzing leren, om ook de groten gemakkelijk te dienen.

11 Dwaal niet af van de onderwijzing der ouden, want zij hebben ook geleerd van hun vaderen.
12 Want van hen zult gij verstand leren, en hoe gij in de tijd als het nodig is zult antwoorden.
13 Ontsteek de kolen des zondaars niet, opdat gij niet verbrand wordt in het vuur zijner vlam.
14 Sta niet op tegen de smader, opdat hij uw mond niet bespiede.
15 Leen niemand die machtiger is dan gij, en indien gij hem wat geleend zult hebben, zo zijt als een die het verloren hebt.
16 Word geen borg boven uw vermogen, en indien gij borg geworden zijt, draag zorg alsof gij betalen zoudt.
17 Richt niet tegen de rechter, want men zal hem oordelen, naar zijn mening.
18 Wandel niet met een stoute, opdat hij u niet bezware, want hij zal naar zijn wil doen, en gij zoudt door zijn dwaas heid mee vergaan.
19 Verwek geen strijd met een toornige, en ga niet met hem door de woestijn, gelijk als niets is het bloed in zijn ogen, en waar geen hulp is, daar zal hij u ter neder werpen.
20 Beraad u niet met een dwaas, want hij zal geen zaak kunnen bedekken.
21 Doe niets heimelijks voor een vreemde, want gij weet niet wat hij baren zal.
22 Verklaar uw hart niet aan ieder mens, en laat u geen valse dank vergelden.

HOOFDSTUK 9.
1 ZIJT niet jaloers op de vrouw van uw schoot, en leer haar tegen uzelf geen boze onderwijzing.
2 Geef uw ziel de vrouw niet, dat zij over uw ziel zou opklimmen.
3 Ga geen hoerachtige vrouw tegemoet opdat gij niet te eniger tijd in haar strikken valt.
4 Ga niet om met een snarenspeelster, dat gij niet te eniger tijd gevangen wordt in haar handelingen.
5 Aanschouw een maagd niet te zeer, dat gij niet misschien geërgerd wordt in haar bestraffingen.
6 Geef uw ziel de hoeren niet over, opdat gij uw erfdeel niet verliest.
7 Zie niet om in de straten der stad, en dwaal niet om in de woeste plaatsen derzelve.
8 Wend uw oog af van een schone vrouw, en beschouw geen vreemde schoonheid.
9 Want door de schoonheid der vrouw zijn velen verleid geworden, en uit deze wordt de liefde als een vuur aangestoken, en leg u niet neder met haar in de armen.
10 Bij een getrouwde vrouw zit geheel en al niet.
11 En maak geen gelag met haar bij de wijn; dat niet te eniger tijd uw ziel tot haar neigt, en gij met uw geest niet valt in het verderf.
12 Verlaat een oude vriend niet, want de nieuwe is hem niet gelijk.
13 Een nieuwe vriend is gelijk nieuwe wijn: als hij zal oud geworden zijn, drink hem met verheuging.
14 Benijd de zondaar zijn eer niet, want gij weet niet welke zijn verandering is.
15 Heb geen welbehagen aan dat, waarin de goddelozen wel behagen hebben; gedenk dat zij tot in de hel toe niet, zullen gerechtvaardigd worden.
16 Verwijder van de mens die macht heeft om te doden, en gij zult de vrees des doods niet vermoeden.
17 En indien gij tot hem komt zo vergrijp u niet, opdat bij u niet terstond uw leven beneme.
18 Weet, dat gij in het midden der strikken doorgaat, en op de tinnen der stad wandelt.
19 Merk op uw naaste, naar al uw vermogen, en beraad u met de wijzen; spreek met de verstandigen, en al wat gij vertelt, zij naar de wet des Allerhoogsten.
20 Laat rechtvaardige mannen uw tafelgenoten zijn, en laat uw roem zijn in de vreze des Heeren.

21 Door de hand der kunstenaren zal een werk geprezen worden, en een wijs voorganger des volks, door zijn woord.
22 Een klapachtig man is verschrikkelijk in zijn stad, en die te voortvarend is in zijn rede, zal gehaat worden.

HOOFDSTUK 10.
1 EEN wijs rechter onderwijst zijn volk, en de heerschappij des verstandigen is ordelijk aangesteld.
2 Gelijk als de rechter des volks is, zo zijn ook zijn dienaars; en gelijk de voorganger der stad is, zo zijn allen die deze bewonen.
3 Een koning, die niet onderwezen is, zal zijn volk verderven, maar een stad zal door verstand der machtigen bewoond worden.
4 De macht op aarde is in de hand des Heeren, en hij zal te zijner tijd over haar verwekken een, die nuttig is.
5 In de hand des Heeren is des mensen voorspoed, en op het aangezicht des schriftgeleerden zal hij zijn heerlijkheid stellen.
6 Vergram u niet op uw naaste over enig onrecht, en doe niets door smadelijke werken.
7 Hovaardigheid is hatelijk voor God en de mensen, en bij beide is hatelijk de misdaad der ongerechtigheid.
8 Een koninkrijk wordt van het ene volk tot het andere overgebracht, vanwege ongerechtigheden en moedwilligheden en rijkdommen, die door bedrog verkregen zijn; wat verhovaardigt zich toch aarde en as?
9 Daar is voorwaar niets onrechtvaardiger dan een geldgierige.
10 Want deze biedt ook zijn eigen ziel te koop, want zijn ingewanden werpen deze weg, terwijl hij nog leeft.
11 De medicijnmeester houdt een lange ziekte af, en heden is iemand koning, en morgen zal hij sterven.
12 Want wanneer een mens sterft, zo beërft hij kruipende en wild gedierte en wormen.
13 Het beginsel der hovaardigheid is, wanneer een mens van de Heere afwijkt, en zijn hart afwijkt van degene die hem gemaakt heeft.
14 Want hovaardigheid is een beginsel der zonde, en die daarbij blijft, die bedrijft zeer gruwelijke moedwil, doch op het einde zal hij omgekeerd worden.
15 Daarom heeft de Heere zeldzame straffen over hen gebracht, en heeft hen eindelijk omgekeerd.
16 De Heere heeft de tronen der regeerders ternedergedrukt, en heeft zachtmoedigen in hun plaats daarin gezet.
17 De Heere rukt de wortelen der hovaardige volken uit, en plant de nederigen in hun plaats met heerlijkheid.
18 De landen der volken keert de Heere om, en verderft ze tot op de grond der aarde.
19 Hij heeft ze daaruit weggenomen, en heeft ze verdorven.
20 En heeft hun gedachtenis doen ophouden van de aarde.
21 De hovaardigheid is niet geschapen in de mensen, noch de grimmige toorn in degenen, die van vrouwen geboren zijn.
22 Die de Heere vrezen zijn een gewis zaad, en die Hem liefhebben een kostelijke plant; daarentegen die op de wet niet achten, zijn een schandelijk zaad; die de geboden overtreden een afdwalend zaad.
23 In het midden der broeders is degene geëerd, die hun leidsman is, en die de Heere vrezen worden geëerd voor zijn ogen.
24 De vreze des Heeren is een heerschappij ook voor het lot, maar hardigheid en hovaardigheid is een wegwerping der Heere schappij.

25 De roem eens rijken, en heerlijken, en armen, is de vreze des Heeren.
26 Het is niet recht dat men een arme onteert die verstandig is, en het betaamt niet dat men een zondaar eert.
27 De groten, en de rechters, en de machtigen worden geëerd, maar geen hunner is meerder dan die de Heere vreest.
28 Een verstandige huisknecht zullen de vrijen dienen; en een man van wetenschap zal niet murmureren als hij onderwezen wordt.
29 Denk niet wijs te zijn als gij uw werk doet, en poch niet in de tijd uwer benauwdheid.
30 Want het is beter dat iemand werkt, en in alles overvloed heeft, dan dat iemand pocht en gebrek aan brood heeft.
31 Mijn kind verheerlijk uw ziel door uw zachtmoedigheid, en geeft haar eer naar haar waardigheid.
32 Wie zal die rechtvaardigen die tegen zijn ziel zondigt en wie zal die eren, die zijn leven onteert?
33 Een arme wordt verheerlijkt vanwege zijn wetenschap, en een rijke wordt verheerlijkt vanwege zijn rijkdom.
34 Die geëerd wordt in armoede, hoeveel te meer ook in rijk dom. En die in rijkdom ongeëerd is, hoeveel te meer in ar moede.

HOOFDSTUK 11.
1 DE wijsheid van de nederige zal zijn hoofd verheffen, en hem in het midden der groten zetten.
2 Prijs niemand vanwege zijn schoonheid, en heb geen gruwel aan iemand, om zijn voorkomen.
3 De bij is klein onder de vliegende gedierten, en haar vrucht is het voornaamste der zoetigheden.
4 Pronk niet met de klederen die gij aandoet, en in de dag der heerlijkheid verhef u niet, want wonderlijk zijn de werken des Heeren en zijn werken zijn de mensen verborgen.
5 Vele koningen hebben op de vloer gezeten en waar men niet op verdacht was, heeft de kroon gedragen.
6 Vele machtigen zijn grotelijks onteerd geworden, en vele heerlijke lieden zijn overgeleverd in handen van anderen.
7 Berisp niet eer gij onderzocht hebt, verneem eerst en bestraf dan.
8 Antwoord niet eer gij gehoord hebt, en in het midden der woorden spreek niet tussenbeide.
9 Twist niet om een zaak die u niet aangaat; en zit niet bij in het gericht der zondaren.
10 Mijn kind, bemoei u niet met vele dingen, want indien gij veel aanneemt, gij zult niet onschuldig zijn; en indien gij ze najaagt, zo zult gij ze niet bereiken; en gij zult geenszins ont vlieden als gij vliedt.
11 Menigeen is er die moeite doet, en arbeidt, en zich haast, en heeft toch des te meer gebrek.
12 Menigeen is er die traag is, hebbende hulp van node, het ontbreekt hem aan sterkte, en hij heeft grote armoede, en het oog des Heeren ziet op hem ten goede, en richt hem op uit zijn nederigheid;
13 En verheft zijn hoofd van het verderven; en velen dat aan schouwende, verwonderen zich over hem.
14 Goede en kwade dingen, leven en dood, armoede en rijkdom zijn van de Heere.
15 Wijsheid en wetenschap, en kennis der wet is van de Here; liefde en wegen der goede werken zijn van hem.
16 Dwaling en duisternis zijn met de zondaren geschapen, en die over kwade dingen pochen, met die veroudert de boosheid.

17 De gave des Heeren blijft bij de godvrezenden, en zijn welbehagen maakt voorspoedig in der eeuwigheid.
18 Menigeen is er die rijk wordt door zijn opmerken en spaarzaamheid, en dit is nu zijn deel van zijn loon.
19 Wanneer hij zegt: Ik heb rust gevonden, nu zal ik van mijn goederen eten zonder ophouden, en hij weet niet wat tijd hem overkomen zal, en hij zal ze anderen nalaten en sterven.
20 Sta in uw verbond, en verkeer daarin, en word oud doende uw werk.
21 Verwonder u niet in de werken des zondaars, maar vertrouw de Heere, en blijf in uw arbeid.
22 Want het is in de ogen des Heeren licht, snel en onvoorziens een arme rijk te maken.
23 De zegen des Heeren is in het loon van de godvrezende; en in een korte tijd doet hij zijn zegen uitspruiten.
24 Zeg niet: Wat heb ik van node te behagen, en voor wie zullen nu voortaan mijn goederen zijn?
25 Zeg niet: Ik heb genoeg, en hetgeen ik heb is veel, en wat zal mij voortaan in dit leven voor kwaad geschieden?
26 In de goede dagen vergeet men het kwade, en in de kwade dagen wordt aan het goede niet gedacht.
27 Want het is voor de Heere licht, in de dag des doods de mens te vergelden naar zijn werken.
28 Een kwaad uur maakt dat men de wellust vergeet, en aan het einde van de mens is de ontdekking zijner werken.
29 Spreek niemand zalig voor zijn dood; ook aan zijn kinderen wordt een man gekend.
30 Leid niet een ieder in uw huis, want de lagen van de lasteraar zijn vele.
31 Gelijk een gevangen veldhoen in een kooi, alzo is het hart des hovaardigen, en gelijk een bespieden die daarover komt om te doen vallen.
32 Want hij loert verkerende het goede in het kwade; ja in uitgelezen dingen zal hij u een schandvlek opleggen.
33 Van een kleine vonk wordt de gloeiende kool vermenigvuldigd, en een mens die een zondaar is loert op bloed.
34 Wacht u voor een boosdoener, want hij smeedt boze dingen; dat hij u niet te eniger tijd een eeuwige schandvlek geve.
35 Laat een vreemde in uw huis wonen, en hij zal u door onrust verstoren, en zal u van enige uwer eigen goederen ontvreemden.

HOOFDSTUK 12.
1 INDIEN gij weldoet, zo weet aan wie gij het doet, en gij zult dank voor uw weldaden hebben.
2 Doe wel aan de godvrezende, en gij zult vergelding vinden, en is het niet bij hem, immers bij de Allerhoogste.
3 Die in het kwade voortgaat, die zal het niet wèl gaan, noch degene, die geen aalmoezen ter zijde legt.
4 Geef degene die God vreest, en neem u de zondaar niet aan.
5 Doe de nederige goed, en geef de goddeloze niet. Onthoud hem uw brood, en geef hem niet, opdat hij u daardoor niet overweldige, want dubbel kwaad zal u overkomen voor al het goede, dat gij hem gedaan zult hebben.
6 Want ook de Allerhoogste haat de zondaars, en de godvrezende zal hij wreken, maar genen bewaart hij tot de krachtige dag der wraak. Geef degene die vroom is, en neem u de zondaar niet aan.

7 In voorspoed wordt de vriend niet uitgeworpen, en de vijand wordt niet verborgen in tegenspoed.
8 Als het iemand wèl gaat, dan zijn zijn vijanden in droefheid, en als het hem kwalijk gaat, dan scheidt ook de vriend van hem af.
9 Betrouw uw vijand in der eeuwigheid niet.
10 Want gelijk het koper verroest, zo ook zijn boosheid.
11 Indien hij zou vernederd worden, en gekromd gaan, bedwing uzelf, en wacht u van hem, en gij zult hem zijn als die een spiegel heeft afgeveegd, en zult gewaar worden, dat hij die niet tot het einde toe verroest maken kan.
12 Stel hem niet nevens u, opdat hij niet te eniger tijd u omgekeerd hebbende, zichzelf stelle op uw plaats, en zet hem niet aan uw rechterzijde, dat hij niet te eniger tijd zoeke uw zitplaats in te nemen, en gij ten laatste mijn woorden gewaar wordt, en vanwege mijn rede doorstoken wordt.
13 Wie zal zich ontfermen over een bezweerder, die van een slang gebeten is? en over allen die tot de wilde dieren naderen? zo gaat het met hem die zich ophoudt bij een zondaar, en zich vermengt in zijn zonden.
14 Hij zal een uur bij u blijven in een gerechte staat, en indien gij zoudt uitwijken, zo zal hij niet volharden.
15 En de vijand zal wel met zijn lippen zoet spreken, maar in zijn hart zal hij beraadslagen om u in een gracht te werpen.
16 Met zijn ogen zal hij wenen, en indien hij gelegen tijd zal vinden, zo zal hij niet verzadigd kunnen worden van uw bloed.
17 Indien u iets kwaads zou ontmoeten, gij zult hem aldaar eerder vinden dan uzelf, en zich stellende als een mens die helpen wil, zal hij uw hiel doorklieven.
18 Hij zal zijn hoofd schudden, en met de handen klappen, en veel murmelen, en zijn aangezicht veranderen.

HOOFDSTUK 13.
1 DIE pek aanroert, wordt daarmede besmet, en die met de hovaardige gemeenschap heeft, wordt hem gelijk.
2 Neem in uw leven geen last op, die u te zwaar is, en heb geen gemeenschap met degene, die sterker en rijker is dan gij.
3 Wat gemeenschap zal de aarden pot met een ketel hebben? deze zal daaraan stoten, en de andere zal verbrijzeld worden.
4 Een rijke doet onrecht, en men smeekt hem; een arme doet onrecht, en hij wordt bedreigd.
5 Indien gij hem kunt bevorderlijk zijn, zal hij u te werk stel len, maar indien gij verachtert, zal hij u onderdrukken.
6 Indien gij wat zult hebben, zo zal hij met u leven, en zal u uitledigen, en zelf zal hij niet arbeiden.
7 Heeft hij u nodig, zo zal hij u bedriegen, en aanlokken, en zal u hoop geven; hij zal schoon met u spreken, en zeggen: Wat hebt gij nodig?
8 Hij zal u met zijn spijs beschaamd maken, totdat hij u uitledige tot twee of driemaal toe, en op het laatste zal hij u bespotten, en daarin zal hij u aanzien, en u verlaten, en zal zijn hoofd tegen u schudden.
9 Wacht u dat gij niet verleid wordt door uw gedachten,
10 En niet vernederd wordt in de verheuging uws harten.
11 Als u een machtig Heere tot zich nodigt, zo maak u ter zijde, en hij zal u zo veel te meer en te vaker tot zich noden.
12 Val niet in iemands rede, opdat gij niet zonder kennis der zaak verstoten wordt, en sta ook niet te ver af, opdat gij niet vergeten wordt.

13 Tracht niet met hem te spreken, en betrouw op zijn vele woorden niet, want met veel te spreken zal hij u verzoeken, en al toelachende zal hij uw heimelijke zaken onderzoeken.
14 Onbarmhartig is hij die zijn woorden niet houdt, en hij zal geenszins plagen en banden aan u sparen.
15 Bewaar uzelf, en neem vlijtig acht als gij hem hoort, want gij wandelt met uw val.
16 Als gij deze dingen hoort, zo waak zelfs in uw slaap.
17 Hebt de Heere lief al uw leven lang, en roep hem aan tot uw behoudenis.
18 Ieder dier heeft zijns gelijke lief, en ieder mens heeft zijn naaste lief.
19 Alle vlees vergadert zich naar zijn geslacht, en een man hangt zijns gelijke aan.
20 Wat gemeenschap zal een wolf hebben met een lam? zo is een zondaar tegen degene, die de Heere vreest.
21 Wat vrede zal een hyëna hebben met een hond? en wat vrede zal een rijke hebben met een arme?
22 Gelijk de wilde ezels der leeuwen jacht zijn in de woestijn, zo zijn de armen der rijken weide.
23 Gelijk de nederigheid is der hovaardigen gruwel, zo is ook de arme voor de rijke een gruwel.
24 Wanneer een rijke bewogen wordt, zo wordt hij van zijn vrienden onderstut; maar wanneer een arme valt, zo wordt hij daarenboven van zijn vrienden verstoten.
25 Wanneer een rijke struikelt, zo heeft hij velen, die hem ophelpen; heeft hij onbetamelijke dingen gesproken, men recht vaardigt hem evenwel.
26 Een nederige struikelt, en men bekijft hem nog daartoe; hij heeft verstandige rede gesproken, en men geeft hem geen plaats.
27 De rijke spreekt, en zij zwijgen allen, en verhogen zijn rede tot aan de wolken.
28 De arme spreekt, en men zegt: Wie is deze? en indien hij aanstoot, men zal hem voorts omstoten.
29 De rijkdom is goed, bij welke geen zonde is, en de armoede is kwaad in de mond des goddelozen.
30 Het hart des mensen verandert zijn aangezicht, het zij ten goede of ten kwade, en een hart in genoegen groenende maakt een vrolijk aangezicht.
31 Een groenend aangezicht is een teken van een hart dat wel gesteld is, en vinding der gelijkenissen in overlegging met moeite.

HOOFDSTUK 14.
1 ZALIG is de man die niet feilt met zijn mond, en niet doorprikkeld wordt met de menigte der zonden.
2 Zalig is hij, die zijn ziel niet verdoemt, en die niet vervalt van zijn hoop, die hij op de Heere heeft.
3 De rijkdom voegt geen karig mens wel, en waartoe dient geld een nijdig mens?
4 Wie vergadert onttrekkende van zijn ziel, die vergadert voor anderen, en vreemden zullen van zijn goederen lekker leven.
5 Die tegen zichzelf kwaad is, wie zal hij goed zijn? zelfs zal hij zich niet verheugen in zijn goederen.
6 Daar is geen bozer mens dan die zichzelf wangunstig is, en dat is een vergelding zijner boosheid.
7 Indien hij wel doet, hij doet het ongaarne, en op het laatst zal hij zijn boosheid doen blijken.
8 Het is een boos mens, die met het oog afgunstig is, die het aangezicht afwendt, en veracht de zielen.
9 Het oog van de gierigaard wordt met geen deel verzadigd, en de ongerechtigheid van de boze doet zijn ziel uitdrogen.

10 Een boos oog is nijdig over brood, en lijdt gebrek aan zijn tafel.
11 Mijn kind, doe uzelf goed naar dat gij vermoogt, en breng de Heere offeranden toe, gelijk behoort.
12 Gedenk dat de dood niet zal vertoeven, en het verbond des grafs is u niet getoond.
13 Doe uw vriend goed, eer gij sterft, en strek naar uw vermogen uw hand uit en geef hem.
14 Onttrek uzelf niet van de goede dag, en laat het deel der goede begeerte u niet voorbijgaan.
15 Zult gij niet uw arbeid een ander moeten nalaten? en uw moeite tot verdeling des lots?
16 Geef en neem, en heilig uw ziel.
17 Want men behoeft in het graf geen spijs te zoeken.
18 Alle vlees veroudert gelijk een kleed, want het verbond van de eeuw aan is dit: Gij zult de dood sterven.
19 Gelijk een groenend blad op een dichte boom; enige werpt hij af, en andere doet hij uitspruiten; zo is het met het geslacht van het vlees en van het bloed, het ene sterft en het andere wordt geboren.
20 Alle werk, dat verrotting onderworpen is, bezwijkt, en die het gewrocht heeft zal met hetzelve ook weggaan.
21 Zalig is de man die met wijsheid betracht hetgeen eerlijk is, en die met zijn verstand van heilige dingen spreekt.
22 Die zijn wegen in zijn hart bezint, die zal ook in haar verborgenheden verstandig worden; ga uit achter haar gelijk een naspeurder, en loer op haar wegen.
23 Wie door haar vensters heenziet, en bij haar deuren toehoort,
24 Wie nabij haar huis herberg neemt en in haar muren zijn paal slaat, zijn tabernakel naar haar hand stelt,
25 Zal herberg hebben in een herberg vol goeds, en zal zijn kinderen stellen onder haar bescherming, en onder haar takken zal hij overnachten.
26 Hij zal van haar beschermd worden voor de hitte, en in haar heerlijkheid zal hij herberg hebben.

HOOFDSTUK 15.
1 DIE de Heere vreest zal zulks doen en die de kennis der wet verkregen heeft zal haar vinden.
2 En gelijk een moeder zal zij hem tegemoet gaan, en gelijk een vrouw die hij als zij maagd was getrouwd heeft, zal zij hem ontvangen.
3 Zij zal hem spijzen met brood des verstands, en met water der wijsheid zal zij hem drenken.
4 Hij zal op haar gevestigd worden, en zal niet wankelen, en hij zal zich aan haar houden, en niet beschaamd worden.
5 En zij zal hem verhogen boven zijn naaste, en zij zal in het midden der vergadering zijn mond openen.
6 Hij zal vrolijkheid en een kroon der verheuging vinden, en zij zal hem een eeuwige naam doen beërven.
7 Onverstandige mensen zullen haar niet begrijpen.
8 Zondaars zullen haar geenszins zien; zij is verre van hovaardigheid, en leugenaars gedenken aan haar gans niet.
9 De lof in de mond des zondaars voegt niet wel, omdat hij hem van de Heere niet is gezonden.
10 Want met wijsheid zal lof gesproken worden, en de Heere zal die voorspoedig maken.
11 Zeg niet: De Heere is oorzaak, dat ik afgevallen ben; want hetgeen hij haat moet gij niet doen.
12 Zeg niet, hij heeft mij gemaakt, want hij heeft de zondaar niet van node.
13 De Heere haat allerlei gruwel, en ze is niet bemind van degenen die hem vrezen.

14 Hij heeft van den beginne de mens gemaakt, en hem gelaten in de hand zijns raads.
15 En heeft gezegd: Indien gij wilt, gij zult de geboden houden en het geloof om te doen hetgeen mij behaagt.
16 Hij heeft u vuur en water voorgesteld; strek uw hand waar heen gij wilt.
17 Het leven en de dood zijn voor de mens, en hetgeen hem behagen zal, dat zal hem gegeven worden.
18 Want groot is de wijsheid des Heeren, en hij is sterk in kracht, en ziet alle dingen.
19 En zijn ogen zijn op degenen die hem vrezen, en hij zal kennis nemen van alle werken des mensen.
20 Hij heeft niemand geboden goddeloos te zijn, en heeft niemand verlof gegeven te zondigen.

HOOFDSTUK 16.
1 VERLANG niet naar een onnutte menigte van kinderen, en verheug u niet over goddeloze zonen; indien zij vermenigvuldigen verheug u over hen niet, zo de vreze des Heeren bij hen niet is.
2 Vertrouw op hun leven niet, en acht hun menigte niet.
3 Want één rechtvaardige is beter dan duizend zulken.
4 En het is beter zonder kinderen te sterven, dan goddeloze kinderen te hebben.
5 Want van een verstandige zal een stad met inwoners bezet worden; maar het geslacht der goddelozen zal haastig woest worden.
6 Vele dergelijke dingen heeft mijn oog gezien, en mijn oor heeft sterker dingen gehoord dan deze.
7 In de vergadering der zondaren zal een vuur aangestoken worden, en toorn is ontstoken geweest onder een ongehoorzaam volk.
8 Hij is niet verzoend geworden over al de oude reuzen, die afgevallen zijn door de kracht hunner dwaasheid.
9 Hij verschoonde die niet, bij welke Lot woonde; aan welke hij een gruwel had, vanwege hun hovaardigheid.
10 Hij ontfermde zich niet over het volk des verderfs, die uitgingen in hun zonden, die zij deden.
11 En alzo heeft de Heere zeshonderd duizend mannen te voet, welke tezamen vergaderd waren in de hardigheid hunner harten, door ontferming en kastijding behouden, geselende, ontfermende, slaande, genezende; indien dan een hardnekkige zou zijn onder het volk, het ware een wonder dat die ongestraft zou blijven.
12 Want ontferming en toorn is bij hem; hij is een machtig Heere, die haastig verzoend wordt, en toorn uitstort.
13 Gelijk zijn barmhartigheid groot is, zo is ook zijn kastijding; hij zal een ieder oordelen naar zijn werken.
14 De zondaar zal niet ontvlieden met zijn roof; en de verwachting van de godzalige zal niet achterblijven.
15 Maak plaats voor allerlei aalmoezen, want een ieder zal vinden naar zijn werken. De Heere heeft Farao verhard, dat hij hem niet kende, opdat zijn werken zouden bekend worden bij het geslacht onder de hemel; zijn barmhartigheid is alle schepselen openbaar, en zijn licht en duisternis heeft hij onderscheiden met een diamantsteen.
16 Zeg niet: Ik zal mij voor de Heere verbergen, en wie zal aan mij gedenken uit de hoogte?
17 Onder een groot volk zal men aan mij niet gedenken, want wat is mijn ziel onder de onmetelijke schepselen?

18 Ziet, de hemel, en de de hemel des hemels, de afgrond en de aarde, en hetgeen daarin is, zullen in zijn bezoeking bewogen worden; de ganse wereld die geweest is, en is, die is door zijn wil.
19 De bergen en de fundamenten der aarde worden tegelijk geschud onder elkander door beving, als de Heere daarop ziet.
20 En het hart overdenkt deze dingen niet behoorlijk.
21 En wie kan zijn wegen bedenken? zij zijn gelijk een storm wind, welke de mens niet zien kan; en het meerderdeel zijner werken is voor ons verborgen.
22 Wie zal de werken zijner gerechtigheid verkondigen, of wie zal ze verdragen? Want het verbond is verre, en onderzoeking aller dingen is in het einde.
23 Die klein geworden is overlegt deze dingen, maar een dwaas man, verdwaald zijnde, overlegt dwaze dingen.
24 Hoor mij, mijn kind en leer wetenschap, en let met uw hart op mijn woorden.
25 Ik zal onderwijzing tevoorschijn brengen van gewicht, en zijn wetenschap verkondigen met naarstigheid.
26 Want door des Heeren oordeel zijn zijn werken van het begin en van dat zij gemaakt zijn, heeft hij hun delen onder scheiden.
27 Hij heeft zijn werken versierd in eeuwigheid, hun beginselen door zijn hand in alle geslachten; zij hebben geen honger gehad, en zijn niet vermoeid geweest in zijn maakselen, en zijn niet be zweken van zijn werken, niet een heeft zijn naaste verdrukt;
28 En tot in eeuwigheid zullen zij zijn woord niet ongehoorzaam zijn.
29 En na deze heeft de Heere op aarde gezien, en heeft ze vervuld met zijn goederen.
30 Hij bedekt het leven van alle gedierte, en in baar keren zij weder.

HOOFDSTUK 17.
1 DE Heere heeft de mens uit aarde geschapen, en heeft hem weder in dezelve doen terugkeren.
2 Hij heeft hun een getal van dagen, en een bestemde tijd gegeven, en heeft hun macht gegeven over de dingen die daarop zijn.
3 Hij heeft hen bekleed met sterkte, naar hun gelegenheid, en heeft hen naar zijn evenbeeld gemaakt.
4 Hij heeft hun vreze gelegd op alle vlees, en gegeven dat hij zou heersen over de dieren en vogels, naar zijn gelijkenis.
5 En voor het zesde heeft hij hun het vernuft geschonken, uit delende zijn gaven, en voor het zevende, de spraak, welke is een uitlegging zijner werken.
6 Hij heeft hun gegeven raad, en tong, en ogen, oren, en een hart om te overleggen; met wetenschap des verstands heeft hij hen vervuld, en hun hetgeen goed en kwaad is getoond.
7 Hij heeft zijn ogen op hun harten gelegd; hij heeft hun gegeven in eeuwigheid te mogen roemen in zijn wonderen, opdat zij zijn werken verstandig zouden verhalen;
8 En de uitverkorenen zullen de naam zijner heiligmaking prijzen.
9 Hij heeft hun nog toegelegd wetenschap, en hun de wet des levens tot een erfdeel gegeven, opdat zij zouden verstaan, dat zij nu sterfelijk zijn.
10 Een eeuwig verbond heeft hij met hen opgericht, en hun getoond zijn oordelen.
11 Hun ogen hebben zijn heerlijke majesteit gezien, en hun oor heeft gehoord de heerlijkheid zijner stem, en heeft tot hen gezegd:
12 Wacht u van alle ongerechtigheid, en heeft hun geboden gegeven, elk een van zijn naaste.
13 Hun wegen zullen niet verborgen zijn voor zijn ogen, zijnde altijd voor hem, maar ieder mens is van de jeugd af geneigd tot het kwade, en, zij hebben hun harten in plaats van steen en geen vlesen kunnen maken.

14 Want in de verdeling der volken van het ganse aardrijk heeft bij over elk volk een overste gesteld, maar Israël nam hij tot zijn deel aan, welke, zijnde zijn eerstgeborene, de tucht op voedt, en hij deelt hem mede het licht der liefde, en begeeft hem niet.
15 Daarom zijn al hun werken voor hem gelijk als de zon, en zijn ogen zien steeds op hun wegen.
16 Hun ongerechtigheden zijn niet verborgen voor hem, en al hun zonden zijn voor de Heere, doch de Heere zijnde goedertieren, en zijn maaksel kennende, heeft hen noch begeven noch verlaten, maar heeft hen verschoond.
17 Want de barmhartigheid tegen de man is gelijk een zegel bij hem, en zal de genade tegen de mens bewaren als zijn oogappel, gevende zijn zonen en dochters bekering, daarna zal hij opstaan en hen weder vergelden, en hun vergelding zal hij op hun hoofd vergelden.
18 Doch de boetvaardige heeft bij gegeven weder te keren, en heeft tot zich geroepen die de lijdzaamheid verlieten.
19 Bekeer u dan tot de Heere, en verlaat de zonden; smeek voor zijn aangezicht, en verminder de ergernis.
20 Ga weder tot de Allerhoogste, en keer u af van ongerechtigheid, want hij zal u geleiden uit de duisternis in een verlichting der gezondheid.
21 En haat zeer de gruwel.
22 Wie zal de Allerhoogste prijzen in het graf, in plaats der levenden, en dergenen die dankzegging spreken?
23 Van een dode, als die van een die niet meer is, gaat de dankzegging verloren.
24 Maar die leeft en gezond van hart is, zal de Heere prijzen.
25 Hoe groot is de ontferming des Heeren onzes Gods, en de verzoening voor degenen die zich heilig tot hem bekeren.
26 Want alle dingen kunnen in de mensen niet zijn, dewijl geen mensenzoon onsterfelijk is.
27 Wat is klaarder dan de zon, en nochtans bezwijkt ze; zo ook de mens die vlees en bloed betracht.
28 Hij ziet aan de kracht des hogen hemels, en alle mensen zijn maar aarde en as.

HOOFDSTUK 18.
1 DIE in eeuwigheid leeft, heeft alle dingen in het gemeen geschapen.
2 De Heere is alleen rechtvaardig, en daar is geen ander dan hij; hij heeft de wereld gebouwd met de span zijner hand, en alle dingen zijn zijn wil gehoorzaam. Want hij is een koning aller dingen door zijn kracht, onderscheiden daarin hetgeen heilig is van het onheilige.
3 Wie heeft hij macht gegeven zijn werken te verkondigen en wie heeft zijn grote daden uitgespeurd?
4 Wie zal de kracht van zijn majesteit uitrekenen? en wie zal nog daarbij zijn barmhartigheden verhalen?
5 De wonderen des Heeren zijn niet te verminderen noch te vermeerderen, en zijn niet uit te speuren.
6 Wanneer de mens zal hebben voleindigd, dan begint hij, en wanneer hij zal opgehouden hebben, dan zal hem nog ontbreken.
7 Wat is de mens? en waartoe is hij nut? wat is zijn goed en wat is zijn kwaad?
8 Het getal der dagen des mensen aangaande honderd jaren zijn vele, maar het ontslapen van een ieder kan van niemand berekend worden.
9 Gelijk een droppel water is te rekenen tegen het water van de zee, en een greintje zand tegen het zand aan de zee, zo zijn duizend jaren tegen de dagen der eeuwigheid.
10 Daarom is de Heere lankmoedig over hen, en giet zijn barmhartigheid op hen uit.
11 Hij heeft gezien en verstaan hun einde dat het kwaad is, daarom heeft hij zijn verzoening vermenigvuldigd.

12 De barmhartigheid van de mens gaat over zijn naaste, maar de barmhartigheid. des Heeren over alle vlees.
13 Hij bestraft, en onderwijst, en leert, en bekeert gelijk een herder zijn kudde.
14 Hij ontfermt zich over degenen, die onderwijzing aannemen, en die zich zeer haasten tot zijn oordelen.
15 Mijn kind, wanneer het u wèl gaat, zo geef geen oorzaak tot berisping, en bedroef niemand met boze woorden, als gij om iets gebeden wordt.
16 Zal niet de dauw de hitte doen ophouden? zo is een woord beter dan een gave.
17 Zie, is een woord niet boven een goed geschenk? en beide zijn ze bij de mens aangenaam.
18 Een zot verwijt zijn weldaad onbeleefd, en de gift van een nijdig mens doet hem de ogen uitdrogen.
19 Leer eer gij spreekt, en gebruik medicijn eer gij ziek wordt.
20 Eer gij geoordeeld wordt, bereid uzelf tot weldoen, en gij zult verzoening vinden in de ure der bezoeking.
21 Verneder u door matigheid, eer gij ziek wordt, en bewijs in de tijd der zonden uw bekering.
22 Laat u niet hinderen uw belofte te betalen ter bekwamer tijd, en verwijl niet tot aan de dood rechtvaardig te worden.
23 Bereid uzelf eer gij uw gelofte doet, en wees niet gelijk een die de Heere verzoekt.
24 Gedenk aan de gramschap die komen zal in de dagen van de dood, en aan de tijd der wraak, als de Heere zijn aangezicht zal afkeren.
25 Gedenk aan de tijd des hongers, in de tijd der volheid, aan armoede en gebrek in de dag des rijkdoms.
26 Van 's morgens vroeg tot op de avond verandert de tijd, en al deze dingen zijn haastig voor de Heere. Een wijs mens vreest altijd, en in de dagen der zonden wacht hij zichzelf voor mishandeling, maar een dwaas zal de tijd niet waarnemen.
27 Een ieder die verstandig is kent wijsheid en onderwijzing.
28 En wie ze vindt, die zal zij geven zulks openbaar te belijden.
29 Die verstandig zijn in woorden, die handelen ook wijs; en gieten uit, als een regen, scherpzinnige spreuken tot het leven. Beter is het betrouwen op de Heere alleen, daar het dode hart hangt aan hetgeen dat dood is.
30 Ga uw lusten niet na, maar bedwing u van uw begeerten.
31 Indien gij uw zielen toereikt de lust van haar welbehagen, zo zult gij uw vijanden die u benijden een vreugde maken.
32 Verheug u niet in de veelheid uwer lekkernijen, en wees niet begerig naar haar raad.
33 Word niet arm, makende gelagen van ontleend geld, daar gij niets hebt in de beurs, want anders zult gij een verspieder zijn van uw eigen leven, waar men van spreken zal.

HOOFDSTUK 19.
1 EEN arbeider, die een dronkaard is, zal niet rijk worden, en die het weinige versmaadt, zal gaandeweg vervallen.
2 Wijn en vrouwen doen de verstandigen afvallen, en wie de hoeren aanhangt, die wordt stout.
3 Die zullen de maden en wormen tot erfdeel hebben, en hij zal uitdrogen tot een zeer schandelijk voorbeeld.
4 Wie haar licht vertrouwt die is lichtvaardig van hart, en die tegen zijn ziel zondigt, zal zo mishandelen.
5 Wie zich verheugt in het kwaaddoen, zal verdoemd worden, maar wie de wellusten wederstaat, die kroont zijn leven.

6 Wie zijn tong bedwingt, zal met degene die niet twistig is, leven; en wie klappen haat, die neemt af in boosheid.
7 Herhaal een rede nimmermeer, en het zal u niet wezen tot vermindering.
8 En vertel noch bij vriend noch bij vijand het leven van anderen, en indien het u geen zonde is, zo openbaar het niet.
9 Want hij heeft u gehoord en u waargenomen, en ter gelegener tijd zal hij u haten.
10 Hebt gij wat gehoord, laat het bij u sterven, en zijt welgemoed, want het zal u niet doen barsten.
11 Een dwaas zal smarten lijden vanwege een woord, gelijkerwijs een barende vrouw vanwege het kind.
12 Gelijk een pijl, die in de heup van het vlees vaststeekt, zo is een woord in de buik van een dwaas.
13 Bestraf uw vriend, misschien heeft hij het niet gedaan, en zo hij het gedaan heeft, dat hij het niet te eniger tijd meer doe.
14 Bestraf uw naaste, misschien heeft hij het niet gezegd, en zo hij het gezegd heeft, dat hij het ten tweeden male niet zegge.
15 Bestraf uw vriend, want dikwijls geschiedt er ijdele lastering.
16 Laat uw hart niet elk woord geloven; menigeen struikelt in een woord en niet van harte, en wie is er die met zijn tong niet struikelt?
17 Bestraf uw naaste eer gij dreigt, en geef de wet des Allerhoogsten plaats, en word niet toornig.
18 De vreze des Heeren is een beginsel der aanneming, en de wijsheid die van hem komt verkrijgt liefde; kennis der geboden des Heeren is onderwijzing des levens, en die doen wat hem behagelijk is, zullen de boom der onsterfelijkheid tot vrucht genieten.
19 De vreze van de Heere komende, is de gehele wijsheid, en in alle wijsheid is de onderhouding der wet, en kennis zijner almogendheid. Een huisknecht zeggende tot zijn heer: Gelijk het u behaagt zal ik niet doen, indien hij het daarna doet, ver toornt degene, die hem voedt.
20 De wetenschap der boosheid is geen wijsheid, en daar is geen kloekheid waar de raad der zondaren is.
21 Daar is boosheid en die is een gruwel, en daar is een onverstandige, die het aan wijsheid ontbreekt.
22 Die het aan verstand ontbreekt, en bevreesd is, die is beter dan degene, die overvloedig is in kloekheid, en de wet des Allerhoogsten overtreedt.
23 Daar is een vlijtige arglistigheid, en ze is onrechtvaardig, en menigeen is er die de genade verandert, om het recht te doen blijken, en menigeen is er die rechtvaardig oordeelt, en die is wijs.
24 Menigeen is er die boosheid doet, gaande gebukt in zwarte klederen, en het binnenste van hem is vol van vurig bedrog.
25 Hij bukt het aangezicht, en maakt de dove; indien gij hem niet gewaar wordt, zal hij u voorkomen om kwaad te doen.
26 En indien hij bij gebrek van sterkte verhinderd wordt te zondigen, zo zal hij toch kwaad doen indien hij gelegener tijd vindt.
27 Een mens wordt aan het gezicht gekend, en een verstandige wordt aan de ontmoeting zijns aangezichts gekend.
28 De kleding des mans, en het lachen der tanden, en de gang der mensen, verkondigen wat hij voor een is.
29 Daar is een bestraffing die ontijdig is, en daar is een die zwijgt, en hij is wijs.

HOOFDSTUK 20.
1 HOE veel beter is het te bestraffen dan heimelijk gram te zijn; en wie zijn zonde bekent, die zal voor schade bewaard worden.
2 Gelijk de lust van een gesnedene is om een jonge dochter te onteren, zo is hij die geweld oefent in het gericht.
3 Menigeen is er die zwijgende wijs wordt bevonden, en menig een is er die gehaat wordt vanwege zijn veel klappen
4 Menigeen is er die zwijgt, want hij heeft niet te antwoorden, en menigeen is er die zwijgt, wetende de gelegen tijd.
5 Een wijs mens zal zwijgen totdat het gelegen tijd is, maar een pocher en onwijze gaat de gelegen tijd voorbij.
6 Die te veel woorden heeft, van die heeft men een gruwel, en die zichzelf te veel macht aanneemt, wordt gehaat.
7 Hoe fraai is het, dat degene die bestraft is geworden, boet vaardigheid bewijst? want zo zal hij de vrijwillige zonden vlieden.
8 De zondaar heeft een welbehagen in boze dingen, en menige vond strekt tot schade.
9 Daar is menige gave die u niet bevorderlijk zal zijn, en daar is menige gave die tweevoudige vergelding heeft.
10 Menigeen is er die vernederd wordt uit oorzaak van de pracht; en menigeen is er die uit de vernedering het hoofd opheft.
11 Menigeen is er die veel voor weinig geld koopt, en betaalt het zevenvoudig.
12 De wijze zal zichzelf met woorden lieftallig maken, maar de aangenaamheid der dwazen zal uitgestort worden.
13 De gave van een onwijze zal u, die ze ontvangen hebt niet bevorderlijk zijn, en desgelijks ook van een nijdige, vanwege zijn behoeftigheid, want zijn ogen zien, om voor een veel te ontvangen.
14 Weinig zal hij geven, en veel verwijten, en zal zijn mond open doen als een uitroeper.
15 Heden zal hij u lenen, en morgen wedereisen; de zodanige is van de Heere en van de mensen gehaat.
16 Een dwaas zal zeggen: Ik heb geen vriend; ik heb geen dank voor mijn weldaden; die mijn brood eten spreken kwalijk van mij.
17 Hoe menigmaal, en hoe velen zullen hem bespotten! want hij heeft het bezit zijner goederen met geen rechte kennis ontvangen, en het ontberen daarvan is hem desgelijks evenveel.
18 Het is beter op een vloer te vallen dan door een tong; zo zal de val der kwade mensen haastig komen.
19 Een onaangenaam mens is als een ontijdige klucht, in de mond der ongeschikten zal hij gedurig zijn.
20 Een spreuk komende uit de mond eens dwazen zal verworpen worden, want hij spreekt die niet op de bekwame tijd.
21 Menigeen wordt gehinderd te zondigen vanwege gebrek, en wordt in zijn rust niet doorprikkeld.
22 Menigeen verliest zijn leven door schaamte, en verliest het omdat hij de persoon aanneemt.
23 Menigeen belooft zijn vriend uit schaamte, en krijgt hem tot een vijand zonder oorzaak.
24 De leugen is een lelijke schandvlek in een mens, en in de mond der ongeschikten is zij gedurig.
25 Een dief is te kiezen voor een die steeds liegt, maar beiden zullen zij de verderfenis beërven.
26 De manieren van een leugenachtig mens zijn hem een oneer, en zijn schande is steeds bij hem.

27 Een wijze bevordert zichzelf door woorden, en een voorzichtig mens behaagt de groten.
28 Die zijn land bouwt, verhoogt zijn hoop, en die de groten behaagt, verzoent zijn misdaad.
29 Gaven en geschenken verblinden de ogen der wijzen, en gelijk een toorn in de mond, keren zij de bestraffingen af.
30 Wijsheid die verborgen is, en een schat die niet bekend is, wat nuttigheid is in beide?
31 Een mens die zijn dwaasheid verbergt, is beter dan een mens die zijn wijsheid verbergt; beter is een onvermijdelijke verdraagzaamheid in degene, die de Heere zoekt, dan zonder Heere een bestuurder te zijn van zijn eigen leven.

HOOFDSTUK 21.
1 MIJN kind, hebt gij gezondigd, doe daar geen zonde meer bij, en bid de vorige af.
2 Vlied voor de zonde gelijk voor een slang, want indien gij tot haar naakt, zo zal zij u steken.
3 Haar tanden zijn leeuwentanden, en doden de zielen der mensen.
4 Alle ongerechtigheid is gelijk een tweesnijdend zwaard, en geen genezing is er voor haar wonde.
5 Slagen en smaadheid verwoesten rijkdom; zo zal het huis der hovaardigen verwoest worden.
6 De smeking van de arme gaat uit de mond tot aan zijn oren, en zijn oordeel komt haastig.
7 Wie bestraffing haat, die staat in de voetstappen van de zondaar, en wie de Heere vreest, die bekeert zich van harte.
8 Wie machtig is met de tong, die is van verre bekend, maar een verstandige merkt wel wanneer hij struikelt.
9 Wie zijn huis met geld van andere lieden bouwt, die is gelijk een die voor zichzelf stenen vergadert tot een tombe op zijn graf.
10 De vergadering der goddelozen is gelijk werk dat bijeen vergaderd is, en haar voleinding is een vlam vuurs tot verderf.
11 De weg van de zondaar is van stenen geëffend, doch aan het uiterste daarvan is de gracht der hel.
12 Wie de wet des Heeren bewaart, die heerst over zijn gedachten.
13 Maar de voleinding van de vreze des Heeren is de aanneming der wijsheid.
14 Wie niet kloek is, die zal niet onderwezen worden, hoewel er een kloekheid is die bitterheid vermeerdert.
15 De kennis van een wijze zal vermeerderd worden als een watervloed, en zijn raad gelijk een zuivere fontein des levens.
16 Het binnenste van de dwaas is gelijk een gebroken vat, het zal geen kennis vatten, zo lang hij leeft.
17 Indien de verstandige een wijs woord hoort, zo prijst hij dat, en doet daar nog toe.
18 Heeft het een onverstandige gehoord, zo mishaagt het hem, enhij werpt het achter zijn rug.
19 De vertelling van een dwaas is gelijk een last op de weg, maar op de lippen van de verstandige wordt aangenaamheid gevonden.
20 De mond van de voorzichtige wordt in de gemeente gezocht, en elkeen overdenkt zijn woorden in zijn hart.
21 Gelijk een huis dat vergaan is, zo is de vrijheid van de dwaas, en de kennis van de onverstandige niets anders dan woorden, die men niet onderzoeken kan.
22 De tucht is de onwetende als boeien aan de voeten, en als duimijzers aan de rechterhand.
23 Een dwaas verheft zijn stem in het lachen, maar een kloek man zal nauwelijks stilletjes lachen.
24 De tucht is de voorzichtige man gelijk een gulden versiersel, en gelijk een armband aan de rechterarm.
25 De voet van de dwaas is haastig tot een huis in te gaan, maar een mens, die veel ervaren heeft, wordt daarvan beschaamd.

26 De onwijze zal over de deur in het huis kijken, maar een man die wel opgevoed is, zal buiten blijven staan.
27 Het is een ongeschiktheid des mensen te luisteren aan de deur, maar een voorzichtige bezwaart zich over deze on eer.
28 De lippen der veelsprekers verhalen dingen die hun niet aangaan, maar de woorden der voorzichtigen zijn op de waag gewogen.
29 Het hart der dwazen is in hun mond, maar de mond der wijzen is in hun hart.
30 Wanneer een goddeloze de Satan vervloekt, zo vervloekt hij zijn eigen ziel.
31 Een oorblazer besmet zijn eigen ziel, en waar hij ook zou mogen gaan wonen, daar zal hij gehaat worden.

HOOFDSTUK 22.
1 DE luiaard is te vergelijken bij een beslijkte steen, en een ieder schuift hem weg om zijn oneer.
2 Een luie is gelijk koedrek op de mesthoop; wie hem op neemt, schudt de hand af.
3 Het is des vaders schande wanneer hij een ongeschikte zoon gewonnen heeft, en zulk een dochter wordt hem tot verkleining.
4 Een voorzichtige dochter zal erfgenaam zijn van haar man, maar een die beschaamd maakt, is tot droefheid desgenen die haar gegenereerd heeft.
5 Een stoute dochter maakt vader en man beschaamd, en van beiden zal zij ongeëerd blijven.
6 Een ontijdig verhaal is gelijk muziek in rouw, maar geselen en tuchtiging ter rechter tijd is een werk van wijsheid.
7 Kinderen, die in een goed leven worden opgevoed, verbergen de slechte afkomst van hun ouders; kinderen die in verachting en ongeschiktheid zich beroemen, die bevlekken de edele afkomst van hun geslacht.
8 Wie een dwaas leert, die lijmt scherven aaneen, en wekt de slapende uit een diepe slaap.
9 Wie een dwaas wat vertelt, die vertelt het een sluimerende, en in het einde zal hij zeggen: Wat is het?
10 Ween over een dode, want het licht heeft hem begeven. Beween ook een dwaas, want het verstand heeft hem begeven.
11 Ween over een dode zachter, dewijl hij rust.
12 Want het leven van een dwaas is boven de dood.
13 De rouw over een dode duurt zeven dagen, maar over een dwaas en goddeloze al de dagen zijns levens.
14 Spreek niet lang met een onwijze, en ga niet tot een onverstandige, want ongevoelig zijnde zal hij al uw dingen voor niets achten.
15 Hoed u voor hem, opdat gij geen moeite hebt, en niet bezoedeld wordt, als hij zijn vuilheid uitschudt.
16 Wijk van hem, en gij zult rust vinden, en gij zult niet verluieren in zijn zinneloosheid.
17 Wat is er zwaarder dan lood, en wat naam zal hij hebben anders dan lood.
18 Zand en zout en een klomp ijzer zijn lichter om te dragen, dan een onverstandig mens.
19 Gelijk een houten band, vast ingebonden in een ge bouw, niet los gaat door een schudding, zo wordt een hart steunende op welbedachte raad, nimmer door vrees bevangen.
20 Een hart dat op verstandige gedachten gevestigd is, is gelijk een versierd pleisterwerk aan de muur van een pand.
21 Palen omhoog gezet tegen de wind, kunnen niet blijven,
22 Zo kan een bevreesd hart in de gedachte van de dwaas tegen geen vrees bestaan.
23 Wie in een oog steekt, brengt daar tranen uit, en die in het hart steekt brengt het gevoelen te voorschijn.

24 Wie een steen onder de vogelen werpt, die jaagt ze weg, en wie zijn vriend scheldt, die maakt de vriendschap los.
25 Indien gij het zwaard getrokken hebt tegen uw vriend, zo wanhoop niet, want daar is wederkering.
26 Indien gij de mond tegen uw vriend opengedaan hebt, zo vrees niet, want daar is verzoening, behalve in versmading en hovaardigheid, en openbaring van hetgeen verborgen is, en bedriegelijke verwonding, want om deze dingen vliedt een iegelijk vriend weg.
27 Bewijs trouw jegens uw naaste in zijn armoede; opdat gij u verheugen moogt als het hem wèl gaat.
28 In de tijd der verdrukking blijf bij hem, opdat gij zijn erfdeel moogt erven, want de geringe staat is niet altijd te verachten, noch de rijke, die geen verstand heeft, in waarde te houden.
29 Gelijk de damp des ovens en de rook gaan voor het vuur, zo gaan scheldwoorden voor de doodslag.
30 Een vriend te beschermen zal ik mij niet schamen, en voor zijn aangezicht zal ik mij niet verbergen, zelfs zo mij iets kwaads overkomt om zijnentwil, een iegelijk die het hoort zal zich voor hem wachten.
31 Wie zal mij een wacht aan mijn mond stellen, en een scherpzinnig zegel op mijn lippen, opdat ik niet schielijk valse vanwege mijn tong, en zij mij niet verderve?

HOOFDSTUK 23.
1 O Heere, Vader en Heerser des gansen levens, verlaat mij niet in hun raad, en laat mij niet vallen onder hen.
2 Wie zal geselen bestellen over mijn gedachte, en een onderrichting der wijsheid in mijn hart? opdat gij Heere mijn onwetendheden niet verschoont, en de moedwil der openbare zondaren niet voorbijgaat;
3 Opdat mijn onwetendheden niet vermenigvuldigd worden, en mijn zonden niet vermeerderen tot verplettering, en ik niet valle voor degenen die mij tegen zijn, en mijn vijand over mij verblijd worde, van welke de hoop van uw barmhartigheid verre is.
4 O Heere, Vader en God mijns levens, geef mij geen verheffing der ogen, en wend een stout gemoed altijd van uw knechten af.
5 Weer van mij af ijdele hoop en begeerte, en behoud hem die u altijd wil dienen; laat mij de begeerte des buiks, en de bij slaap niet innemen, en geef mij, uw knecht, niet over aan een onbeschaamd gemoed.
6 Hoort, mijn kinderen, de onderwijzing van een waarachtige mond, en wie zij bewaart, die zal in zijn lippen niet gevangen worden.
7 De zondaar zal in zijn onvoorzichtigheid gevat worden, en een schimper en hovaardige zullen zich daaraan stoten.
8 Gewen uw mond niet tot zweren, en gewen u niet de heilige te noemen.
9 Want gelijkerwijs een huisknecht, die steeds met geselen onderzocht wordt, geen gebrek heeft van striemen, zo wordt die zweert en doorgaans de heilige noemt, van de zonde niet gereinigd.
10 Een man die veel zweert, is vol ongerechtigheid, en de gesel zal van zijn huis niet wijken.
11 Indien hij mishandelt, zijn zonde is op hem, en indien hij het niet acht, zo zondigt hij dubbel.
12 En zo hij ijdel gezworen heeft, hij zal niet gerechtvaardigd worden, want zijn huis zal vervuld worden met aangehaalde straffen.
13 Het is een wijze van spreken rondom met de dood bekleed; laat die niet gevonden worden in het erfdeel Jakobs.
14 Want al deze dingen zullen verre zijn van de godvrezende, en zij zullen in de zonden niet ingewikkeld worden.

15 Gewen uw mond niet tot onmatig eedzweren, want daarin is schuld der zonde.
16 Gedenk aan uw vader en moeder; want in het midden der groten zult gij bijzitten.
17 Dat gij niet te eniger tijd bij hen wordt vergeten, en door uw gewone omgang verwelkt, en gij zoudt willen dat gij niet geboren waart geweest, en zoudt de dag uwer geboorte vervloeken.
18 Een mens die gewend is tot scheldwoorden, die zal al de dagen zijns levens niet onderwezen worden.
19 Tweeërlei soort van mensen vermenigvuldigen de zonden, en de derde brengt de toorn mede.
20 Een hittige ziel is gelijk een brandend vuur; het wordt niet uitgeblust tot het verslonden is.
21 Een hoereerder, die met het lichaam zijns vleses hoererij bedrijft, rust niet totdat hij een vuur ontstoken heeft.
22 Een hoereerder is allerlei brood zoet; hij zal niet aflaten totdat hij zijn einde neemt.
23 Een mens die aftreedt van zijn bed, zegt bij zichzelf: Wie ziet mij?
24 Duisternis is rondom mij, en de muren bedekken mij, en niemand ziet mij, wat vrees ik? De Allerhoogste zal aan mijn zonden niet gedenken, en de ogen der mensen zijn alleen zijn vrees;
25 En hij verstaat niet, dat de ogen van de Allerhoogste Heere tienduizend maal klaarder zijn den de zon.
26 Welke zien op alle wegen der mensen, en merken op de verborgene delen.
27 Eer alle dingen geschapen waren, is hem alles bekend geweest; zo ook, nadat ze zijn voleindigd, doorziet hij ze alle.
28 Deze zal op de straten der stad gewroken worden, en gegrepen worden waar hij het niet heeft gemeend.
29 Desgelijks ook een vrouw, die haar man verlaat, en een erve van een ander bekomt.
30 Want vooreerst is zij de wet des Allerhoogsten ongehoorzaam geweest, en ten tweede heeft zij kwalijk gehandeld jegens haar man, en ten derde heeft zij in hoererij overspel bedreven, en uit een andere man kinderen voortgebracht.
31 Deze zal in de gemeente uitgestoten worden, en over haar kinderen zal onderzoeking geschieden.
32 Haar zonen zullen geen wortel uitspreiden, en de takken van haar zullen geen vrucht dragen.
33 Haar gedachtenis zal zij tot een vervloeking nalaten, en haar versmaadheid zal niet uitgewist worden.
34 En de nagelatenen zullen bekennen, dat er niets beter is dan de vreze des Heeren, en niets zoeter dan dat iemand acht neemt op de geboden Gods.
35 Het is een grote heerlijkheid God te volgen, en een lang leven, dat gij van hem aangenomen wordt.

HOOFDSTUK 24.
1 DE wijsheid prijst zichzelf, en in het midden van haar volk beroemt zij zich.
2 Zij doet haar mond open in de gemeente des Allerhoogsten, en beroemt zich in tegenwoordigheid van zijn kracht, zeggende:
3 Ik ben van de mond des Allerhoogsten uitgegaan, en gelijk een nevel heb ik de aarde bedekt.
4 Ik heb mijn tent in de hoogste plaatsen opgeslagen, en mijn troon in een wolkkolom.
5 Ik alleen heb de rondte des hemels omgegaan, en heb in de diepte der afgronden gewandeld.
6 In de baren der zee, en op de ganse aarde, en bij alle volken en natiën heb ik bezittingen.
7 Bij deze allen heb ik rust gezocht, om in iemands erfenis te huis te zijn.

8 Toen beval mij de schepper aller dingen, en die mij geschapen heeft, deed mijn tent rusten, en zeide:
9 In Jakob zult gij uw tent opslaan, en te Jeruzalem zult gij erfgenaam zijn.
10 Vóór de wereld, van den beginne heeft hij mij geschapen, en tot in eeuwigheid neem ik niet af; in een heilige tabernakel heb ik in zijn tegenwoordigheid gediend;
11 En zo ben ik in Sion bevestigd. In een geheiligde stad heeft hij mij insgelijks doen rusten, en in Jeruzalem is mijn macht.
12 En ben ingeworteld in een verheerlijkt volk, in het deel des Heeren, dat is zijn erfdeel.
13 Ik ben verhoogd geworden als een cederboom op Libanon, en gelijk een cypresseboom op de bergen van Hermon.
14 Ik ben verhoogd geworden gelijk een dadelboom te Engedi, en gelijk een, rozeboom te Jericho.
15 Gelijk een schone olijfboom in een fraai veld, en gelijk de boom Platanus ben ik uit het water verhoogd.
16 Ik heb een goede reuk van mij gegeven, gelijk als kaneel en gelijk een reukbal, en gelijk uitgelezen mirre.
17 Gelijk als Galbanum, en Onyx, en Stacte, en gelijk de damp des wierooks in de tabernakel.
18 Ik heb mijn takken uitgestrekt gelijk een terpentijnboom, en mijn takken zijn heerlijk en aangenaam.
19 Ik heb, gelijk een wijnstok uitspruitende, een goede reuk voortgebracht, en mijn bloemen zijn een vrucht der heerlijkheid en des rijkdoms.
20 Ik ben een moeder der schone liefde, en der vrees, en der kennis, en der heilige hoop;
21 En geef met al mijn kinderen deze eeuwigblijvende dingen, namelijk die mij van hem toegezegd worden.
22 Komt herwaarts tot mij, gij die mij begeert, en verzadigt u van mijn gewas.
23 Want mijn gedachtenis is zoeter dan honig, en mijn erfenis dan honigraat.
24 Die mij eten, zullen niet hongeren, en die mij drinken, zullen niet dorsten.
25 Die naar mij luistert zal nimmermeer beschaamd worden, en die naar mij arbeiden zullen niet zondigen.
26 Al deze dingen leert het boek des verbonds van God de Allerhoogste, de wet, welke Mozes bevolen heeft tot een erfdeel in de vergaderingen van Jakob, zeggende: Bezwijkt niet, maar zijt sterk in de Heere, opdat hij u krachtig make; kleeft hem aan; de Almachtige Heere is alleen God, en daar is geen Zaligmaker benevens hem.
27 Hij vervult alle dingen met zijn wijsheid, gelijk de Pison, en gelijk de Tigris in de dagen der nieuwe vruchten.
28 Die vervult het verstand gelijk de Eufraat, en gelijk de Jordaan in de dagen van de oogst.
29 Die de leer der kennis doet uitschijnen gelijk een licht, en gelijk de Gihon in de tijd wanneer men de druiven leest.
30 De eerste heeft haar niet volkomen gekend, en zo heeft de laatste haar niet uitgespeurd.
31 Want meer dan de zee zijn haar gedachten vermenigvuldigd, en haar raad dan een grote afgrond.
32 Ik, de Wijsheid, ben gelijk een gedolven gracht van een rivier;
33 En gelijk een waterloop ben ik uitgegaan in het paradijs.
34 Ik heb gezegd: Ik zal mijn beste hof wateren, en mijn op. recht tuinbeddeken begieten.
35 En ziet de gedolven gracht is mij geworden tot een rivier, en mijn rivier is geworden tot een zee.
36 Want ik doe de onderwijzing jichten als de dageraad, en doe ze schijnen tot in verre landen.
37 Want ik giet lering uit gelijk een profetie, en laat ze, na tot eeuwige geslachten.
38 Ziet gij dan, dat ik niet voor mij alleen heb gearbeid, maar voor al degenen die ze zoeken.

HOOFDSTUK 25.
1 DOOR drie dingen word ik schoon, en sta schoon voor de Heere, ja voor de Heere en de mensen.
2 Door eendracht der broederen en vriendschap des naasten, en wanneer man en vrouw zich tezamen verdragen.
3 Drieërlei soort van mensen haat mijn ziel, en op hun leven ben ik zeer verstoord:
4 Namelijk een arme, die hovaardig is, en een rijke, die een leugenaar is, en een oude die een overspeler is, en aan verstand afgenomen heeft.
5 In uw jeugd hebt gij niet vergaderd, en hoe zoudt gij wat vinden in uw ouderdom?
6 Wat een schone zaak is het dat grijze haren zitten om te oordelen, en dat oude mannen kennis hebben tot raad?
7 Hoe schoon staat de ouden wijsheid, en degenen die verheerlijkt zijn, bedachtzaamheid en raad!
8 Grote ervarenheid is een kroon der ouden, en hun roem is de vreze des Heeren.
9 Aan negen dingen heb ik gedacht, en ze zalig geprezen in mijn hart, en het tiende zal ik met mijn tong zeggen:
10 Een mens die verheugd wordt aan zijn kinderen, terwijl hij nog leeft, en die de val zijner vijanden ziet.
11 Hij is zalig die bij een verstandige vrouw woont, en die met de tong niet struikelt, en die niet dient degene, die zijns niet waardig is.
12 Hij is zalig die kloekheid gevonden heeft, en ze verhaalt in de oren der toehoorders.
13 Hoe groot is bij die wijsheid vindt! doch hij is niet boven degene, die de Heere vreest.
14 Maar de liefde des Heeren overtreft alles, tot verlichting.
15 Wie ze houdt, bij wie zal hij vergeleken worden?
16 De vreze des Heeren is het begin zijner liefde, maar het geloof het begin zijner aankleving.
17 Alle plaag is te verdragen, maar niet de plaag des harten, en alle boosheid, doch niet de boosheid van een vrouw;
18 Alle inval, doch niet de inval dergenen die haten, en alle wraak, doch niet de wraak der vijanden.
19 Daar is geen hoofd boven het hoofd der slang, en daar is geen gramschap boven de gramschap des vijands.
20 Ik heb liever te wonen bij een leeuw en draak, dan te wonen bij een boze vrouw.
21 De boosheid van een vrouw verandert haar aangezicht, en verdonkert haar aangezicht, dat zij ziet gelijk een beer.
22 In het midden van zijn naasten zal haar man aanzitten en zal ongaarne zuchten om harentwil.
23 Alle boosheid is klein tegen de boosheid van een vrouw; en het lot des zondaars valle haar toe.
24 Gelijk een zandachtige opgang voor de voeten van een oud man, alzo is een klapachtige vrouw voor een stil man.
25 Geef u niet over aan de schoonheid van een vrouw, en begeer geen vrouw tot wellust.
26 Toorn en onbeschaamdheid en grote schande is bij een vrouw, indien zij haar man toereikt dat hij van node heeft.
27 Een boze vrouw veroorzaakt een neergebogen hart, en een droevig aangezicht, en een harteplaag.
28 Welke haar man niet troost in zijn benauwdheid, die maakt trage handen en slappe knieën.
29 Van de vrouw is het begin der zonde, en om harentwil sterven wij allen.
30 Geef het water geen doortocht, noch de boze vrouw vrijheid om uit te gaan.

31 Gaat zij niet naar uw hand, zo snijd haar af van uw vlees, geef een scheidbrief en laat haar gaan.

HOOFDSTUK 26.
1 GELUKKIG is de man, die een goede vrouw heeft; het getal zijner dagen wordt dubbel.
2 Een kloeke vrouw verheugt haar man, en vervult de jaren zijns levens met vrede.
3 Een goede vrouw is een goed erf deel, en wordt tot een deel gegeven degenen, die de Heere vrezen.
4 En het hart van zo'n man is goed tot de Heere. hetzij dat hij rijk of arm is, altijd hebben zij een vrolijk aangezicht en zijn blijmoedig.
5 Drie dingen ontziet mijn hart, en voor het vierde word ik in mijn aangezicht bevreesd:
6 De lastering ener stad, en de vergadering van het volk, en leugen tegen iemand opgemaakt, al deze zijn bezwaarlijker dan de dood.
7 Maar een vrouw die op een andere vrouw jaloers is, en met de tong geselt, en bij allen overbrengt, die is een hartzeer en droefheid.
8 Een boze vrouw is gelijk een juk ossen dat ginds en weer bewogen wordt; wie ze neemt, is gelijk degene, die een schorpioen aangrijpt.
9 Een dronken vrouw, en die ginds en weer loopt veroorzaakt grote toorn, en kan haar schande niet bedekken.
10 De hoererij van een vrouw wordt bekend aan de verheffingen der ogen en aan haar wenkbrauwen.
11 Bewaar een onbeschaamde dochter zeer nauw, opdat zij niet, wanneer zij ruimte vindt, deze voor zich gebruikt.
12 Neem acht op haar onbeschaamd oog, en verwonder u niet, indien zij verkeerd tegen u zou handelen.
13 Gelijk een reizende man dorstende, de mond opent als hij een fontein vindt, en van alle water dat nabij is drinkt, zo zal zij zich tegenover elke paal nederzetten en de pijlkoker voor de pijl opendoen.
14 De bevalligheid der vrouw vermaakt haar man, en haar wetenschap maakt zijn benen vet.
15 Een vrouw die weinig spreekt, en van een goed gemoed is, is een gave des Heeren, en daar is niets waartegen men een wel onderwezen ziel verwisselen kan.
16 Een schaamachtige en getrouwe vrouw, is genade op genade, en daar is geen ding van zulk gewicht dat waardig is haar kuise ziel.
17 Gelijk de zon opgaande in de hoogste plaatsen des Heeren, zo is ook de schoonheid van een goede vrouw in het sieraad van haar huis.
18 Gelijk het licht op de heilige kandelaar glinstert, zo is ook de schoonheid van haar aangezicht in de staande ouderdom.
19 Gelijk gouden pilaren op zilveren voetstukken, zo zijn ook haar schone voeten aan een vaste borst.
20 Mijn kind, bewaar de beste kracht van uw leven in gezond heid, en geef de vreemde uw sterkte niet.
21 Als gij uit alle velden een vruchtbaar deel zult uitgezocht hebben, zo zaai uw eigen zaad, vertrouwende op uw edel geslacht.
22 Zo zullen uw vruchten overblijvende, en vrijmoedigheid van het edele geslacht hebbende, groot worden.
23 Een vrouw die loon neemt, wordt een mestvarken gelijk geacht, maar die een man heeft, zal een toren des doods geacht worden, degenen die haar gebruiken.
24 Een goddeloze vrouw zal de onrechtvaardige tot een deel gegeven worden, maar een godvrezende vrouw wordt gegeven hem, die de Heere vreest.

25 Een schandelijke vrouw wrijft haar man oneer aan; maar een eerbare dochter zal ook de man ontzien.
26 Een onbeschaamde vrouw zal geacht worden als een hond, maar die schaamte heeft, zal de Heere vrezen.
27 Een vrouw, die haar eigen man eert, zal door allen voor wijs gehouden worden, maar die de man onteert, zal van allen gekend worden, dat zij door hovaardigheid goddeloos is.
28 Gelukzalig is de man die een goede vrouw heeft, want het getal zijner jaren zal dubbel zijn.
29 Een vrouw die groot getier maakt, en de tong dapper weet te roeren, zal beschouwd worden als bekwaam tot afwering der vijanden; en een ieders mensen ziel, die deze in zeden gelijk is, zal zijn leven in de oproeren des krijgs overbrengen.
30 Over twee dingen is mijn hart bedroefd geworden, en over het derde is mij gramschap aangekomen:
31 Als een krijgsman ten laatste armoe gaat lijden; en indien verstandige mannen als drek geacht worden;
32 Als iemand van de gerechtigheid wederkeert tot zonde; de Heere zal hem tot het zwaard bereiden.
33 Een koopman is nauwelijks vrij van mishandeling; en een waard zal niet gerechtvaardigd worden van zonde.

HOOFDSTUK 27.
1 VELEN hebben gezondigd om een middelmatige zaak, en die zoekt zijn goed te vermeerderen, zal zijn oog afwenden.
2 Gelijk een nagel tussen de voegen der stenen vastgestoken wordt, zo ook zal de zonde tussen verkopen en kopen worden gewreven.
3 Indien iemand zich niet naarstig aan de vreze des Heeren houdt, zo zal zijn huis haastig omgekeerd worden.
4 Als men een zeef schudt, zo blijft de vuiligheid daarin; zo blijft des mensen vuiligheid in zijn uitspraak.
5 De oven proeft de vaten van de pottenbakker, maar de mens wordt beproefd in zijn samenspreking.
6 Gelijk de vrucht van de boom doet blijken hoe men die heeft verpleegd, zo doet ook de uitspraak der gedachten blijken wat in het hart des mensen is.
7 Prijs niemand eer hij spreekt, want hieraan worden de mensen beproefd.
8 Indien gij hetgeen recht is najaagt, zo zult gij het achterhalen, en zult het aantrekken als een lange heerlijke tabberd.
9 Het gevogelte nestelt bij zijns gelijken, en de waarheid komt weder tot degenen, die haar betrachten.
10 Een leeuw loert op de jacht, zo loert de zonde op degenen, die boosheid werken.
11 Het verhaal van de godvrezende is altijd wijs, maar de dwaas verandert gelijk de maan.
12 Neem onder de onverstandigen de tijd waar, maar houd u steeds onder de bedachtzamen.
13 Het verhaal der zotten is verdriet, en hun lachen bestaat in dartelheid der zonde.
14 De spraak desgenen die veel zweert, doet de haren overeind staan, en hun strijd maakt dat men de oren toestoppen moet.
15 De twist der hovaardigen brengt bloedvergieting, en hun schelden is moeilijk om te horen.
16 Wie heimelijke dingen openbaart, die verliest zijn geloof, en zal geen vriend vinden naar zijn hart.
17 Heb uw vriend hartelijk lief en zijt hem getrouw.
18 Maar indien gij zijn heimelijke zaken zoudt geopenbaard hebben, zo volg hem niet na.
19 Want gelijkerwijs een mens zijn vijand verliest, zo heeft hij zijn naaste verloren.

20 En gelijk alsof gij een vogel uit uw hand losgelaten hadt, zo hebt gij uw naaste verlaten, en zult hem niet weder vangen.
21 Volg hem niet, want hij is verre van u weg, en is het ontvloden gelijk een ree uit de strik.
22 Want een wond kan men verbinden, en voor een scheldwoord is verzoening, maar die heimelijke zaken openbaart, heeft zijn geloof verloren.
23 Wie met het oog wenkt, die smeedt boze dingen, en wie die kent zal van hem afwijken.
24 Voor uw ogen zal zijn mond zoet spreken, en hij zal zich over uw woorden verwonderen, maar daarna zal hij anders spreken, en maken dat in uw woorden aanstoot is.
25 Ik haat zulk een zeer, en vergelijk niemand bij hem, en de Heere zal hem haten.
26 Wie een steen in de hoogte werpt, die werpt hem op zijn eigen hoofd; zo maakt ook een bedriegelijke slag de wond wijd.
27 Wie een kuil graaft, die zal daarin vallen, en die een strik voor anderen legt, zal daarmee gevangen worden.
28 Wie kwaad doet, bij die zal dat kwaad herberg nemen, en hij zal niet weten vanwaar het hem komt.
29 De hovaardigen bespotten en verwijten, en de wraak loert op hen gelijk een leeuw.
30 Die zich verheugen in de val der godvrezenden zullen in een strik gevangen worden, en smart zal hen verteren voor hun dood; haat en toorn en dergelijke zijn gruwelen, en een zon daar zal daarmee bevangen worden.

HOOFDSTUK 28.
1 WIE zichzelf wreekt, die zal van de Heere wraak vinden, en hij zal zijn zonden zeker bewaren.
2 Vergeef uw naaste het onrecht dat hij u gedaan heeft, en wanneer gij dan zult gebeden hebben, zullen u uw zonden vergeven worden.
3 De ene mens houdt tegen de andere mens toorn, en bij de Heere zoekt hij genezing.
4 En hij heeft geen barmhartigheid over een mens die hem gelijk is, en bidt om zijn zonden.
5 Hij, vlees zijnde, behoudt vijandschap en wie zal zijn zonden verzoenen?
6 Gedenk aan uw uiterste, en houd op vijandschap te oefenen.
7 Pleeg geen vijandschap tegen uw naaste tot zijn verderf en dood, maar blijf in de geboden.
8 Gedenk aan de geboden, en oefen geen vijandschap tegen de naaste, en aan het verbond des Allerhoogsten, en overzie zijn onwetendheid.
9 Onthoud u van strijd, en gij zult de zonden verminderen, want een toornig mens ontsteekt de strijd.
10 Een zondaar ontroert vrienden, en onder degenen die vrede hebben, werpt hij laster in.
11 Hoe meer hout men in het vuur legt, hoe meer het brandt; hoe meer het gekijf wordt gesterkt, hoe meer het vuur toeneemt; hoe sterker de mens is, hoe sterker zijn gramschap is; en hoe rijker de mens is, hoe meer hij zijn toorn verheft.
12 Een haastige twist ontsteekt het vuur, en een haastend gevecht vergiet bloed.
13 Indien gij in een vonk blaast, zo zal zij branden, maar indien gij daarop spuwt, zo zal zij uitgaan; en dit komt beide uit uw mond.
14 Vervloek een oorblazer, en een tweetongig mens want zij hebben velen verdorven, die in vrede leefden.
15 De dubbele tong heeft velen bewogen, en heeft hen van het ene volk in het andere verzet,
16 En heeft vaste steden vernield, en huizen der groten omgekeerd.
17 De dubbele tong heeft mannelijke vrouwen verdreven, en heeft haar beroofd van haar arbeid.
18 Wie naar haar luistert, die zal geen rust vinden, noch met stilheid wonen.
19 De slag van de gesel maakt striemen, maar de slag der tong vermorzelt het gebeente.

20 Velen zijn gevallen door de scherpte des zwaards, doch niet zo velen als er gevallen zijn door de tong.
21 Zalig is bij die voor haar beschermd is, die door haar gramschap niet is gegaan;
22 Die haar juk niet getrokken heeft, en met haar banden niet is gebonden geweest.
23 Want haar juk is een ijzeren juk, en haar banden zijn metalen banden.
24 Haar dood is een boze dood, en het graf is nuttiger dan zij.
25 Zij zal over de godvrezenden gans geen macht hebben, en door haar vlam zullen zij niet verbranden.
26 Die de Heere verlaten, zullen in haar vallen en in hen zal zij worden ontstoken, en niet uitgeblust worden;
27 Zij zal over hen gezonden worden als een leeuw, en gelijk een luipaard zal zij ze verwoesten.
28 Zie toe, omtuin hetgeen gij bezit met doornen, en maak voor uw mond deuren en grendelen.
29 Bind uw goud en uw zilver tezamen, en maak voor uw woorden een weegschaal, en voor uw mond een deur en grendel.
30 Neemt acht dat gij niet enigszins daarin struikelt, opdat gij niet valt in tegenwoordigheid desgenen, die op u loert.

HOOFDSTUK 29.
1 WIE barmhartigheid oefent, die leent zijn naaste en wie hem sterkt met zijn hand, die houdt de geboden.
2 Leen uw naaste in de tijd zijner behoefte, en wederom, geef het uw naaste weder te zijner tijd.
3 Bevestig uw woord en zijt hem getrouw en gij zult hem te allen tijde uw behoefte vinden.
4 Velen menen dat het geleende als gevonden is, en doen de genen moeite aan, die hen geholpen hebben.
5 Zolang als hij ontvangt, kust hij zijn naastens handen, en om des naasten geld vernedert hij zijn stem.
6 Maar wanneer hij het behoort weder te geven, dan stelt hij de tijd uit, en geeft reden van zijn zorgeloosheid en wijt het de tijd.
7 En indien hij het vermag te geven, zo zal hij nauwelijks de helft brengen, en zal het rekenen als gevonden.
8 Maar indien niet, zo berooft hij hem van zijn geld, en maakt hem tot een vijand zonder oorzaak.
9 Hij betaalt hem met vloeken en scheldwoorden, en voor eer vergeldt hij hem oneer.
10 Velen dan vanwege zulke boosheid, wenden zich van de mens af, en vrezen dat zij van het hunne mochten beroofd worden.
11 Evenwel in de vernedering uws naasten zijt lankmoedig, en stel hem niet uit met uw aalmoes.
12 Neem u de arme aan vanwege het gebod, en keer u niet af van zijn behoeftigheid.
13 Verlies uw geld om uws vriends en broeders wil, en verberg dat niet onder een steen tot verderfenis.
14 Leg uw schat naar de geboden des Allerhoogsten, en hij zal u voordeliger zijn dan goud.
15 Sluit uw aalmoes in uw schatkamers, en ze zal u redden uit alle jammer.
16 Zij zal meer dan een sterk schild, en meer dan een harde spies, tegen uw vijand voor u strijden.
17 Een goed man zal voor zijn naaste borg worden, maar die de schaamte verloren heeft, zal hem verlaten.

18 Vergeet de weldaden niet van hen, die voor u borg geworden is, want hij heeft zijn ziel voor u gesteld.
19 De zondaar keert een goede borgschap om.
20 De zondaar, wanneer men voor hem borg geworden is, zal vlieden, en een onnut mens zal in zijn. gedachten verlaten degene, die hem verlost heeft.
21 Borgschap heeft er velen verdorven, die welgesteld waren, en heeft hen bewogen gelijk een golf der zee.
22 Machtige mannen heeft zij doen verhuizen, die onder vreemde volken zijn gaan dwalen.
23 Een zondaar overtredende de geboden des Heeren zal in borgschap vervallen, en die aanneming van zware werken najaagt, zal in het gericht vallen.
24 Neem u des naasten aan naar uw vermogen, en heb acht op uzelf dat gij niet valt.
25 Het voornaamste van het leven des mensen is water en brood en een kleed, en een huis dat bedekt hetgeen niet wel voegt.
26 Het leven des armen onder een deksel van planken, is beter dan heerlijke spijs onder de vreemden.
27 Heb een welbehagen zo wel aan het kleine als aan het grote, opdat gij niet hoort het verwijt van uw huis.
28 Het is een ellendig leven uit het ene huis in het andere te vertrekken, want waar gij bij wonen zult, daar zult gij de mond niet durven opendoen.
29 Gij zult gasten hebben en te drinken geven de ondankbaren, en nog daartoe bittere woorden horen.
30 Namelijk, inwoner ga heen, bereid de tafel, en zo gij wat hebt, spijs mij.
31 Ga uit, inwoner, van dat heerlijk aangezicht, ik heb het huis nodig, mijn broeder is bij mij geherbergd.
32 Deze dingen zijn zwaar voor een die verstand heeft. De bestraffing vanwege het huis, en het verwijt van die hem geleend heeft.

HOOFDSTUK 30.
1 DIE zijn zoon liefheeft, die zal de roeden altijd aan hem bezigen, opdat hij eindelijk van hem verheugd worde.
2 Wie zijn zoon tuchtigt, zal over hem verblijd worden, en in het midden der vermaarde lieden zal hij van hem roemen.
3 Wie zijn zoon leert, die zal zijn vijand tot jaloersheid verwekken en in tegenwoordigheid der vrienden zal hij over hem vrolijk zijn.
4 Is zijn vader gestorven, zo is het alsof hij niet gestorven ware, want hij heeft achter zich gelaten een die hem gelijk is.
5 In zijn leven zag hij hem, en was over hem verheugd, en in zijn dood was hij niet bedroefd.
6 Hij heeft een nagelaten, die zich aan de vijanden wreken zal, en de vrienden weder dankbaar zal zijn.
7 Wie zijn zoon afstrijkt, die verbindt zijn wonden, en op elk roepen worden zijn ingewanden ontroerd.
8 Een ongetemd paard wordt wrevelig, en een ongebonden zoon wordt moedwillig.
9 Streel uw kind, en het zal u verschrikken; speel met hem, en het zal u bedroeven.
10 Lach niet met hem, opdat u geen smart overkome, en gij ten laatste op uw tanden bijt.
11 Geef hem geen macht in de jeugd, en overzie zijn onwetend heden niet.
12 Buig hem zijn hals in de jeugd, en breek zijn lendenen, terwijl hij nog een kind is, opdat hij niet te eniger tijd verhard zijnde, u ongehoorzaam, en uw ziel een smart zij.
13 Onderwijs uw zoon, en maak uw werk van hem, opdat gij u niet stoot aan zijn ongeregeldheid.

14 Een arme die gezond en sterk van lijf en leden is, die is beter dan een rijke die aan zijn lichaam geslagen is.
15 Gezondheid en welgesteld te zijn van lichaam, is beter dan al het goud, en een goed sterk lichaam dan onmetelijke rijkdom.
16 Daar is geen rijkdom beter dan gezondheid des lichaams, en daar is geen vreugde boven blijdschap des harten.
17 De dood is beter dan een bittere leven, of bijblijvende zwakheid.
18 Opgesloten goederen bij een gesloten mond zijn gelijk spijsgerechten bij een graf gelegd.
19 Wat is het brandoffer de afgod nut? want hij eet niet, en hij riekt niet; zo gaat het hem die door de Heere vervolgd wordt.
20 Hij ziet de ogen, en zucht gelijk een gesnedene, die een maagd omvat, en zucht.
21 Begeef uw ziel niet tot droefheid, en kwel uzelf niet door uw eigen raad.
22 Vreugde des harten is des mensen leven zelf, en vrolijk heid des mans verlengt hem zijn dagen.
23 Heb uw ziel lief, en troost uw hart, en stel droefheid verre van u.
24 Want de droefheid heeft er velen verdorven en gedood.
25 Nijdigheid en gramschap verminderen de dagen, en bekommernis brengt ouderdom voor de tijd.
26 Een lustig en goed hart is bezorgd over de spijzen, die hij eten zal.

HOOFDSTUK 31.
1 HET waken om des rijkdoms wil doet het vlees verdwijnen, en daarover bekommerd zijn, vermindert de slaap.
2 Deze wakende bekommernis vereist sluimeren, maar de slaap ontnuchtert een zware krankheid.
3 De rijke bemoeit zich met veel geld te vergaderen, en wanneer hij rust heeft, vult hij zich op met zijn lekkernijen.
4 De arme bemoeit zichzelf als zijn leeftocht vermindert, en als hij rust wordt hij behoeftig.
5 Wie goud liefheeft die zal niet gerechtvaardigd worden; en wie zijn verderving najaagt, deze zal daarvan verzadigd worden.
6 Velen zijn gebonden geworden om des gouds wil, en hun verderf is geweest voor hun ogen.
7 Het is een hout des aanstoots degenen die het offeren, en alle onwijze wordt daardoor gevangen.
8 Zalig is de rijke, die onberispelijk gevonden wordt, en die naar het goud niet gaat.
9 Wie is deze? en wij zullen hem zalig prijzen; want hij heeft wonderlijke dingen gedaan onder zijn volk.
10 Wie is daardoor beproefd en volmaakt bevonden? en hij zal zijn tot een roem. Wie heeft kunnen overtreden, en heeft niet overtreden? en kwaad doen, en heeft het niet gedaan?
11 Daarom zullen zijn goederen bevestigd worden, en de gemeente zal zijn aalmoezen vertellen.
12 Als gij aan een grote tafel zit, zo doe uw keel over deze niet wijd open;
13 En zeg niet: Daar is veel opgezet.
14 Gedenk dat een nijdig oog een kwaad ding is.
15 Is er wat bozer geschapen dan zulk een oog? daarom weent het vanwege al hetgeen dat het ziet.
16 Steek uw hand niet uit daar hij heenziet, en wrijf ze met hem niet in de schotel.
17 Meet bij uzelf af hetgeen uw naaste behaagt, en let op alle dingen.
18 Eet gelijk een mens van hetgeen u voorgezet wordt, en zijt niet vraatzuchtig, opdat gij niet gehaat wordt.

19 Houd eerst op, omdat gij onderwezen zijt, en zijt niet onverzadelijk, opdat gij niet te eniger tijd aanstoot geeft.
20 En zo gij onder velen aanzit, steek uw hand niet eerder uit dan zij.
21 Hoe weinig is genoeg voor een mens die wel onderwezen is; en hij hijgt niet op zijn bed, hij heeft een gezonde slaap, met een matig ingewand, hij staat des morgens vroeg weder op, en zijn vernuft is bij hem.
22 Moeilijk waken, en buikpijn, en pijn in de darmen, is bij een onverzadelijk mens.
23 En zo gij met kost overladen zijt, sta op midden door heengaande; geef over, en gij zult weder rust hebben.
24 Hoor mij, mijn kind, en veracht mij niet, en gij zult ten laatste de waarheid mijner woorden bevinden.
25 Zijt in al uw werken wakker, en geen krankheid zal u ontmoeten.
26 Degene die heerlijk is in spijs, zegenen de lippen, en de getuigenis zijner heerlijkheid is getrouw.
27 Die karig is in spijs, over die murmureert de stad, en de getuigenis zijner karigheid is scherp.
28 Toon u geen man in de wijn, want de wijn heeft er velen in het verderf gebracht.
29 De oven beproeft hetgeen door indompeling verstaald is, zo doet ook de wijn in het hart der hovaardigen als zij dronken zijn.
30 De wijn is de mensen gelijk het leven; indien gij deze matig drinkt.
31 Wat voor een leven heeft hij die het aan wijn ontbreekt? Want hij is geschapen om de mensen te verheugen.
32 De wijn maakt vrolijkheid des harten en verheuging der ziel, ter rechter tijd, en zoveel genoeg is gedronken.
33 Maar veel wijn gedronken veroorzaakt bitterheid der ziel door twist en ongeval.
34 De dronkenschap des onwijzen vermeerdert zijn gramschap tot aanstoot, vermindert sterkte, en brengt wonden.
35 Bestraf uw naaste niet in het wijngelag, en veracht hem niet in zijn verheuging.
36 En zeg hem geen verwijtend woord, en verdruk hem niet, wanneer hij u ontmoet.

HOOFDSTUK 32.
1 HEBBEN zij u tot een overste gesteld, verhef u niet, maar wees bij hen als een van henlieden.
2 Bezorg hen, en zet u zo neder.
3 En doe al wat nodig is te doen, en als gij zult geprezen zijn, zo rust, opdat gij van hunnentwege verheugd zijt, en om wel versierd te wezen een kroon moogt ontvangen.
4 Spreek, gij die oud zijt, want dat betaamt u, doch met ernstige wetenschap, en gij zult het snarenspel verhinderen.
5 Waar men toeluistert, giet daar uw rede niet uit, en zijt niet wijs buiten tijds.
6 De samenstemming der muzikanten in een wijngelag is gelijk een zegel van een karbonkel op een gulden sieraad.
7 Het gezang der muzikanten bij zoete wijn, is als een zegel in een smaragd op een gulden stuk werk.
8 Spreek gij jongeling, als het u van node is, en zulks nauwe lijks, indien gij tweemaal gevraagd wordt.
9 Maak uw rede kort, zeg met weinig woorden veel; wees gelijk als een die verstaat en evenwel zwijgt.
10 Zijnde onder de groten, maak u hun niet gelijk, en waar oude lieden zijn, heb niet veel gekakel.

11 De bliksem gaat haast voor de donder heen, en voor een eerbaar mens gaat aangenaamheid.
12 Word bij tijds wakker, en zijt niet van de laatsten; loop heen naar huis, en vertraag niet.
13 Speel aldaar, en doe wat gij voorgenomen hebt, maar niet met zonden en hovaardige woorden.
14 En dank hiervoor Hem die u gemaakt heeft, en u dronken maakt van zijn goederen.
15 Wie de Heere vreest, die zal zijn onderwijzing aannemen, en die zich vroeg tot Hem maken, zullen vinden wat hun wel behaagt.
16 Wie de wet zoekt, die zal daarvan vervuld worden; maar wie geveinsd is, zal daaraan geërgerd worden.
17 Die de Heere vrezen, zullen vinden dat recht is, en zullen gerechtigheden aansteken als een licht.
18 Een goddeloos mens ontwijkt de bestraffing, en naar zijn wil vindt hij uit hetgeen hem behaagt.
19 Een welberaden man veracht de bedenking niet, maar een vreemde en hovaardige is voor vrees niet vervaard, en nadat hij iets gedaan heeft, is hij bij zichzelf zonder raad.
20 Doe niets zonder raad, en als gij het gedaan hebt, laat het u niet berouwen.
21 Ga niet op de weg waarop men lichtelijk valt, en gij zult tegen geen steenachtige plaatsen aanstoten.
22 Vertrouw op de weg niet, die zonder aanstoot is, en wacht u voor uw kinderen.
23 Vertrouw uzelf in alle goede werken, want ook dat is een onderhouding der geboden.
24 Wie de Heere gelooft, die let op het gebod, en wie zijn betrouwen op hem zet, die zal geen gebrek hebben.

HOOFDSTUK 33.
1 HEM die de Heere vreest, zal geen kwaad ontmoeten, maar hij zal hem in verzoeking ook weder daaruit verlossen.
2 Een wijs man zal de wet niet haten maar wie daarin geveinsd is, die is gelijk als een schip in een storm van vele baren.
3 Een verstandig mens vertrouwt de wet, en de wet is hem getrouw.
4 Gelijk de vraag klaar is, zo bereid de rede, en zo zult gij gehoord worden; bind de onderwijzing tezamen en antwoord dan.
5 Het binnenste van de zot is gelijk het rad aan een wagen, en zijn overlegging is gelijk een as die omloopt.
6 Een vriend, die een bespotter is, is gelijk een springhengst, hij briest onder een ieder, die op hem zit.
7 Waarom overtreft de ene dag de andere dag, zo toch al het licht der dagen in het jaar van de zon komt?
8 Zij zijn in de kennis des Heeren onderscheiden, en hij heeft de tijden en de feesten veranderd.
9 Van deze heeft hij sommige verhoogd en geheiligd, en uit hen sommige gesteld tot het getal der gemene dagen.
10 En alle mensen komen van de aardbodem, en uit de aarde is Adam geschapen.
11 Evenwel heeft hen de Heere door zijn grote wetenschap onderscheiden, en hun wegen veranderd.
12 Enigen uit hen heeft hij gezegend en verhoogd, en enigen uit hen heeft hij geheiligd, en tot hem doen naderen, enigen uit hen heeft hij vervloekt en vernederd en ze van hun staat af gestort.
13 Zij zijn in zijn hand gelijk het leem eens pottenbakkers, al zijn wegen zijn naar zijn welbehagen.

14 Zo is ook de mens in de hand desgenen, die hem gemaakt heeft, dat hij hen vergelde naar zijn oordeel.
15 Gelijk het goede staat tegen het kwade, en het leven tegen de dood, zo staat de godvrezende tegen de zondaar, zo ook de zondaar tegen de godvrezende man; en ingelijks, aanschouw al de werken des Allerhoogsten, zij zijn alle twee, het een tegen het ander.
16 En ik ben de laatste ontwaakt gelijk een die achter de wijnlezers de druiven naleest, nochtans ben ik door de zegen des Heeren bevorderd, en heb de wijnpers gevuld gelijk een wijnlezer.
17 Merkt dat ik niet voor mij alleen heb gearbeid, maar voor al degenen, die onderwijzing zoeken.
18 Hoort gij groten, en gij die de gemeente regeert, laat het tot uw oren ingaan.
19 Geef uw zoon een vrouw, broeder en vriend geen macht over u, zo lang gij leeft, en geef uw goederen aan geen ander, opdat gij niet berouw hebbende daarom behoeft te smeken.
20 Zolang als gij nog leeft en adem in u is, geef uzelf in niemands macht, over.
21 Want het is beter dat de kinderen u smeken, dan dat gij naar de handen uwer zonen ziet.
22 Maak, dat gij in al uw werken anderen te boven gaat, en hang geen schandvlek aan uw eer.
23 Verdeel uw erfgoed in de dag van de voleinding der dagen van uw leven, en in de tijd uws doods.
24 Voor een ezel behoort voeder, en een stok en last; voor een huisknecht spijs, en tuchtiging, en werk.
25 Doe hem werken door tuchtiging, en hij zal rust zoeken; laat hem de handen ledig zijn, en hij zal vrijheid zoeken.
26 Het juk en touw buigen voor de hals van een os, maar de pijnbank en pijniging zijn voor een kwade huisknecht.
27 Drijf hem tot het werk, opdat hij niet ledig ga, want de ledigheid leert veel kwaads.
28 Stel hem aan het werk, gelijk hem betaamt.
29 Indien hij niet gehoorzaam is, verzwaar zijn boeien, doch wees niet te streng jegens iemands lichaam, en doe niets zonder oordeel.
30 Hebt gij een huisknecht, dat hij u zij gelijk uw ziel, omdat gij hem door bloed verkregen hebt; zo gij een huisknecht hebt, behandel hem gelijk een broeder, want hij is gelijk uw ziel, gij zult hem behoeven.
31 Indien gij hem onrechtvaardig zoudt mishandelen, en hij oprijzende weg zou lopen, waar zult gij hem zoeken?

HOOFDSTUK 34.
1 DE hoop van een onverstandige man is ijdel en leugenachtig, en dromen maken vleugelen voor de onwijze.
2 Gelijk een die naar de schaduw grijpt, en de winden najaagt, zo is hij die de dromen gadeslaat.
3 Wat men in de dromen ziet, is dit na dat, evenals de gelijkheid van het aangezicht tegen het aangezicht over.
4 Van het onreine, wat zal daarvan gereinigd worden? en van de leugenaar, welke waarheid zal daarvan komen?
5 Waarzeggerij en vogelgeschrei, en dromen zijn ijdele dingen, waarvan uw hart inbeeldingen krijgt, gelijk het hart ener vrouw die in barensnood is.
6 Indien ze door de Allerhoogste u niet zijn toegezonden, om u te bezoeken, zo geef uw hart daartoe niet.
7 Want de dromen hebben velen verleid, en die daarop hoop ten, zijn gevallen.
8 Zonder leugen wordt de wet volbracht, en wijsheid is eens getrouwen monds volkomenheid.

9 Een man, die gedwaald heeft, weet vele dingen, en die veel ervaren heeft, zal verstandige dingen verhalen.
10 Die niet ervaren is, weet weinig, maar die gedwaald heeft, is meerder in schranderheid.
11 Ik heb veel dingen gezien in mijn afdwaling, en het is mijn verstand, dat mijn rede gedaante geeft.
12 Menigmaal ben ik in gevaar geweest tot de dood toe, en om deze dingen behouden.
13 De geest dergenen, die de Heere vrezen, zal leven.
14 Want hun hoop is op hem, die hen behouden heeft.
15 Wie de Heere vreest, die zal geen ding vrezen, en zal niet vervaard wezen, want hij is zijn hoop.
16 Zalig is de ziel desgenen, die de Heere vreest, aan wie houdt hij, en wie is zijn steunsel?
17 De ogen des Heeren zien op degenen die hem liefhebben; hij is hun een krachtig schild en sterk steunsel; een bescherming tegen de hitte, en een bescherming tegen de middag; een bewaring voor de aanstoot, en een hulp tegen de val.
18 Hij verhoogt de ziel, en verlicht de ogen, hij geeft genezing, leven en zegen.
19 Die van onrechtvaardig goed offert, diens offerande is bespottelijk, en de gaven der goddelozen behagen God niet.
20 De Allerhoogste heeft geen welbehagen aan de offeran den der goddelozen, en wordt over de zonde door menigte der slachtoffers niet verzoend.
21 Hij slacht de zoon in tegenwoordigheid van zijn vader, die een slachtoffer toebrengt van het geld der armen.
22 Het brood der behoeftigen is het leven der armen, wie hen daarvan berooft, is een doodslager.
23 Hij doodt zijn naaste, die hem zijn leeftocht afneemt.
24 En hij vergiet bloed, die het loon van de dagloner rooft.
25 Als de een bouwt en de andere afbreekt, wat winnen zij meer dan moeite?
26 Als de een bidt en de andere vloekt, wiens stem zal de Heere verhoren?
27 Als iemand is gewassen nadat hij een dode heeft aangeraakt, en die weder aanraakt, welke nuttigheid heeft hij van zijn wassing?
28 Zo is het met een mens die vast vanwege zijn zonden, en weder heengaat en hetzelfde doet; wie zal zijn gebed verhoren? en wat is hij daarmee gevorderd dat hij zichzelf vernederd heeft?

HOOFDSTUK 35.
1 WIE de wet bewaart, die doet offeranden genoeg; wie op de geboden acht heeft, die offert een slachtoffer des heils.
2 Wie een weldaad vergeldt, is gelijk die meelbloem offert, en wie een aalmoes doet, die offert een dankoffer.
3 Het is des Heeren welbehagen dat men afsta van boosheid, en afstaan van ongerechtigheid is verzoening.
4 Verschijn niet ledig voor het aangezicht des Heeren.
5 Want al deze dingen moet men doen vanwege het gebod.
6 De offerande van de rechtvaardige maakt het altaar vet, en de goede reuk daarvan komt voor de Allerhoogste.
7 Het slachtoffer eens rechtvaardigen mans is aangenaam, en de gedachtenis daarvan zal niet vergeten worden.
8 Verheerlijk de Heere met een goed oog, en verminder de eerstelingen uwer handen niet.
9 Heb een vrolijk aangezicht in al uw gaven, en heilig uw tiende met verheuging.
10 Geef de Allerhoogste naar hetgeen hij u gegeven heeft, en met een goed oog hetgeen uw hand gevonden heeft.

11 Want de Heere is een vergelden, en hij zal het zevenvoudig vergelden.
12 Besnoei uw gave niet, want hij zou ze niet aannemen, en bemoei u met geen onrechtvaardig slachtoffer.
13 Want de Heere is een rechter, en bij hem is geen achting des aangezichts.
14 De Heere zal het aangezicht desgenen die zich tegen de arme stelt niet aannemen, maar de smeking desgenen die onrecht lijdt zal hij verhoren.
15 Hij zal het smeken der wezen niet verachten, noch de weduwe indien zij haar klaag rede tot hem uitstort.
16 Vlieten niet de tranen der weduwe af op de wang? en haar geschrei tegen hem, die ze heeft doen nederkomen?
17 Die God dient met welbehagen zal aangenomen worden, en zijn gebed zal tot aan de wolken raken.
18 Het gebed des nederigen gaat door de wolken, en hij wordt niet getroost, totdat hij nabij gekomen is, en laat niet af totdat de Allerhoogste het zal ingezien hebben, welke de rechtvaardige zal oordelen en recht doen.
19 Ook zal de Heere niet vertragen, en de machtige zal niet lankmoedig zijn over hen, totdat hij de lendenen der onbarmhartigen verbroken zal hebben.
20 Ja, hij zal de volken wraak vergelden, totdat hij de menigte der smaders zal weggenomen, en de scepters der onrecht vaardigen verbroken zal hebben.
21 Totdat hij de mens vergelde naar zijn handelingen, en de werken der mensen naar hun gedachten.
22 Totdat hij zal hebben geoordeeld het recht van zijn volk, en hen doen verheugen in zijn barmhartigheid.
23 Hoe tijdig is de barmhartigheid in de tijd der verdrukking; zij is gelijk de wolken in de tijd der droogte.

HOOFDSTUK 36.
1 ONTFERM u over ons Heere, gij God aller dingen, en zie ons aan.
2 En zend uw vrees over al de volken die u niet zoeken.
3 Verhef uw hand over de vreemde volken, laat hun uw vermogen zien.
4 Gelijk gij voor hun ogen geheiligd zijt geweest in ons, dat gij ook voor ons groot gemaakt moogt worden in hen.
5 Dat zij u mogen kennen gelijkerwijs ook wij u kennen, want daar is geen God behalve gij, o Heere.
6 Vernieuw uw tekenen, en verander uw wonderen.
7 Verheerlijk uw hand en rechterarm, opdat zij uw wonderen mogen vertellen.
8 Verwek uw gramschap, en giet uw toorn uit.
9 Neem de tegenpartijder weg, en verbrijzel de vijand.
10 Maak dat de tijd haast kome, en gedenk aan de toorn, en laat uw wonderen verteld worden.
11 Die behouden is geweest, wordt door een vurige toorn verslonden, en die uw volk kwellen, laat die het verderf vinden.
12 Verbrijzel de hoofden van de oversten der volken, die zeggen: Daar is niemand behalve wij.
13 Vergader alle stammen Jakobs, en stel hen in hun erfdeel, gelijk van het begin.
14 Ontferm u over uw volk, Heere, dat naar uw naam genoemd is; en over Israël, dat gij uw eerstgeborene genoemd hebt.
15 Bewijs barmhartigheid aan uw heilige stad Jeruzalem, welke de plaats uwer rust is.
16 Vervul Sion om uw woorden te verheffen, en uw volk met uw heerlijkheid.

17 Geef getuigenis degenen die van den beginne af uw bezittingen zijn, en verwek profeten in uw naam.
18 Geef loon degenen die u verwachten, en maak dat uw profeten geloofd worden.
19 Verhoor, Heere, de smekingen uwer knechten, naar de zegen van Aäron over uw volk, en allen die op aarde wonen zullen bekennen dat gij een Heere der eeuwen zijt.
20 De buik eet alle spijs, toch is de ene spijs beter dan de andere.
21 De keel smaakt de spijs van het wildbraad, zo onderkent een verstandig hart leugenachtige redenen.
22 Een verdraaid hart zal droefheid geven, maar een mens, die veel ervaren heeft, zal hem vergelden.
23 Een vrouw neemt iedere man aan, maar de ene dochter is schoner dan de andere.
24 De schoonheid der vrouw verblijdt het aangezicht, en gaat alle lust des mensen te boven.
25 Is dan op haar tong barmhartigheid, en zachtmoedig heid, en genezing, zo is haar man niet gelijk andere mensenkinderen.
26 Die een goede vrouw krijgt, die begint goederen te bezitten, aangezien hij een hulp heeft, die hem gelijk is, en een pilaar waar hij op rusten mag.
27 Waar geen heining is, daar wordt hetgeen men bezit verscheurd, en waar geen vrouw is, daar zal de man zuchten en dwalen.
28 Want wie zal een toegeruste moordenaar betrouwen, die uit de ene stad in de andere sluipt; zo betrouwt men een mens niet, die geen nest heeft, en neemt herberg waar hij ook des avonds is.

HOOFDSTUK 37.
1 IEDER vriend zal wel zeggen: Ik heb ook vriendschap gehouden, maar menige vriend is alleen vriend met de naam.
2 Blijft de droefheid niet tot de dood toe wanneer een metgezel en een vriend tot vijanden worden?
3 O boze gedachte, vanwaar komt gij gerold om de aarde met bedriegerij te bedekken?
4 Een metgezel leeft met zijn vriend in verheuging, en in de tijd van verdrukking zal hij hem tegen zijn.
5 Een metgezel arbeidt met zijn vriend om des buiks wil, en neemt een schild tegen de vijand.
6 Vergeet uw vriend niet in uw hart, en stel hem niet in vergetelheid, wanneer gij geld hebt.
7 Beraad u niet met hem die u overdwars aanziet, en verberg uw raad voor degenen die u benijden.
8 Een ieder die raad geeft, verheft zijn raad, maar menigeen geeft voor zichzelf raad.
9 Bewaar uw ziel voor de raadgever, en verneem eerst wat zijn behoefte is, want hij zal zichzelf raad geven, opdat hij niet misschien het lot over u werpe,
10 En zegge tot u: Uw weg is goed, en stelle zich tegenover u om te zien hetgeen u overkomen zal.
11 Beraad u niet met hem, die u overdwars aanziet, en verberg uw raadslag voor degenen, die u benijden;
12 Noch met een vrouw, aangaande degene waartegen zij jaloers is; noch met een vreesachtige over de oorlog; noch met een koopman over de wissel; noch met degene, die koopt over de verkoop; noch met een nijdig mens over de dankbaarheid, noch met een onbarmhartige over de weldadigheid; noch met een luie over enig werk; noch met een huurling, die gij een jaar gehuurd hebt over de voleinding van het werk, noch met een trage huisknecht over veel arbeid.
13 Acht op deze niet in een van al uw beraadslagingen, maar houdt u steeds bij een godvrezende man, van wie gij weet dat hij de geboden des Heeren bewaart, die gezind is gelijk gij, en indien gij zoudt komen te struikelen, die met u bedroefd is.

14 Blijf vast bij de raadslag uws harten, want gij hebt niemand getrouwer dan hem.
15 Want de ziel van de man pleegt somtijds wat beters te verkondigen, dan zeven wachters die op een hoge wachttoren zitten.
16 En in alle deze bid de Allerhoogste, opdat de waarheid uw weg recht make.
17 Het begin van het werk is de rede, en beraadslaging gaat voor alle handeling heen.
18 Het aangezicht is een teken van de verandering der vreugde.
19 Vier soorten van dingen vertonen zich: namelijk het goede, het kwade, het leven en de dood en de tong is het, die gedurig daarover heerst.
20 Daar is menig arglistig man, een onderwijzer van velen, en hij is zijn ziel niet nut.
21 Daar is menigeen die wijsheid voorgeeft met woorden en is hatelijk; deze ontbreekt het aan alle wijsheid.
22 Want hem is door de Heere die genade niet gegeven, dewijl hij van alle wijsheid beroofd is.
23 Menigeen is wijs voor zichzelf, en de vruchten van zijn verstand in zijn mond zijn prijzenswaardig.
24 Een wijs man onderwijst zijn eigen volk, en de vruchten van zijn verstand zijn gewis.
25 Een wijs man zal vervuld worden met zegen, en allen die hem zien, zullen hem gelukzalig prijzen.
26 Het leven van een man heeft een getal der dagen, maar de dagen van Israël zijn ontelbaar.
27 Een wijze zal heerlijkheid beërven onder zijn volk, en zijn naam zal in eeuwigheid blijven.
28 Mijn kind beproef uw ziel terwijl gij leeft, en zie wat voor haar schadelijk is, en geef het haar niet.
29 Want alle dingen zijn allen niet nut, en ieder neemt geen vermaak in alles.
30 Zijt niet onverzadelijk in alle lekkernijen, en stort u niet heen op de spijzen.
31 Want door veel spijs komt ziekte, en de onverzadelijkheid nadert tot buikpijn.
32 Door de onverzadelijkheid zijn er velen gestorven, maar die daarop let zal zijn leven verlengen.

HOOFDSTUK 38.
1 EER de geneesheer tot uw behoeften, met de eer die hem toekomt; want ook hem heeft de Heere geschapen.
2 Want de genezing is van de Allerhoogste, en door de koning wordt de geneesheer geëerd.
3 De wetenschap van de geneesheer verhoogt zijn hoofd, en bij de groten is hij in bewondering.
4 De Heere heeft de medicijnen uit de aarde geschapen, en een voorzichtig man verontwaardigt ze niet.
5 Is het water niet zoet geworden van een hout, opdat zijn kracht door de mens zou gekend worden?
6 Hij heeft de mensen wetenschap gegeven, om in zijn wonderen verheerlijkt te worden.
7 Door deze heelt hij de mens en neemt zijn krankheid weg.
8 De apotheker mengt ze ondereen, en zijn werken hebben geen einde, en van hem komt gezondheid op de aardbodem.
9 Mijn kind, in uw krankheid verzuim het niet, maar bid de Heere, en hij zal u genezen.
10 Sta af van misdaden, en houd de hand recht, en reinig uw hart van alle zonde.
11 Geef de Heere een welriekende reuk, en een gedachtenis van meelbloem, en breng hem een vette offerande, als die niet eerst begint, en geef de geneesheer plaats.
12 Want de Heere heeft hem geschapen, en laat hem niet van u, want gij behoeft hem.
13 Daar is misschien een tijd, dat er in hun handen een goede reuk is.
14 Want ook zij zelf bidden de Heere, dat hij hun geve, rust en genezing om te mogen leven.

15 Wie tegen degene zondigt, die hem gemaakt heeft, die zal in de handen van de geneesheer vallen.
16 Mijn kind over een dode laat tranen vallen, en begin te wenen als die zware dingen geleden hebt; doch omwind zijn lichaam naar behoren, en veracht zijn begrafenis niet.
17 Ween bitter, en wees vurig in het geklag;
18 En, maak de rouw naar zijn waardigheid, een dag of twee, om der lastering wil, en troost u vanwege de droefenis.
19 Want van droefheid komt de dood, en droefheid des harten kromt de sterken.
20 Als er kwaad wordt ingevoerd, blijft ook de droefheid, en het leven van een arme is een vervloeking des harten.
21 Begeef uw hart niet tot droefheid, zet ze van u, gedachtig zijnde aan uw einde;
22 Vergeet dat niet, want vandaar is geen wederkomst, en hem zult gij geen voordeel doen, en uzelf zult gij kwellen.
23 Gedenk aan mijn oordeel, want zo zal ook het uwe zijn; mij gisteren en u heden.
24 Als de dode rust, zo laat ook zijn gedachtenis rusten, en troost u over hem, wanneer zijn geest uitgegaan is.
25 De wijsheid van een Schriftgeleerde wordt verkregen door de goede gelegenheid van de ledige tijd, en wie verzuimachtig is in zijn handeling, die zal niet wijs worden.
26 Wat zou hij wijs worden, die de ploeg houdt, en roem draagt in de prikkel, die de ossen drijft, en opgevoed wordt in de werken derzelve, en die van jonge stieren weet te spreken?
27 Deze zal zijn hart begeven om voren te maken, en zal waken om de koeien voeder te geven.
28 Zo is het gelegen met ieder schrijnwerker en timmerman, die de nacht gelijk de dag met zijn werk doorbrengt.
29 Zo ook met hem die de zegelen uitsteekt, en die steeds daarover blijft om verscheiden werk te maken.
30 Zulk een begeeft zijn hart om de schilderij na te maken, en waakt om het werk te voleinden.
31 Zo ook een smid, die nabij het aanbeeld zit, en slaat het ijzerwerk gade; de damp van het vuur versmelt zijn vlees, en hij heeft met de hitte des ovens te strijden.
32 De klank van de hamer en het aanbeeld vernieuwt zijn oor, en zijn ogen zijn tegenover de gelijkenis van het vat.
33 Deze begeeft zijn hart om zijn werken te voleinden, en waakt om ze te versieren, wanneer zij voleindigd zijn.
34 Desgelijks een pottenbakker zit op zijn werk, en drijft met zijn voeten het wiel om; welke altijd bezorgd is over zijn werk, en al zijn arbeid heeft zijn getal.
35 Met zijn arm geeft hij het leem een gestalte, en voor zijn voeten buigt hij zijn hardheid.
36 Hij begeeft zijn hart daartoe wat hij wel verglaze, en waakt om de oven te reinigen.
37 Alle deze vertrouwen op hun handen, en elk is verstandig in zijn werk.
38 Zonder hen zal geen stad gebouwd worden, en men zal daar niet in wonen noch wandelen, doch tot de raad van het volk zullen zij niet gevorderd worden, en in de vergadering zullen zij niet overgaan.
39 Op de stoel der rechters zitten zij niet, en het verbond van het recht verstaan zij niet, en brengen geen onderwijzing en recht te voorschijn.
40 Wijze spreuken worden bij hen niet gevonden, maar zij bevestigen het bezit der wereld, en hun wens is dat zij in hun kunst werken mogen.
41 In het algemeen, niemand wordt wijs behalve degene die zijn ziel daartoe begeeft, en die zijn betrachting heeft in de wet des Allerhoogsten.

HOOFDSTUK 39.
1 DEZE onderzoekt de wijsheid aller ouden, en is bezig in de profetieën.
2 De vertelling der vermaarde manen onthoudt hij, en in kloeke spreuken gaat hij met hen om.
3 Hij onderzoekt verborgen spreekwoorden, en in raadselen der spreuken oefent hij zich.
4 Midden onder de groten dient hij, en onder de vorsten wordt hij gezien.
5 Het land van vreemde volken doorreist hij, want hij heeft wat goed en kwaad is onder de mensen beproefd.
6 Hij begeeft zijn hart tot de Heere, om vroeg te komen tot degene die hem gemaakt heeft, en tot de Allerhoogste smeekt hij.
7 En doet zijn mond open tot het gebed, en smeekt voor zijn zonden.
8 Indien die grote Heere wil, zo zal hij met de geest des verstands vervuld worden.
9 Hij zal de woorden zijner wijsheid als een regen uitgieten, en in zijn gebed dankt hij de Heere.
10 Hij maakt zijn raadslag en wetenschap recht, en overlegt zijn verborgen dingen.
11 Hij brengt de onderwijzing zijner leer te voorschijn, en in de wet van het verbond des Heeren roemt hij.
12 Velen zullen zijn verstand prijzen, en dat zal in eeuwigheid niet uitgewist worden.
13 Zijn gedachtenis zal niet vergaan, en zijn naam zal leven tot in alle geslachten.
14 Zijn wijsheid vertellen de volken, en de gemeente verkondigt zijn lof.
15 Indien hij in het leven blijft, zo zal hij een betere naam nalaten dan duizend anderen; en indien hij komt te rusten, zo verkrijgt hij die voor zich.
16 Nog zal ik vertellen hetgeen ik bedacht heb, want ik ben vervuld gelijk de volle maan.
17 Gij heiligen hoort mij, en spruit uit gelijk een roos, die geplant is aan een stromend water;
18 En brengt een bloem voort gelijk een lelie; geeft een reuk van u, en zingt een lofzang.
19 Looft de Heere over al zijn werken met gezang der lippen, en met citers; en zegt zo in uw dankzegging:
20 De werken des Heeren zijn alle zeer schoon, en al wat hij gebiedt geschiedt in zijn tijd; men mag niet zeggen: Wat is dit? want al deze dingen zullen op hun tijd onderzocht worden.
21 Door zijn woord stond het water gelijk een hoop, en door het woord van zijn mond de boezem der wateren.
22 Al zijn welbehagen is in zijn gebod, en daar is niemand die verminderen zal hetgeen hij behouden wil.
23 De werken van alle vlees zijn voor zijn aangezicht, en daar kan niets verborgen worden voor zijn ogen.
24 Van eeuw tot eeuw ziet hij daarop, en daar is niets te wonderlijk voor hem.
25 Men mag niet zeggen: Wat is dit? want alle dingen zijn tot hun gebruik geschapen.
26 Zijn zegen bedekt de aarde gelijk een rivier, en gelijk een watervloed het droge land dronken maakt;
27 Zo erven de volken zijn toorn, gelijk hij de wateren in pekel verkeert.
28 Zijn wegen zijn de heiligen recht, gelijkerwijs zij de goddelozen tot aanstoot zijn.
29 Goede dingen zijn in het begin voor de goede mensen geschapen, zo de kwade dingen voor de zondaars.
30 Het voornaamste dat tot het leven des mensen nodig is, is water, en vuur, en ijzer, en zout, en tarwemeel, en melk en honig, druivenbloed, en olie, en een kleed.
31 Alle deze gelijk ze de godvrezende goede dingen zijn, zo worden ze de zondaar in kwaad verkeerd.
32 Daar zijn de geesten die tot wraak geschapen zijn, en door hun gramschap bevestigt God hun geselen, als de tijd voleindigd is, dan gieten zij hun sterkte uit, en stillen de gramschap desgenen die ze gemaakt heeft.
33 Het vuur en de zee, en de honger, en de dood; al deze dingen zijn tot wraak geschapen.

34 De tanden der wilde dieren, en de schorpioenen, en adders, en het zwaard doende wraak aan de goddelozen tot hun verderf.
35 In zijn bevel verheugen zij zich,
36 En op de aarde zijn zij gereed tot zijn diensten, en wan neer hun tijd gekomen is, zo overtreden zij het woord niet.
37 Daarom ben ik van het begin af hierin bevestigd geworden, en heb deze dingen overdacht en in geschrift nagelaten.
38 Al de werken des Heeren zijn goed, en al wat nodig is verleent hij als het tijd is.
39 En men mag niet zeggen: Dit is bozer dan dat, want alle dingen zullen op hun tijd goed gekend worden.
40 En nu, lofzingt met uw ganse hart en mond, en looft de naam des Heeren.

HOOFDSTUK 40.
1 VOOR een ieder mens is een grote onrust geschapen en een zwaar juk op de kinderen van Adam; van die dag af dat zij uit hun moeders lichaam gekomen zijn, tot op de dag dat zij wederkeren in de moeder van allen.
2 Aangaande hun gedachten, en de vrees des harten, zo is de betrachting van hetgeen zij te verwachten hebben, de dag des doods;
3 Zo wel bij hem, die op de troon der heerlijkheid zit, als bij degene, die vernederd is, zittende in aarde en as.
4 Zo wel bij hem, die een purperen kleed en een kroon draagt, als bij degene, die met grof lijnwaad gekleed is.
5 Hij bekomt gramschap en nijdigheid, ontroering en beweging, en vrees des doods, en haat en twist, en wanneer het tijd is om te rusten op het bed verandert de slaap van de nacht zijn kennis.
6 Hij heeft weinig, en gelijk als geen rust, en daarna slaapt hij gelijk in de dagen der schildwacht.
7 Hij wordt ontroerd door het gezicht van zijn hart, gelijk een die uit de krijg ontvloden is, en ontwakende in de tijd zijner behoudenis, is hij verwonderd dat hij om niet gevreesd heeft.
8 Zo gaat het met alle vlees, van de mens af tot op het vee, doch over de zondaars komt tot deze dingen zevenvoudig meer.
9 Dood en twist, en zwaard, en bloed; invoering van de honger, en der verplettering, en van de gesel; deze dingen alle zijn tegen de goddelozen geschapen, en om hunnentwil is de zondvloed gekomen.
10 Al wat van aarde is, keert wederom tot aarde, en al wat van water is, wendt zich weder naar de zee.
11 Alle geschenk en ongerechtigheid zal uitgedelgd worden, maar geloof zal in eeuwigheid bestaan.
12 De goederen der onrechtvaardigen zullen als een stroom uitdrogen, en gelijk een grote donder met regen zal God geluid daartegen geven.
13 Als hij de handen opendoet, zo wordt de rechtvaardige verheugd; gelijk degenen die overtreden, verdelgd worden tot het uiterste.
14 De nakomelingen der goddelozen zullen niet vele takken uitschieten, want de onreine wortelen liggen op een steile steenrots.
15 Hun groente aan alle water en oever van een stroom zal voor alle ander gras uitgeplukt worden.
16 Weldadigheid is gelijk een lusthof met zegeningen, en aalmoes blijft in eeuwigheid.
17 Het leven desgenen, die zich genoegen laat, en des arbeiders, is zoet, maar die een schat vindt gaat beide te boven.
18 Kinderen, en opbouw der stad onderstutten de naam.

19 Wijn en muziek verheugen het hart, maar de liefde tot wijsheid meer dan beide.
20 De fluit en het snarenspel geven een zoete toon, maar een liefelijke tong meer dan beide.
21 Het oog verlustigt zich in hetgeen dat aangenaam en schoon is, maar in de groente van het gezaaide meer dan in beide.
22 Een vriend en zijn gezel komen elkander tegemoet ter ge legener tijd, maar een vrouw met haar man meer dan beide.
23 Broeders en hulp zijn goed in de tijd der verdrukking, maar een aalmoes verlost meer dan beide.
24 Goud en zilver stellen de voet vast, maar raad wordt meer geacht dan beide.
25 Geld en sterkte verhogen het hart, maar de vreze des Heeren meer dan beide.
26 Daar is in de vreze des Heeren geen vermindering, en hij behoeft voor zichzelf geen hulp te zoeken.
27 De vreze des Heeren is gelijk een gezegende lusthof, en boven alle heerlijkheid bedekt hij die.
28 Mijn kind, leef geen bedelaarsleven; het is beter sterven dan bedelen.
29 Een man die naar een vreemde tafel ziet, diens leven is voor geen leven te rekenen; hij besmet zijn ziel met vreemde spijzen.
30 Maar een verstandig man. en die onderwezen is, wacht zich daarvan.
31 In de mond des onbeschaamden is de bedelarij zoet, maar in zijn buik zal een vuur branden.

HOOFDSTUK 41.
1 O dood, hoe bitter is de gedachtenis van u, voor een mens, die in vrede leeft bij zijn goederen.
2 Voor een man die goede rust heeft, en die het welgaat in alles, en nog sterk is om spijs te nemen.
3 O dood, uw oordeel is aangenaam voor een mens, die behoeftig is en die aan sterkte afgenomen heeft.
4 Voor een die in zijn uiterste ouderdom is, en omtrent alle dingen bezig is, en zichzelf mistrouwt, en de lijdzaamheid verloren heeft.
5 Vrees het oordeel des doods niet; gedenk aan degenen die voor u geweest zijn, en die na u komen zullen, want dit is het oordeel aan uw vlees door de Heere opgelegd.
6 En wat wilt gij weigerend zijn in hetgeen de Allerhoogste wel behaagt?
7 Of gij tien, of honderd, of duizend jaren leeft, in het graf is geen bestraffing des levens.
8 Der zondaren kinderen worden gruwelijke kinderen, en die in de gebuurschappen der goddelozen te zamen verkeren.
9 Het erfdeel van de kinderen der zondaars vergaat, en bij hun zaad blijft gedurig versmaadheid.
10 Een goddeloze vader schelden zijn kinderen, overmits zij om zijnentwil gesmaad worden.
11 Wee u, gij goddeloze mannen, gij die de wet des Allerhoogsten verlaten hebt.
12 Want indien gij vermenigvuldigt, het is tot verderfenis, en indien gij geboren wordt, zo wordt gij tot een vloek geboren, en indien gij sterft, zo wordt gij de vloek tot een deel.
13 Al wat uit de aarde is, zal weder in de aarde keren; gelijk gaan de goddelozen naar het verderf.
14 De mensen dragen rouw vanwege hun lichamen, doch de boze naam der mensen zal uitgewist worden.
15 Draag zorg om een goede naam te verkrijgen, want die zal u bijblijven meer dan duizend grote schatten gouds.
16 Een goed leven heeft een. zeker getal der dagen, maar een goede naam blijft in eeuwigheid.

17 Mijn kinderen, bewaart de tucht in vrede.
18 De wijsheid, die verborgen is, en een schat, die niet te voorschijn komt, wat nuttigheid heeft men van beide?
19 Een mens, die zijn dwaasheid verbergt, is beter dan een mens, die zijn wijsheid verbergt.
20 Dat men zich dan ontzie voor, mijn woord, want het is niet goed in alle dingen schaamte te houden, en alle dingen worden niet door allen in getrouwheid goed gekend.
21 Schaam u voor vader en moeder vanwege hoererij, en voor een vorst en machtige vanwege de leugen;
22 Voor een rechter en overste vanwege mishandeling, voor een vergadering en voor het volk, vanwege overtreding der wet.
23 Voor een metgezel en vriend vanwege ongerechtigheid, en voor de plaats, waar gij als vreemdeling woont, vanwege dieverij;
24 Schaamt u voor verachting van Gods waarheid en verbond; en met de elleboog te liggen op het brood, en voor schandelijke afwijzing in het ontvangen en uitgeven.
25 Schaamt u ook voor degene, die u groet vanwege uw stilzwijgen; vanwege het aanschouwen van een lichte vrouw; en dat gij uw aangezicht afwendt van een mens die edel is.
26 Schaamt u iemands deel weg te nemen, en hetgeen hem gegeven is, en te letten op een vrouw die een man heeft.
27 Van te veel u met anderen te bemoeien, en van een dienstmaagd, stelt u niet bij haar bed.
28 Schaamt u ook voor uw vriend vanwege woorden der verwijting, en als gij hem wat gegeven hebt verwijt hem dat niet.
29 Schaamt u van weder te gaan zeggen hetgeen gij gehoord hebt, en te openbaren verborgen zaken;
30 Gij zult recht schaamachtig zijn, en gunst vinden bij alle mensen.

HOOFDSTUK 42.
1 SCHAAM u niet vanwege deze navolgende dingen, en neem geen persoon aan om te zondigen.
2 Vanwege de wet des Allerhoogsten en het verbond, en vanwege het oordeel, om een goddeloze te rechtvaardigen;
3 Noch om te horen spreken uw metgezel, en die met u over weg reizen; noch de vrienden hun erfdeel te geven.
4 En schaam u niet, dat gij nauw let op de waag en het gewicht; noch dat gij veel of weinig bezit;
5 Noch dat gij aan de kooplieden verscheidelijk verkoopt, en dat gij de kinderen wel tuchtigt;
6 Noch dat gij een boze huisknecht zijn zijde doet bloeden.
7 Bij een boze vrouw is verzegelen goed, en waar veel handen zijn sluit daar toe.
8 Indien gij wat overgeeft, doe het bij getal en gewicht, en stel alles, uitgifte en ontvangst, in geschrift.
9 En schaam u niet dat gij een onverstandige en dwaas onderwijst, en een geheel oude, die met de jonge lieden twist;
10 En gij zult recht onderwezen, en bij een ieder, die leeft, geacht worden.
11 Een dochter is haar vader een heimelijk waken, en zijn zorg voor haar beneemt de slaap.
12 En in haar jeugd vreest hij dat zij misschien niet veroude, en is zij getrouwd, dat zij misschien niet gehaat worde.
13 Is zij maagd, dat zij niet misschien ontreinigd, en in haars vaders huis zwanger worde, en hebbende een man, dat zij niet misschien overtrede, en getrouwd zijnde, niet misschien onvruchtbaar zij.

14 Houd scherpe wacht over een wrevelige dochter, dat zij niet misschien make dat uw vijanden over u vrolijk zijn, dat men in de stad van u spreke en het volk u naroepe, en zij u beschame in de menigte van lieden.
15 Zie niet op de schoonheid van enig mens, en zit niet in het midden der vrouwen.
16 Want van de klederen komt de mot voort, en van de vrouw de boosheid der vrouw.
17 De boosheid van een man is beter dan een goeddadige vrouw, namelijk een vrouw die beschaamd maakt tot versmaadheid.
18 Nu zal ik gedenken de werken des Heeren, en hetgeen ik gezien heb zal ik vertellen: in de woorden des Heeren ziet men zijn werken.
19 De zon verlichtende ziet op alle dingen, en haar werk is vol van de heerlijkheid des Heeren.
20 De Heere heeft zijn heiligen niet gegeven al zijn wonderheden te vertellen.
21 De Heere, de Almachtige heeft de gehele wereld gevestigd, dat zij onderstut wordt door zijn heerlijkheid.
22 De afgrond en het hart onderzoekt hij, en is bedacht op de boze aanslagen derzelve.
23 Want de Allerhoogste kent alle wetenschap, en ziet op de tekenen der eeuw.
24 Hij verkondigt de dingen die voorbijgegaan zijn, en die nog worden zullen, en hij ontdekt de voetstappen der verborgen dingen.
25 Geen gedachte gaat hem voorbij; daar is voor hem ook niet een woord verborgen.
26 Hij heeft de heerlijke werken door zijn wijsheid versierd; hij die is vóór de wereld en in der eeuwigheid.
27 Hij wordt noch vermeerderd, noch verminderd; en behoeft geen raadgever.
28 Hoe waardig zijn al zijn werken om te begeren! en om aanschouwd te worden tot op een vonkje toe!
29 Al deze dingen leven en blijven in der eeuwigheid in al hun gebruik en zijn hem alle gehoorzaam.
30 Alle dingen zijn dubbel, het een tegenover het ander, en hij heeft niets gebrekkigs gemaakt.
31 Het een bevestigt het goede des anderen, en wie zal verzadigd worden aanschouwende de heerlijkheid Gods?

HOOFDSTUK 43.
1 HET zuivere firmament is een roem der hoogte; de gedaante des hemels is heerlijk om aan te zien.
2 De zon wanneer men haar aanschouwt, verkondigt God in haar opgang; zij is een wonderlijk instrument, een werk des Allerhoogsten.
3 Als zij op de middag is, verdroogt zij het land, en wie zal tegen haar hitte bestaan?
4 Men blaast een oven aan tot werken der hitte, maar de zon verhit driemaal meer; die de bergen aansteekt, en vurige dampen uitblaast, en met het glinsteren van haar stralen de ogen verduistert.
5 De Heere is groot, die ze gemaakt heeft, en die haar loop door woorden heeft doen stilstaan.
6 Ook heeft hij de maan gemaakt, dat zij staan zou in haar tijd, tot een aanwijzing der tijden, en tot een teken der eeuw.
7 Van de maan heeft men een teken van het feest, zij is een licht dat geheel afneemt.
8 De maand heeft haar naam naar haar; wassende is zij wonderbaar in haar verandering.
9 Zij is een vat hetwelk legerplaats heeft in de hoogte, schijnende in het uitspansel des hemels.
10 De schoonheid des hemels is dat heerlijk gesternte, een sieraad lichtende in de hoogste plaatsen des Heeren.

11 Door de woorden van de heilige worden zij gesteld tot een veroordeling, en worden niet verhinderd in haar wacht.
12 Zie de regenboog, en loof hem die hem gemaakt heeft, die zeer schoon is in zijn schijnsel.
13 Hij omvat de hemel met een heerlijke kring, de handen des Allerhoogsten spannen hem uit.
14 Door zijn bevel doet hij de sneeuw ophouden, en verhaast de bliksem zijns oordeels.
15 Daarom worden de schatten geopend, en de wolken vliegen uit, gelijk de vogelen.
16 Door zijn grote heerlijkheid versterkt hij de wolken, en de hagelstenen worden verbroken.
17 De stem van zijn donder brengt de aarde in barensnood, en door zijn aanschouwen worden de bergen bewogen.
18 Door zijn wil blaast de zuidenwind, en de buiige noorden wind, en de wervelwind.
19 Hij verspreidt de sneeuw gelijk vogelen, die nederwaarts vliegen, en ze daalt af gelijk de sprinkhanen, die zich neder zetten op enig land.
20 Het oog is verwonderd over de schoonheid van haar witheid, en het hart wordt ontsteld over haar regen.
21 En hij giet de rijm op de aarde gelijk zout, welke bevroren zijnde wordt gelijk de punten der palen.
22 Wanneer de koude noordenwind blaast, en het water tot ijs bevriest, zo zet hij zich op alle vergadering van het water neder, en trekt het water gelijk als een pantser aan.
23 Hij verteert de bergen en verbrandt de woestijn, en blust het groene gras uit, gelijk het vuur.
24 Maar een haastige genezing van al deze dingen is de nevel, de dauw die door de hitte ontstaat, verblijdt ze.
25 Door de raad des Heeren staat de afgrond stil, en die heeft daarin eilanden geplant.
26 Die de zee bevaren vertellen het gevaar daarvan, en wij zijn verwonderd als wij het met onze oren horen.
27 Want daar zijn ongelofelijke en wonderlijke werken; verscheidenheid van alle gedierten en onderscheid der walvissen.
28 Door hem is zijn bode voorspoedig, en door zijn woord bestaan al die dingen.
29 Wij zouden wel veel dingen zeggen, maar wij zouden het niet kunnen bereiken, en opdat ik mijn woorden voleindige, hij is het Al.
30 Willen wij hem verheerlijken, waar zullen wij het vermogen? Want hij is groot boven al zijn werken.
31 Verschrikkelijk is de Heere, en zeer groot, en zijn vermogen is wonderbaar.
32 Verheerlijkt de Heere en verhoogt hem zoveel gij kunt; evenwel zal hij het nog overtreffen.
33 Verhoogt hem en brengt hem veel sterkte toe; doch vermoeit u niet, want gij zult het niet bereiken.
34 Wie heeft hem gezien, en zal het vertellen? en wie zal hem groot maken gelijk hij is?
35 Daar zijn nog vele verborgen dingen meer dan deze; wij hebben van zijn werken weinig gezien.
36 Want de Heere heeft alle dingen gemaakt, en heeft de god vrezende wijsheid gegeven.

HOOFDSTUK 44.
1 LAAT ons nu de heerlijke mannen prijzen, en onze vaderen van geslachten.
2 De Heere heeft door hen voor zijn majesteit veel eer teweeg gebracht van de eeuwen af.
3 Zij hebben geheerst in hun koninkrijken, en zijn vermaarde mannen geweest in vermogen;
4 Die raad gaven met verstand, en verkondigd hebben van profetieën.
5 Leiders van het volk in de raadslagen, en in het verstand der beschreven wetten van het volk.

6 Wijze redenen zijn geweest in hun onderwijzing, en zij zochten liefelijke gezangen uit van muziek, en verhaalden beschreven gedichten.
7 Rijke mannen, voorzien met sterkte, en vreedzaam levende in hun woningen.
8 Al deze zijn onder hun geslachten verheerlijkt geweest en in hun dagen beroemd.
9 Enigen zijn er onder hen, die een naam nagelaten hebben, waardoor hun grote lof verteld wordt.
10 Doch enigen zijn er waarvan geen gedachtenis is, en die vergaan zijn gelijk of zij niet geweest waren; en zijn geworden alsof zij nooit geboren waren; desgelijks hun kinderen na hen.
11 Doch dezen zijn mannen der barmhartigheid, welker gerechtigheden niet zijn vergeten.
12 Bij hun zaad blijft een goed erfdeel; hun nakomelingen zijn in de verbonden.
13 Hun zaad is in de verbonden, en hun kinderen na hen.
14 Tot in der eeuwigheid blijft hun zaad, en hun heerlijkheid zal niet uitgedelgd worden.
15 Hun lichamen zijn in vrede begraven, en hun naam leeft van geslacht tot geslacht.
16 De volken zullen hun wijsheid vertellen, en de gemeente zal hun lof verkondigen.
17 Henoch behaagde God de Heere, en werd weggenomen, om het geslacht een voorbeeld der boetvaardigheid te zijn.
18 Noach werd volkomen bevonden en rechtvaardig, in de tijd des toorns geschiedde hem vergelding.
19 Daarom geschiedde de zondvloed, en eeuwige verbonden werden met hem opgericht, opdat niet alle vlees door de zond vloed zou verdelgd worden.
20 Abraham is geweest een grootvader van menigte der volken, en daar is niemand gevonden hem gelijk in zijn heerlijkheid, welke de wet des Allerhoogsten bewaard heeft, en met hem in een verbond geweest is.
21 In zijn vlees heeft de Heere het verbond opgericht, en in de verzoeking werd hij getrouw bevonden.
22 Daarom heeft hij hem met een eed beloofd, dat hij de vol ken zou zegenen in zijn zaad;
23 En hem zou vermenigvuldigen gelijk het stof der aarde; en dat zij een erfdeel zouden bezitten van de ene zee tot aan de andere, en van de rivier tot aan het uiterste der aarde.
24 En alzo heeft hij ook in Izaäk gesteld, om Abraham, zijns vaders wil, de zegen aller mensen, en het verbond, en heeft het doen rusten op het hoofd van Jakob.
25 Die heeft hij gekend in zijn zegeningen, en hem een erfdeel gegeven, en heeft zijn deel gescheiden in stammen, die hij verdeeld heeft in twaalf.
26 En heeft uit hem voortgebracht een man der barmhartigheid, die gunst gevonden heeft in de ogen van alle vlees.

HOOFDSTUK 45.
1 NAMELIJK Mozes, door God en de mensen bemind, wiens gedachtenis is in zegening.
2 Hij heeft hem der heiligen heerlijkheid gelijk gemaakt, en heeft hem door de vrees der vijanden groot gemaakt; door zijn woorden heeft hij de tekenen doen ophouden; en heeft hem verheerlijkt voor het aangezicht der koningen.
3 Hij heeft hem bevel gegeven aan zijn volk, en heeft hem zijn heerlijkheid getoond.
4 Door zijn geloof en zachtmoedigheid heeft hij hem geheiligd; hij heeft hem uit alle vlees uitverkoren.
5 Hij heeft hem zijn stem laten horen, en heeft hem ingevoerd in het donker;
6 En heeft hem van aangezicht tot aangezicht bevelen gegeven, de wet des levens en der wetenschap; deze heeft Jakob het verbond geleerd, en Israël zijn rechten.
7 Aäron, zijn broeder, uit de stam van Levi, heeft hij verhoogd, dat hij heilig en hem gelijk ware.

8 Hij heeft met hem een eeuwig verbond opgericht, en hem gegeven het priesterdom onder zijn volk, en verheerlijkt met schoon sieraad.
9 En heeft hem omgord met een kleed der heerlijkheid, en hem aangetrokken een volkomen roem, en hem gesterkt met uitrusting der sterkte;
10 Met onderbroeken, lange rok, en lijfrok;
11 En heeft hem rondom behangen met granaatappelen, en zeer veel gouden schelletjes rondom heen, om geluid te maken met geklank in het gaan; en een gerucht te maken dat men horen kon in de tempel, en dat tot een gedachtenis mocht dienen de kinderen van zijn volk.
12 Met een heilige gouden, en hemelsblauwe en purperen rok, het werk van een borduurwerker; met de lap van het gericht, openbare tekenen der waarheid;
13 Gemaakt van getweernd scharlaken zijde, zeer kunstig gewrocht, van kostelijke stenen gegraveerd, als een zegel in goud ingevat, een werk des graveerders; waarin tot een gedachtenis geschreven en gegraveerd was het getal der kinderen Israëls.
14 Hij heeft hem versierd met een gouden kroon boven op de hoed, een uitgedrukt zegel der heiligheid, een heerlijke roem, machtige werken, verlustigingen der ogen, schone versieringen.
15 Vóór hem zijn dergelijke dingen niet geweest;
16 En niemand deed ooit deze klederen aan, die uit een ander geslacht was, behalve alleen zijn zonen, en die uit hem geboren waren te allen tijde.
17 Hun slachtofferg werden des daags tweemaal gedurig geheel verbrand.
18 Mozes heeft zijn handen gevuld, en heeft hem met heilige olie gezalfd.
19 Dit is hem geweest tot een eeuwig verbond, en zijn zaad zolang de hemel dagen zal hebben; om tegelijk zijn dienst waar te nemen, en het priesterschap te bedienen, en het volk in zijn naam te zegenen.
20 Uit alle levenden heeft hij hem uitverkoren, om de Heere offeranden toe te brengen; reukwerk en welriekende reuk tot gedachtenis, om verzoening te doen voor het volk.
21 Hij heeft hem zijn bevelen gegeven, en macht in de inzet tingen der rechten, om Jakob zijn getuigenissen te leren, en Israël door zijn wet te verlichten.
22 Vreemden zijn tegen hem opgestaan, en hebben hem benijd in de woestijn; mannen die het met Dathan en Abiram hielden, en de vergadering van Korach, met grimmigheid en toorn.
23 Maar de Heere zag het, en had geen behagen daaraan, en zij zijn vernield in de grimmigheid van zijn toorn.
24 Hij heeft aan hen wonderen gedaan, en heeft hen verteerd door het vlammig vuur.
25 Hij heeft Aärons heerlijkheid vermeerderd, en hem een erfdeel gegeven, de eerstelingen der eerstgeborenen heeft hij hem ten deel gegeven.
26 Vooral heeft hij hem brood toebereid in verzadiging; want zij eten de slachtoffers des Heeren, welke hij hem en zijn zaad gegeven heeft.
27 Doch in het land des volks had hij geen erfdeel, en kreeg geen deel onder het volk, want hij zelf was het deel zijner erfenis.
28 En Pinehas, de zoon van Eleazar, is de derde in heerlijk heid, omdat hij had geijverd in de vreze des Heeren.
29 En gestaan had als zich het volk had afgekeerd, met een goede toegenegenheid van zijn gemoed, en voor Israël verzoend had.
30 Daarom heeft de Heere met hem en zijn volk opgericht een. verbond des vredes, dat hij zou zijn een voorstander der heilige dingen, en dat hij en zijn zaad de grote heerlijkheid des priesterdoms zou hebben in der eeuwigheid.
31 En gelijk, volgens het verbond opgericht met David, een zoon uit de stam van Juda het erfdeel des konings heeft, en komt van de ene zoon alleen tot de andere; zo is het erfdeel des priesterdoms Aäron toegelegd en zijn zaad.

32 Hij geve ulieden wijsheid in uw hart om te richten zijn volk in gerechtigheid, opdat hun goederen niet verdwijnen, en geve zijn heerlijkheid in hun geslachten.

HOOFDSTUK 46.
1 JOZUA de zoon van Nun, was sterk in de oorlog, en kwam in Mozes' plaats in de profetieën.
2 Welke groot werd, volgens zijn naam, in de verlossing zijner uitverkorenen; om wraak te doen aan de vijanden die tegen hen opstonden, en om Israël te brengen tot de bezitting van zijn erfdeel.
3 Hoe is hij verheerlijkt geworden, als hij zijn handen ophief, en het zwaard tegen de steden uittrok?
4 Wie heeft eer dan hij zo gestaan? want de oorlogen des Heeren heeft hij gevoerd.
5 En is de zon niet door zijn hand achterwaarts gegaan? En is niet een dag als twee geworden?
6 Hij riep de Allerhoogste God aan als hij de vijanden rondom onderdrukte, en de grote Heere verhoorde hem, en hielp door geweldige sterke hagelstenen.
7 Hij brak uit met oorlog tegen de volken, en in het afkomen tot hen vernielde hij die tegenstonden.
8 Opdat de volken al hun wapentuig zouden kennen, dat namelijk zijn oorlog voor de Heere was, want ook volgde hij de machtige na.
9 En ten tijde van Mozes deed hij barmhartigheid, hij en Kaleb de zoon van Jefune, als zij de gemeente wederstonden, om het volk te verhinderen dat het niet zou zondigen en om de boze murmurering te stillen.
10 En deze twee zijn behouden geweest, van zeshonderdduizend te voet, om hen te brengen in het erfdeel, in het land dat van melk en honig vloeit.
11 De Heere gaf Kaleb sterkte, die hem bijbleef tot in zijn ouderdom, dat hij opklom op het hoogste van het land, en zijn zaad heeft dat erfdeel behouden.
12 Opdat al de kinderen Israëls zouden zien, dat het goed is de Heere na te volgen.
13 En de richters, elk met zijn naam, welker aller hart niet heeft gehoereerd, en zo velen niet zijn afgekeerd van de Heere, hun gedachtenis is ook gezegend.
14 Dat hun gebeente wederom spruit in hun plaats, en hun naam door verwisseling vernieuwd worde in de zonen van hun beroemde ouders.
15 Samuël bemind van zijn Heere, zijnde een profeet des Heeren, heeft koninkrijken ingesteld, en vorsten gezalfd over zijn volk.
16 Hij richtte de vergadering naar de wet des Heeren, en de Heere bezocht Jakob.
17 Door zijn geloof is hij ten volle bevonden een profeet, en is bekend geworden door zijn woord.
18 En hij riep de Heere, de machtige, aan, als hem zijn vijanden rondom drukten, en offerde een melklam;
19 En de Heere donderde van de hemel; en maakte dat zijn stem gehoord werd door de grote weerklank des donders;
20 En verdelgde de vorsten der Tyriërs, en alle oversten der Filistijnen.
21 En eer hij ontsliep betuigde hij voor de Heere, en zijn gezalfden, zeggende: Geld, ook tot schoenen toe, heb ik van niemand ontvangen; en geen mens klaagde over hem.
22 En nadat hij ontslapen was profeteerde hij, en voorzeide de koning zijn einde, en verhief zijn stem uit de aarde, met een profetie, dat de ongerechtigheid des volks zou verdelgd worden.

HOOFDSTUK 47.
1 NA deze stond Nathan, de profeet, op in de dagen van David.

2 Gelijk het vette is afgezonderd geweest van het dankoffer, zo is David afgezonderd uit de kinderen Israëls.
3 Onder leeuwen verkeerde hij gelijk onder geitebokjes, en onder beren, gelijk onder lammeren.
4 In zijn jeugd bracht hij een reus om, en nam de versmaadheid uit het volk weg.
5 Toen hij zijn hand ophief om met de steen des slingers de trots van Goliath terneder te werpen.
6 Want hij riep de Allerhoogste Heere aan, en die gaf hem in zijn rechterhand kracht dat hij weg nam een mens, die machtig, was in de oorlog, om de hoorn zijns volks te ver hogen.
7 Zodat het hem verheerlijkte onder tienduizenden, en prees hem met zegeningen des Heeren, als hem de kroon der heerlijk heid gebracht werd.
8 Hij verdelgde de vijanden rondom, en bracht tot niet de Filistijnen die tegen hem waren, tot op de huidige dag toe heeft hij hun hoorn verbroken.
9 In al wat hij deed gaf hij God, de heilige en Allerhoogste, de eer, met heerlijke woorden.
10 Uit geheel zijn hart zong hij lofzangen, en had degene lief die hem gemaakt had.
11 En heeft zangers ingesteld voor het altaar, om uit zijn geluid een zoete toon te maken, en dagelijks God te prijzen met hun gezangen,
12 Hij heeft op de feesten ingesteld dingen die wel staan, en de bestemde tijden volkomen versierd, opdat zij zouden prij zen zijn heilige naam, en van des morgens vroeg aan zijn heiligdom weerklank zouden doen geven.
13 De Heere heeft zijn zonden weggenomen, en zijn hoorn verhoogd in eeuwigheid; en heeft hem gegeven het verbond des koninkrijks, en de troon der heerlijkheid in Israël.
14 Na hem stond op zijn zoon zijnde een wijs man, en door hem heeft het volk in ruimte gewoond.
15 Salomo regeerde in de tijd des vredes, en is beroemd geworden, gelijk God rondom hem rust gegeven had, opdat hij voor zijn naam een huis zou oprichten, en een heiligdom bereiden in der eeuwigheid.
16 Hoe wijs was hij in zijn jeugd? en werd vervuld met verstand gelijk een stroom.
17 Uw ziel heeft de ganse aarde bedekt, en met scherpzinnige spreuken vervuld.
18 Uw naam is verre tot in de eilanden gekomen, en gij zijt bemind geweest in uw vrede.
19 De landschappen waren verwonderd over uw gezangen, en spreuken, en gelijkenissen, en uitleggingen.
20 In de naam des Heeren, de God der ganse aarde, die bij genaamd wordt de God van Israël, bracht gij goud tezamen gelijk tin, en gelijk lood vermenigvuldigdet gij, het zilver; maar gij hebt uw hart geneigd tot de vrouwen;
21 En zijt met uw lichaam in haar macht gekomen.
22 Zo hebt gij uw heerlijkheid een schandvlek aangehangen, en uw zaad ontheiligd, en over uw kinderen toorn gebracht, en dat zij zijn gekweld geworden vanwege uw dwaasheid, als de heerschappij in twee gescheurd werd, en uit Efraïm een on gehoorzaam koninkrijk ontstond.
23 Doch de Heere verliet zijn barmhartigheid niet, en werd gans niet afgewend van zijn werken.
24 Hij delgde de nakomelingen van zijn uitverkorenen ook niet uit, en nam het zaad desgenen, die hem had liefgehad, niet weg.
25 En gaf Jakob een overblijfsel, en David een wortel uit hem gesproten.
26 En Salomo rustte met de vaderen, en liet na van zijn zaad een zeer dwaze onder het volk, en gering van verstand, namelijk Rehabeäm, die het volk deed afvallen door zijn raad.
27 Toen kwam Jerobeam, de zoon van Nebat, die maakte Israël zondigende, en gaf Efraïm een weg der zonde, en hun zonden vermenigvuldigden zeer;
28 Dat zij afvallig werden van het land, totdat de toorn en wraak over hen zouden komen.

HOOFDSTUK 48.
1 DAARNA stond Elia de profeet op gelijk een vuur, en zijn woord brandde als een fakkel.
2 Welke over hen bracht een zware honger, en door zijn ijver maakte hij dat hunner weinig werd.
3 Door het woord des Heeren hield hij de hemel op, en deed driemaal vuur uit de hemel nederkomen. Hoe zijt gij verheerlijkt geworden Elia, door uw wonderdaden!
4 En wie is u gelijk om te roemen!
5 Gij, die een dode uit de dood hebt opgewekt, en een ziel uit het graf door het woord des Allerhoogsten.
6 Gij hebt koningen afgevoerd in het verderf, en die verheven waren tot eer, van hun bed.
7 Gij, die op Sinaï gehoord hebt de bestraffing des Heeren, en op Horeb de oordelen der wraak.
8 Gij, die koningen hebt gezalfd, dat zij het zouden vergelden, en profeten die na u zouden volgen.
9 Gij, die opgenomen zijt geweest door een vurige draaiwind, in een wagen met vurige paarden.
10 Gij zijt opgeschreven om te doen bestraffingen te zijner tijd, en te stillen de toorn van het grimmige oordeel des Heeren ; te keren het hart van de vader tot de zoon, en te bestellen de stammen van Jakob.
11 Zalig zijn zij die u gezien hebben, en die in liefde ontslapen zijn.
12 Want ook wij zullen zeker leven.
13 Elia is het, die bedekt werd met een draaiwind; en Elisa werd vervuld met de Heilige Geest; en in zijn dagen werd hij niet bewogen door de oversten, en niemand heeft hem met geweld onderdrukt.
14 Geen ding ging hem te boven, en als hij ontslapen was profeteerde zijn lichaam;
15 En in zijn leven deed hij wonderen, en in zijn dood waren zijn werken wonderlijk.
16 Door al deze dingen bekeerde zich het volk niet, en stond van hun zonden niet af totdat zij als een roof zijn weggevoerd uit hun land, en verstrooid door de ganse aarde.
17 En daar bleef een klein volk over, en een overste in het huis van David.
18 Enigen hunner deden wel hetgeen, God behaaglijk was, maar enigen vermenigvuldigden de zonden.
19 Hiskia maakte zijn stad vast, en leidde water in het midden daarvan; hij groef de spitse rotssteen met ijzer, en bouwde fonteinen om water te hebben.
20 In zijn dagen trok Sanherib op, en zond Rabsaké van Lachis, en verhief zijn hand tegen Sion, en pochte zeer in zijn hoogmoed.
21 Toen werden hun harten en handen bewogen, en kregen weedom gelijk de barende vrouwen.
22 En zij riepen de Heere, de Ontfermer, aan, en breidden hun handen tot hem uit.
23 En de heilige uit de hemel verhoorde hen, en verloste hen door de hand van Jesaja.
24 Hij sloeg het leger der Assyriërs, en zijn engel vermorzelde hen.
25 Want Hiskia deed wat de Heere behaagde, en hield vast aan de wegen van David, zijn vader, gelijk Jesaja die grote en eerwaardige profeet in zijn gezicht geboden had.
26 In zijn dagen ging de zon achterwaarts, en de Heere verlengde de koning het leven.
27 Hij zag door een grote geest de laatste dingen, en troostte degenen die treurden in Sion.
28 Hij wees aan de toekomende dingen tot in eeuwigheid, en de verborgen dingen eer ze geschiedden.

HOOFDSTUK 49.
1 DE gedachtenis van Josia, is als een tezamen gemengd reukwerk, toebereid door de kunst van de apotheker.
2 Zij is zoet in de mond van een ieder als honig, en als een muziekspel op een wijnbanket.
3 Hij heeft zich recht gedragen in de bekering des volks, en heeft weggenomen de gruwelen der ongerechtigheid.
4 Hij richtte zijn hart tot de Here; in de dagen der onrecht vaardigen versterkte bij de godvrezendheid.
5 Uitgezonderd David en Hiskia, en Josia, hebben zij allen misdaden begaan.
6 Want zij hebben de wet des Allerhoogsten verlaten; de koningen van Juda zijn bezweken.
7 Daarom heeft hij hun troon anderen gegeven, en hun heerlijkheid aan een vreemd volk.
8 Die hebben de uitverkoren, heilige stad verbrand, en haar wegen woest gemaakt door de hand van Jeremia.
9 Want zij hebben hem kwalijk behandeld, hoewel hij in moeders lichaam was geheiligd tot een profeet, om uit te roeien, en kwalijk te handelen, en te verderven; van gelijken om te bouwen en te planten.
10 Ezechiël is het, die een heerlijk gezicht zag, hetwelk de Heere hem toonde in de wagen der cherubim.
11 Want ook gedacht hij de vijanden in de plasregen, en bracht terecht die hun wegen recht maakten.
12 Ook de gedachtenis der twaalf profeten zij in zegening.
13 Hoe zullen wij Zerubbabel genoeg verheffen! want hij was gelijk een zegelring aan de rechterhand.
14 Alzo Jesua de zoon van Josadak, die in hun dagen het huis weder hebben gebouwd, en de heilige tempel opgericht, welke de Heere werd toebereid tot een eeuwige heerlijkheid.
15 Onder de uitverkorenen was ook Nehemia, wiens gedachtenis vele malen wordt verhaald, die ons de vervallen muren heeft opgericht, en de poorten en richelen heeft gesteld, en de vloe ren van onze huizen wederopricht.
16 Zodanig is er geen geschapen geweest op aarde als Henoch, want hij is opgenomen van de aarde.
17 En daar is geen man geweest als Jozef, een leidsman zijner broederen,
18 Een steunsel des volks, en zijn gebeenten zijn bezocht door de Heere.
19 Sem en Seth zijn verheerlijkt geweest onder de mensen, en Adam boven alles in de schepping.

HOOFDSTUK 50.
1 SIMON, de zoon van Onias, de hogepriester, welke in zijn leven het huis des Heeren heeft vermaakt, heeft ook in zijn dagen het volk bevestigd.
2 Onder hem is het fundament gelegd van de dubbele verheven hoogte, de hoge omgang des tempels.
3 In zijn dagen waren de watervaten te klein, en werd gemaakt een metalen vat gelijk de zee, houdende driemaal zo veel.
4 Hij droeg zorg voor zijn volk, dat het niet viel.
5 Gij hebt de stad sterk gemaakt en omgekeerd, gij zijt verheerlijkt door uw verkeer met het volk, en door de uitgang uit het huis waar het voorhangsel voorhangt.
6 Gij waart gelijk de morgenster in het midden der wolken, gelijk de maan als zij vol is op haar tijd, en gelijk de regen boog de heerlijke wolken verlicht.
7 Gelijk de zon uitschijnende op de tempel des Allerhoogsten; gelijk de bloem der rozen in de tijd der nieuwe bloemen; gelijk als de leliën aan de oorsprong van het water; gelijk een spruit van Libanon in de dagen van de zomer;

8 Gelijk vuur en wierook op een vuurpan;
9 Gelijk een gouden vat, dat met de hamer dicht geslagen, en met allerlei kostelijk gesteente versierd is;
10 Gelijk een schone olijfboom, die vruchten voortspruit; en gelijk een cypresseboom, die verhoogd is tot aan de wolken; als hij het kleed der heerlijkheid nam, en als hij de volmaakte roem aantrok.
11 In het opklimmen tot het heilige altaar verheerlijkte hij de heilige kleding.
12 En als hij de gedeelten der offeranden uit de hand der priesters ontving, zo stond hij zelf bij de haard van het altaar.
13 Rondom hem was een omstaande menigte zijner broeders, gelijk spruiten van cederbomen op de Libanon, en omsingelden hem gelijk scheuten van palmbomen; namelijk al de zonen van Aäron in hun heerlijkheid, en de offerande des Heeren was in hun handen, in tegenwoordigheid der ganse gemeente van Israël;
14 En voleindigende de diensten op het altaar, om te versieren de offerande des Allerhoogsten en des almachtigen,
15 Strekte hij zijn handen uit tot de offerbeker, en offerde van het druivenbloed,
16 Uitgietende op de fundamenten van het altaar een welriekende reuk voor de Allerhoogste, die koning is over alles.
17 Toen riepen de zonen van Aäron, met dun gesmede trompetten een weerklank gevende; en maakten dat er gehoord werd een groot geschal, tot een gedachtenis voor de Aller hoogste.
18 Dan haastte al het volk in het gemeen, en viel op hun aangezicht ter aarde, om hun Heere, de almachtige en Allerhoogste God, aan te bidden.
19 En de zangers prezen God met hun stemmen, en in het meeste geluid was een zoet gezang.
20 En het volk van de Heere, des Allerhoogsten, smeekte in hun gebed, voor het aangezicht van de ontfermer, totdat vol eindigd was het versiersel des Heeren, en zij zijn dienst geëindigd hadden.
21 Dan hief Simon, de Hogepriester, afklimmende, zijn han den op over de ganse gemeente der kinderen Israëls, om hun te geven de zegen des Heeren met zijn lippen, en om in zijn naam te roemen.
22 En zij baden ten tweeden male aan, om de zegen van de Allerhoogste te verkrijgen.
23 En nu dankt de God aller dingen, die alleen grote dingen doet overal, die onze dagen verhoogt van moeders schoot af, en die riet ons handelt naar zijn barmhartigheid.
24 En bidt dat het vrede worde in onze dagen in Israël, gelijk het in de dagen der vorige eeuw geweest is; dat hij getrouw aan ons bewijze zijn barmhartigheid, en ons verlosse in onze dagen.
25 Over twee volken is mijn ziel verstoord, en het derde is geen volk:
26 Die hun zitplaats hebben op de berg van Samaria, en lieden die in der Filistijnen land wonen, en het dwaze volk dat te Sichem woont.
27 Jezus, de zoon van Sirach, van Jeruzalem heeft in dit boek op schrift gesteld een onderwijzing van het verstand en der wetenschap; welke de wijsheid als een plasregen uit zijn hart heeft doen vloeien.
28 Zalig is hij, die zich in deze dingen. oefenen zal, en die ze ter harte neemt, zal wijs worden.
29 Want indien hij ze doet, zal hij tot alle dingen bekwaam zijn, dewijl het licht des Heeren zijn voetstap is, en hij geeft de Godvrezenden wijsheid.
30 Geprezen zij de Heere in der eeuwigheid. Dat geschiede, dat geschiede!

HOOFDSTUK 51.
1 Een Gebed van Jezus, de zoon van Sirach.
IK zal u belijden Heere, Koning, en ik zal u prijzen, o God, die mijn zaligmaker zijt.
2 Ik belijd uw naam, dat gij mij een beschermer en helper geweest zijt, en hebt mijn lichaam uit de verderfenis verlost;
3 En van de strik der lasterende tong; van de lippen dergenen die leugens oefenen; en tegen degenen die zich tegen mij stelden, zijt gij mij een helper geweest.
4 Gij hebt mij verlost naar de menigte der barmhartigheid van uw naam, uit de tanden die bereid waren om mij te verslinden;
5 Uit de hand dergenen die mijn ziel zochten; uit de vele verdrukkingen, die ik gehad heb;
6 Van de verstikking des vuurs rondom; uit het midden des vuurs, dat ik niet verbrand ben;
7 Uit de diepte des buiks, en van de onreine tong, van het leugenachtige woord, door de lastering bij de koning, en van een onrechtvaardige tong.
8 Mijn ziel was nabij de dood gekomen; en mijn leven was nabij het diepste graf.
9 Zij hadden mij van alle zijden omzet, en daar was geen helper; ik zag om naar bijstand der mensen, en daar was geen.
10 Toen gedacht ik aan uw barmhartigheid, Heere, en aan uw werken van alle tijden.
11 Dat gij degenen die lijdzaam verbeiden uithelpt, en hen verlost uit de hand der vijanden.
12 En heb van de aarde mijn ootmoedig gebed opgeheven, en gesmeekt om verlossing van de dood.
13 Ik riep de Heere de vader mijns Heeren aan, dat hij mij niet wilde verlaten in de dag der verdrukking, ten tijde als ik geen hulp had tegen de hovaardigen.
14 Ik zal uw naam prijzen zonder ophouden, en u lofzingen met dankzegging, en mijn smeking is verhoord geweest.
15 Want gij hebt ons verlost uit het verderf, en mij getrokken uit de boze tijd.
16 Daarom zal ik u belijden, Heere, en zal u prijzen, en zal uw naam danken.
17 Als ik nog jong was, eer dat ik dwaalde, heb ik de wijsheid openbaar gezocht door mijn gebed.
18 Voor de tempel heb ik om haar gebeden, en tot het uiterste toe zal ik haar naarstig zoeken.
19 Mijn hart is in haar verheugd geweest, gelijk over een druif die na het bloeisel rijp wordt.
20 Mijn voet is recht heengegaan; van mijn jeugd af heb ik haar nagespeurd.
21 Ik hem mijn oor een weinig geneigd, en heb haar aangenomen;
22 En heb voor mijzelf veel onderwijzing gevonden, ik ben door haar toegenomen.
23 Degene die mij wijsheid geeft, die zal ik macht toeschrijven.
24 Want ik heb gedacht om haar in het werk te stellen, en te beijveren het goede, en zal geenszins te schande worden.
25 Mijn ziel heeft om haar zeer gestreden, en in mij honger verwekt hebbende, heb ik haar naarstig doorzocht.
26 Ik heb mijn handen uitgerekt tot de hoogte, en mijn onwetendheden van haar bemerkt.
27 Ik heb mijn ziel naar haar gericht, en in reiniging heb ik haar gevonden.
28 Ik heb van het begin af tot haar een hart gekregen, daarom zal ik niet verlaten worden.
29 Mijn hart is ontroerd geworden om haar te zoeken, daarom heb ik een goede bezitting verkregen.
30 De Heere heeft mij een tong gegeven tot mijn loon, en met deze zal ik hem prijzen.
31 Gemaakt tot mij, gij die niet onderwezen zijt, en overnacht in het huis der onderwijzing.
32 Wat vertraagt gij? of wat zegt gij hiertoe? zo toch uw zielen zeer dorsten.
33 Ik heb mijn mond geopend en heb gesproken, koopt u wijsheid zonder geld.
34 Legt uw hals onder het juk, en uw ziel neme onderwijzing aan, zij is nabij om te vinden.
35 Ziet met uw ogen dat ik weinig moeite gehad heb, en heb voor mijzelf veel rust gevonden.

36 Wees deelachtig de onderwijzing met een groot getal geld, en veel goud zult gij in haar bezitten.
37 Uw ziel verheuge zich over de barmhartigheid des Heeren, en schaamt u niet hem te prijzen.
38 Werkt uw werk voor de tijd, en hij zal u te zijner tijd loon geven.

HET BOEK BARUCH

Baruch was een leerling van de profeet Jeremia en een van de schrijvers die de uitspraken van de profeet opschreef, op een rol. Deze rol werd door koning Jojakim verbrand, uit woede over het voorspelde onheil. Vervolgens legde Baruch de profetiën nogmaals vast op schrift.
Toen de situatie onder de Babylonische heerschappij te precair werd, vluchtte hij samen met Jeremia en anderen naar Egypte, waar hij later overleed.

Dit in het Grieks geschreven, apocriefe Bijbelboek is echter niet door Baruch zelf geschreven! Het oudste deel ervan dateert uit de eerste eeuw v. C., en andere delen zijn zelfs pas na het begin van de jaartelling geschreven. Er wordt een beschrijving gegeven van het leven der Joden in de Babylonische ballingschap.
Hoofdstuk 6 bevat de Brief van Jeremia, waarin de profeet aan de in ballingschap weggevoerde Joden doorgeeft wat God hem verteld heeft. Ook in Babylon dienen afgoden niet gediend en beelden niet vereerd te worden, luidt de boodschap. De brief sluit aan op Jeremia 29:1.
Door de gedetailleerde beschrijving van oosterse, heidense gewoonten is de brief van belang voor de wetenschap. Ook deze brief is jonger dan de tekst suggereert; men vermoedt 2e eeuw v.C., in Egypte.
In katholieke bijbels wordt het boek Baruch opgenomen tussen de Klaagliederen en Ezechiël; de katholieken beschouwen het als een deuterocanoniek boek.
De naam Baruch betekent 'gezegende'.

BARUCH 1.

1 DIT zijn de redenen van het boek, die Baruch, de zoon van Neria, de zoon Mahasia, de zoon van Zedekia, de zoon Asadia, de zoon van Chelkia, geschreven heeft in Babylonië.
2 In het vijfde jaar, de zevende dag der maand, op die tijd, in welke de Chaldeeën Jeruzalem ingenomen, en het met vuur verbrand hebben.
3 En Baruch las de redenen van dit boek voor de oren van Jechonia, de zoon van Jojakim, de koning van Juda;
4 En voor de oren van het ganse volk, hetwelk tot dat boek kwam; en voor de oren der machtigen, en van de zonen der koningen; en voor de oren der oudsten, en voor de oren van het ganse volk, van de kleinen tot de groten, voor allen die woonden in Babylonië bij de rivier Sud.
5 En zij weenden en vastten, en baden tot de Here;
6 En zij verzamelden geld, naar dat een ieders hand vermocht.
7 En zij zonden het naar Jeruzalem, aan Jojakim, de zoon van Chelkia, de zoon van Salom, de priester; en aan de priesters, en aan al het volk, dat met hem te Jeruzalem gevonden werd;
8 Wanneer hij de vaten van het huis des Heeren ontvangen had, die uit de tempel weggevoerd waren; om die weder te brengen in het land Juda, op de tiende dag der Maand Sivan; namelijk de zilveren vaten, die Zedekia, de zoon van Josia, de koning van Juda, gemaakt had.
9 Nadat Nabuchodonosor, de koning te Babel, van Jeruzalem weggevoerd had, Jechonia en de oversten, en de gevangenen, en de machtigen, en het volk van het land, en het naar Babel gebracht had.
10 En zij zeiden: Ziet wij zenden u geld over; koopt met dit geld brandoffer, en zondoffer, en wierook, en bereidt spijsoffer, en offert op het altaar van de Heere onze God.
11 En bidt voor het leven van Nabuchodonosor, de koning van Babel, en om het leven van Balthazar, zijn zoon; opdat hun dagen zijn mogen gelijk de dagen des hemels op de aarde.
12 Zo zal de Heere ons sterkte geven, en zal onze ogen ver lichten, en wij zullen leven onder de schaduw van Nabuchodo nosor, de koning te Babel, en onder de schaduw van Balthazar, zijn zoon, en zullen hen vele dagen dienen, en genade voor hen vinden.
13 Bidt ook voor ons, tot de Heere onze God, want wij hebben tegen de Heere onze God gezondigd, en des Heeren toorn en zijn gramschap is van ons niet afgewend tot op deze dag.
14 En gij zult dit boek lezen, hetwelk wij tot u gezonden hebben, om in het huis des Heeren openlijk voor te lezen, op, de feestdag en op de dagen des bekwamen tijds.
15 En spreekt aldus: Bij de Heere onze God is gerechtigheid, maar bij ons is schaamte des aangezichts, gelijk het te dezen dage gaat de mannen van Juda, en de inwoners van Jeruzalem:
16 En onze koningen, en onze oversten, en onze priesters, en onze profeten, en onze vaders;
17 Om der zonden wil, die wij voor de Heere begaan hebben;
18 En wij zijn hem ongehoorzaam geweest, en hebben de stem des Heeren onzes Gods niet gehoord, om te wandelen naar de bevelen des Heeren, die hij voor ons aangezicht gegeven had.
19 Van de dag af, op welke de Heere onze vaderen uit Egypte land geleid heeft, tot op deze dag toe, zijn wij ongehoorzaam geweest tegen de Heere onze God, en zijn snel geweest om zijn stem niet te horen.
20 En aan ons zijn gekleefd de ellenden, en de vervloeking, welke de Heere verordineerd had door Mozes, zijn knecht, op de dag, waarop hij onze vaderen uitgeleid heeft uit het land van Egypte, om ons te geven een land dat vloeide van melk en honig, gelijk het op deze dag is.
21 En wij hebben de stem des Heeren onzes Gods niet gehoord, naar al de woorden der profeten, die hij tot ons heeft gezonden.
22 Maar een ieder van ons is voortgegaan, in de gedachten van zijn boos hart, om andere goden te offeren, en kwaad te doen voor de ogen des Heeren onzes Gods.

BARUCH 2.

1 EN de Heere heeft zijn woord bevestigd, dat hij over ons gesproken had, en over onze rechters, die Israël gericht hebben, en over onze koningen, en over onze oversten, en over de mannen van Israël en Juda.
2 Dat hij over ons grote ellende liet komen, hoedanige hij niet heeft gedaan onder de ganse hemel, gelijk hij gedaan heeft te Jeruzalem, naar dat geschreven is in de wet van Mozes;
3 Zodat wij eten zouden, de een het vlees van zijn zoon, en de ander het vlees van zijn dochter.
4 Hij heeft hen overgegeven om knechten te zijn in al de koninkrijken, die rondom ons liggen; tot een versmaadheid en verwoesting onder alle volken die rondom ons zijn, waaronder hen de Heere verstrooid heeft.
5 Zij zijn ten onder gekomen, en niet boven; omdat wij ons verzondigd hebben aan de Heere onze God, zodat wij zijn stem niet hebben gehoord.
6 Bij de Heere onze God is de rechtvaardigheid, maar bij ons en onze vaderen de schaamte der aangezichten, gelijk deze, dag zelf uitwijst.
7 Al wat de Heere over ons gesproken heeft, dat kwaad is over ons gekomen.
8 En wij hebben het aanschijn des Heeren niet gesmeekt, dat zich een ieder zou afgekeerd hebben van de gedachten zijns bozen harten.
9 En de Heere is wakker geweest in de straffen, en de Heere heeft die over ons gebracht, want de Heere is rechtvaardig in al zijn werken, die hij ons heeft geboden.
10 Maar wij hoorden zijn stem niet, om te wandelen in de bevelen des Heeren, die hij gegeven had voor ons aangezicht.
11 En nu Here, gij God van Israël, die uw volk uit Egypteland geleid hebt met sterke hand, en met tekenen, en met wonderen, en met grote kracht, en met hoge arm, en hebt u een naam gemaakt, gelijk deze dag uitwijst.
12 Wij hebben gezondigd, wij zijn goddeloos geweest, wij heb ben onrecht gedaan, Heere onze God, tegen al uw inzettingen.
13 Laat uw toorn van ons keren, want wij zijn weinigen over gebleven onder de heidenen, waarheen gij ons verstrooid hebt.
14 Verhoor, Here, ons gebed en onze smeking, en trek ons hieruit om uwentwil, en geef ons genade voor het aanschijn dergenen, die ons weggevoerd hebben.
15 Opdat de ganse aardbodem wete, dat gij de Heere onze God zijt, en dat Israël en zijn geslacht naar uw naam genoemd wordt.
16 Heere zie neder uit uw heilig huis, en gedenk aan ons, en neig, Here, uw oor, en hoor.
17 Doe uw ogen open Here, en zie, want de doden in het graf, welker geest van hun ingewanden weggenomen is, zullen de Heere de prijs der heerlijkheid en rechtvaardigheid niet geven.
18 Maar de ziel, die grotelijks bedroefd is, de geest die gebogen en zwak daarheen gaat, de ogen die bezwijken, en de ziel die hongerig is, zullen u, Here, de prijs der heerlijkheid en der gerechtigheid geven.
19 Want wij storten ons erbarmelijk gebed, o Heere onze God, niet uit voor uw aangezicht, vanwege de rechtvaardigheid onzer vaderen en onzer koningen.
20 Want gij hebt uw toorn en gramschap over ons gebracht, gelijk als gij gesproken hebt door de dienst uwer knechten, de profeten zeggende:
21 Alzo spreekt de Here: Neigt uw schouder om de koning van Babylonië te dienen, zo zult gij blijven zitten in het land dat ik uw vaderen gegeven heb.
22 En indien gij de stem des Heeren niet zult horen, om de koning van Babylonië te dienen,

23 Zo zal ik maken, dat uit de steden van Juda en buiten Jeruzalem ophoude de stem der vreugde, en de stem der blijdschap, de stem van de bruidegom, en de stem der bruid, en het gehele land zal woest worden van inwoners.
24 Doch wij hebben uw stem niet gehoord, om de koning van Babylonië te dienen; daarom hebt gij uw woorden bevestigd, die gij gesproken hadt door de dienst uwer knechten, de profeten, dat de gebeenten onzer koningen, en de gebeenten onzer vaderen zouden gebracht worden uit hun plaats.
25 Ziet, zij zijn uitgeworpen voor de hitte des daags en voor de koude des nachts, en zij zijn gestorven in zware moeiten, door honger en door zwaard, en door wegvoering.
26 Gij hebt het huis, waarin uw naam was aangeroepen, gemaakt gelijk het te dezen dage is, vanwege de boosheid van het huis Israëls, en van het huis van Juda.
27 Gij hebt met ons gedaan, Heere onze God, naar al uw billijkheid, en naar al uw grote barmhartigheid.
28 Gelijkerwijs gij gesproken hebt door de dienst van uw knecht Mozes, in die dag als gij hem bevolen hebt uw wet te schrijven voor de kinderen Israëls, zeggende:
29 Indien gij mijn stem niet zult horen, zo zal waarlijk deze hoop, die groot en veel is, veranderen in weinigen onder de heidenen, waarheen ik hen verstrooien zal.
30 Want ik weet dat zij mij niet zullen horen, dewijl het een hardnekkig volk is.
31 Maar zij zullen tot zichzelf inkeren in het land hunner weg voering, en zij zullen erkennen, dat ik de Heere hun God ben, en ik zal hun een hart geven, en oren die horen.
32 Zij zullen mij prijzen in het land hunner wegvoering, en zullen mijns naams gedenken.
33 En zij zullen zich bekeren van hun hardnekkigheid, en van hun boze werken, want zij zullen gedenken aan de weg hunner vaderen, die gezondigd hebben voor de Heere.
34 En ik zal hen doen wederkeren in het land dat ik hun vaderen Abraham, en Izaäk, en Jakob gezworen heb, en zij zullen daarover heersen, en ik zal hen vermenigvuldigen, en zij zullen niet verminderen.
35 En ik zal hun een eeuwig verbond bevestigen, namelijk dat ik hun zal zijn tot een God, en zij zullen mij zijn tot een volk; en ik zal mijn volk Israël niet meer verdrijven uit het land, dat ik hun gegeven heb.

BARUCH 3.
1 ALMACHTIGE Here, gij God van Israël, een ziel die in benauwdheid is, en een beangste geest roept tot u.
2 Hoor Here, en wees genadig, want wij hebben voor u gezondigd.
3 Want gij zijt gezeten in alle eeuwen, en wij vergaan in alle eeuwen.
4 Almachtige Here, gij God van Israël, hoor toch het gebed der gestorvenen van Israël, en der kinderen die voor u gezondigd hebben, die de stem van de Heere hun God niet gehoord hebben, daarom hebben ons ook deze ellenden aangekleefd.
5 Gedenk niet de ongerechtigheden onzer vaderen, maar gedenk aan uw hand en aan uw naam te dezer tijd.
6 Want gij zijt de Heere onze God, en wij zullen u loven, Heere.
7 Want daarom hebt gij uw vreze gegeven in onze harten, op dat wij uw naam zouden aanroepen, en wij zullen u loven in onze vreemdelingschap, en wij hebben ter harte genomen al de ongerechtigheden onzer vaderen, die tegen u gezondigd hebben.
8 Zie, wij zijn heden in onze vreemdelingschap waarheen gij ons verstrooid hebt, tot een smaad en tot een vloek, en tot een schuldvordering naar al de ongerechtigheden onzer vaderen, die van de Heere onze God afgeweken zijn.
9 Hoor Israël, de geboden des levens, laat ze ter ore ingaan, opdat gij wijsheid moogt weten.
10 Wat is er Israël, dat gij in het land der vijanden zijt?

11 Gij zijt verouderd geworden in een vreemd land, gij zijt verontreinigd geworden onder de doden, gij zijt gerekend met degenen, die in het graf zijn.
12 Gij hebt de fontein der wijsheid verlaten.
13 Indien gij op de weg van God hadt gewandeld, gij zoudt eeuwig met vrede gewoond hebben.
14 Leer waar wijsheid is, waar sterkte is, waar vernuft is, op dat gij meteen moogt weten waar een lang leven en een zalig leven is, waar het licht der ogen is, en vrede.
15 Wie heeft haar plaats gevonden, en wie is in haar schat kamers ingegaan?
16 Waar zijn de oversten der heidenen, en die heersen over de wilde gedierten, die op aarde zijn?
17 Die spotten met de vogelen des hemels, en het zilver tot een schat vergaderen, en het goud, waar de mensen op betrou wen, en hun bezitting is geen einde.
18 Want die het zilver bewerken, en daarvoor zorgvuldig zijn, welker geen uitvinding hunner werken is,
19 Die zijn verdwenen en in het graf nedergedaald, en anderen zijn in hun plaats opgestaan.
20 De nakomelingen hebben het licht gezien, en hebben op de aarde gewoond, maar de weg der wetenschap hebben zij niet gekend.
21 En hebben haar paden niet verstaan, en hebben die niet aangenomen; hun kinderen zijn ver van haar weggebleven.
22 Zij is in Kanaän niet gehoord, noch in Theman gezien geworden.,
23 De kinderen van Agar doorzoeken de wetenschap wel op aarde, de kooplieden van Merran en Theman, en de fakkeldichters en andere onderzoekers der wetenschap, maar de weg der wijsheid hebben zij niet gekend, noch gedacht aan haar paden.
24 O Israël hoe groot is het huis Gods! en hoe hoog de plaats zijner woning!
25 Zij is groot, en heeft geen einde, hoog, en onmetelijk.
26 Daar waren de reuzen, beroemde lieden, die van den beginne geweest zijn; groot waren zij van lichaam, en ervaren in de krijg.
27 Deze heeft de Heere niet verkoren, noch hun de weg der kennis te verstaan gegeven.
28 Zij zijn vergaan, omdat zij de wetenschap niet gehad hebben, zij zijn vergaan om hunner onberadenheid wil.
29 Wie is ten hemel opgevaren, en heeft haar gevat, en haar uit de wolken nedergebracht?
30 Wie is getogen over de zee, en heeft haar gevonden, en zal haar brengen voor uitverkoren goud?
31 Daar is niemand die haar weg weet, noch haar pad bedenkt.
32 Maar die alle dingen weet, die kent haar; hij heeft haar gevonden door zijn vernuft, die de aarde bereid heeft tot een eeuwige tijd, die ze vervuld heeft met viervoetige gedierten.
33 Die het licht zendt, en het gaat voort; hij roept het, en het is hem gehoorzaam met beven.
34 En de sterren lichten in haar nachtwaken, en zijn verheugd.
35 Hij heeft geroepen, en zij hebben gezegd: Wij zijn hier; zij hebben geschenen met vrolijkheid voor hem, die haar ge maakt had.
36 Deze is onze God, en geen ander is tegen hem te achten.
37 Hij heeft al de weg der wetenschap gevonden, en bij heeft die gegeven aan Jakob zijn knecht, en aan Israël, dat door hem bemind geweest is. Daarna is zij op aarde gezien en heeft onder de mensen mede verkeerd.

BARUCH 4.
1 DEZE wijsheid is het boek der geboden Gods, en de wet die in eeuwigheid bestaat. Allen die haar onderhouden is zij ten leven, maar die haar verlaten zullen sterven.
2 Bekeer u, Jakob, en neem haar aan; wandel tot verlichting voor het licht derzelve.
3 Geef aan een ander uw heerlijkheid niet, noch hetgeen u nuttig is, aan een vreemd volk.

4 Zalig zijn wij Israël, want hetgeen God behaagt is ons kennelijk.
5 Zijt goedsmoeds mijn volk, gij gedachtenis van Israël.
6 Gij zijt de heidenen verkocht, doch niet ten verderve; en omdat gij God vertoornd hebt, zijt gij de vijanden overgegeven.
7 Want gij hebt hem die u gemaakt heeft tot toorn verwekt, als gij de duivelen hebt geofferd, en niet God.
8 Gij hebt de eeuwige God vergeten die u geteeld heeft, en gij hebt Jeruzalem bedroefd die u gevoedsterd heeft.
9 Want zij heeft gezien de toorn die van God over u komen zou, en heeft gezegd: Hoort toe, gij naburinnen Sions, want God heeft groot leed over mij gebracht.
10 Want ik heb gezien de gevangenis mijner zonen en dochteren, welke de eeuwige over hen gebracht heeft.
11 Want ik heb hen opgevoed met vreugde, maar ik heb hen heengezonden met wenen en rouw.
12 Niemand verblijde zich over mij, die een weduwe en van velen verlaten ben; ik ben tot een woestijn geworden, om de zonden mijner kinderen, overmits zij van de wet Gods zijn afge weken;
13 En hebben zijn rechten niet gekend, en hebben niet gewandeld op de weg der geboden Gods, en zijn niet gegaan op de paden der tuchtiging in zijn gerechtigheid.
14 Komt gij naburinnen Sions, en gedenkt de gevangenis mijner zonen en dochters, die de eeuwige over hen heeft gebracht.
15 Want hij heeft over hen gebracht een volk van verre, een onbeschaamd volk, en van een andere taal.
16 Want zij hebben geen schaamte gehad voor de oude, en des kinds hebben zij zich niet ontfermd, en de eenzame hebben zij van haar dochters beroofd.
17 Maar ik? waarin kan ik ulieden te hulp komen?
18 Doch die dit kwaad over u gebracht heeft, zal u verlossen uit de hand uwer vijanden.
19 Gaat heen, kinderen, gaat heen, doch ik ben verwoest gelaten.
20 Ik heb het kleed des vredes uitgetogen, en heb de zak mijner smeking aangedaan, ik zal tot de eeuwige roepen in mijn dagen.
21 Hebt moed, kinderen, roept tot God, en hij zal u verlossen uit het geweld, en uit de hand der vijanden.
22 Want ik heb nu van de eeuwige uw verlossing gehoopt, en mij is vreugde toegekomen van de heilige; om der barmhartig heid wil, die ulieden haastig zal komen van onze eeuwige ver losser.
23 Ik heb ulieden uitgezonden met treuren en wenen, maar God zal u mij wedergeven met blijdschap en vrolijkheid in der eeuwigheid.
24 Want gelijk nu de naburinnen van Sion uw gevangenis ge zien hebben, zo zullen zij haast zien uw verlossing door onze God, die u over u komen zal, met grote heerlijkheid en glans van de eeuwige.
25 Gij kinderen, lijdt geduldig de toorn, die van God over u is gekomen, want uw vijand heeft u zeer vervolgd, maar gij zult haast zijn verderf zien, en gij zult op hun halzen treden.
26 Mijn tedere kinderen zijn door scherpe wegen heengegaan; zij zijn weggerukt als een kudde, die door de vijanden geroofd is.
27 Hebt moed, kinderen, en roept tot God, want die dit over u gebracht heeft zal uwer gedenken.
28 Want gelijk uw gedachte is geweest om van God te ver dwalen, zo doet tienmaal meer naarstigheid om, bekeerd zijnde, hem te zoeken.
29 Want die dit kwaad over u gebracht heeft, zal over u brengen een eeuwige vreugde met uw verlossing.

30 Heb moed, Jeruzalem, want hij die u genoemd heeft, zal u vertroosten.
31 Onzalig zijn zij, die u het kwaad aangedaan hebben, en die zich verheugd hebben over uw val.
32 Onzalig zijn de steden, welke uw kinderen gediend hebben; onzalig de stad, die uw kinderen ontvangen heeft.
33 Want gelijk zij zich verheugd heeft over uw val, en zich vervrolijkt heeft over uw ongeval, zo zal zij zich bedroeven over haar eigen verwoesting.
34 En ik zal rondom van haar wegnemen de menigte des volks waarover zij zich verheugt, en haar roem zal in rouw veranderen.
35 Want een vuur zal over haar uitgaan van de eeuwige, vele dagen lang, en zij zal door de duivelen bewoond worden, een lange tijd.
36 Zie om u, Jeruzalem tegen de opgang, en zie de vreugde die u van God komt.
37 Zie, uw kinderen, die gij hebt uitgezonden, komen; zij komen verzameld van het oosten tot het westen door het woord des heiligen, en verheugen zich over de heerlijkheid Gods.

BARUCH 5.

1 JERUZALEM, doe het kleed van uw treuren en van uw verdriet uit, en doe aan het versiersel, dat u door Gods heerlijkheid gegeven is in eeuwigheid.
2 Doe om de rok der gerechtigheid, die u door God gegeven is, en zet op uw hoofd de tulband der heerlijkheid van de eeuwige.
3 Want God zal uw heerlijkheid tonen al het volk, dat onder de hemel is.
4 Want uw naam zal door God in der eeuwigheid genoemd worden, namelijk vrede der gerechtigheid en heerlijkheid, lof der Godzaligheid.
5 Sta weder op Jeruzalem, en zet u op de hoogte, en zie rond om naar het oosten; en zie uw kinderen verzameld van de ondergang der zon tot de opgang, door het woord des heiligen, die zich verheugen dat God hunner weder gedacht heeft.
6 Want zij zijn van u uitgegaan, zij zijn te voet weggeleid door de vijanden; maar God brengt die weder tot u in, opgenomen in heerlijkheid als kinderen van het koninkrijk.
7 Want God heeft besloten, alle hoge bergen te vernederen, en de duinen aan de zee altijd durende; en alle dalen te vervullen in gelijkheid der aarde; opdat Israël zeker wandele in de heerlijkheid Gods.
8 En de bossen, en alle welriekende bomen, zullen Israël beschaduwen, door Gods bevel.
9 Want God zal Israël uitvoeren met vreugde door het licht zijner heerlijkheid, met barmhartigheid en gerechtigheid, die van hem komt.

DE BRIEF VAN JEREMIA

Een afschrift van een brief van Jeremia gezonden aan de Joden in Babel

1. OM der zonden wil waarmee gij gezondigd hebt tegen God, zult gij van Nabuchodonosor, de koning der Babyloniërs, naar Babel gevankelijk weggevoerd worden.
2 In Babylonië gekomen zijnde, zult gij daar vele jaren en lange tijd blijven, namelijk tot zeven geslachten toe, maar daarna zal ik ulieden van daar weder uitvoeren met vrede.
3 Doch nu zult gij in Babylonië op de schouders zien dragen de zilveren, en gouden, en houten goden, die de heidenen vrees aandoen.
4 Ziet dan wel voor u, dat ook gij niet op enige wijze de vreemden gelijk gemaakt wordt, en u een vrees voor hen bevange.
5 Als gij zult zien dat een schaar voor en achter hen gaande ze aanbidt, zo zegt in uw gedachten: U moet men aanbidden, Heere.
6 Want mijn engel is bij u, en hij zal uw zielen onderzoeken.
7 Want hun tong is van de werkmeester wel fijn gesneden, en zij zijn rondom met goud en zilver versierd, maar zij zijn leugenachtig en kunnen niet spreken.
8 En als voor een maagd, die gaarne versierd is, nemen zij goud en bereiden kronen voor de hoofden van hun goden.
9 Somwijlen ook onttrekken de priesters het goud en zilver hun goden, en brengen het door voor zichzelf;
10 En geven daarvan ook de hoeren, die onder hun dak zijn. Zij versieren ook de zilveren en gouden en houten goden, met klederen als mensen.
11 Maar zij kunnen zichzelf niet bewaren voor roest en mot.
12 Wanneer zij bekleed zijn met een purperkleed, zo veegt men hun aangezicht, vanwege het stof des huizes, dat zeer veel op hen is.
13 En hij heeft een scepter als een mens, die des lands rechter is, en kan die niet ombrengen, die tegen hem zondigt.
14 Hij heeft ook een zwaard in zijn rechterhand, en een bijl, maar hij zal zichzelf van de krijg en de rovers niet verlossen, daaraan kent men dat zij geen goden zijn.
15 Zo vreest hen dan niet, want gelijk een vat van een mens dat gebroken is, onnut is, zodanig zijn ook hun goden.
16 Wanneer zij in hun huizen vastgezet zijn, zo zijn hun ogen vol stof van de voeten dergenen die daarin gaan.
17 En gelijk voor iemand, die zich aan de koning heeft vergrepen, als die ter dood zal geleid worden, de zalen rondom bezet zijn, alzo verzekeren ook de priesters hun tempels met deuren, sloten en grendels, opdat zij van de rovers niet geroofd worden.
18 Zij ontsteken hun kaarsen, en dat meer in getal dan voor zichzelf, waarvan zij geen zien kunnen; want zij zijn als een der balken, die aan het huis zijn;
19 En men zegt dat hun harten worden uitgeknaagd van de kruipende dieren der aarde; en wanneer zij deze en hun kleding vereten, zo gevoelen zij het niet.
20 Zij zijn zwart geworden aan hun aangezicht van de rook, die uit het huis komt.
21 Op hun lichaam en op hun hoofd vliegen de nachtuilen, zwaluwen en andere vogels, desgelijks ook de katten.
22 Daaraan zult gij weten dat zij geen goden zijn, zo vreest hen dan niet.
23 Want indien niet iemand de roest afwist van het goud, dat om hen hangt tot versiering, zo zullen zij niet blinken, en zij voelden het ook niet als zij gegoten werden.
24 Zij zijn voor grote prijs gekocht, waar nochtans geen geest in is.
25 Zonder voeten zijnde, draagt men hen op de schouders, ver tonende zo de mensen hun oneer.

26 Die hen dienen worden ook beschaamd, omdat zij, indien zij mogelijk op de aarde vallen, van zichzelf niet weder opstaan; en zo iemand ze opricht, zij zich niet zullen bewegen; en zo men hen nederlegt, zij zich niet zullen oprichten, maar gelijk als voor doden zo zet men hun gaven voor.
27 Hun offeranden verkopen hun priesters en verteren die onnut; desgelijks ook hun vrouwen leggen daarvan in het zout, en delen noch de armen, noch de kranken daarvan mee.
28 Hun offeranden raken de maandstondige en kraamvrouwen aan. Ziet dan daaruit dat zij geen goden zijn, en vreest voor hen niet.
29 Want waarvan zouden zij goden heten? namelijk omdat de vrouwen, de zilveren, gouden, en houten goden offer voor zetten;
30 En de priesters zitten in hun tempels, hebbende gescheurde rokken aan, en hun hoofden en baarden kaal afgeschoren, en hun hoofden zijn ongedekt?
31 Zij brullen, en roepen voor hun goden, gelijk sommigen in de maaltijden over de doden.
32 Hun priesters nemen van hun klederen, en kleden daarmee hun vrouwen en kinderen.
33 En hetzij zij kwaad van iemand lijden, of goed, zij kunnen het niet vergelden; zij kunnen een koning aanstellen noch af zetten.
34 Desgelijks kunnen zij ook noch rijkdom geven, noch geld. Indien iemand hun een belofte doet, en houdt die niet, zo eisen zij die niet.
35 Zij zullen een mens van de dood niet verlossen, noch een zwakke bevrijden van een sterke.
36 Zij zullen een blinde niet weder tot het gezicht brengen, noch een mens, die in nood is, daaruit helpen.
37 Zij ontfermen zich niet der weduwe, en doen geen goed aan de wees.
38 Zij zijn sommige houten, sommige vergulde, en sommige verzilverde, en zijn de stenen gelijk, die men uit de gebergten houwt; maar die hen dienen zullen beschaamd worden.
39 Hoe zal men hen dan goden achten of heten?
40 Bovendien onteren zich de Chaldeeën zelf, die wanneer zij een stomme zien, die niet spreken kan, zo brengen zij hem tot Bel,
41 Verzoekende dat hij zou spreken, alsof het hem mogelijk ware te verstaan, en hoewel zij het tegendeel bemerken, zo kunnen zij zulks niet nalaten, want zij hebben geen gevoel.
42 Nu de vrouwen met biezenbanden omgord, zitten op de wegen, om rookwerk van zemelen te offeren.
43 En wanneer een dezer weggerukt zijnde van iemand der genen die daar voorbijgaat, beslapen wordt, zo verwijt die zulks degene die naast haar gezeten is, dat zij des niet waardig ge acht is, gelijk als zij; en dat haar biesband niet is verbroken.
44 Alles wat onder hen geschiedt is leugen, hoe zal men hen dan goden achten of heten?
45 Zij zijn van de werkmeesters en goudsmeden toebereid, en daar wordt anders niets van dan de kunstenaars willen dat zij zijn.
46 En zijzelf, die hen gemaakt hebben, leven geen lange tijd, hoe zullen dan deze goden zijn die door hen gemaakt zijn?
47 Want zij hebben leugens en schande de nakomelingen na gelaten.
48 Want zo wanneer krijg of een ander kwaad over hen komt, zo beraadslagen de priesters onder elkander, hoe zij zich tezamen met hun goden verbergen zullen.
49 Hoe kan men dan niet tasten, dat het geen goden zijn, die zichzelf noch van krijg, noch van ander kwaad kunnen ver lossen?
50 Want dewijl zij maar houten, vergulde en verzilverde goden zijn, zo zal het daarna alle volken bekend worden, dat zij leugens zijn; en alle koningen zal duidelijk worden dat zij geen goden zijn, maar werken van mensenhanden, en dat geen werk Gods in hen is.
51 Waaraan zal men dan weten, dat zij geen goden zijn?
52 Want zij kunnen geen koning des lands verwekken, en kunnen geen regen de mensen geven.

53 Zij houden geen gericht onder hen, en bewaren niemand voor onrecht, dewijl zij onmachtig zijn. Zij zijn als kraaien, die tussen hemel en aarde zweven.
54 Want ook, als het vuur valt in het huis van deze houten, vergulde en verzilverde goden, zo zullen hun priesters wel kunnen ontvlieden en ontkomen, maar zij zullen als balken midden daarin verbrand worden.
55 Zij wederstaan noch koning, noch vijanden, hoe kan men dan achten of aannemen, dat zij goden zijn?
56 Noch voor dieven, noch voor rovers, kunnen de houten en verzilverde, en vergulde goden zichzelf beschermen.
57 Want de sterken onder hen halen rondom deze af het goud en het zilver, en de kleding die hun omhangt, en gaan weg als zij het hebben, en zij kunnen zichzelf niet helpen;
58 Zodat een koning, die zijn eigen kloekheid bewijst, veel beter is, of een vat dat nuttig is in huis, hetwelk de bezitter gebruikt, dan die versierde goden; of ook een deur in het huis die bewaart hetgeen daarin is, dan die versierde goden; en een houten pilaar in het koninklijk paleis dan die versierde goden.
59 Want de zon, en de maan, en de sterren, die blinken als zij uitgezonden worden tot hun gebruik zijn gehoorzaam;
60 Desgelijks de bliksem, als hij schijnt, is licht te zien, en zo waait ook de wind in alle landen.
61 En de wolken, als haar door God bevolen is dat zij zullen drijven over de gehele wereld, volbrengen hetgeen bevolen is.
62 En het vuur, als het van boven is afgezonden om de bergen en bossen te verteren, doet hetgeen bevolen is; doch deze zijn die noch ingestalte, noch in kracht gelijk.
63 Daarom moet men noch houden, noch zeggen, dat zij goden zijn, daar zij niet machtig zijn de mensen straf te oefenen noch wel te doen.
64 Wetende dan dat zij geen goden zijn, zo vreest hen niet.
65 Want zij kunnen de koningen vloeken noch zegenen.
66 Zij kunnen ook geen tekenen in de hemel onder de heidenen vertonen. Zij kunnen niet schijnen als de zon, noch lichten als de maan.
67 De wilde gedierten zijn beter dan zij, die in een hol vluchtende zichzelf kunnen helpen.
68 Op geen wijze dan is het ons openbaar dat zij goden zijn.
69 Want gelijk een vogelverschrikker in een komkommerhof niet bewaren kan, zo zijn ook hun houten, vergulde en verzilverde goden; op dezelfde wijze zijn zij gelijk de doornenboom in een hof, waar allerlei gevogelte op zit.
70 Insgelijks ook zijn hun houten, en vergulde, en verzilverde goden een dode gelijk, die in het donker geworpen ligt.
71 Men kan ook bemerken dat zij geen goden zijn, aan het scharlaken en purper dat zij aan hebben, en dat verrot; zij zullen ook zelf eindelijk opgegeten worden van de wormen; en zij zullen een spot worden in het land.
72 Zo is dan de rechtvaardige mens beter, die geen afgoden heeft, want hij is verre van bespotting.

TOEVOEGING AAN HET BOEK ESTHER

In deze aanvulling op het boek Esther wordt koning Ahasveros Artaxerxes genoemd.
Van de tekst zijn twee versies gangbaar. De door protestanten als canoniek erkende versie is gebaseerd op de tekst uit de Hebreeuwse Bijbel en telt tien hoofdstukken.
De rooms-katholieke versie is gebaseerd op de in het Grieks geschreven Septuaginta en bevat naast de door de protestanten erkende hoofdstukken een zestal door de tekst verspreide aanvullingen (in Bijbelvertalingen doorgaans aangegeven met de letters A-F).
De aanvullingen beschrijven de geschiedenis van Ester als een uiting van Gods wil, terwijl in de versie uit de Hebreeuwse Bijbel de naam van God niet genoemd wordt.
Deze aanvullingen worden door de protestanten als apocrief gezien.

BOEK ESTHER 10.

4 En Mordechaï zeide: Deze dingen zijn van God geschied.
5 Want ik gedenk aan de droom, die ik van deze dingen gezien heb, want geen dezer is voorbijgegaan.
6 De kleine fontein is een rivier geworden, en daar was licht, en een zon en veel water. Deze rivier is Esther, die de koning getrouwd en tot koningin gemaakt heeft.
7 De twee draken nu zijn ik en Haman.
8 En de heidenen die tezamen gekomen waren om de naam der Joden te verdelgen;
9 En mijn volk is het volk van Israël, die tot God riepen en behouden zijn, en de Heere heeft zijn volk behouden, en de Heere heeft zijn volk verlost uit al deze ongevallen, en God heeft deze grote tekenen en wonderen gedaan, welke onder de heidenen niet geschied zijn.
10 Daarom heeft hij twee loten gemaakt, het ene voor het volk Gods, en het andere voor al de heidenen.
11 En deze twee loten zijn voor God gekomen op de ure en tijd en dag des gerichts, hetwelk onder alle heidenen is bestemd;
12 En God is zijns volks gedachtig geworden, en heeft zijn erfdeel gerechtvaardigd.
13 Daarom zullen deze dagen hun tot vierdagen zijn, in de maand Adar, op de veertiende dag der maand, met vergadering, en vreugde, en vrolijkheid voor God, door elk geslacht in eeuwigheid onder zijn volk.

BOEK ESTHER 11.

1 IN het vierde jaar toen Ptolomeüs en Cleopatra regeerden, brachten Dositheus, die zeide dat hij een priester en Leviet was, en zijn zoon Ptolomeüs deze tegenwoordige brief der Purim; en zeiden dat hij deze was, en dat Lysimachus, de zoon van Ptolomeüs, te Jeruzalem die overgezet had;
2 In het tweede jaar van de regering van Artaxerxes de grote, op de eerste dag der maand Nisan, heeft Mordechai, de zoon van Jaïr, de zoon van Simeï, de zoon van Kis, uit de stam van Benjamin, een droom gezien. Deze was een Joods man, wonende in de stad Susan, een aanzienlijk man en een dienaar aan het hof van de koning;
3 En was een uit de gevangenen, die Nabuchondonosor de koning te Babel weggevoerd had van Jeruzalem, met Jechonias, de koning van Juda; en dit was zijn droom:
4 Ziet daar was een stem van gedruis en donderslagen, en aardbeving en beroering op de aarde; en ziet twee grote draken kwamen beide voort, bereid om te strijden, en hun stem werd groot.

5 En door hun stem werden alle volken ten krijg bereid, om het volk der rechtvaardigen te beoorlogen;
6 En ziet het was een dag van duisternis en donkerheid, verdrukking en benauwdheid, grote jammer en beroering was op aarde.
7 En al het rechtvaardige volk werd beroerd, vrezende hun ongeval, en zij bereidden zich om te sterven.
8 En zij riepen sterk tot God, en van hun geroep, als van een kleine fontein, kwam een grote rivier en veel water voort.
9 En het licht en de zon gingen op, en de nederigen werden verhoogd, en verslonden de heerlijken.
10 En Mordechai, die deze droom had gezien, wakker wordende, bedacht wat God doen wilde, en behield deze droom in zijn hart, en wilde die op alle manieren verstaan, tot op die nacht.

BOEK ESTHER 12.
1 EN Mordechai rust in het hof met Gabatha en Tharra, de twee kamerlingen van de koning, die het hof bewaarden;
2 En hoorde hun samenspraak, en lette op hun bekommering, en vernam dat zij zich bereidden om de handen te slaan aan Artaxerxes, de koning, en waarschuwde de koning voor hen.
3 En de koning deed onderzoek over zijn twee kamerlingen, en nadat zij het bekend hadden, werden zij opgehangen.
4 En de koning schreef deze dingen in zijn gedenkboek, en Mordechai schreef ook van deze dingen.
5 En de koning beval dat Mordechai aan zijn hof zou dienen en gaf hem hierover geschenken.
6 Haman, de zoon van Ammedatha van Buga was heerlijk voor de koning, en zocht Mordechai en zijn volk leed te doen, om de twee kamerlingen van de koning.

BOEK ESTHER 13.

1 DE grote koning Artaxerxes van Indië tot aan Morenland, schrijft dit aan de oversten der honderdenzevenentwintig provinciën, en aan de landvoogden die hun onderworpen zijn:
2 Daar ik over vele volken heers, en de gehele aardbodem onder mijn macht heb, zo heb ik mij evenwel op het vertrouwen mijner macht niet willen verheffen, maar bescheiden en met zachtmoedigheid altijd regerende, heb ik mijn onderzaten in hun leven altijd willen rust doen hebben, en mijn koninkrijk in stilte houden, en tot de uiterste palen toe tot reizen veilig, en zo de gewenste vrede voor alle mensen weder vernieuwen.
3 Als ik nu mijn raadsHeeren vroeg hoe zulks zou mogen tot een goed einde gebracht worden, zo heeft Haman, die bij ons in voorzichtigheid uitmunt, en door zijn onveranderlijke goedwilligheid en standvastige getrouwheid beproefd is, en de tweede plaats van eer in onze koninkrijken verkregen heeft, ons vertoond,
4 Dat onder alle geslachten die op de aardbodem zijn, een zeker hatelijk volk gemengd was, dat in wetten alle volken tegenstrijdig was, en de ordinantien der koningen gedurig verachtte, zodat onze onberispelijke aangerichte regering niet kan voltrokken worden.
5 Dewijl wij dan vernomen hebben hoe dit enig volk tegen alle andere mensen altijd in tweespalt ligt, veranderende hun zeden door een vreemde invoering van wetten, en hoe het onzer zaken vijand zijnde zeer kwade stukken begaat, ook zo dat ons koninkrijk zijn welstand niet verkrijgt;
6 Zo bevelen wij, dat degenen die aangewezen worden door de schriften van Haman, welke over onze zaken is gesteld, en ons een tweede vader is, allen tezamen met vrouwen en

kinderen tot de laatste toe omgebracht worden door het zwaard van hun vijanden, zonder enig medelijden en verschoning, en dat op de veertiende dag der twaalfde maand Adar van het tegenwoordige jaar.
7 Opdat zij, die eertijds vijandelijk gezind waren, en nu nog zijn, op een dag door geweld in het graf gekomen zijnde, onze zaken tegen de toekomende tijd in volmaakte welstand en stilheid mogen laten.
8 Doch Mordechai bad de Here, gedenkende aan al de werken des Heeren, en zeide: Here, Here, gij almogende Koning, want het is alles in uw macht;
9 En daar is niemand die tegen u kan zijn, wanneer gij Israël wilt verlossen;
10 Gij hebt de hemel en de aarde geschapen, en alles wat wonderlijk is onder de hemel;
11 En gij zijt een Heere van alles, en niemand kan U, die een Heere zijt, wederstaan;
12 Gij kent alle dingen, gij weet, Here, dat ik niet uit spijtigheid, noch uit hovaardigheid, noch uit eergierigheid, dit heb gedaan, dat ik de hovaardige Haman niet heb aangebeden.
13 Want ik zou gewillig zijn geweest, ook de voetstappen zijner voeten te kussen, tot behoudenis van Israël.
14 Maar ik heb dit gedaan, opdat ik de eer van een mens niet zou stellen boven de eer van God;
15 En ik zal niemand aanbidden dan u, die mijn Heere zijt, en ik zal dat niet doen uit hovaardigheid;
16 En nu, Heere God, gij Koning en God van Abraham, spaar uw volk, overmits zij ons aanzien om ons te verderven, en begerig zijn om uw erve uit te roeien, die gij van den beginne verkoren hebt;
17 En veracht uw deel niet, dat gij voor uzelf uit Egypteland hebt verlost.
18 Verhoor mijn gebed, en zijt uw erfdeel genadig, en wend ons treuren in vreugde, opdat wij leven en uw naam prijzen, Here, en verdelg de mond niet dergenen, die u loven.
19 En het ganse Israël riep uit alle kracht, want hun dood was voor hun ogen.

BOEK ESTHER 14.

1 EN de koningin Esther nam ook haar toevlucht tot de Here, met doodstrijd bevangen zijnde.
2 En legde haar heerlijke klederen af, en toog klederen der benauwdheid en des treurens aan, en in plaats van prachtige en welriekende zalven, vervulde zij haar hoofd met as en vuiligheid, en vernederde haar lichaam zeer; en alle plaatsen waar zij tevoren versierd en vrolijk was geweest, vervulde zij met haar uitgeplukt haar.
3 En zij bad de Here, de God van Israël, en zeide:
4 Here, gij zijt alleen onze Koning, help mij, die nu alleen ben en geen helper heb dan u, en mijn gevaar is voor de hand.
5 Ik heb van mijn jeugd af gehoord in mijn vaderlijke stam, dat gij Israël uit al de volken, en onze vaders uit al hun voorzaten hebt aangenomen tot een eeuwig erfdeel, en hebt hun gehouden al hetgeen gij hun gesproken hadt.
6 Nu hebben wij gezondigd voor u, en gij hebt ons overgegeven in de handen onzer vijanden, omdat wij hun goden hadden geëerd.
7 Gij zijt rechtvaardig, Here, en nu zijn zij niet vergenoegd, dat zij ons in bittere dienstbaarheid houden.
8 Maar zij hebben zich bij handslag verplicht in de handen van hun afgoden,
9 Om het besluit van uw mond weg te nemen, en uw erve uit te roeien, en de mond toe te stoppen dergenen die u loven, en de heerlijkheid van uw huis en van uw altaar uit te blussen;
10 En om de mond der heidenen te openen, tot verheffing van de deugden der ijdele afgoden, en een vleselijke koning te roemen in eeuwigheid.

11 Geef, Here, uw scepter niet over aan degenen die niet zijn, en laat hen niet lachen over onze val, maar wend hun raad tegen hen, en stel die ten toon, die dat tegen ons heeft bedacht.
12 Gedenk aan ons Here, en maak u bekend in de tijd onzer verdrukking, en sterk mij, o Koning aller volken, en heerser over alle vorsten.
13 Geef mij bekwame rede in mijn mond om te spreken voor de leeuw, en wend zijn hart tot haat tegen hem, die ons bekrijgt; opdat hij teniet worde, en degenen die met hem eensgezind zijn.
14 Verlos ons door uw hand, en help mij die eenzaam ben, en niemand heb dan u, Heere.
15 Gij hebt kennis van alle dingen, en weet dat ik de eer der goddelozen haat, en een afschuw heb van het bed der onbesnedenen, en van alle vreemden.
16 Gij weet, dat ik het doen moet, en dat ik een afschuw heb van het teken mijner hovaardij, dat op mijn hoofd is, in de dagen dat ik mij moet laten zien; en heb een afschuw daarvan, als van een onreine doek, en draag het niet wanneer ik in stilte ben.
17 Uw dienstmaagd heeft ook niet gegeten aan de tafel van Haman, noch de maaltijd van de koning verheerlijkt, noch gedronken van de offerwijn.
18 En uw dienstmaagd heeft geen vreugde gehad van de dag af dat ik hier ben gebracht tot nu toe, dan in u, o Here, God van Abraham.
19 Verhoor de stem der verlatenen, gij sterke God boven allen, en verlos ons van de hand dergenen die kwaad aanrichten, en verlos mij uit mijn vrees.

BOEK ESTHER 15.

1 EN het geschiedde ten derden dage dat zij ophield van bidden, en legde haar treurklederen af, en toog haar heerlijke klederen aan.
2 En zeer sierlijk opgetooid zijnde, riep zij de Verlosser aan, en die alle dingen ziet; en nam haar twee dienstmaagden met zich.
3 En leunde op de ene, als zich zeer sierlijk houdende.
4 En de andere volgde haar, oplichtende de sleep van haar kleding.
5 Zij was blozende in de jeugd van haar schoonheid, en haar aangezicht was vrolijk, en als vriendelijk, maar haar hart was benauwd van vrees.
6 En als zij al de deuren ingegaan was, stond zij stil voor de koning, daar hij was gezeten op zijn koninklijke stoel, en bekleed was met al de kleding zijner heerlijkheid, geheel in het goud en kostelijke gesteenten, en was zeer verschrikkelijk.
7 En zijn aangezicht opheffende, dat van heerlijkheid glinsterde, zag hij haar met hevige toorn aan, en de koningin zonk neder, en haar kleur veranderde, en zij viel in onmacht, en boog zich neder op het hoofd der dienstmaagd die voorging.
8 En God veranderde het hart van de koning tot goedheid, en hem werd bange, en hij sprong af van zijn troon, en omving haar met zijn armen, totdat zij tot zichzelf kwam, en troostte haar met woorden des vredes, en zeide tot haar: Wat is u Esther? ik ben uw broeder, zijt goedsmoeds, gij zult niet sterven, want dit gebod is ons gemeen.
9 Kom herwaarts; en zijn gouden scepter opheffende, legde die op haar hals,
10 En omhelsde haar, en zeide: Spreek tot mij.
11 En zij zeide tot hem: Ik zag u aan, heer, als een engel Gods, en mijn hart werd beroerd uit vrees uwer heerlijkheid;
12 Want gij zijt wonderlijk, heer, en uw aangezicht is vol genade.
13 En als zij dat zeide, viel zij weder in onmacht.
14 En de koning werd beroerd, en al zijn dienaren troostten haar.

BOEK ESTHER 16.

1 DE grote koning Artaxerxes aan de honderdzevenentwintig Vorsten, gesteld over de landschappen, die van Indië tot aan Morenland zijn, mitsgaders degenen, die onze zaken daar verzorgen, zij onze groet!
2 Velen, die door de meeste goedertierenheid van hun weldoeners, dikwijls zijn geëerd geworden, hebben zich daarover verhovaardigd;
3 En zoeken niet alleen degenen, die ons onderdanig zijn, leed aan te doen, maar ook, hun weelde niet kunnende dragen, pogen zelfs hun weldoeners lagen te leggen.
4 En nemen niet alleen de dankbaarheid uit de mensen weg, maar ook door de pracht der ongewone goederen zich verheffende, menen zij de wraak van God, die het kwade haat en altijd alles doorziet, te ontvlieden.
5 Menigmaal geschiedt het ook, dat velen dergenen die in macht zijn gesteld, en welke betrouwd is de zaken der vrienden te verrichten, door hun raad deze willende stellen tot metgezellen van onnozel bloedvergieten, in ongeneeslijke zwarigheden zichzelf hebben ingewikkeld.
6 Omdat zij door hun boze, leugenachtige aard de eenvoudige goedwilligheid hunner beren met valse schijnredenen bedriegen.
7 Dit kan opgemerkt worden niet zozeer uit de oude historiën, gelijk wij verhaald hebben, als wel uit hetgeen ons voor de voeten is, zo gij onderzoekt hetgeen onrechtvaardig is volbracht, door het valse beleid dergenen, die de macht onbehoorlijk hebben gebruikt.
8 Daarom moeten wij acht nemen op het toekomende, dat wij ons koninkrijk voor alle mensen onberoerd en in vrede mogen richten;
9 Veranderingen gebruikende, en de zaken die ons onder ogen komen, alleen onderscheidende, met billijke ontmoeting.
10 Want als nu Haman, de zoon van Ammedatha, een Macedoniër, waarlijk vreemd van het bloed der Perzen, en zeer verschillend van onze goedheid, en bij ons tot een gast ontvangen zijnde, de beleefdheid, die wij alle natiën bewijzen, in zulk een mate had ervaren, dat wij hem ook onze vader noemden,
11 En dat hij door allen aangebeden werd, en wij hem lieten blijven de tweede persoon van ons koninkrijk.
12 Zo heeft hij zulke hoogmoed niet kunnen dragen, maar heeft voorgenomen ons van ons rijk en leven te beroven,
13 En Mordechaï, die ons altijd een behoeder en weldoener is, en de onberispelijke metgezellin van ons koninkrijk Esther met haar gehele volk, door veelvuldige en bedriegelijke listen tot verderf te brengen.
14 Want op deze wijze heeft hij gemeend ons nu ontbloot zijnde aan te tasten, en het rijk der Perzen aan de Macedoniërs te brengen.
15 Doch wij bevinden dat de Joden, die deze booswicht overgegeven had om uitgeroeid te worden, geen kwaaddoeners zijn, maar dat zij door zeer rechtvaardige wetten gericht worden;
16 En dat zij kinderen zijn van de hoogste, grootste, en levende God, die dit ons koninkrijk voor ons, en onze voorouders tot een zeer heerlijke stand heeft gebracht.
17 Gij zult dan weldoen, dat gij de brieven die door Haman, de zoon van Ammedatha, zijn gezonden, niet gebruikt.
18 Omdat hij, die zulks teweeg had gebracht, aan de poorten van Susan met zijn gehele huis is gekruisigd, en zeer haastig een oordeel, gelijk hij waardig was, door God, die alle dingen regeert, heeft ontvangen.
19 Het afschrift nu van deze brief zult gij op alle plaatsen aanslaan, en zult de Joden toelaten hun wetten vrij te gebruiken.

20 En zult hun te zamen behulpzaam zijn, dat zij degenen, die in de tijd der verdrukking hen zullen overvallen, wreken mogen; namelijk op de dertiende dag der twaalfde maand, genoemd Adar, op dezelfde dag.
21 Want deze blijdschap heeft hun God, die over allen heerst, teweeggebracht, in plaats van de ondergang van het uitverkoren geslacht.
22 Zo zult gijlieden dan, onder andere van uw befaamde feesten, ook deze heerlijke dag met alle vrolijkheid vieren;
23 Opdat het beide, nu en hierna, ons wel ga, mitsgaders degenen, die de Perzen gunstig zijn, maar degenen, die ons lagen leggen, zij het een gedenkteken van ondergang.
24 Doch alle stad of land dat hiernaar niet zal hebben gedaan, zal door zwaard en vuur gans verdelgd worden, zonder genade, en zal niet alleen de mensen ontoegankelijk, maar ook de wilde dieren en vogelen voor altijd vijand gemaakt worden.

Eerste aanhangsel aan het boek van de profeet Daniël, namelijk: Het gebed van Azaria hetwelk aan het derde hoofdstuk van Daniël, na het 23ste vers wordt gehecht.

https://www.statenvertaling.net/kunst/grootbeeld/339.htmlAzaria, Ananias en Misaël waren vrienden van de profeet Daniël ten tijde van de Babylonische ballingschap. Dankzij Daniëls gave om dromen te verklaren, genoten ze een beschermde positie aan het hof van de koning, Nebukadnezar. Toen echter op een dag de koning een gouden beeld liet maken en gebood dat iedereen het moest aanbidden, weigerden zij en werden ze in het vuur gegooid. Azaria sprak een gebed uit, een engel daalde neer in het vuur en zorgde ervoor dat de vlammen geen vat kregen op de mannen, en na het zingen van een loflied stapten ze levend uit het vuur.
In Daniël 3 worden de drie vrienden Azaria, Ananias en Misaël anders genoemd: Abed-nego, Sadrach respectievelijk Mesach, de namen die ze van de Babylonische bezetters hadden gekregen. Nebukadnezar was danig onder de indruk van hun wonderbaarlijke avontuur en van hun vertrouwen in hun god, en gaf ze hoge posten in zijn landsbestuur.

Dit apocriefe Bijbelboek was in de Septuaginta, de Griekse vertaling van het Oude Testament, opgenomen na Daniël 3:23. Het werd gevolgd door het eveneens apocriefe *Gezang in de Vuuroven.* In katholieke bijbels zijn beide boeken integraal onderdeel van Daniël 3.

Gebed van Azaria (Daniël 3)

24 EN zij wandelden in het midden der vlam, zingende God, en lovende de Heere.
25 En Azaria stond en bad, en zijn mond geopend hebbende in het midden des vuurs, zeide hij:
26 Geloofd zijt gij, Here, gij God onzer vaderen, uw naam zij geprezen en verheerlijkt in der eeuwigheid.
27 Want gij zijt rechtvaardig in alles, wat gij ons gedaan hebt; en al uw werken zijn waarachtig, en uw wegen zijn recht, en al uw oordelen zijn waarheid.
28 Gij hebt waarachtige oordelen geoefend in al wat gij over ons gebracht hebt, en over Jeruzalem, de heilige stad onzer vaderen, want gij hebt in waarheid en gericht deze dingen over ons gebracht, om onzer zonden wil.
29 Overmits wij gezondigd en goddeloosheid begaan hebben, toen wij van u afgeweken zijn, en ons in alles hebben bezondigd.
30 En wij hebben uw geboden niet gehoord, noch gehouden; en hebben niet gedaan gelijk gij ons geboden hadt, opdat het ons welging.
31 En al wat gij over ons gebracht hebt, en al wat gij ons hebt gedaan, dat hebt gij in een waarachtig gericht gedaan;
32 En hebt ons overgegeven in de handen der goddeloze vijanden, en der allervijandigste afvalligen, en aan een onrechtvaardige koning, die de booste is op de gehele wereld.
33 En nu durven wij onze mond niet opendoen, wij zijn een schande en spot geworden voor uw knechten, en voor allen die u dienen.
34 Doch geef ons niet over ten einde toe om uws naams wil, en verstoot uw verbond niet.
35 En neem uw barmhartigheid niet van ons, om Abrahams wil, die door u geliefd is, en om Izaäk uws knechts wil, en om Israël uws heiligen wil;
36 Tot welke gij gesproken hebt, dat gij hun zaad zult ver menigvuldigen gelijk de sterren des hemels, en gelijk het zand dat aan de oever der zee is.
37 Want, Here, wij zijn minder geworden dan al de heidenen, en wij zijn heden vernederd op de ganse aarde, om onzer zonden wil.

38 En wij hebben te dezer tijd, noch vorst noch profeet, noch voorganger, noch brandoffer, noch slachtoffer, noch spijsoffer, noch reukoffer;
39 Noch plaats om van onze vrucht voor u te offeren, en ge nade te vinden.
40 Maar neem ons aan, in een verbroken hart, en in een vernederde geest; gelijk als in brandoffer van rammen en stieren, en in vele duizend vette schapen, zo zij heden onze offerande voor u, en zij volmaakt bij u, want zij zullen niet beschaamd worden, die op u betrouwen.
41 En nu, wij volgen u na van ganser harte, en vrezen u, en zoeken uw aangezicht.
42 Daarom laat ons niet beschaamd worden, maar doe met ons naar uw goedertierenheid, en naar de menigte van uw barmhartigheid.
43 En verlos ons hieruit naar uw wonderdaden en geef Here, uw naam eer.
44 En laat beschaamd worden allen die uw knechten kwaad aandoen, en laat hen te schande worden voor alle macht, en laat hun sterkte gebroken worden.
45 En doe hun gewaarworden, dat gij de Heere zijt, de enige God, die heerlijk is op de gehele aarde.
46 De dienaren nu des konings, die hen in de oven geworpen hadden, lieten niet af van de oven te doen branden met zwavel, en pek, en werk, en rijs.
47 En de vlam verbreidde zich boven uit de oven negenenveertig ellen hoog.
48 En ging voort, en verbrandde de Chaldeeën, die zij rondom de oven vond.
49 En de engel des Heeren daalde neder bij Azaria en zijne gezellen in de oven;
50 En stiet de vlam des vuurs uit de oven, en maakte het middelste des ovens alsof een windje van de dauw suisde, en het vuur raakte hen gans niet, en deed hun geen verdriet, noch enige bekommering aan.

Tweede aanhangsel aan het boek van de profeet Daniël, namelijk:

Het gezang der drie mannen in het vuur hetwelk op het Gebed van Azaria volgt.

51 TOEN zongen de drie als uit één mond, en loofden en prezen God in de oven, zeggende:
52 Geloofd zijt gij, Here, gij God onzer vaderen, die moet geprezen en hoog geroemd zijn in der eeuwigheid. Geloofd zij uw heerlijke naam die heilig is en hoog te prijzen en te roemen in der eeuwigheid.
53 Geloofd zijt gij in de tempel uwer heilige heerlijkheid, en hoog geprezen en hoog verheerlijkt zijt gij in der eeuwigheid.
54 Geloofd zijt gij die daar zit op de Cherubim en ziet de diepten aan, en hoog geprezen en hoog geroemd zijt gij in der eeuwigheid.
55 Geloofd zijt gij, op de troon der heerlijkheid van uw konink rijk, en hoog geprezen en hoog verheerlijkt zijt gij in der eeuwigheid.
56 Geloofd zijt gij in de vastigheid des hemels en hoog geprezen en verheerlijkt in der eeuwigheid.
57 Alle gij werken des Heeren looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
58 Gij engelen des Heeren looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
59 Gij hemelen looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
60 Alle gij wateren, die boven de hemel zijt, looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
61 Looft de Heere alle gij heerkrachten des Heeren, prijst hem en roemt hem.
62 Looft de Heere gij zon en gij maan, prijst hem en roemt hem.
63 Looft de Heere gij gesternten des hemels, prijst hem en roemt hem in der eeuwigheid.
64 Al gij regen en dauw looft de Here, prijst hem en roemt hem in der eeuwigheid.

65 Gij winden alle looft de Here, prijst hem en looft hem in der eeuwigheid.
66 Gij vuur en hitte looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
67 Koude en hitte looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
68 Dauw en rijm looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
69 Gij nachten en dagen looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid
70 Licht en duisternis looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
71 Vorst en koude looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
72 IJs en sneeuw looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
73 Bliksem en wolken looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
74 De aarde love de Here, zij prijze en roeme hem in der eeuwigheid.
75 Gij bergen en heuvelen looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
76 Alles wat in de aarde wast love de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
77 Gij fonteinen looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
78 Gij zeeën en rivieren looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
79 Gij walvissen, en al wat zich roert in de wateren, looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
80 Alle gij vogelen des hemels looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
81 Alle gij wilde gedierten en vee looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
82 Gij kinderen der mensen looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
83 Israël, looft de Here; prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
84 Gij priesters des Heeren looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
85 Gij knechten des Heeren looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
86 Gij geesten en zielen der rechtvaardigen looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
87 Gij heilige en deemoedige van harte looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid.
88 Ananias, Azaria, Misaël looft de Here, prijst en roemt hem in der eeuwigheid, want hij heeft ons getrokken uit de hel en heeft ons verlost uit de hand des doods, en heeft ons behouden uit het midden van de brandende vlam des ovens, en heeft ons behouden uit het midden des vuurs.
89 Dankt de Heere want hij is vriendelijk, want zijn barmhartigheid duurt in der eeuwigheid.
90 Gij allen die de Heere vreest looft de God der goden, prijst hem en dankt hem, want zijn barmhartigheid duurt in alle eeuwigheid.

SUSANNA

Derde aanhangsel aan het boek van de profeet Daniël, namelijk: **De geschiedenis van Susanna** hetwelk gesteld wordt als het 13de hoofdstuk van Daniël.

Dit apocriefe Bijbelboek vertelt het verhaal van een mooie en kuise vrouw die ten onrechte beschuldigd wordt van overspel. Tijdens het baden wordt Susanna begluurd door twee oude rechters, die van haar eisen doe onze wil en zijt bij ons. Susanna weigert, en wordt hierop door de twee beschuldigd van overspel - een zonde die bestraft diende te worden met de dood. Susanna wordt door de rechters ter dood veroordeeld. Op het moment dat zij wordt weggevoerd, staat een jongeling op met de naam Daniël. Hij ontfutselt de rechters tegenstrijdige getuigenissen, waarop niet Susanna maar de twee oude mannen worden gedood. In het Hebreeuws betekent de naam Susanna 'lelie'.

1 Daar was een man woonachtig te Babylon, wiens naam was Jojakim.
2 Die nam een vrouw genaamd Susanna, een dochter van Chelkias, welke zeer schoon was, en de Heere vrezende.
3 Want hare ouders waren rechtvaardig en hadden hun dochter onderwezen naar de wet van Mozes.
4 En Jojakim was zeer rijk, en hij had een hof nabij zijn huis, en de Joden kwamen bij hem tezamen, dewijl hij de aanzienlijkste was van hen allen.
5 En daar werden in hetzelfde jaar twee oudsten uit het volk tot rechters gesteld; van welke de Heere gesproken heeft, dat ongerechtigheid uit Babylon was uitgegaan van de oudsten en rechters, die het volk schenen te regeren.
6 Deze waren gedurig in het huis van Jojakim, en tot hen kwamen allen, die enige zaak voor het gericht hadden.
7 En het geschiedde als het volk op de middag was vertrokken, dat Susanna heenging, en wandelde in de hof van haar man.
8 En de twee oudsten zagen haar alle dagen in de hof gaan en wandelen, en werden over haar met begeerlijkheid ontstoken.
9 En verkeerden hun eigen zin, en wendden hun ogen af, zodat zij naar de hemel niet zagen, noch aan rechtvaardige gerichten gedachten.
10 En zij waren beiden over haar ontstoken, maar verhaalden elkander hun pijn niet;
11 Overmits zij zich schaamden hun lusten te verhalen, en dat zij met haar wilden te doen hebben.
12 En zij namen haar dagelijks naarstig waar om haar te zien;
13 En zeiden de een tot de ander: Welaan, laat ons naar huis gaan, want het is de ure des middagmaals.
14 En uitgegaan zijnde, scheidden zij van elkander, en wederkerende, kwamen zij tegelijk bijeen, en als zij elkander naar de oorzaak vroegen, bekenden zij aan elkander hun begeerlijkheid; en toen beraamden zij in het gemeen te zamen gelegen tijd, wanneer zij haar zouden kunnen alleen vinden.
15 En het geschiedde toen zij een bekwame dag waargenomen hadden, kwam Susanna gelijk zij dagelijks gewoon was, met twee dienstmaagden alleen en wilde zich in de hof wassen, overmits het zeer heet was.
16 En aldaar was niemand dan de twee oudsten, die daarin verborgen waren, en haar waarnamen.

17 En zij zeide tot haar maagden: Haalt mij nu zalf en zeep, en sluit de deuren van de hof, opdat ik mij mag wassen.
18 En zij deden als zij zeide, en zij sloten de deuren van de hof toe, en gingen door een zijdeur om te halen hetgeen haar was bevolen; en zij zagen de oudsten niet, omdat zij zich verstoken hadden.
19 En het geschiedde als de maagden uitgegaan waren, dat de twee oudsten opstonden, en liepen tot haar, en zeiden:
20 Zie de deuren van de hof zijn gesloten, en niemand ziet ons, en wij zijn met lust tegen u ontstoken, daarom doe onze wil en zijt bij ons.
21 Doch indien niet zo zullen wij tegen u getuigen dat een jong gezel bij u is geweest, en dat gij daarom uw dienstmaagden van u hebt weggezonden.
22 En Susanna zuchtte zwaar en sprak: Mij is van alle zijden bang, want, indien ik dat doe, zo ben ik des doods; en indien ik het niet doe, zo zal ik uw handen niet ontvlieden.
23 Doch het is mij raadzamer zulks niet doende in uw handen te vallen, dan te zondigen tegen de Heere.
24 En Susanna riep met luider stem, en de twee oudsten riepen ook tegen haar.
25 En de ene van hen toelopende deed de deuren van de hof open.
26 Toen nu die van het huisgezin het geroep, dat in de hof was hoorden, zo liepen zij daarin door de zijdeur, om te zien wat haar geschied was.
27 Toen nu de oudsten hun redenen zeiden, zo hebben zich de knechten zeer geschaamd, want nooit was zulk een rede van Susanna door iemand gesproken.
28 En het geschiedde des anderen daags, als het volk tezamen kwam ten huize van haar man Jojakim, dat de twee oudsten ook kwamen vol van boos voornemen tegen Susanna, om haar te doen doden;
29 En zeiden tot het volk: Zend om Susanna, de dochter van Chelkias, de huisvrouw van Jojakim, en zij zonden om haar.
30 En zij kwam met haar ouders, en met haar kinderen, en met al haar maagschap.
31 Doch Susanna was zeer teder en schoon van gezicht.
32 Daarom bevalen deze booswichten dat zij haar aangezicht zou ontdekken, want zij was gedekt, opdat zij zich aan haar schoonheid mochten verzadigen.
33 En die bij haar waren, en allen die haar zagen, weenden.
34 En de twee oudsten stonden op in het midden van het volk, en legden de handen op haar hoofd.
35 Maar zij weende, en zag op naar de hemel, want haar hart vertrouwde op de Heere.
36 En de oudsten zeiden: Toen wij in de hof alleen wandelden, kwam deze met twee dienstmaagden, en sloot de deuren van de hof toe en zond de maagden van haar weg;
37 Een jong gezel kwam tot haar, die verstoken was, en legde zich bij haar.
38 Maar wij zijnde in de hoek van de hof, en deze schande ziende, liepen naar haar toe;
39 En ziende hen bij elkander, konden wij de gezel niet machtig worden, omdat hij sterker was dan wij; en hij deed de deuren open en sprong weg.
40 Doch deze grepen wij en vraagden haar wie de jongeling was, en zij wilde ons zulks niet zeggen. Dit getuigen wij.
41 En de vergadering geloofde hen als oudsten en rechters van het volk, en veroordeelden haar om te sterven.
42 Doch Susanna riep uit met luider stem, en zeide: O eeuwige God, die een kenner zijt der verborgen dingen, en die alle dingen weet eer zij zijn,
43 Gij weet dat zij leugens tegen mij getuigen, en zie ik moet sterven daar ik niets gedaan heb van hetgeen deze tegen mij boos getuigen.
44 En God hoorde haar stem.

45 En als men haar wegvoerde tot de dood, zo verwekte God de heilige geest van een jongeling, die genaamd was Daniël.
46 En hij riep met luider stem: Ik ben rein van dit bloed;
47 En het ganse volk wendde zich om naar hem, en zeide: Wat rede is dit die gij gesproken hebt?
48 Doch hij staande in het midden van hen, zeide: Zijt gij kinderen Israëls zo dwaas, dat gij een dochter Israëls veroordeelt, eer gij de zaak onderzocht en de zekerheid daarvan verstaan hebt?
49 Keert weder naar het gericht, want dezen hebben valse dingen tegen haar getuigd.
50 En het ganse volk keerde met haast weder; en de oudsten zeiden tot hem: Kom herwaarts, en zit in het midden van ons, en onderricht ons, dewijl God u het rechterambt heeft gegeven.
51 En Daniël sprak tot hen: Scheidt de een ver van de ander, en ik zal hen ondervragen.
52 Als nu de een van de ander gescheiden was, zo riep hij de een van hen, en zeide tot hem: Gij verouderde in boze dagen, nu zijn uw zonden op u gekomen, die gij te voren hebt gedaan.
53 Als gij onrechtvaardige oordelen oordeeldet, en de onschuldige veroordeeldet, maar de schuldige losliet; daar de Heere zegt: Gij zult de onschuldige en rechtvaardige niet doden.
54 Nu welaan dan, indien gij deze gezien hebt, zo zeg onder welke boom gij hen bij elkander hebt zien verkeren, en hij zeide: Onder een mastiekboom.
55 Toen zeide Daniël: Zeer wel, gij hebt tegen uw eigen hoofd gelogen; want de engel des Heeren zal nu bevel van God ontvangen, en u midden doorklieven.
56 En als hij deze had doen weggaan, beval hij dat men de ander zou voorbrengen, en zeide tot hem: Gij zaad van Kanaän en niet van Juda, de schoonheid heeft u bedrogen, en de begeerlijkheid heeft uw hart verkeerd.
57 Alzo hebt gij de dochters van Israël gedaan, en die hebben door vrees zich met u vermengd, maar deze dochter van Juda heeft uw boosheid niet verdragen.
58 Nu dan zeg mij, onder wat boom hebt gij haar gegrepen, daar zij met elkander verkeerden, en hij zeide: Onder een eik.
59 Toen zeide Daniël tot hem: Zeer wel, gij hebt ook tegen uw eigen hoofd gelogen, want de engel Gods, die het zwaard heeft, wacht op u, om u middendoor te houwen, opdat hij ulieden uitroeie.
60 En de gehele vergadering riep uit met luider stem, en loofden God, die een Verlosser is dergenen die op hem hopen,
61 En stonden op tegen de twee oudsten, overmits Daniël hen uit hun eigen mond van valse getuigenis had overtuigd.
62 En zij hebben hun gedaan naar de wet van Mozes, op zodanige wijze als zij hun naaste boos meenden te doen, en hebben hen gedood, en het onschuldige bloed is op die dag verlost geworden.
63 Doch Chelkias, en zijn huisvrouw, loofden God over hun dochter Susanna, met Jojakim haar man, en haar ganse maagschap, omdat geen oneerlijke zaak in haar was gevonden.
64 En Daniël werd groot voor het volk, van die dag aan en daarna.

Bel en de draak

Vierde aanhangsel aan het boek van de profeet Daniël, namelijk: ***De geschiedenis van Bel en de Draak te Babel*** hetwelk gesteld wordt als het 14de hoofdstuk van Daniël.

De laatste toevoeging bestaat eigenlijk uit twee verhalen, die wat thematiek betreft echter sterk met elkaar verwant zijn.
In het eerste verhaal ontmaskert Daniël de Babylonische godheid Bel als een afgod. Elke avond werd namelijk voedsel neergezet voor het beeld van de godheid, dat in een afgesloten tempel stond. Elke volgende morgen was het voedsel verdwenen. Iedereen, de koning incluis, dacht dat Bel het voedsel at. Door 's avonds voor het afsluiten van de tempel as te strooien op de grond, weet Daniël aan te tonen dat niet Bel het voedsel eet, maar dat de priesters van Bel zich 's nachts door een geheime gang toegang verschaffen tot de tempel om het voedsel weg te halen. Wanneer de koning het bedrog ontdekt, rekent hij af met de priesters van Bel en Daniël mag het beeld en de tempel vernietigen.
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sir_Peter_Paul_Rubens_-_Daniel_in_the_Lions%27_Den_-_Google_Art_Project.jpg
In het tweede verhaal is sprake van een grote draak die door de Babyloniërs vereerd wordt. De koning daagt Daniël uit: Bel bleek geen levende god te zijn, maar deze draak is dit zeker wel. Waarom wil Daniël hem dan niet als god vereren? Daniël werpt echter tegen dat wanneer hij in staat zal blijken het dier zonder zwaard of stok te doden, daarmee is aangetoond dat de draak geen echte godheid is. De koning zegt dat Daniël dat dan maar moet proberen. Daarop maakt Daniël koeken met graten erin, waardoor de draak van binnen wordt opengereten en sterft. De Babyloniërs zijn echter woedend. Als wraak gooien zij Daniël in de leeuwenkuil, waar hij zes dagen lang verblijft.
Doordat de profeet Hábakuk hem echter op wonderbaarlijke wijze met soep en brood te hulp komt, blijft hij in leven. Als Daniël op de zevende dag nog blijkt te leven, wordt hij uit de leeuwenkuil bevrijd.
In beide verhalen staat opnieuw Daniëls wijsheid centraal. Verder vormen de verhalen een duidelijke apologie voor het monotheïsme: er is maar één God en alle andere vermeende goden zijn niet meer dan krachteloze afgoden. Deze thematiek vinden we vaker in Joodse verhalen uit deze periode.

1 En de koning Astyages werd vergaderd tot zijn vaderen, en Cyrus uit Perzië nam zijn koninkrijk over, en Daniël was altijd met de koning, en was heerlijker dan alle vrienden des konings.
2 De Babyloniërs hadden een afgod, die genoemd was Bel; aan deze werden alle dagen ten koste gelegd twaalf schepel meel, en veertig schapen, en zes metreten wijn.
3 En de koning eerde die, en ging dagelijks heen, om die te aanbidden, doch Daniël aanbad God. En de koning zeide tot hem: Waarom bidt gij Bel niet aan?
4 En hij zeide: Omdat ik geen afgoden, die met handen gemaakt zijn, aanbid, maar de levende God, die de hemel geschapen heeft, en de aarde, en die heerschappij heeft over alle vlees.
5 En de koning sprak tot hem: Dunkt u dan niet dat Bel een levende god is? of ziet gij niet hoe veel hij dagelijks eet?
6 Maar Daniël lachte en zeide: Laat u niet verleiden, o koning; want deze Bel is van binnen leem, maar van buiten koper, en hij heeft nooit gegeten noch gedronken.

7 En de koning vertoornd zijnde, deed zijn priesters roepen en zeide tot hen: Indien gijlieden mij niet zegt wie deze kost opeet, zo zult gij sterven.
8 Maar indien gijlieden bewijzen zult, dat Bel deze dingen opeet, zo zal Daniël sterven, want hij heeft tegen Bel gelasterd; en Daniël zeide tot de koning: Het geschiede naar uw woord.
9 En de priesters van Bel waren zeventig, zonder de vrouwen en kinderen en de koning ging met Daniël in het huis van Bel.
10 De priesters zeiden: Zie, wij gaan henen uit; en gij Heere koning, zet zelf de spijze daar, en stel de drank daar, nadat hij ingeschonken is, en sluit de deur toe, en verzegel die, met uw ring;
11 En kom morgen vroeg, en indien gij niet vindt dat alles door Bel opgegeten is, zo zullen wij sterven, of Daniël zal sterven die tegen ons heeft gelogen.
12 Zij nu verachtten dit, omdat zij een heimelijke toegang onder de tafel gemaakt hadden, en door deze gingen zij altijd, en verteerden die dingen.
13 En het geschiedde als zij uitgegaan waren, zo zette de koning de spijzen voor Bel, en Daniël beval zijn dienaren, dat zij as zouden brengen en bestrooide de gehele tempel in de tegenwoordigheid van de koning; en uitgaande sloten zij de deur toe, en verzegelden die met de ring van de koning en gingen weg.
14 De priesters nu kwamen des nachts, naar hun gewoonte, mitsgaders hun vrouwen en hun kinderen, en aten het alles op en gingen uit.
15 En de koning was des morgens zeer vroeg op, en Daniël met hem;
16 En de koning zeide: Daniël, zijn de zegels nog geheel? en hij zeide: Ja Heere koning, zij zijn geheel.
17 En het geschiedde, zo haast de koning de deuren open gedaan had, en op de tafel zag, dat hij met luider stem uitriep: Bel gij zijt groot, en geen bedrog is bij u.
18 En Daniël lachte, en hield de koning op, dat hij niet binnen gaan zou, en zeide: Zie op de vloer, en merk op wiens deze voetstappen zijn.
19 En de koning zeide: Ik zie de voetstappen van mannen, en van vrouwen, en van kinderen.
20 En de koning werd toornig, en liet de priesters grijpen, met hun vrouwen, en kinderen, en zij toonden hem de verborgen deuren, waardoor zij ingegaan waren, en verteerd hadden wat op de tafel geweest was.
21 En de koning liet hen doden, en gaf Daniël de Bel over; deze vernielde hem en zijn tempel.
22 En in die plaats was een grote draak, en de Babyloniërs aanbaden hem.
23 En de koning zeide tot Daniël: Zegt gij ook dat deze van koper is? Zie hij leeft, en hij eet en drinkt, gij kunt niet zeggen dat deze geen levende god is; daarom bid hem aan.
24 En Daniël zeide: De Heere mijn God zal ik aanbidden, want die is de levende God.
25 Maar gij, Heere koning, veroorloof het mij, zo zal ik deze draak ombrengen zonder zwaard of stok. En de koning zeide: Ja, ik geef u verlof.
26 En Daniël nam pek, vet en haar, en kookte dit tezamen, en maakte daar koeken van, en gaf die de draak in de muil, en de draak berstte daarvan, en hij zeide: Zie uw goden.
27 En het geschiedde, als de Babyloniërs zulks hoorden, dat zij het zeer kwalijk namen, en maakten een oploop tegen de koning, en zeiden: Onze koning is een Jood geworden, hij heeft Bel verstoord, en de draak gedood, en de priesters heeft hij omgebracht.
28 En zij kwamen tot de koning en zeiden: Geef ons Daniël over; anders zullen wij u doden en uw huis.
29 En de koning zag, dat zij zeer op hem aandrongen, en werd gedwongen hun Daniël over te geven.
30 Deze nu wierpen hem in de kuil der leeuwen, en hij was daar zes dagen.
31 En daar waren zeven leeuwen in de kuil, en hun werden dagelijks gegeven twee lichamen, en twee schapen; maar toen werd hun dat niet gegeven, opdat zij Daniël verslinden zouden.

32 En Hábakuk, de profeet was in Judea, en had een pap gekookt, en had brood gebrokkeld in
een diepe schotel, en ging in het veld om het de maaiers te dragen.
33 En de engel des Heeren zeide tot Habakuk: Draag het middageten, dat gij hebt, naar
Babylon tot Daniël in de kuil der leeuwen.
34 En Hábakuk zeide: Heere, ik heb Babylon nooit gezien, en weet niet waar de kuil is.
35 Toen vatte de engel des Heeren hem bij het hoofd, en dragende hem met het haar van zijn
hoofd, voerde hem over naar Babylon op de kuil, door de drijving van zijn Geest.
36 En Hábakuk riep en zeide: Daniël, Daniël, neem dit middageten, dat u God gezonden
heeft.
37 En Daniël zeide: Gij gedenkt mij dan Heere, en verlaat niet degenen die u liefhebben!
38 En Daniël stond op en at, en de engel des Heeren bracht Hábakuk terstond weder aan zijn
plaats.
39 En de koning kwam op de zevende dag, om rouw te tonen over Daniël, en kwam aan de
kuil, en zag daarin, en ziet Daniël zat daar.
40 En de koning riep met luider stem en zeide: Gij zijt groot, o Heere, God van Daniël, en
daar is niemand dan gij, en trok hem er weder uit,
41 En die oorzaak waren van zijn verderf, liet hij in de kuil werpen, en zij werden terstond
verslonden in zijn tegenwoordigheid.

Het gebed van Manasse

Manasse was koning van Juda tijdens de 7e eeuw v. C. Hij was schatplichtig aan de koning van Assyrië en daarom verplicht de Assyrische afgoden te vereren. Profeten die hem hierop aanspraken (zie 2 Koningen 21), werden streng vervolgd. Tijdens een gevangenschap in Babylon zou hij zich bekeerd hebben, o.a. door het uitspreken van dit gebed, dat gedateerd wordt van de 2de eeuw v. C. tot de 2de eeuw n. C.
Dit korte Bijbelboek is een soort aanhangsel bij 2 Kronieken 33.

Het gebed van Manasse is één van de, door zowel Joden, rooms-katholieken als protestanten als apocrief beschouwde boeken die voorkomt in bepaalde edities van de Griekse Septuagint en als een bijlage in de Latijnse Vulgata. Hiëronymus voegde het als bijlage aan de Vulgata toe omdat "het anders verloren gaat". In sommige edities van de Septuagint vormt het een deel van het eveneens apocriefe boek Oden en wordt geaccepteerd als deutero-canoniek boek door sommige Oosters Orthodoxe christenen. Maar het komt niet voor in de moderne gedrukte Griekse Bijbels, ongeacht of deze Bijbels in antiek of modern Grieks zijn vertaald.
In de Ethiopische bijbel is het gebed opgenomen in het Bijbelboek II Kronieken. Dit korte gebed van slechts 15 verzen is een smeekbede, toegeschreven aan de Judese koning Manasse. Deze koning wordt in de Bijbel genoemd als een van de grootste afgodendienaars van alle Judese koningen (2 Koningen 21-1-18). Nadat hij echter krijgsgevangen genomen is door de Assyriërs, bidt hij God om vergeving (2 Kronieken 33:10-17) en wordt weer in genade aangenomen.
Het gebed van Manasse wordt gezongen in de completen van de Oosters-orthodoxe liturgie.

1 Heere, almachtige God, gij God onzer vaderen van Abraham, Izaäk, en Jakob, en van hun zaad.
2 Die de hemel en de aarde gemaakt hebt met al hun sieraad.
3 Die de zee verzegeld hebt met uw gebiedend woord, en de afgrond besloten en verzegeld hebt door uw schrikkelijke en heerlijke naam.
4 Voor welke alle dingen schrikken, en sidderen voor uw machtig aangezicht.
5 Want de majesteit uwer heerlijkheid is onverdragelijk, en het dreigen van uw toorn tegen de zonde is onduldbaar.
6 Maar de barmhartigheid uwer beloften is onmetelijk, en ondoorgrondelijk; want gij, Heere, zijt de Allerhoogste, gij zijt lankmoedig, van grote goedheid, en zeer genadig, en het berouwt u over de kinderen der mensen.
7 Gij, Heere, die naar de grootte uwer goedheid hebt beloofd, dat het u berouwen zal, en dat gij vergeven zult degenen die tegen u hebben gezondigd, en door de menigte van uw ontfermingen, naar uw besluit, geeft gij de zondaren boetvaardigheid tot zaligheid.
8 Gij, Heere, die een God zijt der rechtvaardigen, hebt de boetvaardigheid niet opgelegd aan de rechtvaardige Abraham, Izaäk en Jakob, welke tegen u niet hebben gezondigd; maar gij hebt mij boetvaardigheid opgelegd, die een zondaar ben.
9 Want mijn zonden zijn niet meer dan het zand aan de zee; mijn ongerechtigheden, Heere, zijn zeer vele; mijn ongerechtigheden zijn zeer vele; en ik ben niet waardig dat ik de hoge hemel met mijn ogen aanzie, vanwege de menigte mijner overtredingen.
10 Ik ben gekromd in zware ijzeren banden, en ik kan mijn hoofd niet opheffen, en heb geen rust, omdat ik uw toorn verwekt, en kwaad voor uw ogen gedaan heb; dewijl ik uw wil niet heb gedaan, en uw geboden niet heb gehouden, maar heb gruwelen opgericht, en vele ergernissen begaan.

11 Nu buig ik dan de knieën mijns harten, en bid u om genade; ik heb gezondigd, Heere, ik heb gezondigd, en beken mijn misdaden.
12 Daarom bid en smeek ik u, vergeef het mij, Heere, vergeef het mij, en verderf mij niet in mijn zonden, en toorn niet eeuwig over mij, en behoud het kwade niet tegen mij, en verdoem mij niet in de onderste delen der aarde, want gij zijt God, een God der boetvaardigen.
13 Maar bewijs mij al uw goedheid, en behoud mij onwaardige, naar uw grote barmhartigheid.
14 En ik zal u loven al de dagen mijns levens, want u looft ook al de kracht der hemelen, en u komt toe de heerlijkheid in alle eeuwigheid.

HET EERSTE BOEK DER MAKKABEEËN

Na de terugkeer uit de Baylonische ballingschap braken een paar eeuwen van relatieve rust aan voor het Joodse volk. De tempel kon worden herbouwd, en onder de monotheïstische Perzische heerschappij kon men relatief vrij het eigen geloof uitoefenen.
Dat veranderde toen de Perzen in 337 v. C. werden aangevallen door de Grieks-Macedonische koning Philippus. Zijn zoon Alexander de Grote maakte het karwei af, waardoor Palestina onderdeel werd van de hellenistische wereld.
Na de dood van Alexander in 323 v.C. werd zijn omvangrijke rijk verdeeld onder zijn generaals. Mesopotamië, Perzië en Klein-Azië (Asia Minor) gingen naar Seleucus; Palestina en Egypte werden toegewezen aan Ptolemaeüs. Seleucus stichtte rond 300 v.C. twee hoofdsteden: Antiochië in het huidige Syrië en Seleucia in Mesopotamië. Onder Antiochus III bereikte het Seleucidische rijk zijn grootste omvang, nadat in 200 v.C. ook Palestina was veroverd.
De Seleuciden zetten de onder Ptolemeüs ingezette verhellenisering door. Een deel van de bevolking van Juda had daar geen moeite mee. Steden werden herbouwd in Griekse stijl, in Jeruzalem werden Griekse scholen geopend. Orthodoxe Joden hadden wel veel bezwaren tegen de hellenistische cultuur, waarvan de godsdienst immers talloze goden kende. Met afschuw vernamen zij dat een hogepriester genaamd Jezus zich liet aanspreken met het Griekse Jason. Vooral onder Antiochus IV Epiphanes (reg. 175-164 v.C.) hadden de orthodoxen zwaar te lijden: de boeken der wet werden verbrand en de tempel in Jeruzalem werd geschonden.

In 168 probeerden de orthodoxen o.l.v. Mattathias in opstand te komen, maar Antiochus stuurde een leger dat de rellen snel de kop indrukte. De soldaten gebruikten de tempel om Zeus te vereren, en mensen die leefden volgens de Joodse wetten werden levend verbrand.
Ene Judas of Yehuda Hamaccabi - Judas met de slaghamer - leidde een klein leger van vrome Joden die tegen de Seleuciden streden. Hij was een zoon van Mattathias. Omdat Antiochus het te druk had met een oorlog tegen de Armeniërs, had hij geen troepen beschikbaar om terug te slaan en kon Judas de Seleuciden uit Jeruzalem verdrijven (165 v.C.) en de tempel opnieuw inwijden. Dit feit wordt jaarlijks gevierd tijdens het Chanoeka-feest.

Na de dood van Antiochus in 164 normaliseerde de betrekkingen tussen de Joden en de Seleuciden; in 152 werd Judea feitelijk onafhankelijk doordat de Seleuciden Judas' broer Jonathan erkenden als hogepriester. Een andere broer, Simon, werd uitgeroepen tot 'eeuwig vorst'; hij wordt zodoende gezien als de stichter van de dynastie der Makkabeeën, ook wel Hasmoneeën genoemd. De Makkabeeën behielden de macht tot Romeinse troepen onder Pompeius in 63 v.C. Palestina veroverden.

Ziehier de historische achtergrond van dat wat beschreven wordt in het eerste en tweede boek der Makkabeeën. (3 Makkabeeën heeft een ander onderwerp.) De oorspronkelijke Hebreeuwse versie van 1 Makkabeeën uit ca. 100 v.C. is verloren gegaan; een Griekse vertaling is wel behouden. Het boek begint met de rebellie van Mattathias en eindigt met de moord op Simon, in 135 v.C.

1. MAKKABEEËN 1

1 En het geschiedde, nadat Alexander, de zoon van Filippus, de Macedoniër, die uit het land Chittim uittoog, Darius de koning der Perzen en Meden geslagen had, en in zijn plaats als koning regeerde, nadat hij tevoren in Griekenland geregeerd had;
2 Dat hij vele veldslagen voerde, en sterkten bemachtigde, en vele koningen der aarde versloeg;
3 En doortrok tot aan het uiterste der aarde, en grote buit verkreeg van menigte der volken, en dat het land voor hem stil was.
4 En zijn hart werd zeer verhoogd en verheven.
5 En hij vergaderde een zeer sterke krijgsmacht bijeen, en veroverde landen, volken, en heerschappijen; en zij werden hem cijnsbaar.
6 En na deze viel hij te bed; en wetende dat hij sterven zou,
7 Riep hij zijn dienaars, de edelsten, die van der jeugd aan met hem opgevoed waren en deelde hun zijn koninkrijk uit terwijl hij nog leefde.
8 En Alexander regeerde als koning twaalf jaren, en stierf; en zijn dienaars regeerden een ieder in zijn plaats.
9 En nadat hij gestorven was zetten zij allen koninklijke hoeden op, en hun zonen na hen, vele jaren;
10 En zij vermenigvuldigden de ellenden in het land.
11 En uit hen is voortgekomen een zondige spruit namelijk Antiochus Epifanes, de zoon van de koning Antiochus, die binnen Rome gijzelaar geweest was; en hij regeerde als koning in het honderdenzevenendertigste jaar van het rijk der Grieken.
12 In deze dagen gingen uit Israël enige boze kinderen, die velen aanrieden, zeggende: Laat ons heentrekken, en een verbond oprichten met de heidenen, die rondom ons zijn.
13 Want van die dag af dat wij van hen gescheiden zijn, hebben ons vele ellenden getroffen. En dit woord dacht hun goed voor hun ogen.
14 En sommigen van het volk waren volvaardig en trokken naar de koning, en hij gaf hun macht om der heidenen inzettingen te plegen.
15 En zij bouwden te Jeruzalem een school naar de wetten der heidenen.
16 En zij maakten zichzelf voorhuiden, en vielen af van het heilig verbond, en voegden zich bij de heidenen, en waren verkocht om het kwade te doen.
17 En als het koninkrijk van Antiochus was bevestigd, nam hij ook voor te heersen over Egypte, om koning te zijn over twee koninkrijken.
18 En hij kwam in Egypte met een grote menigte, met wapens, en olifanten, en ruiters, en met een grote vloot.
19 En hij stelde de krijg aan tegen Ptolomeüs, de koning van Egypte; en Ptolomeüs vreesde voor zijn aangezicht, en vluchtte.
20 En daar vielen vele gewonden, en zij namen in de sterke steden in het land van Egypte, en hij kreeg de roof van Egypte.
21 En Antiochus, nadat hij Egypte geslagen had, keerde weder in het honderdendrieënveertigste jaar;
22 En trok op naar Israël en Jeruzalem, met een grote menigte.
23 En hij ging met grote hovaardigheid in het heiligdom, en nam het gouden altaar, en de kandelaar des lichts, en alle gereedschap, en de tafel der toonbroden, en de sprengbekers, en de fiolen, en de gouden wierookschalen, en het voorhangsel, en de kronen, en het gouden sieraad, dat in de tempel gezien werd, en hij trok het alles af.
24 Hij nam het zilver en het goud, en de kostelijke vaten; en hij nam ook de verborgen schatten, die hij vond, en dit alles genomen hebbende trok hij naar zijn land.

25 En hij liet vele mensen vermoorden, en sprak met grote hoogmoedigheid.
26 En daar geschiedde grote rouw in Israël, in al hun plaatsen.
27 Want de oversten en ouderlingen zuchtten; de maagden en de jongelingen werden verzwakt, en de schoonheid der vrouwen werd veranderd.
28 Alle bruidegoms namen rouw aan, en die in haar bruidskamer zat was in rouw.
29 En het land beefde over degenen die het bewoonden, en het ganse huis van Jakob deed smaad klederen aan.
30 Na twee volle jaren zond de koning de oversten over de schattingen in de steden van Juda, en hij kwam te Jeruzalem met een zeer grote menigte.
31 En hij sprak tot hen vreedzame woorden, met bedrog, en zij geloofden hem.
32 En hij viel onvoorzien in de stad, en sloeg hen met een grote nederlaag, en vernielde veel volk in Israël.
33 En hij plunderde de stad, en verbrandde ze met vuur, en hij brak haar huizen en muren rondom af;
34 En zij namen de vrouwen en kinderen gevangen, en verkregen al hun vee.
35 En zij bouwden de stad Davids op met een grote en sterke muur, en met sterke torens; en deze was hun tot een burcht.
36 En stelden daarin een zondig volk, mannen die de wet niet hielden, en werden sterk in dezelve.
37 En brachten daarin wapenen en spijze; en de plundering van Jeruzalem bijeengebracht hebbende, stelden die daar; en zij werden tot een grote schrik;
38 En deze burcht was om altoos het heiligdom lagen te leggen, en om tegen Israël een boos beschuldiger te zijn.
39 En zij vergoten onschuldig bloed rondom het heiligdom, en verontreinigden het heiligdom.
40 En de inwoners van Jeruzalem vloden om hunnentwil;
41 En de stad werd een woonplaats van vreemdelingen, en werd een vreemde stad voor degenen, die in haar geboren waren, en haar kinderen verlieten haar.
42 Haar heiligdom is verwoest als een woestijn; haar feestdagen werden verkeerd tot rouw, haar sabbatten tot versmaadheid, en haar eer tot verachting.
43 Haar ontering is geweest naar dat haar heerlijkheid was, en haar hoogheid is verkeerd in rouw.
44 En de koning schreef aan zijn ganse koninkrijk, dat zij allen zouden tot één volk zijn, en dat een ieder zijn wetten zou verlaten.
45 En alle volken namen het aan, naar het woord des konings.
46 En velen van Israël hadden een welgevallen aan zijn godsdienst, en offerden de afgoden, en ontheiligden de sabbat.
47 En de koning zond brieven door de hand van zijn boden aan Jeruzalem, en aan de steden van Juda, dat zij wandelen zouden naar de vreemde wetten des lands;
48 Dat zij de brandoffers, de offerande en het drankoffer uit het heiligdom weren zouden.
49 Dat zij de sabbatten en de feestdagen zouden ontheiligen;
50 Dat zij het heiligdom en de heilige plaatsen ontreinigen zouden.
51 Dat zij altaren, bossen en afgodshuizen zouden bouwen, en varkens en andere onreine beesten slachten.
52 Dat zij hun zonen onbesneden zouden laten, en dat zij hun zielen gruwelijk zouden maken door al wat onrein en onheilig was, zodat zij de wet zouden vergeten, en al de rechten veranderen.
53 Zo wie niet zou doen naar dit woord des konings, die zou moeten sterven.
54 Naar al deze woorden heeft hij geschreven aan zijn ganse koninkrijk, en heeft opzieners gemaakt over al het volk.
55 En hij beval de steden van Juda, dat zij offeren zouden van stad tot stad.

56 En velen van het volk vergaderden tot hen, een ieder die de wet verliet, en zij deden veel kwaad in het land;
57 En maakten dat Israël zich zette in holen, in al hun schuilplaatsen.
58 En de vijftiende dag van de maand Chasleu in het honderdenvijfenveertigste jaar, bouwden zij een gruwel der verwoesting op het reukaltaar, en rondom in alle steden van Juda bouwden zij altaren.
59 En in de deuren van de huizen, en op de straten offerden zij reukwerk;
60 En verbrandden de boeken der wet, die zij vonden, nadat zij ze verscheurd hadden.
61 En waar bij iemand gevonden werd het boek des verbonds, en zo iemand de wet toestond, die doodden zij naar het bevel des konings, door hun geweld.
62 Zo deden zij aan Israël, aan al degenen, die gevonden werden van maand tot maand in al de steden.
63 En zij offerden de vijfentwintigste dag van de maand op het altaar, dat op het reukaltaar was.
64 En de vrouwen, die haar kinderen lieten besnijden, doodden zij naar des konings bevel;
65 En zij hingen de kleine kinderen op aan de halzen der moeders, en doodden haar huisgezinnen, en degenen die hen besneden hadden.
66 Doch velen in Israël zijn versterkt geworden, vast voornemende niet te eten enige onreine dingen;
67 En verkoren liever te sterven, opdat zij zich niet zouden besmetten met de spijzen, noch het heilig verbond ontheiligen en zijn gestorven.
68 En de toorn des konings was zeer groot over Israël.

1. MAKKABEEËN 2.

1 In die dagen stond op Mattathias, de zoon van Johannes, de zoon van Simeon, een priester, van de kinderen Joarib, van Jeruzalem, en had zijn woonplaats in Modin.
2 En hij had vijf zonen, Johannes die toegenaamd was Jaddis,
3 Simon, die genaamd was Thassi,
4 Judas, die genaamd was Makkabeüs,
5 Eleazar, die genaamd was Auäran, en Jonathan, die genaamd was Sapfus.
6 En hij zag de godslasteringen, die in Juda en Jeruzalem geschiedden,
7 En zeide: Ach mij, waarom ben ik daartoe geboren, om te zien de overlast van mijn volk, en de overlast der heilige stad, en om daar te zitten, daar ze overgegeven is in de hand der vijanden?
8 Het heiligdom is in de hand der vreemdelingen. De tempel is geworden als een man die ongeëerd is.
9 De heerlijke vaten zijn genomen en weggevoerd; de kleine kinderen zijn gedood in haar straten, en haar jongelingen door het zwaard des vijands.
10 Wat volk is er dat haar koninkrijk niet heeft geërfd, en van haar roof niet gekregen heeft?
11 Al haar sieraad is weggenomen, waar zij tevoren vrij was, is zij nu een slavin geworden.
12 En ziet, onze heiligdommen en onze schoonheid, en onze heerlijkheid zijn verwoest, en de heidenen hebben deze ontheiligd.
13 Waarom zouden wij nog willen leven?
14 En Mattathias en zijn zonen scheurden hun klederen, en deden zakken aan, en bedreven zeer grote rouw.
15 En daar kwamen enigen van des konings wege, in de stad Modin, die de lieden dwongen af te vallen, dat zij moesten de afgoden offeren.
16 En velen van Israël kwamen tot hen, en Mattathias en zijn zonen werden daar ook gebracht.

17 En die van des konings wege daar waren, antwoordden en spraken tot Mattathias, zeggende: Gij zijt een overste en wetgeleerde, en een groot man in deze stad, en zeer sterk van zonen en broeders;
18 Nu dan, komt gij het eerst tot ons, en doe het bevel des konings, gelijk al de volken gedaan hebben, en de mannen van Juda, en die in Jeruzalem overgelaten zijn, en gij zult, alsook uw huis van des konings vrienden zijn, en gij en uw zonen zullen verheerlijkt worden met zilver en goud, en vele geschenken.
19 En Mattathias antwoordde en zeide met een grote stem: Al ware het dat alle volken, die in het huis en koninkrijk des konings zijn, hem gehoorzaamden, dat een ieder van hen afviel van de godsdienst zijner vaderen, en zijn geboden aannam;
20 Zo zullen ik en mijn zonen en mijn broeders wandelen in het verbond onzer vaderen;
21 De Heere wil ons genadig zijn, dat wij niet verlaten de wet en de rechten.
22 Het woord des konings zullen wij niet horen, dat wij zouden overtreden onze godsdienst ter rechter hand of ter linkerhand.
23 En als hij ophield deze woorden te spreken, zo kwam een Joodse man, om voor de ogen van allen te offeren op het altaar te Modin, naar het bevel des konings.
24 En Mattathias zag dat, en ijverde, en zijn nieren beefden, en hij ontstak met toorn gelijk het recht is, en toelopende doodde hem op het altaar.
25 En de man des konings, die de lieden dwong te offeren, doodde hij ook op dezelfde tijd, en verbrak het altaar.
26 En hij ijverde voor de wet, gelijk eertijds Pinehas deed tegen Zambri, de zoon van Salom.
27 En Mattathias riep uit in de stad met een grote stem, zeggende: Een ieder die ijvert voor de wet, en het verbond vasthoudt, die ga uit achter mij.
28 En hij en zijn zonen vloden naar de bergen, en lieten al wat zij hadden in de stad.
29 Toen gingen velen, die de gerechtigheid en het recht zochten, heen naar de woestijn;
30 Om zich daar neder te zetten, zij en hun kinderen, en hun vrouwen, en hun vee, omdat het kwaad over hen vermenigvuldigd was.
31 En de mannen des konings, en de krijgsmachten, die te Jeruzalem in de stad van David waren, werd geboodschapt dat er mannen, die het gebod des konings hadden verbroken, in de holen in de woestijn waren gegaan, en dat velen hun toe liepen.
32 En als zij hen achterhaald hadden, hebben zij hun leger tegen hen gelegd, en zij vingen tegen hen de krijg aan op de dag des sabbats, en zeiden tot hen:
33 Het is nog tijd dat gij uitkomt, en doet naar het woord des konings, en gij zult het leven behouden.
34 En dezen zeiden: Wij zullen niet uitkomen, en wij zullen het woord des konings niet doen, om te ontheiligen de dag des sabbats.
35 En zij haastten met de strijd tegen hen.
36 En dezen antwoordden hun niet, en wierpen niet een steen tegen hen, en stopten de holen niet toe, zeggende:
37 Laat ons allen sterven in onze eenvoudigheid. De hemel en aarde getuigen over ons, dat gij ons ten onrechte ombrengt.
38 En zij stonden op tegen hen om te strijden op de sabbat, en zij werden doodgeslagen, zij, en hun huisvrouwen, en hun kinderen, en hun vee, tot duizend zielen der mensen.
39 En Mattathias en zijn vrienden dit verstaande, hebben zeer grote rouw over hen gemaakt.
40 En een man zeide tot zijn naaste: Indien wij allen zouden doen, gelijk onze broeders gedaan hebben, en wij niet zouden strijden tegen de heidenen voor ons leven en voor onze rechten, zo zouden zij ons nu haastig van de aarde vernielen.
41 En zij besloten een raad op die dag, zeggende: Zo daar enig mens zal komen tegen ons te strijden op de dag des sabbats, laat ons tegen hem ook strijden, en laat ons niet allen sterven gelijk onze broeders in de holen gestorven zijn.

42 Toen vergaderde bij hen de vergadering der Asideeën, die sterk van macht waren, en van Israël een ieder die gewillig de wet hield.
43 En allen die deze rampen ontvloden waren, voegden zich bij hen, en werden hun tot een versterking.
44 En zij brachten hun macht te zamen, en sloegen de zondaren in hun toorn, en de boze mannen in hun grimmigheid; en de overgeblevenen vloden naar de heidenen om behouden te worden.
45 En Mattathias en zijn vrienden trokken rondom en verbraken hun altaren.
46 En zij besneden met kracht al de kinderkens die onbesneden waren, zo velen zij vonden in de landpalen van Israël;
47 En vervolgden de kinderen van de hoogmoed, en dit werk werd voorspoedig in hun hand.
48 Zij bevrijdden de wet uit de hand der heidenen, en uit de hand der koningen, en gaven de hoorn der overwinning niet aan die zondaar.
49 En als de dagen naderden dat Mattathias zou sterven, zeide hij tot zijn zonen: Nu is de hoogmoed gevestigd, en de kastijding, en nu is de tijd der verwoesting, en de grimmige toorn.
50 Nu dan mijn kinderen, ijvert voor de wet en stelt uw zielen voor het verbond uwer vaderen.
51 Gedenkt onze vaderen, wat daden zij gedaan hebben in hun tijden, en gij zult grote heerlijkheid ontvangen, en een eeuwige naam.
52 Is Abraham in de verzoeking niet getrouw gebleven, en het is hem tot gerechtigheid gerekend?
53 Jozef heeft in de tijd zijner benauwdheid het gebod gehouden, en werd een Heere van Egypte.
54 Pinehas, onze vader, als hij met een ijver heeft geijverd, heeft het verbond van een eeuwig priesterdom ontvangen.
55 Jozua, als hij het woord heeft volbracht, is een rechter in Israël geworden.
56 Kaleb, als hij getuigenis heeft gegeven in de gemeente, heeft het erfdeel des lands gekregen.
57 David, in zijn barmhartigheid, heeft de troon van een eeuwig koninkrijk geërfd.
58 Elia, als hij met een ijver voor de wet heeft geijverd, is opgenomen in de hemel.
59 Ananias, Azaria, Misaël, als zij geloofd hebben, zijn uit de vlammen behouden.
60 Daniël is in zijn eenvoudigheid gerukt uit de mond der leeuwen.
61 En overdenkt zo van geslacht tot geslacht, en dat al degenen die op hem hopen, niet zullen verzwakt worden.
62 En vreest niet voor de woorden des zondigen mans, want zijn heerlijkheid zal tot drek en wormen worden.
63 Heden zal hij verhoogd worden en morgen zal hij niet gevonden worden, want hij zal wederkeren tot stof, en zijn overleggingen zullen vergaan.
64 En gij, mijn kinderen, wordt gesterkt, en houdt u als mannen in de wet, want gij zult in deze verheerlijkt worden.
65 En ziet Simon, uw broeder, ik weet dat hij een man van raad is, hoort hem al uw dagen, hij zal u tot een vader zijn.
66 En Judas Makkabeüs is sterk van kracht, van zijn jonkheid aan, deze zal uw krijgsoverste wezen, en gijlieden zult de krijg der volken voeren.
67 En gij zult tot u brengen allen die de wet doen, en zult de wraak uws volks uitvoeren.
68 Vergeldt de heidenen de vergelding, en houdt u aan de geboden der wet.
69 En hij zegende hen, en werd bij zijn vaderen gesteld.
70 En hij stierf in het honderdenzesenveertigste jaar, en zijn zonen begroeven hem in de graven zijner vaderen in Modin, en het ganse Israël maakte over hem zeer grote rouw.

1. MAKKABEEËN 3.
1 En Judas, die genoemd werd Makkabeüs, zijn zoon, stond op in zijn plaats;
2 En hem hielpen al zijn broeders, en allen die zijn vader aangehangen hadden, en voerden de krijg van Israël met vreugde.
3 En hij heeft de eer zijns volks verbreid; en hij deed zijn pantser aan als een reus; en gordde zijn krijgswapenen aan, leverde vele veldslagen, zijn leger met het zwaard beschermende.
4 Hij is in zijn werken een leeuw gelijk geworden, en als een jonge leeuw, die ter jacht loopt.
5 En hij, de goddelozen naarstig zoekende, vervolgde hen, en verbrandde degenen, die het volk beroerden;
6 Zodat de goddelozen uit vrees voor hem zich introkken, en dat alle werkers der ongerechtigheid tezamen beroerd werden, en dat het welging met de behoudenis door zijn hand.
7 Hij heeft vele koningen verbitterd, en hij verheugde Jakob in zijn werken, en zijn gedachtenis is in zegening tot in der eeuwigheid.
8 Hij doortrok de steden van Juda, en verdelgde uit haar de goddelozen en keerde de toorn Gods van Israël af.
9 Zijn naam werd verbreid tot het uiterste der aarde, en hij vergaderde degenen, die verloren gingen.
10 Waarom Apollonius de volken vergaderde, en van Samarië een grote macht, om tegen Israël krijg te voeren.
11 En Judas verstond dit, en hem tegemoet trekkende, heeft hem geslagen en gedood, en vele gewonden zijn gevallen, en de overigen zijn gevloden.
12 En hij heeft hun buit bekomen, en Judas kreeg het zwaard van Apollonius, en hij streed daarmee al zijn dagen.
13 En Seron, de overste der krijgsmachten van Syrië, hoorde dat Judas een hoop en vergadering van getrouwe lieden bij zich vergaderd had, die met hem ten strijde uittrokken, en zeide:
14 Ik zal mijzelf een naam maken, en zal verheerlijkt worden in het koninkrijk, en ik zal bestrijden Judas, en die met hem zijn, en die het woord des konings verachten.
15 En hij voer voort, en met hem trok op een sterk leger van goddelozen, om hem te helpen, dat hij wraak zou nemen over de kinderen Israëls.
16 En hij naderde tot aan de opgang van Bethoron, en Judas ging hem tegemoet met weinig volk.
17 En toen zij het leger hun tegemoet zagen komen, zeiden zij tot Judas: Hoe zullen wij, die zo weinigen zijn, kunnen strijden tegen zulk een sterke menigte, wij, die vermoeid zijn en deze dag niet gegeten hebben?
18 En Judas zeide: Het is licht dat velen besloten worden in de handen van weinigen, en daar is geen onderscheid voor de hemel, te behouden door velen of door weinigen.
19 Want de overwinning in de krijg bestaat niet in de menigte der macht, maar de kracht uit de hemel geeft ze.
20 Dezen komen tegen ons, om door een menigte van smaadheid en ongerechtigheid te verdelgen ons en onze huisvrouwen, en onze kinderen, en om ons te beroven.
21 Doch wij strijden voor onze zielen, en voor onze wetten.
22 En God zal hen vermorzelen voor onze aangezichten; gij dan wilt hen niet vrezen.
23 Als hij ophield met spreken, zo viel hij terstond op hen aan, en Seron en zijn leger werd door hem vermorzeld.
24 En zij vervolgden hen in de nedergang van Bethoron tot het veld toe, en van hen zijn gevallen omtrent achthonderd mannen, en de overigen zijn gevloden naar het land der Filistijnen.

25 En de vrees voor Judas en zijn broederen en een verschrikking begon te vallen op de volken, die rondom hen waren.
26 Zijn naam kwam tot de koning toe, en alle volken verhaalden van de veldslagen van Judas.
27 En toen Antiochus, de koning, deze woorden hoorde, werd hij in zijn gemoed zeer toornig, en zond heen en vergaderde al de krijgsmachten van zijn koninkrijk, een zeer sterk leger.
28 En hij opende zijn schatkamer, en gaf zijn krijgsmachten bezoldigingen voor een jaar, en gebood hun dat zij gereed zouden zijn een jaar lang tot alle noden.
29 En toen hij zag dat het geld in zijn schatten ontbrak, en dat degenen die in het land de schattingen vergaderden, weinigen waren; overmits de tweespalt, en de plaag die hij in het land had aangericht; waarmee hij de wetten, die van de eerste dagen af geweest waren, had weggenomen;
30 En vrezende dat bij niet genoeg zou hebben, om nog eens of tweemaal de onkosten te doen, en om de geschenken te geven, die hij tevoren met een milde hand gegeven had, zodat hij de vorige koningen in mildheid had overtroffen;
31 Zo is hij in zijn ziel zeer twijfelmoedig geworden; en nam een raad, om te reizen naar Perzië, en de schattingen van die landen te ontvangen, en veel geld te vergaderen.
32 En hij liet Lysias, een geëerd man, en van koninklijk geslacht, over de zaken des konings, van de rivier Eufraat af tot de landpalen van Egypte toe;
33 En om zijn zoon Antiochus op te voeden, totdat hij zou wederkeren.
34 En hij gaf hem over de helft van zijn krijgsmachten, en de olifanten; en hij gaf hem bevel van alles wat hij wilde gedaan hebben; ook van de inwoners van Judea en Jeruzalem;
35 Dat hij het krijgsvolk zou zenden tegen hen, om de sterkte van Israël te vermorzelen, en het overgeblevene van Jeruzalem uit te roeien, en om hun gedachtenis van die plaats weg te nemen.
36 En dat hij vreemde kinderen zou doen wonen in al hun landpalen, en dat hij hun land door het lot zou uitgeven.
37 En de koning nam bij zich de helft der krijgsmachten die overig waren, en vertrok van Antiochië, van zijn koninklijke stad, in het jaar honderdenzevenenveertig; en over de rivier Eufraat gegaan zijnde, doortrok hij de bovenlanden.
38 Lysias nu verkoor Ptolomeüs, de zoon van Dorymenis, en Nicanor, en Gorgias, machtige mannen onder de vrienden des konings;
39 En zond met hen veertigduizend mannen en zevenduizend ruiters, om te vallen in het land van Juda, en het te verderven, naar het woord van de koning.
40 En zij trokken uit met al hun macht, en kwamen en legerden zich nabij Emmanaüs, in het vlakke land.
41 En de kooplieden van die landstreek van hun naam horende, namen zeer veel zilver en goud, en dienstknechten, en zijn in hun leger gekomen, om de kinderen Israëls tot dienstknechten te verkrijgen, en de macht van Syrië en van het land der vreemdelingen is bij hen gekomen.
42 Judas en zijn broeders ziende dat de ellenden vermenigvuldigden, en dat de krijgsmachten zich legerden in hun landpalen, en verstaan hebbende de woorden des konings, waarmee hij bevolen had het volk gans te verderven en te vernielen, zo zeide een ieder tot zijn naaste:
43 Laat ons ons volk uit deze vernedering weder oprichten, en laat ons vechten voor ons volk, en voor het heiligdom.
44 En de vergadering kwam bijeen, om gereed te zijn tot de strijd, en om te bidden, en barmhartigheid en ontferming te verzoeken.
45 En daar Jeruzalem onbewoond was als een woestijn, en daar niemand van degenen, die daar geboren waren, in ging of uitging, en het heiligdom vertreden werd, en de kinderen der vreemdelingen op de burcht waren, en de heidenen daar hun woonplaats hadden, en alle vermaak weggenomen was uit Jakob, en de fluit en citer ophielden,

46 Zo zijn zij vergaderd en gekomen te Mizpa, tegenover Jeruzalem, omdat de plaats des gebeds tevoren te Mizpa voor Israël was geweest.
47 En zij vastten op die dag, en deden zakken aan, en strooiden as op hun hoofden, en verscheurden hun klederen;
48 En breidden de boeken der wet uit, waarnaar de heidenen naarstig zochten, om daarin de beeltenis hunner afgoden te schrijven.
49 En zij brachten daar de klederen des priesterdoms, en de eerstelingen, en de tienden, en zij verwekten de Nazireeën, die hun dagen vervuld hadden.
50 En zij riepen met hun stem tot de hemel, zeggende: Wat zullen wij dezen doen, en waar zullen wij hen heenbrengen?
51 Uw heiligdom is vertreden en ontheiligd en uw priesters zijn in rouw en vernedering.
52 En zie, de heidenen zijn tegen ons vergaderd om ons te vernielen. Gij weet wat zij tegen ons denken.
53 Hoe zullen wij kunnen bestaan voor hun aangezicht, zo gij ons niet helpt?
54 En zij bliezen de trompetten en riepen met een grote stem.
55 En na deze stelde Judas oversten des volks, oversten over duizend, en oversten over honderd, oversten over vijftig, en oversten over tien.
56 En zij zeiden tot degenen, die huizen bouwden, en die eerst huisvrouwen getrouwd hadden, en wijngaarden hadden geplant, en die vreesachtig waren, dat een ieder dezer zou wederkeren naar zijn huis, volgens de wet.
57 En zo is het leger opgebroken, en zij legerden zich tegen het zuiden van Emmaüs.
58 En Judas zeide: Omgordt u, en weest sterke mannen, en weest gereed tegen de morgenstond om te vechten tegen deze heidenen, die vergaderd zijn tegen ons, om ons te vernielen en ons heiligdom.
59 Want het is beter dat wij in de strijd sterven, dan dat wij zouden aanzien de ellenden van ons volk en van ons heiligdom.
60 Doch gelijk de wil van God in de hemel zal zijn, zo doe hij met ons.

1. MAKKABEEËN 4.
1 En Gorgias nam tot zich vijfduizend man te voet, en duizend uitgelezen ruiters, en dit leger brak op des nachts;
2 Opdat zij vallen zouden op het leger der Joden, en hen onvoorziens zouden slaan; en de mannen van de burcht waren zijn wegwijzers.
3 En Judas, dit horende, brak op, hij en zijn machtigen, om te slaan de krijgsmacht des konings, die in Emmaüs was;
4 Terwijl zijn krijgsvolk nog verstrooid was van het leger.
5 En Gorgias kwam in het leger van Judas des nachts, en vond niemand, en zocht hen op de bergen; want, zeide hij, deze vlieden voor ons.
6 En zo haast het dag was, is Judas gezien in het vlakke veld met drieduizend man; doch zij hadden geen deksels noch zwaarden, zo zij gaarne wilden.
7 En als zij nu het leger der heidenen zagen, dat sterk en welgewapend was, en de ruiterij, die daarom stond, (en deze waren in de krijg wèl ervaren),
8 Zo zeide Judas tot de mannen die met hem waren: Vreest hun menigte niet, en schroomt u niet voor hun aanval.
9 Gedenkt hoe onze vaderen zijn behouden in de Rode Zee toen Farao met grote macht hen vervolgde.
10 En nu, laat ons roepen naar de hemel, dat God ons wil barmhartig zijn, en gedenke aan het verbond der vaderen; en hij zal op deze dag dit leger voor ons aangezicht vermorzelen.
11 En al de volken zullen verstaan dat er één is, die Israël verlost en behoudt.
12 En de vreemde volken hieven hun ogen op, en zagen dat zij tegen hen aankwamen;

13 En zij togen uit hun leger om te strijden, en die bij Judas waren bliezen de trompetten.
14 En zij kwamen aan elkander, en de heidenen werden geslagen, en vloden over het vlakke veld.
15 Maar al de laatsten vielen voor het zwaard, en zij vervolgden hen tot Assaremoth toe, en tot de vlakke velden van Idumeä toe, en tot Azote en Jamnia, en van hen vielen tot drieduizend man.
16 En Judas en zijn krijgsvolk keerden weder van hen te vervolgen;
17 En hij zeide tot het volk: Begeert hun plundering niet, want onze bestrijders zijn nog tegen ons;
18 Gorgias en zijn krijgsvolk is op de berg nabij ons, maar staat nu tegen onze vijanden, en bestrijdt hen, en plundert hen daarna met vrijmoedigheid.
19 Als Judas dit nog voleindde te zeggen, zo openbaarde zich een deel uitziende van de berg;
20 En zag dat de hunnen in de vlucht waren, en dat de Joden het leger in brand hadden gestoken, want de rook, die gezien werd, openbaarde wat er geschied was.
21 En dezen, dit ziende, vreesden zeer, en ook ziende dat het leger van Judas in het vlakke veld gereed stond om te vechten.
22 Zo zijn allen gevloden naar het land der vreemdelingen.
23 En Judas keerde zich tot de plundering van het leger, en zij kregen veel goud en zilver, en vele klederen van hyacintenkleur, en zeepurper en grote rijkdom.
24 En wedergekeerd zijnde, zongen zij een lofzang en dankzegging tot God in de hemel, want dat is goed, dewijl zijn barmhartigheid duurt in eeuwigheid.
25 En op die dag is Israël een grote verlossing geschied.
26 En zo velen als er uit de vreemdelingen behouden waren, gingen heen en boodschapten aan Lysias al wat er geschied was.
27 En hij dit horende, werd verslagen, en verloor de moed, omdat Israël niet was overkomen wat hij gaarne gewild had, en het niet was uitgevallen, gelijk hem de koning bevolen had.
28 En hij vergaderde in het volgende jaar zestigduizend uitgelezen mannen, en vijfduizend ruiters om hen te bestrijden.
29 En zij, in Idumeä gekomen zijnde, legerden zich te Bethsura, en Judas kwam hen tegen met tienduizend mannen.
30 En hun sterk leger ziende, bad hij God, en zeide: Gezegend zijt gij, o behouder van Israël, gij, die de aanval van de machtige door de hand van uw dienstknecht David gebroken hebt, en het leger der vreemdelingen gegeven hebt in de handen van Jonathan, de zoon van Saul, en van zijn wapendrager.
31 Besluit dit leger in de hand van uw volk Israël, en laat hen beschaamd worden in hun macht en paarden.
32 Geef hun versaagdheid, en doe de stoutheid van hun sterkte smelten, en laat hen bewogen worden door hun vermorzeling.
33 Werp hen terneder door het zwaard dergenen, die u liefhebben, en laat allen, die uw naam kennen, u loven met lofzangen.
34 Toen vielen zij op elkander aan, en daar bleven van het leger van Lysias tot vijfduizend mannen, en vielen voor hen dáár neder.
35 Lysias nu, ziende de vlucht van zijn slagorden, en de stoutheid van Judas' leger, die getoond was, en hoe bereid de Joden waren om eerlijk of te leven of te sterven, trok op naar Antiochië, nam vreemd volk aan, en zijn leger, dat hij had, vermeerd hebbende, besloot hij, weder gesterkt zijnde, in Judea te komen.
36 Judas en zijn broeders zeiden: Ziet onze vijanden zijn vermorzeld, laat ons opgaan om het heiligdom te reinigen, en het opnieuw in te wijden.
37 En het ganse leger werd vergaderd, en zij gingen op naar de berg Sion.

38 En zij zagen het heiligdom verwoest, en het altaar ontheiligd, en de poorten verbrand, en in de voorhoven struiken gewassen, als in een kreupelbos of als op een van de bergen, en de kamers der priesters verwoest;
39 En zij verscheurden hun klederen, en maakten zeer grote rouw, en wierpen stof op hun hoofden;
40 En zij vielen op hun aangezicht op de aarde, en bliezen met de bazuinen alarm, en riepen tot God in de hemel.
41 Toen gebood Judas de mannen, dat zij bestrijden zouden degenen, die op de burcht waren, totdat hij het heiligdom zou gereinigd hebben.
42 En hij verkoor onberispelijke priesters, die de wet liefhadden.
43 En zij reinigden het heiligdom, en namen de stenen der besmetting weg, en brachten ze in een onreine plaats.
44 En als zij raad hielden wat zij zouden doen met het altaar des brandoffers, dat ontheiligd was.
45 Zo is hun een goede raad ingevallen, om het weg te nemen, opdat hij hun niet tot smaadheid worde, daar de heidenen dat besmet hadden, en zij namen dit altaar weg;
46 En zij brachten de stenen op de berg van het huis, in een geschikte plaats, totdat er een profeet zou komen, om te antwoorden wat men met deze doen zou.
47 En zij namen gehele stenen naar de wet, en zij bouwden een nieuw altaar, naar de gedaante van het eerste.
48 En zij bouwden het heiligdom, en het binnenste van het huis, en zij heiligden de voorhoven.
49 En zij maakten nieuwe heilige vaten, en zij brachten in de tempel de kandelaar, en het altaar der brandoffers, en der reukwerken, en de tafel.
50 En rookten op het altaar, en ontstaken de lampen op de kandelaar, en zij gaven licht in de tempel.
51 En zij zetten broden op de tafel, en hingen de voorhangsels op, en volbrachten al deze werken, die zij waren begonnen te maken.
52 En zij stonden des morgens vroeg op, de vijfentwintigste van de negende maand (deze is de maand Chasleu) in het honderdenachtenveertigste jaar;
53 En zij offerden, naar de wet, op het nieuwe altaar der brandoffers, dat zij gemaakt hadden;
54 Op de tijd, en op de dag, waarop de heidenen dat ontheiligd hadden, op deze is het weder ingewijd, met gezangen, en citers, en harpen, en met cimbalen.
55 En al het volk nedervallende op hun aangezichten, aanbaden, en dankten God in de hemel, die hun voorspoed gegeven had.
56 En zij hielden deze inwijding van het altaar acht dagen lang, offerende met vreugde brandoffers, en slachtende offeranden der behoudenis en des lofs.
57 En versierden het voorste deel van de tempel, met gouden kronen en schilden, en vernieuwden de poorten, en de kamers der priesters, en maakten daar deuren aan.
58 En daar was een zeer grote vreugde onder het volk, en de smaadheid der heidenen is afgekeerd.
59 En Judas met zijn broeders, en de ganse vergadering van Israël, bepaalden dat de dagen der inwijding van het altaar, op hun tijden, jaar na jaar, acht dagen lang, van de vijfentwintigste dag der maand Chasleu, zouden gehouden worden met vreugde en blijdschap.
60 En zij bouwden in die tijd rondom op de berg Sion hoge muren en sterke torens, opdat de heidenen niet te eniger tijd zouden komen en ze weder vertreden, gelijk zij tevoren gedaan hadden.
61 En zij zetten daar krijgsvolk in, om ze te bewaren, en maakten ze sterk, om Bethsura te bewaren, opdat het volk een sterkte zou hebben tegen Idumeä.

1. MAKKABEEËN 5.
1 Het geschiedde, als de heidenen daar rondom hoorden dat het altaar opgebouwd en het heiligdom weder ingewijd was als tevoren, dat zij zeer toornig werden.
2 En zij namen een besluit, om het geslacht van Jakob te verdelgen; allen die in het midden van hen waren, en begonnen onder het volk enigen te doden en te verdelgen.
3 Waarom Judas de kinderen van Ezau in Idumeä beoorloogde, het land van Acrabattane, omdat zij Israël als belegerd hadden, en hij sloeg hen met een grote nederlaag, en benauwde hen en kreeg al hun buit.
4 En indachtig wordende de boosheid van de kinderen van Bajan, die het volk geweest waren tot een strik en aanstoot, doordat zij hun op de wegen lagen hadden gelegd;
5 Besloot hij hen in de torens, en legerde zich tegen hen, en hij sloeg hen met de ban, en verbrandde hun torens met vuur, met allen die daarin waren.
6 En vandaar toog hij naar de kinderen van Ammon, en hij vond daar een grote macht, en veel volk, en Timotheüs, hun overste.
7 En hij leverde hun vele veldslagen, en vermorzelde hen voor zijn aangezicht, en sloeg hen.
8 En Jazer met haar vlekken ingenomen hebbende, keerde hij weder in Judea.
9 En de heidenen die in Galaäd waren, vergaderden te zamen tegen de Israëlieten, die in hun landpalen waren, om hen te verdelgen.
10 Daarom vloden zij tot de sterkte van Dathema, en zonden brieven aan Judas en zijn broeders, zeggende:
11 De heidenen, die rondom ons zijn, zijn tegen ons te zamen vergaderd, om ons te verderven, en zij bereiden zich om te komen, en in te nemen de sterkte, waarin wij gevloden zijn, en Timotheüs voert hun leger aan.
12 Komt dan nu, en verlost ons van hun hand, want daar is al een menigte van ons gevallen;
13 En al onze broeders, die in de plaatsen van Toubin waren, zijn gedood, en zij hebben hun vrouwen gevangen genomen, en hun kinderen, en hun huisraad, en hebben daar vernield omtrent duizend mannen.
14 Toen deze brieven nog gelezen werden, ziet andere boden kwamen uit Galilea, hun klederen verscheurd hebbende, en boodschapten volgens deze woorden.
15 Zeggende, dat tegen hem velen vergaderd waren uit Ptolomaïs, en Tyrus, en Sidon, met het ganse Galilea der vreemdelingen, om ons uit te roeien.
16 Als nu Judas en het volk deze woorden hoorden, zo werd daar vergaderd een grote vergadering om te beraadslagen, wat zij zouden doen voor hun broeders, die in de verdrukking waren, en die van hen werden bestreden.
17 En Judas zeide tot Simon, zijn broeder: Verkies u mannen, en trek heen om uw broeders te verlossen, die daar in Galilea zijn; doch ik en mijn broeder Jonathan zullen in Galaäditis trekken.
18 En hij liet Jozef, de zoon van Zacharias en Azaria tot oversten des volks met het overige krijgsvolk in Judea tot derzelver bewaring.
19 En hij beval hun, zeggende: Weest over dit volk, en begint de strijd niet tegen de heidenen, totdat wij zullen wedergekeerd zijn.
20 En Simon werden toegedeeld drieduizend man, om naar Galilea te trekken, en Judas achtduizend man om te trekken naar Galaäditis.
21 En Simon trok naar Galilea, en hij leverde vele veldslagen tegen de heidenen, en hij vermorzelde de heidenen voor zijn aangezicht, en hij vervolgde hen tot de poorten van Ptolomaïs toe.
22 En daar vielen van de heidenen tot drieduizend man, en zij kregen hun buit.
23 Zij namen tot zich die van Galilea, en ook die van Arbatten, met vrouwen en kinderen, en alles wat zij hadden, en brachten hen in Judea met grote vreugde.

24 En Judas de Makkabeeër, en Jonathan, zijn broeder, trokken over de Jordaan, en reisden de weg van drie dagen in de woestijn;
25 En ontmoetten de Nabatheeën, die hen vreedzaam bejegenden, en hun vertelden al wat met hun broederen in Galaäditis geschied was;
26 En dat velen van hen gekregen waren te Bosorra, en Bosor in Aleme, te Chaskor, te Maked, en Karnaïn; al deze steden waren sterk en groot;
27 En dat zijn ook in al die overige steden van Galaäditis gekregen waren; en dat zij geboden hadden zich des anderen daags te legeren tegen de sterkten, en die in te nemen, en hen allen te vernielen op één dag.
28 Daarom keerde Judas weder met zijn leger de weg naar de woestijn naar Bosorra, met spoed, en nam de stad in, en doodde al wat mannelijk was door de scherpte des zwaards, en hij kreeg al hun roof en verbrandde deze stad met vuur.
29 En hij vertrok van daar des nachts, en trok alsof hij naar de sterkte wilde gaan.
30 En als de morgenstond aankwam, en zij hun ogen opsloegen, ziet daar was veel volk, dat men niet tellen kon, dragende ladders en andere gereedschappen om de sterkte in te nemen, en zij bestreden ze.
31 En Judas zag dat de strijd was aangevangen, en het geroep der stad ging op tot de hemel toe, met trompetten en met een grote stem, en hij zeide tot de mannen van zijn krijgsheer:
32 Strijdt deze dag voor uw broeders.
33 En uitgaande achter hen met drie slagorden, bliezen zij de trompetten, en riepen in het gebed.
34 En het leger van Timotheüs ontdekte dat het Makkabeüs was, en zij vloden voor zijn aangezicht; en hij sloeg hen met een grote nederlaag, en van hen vielen op die dag tot achtduizend man.
35 En hij week naar Mizpa, en hij bestreed haar, en nam haar in, en doodde al wat mannelijk daarin was, plunderde haar en verbrandde haar met vuur.
36 En hij trok vandaar, en nam in Chasfon, Maked, Bosor, en de overige steden van Galaäditis.
37 En na deze zaken vergaderde Timotheüs een ander leger, en legerde zich tegenover Rafon over de beek.
38 En Judas zond om het leger te verspieden; en zij boodschapten hem zeggende: Al de volken, die rondom ons zijn, zijn bij hen vergaderd, een zeer grote macht.
39 En hij heeft de Arabieren gehuurd om hen te helpen, en zij hebben hun leger opgeslagen over de beek, en zijn gereed tot u te komen om te strijden. En Judas trok hen tegemoet.
40 En Timotheüs zeide tot de oversten van zijn krijgsvolk, toen Judas naderde, en zijn leger bij de beek des waters: Indien hij eerst zal overkomen tot ons, zo zullen wij tegen hem niet kunnen bestaan, want hij zal veel machtiger zijn dan wij.
41 Maar indien hij zal vrezen, en zijn leger opslaan over de rivier, zo zullen wij overtrekken tot hem, en wij zullen hem te machtig zijn.
42 Als nu Judas nabij de beek des waters kwam, zo stelde hij de schrijvers des volks, en hij beval hun, zeggende: Laat geen mens zich nederzetten, maar dat zij allen komen ten strijde.
43 En hij was de eerste die over de beek tegen hen trok, en al zijn volk trok hem achterna. En al de heidenen werden vermorzeld voor zijn aangezicht, en zij wierpen hun wapenen weg, en vloden in het bos, dat te Karnaïn was.
44 En zij namen de stad in, en zij staken het bos in brand, en verbrandden het met vuur, met allen die daarin waren. En de stad Karnaïn werd omgekeerd, en zij konden niet meer bestaan voor het aangezicht van Judas.
45 En Judas vergaderde al de Israëlieten, die in Galaäditis waren, van de kleinen tot de groten toe, en hun vrouwen, en hun kinderen, en hun huisraad, een zeer groot leger, om te komen in het land van Juda.

46 En als zij gekomen waren tot Efron toe (dit is, een grote stad op de ingang des lands, zeer sterk, en men kon ze noch ter rechter hand noch ter linkerhand voorbij trekken, maar men moest midden daardoor trekken),
47 Zo sloten die van de stad hen buiten,
48 En stopten de poorten toe met stenen.
49 En Judas zond tot hen, zeggende met vreedzame rede:
50 Ik zal maar door uw land doortrekken om te komen in ons land, en niemand zal ulieden enig kwaad doen, wij zullen alleen te voet daardoor gaan; doch zij wilden hem niet opendoen.
51 En Judas gebood dat men in het leger zou uitroepen, dat een ieder zich zou legeren in de plaats waar hij was, en de mannen van het krijgsvolk legerden zich, en bestreden de stad die gehele dag en de gehele nacht, en de stad werd in zijn handen overgeleverd.
52 En hij vernielde al wat mannelijk was door de scherpte des zwaards, en heeft de stad gans uitgeroeid, en plunderde haar en hij ging door de stad boven over de gedoden. En vandaar trokken zij over de Jordaan in het grote vlakke veld tegenover Bethsan.
53 En Judas, leidende de achtersten, vermaande het volk op de gehele weg, totdat hij kwam in het land van Juda.
54 En zij gingen op naar de berg Sion, met vreugde en blijdschap, en zij offerden brandofferen, omdat van hen niet een gevallen was, totdat zij in vrede waren wedergekeerd.
55 En in die dagen toen Judas en Jonathan in Galaäd waren, en Simon, zijn broeder, in Galilea tegenover Ptolomaïs,
56 Hoorde Jozefus, de zoon van Zacharias, en Azaria, oversten van het krijgsvolk, de mannelijke daden en de oorlogen die zij uitgericht hadden, en zeiden:
57 Laat ons ook onszelf een naam maken, en laat ons heentrekken om te beoorlogen de heidenen, die rondom ons zijn.
58 En het krijgsvolk dat met hen was bevel gegeven hebbende, zijn zij opgetogen tegen Jamnia.
59 En Gorgias en zijn mannen trokken uit de stad hun tegemoet, om tegen hen te strijden.
60 En Jozefus en Azaria werden op de vlucht gedreven, en vervolgd tot de landpalen van Judea; en daar vielen op die dag van het volk Israëls tot tweeduizend man, en daar werd een grote vlucht onder het volk Israël;
61 Daar zij niet hoorden naar Judas en zijn broeders, menende dat zij ook een mannelijke daad zouden doen.
62 Doch zij waren niet van het zaad van die mannen, door welker hand Israël behoudenis is gegeven.
63 En Judas en zijn broeders zijn zeer verheerlijkt voor het ganse Israël, en al de volken, waar hun naam gehoord werd;
64 Zodat zij gezamenlijk vergaderden bij ben, wensende hun veel geluk.
65 En Judas en zijn broeders trokken uit en bestreden de kinderen van Ezau, in het land dat tegen het zuiden ligt, en hij sloeg Chebron, en haar vlekken.
66 En heeft haar sterkte vernield, en al haar torens rondom verbrand; en is opgebroken en getrokken in het land der vreemdelingen, en trok door Samaria.
67 En die dag vielen de priesters in de strijd, daar zij een mannelijke daad wilden doen, omdat zij ten strijde trokken zonder raad.
68 En Judas week naar Azote, in het land der vreemdelingen, en verbrak hun altaren, en de beelden hunner goden verbrandde hij met vuur, en hij plunderde de roof der steden, en keerde weder naar het land Juda.

1. MAKKABEEËN 6.
1 En de koning Antiochus, doorreizende de bovenlanden, horende dat in Elimaïs, in Perzië, een stad was, vermaard van rijkdom, van zilver en van goud;
2 En dat de tempel, die daarin was, zeer rijk was; en dat daar gouden bedekselen, en pantsers, en wapenen waren, die Alexander, de zoon van Filippus, de koning van Macedonië, die het eerste had geregeerd onder de Grieken, daar gelaten had;
3 Zo is hij gekomen zoekende de stad in te nemen, en ze te plunderen, maar hij kon niet, omdat deze zaak de lieden van die stad bekend werd.
4 En zij zijn tegen hem opgestaan om te strijden, en hij vluchtte, en vertrok vandaar met grote droefheid, en keerde weder naar Babylon.
5 En daar kwam een die hem boodschapte in Perzië, dat de legers, die naar het land van Juda vertrokken waren, op de vlucht waren geslagen;
6 En dat Lysias met een sterke macht onder de voorsten getrokken was, en voor hun aangezicht op de vlucht was gebracht, en dat de Joden versterkt waren met wapenen, en krijgsvolk, en veel buit, die zij bekomen hadden van de legers, die zij geslagen hadden;
7 En dat zij verbroken hadden de gruwel, die zij op het altaar hadden gebouwd te Jeruzalem, en dat zij het heiligdom, gelijk het eerst was, hadden omringd met hoge muren, en Bethsura, zijn stad.
8 En het geschiedde, als de koning deze woorden hoorde, dat hij zeer verbaasd en ontroerd werd, zodat hij te bed vallende uit droefheid in een krankheid is vervallen, omdat het hem niet was gegaan gelijk hij gedacht had.
9 En hij was daar vele dagen, omdat over hem de grote droefenis vernieuwd werd, en hij meende dat hij zou sterven.
10 Waarom hij al zijn vrienden riep, en zeide tot hen: De slaap houdt op van mijn ogen, en mijn hart vervalt vanwege de bekommernis.
11 En ik heb gezegd in mijn hart: Tot wat een verdrukking ben ik gekomen, en tot wat een grote vloed, waarin ik nu ben! Och, of ik goedertieren en bemind ware geweest in mijn heerschappij!
12 Maar nu gedenk ik aan het kwaad dat ik in Jeruzalem heb gedaan; en dat ik al de gouden en zilveren vaten, die daarin waren, genomen heb, en dat ik gezonden heb om de inwoners van Juda zonder oorzaak uit te roeien.
13 Ik beken dat om dezer dingen wil mij deze ellenden getroffen hebben; en ziet, ik verga van grote droefheid in een vreemd land.
14 En hij riep Filippus, een van zijn vrienden, en stelde hem over zijn ganse koninkrijk;
15 En hij gaf hem zijn koninklijke hoed, en zijn koninklijk kleed, en zijn ring, dat hij zou zijn zoon Antiochus halen, en hem opvoeden om koning te zijn.
16 En de koning Antiochus stierf aldaar, in het honderdnegenenveertigste jaar.
17 En Lysias, verstaande dat de koning gestorven was, stelde Antiochus, zijn zoon, om koning te zijn in zijn plaats, welke hij in zijn jeugd opgevoed heeft, en noemde zijn naam Eupator.
18 Toen nu degenen die op de burcht waren, de Israëlieten rondom het heiligdom besloten, en altijd zochten veel kwaad te doen, en een sterkte waren voor de heidenen;
19 Zo nam Judas zich voor deze te verdelgen, en verzamelde al het volk om hen te belegeren.
20 Die, tezamen vergaderd zijnde, belegerden hen in het honderdenvijftigste jaar, en bij maakte tegen hen stormgereedschap en andere instrumenten van geweld.
21 En enige van die besloten waren kwamen uit, en enige goddelozen uit Israël voegden zich bij hen, en zij reisden naar de koning en zeiden:
22 Hoe lang zult gij geen recht oefenen, en zult onze broeders niet wreken?

23 Wij hebben goed gevonden uw vader te dienen, en te wandelen in hetgeen door hem geboden werd, en na te komen zijn bevelen, waardoor de lieden van dit volk van ons vervreemd werden.
24 Ja ook al degenen van ons, die gevonden werden, die werden gedood, en onze erfgoederen werden geroofd;
25 En zij strekten hun handen uit niet alleen tegen ons, maar ook tegen al hun landpalen.
26 En ziet, zij hebben op deze dag hun leger geslagen tegen de burcht van Jeruzalem, om deze en het heiligdom in te nemen, en zij hebben Bethsura sterk gemaakt.
27 En indien gij hun niet haastig voorkomt, zo zullen zij nog meerdere dingen doen dan deze, en gij zult hen niet kunnen tegenhouden.
28 En de koning werd toornig toen hij dit hoorde, en vergaderde al zijn vrienden, de oversten van zijn krijgsvolk, en die over de ruiterij waren.
29 En van andere koningen en van de eilanden der zee kwam veel krijgsvolk tot hem, dat gehuurd was.
30 Zodat het getal van zijn krijgsvolk was honderdduizend voetknechten, en twintigduizend ruiters, en tweeëndertig olifanten, ten oorlog geleerd.
31 En zij kwamen door Idumeä, en legerden zich tegen Bethsura, hetwelk zij vele dagen bevochten, en maakten instrumenten van geweld, maar die van binnen vielen uit en verbrandden die met vuur, en vochten mannelijk.
32 En Judas brak op van de burcht en legerde zich in Bethzacharia tegenover het leger des konings.
33 En de koning stond op, des morgens vroeg, en verplaatste het leger; het in grote haast brengende tegen de weg van Bethzacharia, en het leger verdeeld zijnde om te vechten, zo bliezen zij de trompetten.
34 En zij toonden de olifanten het sap van wijndruiven, en van moerbeziën, om hen tot de strijd te moediger te maken.
35 En zij verdeelden de beesten onder de slagorden, en zij stelden bij elke olifant duizend mannen te voet, voorzien met pantsers van ijzeren maliën, en die koperen helmen op hun hoofden hadden, en vijfhonderd uitgelezen ruiters werden geordineerd bij elk beest.
36 Deze waren altijd daar, waar het beest was, en waar het ging, daar gingen zij mee, en weken van hetzelve niet.
37 En op deze olifanten waren houten en sterke torens, die een ieder beest bedekten, daarop gegord met instrumenten, en op elk waren tweeëndertig vechtende mannen en een Indiaan, die het beest regeerde.
38 En het overige krijgsvolk stelden de oversten aan de twee delen van het leger, ter weerszijden, bewegende deze, en in slagorden besluitende.
39 Zodat als de zon op de gouden schilden scheen, de bergen daarvan blonken, en lichtten gelijk lampen van vuur.
40 En een deel van des konings leger werd uitgebreid tot de hoge bergen en sommige naar de laagten, en trokken in verzekerdheid en goede orde.
41 En zij werden allen ontroerd, die het geluid van hun menigte, en het gedruis der wapenen hoorden, want het leger was zeer groot en sterk.
42 En Judas en zijn leger naderden om te slaan, en daar vielen van des konings leger zeshonderd mannen.
43 En Eleazar Auäran zag een van de beesten met koninklijke pantsers geharnast, en het was uitstekende boven al de beesten, en hij dacht dat de koning daarop was;
44 En hij begaf zich om zijn volk te behouden, en om zichzelf een eeuwige naam te verkrijgen.
45 En hij liep zeer stoutmoedig op hem toe, midden in de slagorden, en hij sloeg dood ter rechter hand en ter linkerhand, en zij verdeelden zich ter weerszijden van hem.

46 En hij ging onder de olifant, en hij zette zich onder deze, en doodde hem, en hij viel ter aarde op hem, zodat hij daar stierf.
47 En als zij zagen de sterkte des konings, en de aanval van het krijgsvolk, weken zij van hen af.
48 En die van des konings leger waren, trokken hen tegemoet naar Jeruzalem, en de koning sloeg zijn leger in Judea, en op de berg Sion.
49 En hij maakte vrede met degenen, die uit Bethsura waren; en zij trokken uit de stad, dewijl zij daar geen leeftocht meer hadden, om in de stad besloten te blijven, en het een sabbats jaar des lands was.
50 En de koning nam Bethsura in, en stelde daar een bezetting om ze te bewaren.
51 En hij sloeg zijn leger tegen het heiligdom vele dagen, en hij stelde daar stormgereedschap en instrumenten van geweld om vuur en stenen te werpen; en schorpioenen, om pijlen te werpen en te slingeren.
52 En zij maakten ook instrumenten van geweld tegen hun instrumenten, en vochten vele dagen.
53 En zij hadden geen eetwaren in hun vaten, omdat het het zevende jaar was, en die behouden en van de heidenen in Judea gevloden waren, hadden het overige, dat weggelegd was, gegeten.
54 En daar waren weinig mannen over in de heilige plaatsen, overmits de honger hen had overmocht, en zij waren verstrooid, een ieder in zijn plaats.
55 Maar als Lysias hoorde dat Filippus, die de koning Antiochus, toen hij nog leefde, gesteld had om zijn zoon Antiochus op te voeden, totdat hij koning zou zijn,
56 Weergekeerd was van Perzië en Medië, met de krijgsmachten des konings die met hem getrokken waren, en dat hij zocht het rijk aan zich te trekken met de zaken daarvan,
57 Zo hebben zij zich zeer gehaast en elkander aangespoord dat zij van de burcht zouden aftrekken, en zeggen tot de koning, en tot de oversten van het krijgsvolk, en tot de mannen: Wij nemen dagelijks af, en onze leeftocht is zeer weinig, en de plaats die wij belegeren is sterk, en wij moeten de zaken van het koninkrijk verzorgen.
58 Laat ons dan nu deze mannen de rechterhand geven, en laat ons vrede met hen maken, en met al hun volk.
59 En laat ons hun toelaten, dat zij mogen wandelen naar hun wetten, gelijk tevoren. Want om hunner wetten wil, die wij verbroken hebben, zijn zij toornig geworden, en hebben al deze dingen gedaan.
60 Deze rede behaagde de koning en de oversten, en hij zond tot hen om de vrede aan te bieden, en zij namen hem aan.
61 En de koning en de oversten zwoeren hun deze dingen, en zij trokken uit de sterkte;
62 En de koning ging op de berg Sion, en bezag de sterkte der plaats, en verbrak de eed, die hij gezworen had, en gebood dat men de muur rondom zou wegnemen.
63 En is haastig vertrokken, en keerde weder naar Antiochië, en hij vond daar Filippus, die over de stad regeerde, en hij krijgde tegen hem, en nam de stad in met geweld.

1. MAKKABEEËN 7.
1 In het honderdeenenvijftigste jaar kwam Demetrius, Seleucus' zoon, van Rome, en ging op met enige mannen, naar een stad aan de zee gelegen en regeerde daar als koning.
2 En het geschiedde, toen hij ging naar het koninklijke huis zijner vaderen, dat het krijgsvolk Antiochus en Lysias greep, om die tot hem te brengen.
3 En als hem deze zaak bekend werd, zeide hij: Toont mij hun aangezichten niet.
4 Het krijgsvolk doodde hen, en Demetrius ging zitten op de troon zijns koninkrijks.
5 En tot hem kwamen alle verbrekers der wet, en goddeloze mannen in Israël, en Alcimus was hun leidsman, en wilde het hogepriesterschap hebben.

6 En zij beschuldigden het volk bij de koning, zeggende: Judas en zijn broeders hebben al uw vrienden vernield, en hebben ons uit ons land verstrooid.
7 Zend dan nu een man, die gij vertrouwt, die daar heenreizende, beziet al de verderving, die hij aan ons gedaan heeft, en aan het land des konings, en dat hij hem, en allen, die hem geholpen hebben, straffe.
8 En de koning verkoos Bacchides, een vriend des konings, die regeerde aan gene zijde der rivier, en groot was in het koninkrijk, en de koning getrouw.
9 En hij zond dezen; en meteen de goddeloze Alcimus, en hij gaf hem het hogepriesterschap, en hij gebood hem wraak te doen over de kinderen Israëls.
10 En zij trokken uit en kwamen met een grote krijgsmacht in het land van Juda, en hij zond boden tot Judas en zijn broeders, vreedzame woorden sprekende met bedrog.
11 Maar zij luisterden naar hun woorden niet, want zij wisten dat zij met grote krijgsmacht gekomen waren.
12 En een vergadering van schriftgeleerden verzamelde zich bij Alcimus en Bacchides om enige billijke zaken te verzoeken.
13 En de Asideeën waren de eersten onder de kinderen van Israël, en zij verzochten hun vrede.
14 Want zij zeiden: Een man, die een priester is uit het zaad van Aäron, is gekomen met het krijgsvolk, en die zal ons geen ongelijk aandoen.
15 En hij sprak met hen vreedzame woorden, en zwoer hun zeggende: Wij zullen ulieden, en onze vrienden geen kwaad toebrengen.
16 En zij geloofden hem; doch zij namen uit hen zestig mannen, en hij doodde hen op een dag, naar de woorden die de Psalmist geschreven heeft:
17 Zij hebben het vlees uwer heiligen, en hun bloed vergoten rondom Jeruzalem; en zij hadden niemand die hen begroef.
18 En een vreze voor hen, en een beving viel op het ganse volk, zodat zij zeiden: Daar is geen waarheid, noch recht onder hen, want zij hebben het verbond en de eed, die zij gezworen hadden, verbroken.
19 En Bacchides trok op van Jeruzalem, en legerde zich te Bezeth, en zond heen, en greep velen van de mannen die tot hem overgelopen waren, en enigen van het volk, en hij doodde hen, en wierp hen in een grote put.
20 En hij stelde Alcimus over het land, en hij liet bij hem krijgsvolk, dat hem zou helpen; en Bacchides trok heen naar de koning.
21 En Alcimus streed om het hogepriesterschap.
22 En tot hem werden vergaderd allen die hun volk ontroerden, en zij bemachtigden het land van Juda, en brachten een grote nederlaag te Jeruzalem.
23 En Judas, als hij zag al de boosheid, die Alcimus en die met hem waren onder de kinderen Israëls deden meer dan de heidenen,
24 Trok uit in al de landpalen van Judea rondom, en deed wraak over al de mannen, die overgelopen waren, en zij werden tegengehouden, dat zij in het land niet mochten komen.
25 En als Alcimus zag, dat Judas en die met hem waren de sterkste waren, en verstond dat hij ze niet zou kunnen tegenstaan, zo keerde hij weder tot de koning, en beschuldigde hen van boze stukken.
26 En de koning zond Nicanor, een van zijn vermaardste oversten, die Israël haatte en vijandig was, en beval hem dat hij het volk zou uitroeien.
27 En Nicanor kwam te Jeruzalem met een grote macht, en hij zond aan Judas en zijn broeders, met bedrog sprekende, vreedzame woorden;
28 Zeggende: Laat geen strijd zijn tussen mij en ulieden. Ik zal komen met weinig mannen, opdat ik uw aangezichten mag zien met vrede.

29 En hij kwam tot Judas; en zij groetten elkander vreedzaam. En de vijanden waren gereed om Judas met geweld weg te nemen.
30 En deze zaak werd Judas bekend, dat hij met bedrog tot hem gekomen was, en hij werd door hem verschrikt, en hij wilde zijn aangezicht niet meer aanschouwen.
31 En Nicanor, wetende dat zijn raad ontdekt was, is hem tegemoet getrokken te Cafarsarama.
32 En daar vielen aan de zijde van Nicanor omtrent vijfhonderd mannen, en zij vloden in de stad Davids.
33 En na deze zaak ging Nicanor op naar de berg Sion, en daar gingen enigen van de priesters uit het heiligdom, en enigen van de ouderlingen des volks, om hem vreedzaam te begroeten, en om hem te tonen het brandoffer, dat voor de koning opgeofferd werd.
34 Maar hij bespotte hen en belachte hen, en ontreinigde hen, en sprak hoogmoedig.
35 En hij zwoer met gramschap, zeggende: Indien Judas en zijn leger nu niet wordt overgeleverd in mijn handen, zo zal het geschieden, indien ik met vrede wederkere, dat ik dit huis zal verbranden. En hij ging heen met grote gramschap.
36 En de priesters gingen in de tempel, en stonden voor het altaar en de tempel, en weenden en zeiden:
37 Heere, gij hebt dit huis uitverkoren, dat uw naam daarin zou aangeroepen worden, en dat het uw volk zou zijn een huis des gebeds en der smeking;
38 Doe toch wraak over deze mens, en over zijn leger, en laat hen door het zwaard vallen. Gedenk aan hun lasteringen, en geef hun geen verblijf te hebben.
39 En Nicanor trok uit Jeruzalem en legerde zich te Bethoron, en aldaar ontmoette hem het krijgsvolk van Syrië.
40 En Judas legerde zich in Adasa met drieduizend man, en Judas bad God, en zeide:
41 Eertijds als degenen die door de koning Sanherib gezonden waren, lasterlijk spraken, zo is uw engel uitgegaan, en sloeg onder hen honderdvijfentachtigduizend.
42 Vermorzel dan alzo dit leger heden voor ons, opdat de overgeblevenen mogen leren, dat zij tegen uw heiligdom kwalijk hebben gesproken, en oordeel hem naar zijn boosheid.
43 En de legers kwamen met elkander te strijden, op de dertiende dag der maand Adar, en het leger van Nicanor werd vermorzeld, en hij zelf was de eerste, die in deze strijd viel.
44 Als nu zijn leger zag dat Nicanor dood was, zo wierpen zij hun wapenen weg en vloden.
45 En zij vervolgden hen een dagreis van Adasa af, totdat zij kwamen te Gazara, en zij bliezen achter hen de alarmtrompetten.
46 En uit alle vlekken van Judea kwamen de inwoners, en bezetten hen, en zij keerden zich, dezen tot genen, en zij vielen allen door het zwaard, en daar werd van hen niet één overgelaten.
47 En zij kregen de buit en de roof, en het hoofd van Nicanor, en zijn rechterhand, die hij hovaardig had uitgestrekt, afgehouwen hebbende, brachten zij mee en hingen ze op bij Jeruzalem.
48 En het volk was zeer verheugd, en zij vierden die dag als een dag van grote verheuging.
49 En zij bepaalden dat die dag alle jaren zo zou gehouden worden, de dertiende van de maand Adar.
50 En het land van Juda was enige dagen in rust.

1. MAKKABEEËN 8.
1 En Judas hoorde de naam der Romeinen, dat zij machtig waren in sterkte, en dat zij licht toestonden al hetgeen hun voorgesteld werd, en dat zij vriendschap maakten met al degenen, die tot hen kwamen, en dat zij machtig waren in sterkte.
2 Want hem werden verhaald hun oorlogen, en mannelijke daden, die zij gedaan hadden tegen de Galaten, en dat zij hen overwonnen hadden, en hen onder schatting hadden gebracht.

3 En wat zij gedaan hadden in het land van Spanje, om te bemachtigen de metaalmijnen van zilver en van goud, dat daar is, en dat zij alle plaatsen hadden bemachtigd door hun goede raad en lankmoedigheid, hoewel de plaatsen zeer ver van hen gelegen waren.
4 En de koningen, die van het uiterste der aarde tegen hen gekomen waren, totdat zij hen vermorzeld hadden, en hen met een grote nederlaag geslagen, en dat de overgeblevenen hun jaarlijks schatting gaven;
5 En dat zij Filippus, en Perseus, koningen van Macedonië, die tegen hen opgestaan waren in de strijd, vermorzeld en hen overwonnen hadden;
6 En onder dezen Antiochus de Grote, koning van Azië, die tegen hen ten strijde was getrokken, hebbende honderdentwintig olifanten, en ruiterij, en wagens, en zeer veel krijgsvolk, en dat die ook door hen was vermorzeld.
7 En dat zij hem levend gekregen hadden, en hem, en die na hem koningen zouden zijn, hadden opgelegd hun een grote schatting te geven, en gijzelaars te stellen, en een scheiding te maken;
8 En te geven het land van Indië, en Medië, en Lydië, en andere van hun schoonste landen, en dat zij, die van hem ontvangen hebbende, de koning Eumenes gegeven hadden.
9 En als die van Griekenland in hun raad besloten hadden, te komen en hen te vernielen, en deze zaak door de Romeinen was verstaan,
10 Dat zij een krijgsoverste tegen hen hadden gezonden, en hen zo hadden bestreden, dat vele gekwetsten van hen waren gevallen, en velen gevangen genomen, met hun vrouwen en hun kinderen, en hen geplunderd hebbende, hun land hebben bemachtigd, en hun sterkten verbroken, en hen uitgeplunderd hebbende, tot slavernij hadden gebracht, tot op deze dag toe;
11 En dat zij de overige koninkrijken en eilanden, die hen enigszins tegenstonden, verwoest en tot slavernij gebracht hadden;
12 Maar dat zij met hun vrienden, en die met hen tevreden waren, vriendschap hielden, en dat zij zo alle koninkrijken, die nabij, en die verre waren, bemachtigd hadden, en dat allen, die hun naam hoorden, voor hen vreesden;
13 En dat allen, die zij wilden helpen en laten regeren, dat die regeerden; en dat zij degenen, die zij wilden, afzetten, en dat zij zeer verheven waren;
14 En dat in deze allen niemand van hen een koninklijke hoed opzette, noch een purperen kleed aantrok, om zich daarin treffelijk te vertonen;
15 Maar dat zij zichzelf een Raad hadden gemaakt, en dat dagelijks driehonderdentwintig Raadslieden des volks raad hielden, om het wel te regeren;
16 En dat zij een man vertrouwden om over hen te regeren voor een jaar, en te heersen over al hun land; en dat zij allen deze ene gehoorzaam waren, en dat onder hen geen afgunstigheid noch jaloezie was.
17 En Judas verkoos Eupolemus, de zoon van Johannes de zoon van Accos, en Jason, de zoon van Eleazar, en hij zond hen naar Rome, om met hem vriendschap en gemeenschap van wapenen te maken.
18 En om van hen het juk weg te nemen, overmits zij zagen dat het rijk der Grieken Israël tot een dienstbaarheid in slavernij bracht.
19 En zij reisden naar Rome, en de weg was zeer lang, en gingen in de raad, en antwoordden en zeiden:
20 Judas Makkabeüs en zijn broeders en de menigte der Joden hebben ons tot u gezonden, opdat wij met ulieden gemeenschap van wapenen zouden maken, en vrede, en dat wij opgeschreven mogen worden onder uw medestrijders en vrienden.
21 En deze rede was aangenaam voor hen.
22 En dit was het afschrift van de brief, welke zij schreven in koperen tafels, en naar Jeruzalem zonden, om hen daar te zijn een gedenkteken des vredes en der gemeenschap van wapenen:

23 Dat het de Romeinen en het volk der Joden moet welgaan, te water en te land, in eeuwigheid. En het zwaard en de vijand moet ver van hen zijn.
24 Doch indien enige oorlog zou mogen ontstaan eerst tegen Rome, of tegen enige, die gemeenschap der wapenen met hen hebben, in hun gebied,
25 Zo zal het volk der Joden met volle genegenheid des harten de Romeinen in de oorlog bijstaan, zoals de gelegenheid des tijds hun zal voorschrijven.
26 En zij zullen degenen, die met hen oorlogen, geen proviand, noch wapenen, noch geld, noch schepen geven noch bestellen; zo heeft de Romeinen goedgedacht, en zij zullen deze hun artikelen onderhouden, zonder daarvoor iets te ontvangen.
27 En volgens deze, zo het volk der Joden eerst oorlog zou mogen overkomen, zo zullen de Romeinen hen in de oorlog bijstaan van harte, zoals hun de tijd zal voorschrijven.
28 En die met hen strijden zal niets gegeven worden, noch proviand, noch wapenen, noch geld, noch schepen; zo heeft het de stad Rome goed gedacht, en zij zullen deze artikelen onderhouden, en dat zonder bedrog.
29 Volgens deze woorden maakten de Romeinen met het volk der Joden een verbond.
30 En indien na deze woorden deze of gene iets zullen willen daarbij doen of afdoen, zo zullen zij dat doen mogen naar hun eigen goedvinden; en al wat zij daarbij zullen doen of daar afdoen, dat zal bondig wezen.
31 Voorts aangaande het kwaad, hetwelk de koning Demetrius tegen hen doet, hebben wij aan hem geschreven, zeggende: Waarom hebt gij uw juk verzwaard op onze vrienden en bondgenoten de Joden?
32 Indien zij dan ons weder zullen verzoeken tot hulp tegen u, zo zullen wij hun recht doen, en tegen u oorlog aannemen te water en te land.

1. MAKKABEEËN 9.
1 Als Demetrius hoorde hoe Nicanor en zijn krijgsvolk de oorlog gevoerd hadden, zo voer hij voort Bacchides en Alcimus ten tweeden male te zenden naar het land Juda, en met de rechtervleugel van zijn krijgsvolk.
2 En zij trokken de weg, die naar Galgala leidt, en legerden zich te Masaloth, hetwelk in Arbele ligt, en zij namen het in, en vernielen vele zielen van mensen.
3 En in de eerste maand van het honderdtweeënvijftigste jaar sloegen zij hun leger bij Jeruzalem op.
4 En zij braken op en trokken naar Berea, met twintigduizend man te voet, en tweeduizend ruiters.
5 En Judas was gelegerd te Eleasa, en drieduizend uitgelezen mannen met hem.
6 En zij zagen de menigte des krijgsvolks, dat zij velen waren, en zij vreesden zeer en velen liepen weg uit het leger, zodat er uit hen maar achthonderd man overbleven.
7 Judas dan, ziende dat zijn leger verlopen was, en dat de oorlog hem drong, werd in zijn hart benauwd, omdat hij geen tijd had om hen weder bijeen te vergaderen, en hij werd zeer verslagen;
8 En zeide tot de overgeblevenen: Laat ons opstaan, en optrekken tegen onze vijanden, of wij hen mochten slaan.
9 Doch zij hielden hem daarvan af, zeggende: Wij zullen dat niet kunnen doen, laat ons liever onze zielen behouden, keert nu weder, want onze broeders zijn weggelopen, en zouden wij tegen hen strijden, wij die zo weinig zijn?
10 En Judas zeide: Dat zij verre van mij, dat ik zulk een zaak zou doen, dat ik voor hen zou vlieden; zo onze tijd nabij gekomen is, laat ons dan mannelijk sterven om onzer broederen wil, en laat ons niet achterlaten enige beschuldiging tegen onze eer.

11 Ondertussen brak het krijgsvolk van Bacchides op uit hun leger, en stond tegen hen, en de ruiterij was verdeeld in twee delen, en die met slingers en met bogen vochten hadden de voortocht voor het krijgsvolk, en al de machtigen waren gesteld om eerst te strijden.
12 En Bacchides was bij de rechtervleugel des krijgsvolks, en de slagorden, bestaande uit die twee delen, naderden, en zij bliezen de trompetten.
13 En die met Judas waren bliezen ook zelf de trompetten, zodat de aarde van het geluid des legers beefde, en zij vochten tegen elkander van des morgens vroeg tot de avond toe.
14 En Judas zag dat Bacchides, en het sterkste van het leger aan de rechterhand waren, en al degenen, die kloek van harte waren, voegden zich bij hem.
15 En de rechtervleugel werd geslagen door dezen, en hij vervolgde hen tot de berg van Azote toe.
16 En die in de linkervleugel waren, ziende dat de rechtervleugel vermorzeld was, hebben zich omgekeerd, en Judas met de zijnen van achteren op de hielen gevolgd.
17 En de strijd werd geweldig, en daar vielen vele gekwetsten aan de ene en de andere zijde.
18 En Judas viel ook, en de overigen namen de vlucht.
19 En Jonathan en Simon namen Judas, hun broeder, op en begroeven hem in het graf zijner vaderen te Modin.
20 En geheel Israël beweende hem en bedreef grote rouw over hem vele dagen, en zeiden:
21 Hoe is de machtige gevallen, die Israël verloste?
22 En hetgeen nog overig is te zeggen van Judas en van zijn oorlogen en mannelijke daden, die hij gedaan heeft, en de voortreffelijkheid daarvan, is niet beschreven, want zij waren zeer vele.
23 En het geschiedde na de dood van Judas, dat alle verbrekers der wet in de landpalen van Israël tevoorschijn kwamen, en dat allen die ongerechtigheid werkten, opstonden.
24 In die dagen werd daar een zeer grote hongersnood, en het land viel af met hen.
25 En Bacchides verkoor goddeloze mannen en stelde hen tot Heeren des lands.
26 En zij zochten de vrienden van Judas, en spoorden hen op, en brachten hen tot Bacchides, die hen strafte en bespotte.
27 Daar was in Israël een zo grote verdrukking, als er geen was geweest van de dag af, dat er geen profeet was onder gezien.
28 Waarom al de vrienden van Judas bijeenvergaderden, en zeiden tot Jonathan:
29 Van dat uw broeder Judas gestorven is, is geen man geweest hem gelijk, om uit te trekken tegen de vijanden, en tegen Bacchides, en tegen degenen, die vijanden zijn van ons volk.
30 Nu dan wij hebben u heden uitverkoren om onze overste te zijn in zijn plaats, en veldoverste, om onze oorlog te voeren.
31 En Jonathan nam, in die gelegenheid des tijds, het ambt van overste aan, en hij stond op in de plaats van zijn broeder.
32 En Bacchides dat vernemende, zocht hem te doden.
33 En Jonathan en zijn broeder Simon, en allen die met hem waren, dat vernemende, vloden in de woestijn Thekoa, en legerden zich bij het water van het meer Asfar.
34 Bacchides dit vernemende, kwam op de dag des sabbats, met al zijn krijgsvolk over de Jordaan.
35 En Jonathan zond zijn broeder, die overste was over de schare, om aan de Nabatheeën, zijn vrienden, te verzoeken, dat zij hun bagage, die veel was, bij hen mochten zetten.
36 En de kinderen van Ambri deden een uitval uit Medeba, en kregen Johannes, en al wat hij had, en dat hebbende, zijn zij weer vertrokken.
37 En na deze zaken werd aan Jonathan en zijn broeder Simon geboodschapt, dat de kinderen van Ambri een grote bruiloft hielden, en dat zij met grote staat de bruid, die een dochter was van een van de grote Heeren van Kanaän, geleidden van Nabadath.

38 Waarom zij, gedenkende aan hun broeder Johannes, optrokken en zich verborgen in een hol van de berg.
39 En hun ogen opslaande, zagen zij, en ziet daar kwam een gedruis, en grote toebereiding, en de bruidegom en zijn vrienden en broeders gingen uit hun tegemoet, met vele trommelen, muziek en wapenen.
40 En zij rezen op uit hun lage tegen hen, en doodden hen, en vele gekwetsten vielen, en de overgeblevenen vloden naar de berg; en zij kregen al hun buit.
41 En zo werd de bruiloft veranderd in treuren, en het geluid hunner muziek in klagen.
42 En zij deden alzo wraak over het bloed van hun broeder, en keerden weder aan de kant van de Jordaan.
43 Hetwelk Bacchides horende. kwam op de dag van de sabbat tot de oever van de Jordaan, met veel krijgsvolk.
44 En Jonathan zeide tot degenen die met hem waren: Laat ons nu opstaan, en vechten voor onze zielen, want het is heden niet gelijk gisteren en eergisteren.
45 Want ziet, wij hebben de oorlog voor ons en achter ons, en het water van de Jordaan is aan de ene en aan de andere zijde, alsook het moeras en kreupelbos, en daar is geen plaats om te ontwijken.
46 Roept dan nu tot God in de hemel, dat gij uit de handen der vijanden moogt behouden worden.
47 En de strijd ving aan, en Jonathan strekte zijn hand uit om Bacchides te slaan, en hij ontweek hem naar achteren.
48 En Jonathan, en die met hem waren, sprongen in de Jordaan, en zwemmen over, en zij gingen niet over de Jordaan tegen hen.
49 En aan de zijde van Bacchides vielen die dag omtrent duizend man, en hij keerde weder naar Jeruzalem.
50 En hij bouwde sterke steden in Judea, en de sterkte in Jericho, en Bethel, en Thamnasa Faratoni, en Tefo, met hoge muren, poorten, en grendels.
51 En zij stelden daarin bezetting, om Israël vijandelijk te bestrijden.
52 En hij maakte de stad van Bethsura sterk, en Gazara, en Acram, en hij stelde daarin krijgslieden en voorraad van spijs.
53 En hij nam de zonen van de overste des lands tot gijzelaars, en hij zette hen in de burcht te Jeruzalem om te bewaren.
54 En in het honderdendrieënvijftigste jaar, in de tweede maand, gebood Alcimus dat de muur van de binnenste voorhof des heiligdoms zou afgebroken worden, en hij verbrak de werken der profeten, en hij begon het te verbreken.
55 En in dezelfde tijd werd Alcimus met beroering geslagen en zijn werken werden verhinderd, en zijn mond werd toegesloten, en hij werd geheel lam, en hij kon niet een enig woord meer spreken, noch over zijn huis enige bevelen geven.
56 En Alcimus stierf in dezelfde tijd met grote pijn.
57 En als Bacchides zag dat Alcimus gestorven was, keerde hij weder tot de koning, en het land Juda was in rust twee jaren.
58 En al de verbrekers der wet hielden raad, en zeiden: Ziet, Jonathan en die met hem zijn wonen in rust, zijnde zeker, laat ons dan nu Bacchides wederhalen, en hij zal hen allen tezamen in één nacht grijpen.
59 En zij reisden heen en beraadslaagden met hem.
60 En hij brak op en kwam met een grote krijgsmacht, en hij zond heimelijk brieven aan al zijn medekrijgers in Judea, dat zij Jonathan en die met hem waren zouden grijpen, doch zij konden niet, overmits dat hun raad aan deze bekend werd.
61 En zij grepen van de mannen des lands, die bewerkers waren van deze boosheid, vijftig mannen en zij doodden hen.

62 En Jonathan, en Simon, en die met hen waren, vertrokken naar Bethbasi, in de woestijn gelegen, en hij bouwde op hetgeen daar afgebroken was, en maakte de stad sterk.
63 Als Bacchides dat vernam, zo vergaderde hij al zijn menigte, en ontbood ook die in Judea waren.
64 En hij kwam en legerde zich tegen Bethbasi, en hij bestreed het vele dagen, en maakte instrumenten van geweld.
65 En Jonathan liet zijn broeder Simon in de stad, en hij trok uit in het land, en kwam weder met een groot getal.
66 Hij sloeg Odomer en zijn broeders, en de zonen van Fasiron in hun tenten; en als hij begon te slaan, en met zijn krijgsvolk op te trekken,
67 Zo is Simon, en die met hem waren, uitgevallen uit de stad, en verbrandde de instrumenten van geweld.
68 En zij vochten tegen Bacchides, en hij werd door hen geslagen, en zij drukten hem gans zeer, zodat zijn raad en uittocht ijdel was.
69 En zij werden toornig in hun gemoed over deze goddeloze mannen, die hem geraden hadden, dat hij in het land zou komen, en zij doodden er velen uit hen; en hij nam ook een raad om uit hun land te trekken.
70 En Jonathan dit verstaande, zond tot hem gezanten, om met hem vrede te maken, en dat de gevangenen hun mochten vrij gegeven worden.
71 En Bacchides nam de vrede aan, en deed naar zijn woorden, en hij zwoer hem, dat hij hem niet zou zoeken enig kwaad te doen al de dagen van zijn leven.
72 En hij gaf hem de gevangenen over, die hij tevoren in het land van Juda gevangen had genomen; en wedergekeerd zijnde trok hij naar zijn land, en hij heeft nooit weder ondernomen in hun landpalen te komen.
73 En zo rustte het zwaard in Israël; en Jonathan ging wonen in Michmas; en Jonathan begon het volk te richten, en maakte dat de goddelozen in Israël niet verschenen.

1. MAKKABEEËN 10.

1 En in het honderdenzestigste jaar trok Alexander de zoon van Antiochus, toegenaamd Epifanes, op en nam in Ptolomaïs, en zij ontvingen hem, en hij regeerde daar als koning.
2 En de koning Demetrius dat horende, vergaderde een grote krijgsmacht, en trok hem tegen om te strijden.
3 En Demetrius zond Jonathan brieven met vreedzame woorden, om hem grotelijks te verheffen.
4 Want hij zeide: Laat ons hem voorkomen om met hem vrede te maken, eer hij vrede make met Alexander tegen ons;
5 Want hij zal gedachtig zijn al het kwaad, dat wij tegen hem gedaan hebben, en tegen zijn broeders, en tegen zijn volk.
6 En hij gaf hem macht om krijgsvolk te vergaderen, en de wapenen gereed te maken; en dat hij zijn medegenoot in de wapenen zou zijn; en de gijzelaars, die op de burcht waren, gebood hij hem over te geven.
7 En Jonathan kwam te Jeruzalem, en hij las deze brieven voor de oren van al het volk, en van degenen, die op de burcht waren.
8 En zij vreesden met grote vreze, als zij hoorden dat de koning hem macht gegeven had om krijgsvolk te verzamelen.
9 En die op de burcht waren gaven de gijzelaars over aan Jonathan, en hij gaf ze weder aan hun ouders.
10 En Jonathan woonde te Jeruzalem, en hij begon de stad op te bouwen, en te vernieuwen.

11 En hij gebood de werklieden, dat zij de muren zouden opbouwen en de berg Sion rondom met vierkante stenen, tot een sterkte, en zij deden alzo.
12 En de vreemdelingen, die in de sterkte waren, die Bacchides had gebouwd, vloden;
13 En een ieder verliet zijn plaats, en trok naar zijn land.
14 Alleen in Bethsura zijn enigen overgebleven van degenen, die de wet en de geboden verlaten hadden, want dit was hun toevlucht.
15 En Alexander, de koning, horende de beloften, die Demetrius aan Jonathan gezonden had, als zij hem hadden verhaald de oorlogen en mannelijke daden, die hij gedaan had en zijn broeders, en de arbeid, die zij uitgestaan hadden.
16 Zo zeide hij: Zouden wij ook een zodanige man vinden? Laat ons dan nu hem tot een vriend maken, en tot onze bondgenoot.
17 En hij schreef aan hem brieven en zond die aan hem, van deze inhoud:
18 De koning Alexander wenst zijn broeder Jonathan voorspoed.
19 Wij hebben van u gehoord, dat gij een machtig man zijt in sterkte, en dat gij bekwaam zijt om onze vriend te zijn.
20 En nu wij stellen u op deze dag tot hogepriester van uw volk, en om een vriend van de koning genoemd te worden, en hij zond hem een purperen kleed, en een gouden kroon, zeggende: Dat gij het met ons houdt, en dat gij met ons vriendschap onderhoudt.
21 En Jonathan trok de heilige rok aan in de zevende maand van het honderdenzestigste jaar, op het feest der Loofhutten, en hij vergaderde krijgsvolk, en maakte vele wapenen gereed.
22 Demetrius hoorde deze dingen, en werd bedroefd, en zeide:
23 Waarom hebben wij dit gedaan, dat Alexander ons voorgekomen is om vriendschap te maken met de Joden, om zich daarmee te sterken?
24 Ik zal ook aan hen schrijven woorden van vermaning, en van hoogheid, en van geschenken, opdat zij tot mijn hulp mogen zijn.
25 En hij schreef hun met deze woorden: De koning Demetrius wenst het volk der Joden voorspoed.
26 Dat gij de verbonden met ons hebt gehouden, en gebleven zijt in onze vriendschap, en u tot onze vijanden niet hebt begeven, hebben wij gehoord, en zijn daarover verblijd geweest.
27 En nu blijft nog daarin, dat gij ons trouwe houdt, en wij zullen u alles goeds vergelden voor hetgeen gij ons doet.
28 Wij zullen u vele lasten kwijtschelden, en u geschenken geven.
29 En nu stel ik u vrij, en ik ontsla, u ten gevalle, al de Joden, van de tollen, en van de impost van het zout, en van de kroongelden, en van het derde deel van het gezaaide.
30 En van de helft der boomvruchten, die ik behoor te ontvangen, ontsla ik u van deze dag af en voortaan, opdat gij die ontvangt van het land Juda, en van die streken, die daarbij gevoegd zijn van het land Samarië en van Galilea, en dat van deze huidige dag af ten eeuwigen tijde.
31 En Jeruzalem zij heilig, en vrij met haar landpalen, en tienden, en tollen.
32 Ik geef ook de macht van de burcht te Jeruzalem over, en geef die aan de hogepriester, dat hij daarin mag stellen zodanige mannen, als hijzelf zal verkiezen, om die te bewaren.
33 En alle ziel der Joden, die uit het land Juda gevangen zijn in mijn ganse koninkrijk, laat ik vrij om niet, en allen zullen de schattingen kwijtgescholden worden, ook van hun beesten.
34 En alle feestdagen, en sabbatten en nieuwe maanden, en andere vastgestelde dagen, en drie dagen voor het feest, en drie dagen na het feest, al deze dagen zullen al de Joden, die in mijn rijk zijn, dagen van tolvrijheid en kwijtschelding wezen.
35 Niemand zal macht hebben iets tegen hen te doen, of iemand van hen moeite aan te doen, over enigerlei zaak.
36 En uit de Joden zullen tot de krijgslieden des konings aangeschreven worden tot dertigduizend man; en men zal hun gaven geven, gelijk betaamt de krijgslieden des konings. En uit hen zullen gesteld worden enigen in de grote sterkten des konings;

37 En uit dezen zullen ook gesteld worden over de zaak des koninkrijks, waar trouw in gelegen is; en die over dezelve zijn en hun oversten zullen uit dezelve gesteld worden, en zij zullen wandelen naar hun wetten, gelijk ook de koning bepaald heeft in het land Juda.
38 En aangaande de drie streken, die van het land van Samarië aan Judea gevoegd zijn, zullen aan Judea gevoegd blijven, dat zij gerekend worden onder één te zijn, om geens anderen macht onderworpen te zijn, dan van de hogepriester.
39 De stad Ptolomaïs, en het land daartoe behorende, schenk ik aan het heiligdom te Jeruzalem, tot de onkosten, die aan het heiligdom moeten gedaan worden.
40 En ik geef ook jaarlijks vijftienduizend sikkelen zilver van de rekeningen des konings uit de plaatsen die hem toebehoren.
41 En al dat nog overschiet, dat zij nog niet hebben gegeven van de behoeften, gelijk in de eerste jaren, dat zullen zij van nu aan geven tot de werken des tempels.
42 En boven deze, de vijfduizend sikkelen zilver, die zij ontvingen uit de inkomsten, gelijk in de eerste jaren van de jaarlijkse rekeningen des heiligdoms, die worden ook kwijtgescholden, omdat ze de priesters toebehoren, die de dienst doen.
43 En allen, die in de tempel te Jeruzalem zullen vluchten, en die in al de landpalen daarvan het recht des konings, of enige andere zaken, schuldig zijn, zullen losgelaten worden; en al wat zij in mijn koninkrijk hebben.
44 En tot het opbouwen en vernieuwen van de werken des heiligdoms zullen de kosten gegeven worden uit de rekening van de koning.
45 Ook om de muren van Jeruzalem op te bouwen, en rondom sterk te maken, zullen de kosten gegeven worden uit de rekening des konings; en ook tot het opbouwen van de muren, die in Judea zijn.
46 Als nu Jonathan en het volk deze woorden hoorden, geloofden zij ze niet, en namen ze niet aan, omdat zij gedachten aan dat grote kwaad, dat hij in Israël gedaan had, en dat hij hen zeer verdrukt had.
47 Maar het dacht hun goed dat zij het houden zouden met Alexander, omdat hij hun de eerste aanleider tot woorden van vrede was geweest; en zij hielden het met hem al die tijd.
48 En de koning Alexander vergaderde een grote krijgsmacht, en legerde zich tegen Demetrius.
49 En deze twee koningen begonnen te strijden, en het leger van Demetrius nam de vlucht, en Alexander vervolgde het, en kreeg de overhand over hen.
50 En als hij zeer sterk aanhield in de slag, tot de ondergang der zon toe, zo viel Demetrius op die dag.
51 En Alexander zond aan Ptolomeüs de koning van Egypte, gezanten, die volgens deze woorden zeiden:
52 Dewijl ik wedergekeerd ben in het land van mijn koninkrijk, en gezeten ben op de troon mijner vaderen, en het gebied bemachtigd heb, en Demetrius verslagen hebbende, onze landen weder heb veroverd;
53 En tegen hem heb gestreden, en hij en zijn leger door ons verslagen is, en wij gezeten zijn op de troon van zijn koninkrijk;
54 Laat ons dan nu met elkander vriendschap maken, en geef gij nu uw dochter mij ten huwelijk, en ik zal uw schoonzoon zijn, en ik zal u en haar geschenken geven, die uwer waardig zijn.
55 En de koning Ptolomeüs antwoordde, en zeide: Gelukkig is de dag, waarop gij zijt wedergekeerd in het land uwer vaderen, en gezeten zijt op de troon van hun koninkrijk.
56 En nu ik zal u doen hetgeen gij geschreven hebt; doch kom mij tegemoet tot Ptolomaïs, opdat wij elkander mogen zien, en ik zal u tot mijn schoonzoon nemen, gelijk gij gezegd hebt.
57 En Ptolomeüs trok uit Egypte, hij en zijn dochter Cleopatra; en zij kwamen te Ptolomaïs in het honderdentweeënzestigste jaar.

58 En de koning Alexander ontmoette hem, en hij gaf hem Cleopatra, zijn dochter, en hield haar bruiloft in Ptolomaïs, gelijk de koningen, in grote heerlijkheid.
59 En de koning Alexander schreef aan Jonathan, dat hij hem zou ontmoeten.
60 En hij reisde met grote heerlijkheid naar Ptolomaïs, en ontmoette beide de koningen, en gaf hun en hun vrienden, zilver en goud, en vele gaven, en hij vond genade bij hen.
61 En daar vergaderden tegen hem enige boosaardige mannen uit Israël, verbrekers der wet, om hem te beschuldigen. Doch de koning lette op hen niet.
62 Maar de koning gebood dat men Jonathan zijn klederen zou uittrekken, en hem een purperen kleed zou aandoen, hetwelk zij deden; en de koning zette hem bij zich;
63 En zeide tot zijn oversten: Gaat uit met hem in het midden van de stad, en laat hem uitroepen, dat niemand hem van enige zaak beschuldige, en dat niemand hem moeite aandoe over enige zaak.
64 En het geschiedde, als zijn beschuldigers zijn heerlijkheid zagen, gelijk uitgeroepen was, en dat hem een purperen kleed was aangedaan, zo vloden zij allen.
65 En de koning verheerlijkte hem, en schreef hem onder zijn voornaamste vrienden, en hij stelde hem tot een overste van het krijgsvolk, en tot een metgezel in de regering.
66 En Jonathan keerde weder naar Jeruzalem met vrede, en met vreugde.
67 En in het honderdenvijfenzestigste jaar kwam Demetrius, de zoon van Demetrius, van het eiland Creta, in het land zijner vaderen.
68 En Alexander, dat horende, werd zeer bedroefd, en keerde weder naar Antiochië.
69 En Demetrius stelde Apollonius, die over Celo-Syrië was gezet, en vergaderde een grote krijgsmacht, en legerde zich in Jamnia, en zond tot Jonathan, de hogepriester, zeggende:
70 Zult gij alleen u verheffen tegen ons, en ben ik om uwentwil tot een spot en smaadheid geworden; waarom maakt gij de meester tegen ons in de bergen?
71 Nu dan, indien gij u vertrouwt op uw krijgsmacht, kom af tot ons in het vlakke veld, en laat ons daar met elkander strijden, want bij mij is de macht der steden.
72 Vraag daarnaar, en leer wie ik ben, en wie de anderen zijn die ons helpen; en zij zullen u zeggen, dat uw voeten voor ons niet zullen kunnen vaststaan; daar uw vaderen tweemaal op de vlucht zijn geslagen in hun eigen land.
73 En nu, gij zult niet kunnen bestaan tegen de ruiterij, en een zo grote krijgsmacht, in dit vlakke veld, waar geen steen, noch rots, noch plaats is om te vlieden.
74 Als nu Jonathan deze woorden van Apollonius hoorde, zo werd hij ontroerd in zijn gemoed; en hij verkoor tienduizend mannen, en trok uit Jeruzalem, en Simon, zijn broeder, ontmoette hem, om hem te helpen.
75 En hij legerde zich tegen Joppe, en zij sloten hem uit de stad, omdat de bezetting van Apollonius binnen Joppe was, en zij bestormden haar.
76 En die van de stad, vrezende, deden open en Jonathan vermeesterde Joppe.
77 Apollonius, dit horende, kwam met een leger van drieduizend ruiters en veel krijgsvolk;
78 En hij trok naar Azote, alsof hij daar door wilde reizen, en meteen trok bij naar het vlakke veld, omdat hij een grote menigte had van ruiterij, en op haar vertrouwde.
79 En Jonathan vervolgde hem van achteren naar Azote, en de legers raakten met elkaar ten strijde achter hem.
80 En Apollonius liet achter hen in het verborgene duizend ruiters.
81 En Jonathan vernam dat achter hem een lage gelegd was, en zij omsingelden zijn leger, en zij schoten hun pijlen op het volk van des morgens vroeg tot de avond, en het volk stond stil gelijk Jonathan gelast had; en hun paarden waren vermoeid.
82 En Simon, zijn krijgsvolk voortgebracht hebbende, viel aan op de slagorden, want de ruiterij was afgemat, en zij werden door hem geslagen en zij vloden;
83 En de ruiterij werd verstrooid in het vlakke veld, en vloden naar Azote, en begaven zich in Beth-Dagon, hetwelk was de tempel van hun afgod, om daar behouden te zijn.

84 En Jonathan verbrandde Azote en al de steden rondom haar, en nam al haar roof en verbrandde ook de tempel van Dagon, met allen, die daarin gevloden waren, met vuur.
85 En die met het zwaard waren omgebracht, met die verbrand werden, waren tot achtduizend man.
86 En Jonathan trok vandaar op, en legerde zich tegen Askalon, en die van de stad gingen uit hem tegemoet met grote heerlijkheid.
87 En Jonathan keerde weder naar Jeruzalem, met degenen die bij hem waren, hebbende grote buit.
88 En het geschiedde, toen de koning Alexander deze dingen gehoord had, dat hij voortvoer om Jonathan te verheerlijken.
89 En hij zond hem een gouden gesp, gelijk de gewoonte is, dat de bloedvrienden der koningen gegeven worden, en hij gaf hem de stad Accaron met al haar landpalen tot een erfgift.

1. MAKKABEEËN 11.
1 De koning van Egypte vergaderde veel krijgsvolk, gelijk daar is het zand aan de oever der zee en vele schepen, en hij zocht het koninkrijk van Alexander te bemachtigen met bedrog, en het te brengen aan zijn koninkrijk.
2 En hij trok in Syrië met vreedzame woorden, en die van de steden openden hem de poorten, en gingen hem tegemoet, daar het bevel van de koning Alexander was, dat men hem zou tegemoet gaan, omdat hij zijn schoonvader was.
3 En als Ptolomeüs nu in de steden kwam, stelde hij in iedere stad krijgsvolk tot bezetting.
4 En toen hij nabij Azote kwam, zo toonden zij hem de tempel van Dagon met vuur verbrand, en Azote met haar voorsteden verwoest, en de dode lichamen weggeworpen, en de verbrande mensen, die Jonathan verbrand had in de oorlog. Want zij hadden ze tot hopen gemaakt in zijn weg.
5 En zij vertelden de koning wat Jonathan gedaan had, om hem veracht te maken; en de koning zweeg,
6 En Jonathan kwam de koning tegemoet tot Joppe met grote heerlijkheid, en zij groetten elkander en zij sliepen aldaar.
7 En Jonathan reisde met de koning tot de rivier, genoemd Eleutherus, en keerde weder naar Jeruzalem.
8 De koning Ptolomeüs nu, de heerschappij verkregen hebbende over de zeesteden tot Seleucië toe, dat aan de zee gelegen is, dacht tegen Alexander kwade overdenkingen.
9 En hij zond gezanten aan de koning Demetrius, zeggende: Welaan, laat ons met elkander een verbond maken, en ik zal u mijn dochter geven die Alexander heeft, en gij zult koning zijn over het koninkrijk van uw vader.
10 Want het berouwt mij dat ik hem mijn dochter heb gegeven, want hij heeft mij gezocht te doden.
11 En hij maakte hem veracht, omdat hij zijn koninkrijk begeerde.
12 En hij nam zijn dochter weg, en gaf haar aan deze Demetrius, en hij werd van Alexander vervreemd, en hun vijandschap werd openbaar.
13 En Ptolomeüs kwam te Antiochië, en zette op zijn hoofd twee koninklijke hoeden, een van Azië, en een van Egypte.
14 En de koning Alexander was op die tijd in Cilicië, omdat de inwoners dezer plaats afvielen.
15 En Alexander, dit horende, kwam om tegen hem te oorlogen; en Ptolemeüs toog uit, en ontmoette hem met een sterke macht, en hij sloeg hem in de vlucht.
16 En Alexander vlood naar Arabië, opdat hij daar mocht beschermd zijn. Doch de koning Ptolomeüs werd verhoogd.

17 En Zabdiël, de Arabier, sloeg Alexander het hoofd af, en zond dat aan Ptolomeüs.
18 En de koning Ptolomeüs stierf de derde dag daarna, en degenen, die in zijn sterkten waren, werden omgebracht door degenen, die in die sterkten waren.
19 En Demetrius werd koning in het honderdenzevenenzestigste jaar.
20 In die dagen vergaderde Jonathan die uit Judea, om de burcht te Jeruzalem in te nemen, en maakte tegen deze vele instrumenten van geweld.
21 En sommigen, die hun eigen volk haatten, mannen, die de wet verbraken, reisden heen naar de koning, en boodschapten hem dat Jonathan de burcht belegerde.
22 En hij, dit horende, werd gram; en zodra hij het hoorde, spande hij terstond aan, en kwam te Ptolomaïs, en schreef aan Jonathan dat hij met het beleg zou ophouden, en dat hij op het allerspoedigste hem tegemoet zou komen tot Ptolomaïs, om met hem te spreken.
23 Hetwelk Jonathan, verstaan hebbende, beval dat men met de belegering zou voortgaan, en hij verkoos enige van de ouderlingen Israëls, en van de priesters, en begaf zichzelf in het gevaar.
24 En hij nam met zich zilver, en goud en kostelijke klederen, en andere geschenken zeer vele, en hij reisde naar de koning te Ptolomaïs, en hij vond genade bij hem.
25 En enige goddelozen uit het volk der Joden beschuldigden hem.
26 Doch de koning deed hem, gelijk hem gedaan hadden de koningen, die voor hem waren geweest, en hij verhoogde hem in tegenwoordigheid van al zijn vrienden.
27 En hij bevestigde hem in het hogepriesterschap, en in alle andere zaken, waarmee hij tevoren was vereerd geweest; en hij maakte hem tot een opperste van zijn voornaamste vrienden.
28 En Jonathan verzocht de koning dat hij Judea, en de drie streken, en het land van Samarië vrij zou maken, en beloofde hem driehonderd talenten.
29 En de koning vond dat goed, en hij schreef aan Jonathan brieven over al deze dingen, zijnde van deze inhoud:
30 De koning Demetrius wenst zijn broeder Jonathan, en het volk der Joden, voorspoed.
31 Het afschrift van de brief, die wij geschreven hebben aan Lasthenes, onze neef, van ulieden, schrijven wij ook aan u, opdat gij het moogt zien.
32 Wij hebben voorgenomen aan het volk der Joden, die onze vrienden zijn, en die aan ons houden hetgeen recht is, goed te doen, vanwege hun goedwillendheid jegens ons.
33 Daarom hebben wij hun toegelegd de landpalen van Judea; de drie streken, Aferema, Lydda en Ramatha, welke van het land van Samarië gevoegd zijn bij Judea; en al hetgeen wat daaraan behoort, geven wijl aan allen die te Jeruzalem offeren; en dat in plaats van de koninklijke renten, die de koning tevoren jaarlijks van hen ontving van het gewas der aarde, en van de boomvruchten.
34 En al de andere inkomsten, die ons toebehoren, zo van tienden als van tollen, die ons toebehoren, en de zoutpannen, en de kroongelden die ons toebehoren, al deze dingen vergunnen wij hun, van nu af.
35 En geen ding van deze alle zal van nu aan tot enige tijd teniet gedaan worden.
36 Zo bezorg dan nu dat een afschrift van deze alle gemaakt worde, en laat het aan Jonathan geven, en gesteld worden op de heilige berg in een bekwame en vermaarde plaats.
37 En Demetrius ziende dat het land voor hem in stilte was, en dat daar niets was dat zich tegen hem stelde, zo heeft hij al zijn krijgsvolk laten gaan, een ieder naar zijn plaats; uitgenomen het vreemde krijgsvolk, dat hij van de vreemde eilanden en volken had aangenomen; daarom al het krijgsvolk, dat hij van zijn vaderen ontvangen had, is hem hatende geworden.
38 En daar was een zekere Tryfon onder degenen die eertijds aan Alexanders zijde waren, welke ziende dat al het krijgsvolk tegen Demetrius murmureerde, reisde naar Simalkuë, de Arabier, die het kind Antiochus, de zoon van Alexander, opvoedde;

39 En hij hield bij hem aan, dat bij deze aan hem zou overgeven, opdat hij in zijns vaders plaats koning zou zijn; en verhaalde hem ook wat Demetrius uitgericht had, en hoe dat zijn krijgsvolk hem vijandig was, en hij bleef daar vele dagen.
40 En Jonathan zond brieven tot de koning Demetrius, dat hij degenen, die op de burcht van Jeruzalem en in de sterkten waren, zou willen uitwerpen, want zij streden tegen Israël.
41 En Demetrius zond aan Jonathan, zeggende: Ik zal niet alleen dat doen aan u en uw volk, maar ik zal u met grote heerlijkheid verheerlijken, en ook uw volk, zo wanneer ik goede gelegenheid zal verkrijgen.
42 Gij zult dan nu wel doen, dat gij mij mannen zendt, die mij helpen strijden, omdat al mijn krijgsvolk mij is afgevallen.
43 En Jonathan zond hem naar Antiochië drie duizend kloeke en dappere mannen, en die kwamen tot de koning, en de koning werd verheugd over hun komst.
44 En die van de stad vergaderden in het midden van de stad, omtrent honderdentwintigduizend man, en wilden de koning doden.
45 En de koning vluchtte op het koninklijke hof, en die van de stad namen de toegangen der stad in, en begonnen hem te bestrijden.
46 En de koning riep de Joden te hulp, en zij vergaderden allen te zamen bij hem, en verstrooiden zich door de stad.
47 En zij doodden in de stad op die dag honderdduizend man, en staken de stad in brand, en zij kregen op die dag grote buit, en verlosten de koning.
48 En die van de stad ziende dat de Joden de stad bemachtigd hadden, gelijk zij wilden, zijn in hun gemoed verslagen geworden, en riepen tot de koning met smeking,
49 Zeggende: Geef ons de rechter hand, en laat de Joden ophouden ons en de stad te bestrijden.
50 En zij wierpen hun wapenen weg, en maakten vrede; en de Joden bekwamen grote eer, zo bij de koning als bij allen die in zijn rijk waren; en zij keerden weder naar Jeruzalem, hebbende grote buit.
51 En de koning Demetrius ging zitten op de troon van zijn koninkrijk, en het land was voor hem in stilte.
52 En hij hield niet van hetgeen hij beloofd had, en werd vervreemd van Jonathan, en hij vergold hem niet naar de weldaden, die bij hem bewezen had, maar hij heeft hem zeer verdrukt.
53 En na deze is Tryfon wedergekeerd, en Antiochus, het jonge kind, met hem, en dat werd koning, en hij zette hem de koninklijke hoed op.
54 En tot hem vergaderden al de krijgsknechten, die Demetrius afgedankt had, en die streden tegen hem, en hij vlood, en werd op de vlucht gedreven.
55 En Tryfon kreeg de beesten, en bemachtigde de stad van Antiochië.
56 En de jonge Antiochus schreef aan Jonathan, zeggende: Ik bevestig u in het hogepriesterschap, en stel u over de vier streken, en dat gij een van de vrienden des konings zult zijn.
57 En hij zond hem veel goudwerk tot zijn dienst, en hij gaf hem macht om te mogen drinken uit goudwerk, en om een purperkleed te dragen, en om een gouden gesp te hebben.
58 En hij stelde zijn broeder Simon tot een overste van de gewesten van Tyrus af, tot de landpalen van Egypte toe.
59 En Jonathan trok uit, en reisde over de rivier, door de steden, en al de krijgsmachten van Syrië vergaderden bij hem om hem te helpen strijden, en hij kwam tot Askalon, en die van de stad kwamen hem zeer statig tegemoet.
60 En hij vertrok vandaar naar Gaza, en van die van Gaza uitgesloten zijnde, belegerde hij haar rondom, en verbrandde haar voorsteden met vuur, en plunderde ze.

61 En die van Gaza baden Jonathan, en hij gaf hun de rechterhand, en hij nam de zonen hunner oversten tot gijzelaars, en zond hen naar Jeruzalem, en doorreisde dat land tot Damaskus toe.
62 Jonathan, horende dat de oversten van Demetrius te Kades in Galilea waren, met veel krijgsvolk, willende hem uit dat land verdrijven;
63 Is hun tegemoet getrokken; en liet zijn broeder Simon in het land.
64 En Simon belegerde Bethsura, en hij bestormde de stad vele dagen, en hield haar besloten.
65 En zij baden hem dat zij de rechterhand mochten hebben, en hij gaf ze hun; en hij verdreef hen vandaar, en nam de stad in, en bestelde bezetting daarin.
66 Doch Jonathan legerde zich met zijn leger tegen het meer Gennesareth, en des morgens vroeg trokken zij naar het vlakke veld Nazor.
67 En ziet, het leger der vreemden ontmoette hem in dat veld, en zij zonden een hinderlaag tegen hem uit in de bergen, en zij ontmoetten hen van voren.
68 En de hinderlaag brak op uit haar plaatsen, en leverde hun slag.
69 En allen die bij Jonathan waren, namen de vlucht, en daar was niet een van dezen bij hem gebleven, dan Mattathias, de zoon van Absalom, en Judas de zoon van Calfi, die oversten waren van het krijgsvolk des legers.
70 En Jonathan verscheurde zijn klederen, en legde aarde op zijn hoofd, en bad God.
71 En hij keerde weder tot hen, en streed, en hij dreef hen op de vlucht, en zij vloden.
72 Hetwelk ziende degenen, die van hem gevloden waren, keerden weder tot hem, en vervolgden hen met hem tot Kades toe, tot hun leger toe, en zij legerden zich daar.
73 En daar vielen van de vreemden op die dag, tot drieduizend man, en Jonathan keerde weder naar Jeruzalem.

1. MAKKABEEËN 12.
1 Jonathan ziende dat de gelegenheid des tijds hem gunstig was, verkoos mannen, en zond hen naar Rome, om de vriendschap met hen te bevestigen, en weder te vernieuwen.
2 En hij zond ook aan de Spartiaten, en andere plaatsen brieven van dezelfde inhoud.
3 En zij reisden naar Rome, en kwamen in de raad, en zeiden: Jonathan, de hogepriester, en het volk der Joden hebben ons gezonden, om weder voor hen te vernieuwen de vriendschap en gemeenschap van wapenen, gelijk tevoren.
4 En zij gaven hun brieven aan de inwoners van elke plaats, dat zij hen met vrede zouden geleiden in het land Juda.
5 En dit is het afschrift van de brieven, die Jonathan geschreven heeft aan de Spartiaten:
6 Jonathan de hogepriester, en de raad des volks, en de priesters, en het andere volk der Joden wensen de Spartiaten, hun broeders, voorspoed.
7 Daar ook tevoren brieven zijn gezonden aan Onias, de hogepriester, door Areüs, die toen koning onder u was, dat gij onze broeders zijt, gelijk het afschrift hier onder gesteld bewijst,
8 En daar Onias de man, die daarmee gezonden was, zeer eerlijk heeft ontvangen, en de brieven aangenomen, in welke verklaring werd gedaan van gemeenschap van wapenen, en vriendschap;
9 Hoewel wij dan dit nu niet van node hebben, als die tot onze troost hebben de heilige boeken, die in onze handen zijn;
10 Zo hebben wij nochtans ons onderwonden aan u te zenden, om de broederschap en vriendschap, die wij met u hebben, weder te vernieuwen, opdat wij van u niet zouden vervreemd worden; want daar is een lange tijd tussen gekomen, sedert gij aan ons hebt gezonden.
11 Wij dan zullen in alle gelegenheid zonder ophouden uwer gedenken, zo op onze feestdagen, als andere gevoegelijke dagen, in de ófferanden die wij offeren, en ook in onze gebeden, gelijk het behoort en betamelijk is de broederen gedachtig te zijn.

12 En wij verheugen ons ook over uw heerlijkheid.
13 Wat ons aangaat, vele verdrukkingen en vele oorlogen omringen ons, en al de koningen, die rondom ons zijn, doen ons oorlog aan.
14 Wij hebben dan ulieden en onze andere bondgenoten en vrienden in deze oorlogen niet willen lastig zijn.
15 Want wij hebben hulp uit de hemel, die ons te hulp komt, en wij zijn verlost van onze vijanden, en onze vijanden zijn vernederd.
16 Zo hebben wij dan verkoren Numenius, Antiochus' zoon, en Antipater, Jasons zoon, en hebben hen gezonden aan de Romeinen, om de voorgaande vriendschap en gemeenschap van wapenen met hen weder te vernieuwen.
17 En wij hebben hun gelast, dat zij ook tot u zouden reizen, en u groeten, en u overleveren onze brieven van de vernieuwing van onze broederschap.
18 En voorts zult gij wel doen, dat gij ons hierop antwoordt.
19 Dit is het afschrift der brieven, die zij aan Onias gezonden hebben;
20 Areüs, de koning der Spartiaten, wenst de hogepriester Onias alle voorspoed.
21 Daar is in de schriften gevonden, aangaande de Spartiaten en de Joden, dat zij broeders zijn, en dat zij zijn uit het geslacht van Abraham.
22 En nu nadat wij deze dingen verstaan hebben, zo zult gij wel doen, dat gij ons schrijft van uw welstand.
23 En wij schrijven u weder, uw vee en al wat gij hebt, is ons, en al wat wij hebben, is uw. Wij hebben dan enigen gelast, dat zij u dit zouden aanzeggen, naar deze inhoud.
24 En Jonathan, horende dat de oversten des konings Demetrius wederkwamen met een grote macht, meer dan tevoren, om tegen hem te strijden,
25 Vertrok uit Jeruzalem, en hij ontmoette hen in het land Amathitis want hij gaf hun geen tijd om in zijn land te vallen.
26 En hij zond verspieders in zijn leger, die, wedergekeerd zijnde, boodschapten hem, dat zij het zo geschikt hadden, om hen des nachts te overvallen.
27 Als nu de zon ondergegaan was, gebood Jonathan, dat degenen die met hem waren zouden waken, en in de wapenen zijn, en zich gereed houden tot de strijd, de gehele nacht; en hij stelde buitenwachten rondom het leger.
28 En de vijanden hoorden dat Jonathan en die met hem waren tot de strijd gereed waren, en vreesden, en werden in hun hart verslagen, en ontstaken vuren in hun leger, en vertrokken.
29 En Jonathan en die met hem waren wisten het niet tot de morgenstond, want toen zagen zij de vuren branden.
30 En Jonathan vervolgde hen achterna, en achterhaalde hen niet, want zij waren al over de rivier Eleutherus getrokken.
31 En Jonathan week heen naar de Arabieren genoemd Zabadeeën, en hij sloeg hen, en kreeg hun buit.
32 En optrekkende, kwam hij naar Damaskus, en trok door het ganse land.
33 En Simon toog uit, en doortrok het land af tot Askalon toe, en tot de naaste sterkten, en week heen naar Joppe, en nam het in.
34 Want horende, dat zij de sterkte wilden overgeven aan die het met Demetrius hielden, zo stelde hij daar een bezetting in, om ze te bewaren.
35 En Jonathan keerde weder, en riep de ouderlingen van het volk bijeen, en hield met hen raad, om sterkten te bouwen in Judea;
36 En om de muren van Jeruzalem hoger op te trekken, en om een grote hoogte op te maken midden tussen de burcht en de stad, om die van de stad te scheiden, dat hij alleen zou zijn, en opdat zij niet zouden kunnen kopen, noch verkopen.
37 En zij vergaderden om de stad op te bouwen, en hij kwam bij de muur aan de beek, die aan het oosten is, en zij vermaakten de plaats, genoemd Cafenatha.

38 En Simon bouwde Adida in Sefala, en sterkte de deuren en grendelen.
39 En Tryfon zocht in Azië als koning te regeren, en een koninklijke hoed op te zetten, en zijn hand te slaan aan de koning Antiochus.
40 En vrezende, dat Jonathan hem zulks mogelijk niet zou toelaten, en dat hij te eniger tijd tegen hem oorlog zou voeren, zo zocht hij middelen om hem te krijgen en om te brengen.
41 En opbrekende, kwam hij tot Bethsan, en Jonathan kwam hem tegemoet met veertigduizend man, ten strijd uitgelezen, en hij kwam ook tot Bethsan.
42 En Tryfon ziende dat hij daar met een grote krijgsmacht was vreesde tegen hem de handen uit te strekken.
43 Maar ontving hem met grote eer, en beval hem aan al zijn vrienden, en gaf hem geschenken, en gelastte al zijn vrienden, dat zij hem zouden gehoorzamen zijn als hemzelf.
44 En hij sprak Jonathan aldus aan: Waarom hebt gij al dit volk zo gekweld, daar tussen ons geen oorlog is ontstaan?
45 Nu dan zend dezen weder naar hun huizen, en verkies uzelf enige weinige mannen, die met u zullen wezen, en kom met mij herwaarts tot Ptolomaïs, en ik zal u overgeven die stad en al de andere sterkten, en de andere krijgsmachten, en allen die over de inkomsten gesteld zijn, en ik zal wederkeren en vertrekken, want om dezer oorzaak wil ben ik hier.
46 En hij, hem gelovende, deed gelijk hij zeide, en hij zond het krijgsvolk heen, en zij trokken naar het land van Juda.
47 En hij liet bij zich blijven drieduizend man, van welke hij tweeduizend liet gaan in Galilea, en duizend trokken met hem.
48 Maar zodra Jonathan binnen Ptolomaïs was gekomen, sloten die van Ptolomaïs de poorten toe, grepen hem, en zij doodden met het zwaard allen, die met hem ingekomen waren.
49 En Tryfon zond krijgsmachten en ruiterij naar het land van Galilea, en naar het grote vlakke veld, om te verdelgen allen, die met Jonathan waren geweest.
50 Maar zij, verstaan hebbende, dat hij gegrepen en omgekomen was, en die met hem waren, zo vermaanden zij elkander, en zij trokken dicht aaneengesloten, bereid om te strijden.
51 En degenen, die hen vervolgden, ziende dat het hun leven gold, zijn wedergekeerd.
52 En zij kwamen allen in het land van Juda, en beweenden Jonathan, en die met hem waren geweest, en zij vreesden zeer, en het ganse Israël bedreef zeer grote rouw.
53 Want alle heidenen, die rondom hen waren, zochten hen te verdelgen,
54 Want zij zeiden: Zij hebben noch overste, noch helper; laat ons hen nu dan bestrijden, en laat ons hun gedachtenis uit de mensen uitroeien.

1. MAKKABEEËN 13.
1 En Simon, horende dat Tryfon een grote krijgsmacht bijeenvergaderde, om te komen naar het land van Juda, en het te verdrukken;
2 En ziende dat het volk zeer beangst en bevreesd was, ging hij op naar Jeruzalem, en vergaderde het volk,
3 En vermaande hen, en zeide tot hen: Gij weet zelf, wat ik en mijn broeders, en het huis mijns vaders gedaan hebben voor de wetten en voor het heiligdom, en de oorlogen en de benauwdheden, die wij gezien hebben.
4 Daarom zijn al mijn broeders omgekomen, om Israëls wil, en ik alleen ben overgebleven.
5 En nu het zij verre van mij, dat ik mijn ziel zou sparen in enige tijd der verdrukking, want ik ben niet beter dan al mijn broeders.
6 Maar ik zal wraak doen voor mijn volk, en voor het heiligdom, en voor uw vrouwen en kinderen; daar al de heidenen tezamen gekomen zijn om ons vanwege de vijandschap te vermorzelen.
7 En hij wekte de geest des volks op, doordat zij deze woorden hoorden.

8 En zij antwoordden met een grote stem zeggende: Gij zijt onze overste, in plaats van Judas en Jonathan, uw broeders.
9 Voer gij onze oorlog, en wij zullen alles doen wat gij ons zult zeggen.
10 En hij vergaderde alle strijdbare mannen, haastte zich de muren van Jeruzalem op te bouwen, en hij versterkte de stad rondom.
11 En hij zond Jonathan, de zoon van Absalom, en met hem een grote macht, naar Joppe; en hij verdreef daaruit degenen die daarin waren, en hij bleef aldaar.
12 En Tryfon brak op van Ptolomaïs, om met grote macht in het land van Juda te komen; en Jonathan was bij hem in bewaring.
13 Simon nu legerde zich in Adidis, tegenover het vlakke veld.
14 En Tryfon, verstaan hebbende dat Simon was opgestaan in plaats van zijn broeder Jonathan, en dat hij tegen hem zou strijden, zond tot hem gezanten.
15 Zeggende: Wij houden uw broeder Jonathan gevangen, om het geld dat hij aan des konings schatkamer schuldig is, vanwege de zaken die hij te bedienen heeft gehad.
16 Zend dan nu honderd talenten zilver, en twee van zijn zonen tot gijzelaars, opdat, als hij losgelaten zal zijn, hij van ons niet afvalle, en wij zullen hem loslaten.
17 En Simon, hoewel hij wist dat zij tot hem bedrog spraken, zond het geld, en de twee zoontjes, opdat hij misschien bij het volk niet grote vijandschap op zich zou laden.
18 Die zeggen zouden: Omdat hij hem het geld en de kinderen niet gezonden heeft, zo is zijn broeder omgekomen.
19 Hij zond dan de zoontjes en honderd talenten; doch hij bedroog hem met leugen, en liet Jonathan niet los.
20 En na deze kwam Tryfon, om in het land te vallen, en om dat te verwoesten, en hij nam zijn weg in het ronde naar Adora; en Simon en zijn leger trokken hem tegen in alle plaatsen, waar hij heentrok.
21 En die in de burcht waren zonden gezanten aan Tryfon, om hem te doen haasten, dat hij tot hen zou willen komen door de woestijn, en hun proviand toezenden.
22 Tryfon dan maakte al zijn ruiterij gereed, om daarheen te trekken; en in die nacht had het zeer gesneeuwd, en hij trok vanwege de sneeuw niet, maar brak op, en trok naar Galaäditis.
23 En toen hij tot Bascama naderde, doodde hij Jonathan, en hij werd daar begraven.
24 En Tryfon keerde weder, en trok naar zijn land.
25 En Simon, enigen zendende, nam de beenderen van zijn broeder Jonathan, en zij begroeven hem te Modin, de stad zijner vaderen.
26 En geheel Israël maakte een zeer grote rouw over hem, en beweende hem vele dagen.
27 En Simon bouwde over het graf van zijn vader, en van zijn broeders, een gebouw, en trok het op met geslepen stenen, van achteren en van voren zeer sierlijk.
28 En hij stelde daarop zeven pyramiden, de ene recht over de andere, voor zijn vader, zijn moeder, en zijn vier broeders.
29 En bij deze maakte hij enige instrumenten, rondom stellende enige grote pilaren, en hij maakte op de pilaren allerlei soort van wapenen, tot een eeuwige naam; en bij deze wapenen schepen ingehouwen, om gezien te worden door allen, die op de zee varen.
30 Dit is het graf, dat hij maakte te Modin, hetwelk nog is tot op deze dag.
31 En Tryfon ging bedriegelijk om met de jonge koning Antiochus, en doodde hem.
32 En regeerde als koning in zijn plaats; en zette op de koninklijke hoed van Azië, en bracht een grote plaag over het land.
33 En Simon bouwde de sterkten van Judea op, en bemuurde ze met hoge torens, en grote muren en torens, en poorten, en grendels; en bestelde proviand in de sterkten.
34 En Simon verkoor enige mannen, die hij zond naar de koning Demetrius, dat hij het land vrijdom zou willen geven, omdat al de handelingen van Tryfon enkel roverijen waren geweest.

35 En Demetrius, de koning, zond aan hem volgens deze woorden, en antwoordde hem, en schreef aan hem dusdanige brief:
36 De koning Demetrius wenst de hogepriester Simon, de vriend der koningen, en de ouderlingen, en het ganse Joodse volk, voorspoed.
37 De gouden kroon, en het bruine purperen kleed, die gij mij gezonden hebt, hebben wij ontvangen; en wij zijn bereid om met u te maken een grote vrede, en te schrijven aan degenen, die over de schattingen gesteld zijn, dat zij u vrijdom verlenen.
38 Al wat wij u beloofd hebben, dat zal vast zijn, en de sterkten, die gij gebouwd hebt, zullen uwe zijn.
39 Wij schelden u kwijt de mishandelingen en misdaden, tot op de dag van heden, en de kroongelden die gij schuldig zijt; en zo er iets anders is te Jeruzalem, dat tol betaald heeft, dat zal voortaan geen tol meer betalen.
40 En zo er enigen onder u zijn bekwaam om onder ons volk opgeschreven te worden, dat zij opgeschreven wordene, en laat tussen ons vrede zijn.
41 In het honderdenzeventigste jaar is het juk der heidenen van Israël weggenomen.
42 En het volk van Israël begon te schrijven in hun handschriften en koophandelingen: In het eerste jaar dat Simon de grote hogepriester was, en veldoverste, en leidsman der Joden.
43 In die dagen bracht Simon zijn leger voor Gaza, en hij belegerde de stad rondom, en hij maakte een stormtoren, en bracht die aan de stad, en brak daarmee een toren, en nam hem in.
44 En die in deze stormtoren waren sprongen uit in de stad, en daar geschiedde een grote beroerte in de stad.
45 En die van de stad kwamen op de muren met vrouwen en kinderen, hun klederen verscheurende, en riepen met een grote stem, biddende Simon, dat hij hun de rechterhand wilde geven.
46 En zeiden: Wil met ons niet handelen naar onze boosheid, maar naar uw barmhartigheid.
47 En Simon liet zich bewegen over hen, en verdelgde hen niet, maar wierp hen uit de stad; en hij zuiverde de huizen waarin afgoden waren, en zo trok hij in de stad, Gode lofzingende en dankende.
48 En hij wierp uit haar alle onreinheid, en stelde daarin om te wonen mannen, die de wet onderhielden, en hij versterkte haar, en bouwde zichzelf daarin een woonplaats.
49 Die op de burcht te Jeruzalem waren, werden verhinderd uit en in te gaan in het land, te kopen en te verkopen, en zij leden grote hongersnood, en velen van hen stierven van honger.
50 En zij riepen tot Simon, dat hij hun de rechterhand wilde geven, en hij gaf hun haar, en dreef hen vandaar uit, en hij reinigde de burcht van de besmettingen.
51 En hij deed zijn intocht daarin op de drieëntwintigste dag van de tweede maand van het honderdeenenzeventigste jaar, met lofzegging en palmtakken, en met citers, en met cimbalen, en met snarenspel, en met lofzangen en liederen, dat een zo groot vijand uit Israël was uitgeroeid.
52 En hij stelde in, dat die dag jaarlijks met verheuging zou gevierd worden.
53 En hij versterkte de berg des tempels, die bij de burcht was, en hij ging daar wonen met al de zijnen.
54 Simon, ziende dat zijn zoon Johannes nu tot een man geworden was, heeft hem gesteld tot een veldoverste over al het krijgsvolk, en hij woonde in Gazara.

1. MAKKABEEËN 14.
1 In het honderdtweeënzeventigste jaar vergaderde de koning Demetrius zijn krijgsmacht, en trok naar Medië, om hulp bijeen te trekken, om Tryfon te beoorlogen.
2 Als Arsaces, de koning van Perzië en Medië, hoorde dat Demetrius in zijn landpalen was gekomen, zond hij een van zijn oversten om hem levend te krijgen.

3 Deze trok heen en sloeg het leger van Demetrius, en hij kreeg hem, en bracht hem tot Arsaces, en die stelde hem in de gevangenis.
4 Het land was in rust al de dagen van Simon, want hij zocht het welvaren van zijn volk, en zijn macht en zijn heerlijkheid was hun aangenaam al de dagen.
5 En hij kreeg, boven al zijn heerlijkheid, Joppe tot een haven, en hij maakte dat de eilanden der zee een ingang vonden.
6 En hij verbreidde zijn volk hun landpalen, en bemachtigde het land.
7 En hij vergaderde vele gevangenen, en vermeesterde Gazara en Bethsura, en de burcht; en hij nam de onreinheden daaruit weg, en er was niemand, die zich tegen hem stelde.
8 Maar een ieder bouwde zijn land met vrede, en het land gaf zijn gewas, en de bomen des velds hun vruchten.
9 De ouden zaten op de straten, en spraken allen met elkander van goede dingen, en de jongelingen deden heerlijke oorlogskledingen aan.
10 De steden voorzag hij van proviand, en hij voorzag hen met allerlei gereedschap om haar te versterken, zodat zijn heerlijke naam genoemd werd tot het uiterste der aarde.
11 Hij maakte vrede in het land en Israël verheugde zich met grote verheuging.
12 En een ieder zat onder zijn wijnstok en zijn vijgeboom, en er was niemand die hen deed vrezen.
13 Want die hen bestreden hielden op in het land, en de koningen waren vermorzeld in die dagen.
14 Hij versterkte al de nederigen zijns volks; hij onderzocht naarstig de wet, en nam weg alle verbrekers der wet en alle bozen.
15 Het heiligdom verheerlijkte hij, en vermenigvuldigde de vaten van het heiligdom.
16 Als men hoorde te Rome, en tot Sparta toe, dat Jonathan dood was, zo zijn zij zeer bedroefd geworden.
17 En horende, dat Simon, zijn broeder, in zijn plaats hogepriester was geworden, en dat hij het land bemachtigd had, en de steden die daarin waren;
18 Schreven zij aan hem in koperen platen, om de vriendschap en gemeenschap van wapenen met hem weder te vernieuwen, die zij gemaakt hadden met Judas en Jonathan, zijn broeders.
19 En deze brieven werden gelezen voor de ganse gemeente te Jeruzalem. En dit is het afschrift der brieven, die de Spartiaten zonden:
20 De overste en de stad der Spartiaten wensen Simon, de hogepriester, en de ouderlingen, en de priesters, en het andere volk der Joden, hun broeders, voorspoed.
21 De gezanten, die tot ons volk zijn afgezonden, hebben ons verhaald van uw heerlijkheid en eer, en wij zijn verheugd geweest over hun komst.
22 En wij hebben geschreven hetgeen zij gezegd hebben in de Raad van ons volk, aldus: Numenius, Antiochus' zoon, en Antipater, Jasons zoon, gezanten der Joden, zijn tot ons gekomen om de vriendschap, die zij met ons hadden, te vernieuwen.
23 En het heeft ons volk behaagd, dat men die mannen eerlijk zou ontvangen, en het afschrift van hun rede stellen in de boeken, voor ons volk daartoe verordineerd, opdat het volk der Spartiaten daarvan gedachtenis hebbe. En het afschrift hiervan schreven zij aan Simon, de hogepriester.
24 Na deze zond Simon Numenius naar Rome, hebbende met zich een groot gouden schild van duizend ponden gewichts, om met hen het verbond van gemeenschap der wapenen te bevestigen.
25 Als nu het volk deze zaken hoorde, zeiden zij: Wat dank zullen wij aan Simon en zijn zonen vergelden?
26 Want hij, en zijn broeders, en zijn vaders huis, hebben Israël bevestigd, en hebben de vijanden van Israël ten onder gebracht, en van hen verdreven, en hebben aan hun vrijheid

besteld; en zij schreven dit in koperen platen, en stelden het op aan kolommen op de berg Sion.
27 En dit is het afschrift van het geschrift: Op de achttiende dag van de maand Elul, in het honderdtweeënzeventigste jaar, zijnde dit het derde jaar dat Simon hogepriester was.
28 In Sarameli, in de grote vergadering der priesters en van het volk, en van de oversten van het volk, en der ouderlingen van het land, is ons bekend geworden, dewijl in het land dikwijls oorlogen zijn ontstaan:
29 Dat Simon, de zoon van Mattathias, van de kinderen van Jarib, en zijn broeders, zichzelf hebben begeven in bezwaar, en de vijanden van hun volk hebben tegen gestaan, opdat hun heiligdom en de wet zouden staande gehouden worden, en dat zij hun volk met zeer grote eer hebben verheerlijkt.
30 Nadat Jonathan hun volk vergaderd had en hun hogepriester geworden was, en tot zijn volk gevoegd was;
31 Als hun vijanden in hun land wilden invallen, om hun land te verwoesten, en hun handen uit te strekken tegen hun heiligdom;
32 Zo is dan Simon opgestaan, en oorloogde voor zijn volk, en hij maakte grote onkosten van zijn eigen geld, en bestelde wapenen voor de mannen der krijgsmacht van zijn volk, en gaf hun bezoldiging.
33 En versterkte de steden van Judea, en Bethsura op de grenzen van Judea, waar tevoren de wapenen der vijanden geweest waren, en hij zette daarin Joodse mannen tot bezetting.
34 En hij versterkte ook Joppe, aan de zee gelegen, en Gazara in de landpalen van Azote, waarin de vijanden tevoren hadden gewoond, en hij stelde daar Joden om te wonen, en al wat dienstig was tot hun wederoprichting stelde hij daarin.
35 Het volk zag de getrouwheid van Simon, en de heerlijkheid, die hij zijn volk wilde aandoen, en zij stelden hem tot hun overste, en tot een hogepriester, omdat hij al deze dingen had gedaan, om de gerechtigheid en trouw, die hij zijn volk had bewezen, en omdat hij gezocht had op alle manieren zijn volk te verhogen.
36 Zodat in zijn tijd alles voorspoedig is geweest onder zijn handen, en dat de heidenen uit hun land weggedaan zijn, en die in de stad Davids waren te Jeruzalem; die zichzelf een burcht hadden gemaakt, waaruit zij uitvallende alles rondom het heiligdom besmetten, en een grote plaag brachten onder de geheiligden.
37 En in deze burcht stelde Simon Joodse mannen om te wonen, en versterkte deze tot verzekering van het land en van de stad, en hij trok de muren van Jeruzalem op.
38 En de koning Demetrius bevestigde hem het hogepriesterambt in alles;
39 En hij maakte hem een van zijn vrienden, en hij verheerlijkte hem met grote heerlijkheid.
40 Want hij had gehoord, dat de Joden door de Romeinen genoemd waren hun vrienden en bondgenoten, en dat zij de gezanten van Simon zeer heerlijk tegemoet gegaan waren.
41 En dat het de Joden en de priesters behaagd had, dat Simon hun overste en hogepriester zou zijn in eeuwigheid, totdat daar een getrouw profeet zou opstaan.
42 Dat hij hun veldoverste zou zijn, en dat hij zorg zou dragen dat door hem gesteld zouden worden, die in het heiligdom hun dienst zouden doen, en dat bij hem gesteld zouden worden die over het land en over de wapenen en over de sterkten opzicht zouden hebben.
43 Dat bij ook zou verzorgen hetgeen het heiligdom aangaat, en dat hij door allen zou gehoorzaamd wezen, en dat alle handschriften in het land op zijn naam zouden geschreven worden, en dat hij een purperen kleed zou mogen aandoen, en dat hij goud zou mogen dragen.
44 En niemand van het volk en uit de priesters zal geoorloofd zijn iets van deze teniet te doen, of tegen te spreken hetgeen van hem zal worden gezegd, of enige vergadering in het land te vergaderen zonder hem, of versierd te worden met een purperen kleed en met een gouden gesp.

45 Zo daar nu iemand tegen deze dingen iets zal gedaan hebben, of iets zal teniet gedaan hebben, die zal strafbaar zijn.
46 En het werd goedgevonden door al het volk, te bepalen dat men Simon naar al deze woorden zou doen.
47 En Simon nam dit aan, en hij vond goed, dat hij hogepriester zou zijn, en veldoverste, en overste van het volk der Joden, en der priesters, en over allen te gebieden.
48 En zij geboden dat dit schrift zou worden gesteld in koperen platen, en dat men die zou zetten in de omgang van het heiligdom, in een aanzienlijke plaats.
49 En dat het afschrift gelegd zou worden in de schatkist, opdat Simon en zijn zonen dat zouden mogen hebben.

1. MAKKABEEËN 15.
1 En Antiochus, de zoon van de koning Demetrius, zond brieven van de eilanden der zee aan Simon, de priester en overste der Joden, en aan al het volk;
2 En deze waren van de volgende inhoud: De koning Antiochus wenst Simon, de grote priester en overste, en het volk der Joden voorspoed.
3 Dewijl enige boze mannen het koninkrijk van onze vader bemachtigd hebben, zo heb ik voorgenomen het weder te verkrijgen, om dat te herstellen, gelijk het tevoren was, en heb daartoe een grote menigte van vreemde krijgslieden aangenomen, en heb vele oorlogsschepen toebereid.
4 En ik wil in het land komen, opdat ik degenen, die ons land verdorven, en vele steden in het koninkrijk verwoest hebben, moge bekomen
5 Nu dan ik bevestig u al de vrijdommen, die u vrijgelaten hebben de koningen, die voor mij geweest zijn, en al de andere geschenken, die zij u kwijtgescholden hebben.
6 En ik laat u toe, dat gij een eigen munt moogt slaan voor uw land.
7 Dat Jeruzalem, en het heiligdom zullen vrij zijn, en al de wapenen, die gij bereid hebt, en de sterkten, die gij gebouwd en die gij nu hebt, die zullen uwe blijven.
8 En al wat gij de koning schuldig zijt, en al wat de koning zal toebehoren, zij u kwijtgescholden, en nu af en ten allen tijde.
9 En als wij ons koninkrijk zullen bevestigd hebben, zo zullen wij u, en uw volk, en de tempel, verheerlijken met grote heerlijkheid, zodat uw heerlijkheid openbaar zal worden in alle landen.
10 In het honderdvierenzeventigste jaar is Antiochus opgetrokken naar het land zijner vaderen, en al de krijgsmachten kwamen te zamen bij hem, zodat er weinigen bij Tryfon waren.
11 En de koning Antiochus vervolgde hem, en hij kwam vluchtende te Dora, een stad aan de zee.
12 Want hij zag dat de ellenden op hem samengebracht werden, en dat hem de krijgslieden verlieten.
13 En Antiochus legerde zich tegen Dora, en met hem waren honderdentwintigduizend strijdbare mannen, en achtduizend ruiters.
14 En hij omsingelde de stad, en voegde schepen uit de zee te zamen, en benauwde de stad te land en ter zee, en liet niemand daar uit of in trekken.
15 Numenius, en die met hem waren, kwamen van Rome, hebbende brieven aan de koningen en aan de landen, in welke deze dingen geschreven waren:
16 Lucius, burgemeester der Romeinen, wenst aan koning Ptolomeüs voorspoed.
17 De gezanten der Joden zijn tot ons gekomen, zijnde onze vrienden en bondgenoten, om te vernieuwen de oude vriendschap en gemeenschap der wapenen, gezonden door Simon, de hogepriester, en door het volk der Joden;
18 En hebben ons gebracht een schild van duizend ponden.

19 Zo heeft ons dan goedgedacht te schrijven aan de koningen, en aan de landen, dat zij hun niet zoeken enig kwaad te doen, en niet bestrijden, noch hen noch hun steden, noch hun landen, en dat zij geen gemeenschap van wapenen aannemen met degene, die hen beoorlogen.
20 En wij hebben goedgevonden van hen het schild te ontvangen.
21 Indien er dan enige boze mensen uit hun landen tot u gevloden zijn, levert ze over aan Simon, de hogepriester, opdat hij hen straffe naar hun wet.
22 Dezelfde dingen heeft hij ook geschreven aan de koning Demetrius, en aan Attalus, en Arathas, en aan Arsaces;
23 En in alle landen, aan Sampsames, aan de Spartiaten, en aan Delos, en aan Myndos, en en aan de Sicionen en aan Karië, en aan Samos, en aan Pamfilië, en aan Lycië, en aan Halicarnassus, en aan Koös, en aan Side, en aan Aradus, en aan Faselis, en aan Gortyna, en aan Knidus, en aan Cyprus, en aan Cyrene.
24 En het afschrift daarvan schreven zij aan Simon de hogepriester.
25 En de koning Antiochus belegerde Dora in de tweede dag, alleszins zijn macht tegen haar aanvoerende, en makende instrumenten van geweld, en hij besloot Tryfon zo, dat niemand uit of in kon komen.
26 En Simon zond hem tweeduizend uitgelezen mannen, om hem te helpen strijden, en zilver, en goud, en vele vaten.
27 En hij wilde dit niet ontvangen, maar verbrak al hetgeen dat hij met hem tevoren gemaakt had, en werd van hem vervreemd.
28 En hij zond aan hem Athenobius, een van zijn vrienden, om met hem te handelen, en zeide: Gijlieden hebt bemachtigd Joppe, en Gazara, en de burcht te Jeruzalem, steden van mijn koninkrijk.
29 Gij hebt de landpalen daarvan verwoest, en hebt over het land een grote plaag gebracht, en gij hebt vele plaatsen vermeesterd in mijn koninkrijk.
30 Nu dan geeft weder over de steden, die gij ingenomen hebt, en de tollen van de plaatsen, die gij vermeesterd hebt op de grenzen, die buiten Judea zijn.
31 Zo niet, geef in plaats van die vijfhonderd talenten zilver, en voor de verwoesting, waarmee gij verwoest hebt, en voor de tollen der plaatsen, nog andere vijfhonderd talenten. Zo niet, zo zullen wij komen en u de oorlog aandoen.
32 En Athenobius, de vriend des konings, kwam te Jeruzalem, en zag de heerlijkheid van Simon, zijn bekerkas, met zijn goudwerk, en zijn zilverwerk, en vele toerusting, en hij ontzette zich, en verkondigde hem de woorden des konings.
33 En Simon, antwoordende, zeide tot hem: Wij hebben het land van een ander niet ingenomen, en hebben eens anders goed niet bemachtigd, maar de erve onzer vaderen, die door onze vijanden wederrechtelijk bij zekere gelegenheid bemachtigd was.
34 En wij hebben gelegenheid gekregen, en de erve onzer vaderen weder tot ons gebracht.
35 En wat aangaat Joppe en Gazara, die gij eist, die hebben onder het volk een grote plaag gebracht, en ook aan ons land, nochtans zullen wij voor deze geven honderd talenten; en Athenobius antwoordde hem niet een woord;
36 En hij keerde weder tot de koning met gramschap, en verhaalde hem deze woorden, en ook de heerlijkheid van Simon, en al wat hij gezien had; en de koning werd vertoornd met grote toorn.
37 Tryfon nu begaf zich in een schip, en vluchtte naar Orthosias.
38 En de koning stelde Cendebeüs tot een overste van de zeekant, en gaf hem krijgsvolk, te voet en te paard.
39 En hij beval hem, dat hij zich zou legeren tegen Judea; en hij beval hem ook dat hij Kedron zou opbouwen, en de poorten versterken, en dat hij het volk zou beoorlogen. En de koning vervolgde Tryfon.

40 En Cendebeüs kwam tot Jamnia, en begon het volk te tergen, en in Judea in te vallen, en het volk gevangen te nemen, en te doden, en hij bouwde Kedron,
41 En schikte daarin ruiters en krijgsknechten, opdat zij uitvallende de wegen van Judea zouden doorlopen, gelijk de koning hem gelast had.

1. MAKKABEEËN 16.
1 En Johannes kwam van Gazara, en verhaalde zijn vader Simon, wat Cendebeüs uitrichtte.
2 En Simon riep zijn twee oudste zonen, Judas en Johannes, en zeide tot hen: Ik en mijn broeders, en het huis mijns vaders hebben de vijanden van Israël beoorloogd van der jonkheid aan, tot op de huidige dag toe; en het is ons welgelukt, dat wij Israël door onze handen dikwijls verlost hebben.
3 Maar ik ben nu oud geworden, en gij zijt nu in deze uw jaren bekwaam tot dit werk der barmhartigheid. Wees gij dan in mijn en mijns broeders plaats, en trekt op en strijdt voor ons volk. En de hulp uit de hemel zij met ulieden.
4 En hij verkoos uit het land twintigduizend strijdbare mannen, en enige ruiters, en zij trokken tegen Cendebeüs, en sliepen te Modin.
5 En des morgens vroeg opstaande, trokken zij naar het vlakke veld; en ziet, een grote macht te voet en te paard ontmoette hen, en tussen hen beiden was een beek.
6 Hij en zijn volk legerde zich recht tegenover hen; en als hij zag dat het volk vreesde over de beek te trekken, trok hij zelf eerst over en de mannen het ziende trokken ook over achter hem.
7 En hij deelde het volk, en stelde de ruiters in het midden van het voetvolk, doch de ruiterij van de vijanden was zeer veel.
8 En hij liet de trompetten blazen, en Cendebeüs met zijn leger werd op de vlucht geslagen, en daar vielen van hen vele gewonden, en de overgeblevenen vluchtten naar de sterkte.
9 Toen werd Judas, de broeder van Johannes, gekwetst; maar Johannes vervolgde hen, totdat hij kwam te Kedron, dat Cendebeüs gebouwd had.
10 En zij vluchtten tot in de torens, die in het land van Azote waren; en hij stak de stad met vuur in brand, en van dezen vielen tot tweeduizend man, en hij keerde weder naar het land Juda met vrede.
11 En Ptolomeüs, de zoon van Abubus, was gesteld tot een overste over het vlakke land van Jericho, en hij had veel zilver en goud,
12 Want hij was de schoonzoon van de hogepriester.
13 En zijn hart werd verhovaardigd, en hij wilde het land bemachtigen, en hij wilde bedrog gebruiken tegen Simon en zijn zonen, om hen om te brengen.
14 En Simon was trekkende door de steden van het land, om te bezorgen wat zij van node hadden, en hij kwam te Jericho, hij en zijn zonen Mattathias en Judas, in het honderdenzevenenzeventigste jaar, in de elfde maand, deze is de maand Sabat.
15 En de zoon van Abubus ontving hen met bedrog, in een kleine sterkte, genaamd Dok, welke hij gebouwd had; en bereidde hun een grote maaltijd, en verborg daar mannen.
16 En als Simon en zijn zonen wel gedronken hadden, stond Ptolomeüs op, en die met hem waren en hun wapenen nemende, overvielen zij Simon in de maaltijd, en doodden hem, en zijn twee zonen, en enigen van zijn knechten.
17 En beging zo grote ontrouw en vergold kwaad voor goed.
18 Ptolomeüs schreef deze dingen, en zond aan de koning, dat hij hem krijgsvolk te hulp wilde zenden, en dat hij hem het land en de steden zou overleveren.
19 En hij zond anderen naar Gazara, om Johannes om te brengen; en hij zond brieven aan de oversten over duizend, dat zij bij hem zouden komen, opdat hij hun zilver en goud en geschenken zou geven.
20 En hij zond anderen om Jeruzalem in te nemen, en de berg van de tempel.

21 En een, vooruitlopende, boodschapte aan Johannes te Gazara, dat zijn vader was omgebracht, en zijn broeders, en dat hij gezonden had om hem ook om te brengen.
22 En hij, dit horende, werd zeer ontsteld, en hij greep de mannen die gekomen waren om hem om te brengen, en doodde hen, want hij verstond dat zij hem zochten te doden.
23 Hetgeen nu Johannes verder gedaan heeft, en zijn oorlogen, en zijn mannelijke daden, die hij mannelijk uitgericht heeft, en het opbouwen van de muren, die hij opgebouwd heeft, en zijn andere daden,
24 Ziet, deze zijn geschreven in de boeken van de dagen van zijn hogepriesterschap, van de tijd af dat hij na zijn vader hogepriester is geworden.

2. HET TWEEDE BOEK DER MAKKABEEËN

Net als het eerste boek der Makkabeeën beschrijft dit bijbelboek de geschiedenis van de strijd van de Joden tegen de hellenistische overheersers van Palestina. 1 Makkabeeën is echter een betere bron voor historici. 2 Makkabeeën dateert uit de eerste eeuw v.C. In 2 Mak. 2:24 wordt gesteld dat het boek een samenvatting is van het werk van ene Jason van Cyrene.

Het boek begint met een brief van Joden uit Jeruzalem aan geloofsgenoten in Egypte. Hoofdstuk 2 bevat een welhaast literaire inleiding.
Vervolgens wordt verhaald wat voorafging aan de vervolging onder Antiochus IV.
Hoofdstuk 6 vertelt over het martelaarschap van Eleazar; hoofdstuk 7 vertelt de geschiedenis van een moeder en haar zeven zonen die eveneens weigerden de wet van Mozes af te zweren. In hoofdstuk 8 komt Judas Makkabeüs dan in actie; 9 beschrijft de dood van Antiochus. In de overige hoodstukken wordt de strijd beschreven van de Makkabeeën tegen de opvolgers van Antiochus.

2. MAKKABEEËN 1.
1 De broeders, de Joden, die te Jeruzalem, en die in het land van Judea zijn, wensen de broeders, de Joden, die in Egypte zijn, voorspoed en goede vrede.
2 God doe ulieden goed en gedenke aan zijn verbond dat Hij gemaakt heeft met Abraham, Izaäk en Jakob, zijn getrouwe dienstknechten.
3 En geve u allen een hart om hem te dienen, en om zijn wil te doen met een goed hart, en gewillige ziel.
4 En opene uw hart in zijn wet, en in zijn geboden, en geve u vrede.
5 En verhore uw gebeden, en zij met u verzoend, en verlate u niet in de kwade tijd.
6 Nu zijn wij ook hier voor u biddende.
7 Toen Demetrius koning was in het honderdnegenenzestigste jaar, hebben wij, Joden, u geschreven in de verdrukking en uiterste nood, die ons overkomen is in deze jaren, van de tijd af dat Jason en die met hem waren van het heilige land en het koninkrijk zijn afgeweken.
8 Dat zij de voorpoort verbrand, en onschuldig bloed vergoten hebben; en wij de Heere baden, en verhoord zijn, en offerden slachtofferen, en zemelmeel, en ontstaken de lampen, en zetten de toonbroden voor.
9 Houdt dan gij nu de dagen der Loofhutten in de maand Chasleu.
10 In het jaar honderdachtentachtig, die in Jeruzalem en in Judea zijn, en de raad der ouden, en Judas, wensen Aristobulus, de leermeester van de koning Ptolomeüs, zijnde uit het geslacht der gezalfde priesters, en de andere Joden, die in Egypte zijn, voorspoed en gezondheid.
11 Uit grote gevaren door God verlost zijnde, danken wij hem grotelijks alsof wij tegen de koning hadden gestreden.
12 Want hij heeft degenen, die in de heilige stad ons bestreden, van ons uitgedreven.
13 Want de overste, komende in Perzië, en zijn krijgsmacht, die onwederstandelijk scheen te wezen, zijn geslagen in de tempel van Nanea, door de bedriegelijke woorden, die de priesters van Nanea gebruikten.
14 Want als Antiochus, en zijn vrienden met hem, in die plaats gekomen waren, opdat hij met haar zou trouwen, opdat hij het geld tot een huwelijksgift ontvangen mocht;
15 Hetwelk hem de priesters van Nanea voorstelden, en als hij met enige weinigen gekomen was in de omgang des tempels, zo sloten zij de tempel toe.
16 En Antiochus ging in, en zij openden een geheime deur des gewelfs, en werpende met stenen, doodden zij als door een bliksem de overste met de zijnen, en ontleedden hen, en hun hoofden afgehouwen hebbende, wierpen die tot degenen die buiten waren.

17 In alles zij onze God geprezen, die de goddelozen tot straf heeft gegeven.
18 Wij dan op de vijfentwintigste van de maand Chasleu de reiniging van de tempel zullende houden, hebben behoorlijk geacht u dit bekend te maken, opdat gij het ook houdt als het feest der loofhutten, en van het vuur wanneer Nehemia de tempel van het altaar gebouwd hebbende, slachtoffer geofferd heeft.
19 Want toen onze vaders in Perzië werden gevoerd, zo namen de godvruchtige priesters, die toen waren, heimelijk van het vuur van het altaar, en verbergden het in de holte van een put, die een droge grond had, en hebben het daarin verzekerd, zodat die plaats allen onbekend was.
20 En als er vele jaren verlopen waren, toen God het goedvond, zo heeft Nehemia, gezonden door de koning van Perzië, de nakomelingen der priesters, die het verborgen hadden, gezonden naar dat vuur; en als zij ons hadden te kennen gegeven dat zij geen vuur hadden gevonden, maar dik water,
21 Zo gebood hij hun, dat zij zouden putten, en brengen; en als hetgeen tot de offeranden behoorde geofferd was, gebood Nehemia de priesters het hout, en wat daarop lag, te besprengen met dat water.
22 Hetwelk gedaan zijnde, als de tijd kwam dat de zon, tevoren met wolken bedekt zijnde, weder scheen, zo werd daar een groot vuur ontstoken, dat zij zich allen verwonderden.
23 En als de offerande verteerd werd, deden de priesters een gebed, en al het volk, Jonathan beginnende, en de anderen, met Nehemia, mede eenstemmig dat volgende.
24 En het gebed geschiedde op deze wijze: Heere, Heere God, die een schepper zijt aller dingen, gij die vreselijk zijt, en sterk, en rechtvaardig, en een ontfermen, gij die alleen koning zijt, en goedertieren.
25 Gij die alleen milddadig zijt, alleen rechtvaardig, en almachtig, en eeuwig, gij die Israël behoudt van alle kwaad, gij die onze vaderen hebt gemaakt tot uitverkorenen, en hebt geheiligd;
26 Ontvang deze offerande voor al uw volk Israël, en bewaar uw deel, en heilig hen.
27 Vergader weder onze verstrooiing; maak vrij die onder de heidenen dienen; zie aan degenen, die als niets geacht zijn, en als een gruwel gehouden worden; en laat de heidenen bekennen dat gij onze God zijt.
28 Pijnig hen, die ons overheersen, en die ons in hovaardigheid smaadheid aandoen.
29 Plant uw volk in deze uw heilige plaats, gelijk Mozes gesproken heeft.
30 En de priesters zongen ondertussen lofzangen.
31 En als de offerande verteerd was, zo gebood Nehemia het water, dat nog overgebleven was, te gieten op grote stenen.
32 Hetwelk gedaan zijnde, is daar een vlam ontstoken, en als het licht van het altaar daartegen aan scheen, werd het water verteerd.
33 En als dit openbaar werd, en de koning van Perzië geboodschapt, dat in de plaats, waar de weggevoerde priesters het vuur verborgen hadden, water was te voorschijn gekomen, waarmee ook Nehemia de offerande had geheiligd;
34 En de koning voor goed kennende deze zaak, heeft die plaats omheind en heilig gemaakt.
35 En degenen, wie hij gunstig was, heeft hij vele en verscheidene gaven genomen en medegedeeld.
36 En Nehemia noemde het Neftar, hetwelk overgezet wordt reiniging; en het wordt door velen nog genoemd Neftar.

2. MAKKABEEËN 2.
1 Daar wordt in de schriften gevonden, dat de profeet Jeremia degenen, die weggevoerd werden, geboden heeft van het vuur te nemen, gelijk verklaard is, en gelijk de profeet degenen, die weggevoerd zouden worden, bevolen had;

2 Hun gevende de wet, dat zij niet zouden vergeten de geboden des Heeren, en dat zij niet zouden dwalen in hun verstand, ziende de gouden en zilveren beelden, en hun versiering.
3 En andere dergelijke dingen hun aanzeggende, vermaande hij hen, dat zij met hun harten niet zouden afwijken van de wet,
4 En in hetzelfde schrift was ook, dat de profeet geboden heeft, dat de tabernakel en de ark, gelijk hij door Goddelijke aanspraak was onderricht, hem zou volgen; en hoe hij uitging naar de berg, op welke Mozes geklommen was, en het erfdeel van God zag.
5 En dat Jeremia daar komende, een woning in de spelonk gevonden heeft, en dat hij de tabernakel, en de ark, en het reukaltaar daar ingebracht en de deur toegesloten heeft.
6 En dat enigen, die hem gevolgd en heengegaan waren, om de weg te tekenen, deze niet hebben kunnen vinden.
7 En hoe Jeremia, dit verstaande, hen bestraffende gezegd heeft, dat die plaats onbekend zou zijn, en dat hij zou verzoend wezen.
8 En dat de Heere dan deze dingen zou tonen, en de heerlijkheid des Heeren, en de wolk gezien zou worden, gelijk die ook aan Mozes is geopenbaard, en gelijk Salomo gebeden heeft dat deze plaats grotelijks zou worden geheiligd.
9 Want het is openbaar, hoe dat hij, met wijsheid begaafd zijnde, een offerande geofferd heeft tot inwijding en heiliging van de tempel.
10 Hoe ook Mozes tot de Heere een gebed heeft gedaan, en dat het vuur van de hemel viel, en de offerande verslond; en dat zo ook Salomo gebeden heeft, en dat het vuur nederkomende de brandoffers heeft verteerd.
11 En hoe Mozes zeide: Opdat de offerandel voor de zonde niet zou gegeten worden, daarom is zij verteerd.
12 Desgelijks heeft ook Salomo die acht dagen gevierd.
13 En deze zelfde dingen worden verhaald in die schriften en in de aantekeningen van Nehemia; en hoe hij een bibliotheek aanleggende, bijeen heeft vergaderd de schriften van de koningen en profeten, en de schriftenl van David, en de brieven der koningen aangaande de heilige geschenken.
14 Desgelijks heeft ook Judas al de dingen, die door de oorlog, welke ons aangedaan was, vervallen waren, bijeenvergaderd; en die zijn bij ons.
15 Indien gij ze nodig hebt, zendt lieden aan ons, die ze u mogen brengen.
16 Dewijl wij dan zullen houden het feest der reiniging, zo hebben wij u dat geschreven, en gij zult dan wel doen, dat gij deze dagen viert.
17 En God, die al zijn volk heeft behouden, en allen heeft gegeven het erfdeel, en het koninkrijk, en het priesterschap en de heiliging;
18 Gelijk hij beloofd heeft door de wet, zo hopen wij op hem, dat hij zich over ons zal ontfermen, en dat hij ons van alle landen, die onder de hemel zijn, weder zal bijeenbrengen in deze heilige plaats.
19 Want hij heeft ons uit grote ellenden verlost en heeft deze plaats gereinigd.
20 Voorts, wat aangaat de zaken van Judas Makkabeüs, en zijn broeders, en de reiniging van de grote tempel, en de inwijding des altaars;
21 En aangaande de oorlogen, die wij gehad hebben tegen Antiochus Epifanes, en zijn zoon Eupator,
22 En de verschijningen, die van de hemel geschied zijn aan degenen, die voor het Jodendom met eergierigheid zich mannelijk gekweten hebben, zodat zij weinigen zijnde het ganse land afgelopen hebben, en menigte der barbaren hebben vervolgd;
23 En dat de tempel, die door de gehele bewoonde wereld vermaard is, weder door hen gebouwd is, en de stad in vrijheid gesteld; en dat de wetten, die haast zouden zijn teniet gegaan, weder opgericht zijn; dewijl de Heere met alle goedertierenheid hun genadig was geworden;

24 Deze dingen, zijnde door Jason van Cyrene verklaard in vijf boeken, zullen wij ondernemen in een boek kort te vervatten.
25 Want wij, ziende de verwarring in de getallen, en de zwarigheid, die er is voor degenen, die de historische verhalen te enen male willen doorlezen, om de menigte van de stof,
26 Hebben getracht om degenen, die lezen willen, enig vermaak te geven, en degenen die begerig zijn om wel te onthouden, enige hulp, en allen, wie dit boek zal voorkomen, enig nut toe te brengen.
27 Het is voor ons, die de moeite hebben genomen om dit kort begrip te maken, niet licht geweest, maar een zaak vol zweten en waken.
28 Gelijkerwijs het iemand, die een grote maaltijd toebereidt, en die een ieder wel zoekt te dienen, niet licht is, om van velen goede dank te behalen, zo zullen wij nochtans gaarne deze moeite nemen.
29 Latende dan de schrijver de bredere verhandeling van iedere zaak, zullen wij slechts voortgaan met dit kort begrip in het kort af te malen.
30 Gelijkerwijs een, die een nieuw huis wil bouwen, bekommerd moet zijn over het ganse gebouw, en een, die met inbranden voorneemt iets te schilderen, naarstig moet onderzoeken wat tot sieraad nodig is, zo acht ik dat wij ook moeten doen.
31 Maar wijdlopig alles te verhandelen, vele redenen te gebruiken, en bezig te zijn in het verhaal van alle bijzondere stukken, dit behoort tot het werk van de schrijver der geschiedenis.
32 Doch een kort begrip van hetgeen te zeggen is te vervolgen, en een bredere verklaring der zaken te vermijden, dat behoort men toe te laten degene, die een kort begrip van enig schrift maakt.
33 Laat ons dan van hier ons verhaal beginnen, zo veel tot onze voorrede nog bijvoegende. Want het zou een dwaze zaak zijn, dat iemand, die een kort begrip van een geschiedenis schrijft, meer overvloedig in woorden zou zijn dan de geschiedenis zelf.
3.
1 Als de heilige stad in alle vrede bewoond werd, en als de wetten op het best werden onderhouden, om des hogepriesters Onias' godzaligheid en haat der boosheid.
2 Zo is het gebeurd, dat ook zelfs de koningen deze plaats eerden, en de tempel met voortreffelijke gaven verheerlijkten.
3 Zodat ook Seleucus, koning van Azië uit zijn eigen inkomsten al de onkosten betaalde die gedaan werden in de dienst der offeranden.
4 En een zekere Simon, uit de stam van Benjamin, die tot een overste van de tempel was gesteld, streed tegen de hogepriester, vanwege de ongerechtigheid, die in de stad gepleegd werd.
5 En als hij Onias niet kon overwinnen, kwam hij tot Apollonius, de zoon van Thraseüs, die in die tijd overste was van Celo-Syrië en Fenicië.
6 En heeft hem geboodschapt, dat de schatkist te Jeruzalem vol was van geld, zodat de menigte der kostelijke dingen ontelbaar was, en dat ze niet behoorden tot de rekening der offeranden, en dat het mogelijk was, dat deze zouden kunnen vallen in de macht van de koning.
7 Apollonius dan, komende bij de koning, heeft hem geopenbaard hetgeen hem van het geld te kennen gegeven was, die Heliodorus verkoren hebbende, die over zijn geld gesteld was, gezonden heeft, hem last gevende, dat hij het voormelde geld nemen zoude.
8 En Heliodorus ving terstond de reis aan, onder de schijn, alsof hij de steden van Celo-Syrië en van Fenicië wilde doorreizen, maar inderdaad om het voornemen des konings te volbrengen.

9 Hij dan gekomen zijnde te Jeruzalem, en zeer vriendelijk door de hogepriester der stad ontvangen zijnde, heeft meegedeeld hetgeen te kennen gegeven was, en heeft verklaard om wat oorzaak hij daar was, en hij vraagde of deze dingen zo in der waarheid waren.
10 De hogepriester toonde aan, dat dit geld weggelegd was voor de weduwen en wezen;
11 En dat een deel daarvan ook toebehoorde aan Hyrcanus, de zoon van Tobias, een man die in zeer grote hoogheid gesteld was, zodat het niet was gelijk de goddeloze Simon lasterlijk had aangebracht; en dat er alles samen waren vierhonderd talenten zilver en tweehonderd talenten goud.
12 En dat men ongelijk zou doen aan degenen, die vertrouwd hebben op de heiligheid der plaats, en op de eerwaardigheid en vrijdom van de tempel, die door de gehele wereld geëerd is, en dat derhalve zulks gans ondoenlijk ware.
13 Doch Heliodorus, om de bevelen, die hij van de koning had, zeide, dat dit geld immers in des konings schatkamer moest gebracht worden.
14 En een dag gesteld hebbende, is hij ingegaan om het geld te overzien, en daarop orde te stellen; en daar was geen kleine benauwdheid in de gehele stad.
15 En de priesters in hun priesterlijke klederen, wierpen zich neder voor het altaar, en riepen naar de hemel, tot hem, die wetten heeft gemaakt van de toevertrouwde goederen onbeschadigd te bewaren voor degenen, die zij daar vertrouwd hadden,
16 En wie des hogepriesters aangezicht aanzag, die werd in zijn gemoed verwonderd, want zijn aangezicht en de kleur, die veranderd waren, gaven te kennen de benauwdheid, die in zijn ziel was.
17 Want vrees en verschrikking van het lichaam had de man bevangen, waaruit klaar de weemoed die in zijn hart was degenen, die hem aanzagen, bleek.
18 En deze liepen met hopen uit de huizen naar het gemeen gebed, omdat deze plaats in verachting zou komen.
19 En de vrouwen, zijnde met zakken omgord onder haar borsten, vervulden de wegen, en van de maagden, die opgesloten waren, liepen sommigen tezamen naar de poorten, sommigen op de muren, en sommigen zagen naar beneden uit de vensters,
20 En zij allen, de handen naar de hemel uitgestrekt hebbende, deden het gebed.
21 Het was erbarmelijk te zien, hoe de menigte onder elkander gemengd nederviel, en in welke verwachting de grote hogepriester in zijn benauwdheid was.
22 Dezen dan riepen tot de Heere Almachtig, dat hij dit geld, hetwelk toevertrouwd was in alle zekerheid onbeschadigd bewaren wilde, voor degenen, die het toevertrouwd hadden.
23 Doch Heliodorus zocht te volbrengen hetgeen besloten was; en als hij nu daar bij de schatkist met de hellebaardiers tegenwoordig was,
24 Zo heeft de prins der geesten en van alle macht een grote openbaring gedaan, zodat allen, die zich verstout hadden daar tezamen te komen, door de kracht Gods verslagen zijnde, bezweken en in vrees nedervielen.
25 Want door hen werd een paard gezien, met een zeer schoon dek versierd, waarop een zat, die schrikkelijk was, hetwelk sterk rennende zijn voorste voeten op Heliodorus geworpen heeft, en die daarop zat scheen een gouden harnas aan te hebben.
26 En daar verschenen voor hem nog twee andere jongelingen, uitmuntend in sterkte, en zeer schoon in heerlijkheid, en sierlijk in kleding, die ook staande elk aan een van zijn zijden, hem zonder ophouden geselden, hem vele slagen gevende.
27 En als hij snel ter aarde viel, en met grote duisternis bevangen was, namen zij hem tezamen op, en zetten hem in een draagstoel;
28 En hem, die tevoren met veel toeloop en al de hellebaardiers in de voorzeide schatkamer was ingegaan, droegen zij weg, zo gesteld, dat hij met de wapenen niet kon geholpen worden, en openlijk de heerschappij Gods bekende.

29 En hij lag daar, door de Goddelijke kracht, zonder spraak, en verstoken van alle hoop en behoudenis.
30 Maar dezen prezen de Heere, dat hij deze zijn plaats verheerlijkt had, en de tempel, die een weinig tevoren vol vreze, en beroerte was, doordat de Heere Almachtig daar verschenen was, werd vervuld met blijdschap en vreugde.
31 En sommigen van Heliodorus' vrienden hebben in haast Onias gebeden, dat hij de Allerhoogste zou aanroepen, dat hij hem, die nu gans in de uiterste adem lag, het leven zou willen schenken.
32 En de hogepriester, beducht zijnde dat de koning te eniger tijd zou denken, dat tegen Heliodorus door de Joden enig kwaad stuk bedreven ware, heeft voor des mans gezondheid offerande gedaan.
33 En als de hogepriester de verzoening deed, zijn dezelfde jongelingen weder verschenen aan Heliodorus, bekleed zijnde met dezelfde kleding, en zeiden daar staande: Dankt de hogepriester Onias grotelijks, want om zijnentwil heeft u de Heere het leven geschonken.
34 En gij, uit de hemel gegeseld zijnde, vertelt aan allen de overgrote kracht Gods. En als zij deze dingen gezegd hadden, zijn zij verdwenen.
35 En Heliodorus, als hij God offerande had geofferd, en zeer grote beloften had beloofd aan hem, die hem het leven had wedergegeven, en als hij Onias gegroet had, trok het leger weder naar de koning;
36 En hij getuigde aan allen de werken van de grote God, die hijzelf met zijn ogen gezien had.
37 En als de koning Heliodorus vraagde, wie bekwaam zou zijn om nog eens naar Jeruzalem gezonden te worden, zeide hij:
38 Indien gij een vijand hebt, of een die uw zaken lagen legt, zendt die daar, en gij zult hem wel gegeseld weder krijgen, indien hij behouden ontkomt, omdat in der waarheid in die plaats een kracht Gods is.
39 Want hij, die de hemelse woonstede heeft, is de opziener en helper van die plaats, en hij slaat en verderft die daar komen om kwaad te doen.
40 En dit is hetgeen gebeurd is aangaande Heliodorus, en de bewaring van de schatkamer.

2. MAKKABEEËN 4.
1 De voorzeide Simon, die een verrader was geworden van het geld en van zijn vaderland, sprak kwalijk van Onias, alsof hijzelf Heliodorus geslagen had, en aanstichter ware geweest van al dit kwaad.
2 En hij durfde zeggen van hem, die de stad veel goeds gedaan had, en die voor zijn volk grote zorg droeg, en ijverig in de wet was, dat hij zich met de zaken des rijks listig bemoeide.
3 En als de vijandschap zover toegenomen was, dat ook door een dergenen, die Simon voor zijn vertrouwde vrienden hield, doodslagen gedaan werden;
4 Onias, bemerkende de hevigheid van de twist, en hoe Apollonius raasde, als zijnde overste van Celo-Syrië en Fenicië, en die de boosheid van Simon vermeerderde, is hij getrokken naar de koning.
5 Niet om te zijn een beschuldiger van zijn burgers, maar ziende op hetgeen al de menigte, zo in het gemeen als in het bijzonder, dienstig zou zijn.
6 Want hij zag dat het onmogelijk was, dat zonder des konings voorzorg de zaken tot vrede zouden kunnen gebracht worden, en dat Simon niet zou ophouden van zijn razernij.
7 Als Seleucus het leven met de dood verwisseld had, en Antiochus, toegenaamd Epifanes, het koninkrijk had aangenomen, zo heeft Jason, de broeder van Onias, onbehoorlijk gestaan naar het hogepriesterschap.
8 En om dat te verkrijgen beloofde. hij de koning driehonderdenzestig talenten zilver, en nog tachtig talenten uit een ander inkomen.

9 En daarenboven beloofde hij ook nog andere honderdenvijftig talenten te zullen aanschrijven, indien hem zou toegelaten worden, dat hij door zijn macht zichzelf een school en een oefenperk der jeugd zou mogen oprichten, en dat hij die van Jeruzalem zou mogen opschrijven onder de burgers van Antiochië.
10 Hetwelk, als de koning hem had toegestaan, en hij het gebied gekregen had, zo heeft hij terstond zijn volk gebracht tot de wijze der Grieken;
11 En heeft de voorrechten afgeschaft, die namens de koningen de Joden goedertieren waren gegund door Johannes, de vader van Eupolemus, die een gezant was geweest, om met de Romeinen een verbond van vriendschap en van gemeenschap van wapenen te maken; en heeft de wettige regering verbroken, en een nieuwe onwettige wijze van regering ingevoerd.
12 En als hij willekeurig een school had opgericht, dicht bij de burcht zelf, en de sterkste jongelingen daartoe had verordineerd, leidde hij hen onder de hoed.
13 Zo was er onder de Joden een grote lust tot de Griekse zeden, en een grote voortgang der vreemde wijzen van doen, om de overgrote onreinheid van de goddeloze Jason, die geen rechte hogepriester was.
14 Zodat de priesters niet meer volvaardig waren om de dienst te doen bij het altaar, maar de tempel verachtende, en de offeranden nalatende, benaarstigden zich, om deel te nemen aan de onwettelijke oefeningen, die in de worstelplaats geschiedden, nadat zij anderen beroepen hadden, om met de bal te spelen;
15 En de eerlijke wijzen der vaderen als niets achtende, hielden zij dat de Griekse eer de beste was.
16 Om dezer oorzaak wil is over hen een zware ellende gekomen, dat zij hen tot vijanden en straffers hebben gekregen, wier leidingen zij naijverden, en wie zij in alles zich gelijk wilden maken.
17 Want goddeloosheid te bedrijven, tegen de Goddelijke wetten is geen lichte zaak, doch de volgende tijd zal het openbaren.
18 Als nu het vijfjarig strijdspel te Tyrus gehouden werd, en de koning daar tegenwoordig was.
19 Zond deze goddeloze Jason toeschouwers van Jeruzalem, alsof zij van Antiochië waren, medebrengende driehonderd drachmen zilver tot een offerande van de afgod Herkules; waarvan die ze brachten nochtans baden, dat ze tot die offerande niet zouden gebruikt worden.
20 En om degenen die ze brachten, heeft hij ze besteed aan de toerusting der galeien.
21 En als Apollonius, de zoon van Menestheüs, in Egypte was gezonden, vanwege de eerste beroeping van de koning Filometor, zo heeft Antiochus, vernemende dat hij van zijn zaken vervreemd was, zorg gedragen voor zijn verzekerdheid; waarom hij te Joppe gekomen zijnde, voorts gereisd is naar Jeruzalem.
22 En zeer heerlijk door Jason en de ganse stad ontvangen, en met toortsen en gejuich ingehaald zijnde, zo is hij daarna met zijn krijgsvolk getrokken naar Fenicië.
23 En na de tijd van drie jaren zond Jason Menelaüs, des voorgemelden Simons broeder, om de koning het geld te brengen, en om hen in gedachtenis te brengen enige noodwendige zaken.
24 Deze de koning zeer aangenaam geworden zijnde, als hij in zijn aangezicht zijn macht zeer verheven had, heeft voor zichzelf het hogepriesterschap verkregen, driehonderd talenten zilver meer daarvoor gevende dan Jason.
25 En des konings bevelen ontvangen hebbende, kwam hij te Jeruzalem, niets meebrengende dat des hogepriesterschaps waardig was; maar een grimmig gemoed van een wrede tiran en een verbolgenheid van een wild barbaars beest hebbende.
26 En Jason, die zijn eigen broeder met bedrog uitgeworpen had door een ander weder met bedrog uitgeworpen zijnde, gedwongen te vluchten naar het land Ammonitis.

27 En Menelaüs heeft wel het opperste gezag verkregen, maar hij stelde gans geen orde aangaande het geld, dat hij de koning beloofd had, hoewel Sostrates, de overste van de burcht het eiste.
28 Want hij was gesteld om het geld van de schatting te ontvangen. Als zij beiden nu om deze oorzaak door de koning ontboden waren,
29 Zo heeft Menelaüs tot een verzorger van het hogepriesterschap Lysimachus, zijn broeder, gelaten, en Sostrates liet in zijn plaats Crates, de overste over die van Cyprus.
30 En als deze dingen zo gesteld waren, is het gebeurd dat die van Tarsus en Mallo in oproer geraakten, omdat zij tot een geschenk gegeven waren aan Antiochus, des konings bijwijf.
31 Zo is dan de koning in grote haast daar gekomen, om de zaken te stillen, latende in zijn plaats tot een voorzorger Andronicus, een van degenen die in hoogheid gesteld waren.
32 En Menelaüs, achtende, dat hij nu een welgelegen tijd bekomen had, heeft enige gouden vaten van de tempel genomen, en die geschonken aan Andronicus, en heeft ook enige andere verkocht te Tyrus, en in de steden daar rondom.
33 Onias, als hij deze dingen wel verstaan had, bestrafte hem, nadat hij vertrokken was in een vrije plaats, te Dafne, gelegen bij Antiochië.
34 Waarom Menelaüs, hebbende Andronicus op zijn zijde gekregen, hem vermaand heeft, dat hij Onias zou willen ombrengen; die, komende bij Onias, en hem met bedrog verzekerd, en met ede hem de hand gegeven hebbende (hoewel toen hij de hand gaf, niet zonder kwaad nadenken zijnde) heeft hem bewogen, dat hij zich uit de vrije plaats begaf, en hij heeft hem terstond rondom besloten, zonder dat hij de rechtvaardigheid ontzag.
35 Om welke oorzaak niet alleen de Joden, maar ook vele van andere volken, het zeer kwalijk namen, en konden het niet verdragen, dat die man zo onrechtvaardig was gedood.
36 En als de koning wedergekomen was van de plaatsen van Cilicië, hebben hem de Joden, die in de stad waren, aangesproken, gelijk ook de Grieken, die dit kwaad stuk ook haatten en geklaagd dat Onias tegen alle reden gedood was.
37 Antiochus, hierover van harte bedroefd zijnde, en tot barmhartigheid geneigd, heeft geschreid over des overledenen matigheid en grote geschiktheid.
38 En in zijn gemoed met gramschap ontstoken zijnde, heeft deze terstond Andronicus het purperen kleed afgenomen, en zijn rokken verscheurd en hem door de ganse stad omgevoerd hebbende tot de plaats, waar hij de goddeloosheid aan Onias begaan had, heeft daar de doodslager van het leven beroofd, en zo heeft de Heere hem de verdiende straf vergolden.
39 En als door Lysimachus vele kerkroverijen in de stad geschiedden, met raad van Menelaüs, en als het gerucht daarvan openlijk verbreid was, zo vergaderde de menigte tegen Lysimachus, nadat weder veel goudwerk van verscheidene plaatsen weggebracht was.
40 En als de scharen op de been geraakt en vol gramschap waren, wapende Lysimachus tot drieduizend man, en begon met onrechtvaardige handen, door een overste, die een tiran en oud van jaren was, en ook niet min van verstand.
41 En dezen, ziende de aanval van Lysimachus, grepen stenen en anderen dikke stokken, en sommigen ook uit het slijk dat daar was, met hun handen tezamen geperst, en wierpen het op degenen, die met Lysimachus waren.
42 Om deze oorzaak hebben zij velen van hen gewond, sommigen ook terneder geworpen, en hebben hen allen op de vlucht gedreven; en de kerkrover zelf doodden zij bij de schatkist.
43 En over deze zaken werd recht gehouden tegen Menelaüs.
44 En als de koning gekomen was te Tyrus, stelden drie mannen, die door de raad gezonden waren, hun aanklacht aan bij hem.
45 En Menelaüs, nu verlaten zijnde, beloofde veel geld aan Ptolomeüs, de zoon van Dorymeüs, opdat hij de koning zou overreden.
46 Ptolomeüs dan hetzelve ontvangen hebbende, heeft de koning, die in een galerij was gegaan om zich te verversen, overgehaald,

47 En heeft Menelaüs, die oorzaak was van al deze boosheid, ontslagen van al de beschuldigingen, en heeft deze ellendigen, die, zo zij ook bij de Scythen gepleit hadden, als onschuldigen zouden vrijgesproken zijn, tot de dood verwezen.
48 Zo hebben dan haastelijk een onrechtvaardige straf geleden degenen, die voor de stad, en het volk, en voor de heilige vaten deze beschuldiging aangebracht hadden.
49 Waarom ook de Tyriërs, dit boze stuk hatende, zeer treffelijk besteld hebben hetgeen tot hun begrafenis nodig was.
50 En Menelaüs bleef door de gierigheid dergenen die de macht hadden, in het opperste gezag, toenemende in boosheid, en is geworden een groot verrader der burgers.

2. MAKKABEEËN 5.

1 Omtrent dezelfde tijd deed Antiochus zijn tweede tocht naar Egypte.
2 En het gebeurde dat door de gehele stad, bijna veertig dagen lang in de lucht gezien werden ruiters rijdende met gouden rokken, bij troepen, met lansen gewapend, en met blote zwaarden;
3 En hopen paarden in slagorde gesteld, en treffen dat op elkander geschiedde, en aanlopen tegen elkander, en beweging der schilden, een grote menigte van spiesen, en schieten van pijlen, en blinken van de gouden versierselen en allerlei borstwapenen.
4 Waarom zij allen baden dat dit gezicht ten goede mocht geschied zijn.
5 En als er een vals gerucht gekomen was, dat Antiochus het leven met de dood verwisseld had, Jason niet minder dan duizend mannen vergaderd hebbende, heeft terstond een inval gedaan in de stad; en als zij op de muren gedreven waren, en eindelijk de stad ingenomen was, zo vlood Menelaüs op de burcht.
6 En Jason sloeg zijn eigen burgers dood, zonder iemand te sparen, niet denkende dat de voorspoed tegen zijn eigen bloedverwanten de grootste tegenspoed was; en hij dacht dat hij tekenen van overwinning oprichtte, niet van zijn medeburgers, maar van zijn vijanden.
7 Doch hij verkreeg het oppergezag niet; maar als einde van zijn bedriegelijkheid schande behalende, vluchtte hij, en trok weder in het land Ammonitis.
8 Ten laatste dan kreeg hij zijn loon bij Aretas de koning van Arabië, zo nagejaagd zijnde, dat hij vluchtte van de ene stad in de andere, door allen vervolgd zijnde en gehaat, als een die van de wet was afgevallen; en vervloekt als een beul van zijn vaderland en zijn burgers, is hij naar Egypte uitgeworpen.
9 En hij, die velen uit hun vaderland in ballingschap verdreven had, is in ballingschap omgekomen, tot de Lacedemoniërs getrokken zijnde, alsof hij bij hen om der maagschap wil in bescherming zou worden genomen.
10 En hij, die een menigte onbegraven had weggeworpen, over die heeft niemand rouw gedragen, en heeft geen uitvaart, noch zijner vaderen graf mogen genieten.
11 De koning, als hij verstaan had dat deze dingen zo geschied waren, vermoedde dat Judea van hem wilde afvallen; waarom hij uit Egypte trok, vergrimd in zijn gemoed, en heeft de stad met wapenen ingenomen.
12 En gebood de krijgslieden, dat zij allen die hun tegenkwamen zouden slaan, zonder iemand te sparen, en dat zij al degenen, die op de huizen zouden klimmen zouden doodslaan.
13 En er geschiedde een grote moord van jongen en van ouden; en mannen, en vrouwen, en kinderen werden omgebracht, en de maagden en kleine kinderen gedood.
14 Zodat in drie dagen tachtigduizend omgebracht werden; veertigduizend werden met de hand gevangen en er werden niet minder verkocht dan er gedood waren.
15 En daarmee niet tevreden zijnde, heeft hij zich verstout in te gaan in de allerheiligste tempel van de ganse aardbodem, hebbende tot een leidsman Menelaüs, die een verrader was geworden, zo van de wetten als van het vaderland.

16 En met zijn onreine handen de heilige vaten nemende, en wat door andere koningen tot vermeerdering, heerlijkheid en eer der plaats geschonken was, met zijn goddeloze handen wegrovende,
17 Zo werd Antiochus in zijn gemoed zeer hovaardig, niet aanmerkende, dat om der zonden wil dergenen, die in de stad woonden, de Heere een kleine tijd vertoornd was geweest, en dat hij daarom de plaats niet aanzag.
18 Want ware het niet gebeurd, dat zij tot vele zonden gebracht waren, gelijk die Heliodorus, die gezonden was van de koning Seleucus, om de schatkamer te bezichtigen, zo zou ook deze terstond, als hij ingekomen was, gegeseld zijnde, van zijn stoutheid afgekeerd geweest zijn.
19 Maar de Heere heeft het volk niet om de plaats, maar de plaats om het volk uitverkoren.
20 En daarom is dezelfde plaats, die deelachtig was geworden de ongelukken, die over dit volk gekomen waren, daarna ook deelachtig geworden de weldadigheden, en het volk dat door de almachtige toorn was verlaten geweest, is weder door de verzoening met de grote Heere, in alle heerlijkheid opgericht.
21 Antiochus dan, hebbende uit de tempel duizendenachthonderd talenten weggenomen, is haastig vertrokken naar Antiochië, menende naar zijn hoogmoed de aarde te maken, dat men daarop zou kunnen varen met schepen, en de zee, dat men daarop zou kunnen gaan, door de hovaardigheid van zijn hart.
22 En hij heeft ook enige oversten daar gelaten, om het volk te kwellen: Filippus te Jeruzalem, die van afkomst een Frygiër was, en veel barbaarser dan degene, die hem gesteld had,
23 En in Garizin Andronicus, en benevens deze Menelaüs, die veel erger dan de anderen zich verhief tegen de burgers.
24 En hij had tegen de Joodse burgers een vijandig hart, en zond een gehate overste, Apollonius, met een leger van tweeentwintigduizend man, gelastende dat hij allen, die tot mannelijke ouderdom gekomen waren, zou doden, en de vrouwen en jongelingen verkopen.
25 Deze, als hij gekomen was te Jeruzalem, veinzende, dat hij vreedzaam ware, heeft zich stilgehouden tot de heilige dag van de Sabbat; op welke, daar hij de Joden vond, vierdag houdende, zo gebood hij die onder hem stonden, dat zij zich zouden in de wapenen begeven.
26 En heeft allen, die uitgegaan waren om de schouwspelen te zien, laten doorsteken, en door de stad met wapenen lopende, heeft een grote menigte vermoord.
27 En Judas, de Makkabeeër, is met negen anderen vertrokken naar het gebergte, en leefde met degenen die bij hem waren, naar de wijze der wilde dieren, en zij aten als voedsel gras, en bleven daar, om geen deel te hebben aan de ontreiniging.

2. MAKKABEEËN 6.
1 En niet lang daarna zond de koning een oud man van Athene, om de Joden te noodzaken dat zij zouden afwijken van de wetten hunner vaderen, en niet zouden wandelen naar de wetten van God.
2 En ook om de tempel te Jeruzalem te ontreinigen, en deze te noemen de tempel van Jupiter Olympius, en de tempel te Garizin te noemen, (gelijk degenen, die in die plaats woonden, begeerden), de tempel van Jupiter Xenius.
3 De invoering van deze boosheid was het volk bezwaarlijk en moeilijk.
4 Want de tempel werd vervuld met overdadigheid, en brasserijen der heidenen, die met de hoeren daar in luiheid leefden, en in de heilige galerijen zich vermengden met de vrouwen; en daarenboven dingen daarin brachten die niet betaamden.
5 En het altaar werd ook met onbehoorlijke dingen, die de wet verboden had, vervuld.
6 En men mocht geen sabbatten vieren, noch de feestdagen der vaderen onderhouden, noch ook enigszins bekennen een Jood te wezen.

7 En zij werden door een bittere noodwendigheid gedwongen, om des konings geboortedag alle maanden te houden, met het eten van de geofferde ingewanden; en als de feestdag van Bacchus gekomen was, werden zij gedwongen wijnloofkransen dragende, in het Bacchusfeest om te gaan.
8 En in de naburige Griekse steden, is door bestelling van Ptolomeüs, een plakkaat uitgegaan, dat de Joden ook zouden eten van de ingewanden der beesten, de afgoden opgeofferd.
9 En dat al degenen, die niet zouden willen verkiezen tot deze Griekse wijzen over te gaan, zouden gedood worden; men kon daaraan zien de tegenwoordige ellende.
10 Want twee vrouwen werden voorgebracht, die haar kinderen hadden besneden, welke zij, haar kinderen aan haar borsten gehangen hebbende, door de stad openlijk omvoerden, en van de muren afstieten.
11 En enige anderen, te zamen lopende in de naaste spelonken, opdat zij daar verborgen de zevende dag zouden houden, Filippus aangebracht zijnde, werden met vuur verbrand, omdat zij er een gewetenszaak van maakten zichzelf te hulp te komen, vanwege de heerlijkheid van deze eerwaardige dag.
12 Ik bid dan degenen, die dit boek zullen lezen, dat zij niet ontsteld worden over deze ellendigheden, maar dat zij willen achten, dat deze straffen niet zijn tot verderf, maar tot kastijding van ons geslacht.
13 Want het is een teken van grote goeddadigheid, dat degenen, die zondigen, geen lange tijd wordt toegelaten, maar dat zij spoedig vervallen in straf.
14 Want de Heere doet hun niet gelijk de andere volken, dat hij lankmoedig blijft, totdat hij hen ontmoet om hen te straffen, als hun zonden vervuld zijn.
15 Zo heeft hij ook goedgevonden tegen ons te zijn; opdat niet, wanneer onze zonden tot het einde gekomen zijn, hij ten laatste wraak over ons doe.
16 Daarom neemt hij zijn barmhartigheid nimmer van ons weg, en zijn eigen volk met tegenspoed kastijdende, verlaat hij het niet.
17 Doch dit zij door ons gezegd tot vermaning, en wij zullen met weinige woorden wederkomen tot ons verhaal.
18 Een zekere Eleazar, een van de voornaamste schriftgeleerden, een man die verre op zijn dagen gekomen was, en zeer schoon was van aangezicht, werd genoodzaakt zijn mond open te doen, en varkensvlees te eten.
19 Deze, liever hebbende een dood met ere, dan het leven met haat, kwam zelf tot de pijnigingsplaats,
20 Voor zich uitspuwende, op zulk een wijze als het degenen betaamt, die zich willen blijven verdedigen tegen die dingen, welke niet geoorloofd zijn te proeven, om de liefde van het leven te behouden.
21 En degenen, die gesteld waren om deze onwettige ingewanden te eten, om de kennis, die zij met de man van oude tijden hadden gehad, hem terzijde nemende, vermaanden hem dat hij vlees zou willen brengen, dat hem geoorloofd was te gebruiken, door hemzelf tevoren toebereid, en dat hij zou willen veinzen, alsof hij at hetgeen door de koning was verordineerd, namelijk het vlees der offeranden.
22 Opdat hij, zulks doende, van de dood zou vrijgelaten worden, en opdat hij, om de oude vriendschap met hen, genade zou mogen verkrijgen.
23 Maar hij nemende een eerlijk besluit, dat zijn jaren en voortreffelijkheid des ouderdoms betaamde, en zijn grauwe haren, die hij met ere had verkregen, en zijn eerlijke opvoeding, die hij van zijn jeugd aan had gehad, ja ook veel meer de heilige en van God ingestelde wetgeving, heeft vervolgens geantwoord, zeggende dat zij hem haastig naar het graf wilden zenden.
24 Want, zeide hij, het betaamt onze ouderdom niet te veinzen, opdat vele jonge lieden, menende dat Eleazar nu negentig jaren oud zijnde, overgegaan is tot het heidendom,

25 Zij ook door mijn veinzen, en door deze kleine en snel vergaande levenstijd, door mij zouden verleid worden; en ik zo een vloek en een schandvlek op mijn ouderdom zou halen.
26 Want indien ik voor het tegenwoordige zou verlost worden van de straf der mensen, zo zou ik nochtans niet ontvlieden, noch levende noch stervende, de handen van de Almachtige.
27 Waarom ik nu het leven moedig verwisselende met de dood, zo zal ik schijnen deze ouderdom waardig te zijn,
28 En zal de jongelieden een heerlijk voorbeeld nalaten, om voor de eerwaardige en heilige wetten gewillig en kloek een eerlijke dood te sterven. En als hij dit gezegd had, is hij terstond gegaan naar de pijnigingsplaats.
29 En die hem leidden, veranderden hun goedwilligheid, die zij een weinig tevoren tot hem gehad hadden, in kwaadwilligheid, om de voorzegde woorden, die zij achtten uitzinnigheid te zijn.
30 En als hij nu door de slagen sterven zou, zeide hij al zuchtende: *Aan de Heere, die een heilige wetenschap heeft, is bekend dat ik, kunnende van de dood bevrijd worden, zware pijnen in mijn lichaam verdrage, gegeseld zijnde, en dat ik naar de ziel dit gewillig lijde, om zijner vreze wil.*
31 En op deze wijze is hij gestorven, zijn dood niet alleen de jongelieden, maar ook het merendeel van zijn volk, tot een voorbeeld van kloekmoedigheid, en tot een gedachtenis der deugd nalatende.

2. MAKKABEEËN 7.
1 Het gebeurde ook dat zeven broeders, met de moeder gegrepen zijnde, door de koning gedwongen werden varkensvlees, hetwelk ongeoorloofd is, te proeven; en werden met geselen en pezen geslagen.
2 En een hunner, die voor de anderen sprak, zeide aldus: Wat wilt gij ons vragen, en van ons weten? want wij zijn bereid liever te sterven, dan de wetten onzer vaderen te overtreden.
3 En de koning zeer gram wordende, gebood dat men pannen en ketels heet zou maken; en als die terstond heet gemaakt waren,
4 Zo gebood hij dat men deze, die voor de anderen gesproken had, de tong zou afsnijden, en hem het vel rondom aftrekken, en zijn uiterste leden afhouwen, en dat de andere broeders en de moeder dit zouden aanzien.
5 Als hem nu alle leden onbruikbaar waren gemaakt, zo beval de koning dat men hem, die nog zijn adem haalde, aan het vuur zou brengen, en in de pan braden; en als de damp uit de pan zich zeer verspreidde, zo vermaanden zij elkander met de moeder kloekmoedig te sterven;
6 Sprekende aldus: God de Heere ziet het aan, en zal in de waarheid over ons vertroost worden; gelijk Mozes in zijn lied, hetwelk hij tegen hen in het aangezicht heeft betuigd, verklaart, zeggende: en over zijn dienstknechten zal hij vertroost worden.
7 En als de eerste op deze wijze gestorven was, zo leidden zij de tweede tot de bespotting; en het vel van het hoofd met het haar rondom afgetrokken hebbende, vraagden zij hem: Zult gij nog geen zwijnenvlees eten, eer dat het lichaam van lid tot lid gestraft wordt?
8 Doch hij antwoordde in zijn vaderlijke taal, en zeide tot hen: Geenszins. Waarom deze ook dezelfde pijniging is aangedaan, gelijk de eerste.
9 En als hij nu in de uiterste adem was, zeide hij: Gij booswicht, gij beneemt ons wel het tegenwoordige leven, maar de koning der wereld zal ons, die voor zijn wetten sterven, tot een eeuwige opstanding des levens weder opwekken.
10 Na deze werd ook de derde bespot, en als zij zijn tong eisten, stak hij die terstond uit, en hij strekte zijn handen zeer vrijmoedig uit;
11 En sprak kloekmoedig: Dit alles heb ik van God uit de hemel verkregen, en dit veracht ik om zijn wetten, en ik hoop dat ik dit van hem zal wederkrijgen.

12 Zodat de koning zelf, en die bij hem waren, zich zeer verwonderden over de kloekmoedigheid van deze jongeling, dat hij deze pijnen voor niets achtte.
13 En als ook deze overleden was, hebben zij desgelijks de vierde gepijnigd en geslagen.
14 En als hij sterven zou, sprak hij aldus: Het is beter de hoop, die van mensen is, te verwisselen, en de hoop die van God is te verwachten, om van hem weder opgewekt te worden, doch voor u zal geen opstanding ten leven zijn.
15 Daarna brachten zij de vijfde voor, en sloegen hem, en deze de koning aanziende, zeide tot hem:
16 Gij hebt macht onder de mensen, en hoewel gij vergankelijk zijt, zo doet gij nochtans wat gij wilt, maar denkt niet dat ons geslacht van God verlaten is.
17 Maar gij, verwacht en aanschouw Gods grote kracht, hoe hij u en uw zaad zal pijnigen.
18 Na deze brachten zij de zesde voor, en als hij sterven zou, zeide hij: Dwaal niet tevergeefs, want wij lijden deze dingen om ons zelfs wil, omdat wij tegen onze God gezondigd hebben; want daar zijn aan ons dingen geschied die verwondering waardig zijn.
19 En gij, meen niet dat gij onschuldig zult zijn, dewijl gij het gewaagd hebt tegen God te strijden.
20 Maar de moeder is bovenmate zeer te bewonderen, en aller goede gedachtenis waardig, als die kloekmoedig verdragen heeft te aanschouwen, dat haar zeven zonen op één dag zijn omgebracht, om de hoop die zij hadden op de Here;
21 Want zij vermaande een ieder hunner in haar vaderlijke spraak, vervuld zijnde met een kloekmoedig verstand, haar vrouwelijke overlegging met een mannelijk gemoed opwekkende;
22 Zeggende tot hen: Ik weet niet hoe gij in mijn lichaam zijt voortgebracht, noch heb ik u de geest en het leven gegeven, noch heb ik de eerste beginselen, waaruit een ieder van u bestaat, bijeengeschikt;
23 Daarom de Schepper der wereld, die de geboorte des mensen toebereidt, en aller geboorte uitvindt, zal u de geest en het leven wedergeven met barmhartigheid, gelijk gij uzelf niet acht om zijner wetten wil.
24 Antiochus, menende, dat hij veracht werd, en het daarvoor houdende, dat deze stem hem smaadheid aandeed, als de jongste nog overig was, deed niet alleen met woorden een vermaning aan hem, maar hij verzekerde hem ook met ede, dat hij hem terstond rijk en gelukzalig zou maken, zo hij wilde afstaan van de vaderlijke wetten, en dat hij hem voor een vriend zou houden, en ambten toevertrouwen.
25 En daar de jongeling geenszins daarnaar luisterde, zo riep de koning en vermaande de moeder, dat zij de jongeling zou raden tot zijn behoudenis.
26 En als hij met vele woorden haar vermaand had, heeft zij aangenomen haar zoon daartoe te bewegen.
27 En de moeder naar hem toebukkende, en de wrede tiran bespottende, zeide aldus in haar vaderlijke taal: Mijn zoon, ontferm u over mij, die u negen maanden in mijn lichaam gedragen, en u drie jaren gezoogd heb, en die u opgevoed, en u tot deze ouderdom gebracht, en de moeite van uw opvoeding gedragen heb,
28 Ik bid u, mijn kind, dat gij ziende naar de hemel, en naar de aarde, en aanziende al wat daarin is, wilt erkennen dat God deze dingen uit niet gemaakt heeft, en dat het menselijk geslacht zo geworden is.
29 Vrees deze beul niet, maar wil u zo gedragen dat gij uwer broederen waardig zijt, en ontvang de dood, opdat ik in barmhartigheid u weder mag verkrijgen met uw broeders.
30 En als zij nog sprak, zo zeide de jongeling: Wat verwacht gij nog? Ik zal des konings gebod niet gehoorzaam zijn, maar ik zal gehoorzaam zijn het gebod der wet, die onze vaderen gegeven is door Mozes.
31 Maar gij, koning die een vinder zijt van alle kwaad tegen de Hebreeën, zult de handen Gods niet ontvlieden.

32 Want wij lijden om onzer zonden wil.
33 Indien onze Heere, die daar leeft, om der tuchtiging en kastijding wil, een korte tijd toornig is, bij zal nochtans weer met zijn dienstknechten verzoend worden.
34 Maar gij goddeloze en onreinste van alle mensen, wil u niet tevergeefs verhovaardigen, trots zijnde op onzekere hoop, om uw hand op te heffen, tegen de hemelse kinderen.
35 Want gij zijt nog niet ontvloden het oordeel des almachtigen Gods, die op alles opzicht heeft.
36 Want onze broeders, een korte pijn geleden hebbende, zijn gestorven onder het verbond Gods van het eeuwig leven, maar gij zult door het oordeel Gods rechtvaardige straffen van deze hovaardigheid wegdragen.
37 En ik, gelijk als mijn broeders, geef mijn lichaam en ziel over voor de wetten der vaderen, aanroepende God, dat Hij haast ons volk wil genadig zijn, en dat gij door pijnigingen en geselen moogt bekennen dat bij alleen God is;
38 En dat in mij en mijn broeders ophoude de toorn des Almachtigen, die op al ons geslacht rechtvaardig gebracht is.
39 En de koning zeer gram geworden zijnde, en zeer kwalijk nemende dat hij zo bespot werd, heeft deze veel kwalijker bejegend dan de anderen.
40 En deze is dan zo rein gestorven, geheel op de Heere vertrouwende.
41 En de moeder is ook ten laatste na de zonen gestorven.
42 En dit zij dan dusverre verklaard aangaande het eten van de geofferde ingewanden, en aangaande de overgrote pijnigingen.

2. MAKKABEEËN 8.
1 En Judas de Makkabeeër, en die met hem waren, heimelijk in de vlekken inkomende, riepen hun bloedverwanten tot zich; en die in de Joodse godsdienst gebleven waren tot zich nemende, vergaderden zesduizend man;
2 En riepen de Heere aan, dat hij zou willen zien op het volk dat van alle kanten overlast werd aangedaan, en dat hij zich wilde ontfermen over de tempel, die door de goddeloze mensen ontheiligd was;
3 En dat hij zich erbarmen wilde over de stad die nu verdorven was, en tot de aarde toe geslecht zou worden, en dat hij al het bloed, dat tot hem riep, zou willen verhoren;
4 En dat bij zou willen gedenken aan het onrechtvaardig ombrengen van de onschuldige kleine kinderen, en dat hij om de lasteringen, die tegen zijn naam geschied waren, zijn haat wilde betonen tegen de boosheid.
5 En als Judas Makkabeüs een leger verzameld had, werd hij onverdraaglijk voor de heidenen, daar de toorn Gods in barmhartigheid was veranderd.
6 De steden en vlekken, onverwachts overkomende, stak hij in brand, en nam de welgelegen plaatsen in, en dreef niet weinigen van de vijanden op de vlucht.
7 En hij nam vooral de nachten waar tot zodanige lagen; en het gerucht van zijn dapperheid verspreidde zich alleszins.
8 Filippus ziende dat deze man gaandeweg tot grote voortgang kwam, en dat hij in voorspoed toenam, schreef aan Ptolomeüs, de overste van Celo-Syrië en Fenicië, dat hij de zaak des konings zou te hulp komen.
9 Deze verkoos terstond Nicanor, de zoon van Patroclus, een van de voornaamste vrienden, en zond hem, stellende onder hem niet minder dan twintigduizend man uit allerlei natiën, om het ganse Joodse volk uit te roeien; en heeft hem toegevoegd Gorgias, een man die een overste was, goede ervaring hebbende in krijgszaken.
10 Nicanor nu had de koning beloofd de schatting, die hij de Romeinen schuldig was, zijnde tweeduizend talenten, uit de gevangen Joden te vervullen.

11 En hij zond terstond naar de zeesteden, hen nodende om Joodse slaven te kopen, belovende dat hij negentig slaven zou geven voor een talent; niet verwachtende de straf die hem zou overkomen van de Almachtige.
12 En Judas was verwittigd van de aantocht van Nicanor.
13 En als hij aan degenen, die met hem waren, verklaard had dat het leger daar was gekomen, zo vreesden zij, en vertrouwden niet op de gerechtigheid van God, maar zijn herwaarts en derwaarts gevloden, en verlieten de plaats.
14 En anderen verkochten alles wat overgelaten was, en baden de Heere, dat hij zou willen verlossen degenen die door de goddeloze Nicanor, eer zij bijeenkwamen, verkocht waren;
15 En zo hij het niet deed om hunnentwil, dat hij het wilde doen om de verbonden, die hij met hun vaderen gemaakt had, en omdat zij naar zijn eerwaardige en voortreffelijke naam genoemd waren.
16 En Judas Makkabeüs, vergaderd hebbende die bij hem waren, zesduizend in getal, vermaande hen dat zij om der vijanden wil niet zouden verslagen zijn, niet vrezen de grote menigte der heidenen, die onrechtvaardig tegen hen kwamen, maar dat zij kloekmoedig zouden strijden, zichzelf voor ogen stellende de smaadheid, die zij onrechtvaardig volbracht hadden tegen de heilige plaats;
17 En de mishandeling tegen de stad, die door hen bespot was; en ook de verbreking der regering, die hij hun voorouders geweest was.
18 En hij zeide: Dezen vertrouwen op hun wapenen en stoutheid, waar wij vertrouwen op de almachtige God, die machtig is dezen, die tegen ons komen, en ook de gehele wereld, met één wenk ter neder te werpen.
19 En hij verhaalde hun de hulp, die aan hun voorouders geschied was, en hoe dat de honderdvijfentachtigduizend onder Sanherib omgebracht waren;
20 En de slag, die in Babylonië tegen de Galaten gedaan was, hoe dat allen die tot noodweer gekomen waren, maar achtduizend waren, met vierduizend Macedoniërs, en als de Macedoniërs begonnen twijfelmoedig te worden, dat die achtduizend honderdtwintigduizend hebben omgebracht door de hulp die hun van de hemel geschiedde, en dat zij groot voordeel verkregen.
21 Waarmee hij hen stoutmoedig gemaakt hebbende, en bereid om voor de wetten en het vaderland te sterven,
22 Heeft hij zijn krijgsvolk in vier hopen gesteld, en zijn broeders aangesteld tot leiders van elke slagorde, namelijk Simon en Jozef, en Jonathan, stellende onder elk van hen duizendenvijfhonderd man, en daarboven ook Eleäzar.
23 En als hij hun voorgelezen had het heilig boek, en hun tot een leus gegeven had: DOOR DE HULPE GODS, hij zelf, zijnde leider van de eerste slagorde, leverde met Nicanor slag.
24 Daar de Almachtige met hen streed, versloegen zij van de vijanden over de negenduizend, verwondden en verminkten het merendeel van Nicanors krijgsvolk, en dwongen hen allen te vluchten;
25 En kregen het geld van degenen die gekomen waren om hen te kopen; en lange tijd hen vervolgd hebbende kwamen zij weder, daar zij door de tijd belet waren.
26 Want het was de dag voor de Sabbat; waarom zij hen niet langer naliepen.
27 En als zij de wapenen verzameld, en de vijanden de roof uitgetrokken hadden, hielden zij de Sabbat; en zij dankten en loofden de Heere zeer, die hen behouden had tot die dag toe, welke het begin was der barmhartigheid, die over hen kwam.
28 En na de Sabbat deelden zij uit aan de kranken, de weduwen, en de wezen van de buit, en het overige deelden zij onder zichzelf en onder hun knechten.
29 En als zij deze dingen verricht hadden, hielden zij een algemene biddag, en baden de barmhartige Heere, dat hij tot het einde toe zijn dienstknechten zou willen genadig zijn.

30 En hun macht te zamen gebracht hebbende, vernielden zij van degenen, die bij Timotheüs en Bacchides waren, over de twintigduizend, en veroverden zeer gelukkig de hoge sterkten, en deelden een grote buit, makende gelijke gedeelten voor hen, en voor de kranken, en de wezen, en de weduwen, en ook voor de oude lieden.
31 En hun wapenen verzameld hebbende, stelden zij die alle zorgvuldig in gelegene plaatsen; en het overige van de buit brachten zij te Jeruzalem.
32 En zij versloegen ook Filarches, die bij Timotheüs was, een zeer goddeloos man, die de Joden veel droefheid aangedaan had.
33 En als zij in het vaderland een dankdag hielden over de overwinning, hebben zij Callisthenes, die de heilige poorten in brand had gestoken, vluchtende in een huisje, verbrand; en zo heeft hij het verdiende loon zijner goddeloosheid verkregen.
34 En de overgoddeloze Nicanor, die duizend kooplieden bijeen gebracht had om de Joden aan hen te verkopen,
35 Vernederd zijnde door degenen, die naar zijn achting de minste waren, door de hulp des Heeren, legde zijn heerlijke kleding af, en zichzelf eenzaam makende, vluchtte over de Middellandse zee, gelijk een slaaf die zijn Heere ontloopt, en kwam te Antiochië, boven alles gelukkig zijnde na het verlies van zijn leger.
36 En hij, die aangenomen had de Romeinen de schatting te betalen uit de gevangenen, die hij te Jeruzalem zou krijgen, verkondigde dat de Joden God tot een voorvechter hadden; en dat op deze wijze de Joden niet kunnen gewond worden, omdat zij navolgen de wetten die door hem geordineerd zijn.

2. MAKKABEEËN 9.
1 Omtrent deze tijd gebeurde het dat Antiochus met schande wederkwam uit de plaatsen van omtrent Perzië.
2 Want als hij was ingegaan in de stad genaamd Persepolis en gewaagde het heilige te beroven, en de stad te bezetten, zo is het volk te wapen gelopen en brachten hen op de vlucht; en het gebeurde, als Antiochus door de inwoners op de vlucht gedreven was, dat hij op een schandelijke wijze vertrok.
3 En als hij te Ecbatana was, werd hem tijding gebracht van hetgeen Nicanor en Timotheüs wedervaren was.
4 Waarom hij, in zijn gemoed verbolgen wordende, dacht dat bij het kwaad, dat hem aangedaan hadden degenen die hem verjaagd hadden, op de Joden zou verhalen; en daarom gelastte hij zijn voerman, dat hij zonder ophouden zou voortgaan, en de reis volbrengen; het oordeel uit de hemel hem reeds persende. Want hij sprak in hovaardigheid: Ik zal Jeruzalem maken tot een begraafplaats der Joden, als ik daar zal gekomen zijn.
5 Doch de almachtige Heere, de God van Israël, sloeg hem met een ongeneeslijke en onzienlijke plaag; want toen hij deze woorden geëindigd had, heeft hem een ongeneeslijke pijn der ingewanden en bittere inwendige pijnigingen bevangen;
6 Zeer rechtvaardig, als die met vele en vreemde ellendigheden de ingewanden van anderen gepijnigd had.
7 Doch hij liet daarom niet af van zijn hoogspreken, maar hij was nog met hoogmoed vervuld, vuur blazende in zijn gramschap tegen de Joden, en gebood dat men de reis zou verhaasten; en het gebeurde dat hij ook van de wagen viel, die zeer snel voortreed, en dat hij een zware val doende, al de leden van zijn lichaam verdraaid werden.
8 Hij, die kort tevoren de baren der zee scheen te willen gebieden, met een vermetelheid, die de menselijke gedachten te boven ging, en die meende dat hij de hoogste bergen met een schaal zou wegen, als hij op de aarde was, werd in een rosbaar gedragen, de openbare macht Gods in zich voor allen betonende,

9 Zodat ook uit het lichaam van deze goddeloze levende wormen voortkwamen, en dat zijn vlees, terwijl bij nog in smarten en pijnen leefde, van hem afviel; en dat van zijn reuk het ganse leger bezwaard werd, vanwege de verrotting.
10 Zodat hem, die een weinig tevoren de sterren des hemels scheen te raken, niemand kon dragen, om de onverdraaglijke stank.
11 Hier begon hij dan, zo verwond zijnde, van de grootheid zijns hoogmoeds terug te komen, en door deze Goddelijke geseling tot kennis te komen, alle ogenblikken zwaarder met pijnen aangetast wordende.
12 En zijn eigen stank ook niet kunnende verdragen, zeide hij deze woorden: Het is recht dat men zich God onderwerpe, en dat iemand, een sterfelijk mens zijnde, niet denke God gelijk te zijn.
13 En deze booswicht bad de Heere, die hem nu geen barmhartigheid meer bewees, aldus zeggende,
14 Dat hij de heilige stad, tot welke bij haastte te komen, om ze ten gronde uit te roeien, en tot een grafplaats te maken, vrij zou stellen;
15 En dat hij de Joden, die hij voorgenomen had zelfs niet met een begrafenis te verwaardigen, maar de vogels tot een aas, en de wilde beesten, met de kleine kinderen, voor te werpen, allen tezamen die van Athene gelijk zou maken;
16 En dat hij de heilige tempel, die hij tevoren beroofd had, met zeer schone geschenken zou versieren, en dat hij al de heilige vaten veelvoudig zou weergeven, en dat hij uit zijn eigen inkomsten de onkosten, die tot de offeranden behoorden, zou bestellen;
17 En dat hij daarenboven ook een Jood zou zijn, en dat hij zou gaan door alle bewoonde plaatsen, om de kracht Gods te verkondigen.
18 Maar als de pijnen geenszins ophielden, (want het rechtvaardig oordeel Gods was over hem gekomen) aan zichzelf wanhopende, schreef hij aan de Joden deze ondergeschreven brief, hebbende een wijze van afbidding, van deze inhoud:
19 De koning en veldoverste Antiochus, de Joden, aan zijn burgers, voorspoed, gezondheid en welvaren.
20 Indien gij welvarende zijt, en uw kinderen, en uw eigen zaken naar uw zin gaan, dat is ons aangenaam.
21 In de hemel mijn hoop hebbende, gedenk ik goedertieren aan uw eer en aan uw goedgunstigheid.
22 Wederkomende uit de plaatsen van Perzië, en gevallen zijnde in een krankheid, die haar zwarigheid heeft, heb ik nodig geacht zorg te dragen voor de algemene verzekerdheid van allen; niet wanhopende aan mijzelf, maar grote hoop hebbende dat ik deze krankheid zal ontvlieden.
23 Doch aanmerkende, dat mijn vader, in die tijden, als hij ook in die bovenplaatsen een leger voerde, verklaarde wie in zijn plaats zou komen;
24 Opdat zo daar iets, buiten verwachting zou mogen gebeuren, of ook enige zwarigheid mocht geboodschapt worden, de inwoners van het land mochten weten, wie de zaken van het rijk gelaten zijn, en zij niet ontroerd worden.
25 Daarenboven ook overdenkende, dat de prinsen die hierbij gelegen en naburen van het rijk zijn, op de gelegen tijden letten en verwachten hetgeen gebeuren zal, zo heb ik tot koning verklaard mijn zoon Antiochus, die ik, dikwijls in de bovenprovinciën reizende, bij het merendeel van u vertrouwd en bevolen heb, en ik heb aan hem geschreven hetgeen hieronder is geschreven.
26 Zo vermaan ik u dan, en verzoek, dat gij gedachtig zijnde der weldadigheden aan u in het algemeen en bijzonder gedaan, een ieder van u behoude de goedgunstigheid, die gij hebt tot mij, en tot mijn zoon.

27 Want ik ben verzekerd, dat hij, mijn voornemen navolgende, u alleszins billijk en vriendelijk zal gelieven.
28 Zo heeft dan deze mensenmoorder en godslasteraar, als hij het allerkwaadste geleden had, gelijk hij anderen ook had aangedaan, in een vreemd land, in het gebergte, door een zeer ellendige dood, het leven afgelegd.
29 En Filippus, die met hem opgevoed was, heeft het lichaam met zich genomen; welke ook, vrezende de zoon van Antiochus, getrokken is naar Egypte, tot Ptolomeüs Filometor.

2. MAKKABEEËN 10.
1 En Makkabeüs, en die met hem waren, hebben, daar de Heere hen geleidde, de tempel en de stad wedergekregen.
2 En hebben de altaren, die door de vreemde heidenen op de markt opgebouwd waren, en bovendien ook de tempel der afgoden weggenomen.
3 En als zij de tempel hadden gereinigd, hebben zij een ander altaar gemaakt, en als zij uit stenen vuur hadden geslagen, en het vuur daaruit hadden ontvangen, hebben zij offerande geofferd, na de tijd van twee jaren; en hebben het reukwerk, en de lampen, en de toonbroden verzorgd.
4 Dit gedaan hebbende, baden zij de Heere, op hun buik nedervallende, dat zij niet weder mochten vallen in zodanige zwarigheden, maar indien zij ook te eniger tijd kwamen te zondigen, dat zij door hem met goedertierenheid mochten worden gekastijd, en niet de godslasterlijke en barbaarse heidenen overgegeven worden.
5 En het gebeurde op dezelfde dag dat de tempel door de vreemde heidenen ontheiligd is geweest de reiniging van de tempel geschiedde, namelijk op de vijfentwintigste der maand, die Chasleu is.
6 En zij vierden met vreugde acht dagen, naar de wijze der loofhutten, gedachtenis hoe zij een weinig tijds tevoren op het feest der loofhutten, op de bergen en in de spelonken, gelijk de wilde beesten, in eenzaamheid geweest waren.
7 Derhalve dragende ranken van wijngaarden en schone takken, en ook palmtakken, offerden zij lofzangen hem, die voorspoed had gegeven, dat deze zijn plaats zou gereinigd worden.
8 En maakten een besluit, door een algemeen gebod en toestemming voor het ganse volk der Joden, dat deze dagen alle jaren zouden gevierd worden.
9 En de uitgang van het leven van Antiochus, die toegenaamd was Epifanes, is dusdanig geweest.
10 Doch nu zullen wij verklaren hetgeen onder Antiochus Eupator, de zoon van deze goddeloze, geschied is, kortelijk saamvattende de gedurige ellende der oorlogen.
11 Want deze, het koninkrijk ontvangen hebbende, stelde over zijn zaken een zekere Lysias, die de opperste veldoverste was over Celo-Syrië en Fenicië.
12 Want Ptolomeüs, die toegenaamd was Macron, willende liever voor de Joden het recht bewaren, vanwege het ongelijk dat gedaan was, trachtte hetgeen hun aanging vreedzaam te bestellen.
13 Waarom hij door de vrienden bij Eupator beschuldigd zijnde, en dikwijls moetende horen dat hij een verrader was, omdat hij Cyprus, hem door Filometor toevertrouwd, verlaten. had, en tot Antiochus Epifanes geweken was, en dat hij die edele macht niet zo voortreffelijk had bediend, zichzelf vergeven hebbende, heeft het leven verlaten.
14 En Gorgias, veldoverste geworden zijnde van die plaatsen, onderhield vreemd krijgsvolk, en voerde gedurig de oorlog tegen de Joden.
15 En tegelijk met hem ook de Idumeeën, welgelegen sterkten in hun macht hebbende, oefenden de Joden, en tot zich genomen hebbende degenen, die uit Jeruzalem gebannen waren, trachtten de oorlog te voeden.

16 En die met Makkabeüs waren, een biddag gehouden en God gebeden hebbende, dat hij hen wilde helpen strijden, deden een aanval op de sterkten der Idumeeën.
17 Welke zij ook met geweld aantastende, de plaats vermeesterden, en verdreven allen die op de muren vochten, en sloegen dood allen die hen ontmoetten, en brachten niet minder dan twintigduizend man om.
18 En als er niet minder dan negenduizend gevlucht waren in twee torens, die zeer sterk waren en wel voorzien van alles wat nodig was om een belegering te doorstaan,
19 Zo liet Makkabeüs, Simon en Jozef, en daarenboven Zacheüs, en velen met hem om deze belegering te doen, en hij week zelf naar de plaatsen, die meer nood hadden.
20 Maar die met Simon waren, geldgierig zijnde, lieten zich door sommigen, die in de torens waren, met geld omkopen, en zevenduizend drachmen ontvangen hebbende, lieten toe dat enigen ontkwamen.
21 En als hetgeen daar geschied was, de Makkabeeër geboodschapt was, vergaderde hij de oversten des volks, en beschuldigde hen, dat zij hun broeders voor geld hadden verkocht, daar zij de vijanden tot hun nadeel hadden losgelaten.
22 En heeft hen, daar zij verraders waren, omgebracht, en terstond die twee torens ingenomen.
23 En door de wapenen, die hij in handen had, alleszins voorspoedig zijnde, bracht hij in die twee sterkten om meer dan twintigduizend mensen.
24 En Timotheüs, die tevoren door de Joden overwonnen was, vergaderd hebbende een zeer grote menigte van vreemd krijgsvolk, en bijeengebracht hebbende de ruiters, die van Azië waren, niet weinig in getal, kwam aanrukken, alsof bij Judea met de wapenen zou innemen.
25 Die met Makkabeüs waren, als hij met hen naderde tot het gebed van God, aarde op hun hoofden strooiende, en hun lendenen met zakken omgordende,
26 En nedervallende op de rand, die tegenover het altaar is, baden dat hij hun wilde genadig zijn, en dat hij vijandig zou willen zijn tegen hun vijanden, en degenen tegenstaan die hen tegenstonden, gelijk de wet verklaart.
27 Als zij van het gebed gekomen waren, namen zij de wapenen, en trokken ver van de stad, en als zij de vijanden naderden, bleven zij stil staan.
28 En als de zon opgegaan was, leverden zij met elkander slag; dezen hadden tot een waarborg van de voorspoed en overwinning met de kloekmoedigheid, de toevlucht tot de Heere, en genen stelden daartegen hun moed tot een overste van de strijd.
29 Als er nu een zeer hevige strijd was, zijn de vijanden uit de hemel verschenen vijf treffelijke mannen, zittende op paarden met gouden tomen, en twee van hen waren leidslieden der Joden.
30 Dezen nemende Makkabeüs midden tussen hen, beschermden hem met hun wapenen, en bewaarden hem dat hij niet gewond werd, en wierpen op de vijanden pijlen en bliksemen, waardoor ze door blindheid in verwarring gebracht zijnde, geslagen en met verbaasdheid vervuld werden.
31 En er werden verslagen twintigduizendenvijfhonderd man te voet en zeshonderd ruiters.
32 En Timotheüs zelf vluchtte in een zeer wel bezette sterkte, genaamd Gazara, waar Cherea de overste was.
33 Die met Makkabeüs waren, kloekmoedig zijnde, belegerden de sterkte vierentwintig dagen.
34 En die daar binnen waren, vertrouwende op de vastigheid der plaats, lasterden bovenmate zeer, en wierpen gruwelijke woorden uit.
35 En als de vijfentwintigste dag begon aan te lichten, zo hebben enige jongelingen, die met Makkabeüs waren, in hun gemoed ontstoken zijnde door de Godslasteringen, op de muren aangevallen en zeer manmoedig en met een ontstoken gemoed allen die hun voorkwamen doodgeslagen.

36 En de anderen desgelijks opklimmende in de omgang tot hen, die binnen waren, staken de torens in brand, en vuren ontstoken hebbende, verbrandden al die godslasteraars levend.
37 En de anderen verbraken de poorten; en weer anderen, slagorde ingelaten hebbende, namen de stad in, en zij sloegen Timotheüs, verscholen in een kuil, en zijn broeder Chereas en Apollofanes.
38 En deze dingen verricht hebbende, dankten zij met lofzangen en dankzeggingen de Heere, die Israël zo grote weldaad had bewezen, en die hun deze overwinning gegeven had.

2. MAKKABEEËN 11.
1 En een zeer weinig tijds daarna, Lysias, des konings hofmeester en bloedverwant, en die over de zaken des konings gesteld was, zich zeer ontevreden houdende over hetgeen geschied was,
2 En vergaderd hebbende omtrent tachtigduizend man voetvolk, en de ganse ruiterij, trok op tegen de Joden, voorgenomen hebbende de stad te maken tot een woonplaats der heidenen;
3 En de tempel tot geldgewin te gebruiken, gelijk de andere tempels der heidenen, en het hogepriesterschap alle jaren voor geld te verkopen,
4 Geenszins overleggende de macht Gods, maar hoogmoedig zijnde op zijn vele duizenden te voet, en duizenden te paard, en de tachtig olifanten,
5 Kwam in Judea, en genaakte Bethsura, zijnde een vaste plaats, gelegen van Jeruzalem omtrent vijf stadiën en hij benauwde het.
6 En als die met Makkabeüs waren verstonden, dat hij hun sterkten belegerd had, zo baden zij en de scharen, met kermen en tranen de Heere, dat hij een goede engel wilde zenden tot behoud van Israël.
7 En Makkabeüs zelf nam eerst de wapenen op, en vermaande de anderen, dat zij met hem zich in gevaar wilden begeven, om hun broeders te hulp te komen.
8 En zij deden gezamenlijk een kloekmoedige aanval; en als zij nog bij Jeruzalem waren, is hun een te paard zittende verschenen, die hun voorreed, in witte kleding, en zijn gouden wapenrusting schuddende.
9 En allen prezen de barmhartige God eendrachtig, en werden in hun zielen zeer gesterkt, bereid zijnde niet alleen de mensen, maar ook de allerwildste dieren, en ijzeren muren te doorsteken.
10 En zij trokken in slagorde, hebbende een uit de hemel, die hen zou helpen vechten, daar God zich over hen ontfermde.
11 En als leeuwen op hun vijanden aanvallende, hieuwen zij daarvan terneder elfduizend voetknechten, en duizendenzeshonderd ruiters;
12 En al de anderen dwongen zij te vluchten, en velen van hen gewond zijnde ontkwamen naakt, en Lysias, zelf met schande vluchtende, ontkwam het ook.
13 En daar hij niet dwaas was, bij zichzelf overleggende de nederlaag die hem geschied was, en verstaande dat de Hebreeën onoverwinnelijk waren, overmits de alvermogende God met hen streed, zo zond hij aan hen,
14 En verzekerde hun, dat hij op alle billijke voorwaarden met hen wilde handelen, en dat hij daarom ook de koning zou bewegen, ja noodzaken hun vriend te worden.
15 Makkabeüs nu, zorgdragende voor hetgeen oorbaar was, stond toe al hetgeen dat Lysias verzocht, want al wat Makkabeüs aan Lysias bij geschrift had overgegeven voor de Joden, dat stond de koning toe.
16 Want de brieven van Lysias aan de Joden geschreven, waren van deze inhoud: Lysias wenst het Joodse volk voorspoed.
17 Johannes en Absalom, die door u afgezonden zijn, als zij de ondergeschreven antwoorden overgegeven hadden, hebben verzocht dat wij zouden inwilligen hetgeen daarin te kennen gegeven wordt.

18 Zo heb ik dan al hetgeen, dat aan de koning moest gebracht worden, hem verklaard, die al wat behoorlijk was toegestaan heeft.
19 Daarom, indien gij behouden zult de goedgunstigheid tot onze zaken, zo zal ik ook voortaan trachten om een oorzaak te zijn van uw welvaren.
20 Doch van deze dingen in het bijzonder heb ik last gegeven zo aan deze, als aan mijn afgezondenen, om ulieden het te verklaren.
21 Vaart wel in het honderdachtenveertigste jaar, de vierentwintigste dag der maand van Jupiter Corinthius.
22 En de brief van de koning was van deze inhoud: De koning Antiochus wenst zijn broeder Lysias voorspoed.
23 Nadat onze vader tot de goden opgenomen is, wij willende dat degenen, die in ons koninkrijk zijn, buiten alle beroerten hun eigen zaken mogen verzorgen;
24 Gehoord hebbende, dat de Joden niet tevreden zijn met de verandering van mijn vader, waardoor bij hen wilde brengen tot de Griekse wijze van godsdienst, maar dat zij hun eigen wijze liever willen volgen, en daarom verzoeken dat hun toegelaten worde hun eigen wetten te mogen volgen;
25 Zo is het, dat wij goedgevonden hebben dat dit volk ook buiten de beroerte zal zijn, en bevelen, dat hun de tempel zal worden wedergegeven, en dat zij voortaan wandelen mogen naar de gebruiken hunner voorouders.
26 Gij zult dan weldoen, dat gij tot ben zendt, hun gevende de rechterhand, opdat zij ons goedvinden wetende, goedsmoeds mogen zijn, en met vreugde hun eigen dingen mogen verrichten.
27 En de zendbrief van de koning aan het Joodse volk was dusdanig: De koning Antiochus wenst de raad der Joden, en al de andere Joden, voorspoed.
28 Zo gij welvarende zijt, dat zal zijn gelijk wij willen; wij zijn in goede gezondheid.
29 Menelaüs heeft ons verklaard, dat gij begeert, wedergekomen zijnde, uw eigen zaken te plegen.
30 Degenen dan, die tot ons afgekomen zijn tot de dertigste dag der maand van Xanthicus, zal de rechterhand gegeven worden met alle verzekerdheid.
31 Dat de Joden gebruiken mogen hun eigen spijzen en wetten, gelijk als van tevoren, en dat niemand hunner op enigerlei wijze moeite zal aangedaan worden, om van hetgeen onvoorzichtig zou mogen gedaan zijn.
32 Ik heb ook Menelaüs aan u gezonden, om u te vertroosten.
33 Vaartwel. De vijftiende dag der maand van Xanthicus, in het jaar honderdachtenveertig.
34 De Romeinen hebben ook een zendbrief aan hen geschreven, van deze inhoud: Quintus Memmius, en Titus Manlius, gezanten der Romeinen, wensen het Joodse volk voorspoed.
35 Hetgeen Lysias, de bloedvriend des konings, u toegestaan heeft, dat vinden wij ook goed.
36 Doch aangaande hetgeen hij goedgevonden heeft tot de koning te brengen, zendt terstond iemand die daarover mag handelen, opdat wij mogen verklaring doen van hetgeen u dienstig is. Want wij trekken naar Antiochië.
37 Daarom spoedt u, en zendt enigen, opdat wij ook mogen weten hoe gij gezind zijt.
38 Vaart wel. De vijftiende dag der maand Xanthicus, in het jaar honderdachtenveertig.

2. MAKKABEEËN 12.
1 En als deze verbonden aldus gemaakt waren, zo vertrok Lysias naar de koning en de Joden begaven zich om het land te bouwen.
2 Doch de oversten van die plaatsen, Timotheüs en Apollonius, de zoon van Genneüs, en bovendien ook Hieronymus, en Demofon, en benevens deze Nicanor, overste van Cyprus, lieten hun niet toe, dat zij in rust mochten blijven, en hun dingen in stilte doen.

3 En die van Joppe bedreven aan de Joden dit schelmstuk. Zij baden de Joden, die bij hen woonden, dat zij met vrouwen en kinderen met hen zouden gaan in enige schuiten door hen besteld, alsof daar geen vijandschap tegen hen ontstaan ware.
4 En als zij, volgens het algemeen besluit der stad, dit aannamen, als die in vrede wilden leven, en geen kwaad vermoeden hadden, nadat zij in zee gevaren waren, hebben die van Joppe hen in de zee verdronken, zijnde niet minder dan tweehonderd.
5 En Judas, verstaande dat deze wreedheid tegen zijn landslieden begaan was, gebood de mannen, die bij hem waren, de wapenen op te nemen; en God aanroepende tot een rechtvaardige rechter,
6 Trok heen tegen de moordenaars der broeders, en stak bij nacht de haven in brand, en verbrandde de schuiten, en doorstak hen, die daar gevlucht waren.
7 En als de plaats ingesloten was, zo vertrok hij, als die weder zou komen, en de ganse burgerschap van Joppe uitroeien.
8 Als hij verstaan had, dat die van Jamnia ook op dezelfde wijze wilden handelen met de Joden, die bij hen woonden,
9 Zo overviel hij die van Jamnia des nachts, en verbrandde hun haven en vloot, zodat het licht van de vlam gezien werd tot Jeruzalem toe, zijnde tweehonderdenveertig stadiën ver.
10 En als zij vandaar vertrokken waren negen stadiën, en hun reis tegen Timotheüs maakten, zo zijn de Arabieren, sterk zijnde niet minder dan vijfduizend te voet, en vijfhonderd ruiters, hem aangevallen;
11 En als er een hevig gevecht geschiedde, en die met Judas waren, door de hulp, die van God kwam, voorspoedig vochten, zo baden de Nomaden van Arabië, overwonnen zijnde, dat Judas hun wilde de rechterhand geven, belovende dat zij hem hun vee geven zouden, en hun bevorderlijk zijn in alles.
12 En Judas, achtende dat zij hem waarlijk in vele zaken zouden dienstig zijn, heeft toegestaan dat men vrede met hen zou maken; en als zij de rechterhand ontvangen hadden, zijn zij vertrokken in hun tenten.
13 En hij ondernam ook een brug te slaan tegen een sterke stad, die met muren omsingeld was, en die van allerlei volk, ondereen gemengd, bewoond werd, met name Caspin.
14 Maar die van binnen vertrouwende op de vastigheid van haar muren, en de vooraad van proviand. gedroegen zich onachtzaam, scheldende die met Judas waren en daarenboven hen lasterende, en sprekende onbehoorlijke dingen.
15 Doch die met Judas waren, aanroepende de grote prins der wereld, die zonder stormrammen en andere instrumenten van geweld, de muren van Jericho ternedergeworpen heeft, ten tijde van Jozua, vielen aan op de muren als wilde mensen.
16 En de stad door Gods wil ingenomen hebbende, doodden zij een onuitsprekelijke menigte, zodat het meer, dat daarbij lag, de breedte hebbende van twee stadiën, van bloed scheen te vloeien, en daarmee vervuld te zijn.
17 En als zij vandaar zevenhonderdenvijftig stadiën voortgetrokken waren, kwamen zij in Charax tot de Joden, genaamd Tubianen.
18 En zij vonden Timotheüs niet in die plaatsen; en toen van die plaatsen, zonder iets uitgericht te hebben, vertrokken zijnde, heeft hij een bezetting gelaten in zekere plaats, die zeer sterk was.
19 Dositheüs en Sosipater, zijnde van de oversten dergenen die met Makkabeüs waren, uittrekkende, vernielden van degenen, die van Timotheüs daar gelaten waren in de sterkte, meer dan tienduizend man.
20 En Judas Makkabeüs, zijn leger in slag-orden gesteld hebbende, bij hopen, stelde hen over die hopen, en viel op Timotheüs aan, die bij zich had honderdentwintigduizend te voet, en tweeduizendvijfhonderd te paard.

21 Timotheüs nu, vernemende de komst van Judas, zond tevoren weg al de vrouwen en kinderen, en al de bagage naar een plaats genaamd Karnion, want deze plaats was moeilijk te belegeren en bij te komen, om de engte van al die plaatsen.
22 Als nu de eerste hoop van Judas zich vertoonde, en een verbaasdheid over de vijanden kwam door de verschijning desgenen, die alle dingen ziet, zo begaven zij zich met een gedruis op de vlucht, de ene herwaarts, en de andere derwaarts vliedende, zodat zij dikwijls door hun eigen volk gekwetst, en door de scherpte der zwaarden doorstoken werden.
23 En Judas vervolgde hen heftig, en doorstak deze booswichten, en vernielde van hen dertigduizend man.
24 En Timotheüs zelf, als hij gevallen was in de handen van Dositheüs en Sosipater, bad met grote bedriegelijkheid, dat men hem bij het leven wilde behouden en loslaten, omdat hij velen hunner ouders en hunner broeders had, en het geschieden zou dat men anderszins op die geen acht zou hebben.
25 En als hij met vele woorden zijn toezegging verzekerd had, namelijk dat hij ze zonder enige hinder leveren zou, zo hebben zij hem losgelaten, om de behoudenis der broederen.
26 En Judas vandaar trekkende naar Karnion en Atergation, heeft daar vijfentwintigduizend man doodgeslagen.
27 En na de vlucht en nederlaag van deze, heeft hij ook zijn leger gebracht voor Efron, een sterke stad, waarin een grote menigte van allerlei volk woonde; de dappere jongelingen, staande voor de muren, vochten zeer kloek, en daar was een grote voorraad van instrumenten en pijlen.
28 Doch zij, aanroepende God de prins, die met kracht der vijanden macht verbreekt, hebben de stad ingenomen en onderdanig gemaakt, en sloegen van degenen, die daarin waren, tot vijfentwintigduizend.
29 En vandaar optrekkende, begaven zij zich naar de stad Scythopolis, gelegen van Jeruzalem zeshonderd stadiën.
30 Maar als de Joden, die daar woonden, getuigden van de goedgunstigheid, die de burgers van Scythopolis hun toegedragen hadden, en boe beleefd zij hen hadden bejegend in tijden van tegenspoed.
31 Zo dankten zij hen, en vermaanden hen, dat zij ook voortaan hun volk goedgunstig zouden zijn, en als het feest der weken aanstaande was, zijn zij te Jeruzalem wedergekomen.
32 En als het feest, genoemd Pinksteren, voorbij was, zo trokken zij op tegen Gorgias, de veldoverste van Idumea.
33 En trokken uit met drieduizend te voet, en vierhonderd ruiters.
34 En als zij tegen hem streden, geschiedde het dat er weinigen van de Joden vielen.
35 En een zekere Dositheüs, een ruiter van die van Bakenor, een kloek man, had Gorgias vast, en hem bij zijn rok vattende, leidde hem kloek henen; en als hij deze levend wilde vangen, zo kwam daar een vervloekt mens van de Thracische ruiters op hem aanvallen, en zijn schouder afhouwende, ontvluchtte Gorgias naar Marisa.
36 En als degenen, die bij Esdrin waren, lang vochten, en vermoeid waren, zo riep Judas de Heere aan, dat hij als een medestrijder en een voorganger in de strijd wilde verschijnen;
37 En beginnende in zijn vaderlijke taal een geroep met lofzangen, viel hij onverwachts op de soldaten van Gorgias, en dreef hen op de vlucht.
38 En Judas, zijn krijgsvolk bijeen vergaderd hebbende, kwam in de stad Odollam; en daar de zevende dag hun overkwam, hebben zij, naar gewoonte geheiligd zijnde, daar de sabbat doorgebracht.
39 En de volgende dag, kwamen degenen die met Judas waren, omtrent de tijd als het nodig is zulks te doen, om de lichamen dergenen die gevallen waren weg te nemen, en met hun bloedvrienden te stellen in de graven hunner vaderen.

40 En zij vonden onder de rokken van een ieder der doden enige dingen, die de afgoden van Jamnia geheiligd waren, hetwelk de wet de Joden verbiedt; en het werd een ieder openbaar, dat zij om deze oorzaak gevallen waren.
41 Zo hebben zij dan allen de Heere, de rechtvaardige rechter, die alle verborgen dingen openbaar maakt, geprezen.
42 En tot het gebed gekeerd zijnde, baden zij dat de zonde, die daar begaan was, volkomen mocht uitgewist worden; en de kloekhartige Judas vermaande de menigte, dat zij zich wilden bewaren, dat zij zonder zonde mochten zijn, als die voor hun ogen hadden gezien hetgeen geschied was, om der zonden wil dergenen, die gevallen waren.
43 En enige voorraad gemaakt hebbende uit een hoofdschatting, van tweeduizend drachmen zilver, zond die naar Jeruzalem om offerande te doen voor de zonde; gans wel en edel doende, daar hij dacht aan de opstanding.
44 (Want indien hij niet had verwacht, dat degenen die gevallen waren, weder zouden opstaan, zo zou het tevergeefs en dwaas geweest zijn voor de doden te bidden)
45 Daarbenevens dat hij aanmerkte dat degenen, die godzalig ontslapen zijn, een zeer schone genade weggelegd is.
46 Een heilige en godzalige gedachte! Waarom hij voor de gestorvenen de verzoening deed, opdat zij van de zonden zouden ontslagen worden.

2. MAKKABEEËN 13.
1 In het honderdnegenenveertigste jaar kwam aan degenen die bij Judas waren ter ore, dat Antiochus Eupator met grote menigte aankwam tegen Judea.
2 En met hem Lysias, zijn hofmeester en die over zijn zaken gesteld was, een ieder hebbende een Griekse macht van honderdentienduizend te voet, en vijfduizendendriehonderd ruiters, en tweeëntwintig olifanten, en driehonderd wagens met zeisen gewapend.
3 En bij dezen voegde zich ook Menelaüs, die Antiochus met veel schimpen vermaande, niet om het welvaren van het vaderland, maar omdat hij meende, dat hij in het oppergezag zou gesteld worden.
4 Maar de Koning der koningen verwekte het gemoed van Antiochus tegen deze booswicht, en als Lysias betoonde dat hij oorzaak was van al dit kwaad, zo gebood hij dat men hem zou brengen naar Berea, om daar omgebracht te worden, gelijk het gebruikelijk was in die plaats.
5 Daar was in die plaats een toren, vijftig ellen hoog, vol was, in deze was een rond instrument, waarvan men aan alle kanten afviel in de as.
6 Zij stieten daarvan af een ieder, die aan kerkroof schuldig was, of die anderszins enig ander bijzonder kwaad gedaan had, dat hij omkwam.
7 Met zulk een dood gebeurde het dat deze goddeloze Menelaüs stierf, en de aarde niet mocht bekomen.
8 En dat zeer rechtvaardig, want hij had vele zonden gedaan tegen het altaar, waar het heilig vuur was, en de as, en daarom heeft bij zijn dood in de as gevonden.
9 En de koning door deze gedachten een barbaars gemoed gekregen hebbende, kwam om de Joden veel meer kwaad te doen, als hun ooit in zijns vaders tijd geschied was.
10 Doch Judas, dit vernemende, gebood het volk, dat zij dag en nacht de Heere zouden aanroepen, dat hij, zo hij ooit of immer, nu wilde te hulp komen degenen die in gevaar waren van de wet, en van hun vaderland, en van de heilige tempel te verliezen;
11 En dat hij het volk, dat nu een weinig adem had geschept, niet wilde laten vallen in de handen der schandelijke heidenen.
12 Als zij dit allen gezamenlijk deden, en de barmhartige Heere baden, met klagen en vasten, voor hem zonder ophouden drie dagen nedergevallen liggende, heeft Judas hen vermaand en geboden, dat zij zouden bij hem komen.

13 En hij, met de ouderlingen alleen zijnde, nam met hen raad, eer het krijgsvolk van de koning in Judea zou invallen, en zij de stad zouden bemachtigen, dat zij hem zouden tegentrekken, en dat zij de zaken zouden wagen, steunende op de hulp des Heeren.
14 Hij dan, de zorg bevolen hebbende aan de schepper der wereld en vermaand hebbende degenen die met hem waren, dat zij kloekmoedig tot de dood toe wilden strijden voor de wetten, tempel, stad, vaderland en regering sloeg omtrent Modin zijn leger op.
15 En zijn volk tot leus gegeven hebbende: VAN GOD IS DE OVERWINNING, is hij met enige van de beste en uitgelezen jongelingen bij nacht, bij het hof des konings, aangevallen op het leger, en heeft omtrent tweeduizend man verslagen, en heeft daarbij geveld de voornaamste olifant, met de menigte dergenen, die daar in het huis waren.
16 En eindelijk het leger met vrees en verwarring vervuld hebbende, zijn zij met voorspoed vertrokken.
17 En dit was geschied als de dag aanlichtte, door de bescherming des Heeren, die hem hielp.
18 De koning nu, een proef gekregen hebbende van de stoutmoedigheid der Joden, beproefde de plaatsen met list te bemachtigen.
19 En als hij kwam tegen Bethsura, een sterke bezetting der Joden, werd hij op de vlucht gebracht, gestuit en verminderd.
20 En Judas zond aan degenen, die daar binnen waren, hetgeen zij van node hadden.
21 En Rodocus, een van het Joodse krijgsvolk, boodschapte de geheime, zaken aan de vijanden, waarom hij gezocht, gegrepen en in de gevangenis gesloten is.
22 De koning hield ten tweeden male overleg met die van Bethsura, en de rechterhand gegeven en ontvangen hebbende, vertrok.
23 En slag leverende met degenen die met Judas waren, ontving hij de nederlaag. En als hij vernomen had dat Filippus, die hij te Antiochië gelaten had om zijn zaken te doen, afgevallen was, is hij verslagen geworden; en de Joden gebeden hebbende, onderwierp hij zich aan hen, en zwoer hun op alle billijke voorwaarden; en met hen verenigd zijnde, offerde hij offeranden, en vereerde de tempel, en betoonde aan de plaats grote eer.
24 En omhelsde Makkabeüs, en benoemde hem tot een opperste veldoverste, van Ptolomaïs of tot de Gerzenen.
25 En als hij te Ptolomaïs gekomen was, waren die van Ptolomaïs zeer ontevreden over de verbonden, want zij namen het zeer kwalijk dat zij de verbonden wilden verbreken.
26 Doch Lysias, klimmende op de rechterstoel, verantwoordde dat bekwamelijk, en stelde hen tevreden, en stilde hen, en maakte hen goedgunstig, zodat hij vertrekken kon naar Antiochië. En zo is het gegaan met des konings aankomst en vertrek.

2. MAKKABEEËN 14.
1 Na de tijd van drie jaren gebeurde het, dat Demetrius, de zoon van Seleucus, in de haven van Tripolis was ingevaren, met een sterke menigte en vloot;
2 En dat hij dat land bemachtigde, nadat hij Antiochus en zijn hofmeester Lysias had omgebracht.
3 En een zekere Alcimus, die tevoren hogepriester was geweest, en zichzelf vrijwillig besmet had in de tijden der vermenging, overleggende dat voor hem in generlei wijze behoud was, en dat hij geen toegang meer zou mogen hebben tot het heilig altaar,
4 Kwam tot de koning Demetrius, in het honderdeenenvijftigste jaar, hem brengende een gouden kroon, en een palmtak en bovendien ook enige takken, die men meende van de tempel te zijn, en hield zich stil op die dag.
5 En gelegen tijd verkregen hebbende om zijn dwaasheden uit te voeren, geroepen zijnde door Demetrius in de raad, en gevraagd zijnde naar de toestand en het voornemen der Joden,

6 Zeide daarop: Die onder de Joden genoemd worden de Asideeën, van wie Judas Makkabeüs de overste is, die voeren gedurig oorlogen en verwekken oproeren, en laten niet toe dat het koninkrijk een goede stand verkrijgt.
7 Waarom ik, beroofd zijnde van de heerlijkheid mijner voorouders, namelijk van het hogepriesterschap, ben nu hier gekomen:
8 Eerstelijk omdat ik het oprecht meen met de zaken, die de koning aangaan, en ten tweede opdat ik mijn eigen burgers een dienst zou doen, want door de onredelijkheid dergenen, waarvan tevoren gesproken is, lijdt ons ganse geslacht geen kleine zwarigheid.
9 Daarom gij, o koning, dit alles verstaan hebbende, wil zorgdragen zowel voor het land als voor ons geslacht dat rondom bezet is, naar uw bekende goedertierenheid, die gij allen bewijst.
10 Want zo lang als Judas zal leven, is het onmogelijk dat de zaken tot vrede gebracht worden.
11 En als deze dingen door hem gezegd waren, hebben de andere vrienden van de koning, die tegen Judas kwalijk gezind waren, gemakkelijk Demetrius nog meer ontstoken.
12 En hij riep terstond Nicanor, die over de olifanten gesteld was, en hem gemaakt hebbende tot overste over Judea, zond hem derwaarts;
13 Hem brieven gevende, dat hij Judas zou ombrengen, en degenen die met hem waren verstrooien, en dat hij Alcimus zou stellen tot hogepriester van de grootste tempel.
14 En de heidenen, die voor Judas uit Judea waren gevlucht, vermengden zich als kudden met Nicanor, achtende dat der Joden tegenspoed en ellenden hun eigen voorspoed zou zijn.
15 En de Joden verstaan hebbende de aankomst van Nicanor, en dat de heidenen zich bij hem voegden, strooiden aarde op hun hoofden, en baden hem, die tot in eeuwigheid zijn volk had bevestigd, en die altijd zijn erfdeel met verschijning heeft aangenomen.
16 En als de overste bevel gegeven had, trok het leger terstond van daar, en leverde slag bij het vlek Dessau.
17 En Simon, de broeder van Judas, sloeg Nicanor, en werd een weinig verbaasd daarover, dat de vijanden zo spoedig waren verdwenen.
18 Desgelijks Nicanor, horende wat dapperheid degenen hadden die met Judas waren, en wat voorspoed zij hadden als zij streden voor hun vaderland, zo vreesde hij het te wagen door een slag.
19 Daarom zond hij Posidonius, en Theodotus, en Mattathias, om de rechterhand te geven en te ontvangen.
20 En als hierover vele raadplegingen gehouden werden, en de overste aan de menigte de zaak had medegedeeld, en als het bleek dat de stemmen eenparig waren, zo stonden zij de verbonden toe.
21 En zij stelden een dag, waarop zij in het bijzonder zouden komen op een plaats, en van beide zijden werd er een stoel gebracht en men zette de stoelen bijeen.
22 En Judas stelde enigen, die in de wapenen waren, in bekwame plaatsen, om gereed te zijn, opdat van de vijanden niet te eniger tijd onvoorziens een schelmstuk zou geschieden; en zo hebben zij een gevoegelijke samenspreking gehad.
23 En Nicanor verkeerde te Jeruzalem, en hij deed niets ongerijmds, en hij dankte de scharen af, die bij menigten tot hem vergaderd waren.
24 En hij hield Judas zeer in waarde, van harte tot de man geneigd zijnde.
25 En hij vermaande hem, dat hij een huisvrouw zou trouwen en kinderen gewinnen; en hij trouwde, en leefde in stilheid en leidde een gewoon leven.
26 Alcimus nu, ziende de goedwilligheid des enen tegen de ander, en de verbonden die zij gemaakt hadden, zo nam hij deze en vertrok naar Demetrius, en zeide dat Nicanor dingen voorhad die vijandig waren aan de zaken des konings; want, zeide hij, hij heeft Judas, die het koninkrijk lagen legt, verordineerd dat hij in zijn plaats zal komen.

27 De koning zeer toornig geworden en door de laster van deze grote booswicht opgeruid zijnde, schreef aan Nicanor, zeggende, dat hij deze verbonden zeer kwalijk nam; en gebood dat men Makkabeüs terstond gevangen zou zenden naar Antochië.
28 Als nu Nicanor deze dingen ter ore gekomen waren, is hij zeer verbaasd geworden, en nam het zeer kwalijk, dat hij de verbonden moest teniet doen; daar de man geen onrecht gedaan had.
29 En daar het niet doenlijk was de koning tegen te staan, zo nam hij een gelegen tijd waar, om het met een krijgslist te volbrengen.
30 Doch Makkabeüs, bemerkende dat Nicanor met hem strenger handelde, en dat hij in de gewone omgang onvriendelijker was; en achtende dat deze strengheid niet uit de beste oorzaak voortkwam, vergaderd hebbende niet weinigen van de zijnen, heeft zich voor Nicanor verborgen.
31 De andere nu, merkende dat hij door de man met een behendige krijgslist bedrogen was, ging naar de grootste en heiligste tempel, als de priesters de behoorlijke offeranden opofferden, en gebood hun, dat zij hem de man zouden uitleveren.
32 En als zij met ede verklaarden, dat zij niet wisten waar hij was, die gezocht werd, zo heeft hij, zijn hand uitstrekkende naar de tempel, dit gezworen:
33 Indien gij mij Judas niet gevangen overlevert, zo zal ik deze tempel Gods tot een vlak veld maken en ik zal het altaar ondergraven, en zal daar weder bouwen een doorluchtige tempel ter ere van Bacchus.
34 En als hij zulke dingen gezegd had, is hij weggegaan, maar de priesters hun handen naar de hemel uitstekende, riepen hem aan die altijd geweest was een voorvechter van ons volk, dit zeggende:
35 Gij, o Heere van allen, die geen ding van node hebt, gij hebt gewild dat de tempel uwer woning bij ons zou zijn.
36 Nu dan, o gij heilige Heere aller heiligmaking, bewaar in eeuwigheid onbesmet dit huis, dat onlangs gereinigd is.
37 En een zekere Razis, van de ouderlingen te Jeruzalem, een man die de stad en burgers liefhad, en die van een zeer goede naam was, en vanwege zijn goedertierenheid een vader der Joden was genoemd, werd beschuldigd bij Nicanor.
38 Want in de voorgaande tijden werd bij geoordeeld, dat hij een oprecht Jood was, en hij had zijn lichaam en ziel gesteld voor het Jodendom, met alle standvastigheid.
39 Nicanor nu willende openbaar maken de vijandschap, die hij had tegen de Joden, zond over de vijfhonderd soldaten omhem te vangen.
40 Want hij meende, als hij hem zou gevangen hebben, dat hij de Joden daarmede groot leed zou doen.
41 Maar als de menigte de toren zou innemen, en geweld deden op de deur van het voorhof, en als hun geboden werd dat zij vuur zouden brengen, en de deuren in brand steken, als hij nu rondom bezet was, heeft hij zichzelf met het zwaard doorstoken;
42 Willende liever kloekmoedig sterven, dan vallen in de handen van deze schelmen, en smaadheid lijden, die zijn eerlijk geslacht onbetamelijk was.
43 En als hij, door al te grote haast van de strijd, de steek niet recht gegeven had, en de scharen door de deuren binnenvielen, zo liep hij kloekmoedig op de muur, en wierp zichzelf mannelijk van de steilte af op de scharen,
44 Die terstond achterwaarts wijkende en plaats makende, kwam hij in het midden te vallen op zijn buik.
45 En als hij nog ademhaalde, en in zijn gemoed zeer ontstoken was, stond hij op, zijn bloed als een fontein vloeiende, en zeer zwaar gewond zijnde, kwam met een loop door de scharen henen.

46 En staande op een steile steenrots, en zijnde nu geheel zonder bloed geworden, trok hij zijn ingewanden uit, en die met beide handen nemen, wierp het onder de scharen; en aanroepende de Heere van leven en geest, dat hij hem die wilde wedergeven, zo is hij op deze wijze gestorven.

2. MAKKABEEËN 15.
1 Nicanor, nu verstaande dat degenen die met Judas waren, zich onthielden in de plaatsen van Samarië, heeft raad genomen, dat hij hen op de rustdag met alle zekerheid zou overvallen.
2 En als de Joden, die hem uit nooddwang volgden, tot hem zeiden: Wil hen geenszins zo wreed en barbaars ombrengen, maar wil die dag, die eertijds met heiligheid geëerd is door hem, die alle dingen aanziet, in ere houden,
3 Zo vroeg deze schelmachtigste mens, of daar ook een Heere in de hemel was, die geboden zou hebben, dat men de, dag van de sabbat zou houden.
4 En als dezen antwoordden: Daar is een Heere die leeft, deze is in de hemel een machtig prins, die gebeden heeft dat men de zevende dag zal vieren.
5 En de ander zeide: Ik ben ook een machtig prins op de aarde, die u gebied de wapenen te nemen, en des konings diensten te volbrengen. En nochtans kon hij zijn ellendigen raadslag niet uitvoeren.
6 En deze Nicanor, met alle hovaardigheid zijn hals opstekende, had gedacht een algemeen teken van overwinning over degenen, die met Judas waren, op te richten.
7 Maar Makkabeüs vertrouwde zonder ophouden met alle hoop, dat hij hulp zou krijgen van de Heere.
8 En vermaande degenen die met hem waren, dat zij de aankomst der heidenen niet zouden vrezen, maar dat zij in gedachtenis zouden houden de hulp, die hun zo dikwijls van de hemel toegekomen was, en nu van de Almachtige de overwinning verwachten, die hij hun zou geven.
9 En hen getroost hebbende uit de wet en de profeten, en hun ook in gedachtenis brengende de gevaren, die zij reeds hadden uitgestaan, zo heeft hij hen bemoedigd.
10 En hen in hun gemoederen opgewekt hebbende, heeft hen vermaand, en meteen getoond de ontrouw der heidenen, en de overtreding der eden.
11 En wapende zo een ieder van hen, niet zozeer met zekerheid van schilden en spiesen, als met vermaning van goede woorden en hun daarbij verhaald hebbende een geloofwaardige droom, maakte hij hen allen tezamen zeer verheugd.
12 En aldus was zijn gezicht: dat Onias, die het hogepriesterschap had bediend, een eerlijk en goed man, eerbaar van omgang, van manieren zachtzinnig, en betamelijk zijn rede voortbrengende, en die van kindsbeen af zich geoefend had in alle dingen, die tot de deugd behoren, dat deze de handen uitstak, en bad voor de vergadering der Joden.
13 En dat zo ook verschenen was een man met grauwe haren en heerlijk uitblinkende, en dat zijn uitnemendheid, die bij hem was, zeer was te bewonderen, en gans voortreffelijk;
14 En dat Onias, antwoordende, zou gezegd hebben: Dit is Jeremia, de profeet van God, die zijn broeders liefheeft, en die veel bidt voor het volk en voor de heilige stad;
15 En dat Jeremia de rechterhand uitstekende, aan Judas een gouden zwaard gaf, en dit gevende daarbij zeide:
16 Neem dit heilige zwaard, een geschenk van God, met hetwelk gij de vijanden zult verwonden.
17 Zij dan vermaand zijnde door deze woorden van Judas, die zeer goed waren, en zeer krachtig om tot kloekmoedigheid aan te sporen, en de harten der jongelingen manhaftig te maken, namen voor geen leger op te slaan, maar kloekmoedig aan te vallen, en met alle mannelijke dapperheid onder de vijanden vallende, het uiterste te wagen, daar de stad, en het heiligdom, en de tempel in gevaar waren.

18 Want het gevaar van huisvrouwen, en kinderen en ook van broeders, en bloedverwanten, was bij hen in minder achting, maar de grootste en eerste vrees was voor de geheiligde tempel.
19 En degenen, die in de stad gelaten waren, hadden geen kleine benauwdheid; de slag, die onder de blote hemel zou geschieden, hen ontroerende.
20 En als zij nu allen verwachtten dat het treffen zou aangaan, en de vijanden aanvielen, en hun leger in slagorde gesteld was, en de beesten op een geschikte plaats waren besteld, en de ruiterij bij de vleugelen gesteld,
21 Zo heeft Makkabeüs, ziende de grote menigte, en de menigerlei toerusting der wapenen, en de wildheid der beesten, opheffende zijn handen naar de hemel, de Heere aangeroepen, die wonderlijke dingen doet, als die wist dat de overwinning niet verkregen wordt door de wapenen, maar dat ze van hem gegeven wordt degenen, die hij oordeelt dit waardig te zijn.
22 En als hij bad, sprak hij deze woorden: Gij, o Heere, hebt uw engel gezonden ten tijde van Hiskia, de koning van Juda, die in het leger van Sanherib gedood heeft tot honderdvijfentachtigduizend man.
23 En nu, gij prins der hemelen, wil uw goede engel voor ons heenzenden, tot vrees en beving.
24 Dat door de grootte van uw arm mogen geslagen worden degenen, die met godslastering gekomen zijn tegen uw heilig volk. En met deze woorden heeft hij opgehouden te bidden.
25 Degenen nu, die met Nicanor waren, kwamen aan met trompetten en triomfliederen.
26 Maar die met Judas waren, vielen onder de vijanden met aanroeping en gebeden.
27 En zij vechtende met de handen, maar met hun harten tot God biddende, sloegen niet minder dan vijfendertigduizend man, grotelijks verheugd zijnde over deze verschijning van God.
28 En als zij uit deze nood gered waren, en met vreugde aftrokken, zo verstonden zij dat Nicanor tevoren gevallen was met zijn wapenrusting.
29 En een groot geroep en getier daar gemaakt zijnde, prezen zij de Heere, in hun vaderlijke taal.
30 En hij, die alleszins de eerste voorvechter is geweest zijner medeburgers, met lichaam en ziel, die in zijn jaren de goedgunstigheid jegens zijn eigen volk altijd bewaard had, heeft geboden dat men het hoofd van Nicanor, en zijn hand met de schouder zou afsnijden en te Jeruzalem brengen.
31 En als hij daar gekomen was, en tezamen geroepen had zijn volk, en de priesters, staande voor het altaar, zond hij heen naar degenen, die in de burcht waren.
32 En hun tonende het hoofd van de schelmachtige Nicanor, en de hand van deze godslasteraar, welke hij uitgestrekt had tegen het heilige huis van de Almachtige, en die de hals had opgestoken,
33 En de tong van de goddeloze Nicanor afgesneden hebbende, zeide hij, dat hij die bij stukken zou geven aan de vogelen, en dat hij deze als beloningen van zijn dwaasheid tegenover de tempel zou ophangen.
34 En zij allen opziende naar de hemel dankten de doorluchtige Heere, zeggende: Gezegend moet hij zijn, die zijn plaats onbesmet heeft bewaard.
35 En hij hing het hoofd van Nicanor uit de burcht, om voor allen te zijn een kennelijk en openbaar teken van de hulp des Heeren.
36 En zij allen bepaalden met een algemeen besluit, dat zij deze dag geenszins ongeëerd zouden laten;
37 Maar dat zij de dertiende dag der twaalfde maand, die Adar genoemd wordt in de Syrische taal, zouden vieren, des daags voor de feestdag van Mordechai.
38 Dewijl dan de zaken van Nicanor aldus afgelopen zijn, en van die tijden af de Hebreeën de stad in hun macht gehad hebben, zo zal ik ook hier mijn rede afbreken.

39 En indien ik dit wel, en gelijk het in een historie behoort, bijeen gesteld heb, dat is mijn wil geweest; maar indien ik het slecht en onvolledig heb gedaan, dat is hetgeen dat ik heb kunnen doen.
40 Want gelijk het ongezond is wijn alleen te drinken, en ook desgelijks water alleen, en gelijkerwijs de wijn met water gemengd een zoete aangenaamheid geeft, en aangenaam is te drinken wijn met water gemengd, zo is ook een bekwame beschrijving der historie aangenaam voor de oren der lezers. En dit zij dan het einde.

HET DERDE BOEK DER MAKKABEEËN

In tegenstelling tot 1 Makkabeeën en 2 Makkabeeën en tot wat de titel suggereert, heeft dit boek niets te maken met de geschiedenis van de Makkabeeën.
Het beschrijft de situatie in Alexandrië aan het eind van de 3e eeuw v.C., waar onder koning Ptolemaeus IV Filopator (reg. 221-204) anti-Joodse sentimenten heersten. De Egyptische koning wilde de tempel in Jeruzalem betreden, maar werd daarvan weerhouden door Palestijnse Joden. Hierop dreigde de koning de Egyptische Joden het burgerschap te ontnemen; na interventie door engelen schrikkelijk in gedaante (3 Mak. 6:17) kwam hij hierop terug.
Dit boek behoort ook bij de katholieken niet tot de canon. Het was wel opgenomen in de Septuagint, maar niet in de Vulgaat.

3. MAKKABEEËN 1.
1 Als de koning Filopator verstond van degenen die wedergekeerd waren, dat de plaatsen, die hij bezet had, hem door Antiochus ontnomen waren, zo heeft hij al zijn krijgsvolk, beide te voet en te paard, ontboden;
2 En nam zijn zuster Arsinoë met zich, en spoedde zich naar de plaatsen langs Rafia gelegen, waar Antiochus en zijn krijgslieden hun leger hadden.
3 En een zekere Theodotus, trachtende de aanslag te voltrekken, nam tot zich de beste uit de wapenen van Ptolomeüs, die hem tevoren betrouwd waren, en begaf zich des nachts tot de tent van Ptolomeüs, opdat hij alleen hem zou ombrengen, en op die wijze een einde aan de krijg maken.
4 Maar Dositheüs, genoemd de zoon van Drimylus, van geboorte een Jood, doch die daarna de wet verlaten had, en vervreemd was geworden van de vaderlijke inzettingen, had hem weggevoerd, en een onbeduidend mens in de tent in zijn plaats gesteld, en het gebeurde, dat deze zijn straf droeg.
5 En als er een bloedige slag geschiedde, en de zaken meer voorspoedig waren aan de zijde van Antiochus, zo ging Arsinoë naarstig toe, en bad het krijgsvolk met gekerm en geween, met loshangend haar, dat zij zichzelf en haar kinderen, en vrouwen kloek te hulp zouden komen, en zij beloofde de overwinnaars ieder twee pond goud te geven.
6 En zo is het geschied, dat de vijanden in het gevecht hand aan hand vernield, en dat ook velen gevangen genomen werden.
7 En als Ptolomeüs de bedriegelijke aanslag overwonnen had, zo nam hij voor tot de naastgelegene steden te gaan, en hen te vermanen. En als hij dit gedaan, en de tempelen met gaven beschonken had, zo heeft hij zijn onderdanen moedig gemaakt.
8 Als nu de Joden enigen uit de raad en uit de oudsten tot hem hadden afgezonden om hem te begroeten, en geschenken te brengen, en over hetgeen geschied was hem geluk te wensen, gebeurde het dat hij temeer voornam ten spoedigste tot hen te reizen.
9 En als hij te Jeruzalem kwam, en de hoogste God had geofferd en gedankt, en hetgeen voorts op die plaats placht te geschieden, gedaan had;
10 En als hij ook tot de heilige plaats kwam, en zich over de kunst en sierlijkheid ontzette, ja ook over de schone orde van de tempel verwonderde, zo nam hij voor en was van zins in het binnenste van de tempel in te gaan.
11 Maar als dezen hem zeiden, dat zulks niet betaamde, omdat het niet geoorloofd was, noch aan die van hun volk waren, noch ook al de priesters daar in te gaan, dan alleen de hogepriester, de opperste van alle priesters, en dat maar eenmaal in het jaar, zo liet hij zich nochtans geenszins bewegen.

12 Ja de wet, die hem voorgelezen werd, verachtende, hield hij geenszins op zichzelf daar in te dringen, zeggende, dat hij daar moest ingaan; en hoewel zij van de eer beroofd zijn, zo behoort het nochtans mij niet te geschieden; en hij vroeg, waarom niemand van die daar tegenwoordig waren hem verhinderd had, in de gehele tempel in te gaan.
13 En een antwoordde: Het is onvoorzichtig gedaan en dat het iets kwaads beduidde. Indien dat geschied is, zeide de koning, om welke oorzaak zou ik dan niet geheel ingaan, hetzij hun lief of leed?
14 Maar als de priesters met hun geheel gewaad nedervielen en de hoogste God baden, om hen in die aanstaande nood te willen helpen, en het geweld des konings, die boos indrong, te bedwingen; als zij ook de tempel met geroep en geween vervulden, toen verschrikten degenen die hier en daar in de stad overgebleven waren en kwamen uitgelopen, denkende dat het iets verborgens was hetgeen daar gedaan was.
15 Ook zijn de dochters, die in haar kamers besloten waren, met haar moeders uitgelopen, en bestrooiden het haar met stof, en lieten het hangen, en vervulden de straten met klagen en zuchten.
16 En die ook onlangs uitgelaten waren, verlieten niet alleen degenen, die verordineerd waren om de koning tegemoet te gaan, maar ook haar betamelijke schaamte, en zij maakten een onordentelijk geloop in de stad.
17 Ja daarenboven beide moeders en voedstervrouwen verlieten de jonggeboren kindertjes hier en daar, sommigen in de huizen, sommigen op de straten, en zij liepen zonder ophouden te hoop in het hoogste des tempels.
18 En daar was menigerlei gesmeek van degenen, die daarin tezamen gekomen waren, tegen hetgeen onheilig door hem onderstaan werd.
19 Daarbenevens sommigen van de burgers verstoutten zich en wilden het niet toestaan; als hij eindelijk aanhield, en zijn voornemen dacht te volbrengen, riepen zij dat men de wapenen grijpen en mannelijk voor de vaderlijke wet sterven zou, en zij maakten aan die plaats een grote verbittering.
20 En als zij ternauwernood door de raad en de oudsten gestild waren, zo begaven zij zich weder tot dezelfde plicht des gebeds.
21 Het gemene volk nu was intussen, gelijk tevoren, bezig met bidden, maar de oudsten, die om de koning stonden, beproefden alleszins zijn hovaardig gemoed van de voorgenomen opzet af te wenden.
22 Doch hij, zich verstoutende, en alles in de wind slaande, trad toe, en meende een einde te maken aan hetgeen tevoren gezegd is.
23 Waarom degenen, die om de koning stonden, als zij dit zagen hebben zij zich omgekeerd, om met de onzen hem aan te roepen, die alle kracht heeft, dat hij in de tegenwoordige nood te hulp wilde komen, en deze onwettige en hovaardige daad niet gedogen.
24 En uit het zeer sterk, en moeilijk tezamen gebracht geschreeuw des volks, ontstond een geroep dat niet was te vergelijken,
25 Want het scheen, dat niet alleen de mensen, maar ook de muren, ja de gehele vloer een weerklank gaven, alsof zij allen de dood liever hadden dan de besmetting van die plaats.

3. MAKKABEEËN 2.
1 Simon dan, de hogepriester, tegenover het binnenste des tempels de knieën buigende, en de handen uitstrekkende tot de hemel, deed een zodanig gebed:
2 O Heere, Heere, o Koning der hemelen en Heerser aller schepselen, gij Heilige in het heiligdom, gij enige Heerser, gij Almachtige zie ons aan, die verdrukt worden door een onheilig en goddeloos mens, die zichzelf in stoutheid en sterkte verhovaardigt.
3 Want gij, die alles geschapen, en aller dingen macht hebt, gij zijt een rechtvaardig vorst, en die uit wrevel en hoogmoed iets doet, oordeelt gij.

4 Gij hebt degenen die in vorige tijden onrechtvaardigheid bedreven, (onder welke ook de reuzen waren, die op hun sterkte en stoutheid vertrouwden) vernield, over hen brengende een onmetelijk water van de zondvloed.
5 Gij hebt de Sodomieten, toen zij allen hovaardigheid werkten, en door hun boosheden zeer bekend waren, met vuur en zwavel verbrand, hen stellende tot een voorbeeld aan de komende eeuwen.
6 Gij hebt de trotse Farao, die uw heilig volk Israël in dienstbaarheid gebracht had, met verscheidene en vele straffen beproefd, en uw mogendheid zo bekend gemaakt.
7 Na welke straffen gij uw grote kracht bekend maaktet, en hem, toen hij Israël najaagde met wagens en menigte der volken, deed zinken in de diepte der zee, maar die op u, die aller schepselen Heere zijt, betrouwden, hebt gij behouden daardoor gevoerd; welke de werken uwer handen erkennende, u de Almachtige geprezen hebben.
8 Gij hebt, o Koning, die de oneindige en onmetelijke aarde geschapen hebt, deze stad uitverkoren, en deze plaats geheiligd u ten naam, hoewel gij geen ding behoeft; en hebt die verheerlijkt met een zeer heerlijke verschijning, die beroemd makende ter ere van uw grote en dierbare naam.
9 En uit liefde tot het huis Israëls hebt gij beloofd, indien wij ons van u afkeerden, en ons enige benauwdheid zou mogen aangrijpen, en wij in deze plaats kwamen, en aanbaden, gij ons gebed zoudt verhoren.
10 Nu voorwaar, gij zijt getrouw en waarachtig, nademaal gij dikwijls, als onze vaders verdrukt waren, hen geholpen hebt in hun vernedering, en hen verlost hebt uit grote ellende.
11 Maar nu, o heilige Koning, zie wij worden vanwege onze vele grote zonden onderdrukt, en wij zijn onze vijanden onderworpen, en worden in onze machteloosheid door u voorbijgegaan.
12 En in deze onze val poogt deze stoute en onreine koning deze heilige plaats, die op de aarde uw heerlijke naam toegeëigend is, smaadheid aan te doen.
13 Want tot uw woning voorwaar, namelijk de hemel der hemelen, kunnen de mensen niet komen, doch dewijl het uw welbehagen is geweest, dat uw heerlijkheid onder het volk Israël zij, zo hebt gij deze plaats geheiligd.
14 Wreek ons niet door de onreinheid van deze mensen, en straf ons niet door hun onheiligheid, opdat de ongerechtigen in hun gemoed niet roemen, noch in hunner tongen hoogmoed vrolijk zijn, zeggende: Wij hebben het huis van het heiligdom met voeten getreden, gelijk de huizen der gruwelen vertreden worden.
15 Wis onze zonden uit, en verstrooi onze dwalingen, en betoon uw barmhartigheid te dezer tijd. Laat uw ontferming snel ons overkomen, en geef lof in de mond dergenen die nedergevallen en gebroken zijn van harte, ons namelijk vrede gevende.
16 Hier heeft God, die alles ziet, en boven alles heilig is, in het heiligdom dit rechtvaardig gebed verhoord, en heeft hem gegeseld, die zichzelf met smaad en trotsheid grotelijks verheven had, hem aan alle zijden slingerende gelijk het riet van de wind, zodat hij nu op de vloer lag, machteloos, en ook lam aan zijn leden, noch spreken kon, overmits hij door het rechtvaardig oordeel Gods geheel verstrikt was.
17 Daarom werden beide zijn vrienden en lijfwachten, als zij de snelle straf zagen, die hem had aangegrepen, met zeer grote vrees verslagen, en vrezende, dat hij ook het leven zou verliezen, trokken zij hem terstond uit de tempel.
18 Maar als hij een wijle daarna weder tot zichzelf kwam, hoewel door God gestraft zijnde, kwam hij geenszins tot berouw, maar hij trok weg met scherpe dreigementen.
19 Toen hij nu in Egypte kwam, en zijn boosheid vermeerderde, en met hulp van zijn medehelpers en metgezellen, die tevoren aangewezen zijn, en van alle gerechtigheid afgezonderd waren, zo heeft hij niet alleen zichzelf met ontelbare ontuchtigheden verzadigd, maar hij is ook tot zo grote vermetelheid voortgegaan, dat hij lasteringen in alle plaatsen tegen

het volk zaaide, en dat velen van de vrienden, lettende op des konings voorstel, ook zelf zijn wil volgden.
20 En hij nam voor openlijk dit volk smaadheid aan te doen; in een toren bij het hof liet hij een pilaar oprichten en dit schrift insnijden, dat niemand onder hen die niet offerde, in hun tempels zou ingaan, maar dat al de Joden, onder het volk beschreven, tot een slaafse staat weggevoerd zouden worden; en zo wie zou mogen tegenspreken, dat men die met geweld zou aantasten, en van het leven beroven.
21 Dat men ook, die opgeschreven werden, zou tekenen, en dat met vuur aan hun lichaam, namelijk met een klimopblad, het wapen van Bacchus, die men ook zou afzonderen tot de vrijheid, hun tevoren bestemd.
22 En opdat hij niet zou schijnen op alle Joden verstoord te zijn, zo liet hij daaronder schrijven, dat zo enigen onder hen verkozen om te gaan met de priesters, dezen gelijk burgerrecht zouden hebben met de burgers van Alexandrië.
23 Sommigen nu, die in de stad de trappen der godzalige stad haatten, gaven zich licht over, alsof zij enige grote eer zouden deelachtig worden, om de gemeenschap, die zij zouden hebben met de koning.
24 Doch de meesten bleven standvastig, en weken niet af van de godzaligheid; en voor het leven onbeschroomd geld in de plaats biedende, poogden zij zichzelf van het opschrijven te bevrijden, en zij hadden goede hoop, en vertrouwen dat zij hulp zouden verkrijgen.
25 En die van hen afweken waren hun een gruwel, en zij hielden hen als vijanden van hun volk, en beroofden hen beiden van hun gemeenzame omgang en voorrechten.

3. MAKKABEEËN 3.
1 En als de goddeloze tiran dit vernam, werd hij zo toornig, dat hij niet alleen vergramd was tegen Alexandrië, maar ook de anderen, die in het gehele land waren, meer tegenstond, en dat hij gelastte dat men zou haasten, en in één plaats alle Joden vergaderen, en hen met de snoodste dood van het leven beroven.
2 Als nu deze dingen geordineerd waren, zo werd een gruwelijk gerucht tegen dit volk uitgestrooid, zijnde de boze lieden, die tot het kwaaddoen eensgezind waren, tot dit voor nemen oorzaak gegeven, alsof de Joden hen verhinderden in het onderhouden hunner wetten.
3 Maar de Joden onderhielden wel tot de koningen een onveranderlijke goedwilligheid en trouw, doch omdat zij God dienden, en in zijn wet wandelden, zo hebben zij enige Joden afgezonderd, en van hun gemeenschap afgekeerd; waarom zij door sommigen voor vijanden gehouden werden; maar omdat zij hun handel en wandel met de goede werken der gerechtigheid versierden, zo waren zij bij alle mensen geprezen.
4 Deze vreemden dan verhaalden niet de goede wandel van ons geslacht, die onder allen geroemd was, maar het verschil nopens de aanbidding en andere gebruiken, dat maakten zij overal ruchtbaar, zeggende, dat die mensen noch met de koning, noch met zijn machten verzoenbaar waren, maar dat zij gruwelijk waren, en grote vijanden van het welvaren van het koninkrijk; zo bezwaarden zij hen rondom met geen gewone verachting.
5 Maar de Grieken, die in de stad waren, wie gans geen leed geschied was, als zij dit onverhoopt oproer zagen tegen deze mensen, en dat er een onverwachte toeloop geschiedde, konden wel geen hulp doen (want het was een tirannieke handelwijze),
6 Maar zij hebben hen getroost, en namen het zeer kwalijk, en meenden dat die dingen zouden veranderen, want zeiden zij, die God, die alles bekend is, zal een zodanig besluit niet zo gedogen.
7 Ja ook sommige buren en vrienden, en die met hen handelden, heimelijk enigen tot zich trekkende, en deden beloften, dat zij hen mede wilden beschermen, en alles toebrengen tot hun hulp.

8 Verder de koning, door de tegenwoordige voorspoed zich verhovaardigende, gaf geen acht op de kracht van de grote God, maar meende dat hij gestadig bij hetzelfde voornemen zou blijven, ja schreef tegen hen deze brief:
9 De koning Ptolomeüs Filopator wenst alle stadhouders en krijgslieden in Egypte, en de andere plaatsen geluk en voorspoed; ik zelf, en onze zaken varen wel.
10 Nadat wij onze krijgstocht in Azië gedaan hadden, die gijlieden ook zelf weet, die door der goden onverhinderlijke bijstand naar onze wil ten einde gebracht is, zo hebben wij gedacht, niet met geweld van wapen maar met zachtheid en veel vriendelijkheid de volken, die in Celo-Syrië en Fenicië wonen, goedertieren te behandelen, en hen gaarne goed te doen.
11 En als wij aan de tempels in de steden vele renten uitgedeeld hadden, zo zijn wij ook te Jeruzalem gekomen, en opgegaan om de tempel van die booswichten, die nooit ophouden van hun onzinnigheid, te vereren;
12 Doch zij hebben wel met woorden onze tegenwoordigheid vriendelijk ontvangen, maar inderdaad met valse harten; want toen wij voorgenomen hadden in het binnenste van hun tempel in te gaan, en die met zeer betamelijke en zeer schone geschenken te vereren, zo hebben zij, gedreven zijnde door hun oude opgeblazenheid, ons verhinderd daarin te gaan.
13 Daar zij nochtans onze sterkte niet konden weerstaan, waardoor wij met alle mensen vriendschap hebben, maar hun vijandelijk gemoed jegens ons openbaar bewijzende, willen zij niet wat billijk en behoorlijk is verdragen, als die alleen onder de volken hun hals opheffen tegen de koningen, en hun eigen genadige Heeren.
14 Wij nochtans zijn hun uitzinnigheid ontweken, en zijn met overwinning gekomen, en hebben in Egypte alle volken met vriendelijkheid bejegend, en gedaan gelijk het ons betaamde.
15 Intussen maakten wij aan allen bekend bij hun landslieden, dat wij het ongelijk wilden vergeten, en dat wij willens waren, zowel om het bondgenootschap, als ook omdat hun van overoude tijden talloos vele zaken door eenvoudigheid toevertrouwd waren, hun staat in beter te veranderen, en hen wilden aannemen, in de gemeenschap van het altijddurende priesterdom, en verwaardigden met het burgerschap der burgers van Alexandrië.
16 Maar zij het tegendeel hopende, en het goede door de aangeboren boosaardigheid verwerpende, en tot het kwaad alle tijd genegen zijnde, hebben niet alleen dit onwaardeerbaar recht van burgerschap verstoten, maar zij hebben ook een afkeer, zowel met woorden, als met stilzwijgen, van die weinigen onder hen, die ons oprecht welgezind zijn, en zij hopen altijd, dat wij door dit hun zeer oneerlijk leven onze goede wetten snel zullen nederwerpen.
17 Daarom zijn wij door zekere merktekenen wel verzekerd, dat dezen op alle manier ons kwalijk gezind zijn, en voorziende, dat mogelijk hierna enig oproer tegen ons mocht ontstaan, wij deze goddeloze mensen van achteren tot verraders zouden hebben, en tot barbaarse vijanden.
18 Zo gelasten wij, zodra deze brief zal ontvangen zijn, dat men op diezelfde ure, allen die daarin getekend zijn met vrouwen en kinderen in ijzeren banden zal sluiten, en met smaadheid en plagen ons toezenden, tot een onafbiddelijke en schandelijke dood, die zulke vijanden waardig zijn.
19 Want als deze allen tegelijk gestraft zullen zijn, zo achten wij, dat in toekomende tijden, voor ons de zaken des rijks in een goede stand en zeer goede orde volmaakt gesteld zullen worden.
20 En zo wie iemand van de Joden beschermen zal, van de oudste tot de jongste, ja tot de zuigende toe, die zal met zijn ganse huisgezin met de schandelijkste folteringen gepijnigd worden.
21 En wie zulks zal willen aanbrengen, die zal daarvoor ontvangen het goed desgenen, die in deze straf valt, en nog uit des konings schatkamer tweeduizend drachmen zilver, ja hij zal ook met vrijheid gekroond worden.

22 Voorts elke plaats, waar men enigszins zal bevinden dat een Jood verborgen wordt, die worde verwoest en verbrand, en geheel onnut ten eeuwigen tijde voor het gehele menselijke geslacht. En zodanig was de inhoud en schrift van deze brief.

3. MAKKABEEËN 4.

1 En overal waar dit bevel bekend werd gemaakt, hielden de heidenen een gemeenschappelijke maaltijd met juichen en blijdschap, overmits de vijandschap nu met stoutheid zich blijkbaar openbaarde, welke in vorige tijden hun in het gemoed als vereeld was geweest.
2 Maar de Joden waren in een gedurige droefheid, en hun gekrijt was jammerlijk, met tranen en zuchten, hun hart brandde alleszins, en zuchtte over dat onverwacht verderf, hetwelk jegens hen zo schielijk besloten was.
3 Wat landschap of stad, of om in het gemeen te spreken welke bewoonde plaats, of welke straten werden niet om hunnentwil met geklag en gekerm vervuld?
4 Want zo werden zij met een bitter en onbarmhartig gemoed door de stadhouders in de steden tegelijk weggezonden, dat ook sommigen van de vijanden, die om de ongewone straffen voor ogen namen de algemene barmhartigheid, en bedachten de onzekere verandering van dit leven, hun zeer ellendige wegzending beweenden.
5 Want daar ging vooraan een menigte van oude mannen met grauwe haren bedekt, en zij misbruikten de benen, die van oudheid traag en krom waren en dreven die met een geweldig voortstuwen, zonder enige schaamte, om snel op de weg voort te gaan.
6 Daarna de jonge vrouwen, die zich onlangs tot de huwelijke staat begeven hadden, ontvingen, in plaats van vermaak, droefheid, en het haar met welriekende zalf te voren gezalfd, was met as bestrooid, en zij werden ongedekt weggevoerd, en begonnen gezamenlijk in plaats van bruiloftsliederen, een jammerlijk geschrei, als die door de vreemde volken gedrukt en gekweld werden; en gebonden zijnde, werden zij openlijk tot binnen in het schip met geweld getrokken.
7 En haar mannen waren in hun bloeiende jeugd om de halzen met stroppen gebonden, inplaats van kronen; en brachten de overgebleven dagen der bruiloft door niet jammerlijk geschrei, inplaats van vreugde en jeugdige vrolijkheid, als die reeds de dood voor hun ogen gesteld zagen.
8 En zij werden gedreven als beesten, getrokken en gedwongen met ijzeren banden; sommigen werden met de halzen aan de boorden der schepen gespijkerd, en sommigen met vaste boeien aan de benen verzekerd; en daarenboven werd een dicht luik boven het hoofd gelegd, opdat hun ogen alleszins zouden verblind worden, en zij in de ganse scheepvaart het geleide van deze moordenaars zouden uitstaan.
9 Als nu dezen in dat voormelde schip gebracht waren, en het overvoeren voltrokken was, gelijkerwijs het door de koning was geboden, zo heeft hij gelast dat zij hen zouden legeren op het rijveld voor de stad, zijnde groot in omvang, en bovenmate wel gelegen voor degenen, die daar voorbij naar de stad kwamen, en voor degenen onder hen, die buiten naar het land reisden om dit voorbeeld der straf te zien; opdat zij noch met zijn krijgsvolk gemeenschap zouden hebben noch enigszins waardig geacht der stadsmuren.
10 Als dit geschied was, en de koning hoorde, dat der Joden landslieden heimelijk en dikwijls uit de stad uitgingen, om te bewenen de schandelijke ellende hunner broederen, zo werd hij zeer verstoord, en gelastte, dat men ook deze eveneens op dezelfde wijze zorgvuldig zou behandelen, gelijk als de anderen, en in generlei wijze minder straffen dan de anderen; en dat men het ganse geslacht der Joden met hun namen zou beschrijven.
11 Overmits hij hen niet wilde belasten met de dienst een weinig tevoren aan hen bekend gemaakt, maar pijnigen met de gedreigde straffen, en zo eindelijk op een bestemde dag uitroeien.

12 Zo geschiedde dan hun beschrijving met veel naarstigheid, en gestadig zitten van de opgang der zon tot derzelver ondergang, en in veertig dagen hadden zij nog geen einde.
13 Intussen was de koning grotelijks en gestadig vervuld met blijdschap, en hield maaltijden voor alle afgoden; zijn hart was verre van de waarheid afgedwaald, en met zijn onheilige mond prees hij de stomme afgoden, die hem niet konden toespreken of helpen; maar tegen de hoogste God sprak hij dingen die niet betamen.
14 Na de voormelde tijd boodschapten de schrijvers de koning, dat zij de beschrijving der Joden niet langer konden doen, om hun ontelbare menigte, dewijl daar nog veel meer hier en daar in het land waren, sommigen nog blijvende bij huis, sommigen zijnde in andere plaatsen, zodat het ook alle stadhouders in Egypte onmogelijk was te doen.
15 En als hij hen te harder dreigde, alsof zij met giften omgekocht waren om de Joden te doen ontvluchten, zo gebeurde het dat zij hem klaar bericht deden, als zij hem zeiden en bewezen, dat beide papier en schrijfpennen, die zij zouden gebruiken hun reeds ontbraken.
16 Doch dit was een krachtig werk van de onoverwinnelijke voorzienigheid Gods, die uit de hemel de Joden hulp bood.

3. MAKKABEEËN 5.
1 Toen heeft de koning, vol van grote toorn, en door grimmigheid geheel onverzettelijk, Hermon, wie de zorg der olifanten bevolen was, tot zich geroepen, en geboden dat hij de volgende dag al de olifanten, die vijfhonderd in getal waren, vele handen vol wierook zou te drinken geven en veel ongemengde wijn; en als zij door het overvloedig geven van die drank verwoed zouden zijn, dat men hen de Joden tegemoet zou voeren om hen te doden.
2 En als hij dit gelast had, begaf hij zich weder tot goede sier te maken, en vergaderde de voornaamsten zijner vrienden en krijgsoversten, die tegen de Joden vijandig gezind waren; de overste nu der olifanten, Hermon, volbracht vaardig wat hem belast was.
3 Daarenboven gingen tegen de avond de dienaars uit, en bonden de handen der ellendige Joden, en bedachten voorts wat te doen was om hen te verzekeren, menende dat dit geslacht tegelijk des morgens een einde zou nemen en uitgeroeid worden.
4 Doch de Joden, die voor de heidenen van alle hulp schenen ontbloot te zijn, omdat zij alom met banden en benauwdheid omvangen waren, hebben allen de almachtige Heere, en de heerser over alle macht, hun barmhartige God en Vader, met tranen, zonder ophouden met hun stemmen aangeroepen, biddende dat hij de goddeloze raad tegen hen genomen wilde afkeren, en hen uit de dood, die voor hun voeten bereid was, met een heerlijke verschijning verlossen.
5 En hun gedurig gebed klom op in de hemel. Hermon nu, als hij de wrede olifanten drinken had gegeven, en met het geven van veel wijn vervuld, en met wierook verzadigd had, kwam des morgens vroeg tot des konings hof, om de koning deze zaken te kennen te geven.
6 Maar God heeft een slaap (de goede beschikking van het begin der wereld aan, hetwelk bij nacht en bij dag door hem bestierd wordt, als die het aan allen schenkt wie hij wil) gezonden tot de koning.
7 En door de krachtige werking des Heeren werd hij met een zeer zoete en diepe slaap bevangen, en zijn onrechtvaardig voornemen mislukte hem zeer, en in zijn onverzettelijk besluit werd hij grotelijks bedrogen.
8 Als nu de Joden die tevoren betekende ure ontkomen waren, prezen zij hun heilige God; en zij baden hem weder, die zich lichtelijk laat verzoenen, dat hij de sterkte van zijn machtige hand aan de hoogmoedige heidenen wilde tonen.
9 Als het nu omtrent half tien was, en als degene die gesteld was om gasten te noden, zag dat de genoden sterk aankwamen, ging hij in tot de koning, en stiet hem aan, en hem nauwelijks opgewekt hebbende, vertoonde hij hem, dat de bestemde tijd van de maaltijd voorbijging,

terwijl hij met hem woorden hierover wisselde; welke rede, de koning bedenkende, keerde zich ter maaltijd, en deed degenen, die ter maaltijd gekomen waren, tegenover hem aanzitten.
10 En dit gedaan zijnde, vermaande hij hen zichzelf goed te verlustigen, en de tegenwoordige maaltijd zeer blij te houden, en in vrolijkheid door te brengen.
11 Als nu het gesprek meer en meer voortging, zo riep de koning Hermon tot zich; en hij vroeg hem met een bitter dreigement, waarom men de Joden die dag nog in het leven had gelaten.
12 En toen hij aanwees, dat hij diezelfde nacht het bevel had volbracht, en zijn vrienden zulks ook getuigden, sprak hij, die meerder wreedheid had dan Falaris, dat zij dit aan de huidige slaap mochten toeschrijven.
13 Maar zeide hij: Bereid zonder oponthoud op gelijke wijze tegen de volgende dag de olifanten tot het verderf der gruwelijke Joden.
14 Toen nu de koning dit gezegd had, prezen allen die daar tegenwoordig waren hem tegelijk, gaarne en met blijdschap, en keerden een ieder weder naar zijn eigen huis; en zij gebruikten de tijd van die nacht niet zozeer om te slapen, als wel om allerlei bespottingen tegen deze, zo men meende, ellendige te bedenken.
15 Zodra nu de haan des morgens vroeg kraaide, wapende Hermon die grote beesten, en bewoog ze in die grote plaats; en het volk uit de ganse stad vergaderde tot dit zeer ellendig schouwspel, en verwachtte met verlangen de morgenstond.
16 Maar de Joden waren die ganse tijd in hun gemoed bekommerd; met vele tranen, met gebeden, en met weemoedige gezangen strekten zij de handen uit tot de hemel, en baden de opperste God, dat hij hen weder haastig wilde helpen.
17 De stralen van de zon verspreidden zich nog niet, en Hermon, als de koning de vrienden ontving, stond bij hem, en riep om uit te gaan, en wees aan, dat des konings voornemen nu gereed was.
18 Maar als hij dit vernam en in het goddeloos uitgaan terneder geslagen werd, zo vroeg hij (als die in alles door God met onwetendheid bevangen was) wat dat voor een zaak was, waarom hij dit met zulk een haast verricht had; doch dit was de krachtige werking Gods, die over alles heerst, die in het verstand een vergetelheid gelegd had van hetgeen tevoren bij hem bedacht was.
19 Hermon en al de vrienden toonden hem en zeiden: O koning, de grote beesten en het heer, zijn naar uw heftig voornemen, bereid.
20 Maar hij werd om dezer woorden wil vervuld met grote grimmigheid, overmits al zijn gedachten aangaande deze dingen, door Gods voorzienigheid verstrooid waren, en op hem de ogen houdende, sprak hij met veel dreigen.
21 Zo vele ouders, of kindskinderen als er bij mij komen zullen, die zullen zichzelf voor de wrede beesten tot een overvloedige spijs bereid hebben, en slaan inplaats van de onschuldige Joden, die hun gestadige en standvastige trouw aan mij, en mijn voorouders, uitnemend bewezen hebben; hoewel (indien ik het niet liet om de liefde van dat wij tezamen opgevoed zijn, en om uw dienst) gij Hermon in hun plaats van uw leven nul behoort beroofd te worden.
22 Zo verdroeg Hermon zulk een onverwacht en vervaarlijk dreigement; en hij ontzette zich in zijn gelaat en aangezicht; en de een voor, de ander na van de vrienden werden droevig van gelaat, en schaamrood, en lieten degenen, die daar vergaderd waren, heengaan, een ieder tot zijn arbeid.
23 En de Joden, deze dingen van de koning verstaan hebbende, prezen de heerlijke God, de Heere en Koning der koningen, als die ook deze hulp van God verkregen hadden.
24 Als nu de koning naar deze zijn wijze van doen weder een maaltijd aangericht had, zo vermaande hij dat men zich zou begeven tot vrolijkheid, en hij riep Hermon tot zich, en sprak met dreigen: O gij ellendige, hoe dikwijls moet men een en hetzelfde gelasten? wapen immers nu eenmaal tegen morgen de olifanten tot het verderf der Joden.

25 Maar de bloedvrienden, die daar mede aanzaten, over zijn ongestadig gemoed zich verwonderende, spraken deze woorden: O koning, hoe, lang verzoekt gij ons als onverstandigen? gij hebt nu ten derden male gelast hen uit te roeien, en weder op de daad zo herroept gij, uit verandering, wat gij bevolen hebt;
26 Waarom de stad door het verwijlen in oproer is, en vol van samenscholing, zodat zij dikwijls in gevaar is geweest van geplunderd te worden.
27 Zo heeft de koning, die in alles een tweede Falaris was, vol onverstand zijnde, en niets achtende de veranderingen van zijn gemoed, die in hem door God, tot verschoning der Joden, waren geschied,
28 Met een zeer onreine eed vast gezworen, dat hij niet alleen dezen zonder enig verwijl wilde straffen, met de knieën en voeten dezer wrede beesten, en zo ten grave zenden, maar ook tegen Judea een heerleger voeren, en het land snel te vuur en te zwaard te gronde werpen, en hun heiligdom, waar zij de offeranden offerden daar wij niet mogen ingaan, zeide hij in der haast met vuur verbranden, en te allen tijd in de as laten liggen.
29 Toen zijn de vrienden en magen zeer blijde geworden, met vertrouwen vertrokken en zij bestelden het krijgsvolk op al de geschiktste plaatsen der stad tot bewaring.
30 En de overste der olifanten heeft de beesten met zeer welriekende dranken, en wijn met wierook gemengd, bijna om zo te zeggen in een razende gestalte gebracht, ze schrikkelijk, omtrent de morgenstond, versierende en toebereidende; en toen nu de stad langs de rijplaatsen met talloze menigten van mensen vervuld was, is hij naar het hof gegaan, en heeft de koning tot de voorgenomen zaak aangepord.
31 Toen is hij, zijn goddeloos hart met grote grimmigheid vervallende, in allerijl met de beesten uitgelopen, als die zelf met een wreed gemoed, en met zijn ogen wilde aanschouwen de moeilijke en jammerlijke ondergang dergenen, waarvan tevoren gesproken is.
32 Als nu de Joden het stof van de olifanten, die de poort uitkwamen, en van het gewapende heerleger, dat volgde, en van het gaan des volks zagen, en een gruwelijk geluid en getuimel hoorden, zo meenden zij, dat dit voor hen het laatste ogenblik van hun leven was, en het einde der ellendige verwachting.
33 En zij keerden zich tot geklag en kusten en omhelsden elkander, en vielen de bloedverwanten, de vaders, namelijk hun zonen, en de moeders haar dochters, om de hals;
34 En anderen hadden de jonggeboren kinderen aan de borsten, om de laatste melk te zuigen.
35 Doch wederom, als zij gedachten de verlossingen, die hun uit de hemel tevoren geschied waren, zijn zij eendrachtig op hun aangezichten gevallen, en deden de kinderen van de borsten, en riepen met zeer luide stem, en baden de Heere aller schepselen, dat hij zich over hen met een heerlijke verschijning wilde ontfermen, die nu in de poorten des doods gesteld waren.

3. MAKKABEEËN 6.
1 En een zekere Eleazar, een voortreffelijk man, een uit de priesters van het land, die nu in ouderdom tot zijn jaren gekomen, en met alle deugd in dit leven versierd was, stelde de ouden rondom zich, om de heilige God met hem aan te roepen, en bad aldus:
2 O machtige Koning, gij opperste en almachtige God, die alle geschapen dingen in ontferming regeert, aanzie het zaad van Abraham, en zie op de kinderen van de geheiligde Jakob, het volk van uw geheiligd erfdeel, dat in een vreemd land een vreemdeling is, en onrechtvaardig vernield wordt, o Vader!
3 Gij hebt Farao, die vele wagens had, en in vorige tijden Heere was van dit Egypte (als hij zich verhief met een onbarmhartige stoutheid, en met een grootsprekende tong) in de zee gestort met zijn hovaardige heerkracht en verdelgd, en het geslacht Israëls een licht van uw barmhartigheid betoond.

4 Gij hebt de machtige koning van Assyrië, Sanherib, die op zijn talloze heerkrachten pochte en met de spies het ganse land onder zijn gebied gekregen had, en zich verhief tegen uw heilige stad, en uit opgeblazenheid, en stoutheid lasterlijke woorden sprak, gij, Heere, hebt hem gebroken en aan vele heidenen uw macht openlijk bewezen.
5 Gij hebt de drie metgezellen, die in Babylonië waren, en hun lichamen gewillig aan het vuur overgaven, om niet te dienen de ijdele afgoden, verlost, en de zeer doorgloeide oven als met een dauw begoten, dat niet een haar aan hen gekrenkt is, maar gij zondt de vlam tot al hun tegenpartijders.
6 Gij hebt Daniël, die door nijdige beschuldigingen in de kuil de leeuwen voorgeworpen was, tot spijs der wilde dieren, onbeschadigd weder in het licht gebracht; en gij hebt, o Vader, Jona, die in de buik van een walvis, die zich in de diepte ophoudt, gestadig als versmolt, ongekwetst aan al zijn huisgenoten vertoond.
7 Nu dan, o God, gij vijand van overlast, gij barmhartige, gij beschermer aller dingen, verschijn haastig degenen, die van het geslacht Israëls zijn, hetwelk door deze gruwelijke en goddeloze heidenen smaadheid aangedaan wordt.
8 En indien ons leven met ongodsdienstigheid in onze vreemdelingschap bevangen is, verlos ons toch van de hand dezer vijanden, en gij zelf, Heere, verderf ons met de dood, zoals het u believen zal.
9 Laat hen, die maar ijdelheid bedenken, niet zegenen de ijdele afgoden, als gij uw geliefden verderft, en zeggen: Ook hun God heeft hen niet verlost.
10 Maar gij eeuwige Heere, gij die macht hebt, zie ons nu aan.
11 Ontferm u onzer, wij die door het goddelozen, alsof wij verraders waren, worden.
12 Gij heerlijke God, laat toch de verwinnelijke macht met verschrikken zich verwonderen, gij die macht hebt over het behouden van het geslacht van Jakob.
13 U bidt de ganse menigte der, jonge kinderen, en hun ouders, en dat met tranen; laat het alle volken blijken, dat gij met ons zijt, Heere, en dat gij uw aangezicht van ons niet hebt afgewend;
14 Maar gelijk gij gezegd hebt, dat gij hen, ook zijnde in het land hunner vijanden, niet veracht hebt, zo volbreng het, o Heere.
15 Toen nu Eleazar van het gebed ophield, kwam de koning met de beesten, en het gruwelijk heerleger aan het renperk.
16 En de Joden, dat aanschouwende, hieven een groot geroep op naar de hemel, zodat de bijliggende valleien mede een weerklank gaven, en het ganse Heere tot een onbedwingelijk schreien bewogen werd.
17 Toen heeft de zeer heerlijke, almachtige, en waarachtige God zijn heilig aanschijn vertoond, en de poorten van de hemel geopend; uit welke twee heerlijke engelen, schrikkelijk in gedaante, afkwamen, die van allen gezien werden, nevens de Joden.
18 En zij deden weerstand, en zij vervulden het heerleger der vijanden met ontroering en verschrikking, en verstrikten hen met onbewegelijke boeien, en ook des konings lichaam werd geheel sidderende, en hij vergat zijn toornige en grote stoutmoedigheid.
19 En de beesten keerden zich om naar de volgende gewapende heerlegers, en vertrapten en vernielden hen.
20 En des konings toorn werd veranderd in barmhartigheid en tranen, vanwege de dingen, die hij tevoren tegen hen bedacht had.
21 Want als hij het geschreeuw hoorde en aanmerkte dat zij allen ten verderve voorover vielen, zo weende hij en dreigde met gramschap zijn vrienden, zeggende: alle sterkheid en alle onredelijk ongelijk der van ons leven beroofd heidenen over uw on
22 Gij misbruikt de koning, en hebt de tirannen in wreedheid overtroffen, en gij neemt voor ook mijzelf, die uw genadige Heere ben, mijn rijk en leven te benemen, heimelijk aanrichtende hetgeen het rijk niet bevorderlijk is.

23 Wie heeft dezen, die de sterkten van ons land getrouw bewaarden, zo onredelijk een ieder van zijn huis afgevoerd en herwaarts verzameld?
24 Wie heeft dezen, die van den beginne aan in goedwilligheid tot ons in alles alle volken te boven gaan, en dikwijls de ergste gevaren der mensen uitgestaan hebben, met zulke ongeoorloofde straffen beladen?
25 Ontbindt, ontbindt de onrechtvaardige handen, zendt hen terug met vrede naar hun plaatsen, en bidt af hetgeen door u jegens hen tevoren gedaan is. Laat los de kinderen van die almachtige, hemelse en levende God, die van onze voorouders af tot nu toe onze zaken een voorspoedige en heerlijke welstand verleent.
26 En dit sprak de koning; en zij werden van stonden aan ontbonden, en loofden de heilige God, hun behouder, als zij de dood ontkomen waren.
27 Daarna keerde de koning weder in de stad, en riep tot zich de ontvanger van zijn inkomsten en gelastte aan hen, zeven dagen lang, wijn en wat voorts om feest te houdig nodig was, uit te reiken; goedvindende dat zij in die plaats, in welke zij meenden het verderf te gevoelen nu met alle vrolijkheid de feestdagen van hun behoud zouden houden.
28 Toen hielden zij (die tevoren versmaadheid leden, en nabij het graf, ja veel meer daarin gegaan waren), in plaats van een bittere en zeer beklagelijke dood te sterven, een maaltijd des behouds, en vervuld met blijdschap, deelden zij de plaats af, die hun ten val en ten grave bereid was, in verscheidene gezelschappen.
29 En zij hielden op van het droevig klaaglied, en hieven weder aan de lofzangen hunner vaderen, God de behouder en wonderwerker prijzende; en zij weerden van zich al het treuren en zuchten, en stelden vrolijke reien aan tot een teken der vreedzame blijdschap.
30 Desgelijks hield ook de koning om dezer zaken wil een grote maaltijd, en loofde God in de hemel zonder ophouden en zeer heerlijk, over die onverwachte verlossing, die hem geschied was.
31 En degenen, die tevoren hen ten verderve, en om te zijn een aas der vogelen gesteld en met blijdschap opgeschreven hadden, die zuchtten nu, en waren met schaamte in zichzelf vervuld, omdat hun snorkende stoutheid met oneer uitgeblust was.
32 Maar de Joden gelijkerwijs wij tevoren gezegd hebben, hielden de voorzegde reien met vreugde, en brachten de tijd door met vrolijke dankzeggingen en psalmen.
33 En zij maakten daarvan een algemene wet, en besloten dat men in al hun woningen van eeuw tot eeuw de voornoemde dagen, in vreugde zou houden, niet om enige drinkerij en brasserij, maar om de verlossing, die hun van God geschied was.
34 Daarna gingen zij tot de koning en verzochten verlof om naar huis te gaan.
35 De dienaars nu van de koning hadden hen beschreven van de vijfentwintigste dag van de maand Pachon tot de vierde van de maand Epif toe, veertig dagen lang; en zij hadden besloten, hen om te brengen van de vijfde van de maand Epif tot de zevende toe, drie dagen lang; in welke ook de heerser aller schepselen zijn barmhartigheid zeer heerlijk bewezen, en hen allen tezamen ongedeerd verlost heeft.
36 Zij hebben dan de maaltijd gehouden, en alles is hun door de koning toegereikt, tot de veertiende dag toe;
37 Op welke zij ook met hem gesproken hebben over hun vertrek; en de koning hen prijzende, schreef met grootmoedigheid voor hen de volgende brief, aan de stadhouders in elke stad, hebbende deze inhoud:

3. MAKKABEEËN 7.
1 De koning Ptolomeüs Filopator wenst de stadhouders in Egypte, en allen die over des lands zaken gesteld zijn, geluk en voorspoed; wij en onze kinderen varen ook nog wel.
2 Als de grote God voor ons de zaken gelukkig bestierde gelijk wij wensten, zo hebben sommigen onzer vrienden, gedreven door boosaardigheid, zeer dikwijls bij ons aangehouden,

en ons ook overreed, dat wij de Joden die in ons koninkrijk zijn, op een hoop zouden doen bijeenkomen en hen met vreemde straffen, gelijk afvalligen, straffen.
3 En zij gaven voor, dat onze zaken nimmer een goede stand zouden hebben, om de vijandschap, welke dezen tegen alle volken hebben, totdat dit zou volbracht zijn.
4 Dewelke hen ook gebonden, en met veel overlast herwaarts gebracht hebben, gelijk slaven, ja veel meer gelijk verraders, en gepoogd, zonder enige ondervraging en onderzoeking, te doden zijnde verstrikt met onstuimige wreedheid, als de Scyten plegen te gebruiken.
5 En wij, hoewel hen over deze zaken zeer hard dreigende, als wij naar de goedertierenheid, die wij hebben jegens alle mensen, hun nauwelijks het leven konden schenken, en erkenden, dat de hemelse God zeker de Joden beschermde, en te allen tijde voor hen, als een vader voor zijn kinderen, streed; ook overleggende de vriendschap, waarmede zij ons en onze voorouders een vaste goedwilligheid bewijzen, zo hebben wij hen met recht vrijgesproken en spreken hen vrij van alle beschuldiging, hoedanig die ook zij.
6 En wij hebben een ieder gelast, en gelasten dat zij tot al het hunne mogen wederkeren, en dat niemand in enige plaats hun enigszins leed doe, noch iets verwijte over hetgeen hun buiten recht en reden wedervaren is.
7 Want gij zult weten, is het dat wij tegen hen iets kwaads zullen bedenken of hen enigszins zullen bedroeven, dat wij niet een mens, maar de hoogste God, de heerser aller mogendheid, alle tijd in alles onvermijdelijk tot onze wederpartij zullen hebben, tot wraak van zulk een doen. Vaartwel.
8 Als de Joden deze brief ontvangen hadden, haastten zij zich niet om terstond te vertrekken, maar zij baden de koning, dat degenen, die uit het geslacht der Joden willens en wetens de heilige God en de wet van God verlaten hadden, door hen mochten ontvangen behoorlijke straf.
9 En zij wendden voor, dat, die om des buiks wil de Goddelijke geboden overtreden hadden, nimmer welgezind zouden zijn tot de geboden des konings.
10 En hij begreep, dat zij de waarheid zeiden, en prees hen ook, en gaf hun macht over alle zodanigen dat zij degenen, die de wet Gods overtreden hadden, in alle plaatsen van zijn koninkrijk vrij zonder enige verdere koninklijke macht of onderzoek, zouden uitroeien.
11 Toen hebben zij de koning (gelijk het betaamde) gedankt; en hun priesters, en de gehele menigte riepen: Hallelujah, en zij vertrokken met blijdschap.
12 En zo straften zij hun medeburgers, die zich verontreinigd hadden, en die op de weg in hun handen vielen, en zij sloegen hen dood na hen vele openbare smaadheden aangedaan te hebben.
13 En op die dag sloegen zij over de driehonderd mannen dood, en maakten vreugde, met blijdschap de onheiligen dodende.
14 Maar zij, die tot de dood toe zich aan God hadden gehouden, als zij nu de volkomen genieting hunner behoudenis verkregen hadden vertrokken gelijk uit de stad met allerlei zeer welriekende bloemen bekroond, met blijdschap en gejuich; en zij dankten met lofliederen en zoete lofzangen de God hunner vaderen, de heilige verlosser Israëls.
15 Als zij nu gekomen waren tot de stad Ptolomaïs, om de eigenschap der plaats genaamd Rhodoforos, waar op hen een vloot, naar hun algemeen goedvinden zeven dagen lang wachtende was, hielden zij daar een vreugdemaaltijd van hun behoud, want de korting beschikte goedwillig aan een ieder alle nooddruft tot de reis, totdat zij thuis kwamen.
16 En toen zij te Ptolomaïs met vrede gekomen waren, in behoorlijke dankzegging, zo hebben zij daar ook besloten, dat zij op gelijke wijze daar met vrolijkheid die dagen wilden vieren, zolang zij in vreemdelingschap leefden.
17 Aan welke zij ook tot een heilig gebruik in een gedachtenis pilaar gewijd hebben, die in de plaats van de maaltijd oprichtende, en met het gebed zegenende. En zo vertrokken zij te land en ter zee, en over de rivieren, een ieder naar zijn huis ongedeerd, vrij en zeer vrolijk, als die

door des konings gebod behouden waren en zij hadden meer macht tegen hun vijanden, dan tevoren, met heerlijkheid en vrees.
18 En zij werden door niemand enigszins van hun goederen verstoten, maar zij allen kregen allen het hunne uit de aantekening weder, zodat die iets van het hunne hadden, het aan hen met zeer grote vrees wedergaven, overmits de opperste God grote daden tot hun behoud gedaan had.
19 De Verlosser Israëls zij te prijzen in der eeuwigheid. Amen.

HET VIERDE BOEK VAN DE MAKKABEEËN

TOELICHTING op het 4e boek van de Makkabeeën

IV Makkabeeën

Het 18 tellende hoofdstukken, in het Grieks geschreven VIERDE boek van de MAKKABEEËN is in verscheidene Septunginta-handschriften overgeleverd, maar ook in Joséfus manuscripten, omdat het werk in vroeger tijd aan Flavius Joséfus werd toegeschreven. In de Peshitta staat het werk eveneens. Het ontbreekt in de Vulgata.
Het geschrift wordt in het voorwoord ingeleid, dat de Rede overheerst over de menselijke driften, wat met behulp van Oudtestamentische voorbeelden over het optreden van Jakob, Mozes en David nader uitgewerkt te worden (1:13-3:18).
Na een historische inleiding betreffende de intriges van Simon, die de hogepriester Onias III dwarsboomde, de overval van Apollonius op de tempel van Jeruzalem (3:19-4:14; in feite een parallel van Heliodorus' poging de tempel te beroven, vgl. 2 Makk. 3:7-34) en de wrede behandeling van de Joden door de tirannieke Antiochus IV Epiphanes (4:15-26) wordt het genoemde thema in het bijzonder geïllustreerd aan de martyria van Eleazar (5:1-7:24) en van de zeven broers met hun moeder (8:1-17:6), vgl. 2 Makk. 6:18-7:42.
Het werk eindigt met een beschouwing over de uitwerkingen van het martelaarschap (17:7-18:5) en een in een lofprijzing uitmondende slotrede van de moeder tot haar kinderen (18:6-23).
Ondanks zijn kennis van de Griekse retorica en (de platonische en stoïcijnse) filosofie is de auteur van het geschrift een Jood in wie de theoloog het van de filosoof wint. Hij tracht de gehoorzaamheid aan God en de Wet als hoogste wijsheid en deugd te verdedigen, waarbij hij met voorbeelden uit de geschiedenis duidelijk maakt dat de menselijke geest door de aan Israël gegeven Wet van God in staat gesteld wordt de Griekse deugden van bezonnenheid, gerechtigheid, manhaftigheid en goedheid te betrachten. In zijn werk integreert hij apologetisch- missionair de Joodse Thora als Wet in het hellenistische, ethisch bepaalde 'Bildungswissen'.
Vermeldenswaard zijn daarnaast de opvattingen van de auteur aangaande het plaatsvervangend lijden van de martelaren voor hun land en volk (1:11; 6:28-29; 17:21-22) en de onsterfelijkheid van de ziel (9:22; 14:5-6; 16:13; 17:12; 18:23).
Het werk is in de diaspora (mogelijk in Klein-Azië, vgl. Van Henten 1997, pp. 78-81) geschreven. Aangezien het afhankelijk is van 2 Makkabeeën zal het niet eerder dan in de tweede helft van de eerste eeuw v. Chr. ontstaan zijn. Waarschijnlijk stamt het uit omstreeks 100 n. Chr. (Van Henten 1997, pp. 73-78).
4 Makkabeeën werd door **een groot aantal kerkvaders** (onder wie Johannes Chrysostomus, Ambrosius en Augustinus) hooggeschat, als ware het een christelijk geschrift, waarbij de standvastigen uit de Makkabeese tijd als «eerste christelijke martelaren» beschouwd werden.
(Th. C. Vriezen)

Dit boek bevat een episode van een *martelaarshistorie ten tijde* van de Makkabeeën. De auteur is onbekend.
De aanleiding tot het verzet van de Makkabeeën tegen Antiochus Epifanus, Koning van Syrië is beschreven in het 1e en 2e boek van de Makkabeeën
In het 2e boek van de Makkabeeën wordt in hoofdstuk 6 en 7 een korte beschrijving gegeven van de vreselijke marteldood van de oude priester Eleazar. Daarna werden 7 zonen van een

weduwvrouw gemarteld. Deze gaven een moedig getuigenis tegen de koning en hun beulen dat ze zich niet zouden verontreinigen met het eten van varkensvlees. Evenals Daniël en zijn vrienden zich niet wilden verontreinigen met de 'stukken van des konings spijze'.
De beschrijving van deze marteldood werd beschreven door Flavius Joséfus in 'Al zijn Werken'.
De Bijbelse Encyclopedie, uitgave Kok in Kampen, noemt dit 4e boek: 'Een soort preek of rede over de heerschappij der rede over de hartstochten. Daarin komen voorbeelden voor van standvastigheid, betoond door martelaren in de tijd der Makkabeeën.'
Deze omschrijving is onjuist. De auteur begint met een inleiding waarin de Rede verheven wordt boven de hartstochten. Met de Rede bedoelt hij het verstand wat God kent en liefheeft, Hem gehoorzaamt en naar Zijn geboden wil leven, zoals die gegeven zijn door Mozes. Met de hartstochten bedoelt hij alle overtredingen en zonden tegen de God van Israël, die voortkomen uit het menselijk hart en begeerten. Het taalgebruik in dit boek komt overeen met de taal van het Oude Testament. Men verwacht vergeving en verzoening op grond van offers en de hoop op de barmhartige God, indien men naar Zijn geboden wilt leven. Zoals de jongs martelaar sprak: … *geheel op de Heere vertrouwende.* De auteur schrijft in het 3e hoofdstuk: ***Maar om nog beter te tonen dat het waar is dat een redenering vol van Godsvrucht*** over de hartstochten heerst, zal ik hier het voorbeeld van enige jongelingen vertellen die door de Reden overwinnaars werden van de grootste pijnen welke de aller-wreedste woede kan uitvinden. En in het 14e hoofdstuk: Weet dat de ***Reden met Godsvrucht gepaard*** over de hartstochten heerst.

De historie van de Makkabeeën heeft een bijzondere waarde.
Ten eerste is deze voorzegd door Daniël 7: 23—27, waar de Antichrist onder het Nieuwe Testament beschreven wordt met dezelfde taalgebruik als Antiochus Epifanus. In Daniël 11: 27-36 wordt een beschrijving gegeven die letterlijk vervuld is in deze Antiochus.
Vervolgens heeft Jezus het Feest van de Tempelvernieuwing als een gedachtenis aan de Makkabeeën gevierd in Jeruzalem, als de grote Borg en Wetsvervuller, die de geschonden Tempel van Zijn lichaam na drie dagen weer zou oprichten. Johannus 10: 23.
Ten slotte heeft de Apostel in de Hebreeënbrief het lijden van de Makkabeeën in duidelijke woorden beschreven in hoofdstuk 11: 34- 38

Matthew Henry over Antiochus in Daniël 11:27-36; waarvan hier een verkorte weergave volgt.
In Daniel 11 vers 32-35 wordt geprofeteerd van de Koning van het Zuiden*: En er zullen armen uit hem ontstaan en zij zullen het heiligdom ontheiligen en de sterkte. En zij zullen het gedurig offer wegnemen en een verwoestenden gruwel stellen. 32. En die goddelooslijk handelen tegen het verbond zal hij doen huichelen door vleierijen. Maar het volk die hun God kennen, zullen ze grijpen en zullen het doen. 33. En de leraars des volks zullen er velen onderwijzen en ze zullen vallen door het zwaard en door vlam, door gevangenis en door beroving, vele dagen. 34. Als zij nu zullen vallen, zullen ze met een kleine hulp geholpen worden. Doch velen zullen zich door vleierijen tot hen vervoegen. 35. En van de leraars zullen er sommigen vallen om hen te louteren en te reinigen en wit te maken, tot de tijd van het einde. Want het zal nog zijn voor een bestemden tijd.*

… Dit alles is een profetie van de regering van Antiochus Epifanes, de kleine hoorn, waarvan tevoren gesproken is, Hoofdstuk 8:9, een gezworen vijand van de Joodse godsdienst en een bitter vervolger van zijn aanhangers. De ellende, die de Joden te verduren hadden onder de regering van de Perzische koningen, werd Daniël niet zo in alle bijzonderheden voorspeld als

deze, omdat er toen nog profeten onder hen waren, Haggaï en Zacharia, om hem te bemoedigen, maar de ellende in de dagen van Antiochus werd voorspeld omdat de profetie voor die tijd zou ophouden en het noodzakelijk zou zijn, zijn toevlucht te nemen tot het geschreven woord.
Op sommige dingen in deze voorspelling betreffende Antiochus wordt gezinspeeld in de Nieuwtestamentische voorspellingen van de antichrist, in 't bijzonder vers 36, 37. En daar het de gewoonte is van de profeten, als zij de voorspoed van de Joodse kerk voorspellen, om gebruik te maken van uitdrukkingen, die toepasselijk waren op het koninkrijk van Christus, en onmerkbaar over te gaan in een profetie daarvan, maken zij bij de voorspelling van de tegenspoed van de kerk gebruik van uitdrukkingen, die reiken tot het rijk van de antichrist, zijn opkomst en zijn val.
Betreffende Antiochus voorspelt de engel hier
I. Zijn karakter: Hij zal een verachte zijn. Hij noemde zichzelf Epifanes-de Doorluchtige, maar zijn karakter was het tegengestelde van zijn bijnaam. Enz
II. Zijn troonsbestijging. Door list slaagde hij er in Demetrius, de zoon van zijn oudste broeder, als gijzelaar naar Rome te laten zenden, om hem te vervangen, in strijd met de overeenkomst, en nadat zijn oudste broer door Heliodorus uit de weg geruimd was, vers 20, nam hij bezit van de troon. De Syriërs gaven hem die niet, vers 21, omdat zij wisten, dat hij toekwam aan de zoon van zijn broeder ook bemachtigde hij hem niet door het zwaard, maar kwam in stilte, onder voorwendsel van te regeren voor de zoon van zijn broeder, Demetrius, die als gijzelaar te Rome was. Maar met behulp van Eumenes en Attalus, naburige vorsten, wist hij invloed op het volk te krijgen en door vleierijen bemachtigde hij het koninkrijk, versterkte zich er in, en verpletterde Heliodorus die hem het hoofd bood met de armen van de overstroming, die hem tegenstonden werden overstroomd en verbroken, ook de Vorst van het verbond, zijn neef, de wettige erfgenaam, met wie hij een overeenkomst voorwendde, dat hij afstand zou doen van de troon, zodra hij terugkwam, vers 22.
Maar, vers 23: Na de vereniging met hem zal hij bedrog plegen, eis een, wiens grondbeginsel is, dat vorsten zich niet langer door hun woord gebonden moeten achten dan in hun belang is. Met weinig volks dat hem in 't begin aanhangt, zal hij gesterkt worden, en, vers 24, met stilheid zal hij in de vette plaatsen des lands komen, enz.
III. Zijn oorlog met Egypte, die zijn tweede tocht daarheen was. Deze wordt beschreven. vers 25, 27. Antiochus zal zijn kracht en hart verwekken tegen Ptolemaeüs Philometer, koning van Egypte. … Na de slag zal een vredesverdrag ontworpen worden, en deze twee koningen zullen aan een tafel samenkomen, om de artikelen van de vrede tussen hen vast te stellen, maar geen van beide zal oprecht zijn, want zij zullen, in al hun beloften en betuigingen van vriendschap, leugen spreken, want hun harten zullen terzelfder tijd zijn om elkander kwaad te doen, zoveel in hun vermogen is. En dus is het niet te verwonderen, dat het niet zal gelukken. De vrede zal niet duurzaam zijn, maar het eind er van zal zijn ten tijde, bestemd door de Goddelijke Voorzienigheid, dan zal de oorlog opnieuw uitbreken, als een kwaal die niet genezen is.

IV. Een nieuw tocht tegen Egypte. Van de vorige keerde hij weer met goed, vers 29, en daarom nam hij de eerste de beste gelegenheid te baat om een nieuwen inval in Egypte te doen, ter tijd, bestemd door de Goddelijke Voorzienigheid, namelijk twee jaar later, in het achtste jaar van zijn regering, vers 29. Hij zal tegen het Zuiden komen. Maar zijn ondernemen zal niet slagen, zoals de twee vorige malen, hij zal zijn doel niet bereiken, zoals tevoren eenmaal en andermaal, want, vers 30, er zullen schepen van de Kittieten tegen hem komen, dat is: de vloot van de Romeinen, of alleen gezanten van de Romeinse senaat, die in schepen kwamen. Ptolemaeüs Philometer, de koning van Egypte, die nu in nauw verbond was met de Romeinen, enz.

V. Zijn woede en wrede behandeling van de Joden. Dit is het deel van zijn beheer, of liever wanbeheer, waarover deze profetie het uitvoerigst is. Op de terugtocht uit Egypte, voorspeld in vers 28, in het zesde jaar van zijn regering, verrichtte hij daden tegen de Joden, toen plunderde hij stad en tempel. Maar aller-vreselijkst hield hij huis op zijn terugkeer uit Egypte, twee jaar later, geprofeteerd in vers 30. Toen nam hij Judea, op weg naar zijn land, en, omdat hij in Egypte zijn doel niet bereiken kon, omdat de Romeinen tussenbeide kwamen nam hij wraak op de arme Joden die hem geen reden hadden gegeven, maar wel God grotelijks getergd, om toe te laten, dat hij het deed,

1. Hij had een diepgewortelde haat tegen de Joodse godsdienst: Zijn hart zal zijn tegen het heilig verbond, enz.
2. Hij voerde zijn boze plannen tegen de Joden uit met behulp van enige trouweloze afvallige Joden. Hij zal acht geven op de verlaters van het heilig verbond, vers 30, namelijk sommigen van de Joden, die hun godsdienst ontrouw waren, en de zeden van de heidenen invoerden, met wie zij een verbond maakten. Zie de vervulling hiervan in I Macc. 1:11-15, waar uitdrukkelijk van deze afvallige Joden gezegd wordt, dat zij zich niet besneden en het heilig verbond verzaakten. Wij lezen, 2 Macc. 4:9, van Jason, de broeder van Onias, de hogepriester, die op last van Antiochus een school opende te Jeruzalem, om jongelieden op te voeden naar de gewoonten van de heidenen, 2 Macc. 4:23 enz., van Menelaus, die de belangen van Antiochus tot de zijn maakte en hen op zijn laatste terugtocht uit Egypte, binnen Jeruzalem wist te brengen.
Wij lezen in het boek van de Maccabeën veel van het kwaad, door deze verraders van hun eigen volk, de Joden aangedaan, namelijk door Jason, Menelaus en hun partij. Bij alle gelegenheden maakte hij van hen gebruik. Die goddeloos handelen tegen het verbond, die hun godsdienst verzaken, en zich met de heidenen verbinden, zal hij doen huichelen door vleierijen, om hen in hun afval te verharden, en gebruik van hen te maken als lokvogels om anderen te verleiden" vers 32. Het is niet vreemd, als degenen, die niet in overeenstemming met hun godsdienst leven maar in hun wandel goddeloos handelen tegen het verbond, gemakkelijk door vleierijen verleid worden om hun godsdienst te verzaken. Als bun goed geweten schipbreuk lijdt, zal hun geloof spoedig eveneens schipbreuk lijden.
3. Hij ontheiligde de tempel. Armen ontstaan uit hem, vers 31, niet alleen zijn eigen leger, dat hij meebracht uit Egypte, maar zeer veel verzakers van de Joodse godsdienst, die zich bij hem voegden, en zij ontheiligden het heiligdom en de sterkte, niet alleen de heilige stad, maar ook de tempel. de geschiedenis hiervan vinden wij in I Macc. 1:21 enz. Hij trad vermetel het heiligdom binnen, nam het gouden altaar en de kandelaar weg, enz. En daarom, vers 25, was er een grote rouw in Israël, de vorsten en oudsten treurden, enz. En, 2 Macc. 5:15, Antiochus ging in het heilige van de heiligen, vergezeld van Menelaus, de verrader van de wet en van zijn eigen land. Antiochus, die besloten had, allen zijn godsdienst te doen aannemen, nam het gedurig offer weg, vers 31. Sommigen merken op, dat het woord Tummidh, dat dagelijks betekent, hier, en elders gebruikt wordt voor het dagelijks offer, alsof het met opzet was een gelegenheid te geven, het aan te vullen met offer, dat tegengegaan werd door Antiochus, of met de dienst van het evangelie, die door de Antichrist tegengegaan werd. Vervolgens stelde hij de verwoestende gruwel op het altaar, I Macc. 1:54, ook een afgodisch altaar, vers 59, en noemde de tempel tempel van Jupiter Olympius, 2 Macc. 6:2.
4. Hij vervolgde die zich rein hielden. Hoewel er velen waren, die goddeloos handelden tegen het verbond, zijn er toch ook nog, die hun God kennen, en zijn kennis bewaren, en zij zullen sterk zijn en grote daden doen, vers 32. Als anderen de eisen van de tiran inwilligen, en hun geweten onderwerpen aan zijn bedrog, houden zij dapper stand, weerstaan de verzoeking, en maken de tiran zelf beschaamd over zijn aanslag op hen. de goede oude Eleazar, een van de voornaamste schriftgeleerden, spuwde het zwijnenvlees, dat men hem in de mond duwde,

manmoedig weer uit, hoewel hij wist, dat hij dood gemarteld zou worden, als hij het deed, wat ook gebeurde, 2 Macc. 6:19. ***De moeder en haar zeven zonen*** *werden ter dood gebracht, omdat zij hun godsdienst bleven aanhangen,* 2 Macc. 7. Dit alles wordt met recht grote daden genoemd: want het lijden te verkiezen boven de zonde is een grote daad. En het was door het geloof, door de kracht des geloofs, dat zij die grote daden deden, dat zij uitgerekt werden, de aangebodene verlossing niet aannemende, *zoals de apostel zegt, waarschijnlijk met het oog op deze geschiedenis,* ***Hebreeën 11:35***.

*B*etreffende dit volk, dat zijn God kende, wordt ons hier gezegd,

a. Dat zij velen zullen onderwijzen, vers 33. Zij zullen er werk van maken anderen te leren, wat zij zelf geleerd hebben van het verschil tussen waarheid en leugen, tussen goed en kwaad. enz

b. Zij zullen vallen door de wreedheid van Antiochus, zullen gemarteld en ter dood gebracht worden door zijn woede. … In de boeken van de Maccabeën lezen wij veel van Antiochus' barbaarse mishandeling van de vrome Joden, hoevelen hij er in de oorlog doodde en hoevelen hij in koelen bloede vermoordde. Vrouwen werden ter dood gebracht omdat zij haar kinderen besneden, en de kinderen werden aan haar hals opgehangen, I Macc. 1:60, 61. Maar waarom liet God dit toe? Hoe is dit te rijmen met Gods rechtvaardigheid en goedheid? Ik antwoord: zeer goed, als wij bedenken, wat Gods bedoeling hiermee was, vers 35:Van de leraars zullen er sommigen vallen, maar het zal ten voordele van de kerk zijn, en voor hun eigen geestelijk welzijn. Het zal zijn, om hen te louteren, te reinigen en wit te maken. Zij hadden deze beproevingen zelf nodig.

c. De zaak van de godsdienst, hoewel zozeer gerammeld, zal niet instorten. Als zij zullen vallen, zullen zij niet geheel ter neergeworpen worden, maar met een kleine hulp zullen zij geholpen worden, vers 34. Judas Maccabaeus en zijn broeders, en enige weinigen met hem, zullen tegen de tiran opstaan, en de verongelijkte zaak van de godsdienst handhaven, zij haalden de afgodische altaren omver, besneden de onbesneden kinderen, die zij vonden, rukten de wet uit de hand van de heidenen, en het werk was voorspoedig in hun handen, I Macc. 2:45 enz. Die de zaak van de godsdienst steunen, als zij bedreigd en getroffen wordt, zullen hulp verlangen, al worden zij niet terstond verlost en overwinnaars. En een kleine hulp moet niet versmaad worden, maar, als de tijden zeer slecht zijn, moeten wij dankbaar zijn voor enige opwekking. Eveneens wordt voorspeld, dat velen zich door vleierijen tot hen zullen vervoegen, als zij zien, dat de Maccabeeën voorspoedig zijn, zullen sommige Joden zich bij hen voegen, die geen oprechte vrienden van de godsdienst zijn, maar alleen vriendschap voorwenden, 't zij met de bedoeling hen te verraden, of in de hoop met hen groot te worden, maar de vuurproef zal scheiding maken tussen wat kostbaar en wat waardeloos is en daardoor openbaar maken wie volmaakt en wie het niet zijn.

d. Al duurt deze ellende lang, er zal eenmaal een eind aan komen. Het zal zijn voor een bestemde tijd een beperkte tijd, vastgesteld in de Goddelijke raad. Deze tijd van de oorlog zal vervuld worden. Tot hiertoe en niet verder zal de macht van de vijand komen, hier zal Hij zich stellen tegen de hoogmoed van de golven.

5. Hij werd zeer trots, onbeschaamd, en goddeloos, en opgeblazen door overwinningen, daagde hij de Hemel uit, vertrad alles wat heilig was, vers 36 enz.

En hier begint, naar de mening van sommigen, een profetie van de antichrist, het rijk van de paus. Het is klaar, dat Paulus, in zijn profetie van de opkomst en regering van de mens van de zonde hierop doelt, 2 Thessalonicenzen 2:4, hetgeen toont, dat ***Antiochus type*** en voorbeeld was van die vijand, evenals Babel het was, maar dit gevoegd bij de voortgezette verhandeling van de vorige profetieën betreffende Antiochus, lijkt het mij waarschijnlijk, dat het voornamelijk doelt op hem en in hem zijn eerste vervulling vond, en op de ander alleen betrekking heeft bij wijze van analogie.

Hetzelfde lijden komt overeen met hetgeen Daniel beschrijft in hoofdstuk 11 vers 30 tot en met 35. Dit is een profetie over de gruwelen die plaatsvonden tijdens de regering van Antiochus Epifanus. Deze profetie is zo letterlijk vervuld dat Bijbelcritici schrijven dat de profetie eerst opgeschreven is nadat ze vervuld werd door de vervolging van Antiochus!

De kanttekening schrijft over **Daniël 11** vers 32 in noot 29 en 32: *Antiochus Epifanus zal de Joden plagen*. Zie 1 Makk. 1 vers 22, 23.
Daniel 11 vers 30, noot 42. *En hij zal het doen.* Te weten wat hij voorgenomen en besloten had in zijn toorn te doen; namelijk hij zal Jeruzalem overvallen, de tempel en de stad uitplunderen en de godsdienst afschaffen. Zie hierover uitvoerig Flavius Josephus in het 1e boek van de Joodse oorlogen, hoofdstuk 1.
Noot 49: Soldaten die alles verwoesten en de Joden tot afgoderij zullen dwingen. Zie hierover breder 1 Makkabeeën 1 vers 2, 3 enzovoort. En zie Joséfus. Anderen verstaan een afgodisch beeld, hetwelk Antiochus op het altaar Gods heeft laten stellen. 1 Makkabeeën 1 vers 58, 63.
Noot 58. Dat is zowel de leraars als hun leerlingen die volstandig bij de ware godsdienst blijven, zullen door Antiochus en zijn aanhangers vervolgd worden; zie 1 Makkabeeën 1 vers 40, enzovoort en hoofdstuk 2, 3, 4. Zie ook 2 Makkabeeën hoofdstuk 5, 6, 7, 8; zie ook Josephus boek 12 van Joodse Oudheden, [=Joodse historie], hoofdstuk 6 en 7.
Vergelijk Hebreeën 11 vers 35, 36, 37, 38.
Zij zullen met een kleine hulp geholpen worden. Noot 61: te weten door de Makkabeeën. Zie 1 Mak. 2 vers 39 enzovoort en zie hoofdstuk 3, 4, 5 en 2 Makk. Hoofdstuk 8. Zie ook Josephus boek 12 van de Joodse Oudheden, [of Historie], hoofdstukken 7, 8, 9, 10, 11, 12. Die kloeke helden hebben met weinig volk de kerk Gods gered uit de handen van Antiochus en andere tirannen. Tot zover de kanttekening.

De kanttekening verwijst over dus in teksten uit Daniël 11 en Hebreeën 11 vers 35 t/m 38 regelmatig naar de boeken van de Makkabeeën. Wij moeten daarbij bedenken, dat deze boeken ingebonden waren in de Statenbijbel in vroeger tijd en dus gemakkelijk geraadpleegd konden worden.
Deze verwijzingen van de Statenvertalers zijn bijzonder interessant. De feiten die de Hebreeënbrief noemt en die afkomstig zijn uit de boeken van de Makkabeeën maken die genoemde passages canoniek. Dat wil zeggen, ze zijn door ***de Heilige Geest geïnspireerd*** door de schrijver van de Hebreeënbrief.
Dat geeft een meerwaarde aan boek 1, 2 en 4 van de Makkabeeën.

Kort en krachtig laat de **kanttekening zich uit over de regering van de antichrist in het Boek Openbaring:**

Openbaring 11:2, noot 8 "42 maanden".
"Hierdoor wordt de gehele tijd van de heerschappij van de antichrist verstaan. Doch de rekening van het begin en het einde van deze tijd wordt verscheiden genomen, gelijk op het volgende zal aangetekend worden. ***Maar het allerzekerst is, dat wij de vervulling daarvan met lijdzaamheid verwachten.***"

Openbaring 11:3, noot 9 "1260 dagen".
"Daarom moet beide de zaak zelf en de tijd hier noodzakelijk profetischer wijze en figuurlijk verstaan worden, namelijk van de dagen, die gehele jaren betekenen, gelijk Ezech. 4:5, Dan. 9:24, welke jaren van enigen worden begonnen van het jaar 606, wanneer de bisschop van Rome allereerst de titel van bisschop der gehele Christelijke kerk, die Christus alleen toekomt,

heeft aangenomen en de afgoderij onder de Christenen meest is begonnen door te breken, enz."

Openbaring 12:14, noot 34 "een tijd en tijden en een halve tijd".
"Sommigen nemen hier een tijd voor een jaar, de tijden voor twee jaren en een halve tijd voor een half jaar, gelijk deze wijze van spreken schijnt genomen te worden in Dan 7:25 en 12:7, en houden dat de tijd van de antichrist niet langer zal duren dan drieëneenhalf jaar voor de voleinding der wereld, gelijk de tirannie van Antiochus, die een voorbeeld van de antichrist was onder de Joden, ten tijde van de ***Maccabeën***, niet langer heeft geduurd.
Doch dit gevoelen is in hoofdstuk 11:3 wederlegd. En wordt bovendien krachtig wederlegd, omdat indien zulks waarachtig ware, de dag des oordeels, ten tijde van de antichrist reeds bekend zou zijn, tegen de getuigenis van Christus, Mark. 13:32. Gelijk ook niet mogelijk is dat de antichrist in zo weinig tijd -uit de stam van Dan- gelijk zij voorgeven, (welke geen gebied in de wereld heeft) zou opkomen.

Jezus op het feest der tempelwijding, **Chanoeka.**

Het is een jaarlijks acht dagen durend Joods feest ter herinnering aan het herstel van de tempeldienst en de herinwijding van de tempel door Judas Makkabeüs in 164 v. Chr., 1 Makk. 4:56, 59, 2 Makk. 1:18. Het herinwijdingsfeest begint op de 25ste van de Hebreeuwse maand Kislew. Hebreeuws: *Chanoeka*. De Joodse geschiedschrijver Josefus spreekt van 'het feest der lichten'. Het feest wordt wel in het Nieuwe Testament genoemd. *Joh 10:22 En het was het feest van de verneiuwing des tempels te Jeruzalem; en het was winter.*
Tijdens het feest dreigde Jezus gestenigd te worden in de zuilengang van Salomo in het tempelcomplex. De Messias had in de zuilengang gesproken van Zijn Vader, met Wie Hij één was. Daarop wilden de Joden Hem stenigen "om lastering en omdat Gij die een mens zijt, Uzelf God maakt" (Joh. 10:33). Zie *Joh. 2:19. Jezus antwoordde en zei tot hen: Breekt deze tempel en in drie dagen zal Ik hetzelve oprichten.*

Kanttekenaars van de Statenbijbel in Hebreeën 11 vers 35
Het is heel interessant dat deze verwijst naar de boeken van de Makkabeeën waar geschreven wordt over de priester Eleazar. Deze was 90 jaar toen hij dood gemarteld werd.
Noot 90 van de kanttekening op Hebreeën 11 vers 35. *De vrouwen hebben hare doden uit de opstanding wedergekregen en anderen zijn uitgerekt geworden, de aangeboden verlossing niet aannemende, omdat zij een betere opstanding verkrijgen zouden.*
Uitgerekt worden, namelijk als het vel op een trommel om daarna met stokken ter dood geslagen en gepijnigd te worden; gelijk het Griekse woord meebrengt. En hier ziet de apostel ook op het voorbeeld van Eleazar en dergelijke pijnigingen onder de tiran Antiochus, waarvan te lezen is 2 Makkabeeën 6 vers 18, enzovoort.
De aangeboden verlossing niet aannemende.
Kanttek. Noot 91: Die van de dienaars van Antiochus werd aangeboden indien hij zich maar geliet [=toeliet] tegen Gods wet te doen, gelijk zij verzochten.

Hebr. 11 vers 36: *Anderen hebben bespotting en geselen geproefd …*
Zie Makk. 7 vers 1. 'De 7 broers met de moeder werden met geselen en pezen geslagen.'
In Makk. 6:24 en 30 staat 'dat Eleazar gegeseld werd'. Josefus schrijft, 'dat Eleazar naakt werd uitgekleed'. De 4^{e} zoon werd in een vuur gebraden.

Volgens 2 Makk. 7 vers 4 en 5 'werd de oudste eerst zijn tong afgesneden en daarna al zijn uiterste leden; die alle onbruikbare werden gemaakt.'
Onder uiterste leden kan ook de geslachtsdelen begrepen zijn. De broers werden van lid tot lid gestraft, volgens 2 Makk. 7 vers 7. Deze en dergelijke dingen waren een gruwelijke bespotting voor eerbare personen.
Anderen werden uitgerekt…
Dit martelwerktuig had tot doel de leden uiteen te scheuren onder ondragelijke pijnen.
In het 4e boek der Makkabeeën, het 4e hoofdstuk lezen we van de oudste zoon:
'De beulen dan om hem te gehoorzamen, rukten de oudste van deze broeders de kleren van het lichaam, bonden hem de handen op zijn rug en scheurde zijn lichaam open met geselslagen. *Daarna spanden ze hem op een rad en als al de delen van zijn lichaam gekneusd en verplet waren* sprak hij Antióchus aan: o wrede tiran, wat heb ik gedaan dat u beweegt om mij tot deze toestand te brengen?'
Tot zover de Kanttekenaar.

Hebreeën 11: 36 - 38. *Anderen hebben bespottingen en geselen geproefd en ook banden en gevangenissen; zijn gestenigd geworden, in stukken gezaagd, verzocht, door het zwaard ter dood gebracht, hebben gewandeld in schaapsvellen en in geitenvellen; verlaten, verdrukt, kwalijk behandeld zijnde. Welker de wereld niet waardig was, hebben in woestijnen gedoold en op bergen en in spelonken en in de holen der aarde.*
Boek 1,2 en 4 van de Makkabeeën zijn vol van de gruwelijkste vervolgingen, precies zoals in deze verzen wordt beschreven. Er staat, *dat zij der wereld niet waardig waren,* wat inhoudt dat de wereld hen op het hoogst verachtte omdat de Joden de heidense godsdienst en het heidens leven verachten en veroordelen. De wereld kon hen niet langer verdragen. Deze boeken tonen duidelijk aan dat Gods volk, de oprechte Joden, overal in de woestijnen en de wildernissen dwaalden, nergens rust konden vinden, in de vele holen en spelonken verbleven, die er een groot aantal zijn in het land van Juda. Onder de gruwelijkste omstandigheden moesten ook de vrouwen met hun kinderen leven. De ergste lichaams pijnigingen troffen vooral de mannen, maar het lijden van de zwakste sekse was ook ondraaglijk. Heel erg werd hun lijden verzwaard door de afvallige Joden die de leer van Mozes en de profeten verlieten en overgingen naar de heidense, Griekse levenswijze.
De beschrijving van de apostel in Hebreeën 11 vers 34-38 komt zo letterlijk overeen met passages uit de inhoud van de boeken van de Makkabeeën dat we ons niet kunnen onttrekken aan de mening dat Paulus de vervolgde personen voor ogen had in de periode van 175 v.Chr. vanaf de veldheer Nicanor tot 161 v.Chr. vanaf de regering van Antiochus Epifanus.

Het zware lijden wat hier beschreven is, wordt in de oude literatuur regelmatig geciteerd.
Dr. J. Owen schrijft in zijn uitleg over de zendbrief aan de Hebreeën, 4e deel bladzij 222-224, over Hebreeën 11 vers 34:
"Het mag ook opgemerkt worden dat de Apostel de meeste van deze voorbeelden, zo niet alle, neemt van de tijden der vervolging van de Kerk onder Antiochus koning van Syrië in de dagen der Makkabeeën.
Wij mogen aangaande deze tijd opmerken, (1) dat het was ná de tijd van het afsluiten van de Canon der Schrift, of het leggen van de laatste hand aan geschriften door Goddelijk ingeven onder het Oude Testament. Derhalve, als de Apostel deze dingen vertoont uit de zekerheid der zaak, toen vers in geheugen en misschien uit enige boeken in de tijd dezer dingen geschreven en nóg in wezen, zoals de boeken de Makkabeeën, ***evenwel omdat hij die aan de Kerk overlevert komen ze voort van Goddelijke ingeving."*** Enz.

Over vers 35 schrijft Owen: *Anderen werden gepijnigd, de verlossing niet aannemende, opdat zij een betere opstanding verkrijgen mochten.*
"***Er is geen twijfel of de apostel ziet hier op de geschiedenis die verhaald wordt in het 6e en 7e kapittel van het Tweede boek van de Makkabeeën***. Want de woorden zijn een kort begrip van de zaken en woorden daar toegeschreven aan Eleazar, die geslagen werd ter dood toe, wanneer hem was voorgehouden en aangeraden om verlossing aan te nemen door de Wet te overtreden. En hetzelfde opzicht kan er wezen op de moeder en haar zeven zonen, welker geschiedenis en hun pijnigingen daar ook beschreven zijn. Dit is het hoogste daar de mensenmoordenaar van den beginne toe kon geraken en komen." Enz. …
"De wijze waarop degenen die gepijnigd werden hun geloof bewezen, was dat zij de verlossing niet aannamen; dat is vrijheid van hun pijnen, die hen werd aangeboden als ze hun belijdenis verloochenden. Dit wordt uitdrukkelijk gezegd van Eleazar en de 7 broeders. Ja, hen werd niet alleen aangeboden vrijheid van de pijnen en dood, maar grote beloningen en bevorderingen welke zij edelmoedig weigerden." Enz. …
"De zaak waarom deze bedoelde personen zulke pijnen verdroegen en om welke zij de verlossing niet wilden aannemen, was alleen dat ze geen zwijnenvlees wilden eten. En aan Eleazar werd aangeboden dat hij vlees zou brengen door hemzelf gereedgemaakt tot de plaats daar hij eten moest en alleen een schijn zou maken dat hij zwijnenvlees had gegeten, wat hij weigerde; 2 Makk. Hfd. 6 vers 21-23."

Vers 35. *Opdat zij een betere opstanding mochten verkrijgen.*
De 4e zoon sprak als hij sterven zou: 'Het is beter de hoop, die van mensen is, te verwisselen, en de hoop die van God is te verwachten, *om van Hem weder opgewekt te worden, doch voor u zal geen opstanding ten leven zijn.'*
Dr. J. Owen merkt op: "Zo verzekerde een der broeders volgens 2 Makk. 7 vers 9 uitdrukkelijk: *dat hij die pijnen en de dood zelf verdroeg omdat hij geloofde dat God hem ten laatsten dage zou opwekken.* Hierop staroogden die broeders, gelijk de Syrische vertaling heeft". 2 Makk. 7 vers 9 zegt de 2e zoon: *De Koning der wereld, [of der Eeuwen] zal ons die voor Zijn wetten sterven, tot een eeuwige opstanding des levens weder opwekken.*
Tot zover dr. Owen.

In de **Bijbelverklaring van Patrick, Polus, Welsh, Whitby en Doddridge** citeren al deze verklaarders 2 Makkabeeën 6 en 7 als ze Hebreeën 11 vers 35, 36 en 37 uitleggen.
Weliswaar merkt Hallett op, dat al de uitleggers hier overeenkomen dat de apostel wijst op de historie van het martelaarschap van Eleazar en van de moeder met haar 7 zonen; maar hijzelf denkt anders.
Doddridge en Whitby schrijven: *"Sommigen hebben heirlegers der vreemden op de vlucht gebracht;* ze hebben vreemde vijanden wanneer ze zich tegen hen legerden op de vlucht gedreven, gelijk de Makkabeeërs." …

"De vrouwen hebben haar doden uit de opstanding weder gekregen; anderen zijn uitgerekt, de aangeboden verlossing niet aannemende, opdat zij een betere opstanding verkrijgen zouden.
Anderen zijn uitgerekt. Gelijk Eleazar die doodgeslagen werd; 2 Makk. 6:28. En de 7 broeders met hun Godvruchtige moeder; welke op de wreedste wijze gepijnigd werden om hen et noodzaken om hun Godsdienst te verloochenen en afgoderij te plegen; doch die dit alles met een onoverwinnelijke moed verdroegen, 2 Makk. 7. Het oorspronkelijk woord betekent een bijzonder soort pijniging welke uitrekking komt van een trommel. Wanneer de mensen op de geweldigste wijze uitgerekt werden en dan met knotsen op hen geslagen werden. Dit moet uiterst pijnlijk zijn als al de leden zó uitgerekt worden."

In dezelfde Bijbelverklaring schrijft Sykes: "Het (Griekse) woord schijnt hier in een letterlijke betekenis genomen te worden. Er wordt duidelijk gezien op de historie van Eleazar die gezegd wordt: *vanzelf te komen;* wat wij vertalen: *tot de pijnigingsplaats,* 2 Makk. 6 vers 19, 23. Het is zeker dat er gezegd wordt *dat hij zou sterven door de slagen en dat hij zware pijn leed in zijn lichaam na de geseling*. Maar we moeten niet denken dat hij stierf door de geselingen of riemen of ander soort dunne werktuigen, maar door de (volgens het Griekse woord) *kneuzingen* die veroorzaakt werden door het slaan met een grote stok of *knots*. En als er gezegd wordt *dat hij vanzelf kwam,* is de bedoeling dat hij vrijwillig kwam tot dit lijden door het slaan. Eleazar zei, *dat hij komende bevrijd werd van de dood, de zware pijnen in zijn lichaam verdroeg en gegeseld zijnde; en dat hij dit naar de ziel gewillig leed om de vreze des Heeren wil*, vers 30. De grote oordeelkundige Spanheim toont dat dit woord gebruikt wordt om uit te drukken, niet alleen *om geslagen te worden, gepijnigd en ter dood gebracht te worden, maar ook onthoofd te worden met een bijl."*

"De aangeboden verlossing niet aannemende. Noch rijkdommen en andere aangeboden voordelen. De Apostel ziet hier waarschijnlijk op 2 Makk. 7 vers 11, 14, 23, 29, daar duidelijk wordt gesproken van een opstanding. Dit toont duidelijk dat de Opstanding toen met zekerheid werd geloofd door de Joden. Scott in *Christian Life vol 5 pag. 208* denkt dat de Opstanding pas geopenbaard was aan Daniël en Ezechiël om hen voor te bereiden op die wrede verzoekingen, welke ze naderhand stonden te ondergaan. Doch dit mag met reden worden betwist in hoever de plaatsen tot welke wordt gewezen een zeker bewijs van een Opstanding konden geven. Het is opmerkelijk dat Joséfus, - waarschijnlijk beschaamd zijnde een hoop te belijden die de heidenen zozeer hadden bespot – deze omstandigheid verzwijgt. En alleen duister iets te kennen geeft, van de verwachting van een toekomende staat."

Voorafgaand aan dit boek 4 Makkabeeën volgt hieronder eerst de beschrijving over de priester Eleazar en de 7 zonen van de Godzalige weduwvrouw, overgenomen uit **2 Makkabeeën hoofdstuk 6 en 7.**

… 18 Een zekere Eleazar, een van de voornaamste Schriftgeleerden, een man die verre op zijn dagen gekomen was, en zeer schoon was van aangezicht, werd genoodzaakt zijn mond open te doen, en varkensvlees te eten.
19 Deze, liever hebbende een dood met ere, dan het leven met haat, *kwam zelf tot de pijnigingsplaats,*
20 Voor zich uitspuwende, op zulk een wijze als het degenen betaamt, die zich willen blijven verdedigen tegen die dingen, welke niet geoorloofd zijn te proeven, om de liefde van het leven te behouden.
21 En degenen, die gesteld waren om deze onwettige ingewanden te eten, om de kennis, die zij met de man van oude tijden hadden gehad, hem terzijde nemende, vermaanden hem dat hij vlees zou willen brengen, dat hem geoorloofd was te gebruiken, door hemzelf tevoren toebereid, en dat hij zou willen veinzen, alsof hij at hetgeen door de koning was verordineerd, namelijk het vlees der offeranden.
22 Opdat hij, zulks doende, van de dood zou vrijgelaten worden, en opdat hij, om de oude vriendschap met hen, genade zou mogen verkrijgen.
23 Maar hij nemende een eerlijk besluit, dat zijn jaren en voortreffelijkheid des ouderdoms betaamde, en zijn grauwe haren, die hij met ere had verkregen, en zijn eerlijke opvoeding, die hij van zijn jeugd aan had gehad, ja ook veel meer de heilige en van God ingestelde wetgeving, heeft vervolgens geantwoord, zeggende *dat zij hem haastig naar het graf wilden zenden.*

24 Want, zeide hij, het betaamt onze ouderdom niet te veinzen, opdat vele jonge lieden, menende dat Eleazar nu negentig jaren oud zijnde, overgegaan is tot het heidendom,
25 Zij ook door mijn veinzen, en door deze kleine en snel vergaande levenstijd, door mij zouden verleid worden; en ik zo een vloek en een schandvlek op mijn ouderdom zou halen.
26 Want indien ik voor het tegenwoordige zou verlost worden van de straf der mensen, zo zou ik nochtans niet ontvlieden, noch levende noch stervende, de handen van de Almachtige.
27 Waarom ik nu het leven moedig verwisselende met de dood, zo zal ik schijnen deze ouderdom waardig te zijn,
28 En zal de jongelieden een heerlijk voorbeeld nalaten, om voor de eerwaardige en heilige wetten gewillig en kloek een eerlijke dood te sterven. En als hij dit gezegd had, is hij terstond gegaan naar de pijnigingsplaats.
29 En die hem leidden, veranderden hun goedwilligheid, die zij een weinig tevoren tot hem gehad hadden, in kwaadwilligheid, om de voorzegde woorden, die zij achtten uitzinnigheid te zijn.
30 En als hij nu door de slagen sterven zou, zeide hij al zuchtende: *Aan de Heere, die een heilige wetenschap heeft, is bekend dat ik, kunnende van de dood bevrijd worden, zware pijnen in mijn lichaam verdraag, gegeseld zijnde, en dat ik naar de ziel dit gewillig lijde, om Zijner vreze wil.*
31 En op deze wijze is hij gestorven, zijn dood niet alleen de jongelieden, maar ook het merendeel van zijn volk, tot een voorbeeld van kloekmoedigheid, en tot een gedachtenis der deugd nalatende.

2. MAKKABEEËN 7.
1 Het gebeurde ook dat zeven broeders, met de moeder gegrepen zijnde, door de koning gedwongen werden varkensvlees, hetwelk ongeoorloofd is, te proeven; en werden met geselen en pezen geslagen.
2 En **een** hunner, die voor de anderen sprak, zeide aldus: Wat wilt gij ons vragen, en van ons weten? want wij zijn bereid liever te sterven, dan de wetten onzer vaderen te overtreden.
3 En de koning zeer gram wordende, gebood dat men pannen en ketels heet zou maken; en als die terstond heet gemaakt waren,
4 Zo gebood hij dat men deze, die voor de anderen gesproken had, de tong zou afsnijden, en hem het vel rondom aftrekken, en zijn uiterste leden afhouwen, en dat de andere broeders en de moeder dit zouden aanzien.
5 Als hem nu alle leden onbruikbaar waren gemaakt, zo beval de koning dat men hem, die nog zijn adem haalde, aan het vuur zou brengen, en in de pan braden; en als de damp uit de pan zich zeer verspreidde, zo vermaanden zij elkander met de moeder kloekmoedig te sterven;
6 Sprekende aldus: God de Heere ziet het aan, en zal in de waarheid over ons vertroost worden; gelijk Mozes in zijn lied, hetwelk hij tegen hen in het aangezicht heeft betuigd, verklaart, zeggende: en over zijn dienstknechten zal hij vertroost worden.
7 En als de eerste op deze wijze gestorven was, zo leidden zij **de tweede** tot de bespotting; en het vel van het hoofd met het haar rondom afgetrokken hebbende, vraagden zij hem: Zult gij nog geen zwijnenvlees eten, eer dat het lichaam van lid tot lid gestraft wordt?
8 Doch hij antwoordde in zijn vaderlijke taal, en zeide tot hen: Geenszins. Waarom deze ook dezelfde pijniging is aangedaan, gelijk de eerste.
9 En als hij nu in de uiterste adem was, zeide hij: Gij booswicht, gij beneemt ons wel het tegenwoordige leven, maar de koning der wereld zal ons, die voor zijn wetten sterven, tot een eeuwige opstanding des levens weder opwekken.
10 Na deze werd ook de **derde** bespot, en als zij zijn tong eisten, stak hij die terstond uit, en hij strekte zijn handen zeer vrijmoedig uit;

11 En sprak kloekmoedig: Dit alles heb ik van God uit de hemel verkregen, en dit veracht ik om Zijn wetten, *en ik hoop dat ik dit van Hem zal wederkrijgen.*
12 Zodat de koning zelf, en die bij hem waren, zich zeer verwonderden over de kloekmoedigheid van deze jongeling, dat hij deze pijnen voor niets achtte.
13 En als ook deze overleden was, hebben zij desgelijks de **vierde** gepijnigd en geslagen.
14 En als hij sterven zou, sprak hij aldus: Het is beter de hoop, die van mensen is, te verwisselen, en de hoop die van God is te verwachten, *om van Hem weder opgewekt te worden, doch voor u zal geen opstanding ten leven zijn.*
15 Daarna brachten zij de **vijfde** voor, en sloegen hem, en deze de koning aanziende, zeide tot hem:
16 Gij hebt macht onder de mensen, en hoewel gij vergankelijk zijt, zo doet gij nochtans wat gij wilt, maar denkt niet dat ons geslacht van God verlaten is.
17 Maar gij, verwacht en aanschouw Gods grote kracht, hoe hij u en uw zaad zal pijnigen.
18 Na deze brachten zij de **zesde** voor, en als hij sterven zou, zeide hij: Dwaal niet tevergeefs, want wij lijden deze dingen om ons zelfs wil, omdat wij tegen onze God gezondigd hebben; want daar zijn aan ons dingen geschied die verwondering waardig zijn.
19 En gij, meen niet dat gij onschuldig zult zijn, dewijl gij het gewaagd hebt tegen God te strijden.
20 Maar **de moeder** is bovenmate zeer te bewonderen, en aller goede gedachtenis waardig, als die kloekmoedig verdragen heeft te aanschouwen, dat haar zeven zonen op één dag zijn omgebracht, om de hoop die zij hadden op de Heere;
21 Want zij vermaande een ieder hunner in haar vaderlijke spraak, vervuld zijnde met een kloekmoedig verstand, haar vrouwelijke overlegging met een mannelijk gemoed opwekkende;
22 Zeggende tot hen: Ik weet niet hoe gij in mijn lichaam zijt voortgebracht, noch heb ik u de geest en het leven gegeven, noch heb ik de eerste beginselen, waaruit een ieder van u bestaat, bijeengeschikt;
23 Daarom de Schepper der wereld, die de geboorte des mensen toebereidt, en aller geboorte uitvindt, zal u de geest *en het leven wedergeven met barmhartigheid*, gelijk gij uzelf niet acht om Zijner wetten wil.
24 Antiochus, menende, dat hij veracht werd, en het daarvoor houdende, dat deze stem hem smaadheid aandeed, als **de jongste** nog overig was, deed niet alleen met woorden een vermaning aan hem, maar hij verzekerde hem ook met ede, dat hij hem terstond rijk en gelukzalig zou maken, zo hij wilde afstaan van de vaderlijke wetten, en dat hij hem voor een vriend zou houden, en ambten toevertrouwen.
25 En daar de jongeling geenszins daarnaar luisterde, zo riep de koning en vermaande de moeder, dat zij de jongeling zou raden tot zijn behoudenis.
26 En als hij met vele woorden haar vermaand had, heeft zij aangenomen haar zoon daartoe te bewegen.
27 En de moeder naar hem toebukkende, en de wrede tiran bespottende, zeide aldus in haar vaderlijke taal: Mijn zoon, ontferm u over mij, die u negen maanden in mijn lichaam gedragen, en u drie jaren gezoogd heb, en die u opgevoed, en u tot deze ouderdom gebracht, en de moeite van uw opvoeding gedragen heb,
28 Ik bid u, mijn kind, dat gij ziende naar de hemel, en naar de aarde, en aanziende al wat daarin is, wilt erkennen dat God deze dingen uit niet gemaakt heeft, en dat het menselijk geslacht zo geworden is.
29 Vrees deze beul niet, maar wil u zo gedragen dat gij uwer broederen waardig zijt, en ontvang de dood, opdat ik in barmhartigheid *u weder mag verkrijgen* met uw broeders.
30 En als zij nog sprak, zo zeide de jongeling: Wat verwacht gij nog? Ik zal des konings gebod niet gehoorzaam zijn, maar ik zal gehoorzaam zijn het gebod der wet, die onze vaderen gegeven is door Mozes.

31 Maar gij, koning die een vinder zijt van alle kwaad tegen de Hebreeën, zult de handen Gods niet ontvlieden.
32 Want wij lijden om onzer zonden wil.
33 Indien onze Heere, die daar leeft, om der tuchtiging en kastijding wil, een korte tijd toornig is, bij zal nochtans weer met zijn dienstknechten verzoend worden.
34 Maar gij goddeloze en onreinste van alle mensen, wil u niet tevergeefs verhovaardigen, trots zijnde op onzekere hoop, om uw hand op te heffen, tegen de hemelse kinderen.
35 Want gij zijt nog niet ontvloden het oordeel des almachtigen Gods, die op alles opzicht heeft.
36 Want onze broeders, een korte pijn geleden hebbende, zijn gestorven *onder het Verbond Gods van het eeuwig leven*, maar gij zult door het oordeel Gods rechtvaardige straffen van deze hovaardigheid wegdragen.
37 En ik, gelijk als mijn broeders, geef mijn lichaam en ziel over voor de wetten der vaderen, aanroepende God, dat Hij haast ons volk wil genadig zijn, en dat gij door pijnigingen en geselen moogt bekennen dat bij alleen God is;
38 En dat in mij en mijn broeders ophoude de toorn des Almachtigen, die op al ons geslacht rechtvaardig gebracht is.
39 En de koning zeer gram geworden zijnde, en zeer kwalijk nemende dat hij zo bespot werd, heeft deze veel kwalijker bejegend dan de anderen.
40 En deze is dan zo rein gestorven, *geheel op de Heere vertrouwende.*
41 En de moeder is ook ten laatste na de zonen gestorven.
42 En dit zij dan dusverre verklaard aangaande het eten van de geofferde ingewanden, en aangaande de overgrote pijnigingen.

Uit de bovenstaande toelichting mogen we concluderen met M. Henri, Dr. J. Owen, en anderen, dat sommige passages uit de Makkabeeën historie door de Hebreeënbrief zijn geauthentiseerd met Goddelijke ingeving.
De Heere gebiede er Zijn zegen over!

Middelburg, 30 september 2017

HET VIERDE BOEK VAN DE MAKKABEEËN

De marteldood van Eleazar de priester en van een weduwvrouw met haar 7 zonen ten tijde van de Makkabeeën.

Overgenomen uit AL DE WERKEN VAN FLAVIUS JOSEFUS

Inleiding.

Een vertoog om aan te wijzen dat de Reden over de driften heerst.

Nademaal ik ondernomen heb te tonen dat de Reden met de deugd en Godsvrucht vergezeld over de driften heerst, verzoek ik de aandacht van degenen die dit lezen. Want de stof verdient het, omdat het van groot belang voor ons is te weten dat de Reden ons wapenen verschaft om de gulzigheid en onkuisheid door matigheid, de ongerechtigheid en boosheid door gerechtigheid, en de lafhartigheid en de vrees door edelmoedigheid te overwinnen.
Maar mocht iemand te zeggen, indien de Reden over de hartstochten heerst, waarom maakt ze zich ook niet meesteres van de onkunde en de vergetelheid?
Dit is een onnozele vraag. Want het verstand kan de gebreken die het in zichzelf ontmoet niet te boven komen, hoewel het door de Reden de driften die tegen de matigheid, gerechtigheid en edelmoedigheid strijden, overwint. De Reden krijgt er de heerschappij niet over door ze te vernietigen maar door zich daarmee niet gelijkvormig te stellen.
Het zou mij licht vallen door verscheiden voorbeelden te tonen, dat het waarachtig is dat zij over de hartstochten heerst. Maar niets zal zoiets duidelijker kunnen aanwijzen dan de onoverwinnelijke standvastigheid waarmee Eleazar en de 7 broeders met hun vrome moeder, door een heldhaftige deugd hun leven tot verdediging van hun geloof overgaven; en door verachting der verschrikkelijkste pijnen tot de laatste snik toe getoond hebben, dat de *Reden van deugd en Godsvrucht vergezeld* over de hartstochten heerst.
Het zal mij dan genoeg zijn dat ik deze geschiedenis verhaal omdat de moed en het geduld van deze martelaren niet alleen de toeschouwers van hun straf maar zelfs de beulen tot verwondering hebben gestrekt; en zij door hun standvastigheid over de wreedheid van een verwoede vorst zegenpralende, door hun lijden de rust van hun Vaderland verworven hebben.

Maar ik moet mijn eerste rede hervatten, om aan Gods oneindige Wijsheid de behoorlijke eer te geven. Ons staat dan te onderzoeken:

- Of de Reden meesteres der hartstochten is;
- Wat die reden is;
- Wat de hartstochten zijn;
- Welk onderscheid er is tussen deze;
- En of de reden over haar samen heerst.

De Reden is niets anders dan een rechtmatig verstand, samengaande met een wijsheid die ons in ons gedrag en bedrijf tot een leidsvrouw dient. De wijsheid bestaat in een kennis van Goddelijke en menselijke zaken. Deze kennis geeft ons het verstand van onze Wet, leerde ons God te vrezen en onderwijst ons omtrent hetgeen nuttig is voor het algemene bestwil van de mensen.

De matigheid, gerechtigheid, voorzichtigheid en edelmoedigheid zijn de uitwerksels van deze wijsheid. Maar de voorzichtigheid gaat alle andere te boven en het is door haar dat de Reden over de hartstochten heerst.
Onder de hartstochten zijn er 2 die al de overigen in zich bevatten, namelijk vermaak en pijn. Hoewel zij tot het lichaam behoren echter zou dat geen gevoel daarvan hebben indien het niet was door zijn nauwe verbinding met de ziel, die eveneens haar vermaak en haar pijn heeft.
De andere hartstochten vergezellen deze twee: de begeerte gaat voor het vermaak en de blijdschap volgt erna. De vrees gaat voor de pijn en de droefheid komt achteraan. De gramschap is een drift die op vermaak en pijn beide zijn opzicht heeft, want ze sporen ons aan om hetgeen dat ons van enig vermaak berooft te vernietigen; en zij hitst ons op tegen hetgeen dat ons pijn veroorzaakt.
Wanneer de wellust tot een kwade aandrift overgaat dan veroorzaakt die aandrift verscheiden geestelijke en lichamelijke driften. De geest laat zich tot ijdelheid, gierigheid, nijd en hardnekkigheid vervoeren en het lichaam tot de overdaad van de mond.
Uit deze kwade planten komen vele afzetsels die de Reden als een verstandige hovenier verbeterd en besnoeid, zijnde de leidsvrouw van de deugden en de meesteres van de hartstochten.
Eerst beteugelt ze die welke tegen de matigheid aanlopen, daarna bestrijdt ze de kwade begeerlijkheden, zowel geestelijk als lichamelijk. En ze overwint de een zowel als de ander. Het is door haar dat we ons onthouden van iets te eten dat de Wet verbiedt en dat wij ons matigen in die dingen waarvan ze ons het gebruik toelaat, hoezeer het lichaam daartegen ook strijd. Want het is zeker dat haar ongeregelde bewegingen door de matigheid, die door de Reden ons behaaglijk wordt gemaakt, beteugeld worden.
Is het niet bewonderenswaardig dat deze Reden ook de macht heeft om de heftigste driften van het gemoed te boven te komen en de gloed door de liefde tot een schoonheid bevangen, te blussen? En nochtans kan men aan haar heerschappij niet twijfelen anders zou men Jozefs kuisheid niet zo prijzen, indien ze hem in de vurigste hitte van zijn jeugd de bekoorlijkheden van de wellust niet had doen overwinnen.
Doch de Reden overwint niet alleen de aangename driften maar ze zegepraalt ook over alle anderen. Hierom zegt de Wet: *gij zult niet begeren uws naasten vrouw, noch iets dat uws naasten's is.* Want omdat de Wet ons verbiedt te begeren, blijkt het dan niet dat ze machtig is om onze begeerlijkheden en driften die tegen de gerechtigheid strijden, te overwinnen? Anders, indien de Reden over de hartstochten niet zou heersen, hoe zouden zulke die tot gulzigheid genegen zijn, zich omtrent die ondeugd kunnen verbeteren? Hoe zouden zodanige die van nature gierig zijn kunnen besluiten om zonder woeker uit te lenen? Maar wanneer ze nadenken dat de Wet de woeker en alle andere ongeoorloofde winsten verbiedt, dan beteugelen ze door de Reden die geween zucht.
Zo mag men ook oordelen dat de Reden in andere zaken, welke de Wet beveelt over de driften heerst. Hoedanige eerbied wij ook onze ouderen toedragen, echter worden we door onze plicht om te gehoorzamen weerhouden dat wij iets wat hun zouden doen als het tegen de deugd strijd. Hoezeer wij onze vrouwen ook beminnen, wij laten niet na haar over haar fouten te berispten. Hoe lief wij onze kinderen ook hebben, wij worden daardoor niet verhinderd en over hun misdaden te straffen. Hoe groot onze genegenheid ook jegens onze vrienden is, wij zullen daar niet laten hen te bestraffen als ze kwaad doen. En wat nog veel zwaarder is, wij wreken ons niet op onze vijanden en wij houwen hun vruchtbomen niet af. En indien wij iets vinden dat ze verloren hebben, geven we het hen terug. En wij weigeren hen onze bijstand niet in de nood als bijvoorbeeld enige beesten die hen toebehoren weer op te helpen als ze ergens in gevallen zijn.
De Reden overwint zelfs nog geweldiger driften, zoals staatsrecht, verwaandheid, afgunst en haat. Vandaar was het dat onze vader Jakob die in goeddadigheid en wijsheid zo uitmuntte

zijn zonen Simeon en Levi scherp bestrafte over de moord die ze onder de volken in hun midden hadden aangericht. Hij zei: *vervloekt zij uw toorn en verbolgenheid waardoor gij u hebt laten vervoeren.* Want hoe zou hij zo kunnen spreken indien de reden in zijn gemoed te overhand niet had op het verdriet hem door de schande die zijn dochter was aangedaan?
Toen God in het scheppen van de mens hem een vrije wil gaf en hem met verscheiden hartstochten omringde, indien de Reden meesteres van de hartstochten is waarom is ze het ook niet van de onkunde en vergeetachtigheid?
Immers is dit een spoorloze vraag omdat het duidelijk blijkt dat het verstand waardoor onze reden gevormd wordt geen overwinnaar kan zijn gelijk ik gezegd heb van zichzelf maar alleen van de driften. Wij kunnen kwade neigingen hebben maar de Reden geeft ons kracht om die te boven te komen. Het kan niet anders wezen of wij moeten begeerten hebben, maar de Reden kan ons beletten die op te volgen. Het kan ook wel de zijnen dat wij door gramschap bewogen worden maar de Reden kan ons weerhouden dat wij er ons niet door laten vervoeren. Wij kunnen ons van onze hartstochten niet ontdoen. Maar de Reden kan ze weerstaan.
David geeft ons daarvan een voortreffelijk voorbeeld. Nadat hij zijn vijanden de ganse dag nagejaagd en een grote menigte gedood had, kwam hij 's avonds vermoeid en met een geweldige dorst bevangen weer in zijn tent. Al de zijnen haastten zich aan het eten. Maar hoe dorstig hij ook was echter wilde hij niet drinken, hoewel het aan geen bronnen ontbrak; omdat hij besloten had zijn dorst niet te lessen dan met water uit een zekere put, waarvan de vijanden nog meester waren. Drie van de dapperste mannen die hem altoos vergezeld hadden, ziende zijn ongemak en zijn lust, namen hun geweer en een vat en gingen dwars door de verschansingen en het leger der vijanden heen zonder dat de wacht het gewaar werd. Ze kwamen bij de put waar ze water schepten en het tot de koning brachten. Hoewel deze vorst van dorst bijna versmachtte, echter oordeelde hij dat hij zonder ongodvruchtigheid zodanig water niet kon drinken, omdat hij het aanmerkte als van bloed. Omdat dezen die het hem aanboden hun leven daarvoor in gevaar hadden gesteld. Hij weerstond dan zijn begeerte door de Reden en goot het water uit en offerde het Gode op.
Dus ziet men dat er geen driften zijn die de Reden niet kan beteugelen, geen drank die ze niet kan blussen, geen pijn die ze niet machtig is te overwinnen en eindelijk geen strijd van hartstochten welke ze niet weet te boven te komen.

1e hoofdstuk.

Simon, hoewel een Jood was de oorzaak dat Seleukus Nicanor, koning van Azië, Apolonius landvoogd van Syrië en Fenicië erheen zond om de schatten uit de tempel van Jeruzalem te halen. Enige engelen verschijnen Apolonius waardoor hij halfdood neervalt maar wordt op het gebed der priesters hersteld. Antióchus volgt zijn vader Seleukus in het rijk op en stelt Jason een goddeloos mens, tot hogepriester aan en gebruikt hem om de Joden tot het verlaten van hun godsdienst te dwingen.

Ik zal nu bewijzende gaan bijbrengen om te tonen welke macht de Reden over de zinnen heeft.
Onze voorouders genoten een geruste vrede en hun wijze van bestuur en Godsvrucht brachten hem in zulk een achting bij Seleukus Nicanor, koning van Azië, dat hij hen toestond net zoveel geld als ze zelf wilden te verzamelen om dit voor de dienst Gods te gebruiken. Om daar enige kwaadaardige mensen die in beroeringen hun vermaak vonden, veroorzaakten hen veel onheil.
Zeker Simon een verrader van zijn vaderland, nadat hij Ozias de hogepriester veel leed had aangedaan, hoewel tevergeefs omdat deze een vroom man was op diens gedrag niets te

zeggen viel, ging naar Apolonius, landvoogd van Syrië en Fenicië en zij tot hem: dat hij uit een ever voor 's Konings dienst zich verplicht achtte om hem bekend te maken dat er in de schatkist van de tempel te Jeruzalem een grote menigte geld bevond. Hetwelk de koning met recht naar zich toe mocht nemen.
Apolonius deze Simon daarover geprezen hebbend, gaf er aan Seleukus bericht van en ontving opdracht van hem om met Simon heen te gaan en die schatten daaruit weg te nemen. Hij ging tegelijk met een grote machten laat Jeruzalem. En de Joden om hem van zijn onbillijkheid en voornemen af te wenden hielden hem voor dat men zonder goddeloosheid te begaan, de tempel niet kon beroven van hetgeen Gode was toegewijd. Maar Apolonius is zonder naar hun redenen te luisteren trad met dreigementen en met zijn krijgsvolk vergezeld in de tempel om die te plunderen. De priesters met hun vrouwen en kinderen namen toen hun toevlucht tot God om met vurige gebeden van Hem te verzoeken dat Hij die heilige plaats waarin Hij aangebeden werd, tegen deze ontheiligers die Zijn macht durfden verachten, beschermen wilde.
Terstond zag Apolonius Engelen in de gedaante van ruiters uit den hemel neerdalen met zulke blinkende wapenen dat hij van schrik halfdood neerviel. Hij bad daarna de priesters met tranen dat ze God voor hem wilden bidden teneinde deze vreselijke uitvoerders van Zijn wil van hem weggeweken. Onias door zijn smekingen bewogen en beducht dat indien hij stierf Seleukus denken mocht dat er de Joden de oorzaak van waren, bad voor hem. God verhoorde zijn bede en Apolonius deed aan de koning zijn meester, een verslag van hetgeen hem overkomen was.
Seleukus gestorven zijnde werd van zijn zoon Antiochus in 't rijk opgevolgd. Deze was een trots en wreed vorst, die Onias het hogepriesterlijk ambt ontnamen en het aan zijn broeder Jason gaf mits dat die jaarlijks 3660 talenten aan hem betalen zou.
Maar Jason een goddeloos mens was niet zodra tot deze waardigheid verheven of hij wendde het volk van de dienst van God af en bewoog het door zijn voorbeeld om allerlei gruwelen en misdaden te begaan. Het was hem niet genoeg dat hij te Jeruzalem plaatsen voor onheilige oefeningen aanlegde, maar hij stootte de gehele orde van de tempel omver.
Doch God, zulke goddeloosheden niet ongestraft laten, bediende zich van Antiochus zelf om deze booswicht de uitwerkingen van Zijn gramschap te doen voelen. Deze vorst verstaan hebbend dat, toen hij Ptolomeús koning van Egypte beoorloogde, die van Jeruzalem op het gerucht van zijn dood zich verblijd getoond had, kwam met zijn heerleger aantrekken, plunderde de stat en beval dat allen die in hun vaderlijke godsdienst bleven volharden met de dood zouden gestraft worden. Zijn woede ging nog verder. Want ziende dat zijn bevelen noch dreigementen de Joden tot het verlaten van hun Wetten niet konden bewegen, ja dat er ook vrouwen waren die nadat zij hun kinderen hadden doen besnijden zich met hen van bovenaf neer wierpen, willende liever het leven dan de ziel verliezen, besloot hij hen door zware pijnigingen tot het verloochenen van hun Godsdienst te dwingen.

2. Hoofdstuk

De marteldood van de priester Eleazar.

Om dit tirannisch besluit uit te voeren begaf deze wrede vorst zich op een hoogte, vergezeld van zijn voornaamste hovelingen en al zijn krijgsvolk. Hij deed de Joden samenkomen en beval hem het vlees van de zwijnen welke hij aan zijn afgoden geofferd had te eten op straffe van het martelrad te sterven indien ze weigerden om hem te gehoorzamen.
Eleazar was een van deze die voor hem gebracht waren, zijnde van priesterlijk geslacht goed onderwezen in onze Wetten en plechtigheden, eerwaardige door zijn ouderdom en bij iedereen bekend door zijn uitmuntende deugd.
Antiochus hem ziende zeide tot hem:
Wacht niet totdat de pijnigingen u dwingen te doen hetgeen ik u beveel, maar behoud uw leven door mij te gehoorzamen. Het medelijden dat ik met uw ouderdom heb, ziende dat gij nog niet van de dwaling van uw valse godsdienst afgekomen bent, doet mij u deze raad geven. Want is het niet buitensporig van een spijze die goed is een afgrijzen te hebben, niet alleen door bijgeloof de gunst die de natuur u bewijst te versmaden maar mij ook te verachten en zo moedwillig in de straf te lopen? Laat u niet langer door zo'n ijdele wijsheid bedriegen. Gehoorzaam mijn bevel en geef mijn gelegenheid om u mijn goedheid te betonen. Indien gij daardoor tegen uw Wet zou overtreden zal dat u vergeven worden, indien ze zo billik is als gij geloofd; omdat het niet vrijwillig is, maar door geweld dat u zo doet.

Antiochus dit gesproken hebbende en aan Eleazar verlof om te antwoorden gegeven hebbend, ving alzo aan:
Nademaal ik o koning van de waarheid van mijn godsdienst verzekerd ben, zijn geen geweld of pijnigingen machtig mij die te doen overtreden. Gij acht dat ze vol dwalingen is; ik daarentegen geloof vast dat ze heilig en Goddelijk is. Hoe zou ik haar dan kunnen verlaten? Gij moet u niet inbeelden dat het een geringe zonde is spijze te eten die bij ons voor onrein wordt gehouden. Men moet geen onderscheid maken tussen grote en kleine zaken wanneer ze beide verboden zijn. Omdat de Wet zowel veracht wordt in het niet onderhouden van de enige, alsook van de andere. Gij merkt die wijsheid die wij zo hoog achten, als een dwaasheid aan. Nochtans is zij het die ons aanleiding geeft om de matigheid te omhelzen, de gerechtigheid te beminnen, de wellust te versmaden en door een edelmoedig voornemen om God te behagen onze driften zo te overwinnen dat wij met vreugde alle pijnen doorstaan om Hem die getrouwheid te betonen welken wij Hem als de Enige, eeuwige en almachtige God verschuldigd zijn. Hoe kunnen wij dan zulke spijze eten waarvan wij geloven dat ze onrein zijn omdat Hij die verboden heeft? En omdat ook Zijn wil onze opperste Wet is, wij de neigingen van de natuur, als ze tegen Het strijden, niet behoren na te volgen? Hij laat ons toe te eten hetgeen Hij weet dat geschikt voor ons is. En Hij verbiedt ons hetgeen Hij schadelijk voor ons kent. Men kan zonder een onbillijk geweld ons niet dwingen Hem ongehoorzaam te zijn.
Laak dan o koning mijn gedrag zoveel als u weet, ik zal daarom niet laten de Wetten die God aan onze voorouders heeft gegeven waar te nemen en mijn eed onverbrekelijk te houden. Al was 't dat ge mij de ogen uitrukte of mijn ingewand uitscheurde echter zal mijn bejaardheid mij niet hinderlijk zijn in de plicht die ik Gode schuldig ben. Maar ik zal er mij zowel van kwijten als iemand die nog jong en sterk is, zou kunnen doen. Vervaardig dan vrij uw raderen en steek uw vuren aan en u zult zien of mijn hoge ouderdom mij iets kan doen begaan tegen hetgeen onze vaders altijd zo heiliglijk hebben onderhouden. Nooit zal ik die heilige Wetten in welke ik onderwezen ben ongehoorzaam zijn. Nooit zal ik die onthouding welke mijn gemoed rein en mijn lichaam kruis maakt, verlaten. Nooit zal ik mij schamen dit besluit

waardoor mijn hart versterkt wordt, genomen te hebben. Nooit zal ik laten het eerwaardige priesterdom dat de kennis en het verstand der Wet geeft, te eren. Zo zal ik bij onze vaderen in de hemel komen omdat ik de pijn waardoor men mij poogt te verschrikken tot de dood toe verachten zal.

Nadat Eleazar aldus geantwoord had, werd hij door de krijgslieden van Antiochus ontkleed, vastgebonden en met gesels geslagen. Een heraut riep hem ondertussen toe dat hij het bevel van de koning moest gehoorzamen. Maar hoewel het bloed overal langs zijn lichaam droop en dat zijn beenderen zich bloot vertoonden, echter bleef zijn standvastigheid onwankelbaar en hij hield zich zo stil alsof hij in een diepe slaap lag. Hij sloeg alleen zijn ogen naar de hemel op. En zijn lichaam niet langer het geweld der pijnen kunnen we uitstaan, viel hij op de grond neer zonder dat zijn gemoed bezweek. Een van de wrede soldaten trapte hem op zijn buik om hem te doen opstaan. Maar deze vrome grijsaard verachte al het lijden dat men hem aandeed. Hij bleef door zijn standvastigheid overwinnaar van de wreedheid van deze boze mensen. En dwong hen zich over zijn onbezweken moed te verwonderen.
Zijn hoge ouderdom verwekte medelijden in degenen die bij de koning stonden. Sommigen riepen: welke onbedachtzaamheid vervoert u om zoveel pijn te lijden die u wel zou kunnen ontgaan? Je behoeft om u daarvan te bevrijden niet anders te doen dan van het vlees te proeven dat men u aanbiedt.

Deze dienstknecht van God die onder al deze terreinen stilgezwegen had begon toen te spreken: Ik zou onwaardig zijn van Abrahams afkomst te wezen, indien ik die kwade raad welke gij mij geeft zou opvolgen. Want, zou het geen dwaasheid zijn tot zolang toe in de liefde der waarheid geleefd en al mijn roem in het onderhouden van onze wetten gesteld te hebben, om nu in mijn ouderdom daarvan af te wijken door het eten van een spijs die ik zonder een gruwel te begaan niet proeven kan? God verhoede dat ik de verlenging van die korte tijd die mij nog overschiet te leven, met het bedrijven van zo grote misdaad zou kopen en door zo'n lafhartigheid mij ten spot van al de wereld stellen zal.
Wanneer men, na alles gedaan te hebben wat men kon om deze oude man te doen wankelen, gewaar werd dat zijn standvastigheid onwrikbaar was, wierp men hem in het vuur. Men neep hem met tangen en men stak hem iets dat een onverdraaglijke stank houdt, in zijn neusgaten. Toen het vuur hem tot op het been toe verteerd had en hij op punt stond de geest te geven, sprak hij dit gebed uit tot God: *Heere, op Wie ik al de hoop van mijn heil stel en Die aanschouwt wat ik lijd, Gij weet dat ik deze pijnen nergens andersom uitsta opdat ik niet tegen Uw Wet zondige. Ontferm U over Uw volk. Laat het U genoeg zijn dat Gij Uw gerechtigheid op mij oefent. Reinig het volk door mijn bloed en behoudt alle anderen in het leven door het mijne weg te nemen.*

Na het uitboezemen van deze woorden gaf deze vrome man de geest. Hij toonde zo, dat het waar is hetgeen wij gezegd hebben, dat de Reden over de hartstochten heerst. Want indien ze daardoor overwonnen zou zijn, hoe zou deze moedige grijsaard zoveel pijn hebben kunnen uitstaan? Men moet dan bekennen dat het de Reden is, die ons bekwaam maakt om de pijn te verachten en over de wellust te zegepralen.
In het midden van de storm die door de dreigementen van deze tiran en de wreedheid van zoveel pijnigingen in de zinnen van deze uitmuntende martelaar verwekt werd heeft zijn Reden als een braaf stuurman het roer steeds zo vast dat de woedende zeeën en golven haar niet uit haar streek (kompas) konden drijven. Zodat ze het schip behouden in de haven der heerlijke Onsterfelijkheid bestuurde.

Deze onbezweken kracht der Reden kan ook vergeleken worden bij een vesting die door haar weerstand overwinnaar blijft van al de aanvallen en stormtuigen welke een groot koning tevergeefs gebruikt om er zich meester van te maken.
O gelukkige grijsaard, die waarlijk de eer van het priesterdom waardig is! Uw lippen hebt gij niet bezoedeld door deze verfoeilijke spijs die men zonder ongodvruchtigheid niet kan eten. O ware onderhouden van de Wet! O gemoed vervuld met deze hemelse wijsheid die niet verkregen wordt dan door een gedurige overdenking van Gods Woord. Zo is het, dat die tot de werken ten dienste van het altaar geroepen zijn, een getuigenis van hun geloof door het vergieten van hun bloed behoren te geven. En zo is het, dat zij tot de dood toe voorstander daarvan behoren te strijden!
Gij leert ons door uw standvastigheid alles te leiden om diezelfde glorie te verdienen. Niets is machtig om uw heiligheid te doen wankelen. Gij bekrachtigd door uw daden de waarheid van de woorden welke de Goddelijke wijsheid u heeft ingeblazen. Doorluchtige grijsaard, gij zijt boven de vreselijkste pijnen gestegen; en het vuur hoe machtig het ook is, heeft voor u moeten zwichten.
Evenals Aäron lopend met het wierookvat in de hand, de engel stuitte die gereed stond om al het volk te verdelgen, zo heeft ook deze nazaat van die hogepriester hoewel in het midden der vlammen zijn gevoelens niet veranderd. Zijn ouderdom heeft zijn wakkerheid niet verminderd. Toen al zijn vlees verteerd was en al zijn zenuwen bloot lagen hief hij zich op door zijn gedachten aan zijn hemels Vaderland.
En o doorluchtige ouderdom! O eerwaarde grijze haren! O leven geheel doorgebracht in een getrouwe onderhouding van de Wet des Heeren, wat zijt ge gelukkig dat u tot de laatste snik toe al de aardse rampen zo edelmoedig heeft veracht en door uw dood de zuiverheid van uw geloof betoond hebt!

3. Hoofdstuk.

De moeder met haar 7 zonen wordt voor Antióchus gebracht. Hij wordt bewogen door het zien van deze 7 broers, allen zo wél gemaakt van lijf en leden. Hij doet al wat hij kan om hen tot het eten van varkensvlees te overreden. Tot welk doel hij al het pijnigingswerktuig laat aanbrengen om hen beangst te maken. Hun bijzondere moedigheid.

Maar om nog beter te tonen dat het waar is dat een redenering vol van Godsvrucht over de hartstochten heerst, zal ik hier het voorbeeld van enige jongelingen vertellen die door de Reden overwinnaars werden van de grootste pijnen welke de aller-wreedste woede kan uitvinden.
Antióchus vervoert van toorn op het zien dat een oud man over zijn wreedheid zegevierde beval dat men hem enkele andere Joden zou brengen met voornemen om hen in vrijheid te stellen indien ze zwijnenvlees aten en hen te doen sterven indien ze het weigerden.
Men bracht dan voor hem een vrouw, eerwaardig door haar geslacht en door haar ouderdom, met haar 7 zonen; allen zó schoon en fraai van lichaam dat hij erover versteld stond. Hij beval hen te naderen en sprak tot hen:
Ik zie niet alleen met vermaak maar ik verwonder mij daarover dat gij zo groot getal van broeders zijt en allen zo wel gemaakt. Daarom raad ik ulieden, ja ik bid u, dat ge de dwaasheid dergenen niet navolgt die door onvoorzichtigheid in hun verderf lopen. Treedt tot mijn gevoelens over en maakt u mijn genegenheid waardig. Ik ben niet minder geneigd om goed te doen aan die welke mij gehoorzamen dan streng te straffen zodanige die mij durven tegenspreken. Verlaat u op mijn woord en ge zult er de uitwerking van zien. Verloochend het bijgeloof van uw vaderen; eet zulke spijs als de Grieken eten en behoudt zo uw leven en jeugd door wijs overleg. Aan de andere kant, indien gij deze Wet welker vijand ik mij verklaard

hebt, niet verlaat, dan zal ik u allen doen sterven hoewel uw jonge jaren en uw schoonheid mij tot medelijden bewegen. Maar bedenk er goed op: gij moet óf mij gehoorzamen óf door pijnigingen het leven verliezen.

Nadat hij zo gesproken had, beval hij al het pijnigingswerktuig te halen om daardoor deze 7 broeders met schrik te bevangen en hen zo tot zijn wil te bewegen. Daarop werden er raderen, ketels, roosters, ijzeren krabbers, tangen, blaasbalgen en alle andere werktuigen van wreedheid daar men voor ijzen moet, tevoorschijn gebracht.
Nu liet de vorst zich alzo horen: siddert en beeft vrij jongelingen. Indien gij bang zijt iets te doen wat tegen uw godsdienst strijd, wie zal u kunnen beschuldigen als gij ertoe *gedwongen* wordt?
Maar deze getrouwe dienaars van God, in plaats van door deze woorden zich te laten bepraten en door de schrik van pijnigingen flauwmoedig te worden, bleven niet alleen buiten vrees maar werden te meer in hun voornemen van niet te buigen, versterkt. Zo zegepraalden ze over de wreedheid van deze vorst.
Indien er nu iemand was geweest die het aan moed ontbrak zou hij tot de anderen niet gesproken hebben: Ach hoe ellendig zijn wij; hebben we dan ons verstand verloren? De koning bidt ons en belooft ons vergeldingen indien we doen hetgeen hij beveelt. Maar in plaats van hem te gehoorzamen maken wij ons door halsstarrigheid en door ijdele gedachten van edelmoedig te zijn, tot een tegenstand die ons het leven zou kosten als een straf van onze euvelmoed. Is het mogelijk mijn broeders, dat zulke pijnigingen ons niet zouden verschrikken en van die dwaasheid genezen? Behoren wij geen medelijden met onszelf te hebben daar wij in onze jonkheid en de zoetheid van het leven eerst beginnen te smaken? En behoort de ouderdom van onze moeder geen medelijden in ons te verwekken? God is te goed, dan dat Hij ons zal overgeven aan hetgeen de vrees voor de dreigementen van de koning ons doet begaan. Laat ons dan geen doodslagers van onszelf wezen. Laat ons door een dwaze roem zucht niet trachten over de vrees van zulke verschrikkelijke pijnigingen uitkomen. Laat ons voor zo'n onvermijdelijke nood wijken. En daar de Wet niet toelaat dat wij onszelf doden om ons van de grootste pijnen te bevrijden, wat schijnbare reden is er dan dat wij onszelf daaraan zouden blootstellen wanneer niets er ons toe verplicht; en dat de koning ons vermaant ons leven te behouden?

Hoewel deze jongelingen zagen dat men gereed stond hem te pijnigen echter heerste de Reden zodanig over hun zinnen en boezemde hen zulk een verachting der pijnen in, dat, in plaats van iets dergelijks te denken of te zeggen wanneer Antióchus hen vermaand had van die spijzen te eten, welke zij niet proeven konden zonder hun zielen te verontreinigen, zij gezamenlijk met één stem, gelijk ze ook met één geest bezield waren, tot hem zeiden: Tevergeefs tracht u ons te overreden u te gehoorzamen. Wij hebben een vaste besluit genomen eerder te sterven dan de Wetten door Mozes aan onze vaderen gegeven, te overtreden. We zouden ons schamen van hen afkomstig te zijn, indien zij ze ook niet onderhouden hadden. Hou dan op van ons aan te raden dat we zo'n grote misdaad begaan zullen. Hou ook van ons op onder een schijn van goedheid bewijzen van uw haat te geven. De dood zal voor ons veel zoeter zijn dan zo'n wreed medelijden dat ons leven wil behouden ten koste van onze zaligheid. Meent u ons door uw dreigementen te verbazen alsof er nog zwaarder pijnen konden wezen dan die welke uw wreedheid aan Eleazar heeft doen lijden? En alsof wij niet reeds daartoe bereid waren? Indien er dan geen pijnen zijn welke de Godsvrucht van die grijsaard hem niet standvastig heeft doen uitstaan, zo zal onze jonkheid ons nog bekwamer maken om die te verachten en te leiden. Opdat wij hem nastrevende ook een onverwelkelijke kroon gelijk hij mogen behalen. Beproef eens of u onze zielen ook kunt doden omdat ze Gode getrouw willen blijven. Verbeeld u niet

dat u door hetgeen onze lichamen moeten lijden onze moed zou doen verflauwen. Want ons geduld gevoegd bij het lijden zal ons overwinnaars maken in die strijd.
Maar Gods gerechtigheid zal u met eeuwige pijnen straffen omdat gij uw handen zo onrechtvaardig met ons bloed bezoedeld hebt.

4. Hoofdstuk.
De marteldood van de eerste van de 7 broeders.

Een zo'n dapper en grootmoedig antwoord maakten deze barbarische vorst geheel woedend omdat hij deze 7 broeders aanmerkte, niet alleen als ongehoorzamen maar als ondankbaren die de gunsten welke hij hen wilde bewijzen, verachten.
De beulen dan om hem te gehoorzamen, rukten de oudste van deze broeders de kleren van het lichaam, bonden hem de handen op zijn rug en scheurde zijn lichaam open met geselslagen. Daarna spanden ze hem op een rad en als al de delen van zijn lichaam gekneusd en verplet waren sprak hij Antióchus aan: o wrede tiran, wat heb ik gedaan dat u beweegt om mij tot deze toestand te brengen? Ben ik een doodslager? Of heb ik enige andere misdaad tegen Gods Wet begaan? Of is het niet integendeel, omdat ik poog die te onderhouden, waarom gij mij zo mishandeld?
En wanneer de trawanten van de vorst daarop tot hem zeiden: beloof dan van dit vlees te eten en bevrijdt uzelf van al deze pijnen; antwoordde hij: o dienaars van boosheid; hoe vreselijk dit rat ook is, het is echter niet machtig genoeg mij van de voornemens te doen veranderen. Hak al mijn leden aan stukken, verteer al mijn vlees door het vuur, verbrijzel al mijn beenderen; en ik zal u doen zien dat er geen pijnen zijn waarover de kinderen der rechtschapen Joden door hun standvastigheid en geloof niet zegepralen.
Terwijl hij dit zei staken de beulen een vuur aan onder het rad wat gekleurd was van het bloed dat uit zijn ingewand droop. Men zag zijn vlees met brokken aan de punten hangen en zijn beenderen werden geheel gebroken en verbrijzeld.
Maar in het midden van al die verschrikkelijke pijnigingen hoorde men deze edelmoedige Israëliet en waardige navolger van Abraham niet eens één zucht slaken. En even alsof het vuur niet op zijn lichaam had gewerkt dan om het onverderfelijk en onvatbaar voor pijn te maken.
Zo bleef zijn ziel steeds in zulke verheven toestand boven al zijn lijden dat hij tot zijn broeders zei: nu is de tijd dat wij niet meer aan de tegenwoordige wereld behoren te denken. De ure is nu gekomen dat men die grootmoedigheid betonen moet welke de ziel overwinnaar maakt van al de natuurlijke gevoelens. Wij moeten door onze moed laten blijken dat wij bekwaam zijn tot deze strijd die ons verplicht ons leven met blijdschap tot de verheerlijking van God af te leggen. Hij is ten enen male goed en almachtig. Ons volk is al haar geluk aan Hem verschuldigd. Deze tiran heeft niet dan zware straffen van Zijn gerechtigheid te verwachten.
Dit gezegd hebbend gaf hij den geest en zijn onoverwinnelijke moed vervulde met verbaasdheid allen die van zijn marteldood getuigen waren.

5. Hoofdstuk.
De marteldood van de tweede van de 7 broeders.

Nu haalden de trawanten van Antióchus de tweede van deze 7 broeders. Nadat men hem de handen in ijzeren wanten met scherpe naalden had gestoken en hem aan een zekere wip vastgemaakt, vroeg men hem of hij om de pijnigingen die voor hem bereid waren te ontgaan, de bevelen van de koning wilde gehoorzamen?
Maar de beulen ziende dat hij standvastig in het weigeren bleef trokken hem de huid van het hoofd en scheurde zijn vlees tot onder aan de buik met ijzeren krauwels open. Maar hij, in

plaats van kermen, leed deze pijnen met zo'n geduld dat hij tot Antióchus zei: kan er wel een soort dood wezen die niet zoet is als men die lijdt om de godsdienst van zijn voorouders niet te verloochenen? En zijt gij niet meer gepijnigd dan ik door toe te zien dat mijn eerbiedigheid en liefde jegens Gods Wet mij kracht geeft om door mijn standvastigheid over uw verschrikkelijke wreedheid te triomferen? Het vermaak van mijn plicht te voldoen verzacht al mijn pijnen.
Maar de verschrikkelijkste straffen waarmee God uw goddeloosheid dreigt, zullen uw ziel pijnigen. En niets zal u voor Zijn gramschap kunnen bevrijden.

6. Hoofdstuk.
De marteldood van de derde van deze 7 broeders.

Nadat deze martelaar zijn leven geëindigd had bracht men de derde van de 7 broeders tevoorschijn.
Men vermaande hem dat hij zich van de dood verlossen zou door de bevelen van de koning te gehoorzamen. Maar hij antwoordde daarop: weet u niet dat dezen die reeds gestorven zijn en ik van één zelf de vader en moeder zijn voortgekomen? En dat wij allen dezelfde onderwijzingen hebben ontvangen? Meent u dat ik van één en hetzelfde bloed zijnde, ook dezelfde moed niet heb?
Deze vrijmoedige woorden waren onverdraaglijk voor Antióchus en maakte hem zo verwoed dat hij hem met zijn handen en voeten deed vastbinden aan zeker pijnigings werktuig dat als een hoepel was gemaakt. Hierdoor werden al zijn leden verbrijzeld of verminkt.
Maar niets was machtig hem te doen wankelen. Daarop scheurde men hem zijn huid af en legde hem op het rad. Als deze martelaar zijn lichaam zo deerlijk opengereten zag en dat hij, omdat zijn bloed van alle kanten uit hem vloeide, op het punt was de geest te geven, zei hij tot deze wrede vorst: Onmeedogende tiran. Het is om het onderhouden van Gods Wet en om aan Zijn oppermacht de verschuldigde eer te geven dat ik al deze pijnen verdraag. Doch ze zijn maar voorbijgaande. Maar deze die u tot straf van uw goddeloosheden en moorden lijden moet, zullen eeuwigdurende wezen.

7 hoofdstuk.
De marteldood van de vierde van de 7 broeders.

De woorden van deze martelaar door zijn dood gevolgd, haalde men de vierde van de 7 broeders voor de dag.
Wanneer men hem vermaande dat hij toch die dwaasheid welke zijn broeders met het leven hadden moeten ontgelden niet navolgen wilde, antwoordde hij: Hoe heet het vuur dat gij aansteekt om mij te verbranden ook mag zijn, het zal mij echter niet beangst maken. Ik weet dat de gelukzaligheid welke mijn broers tegenwoordig genieten, niet minder groot is dan de rampzalige staat van deze wrede vorst eens zijn zal. Ik verlang nergens meer naar dan te sterven gelijk zij, om met hen een leven dat nooit eindigend zal te genieten. Bedenken dan vrij, zei hij, - en kerende zich tot Antiochus, - nieuwe pijnigingen om te zien of ik niet een rechte broeder ben van deze welke gij zo gruwelijk hebt mishandeld.
De koning nu ten uiterste verwoed dat hij hem zo hoorde spreken beval dat men hem de tong zou uitsnijden.
Hierop zei hij: al is het dat u mij van het werktuig der spraak beroofd, God zal daarom niet laten mijn stem doen verstaan. U mag mijn tong vrij afsnijden maar op mijn gemoed het gij geen macht. Ik zal met vermaak al de andere delen van mijn lichaam ook zien afhouwen. Om door die offerande aan Gode te betuigen hoedanig mijn liefde is voor Hem.

Maar Hij zal u haast straffen over het afsnijden van mijn tong die ik niet anders wilde gebruiken dan om Zijn lof te verkondigen.
Hierop sneed men hem de tong af en hij blies de laatste adem onder de pijnigingen uit.

8. Hoofdstuk.
De marteldood van de vijfde van de 7 broeders.

De vijfde van de 7 broeders kwamen toen vanzelf tevoorschijn. Hij sprak tot Antióchus: Zonder te wachten totdat men mij haalt, kom ik mezelf aanbieden om wegens mijn godsdienst hetzelfde te lijden dat mijn broeders doorstaan hebben. Teneinde Gods hand door de vermenigvuldiging van uw misdaden u te zwaarder zal drukken om u de verschrikkelijke uitwerking welke gij van Zijn gerechtigheid te verwachten hebt te doen gevoelen. Gij vijand van de mensen, ja vijand der deugd, wat hebben wij misdaan dat ge ons zo mishandeld? Het is waar, wij aanbidden God en de Schepper van alles en trachten Zijn heilige Wetten te onderhouden. Maar is dat een zaak om ons door zulke pijnigingen het leven te benemen? Is het niet eerder iets dat ons prijzenswaard maakt?
Terwijl hij zo sprak bonden de beulen hem en maakten hem met ijzeren kettingen om zijn knieën aan een pijnigingtuig vast. Ze verbrijzelden al zijn lendenbeenderen door wiggen welke ze met geweld ook onder de kettingen dreven en draaiden hem om de rand van dat werktuig wat vol ijzeren pennen was in de vorm van een schorpioenangel. Maar hoewel het lichaam van die martelaar zo door pijnen bekneld werd, bleef zijn geest vrij en onbelemmerd. Zodat hij tot Antióchus zei: Hoe wreder deze pijnigingen zijn, hoe gij mij meer tegen uw opzet aandrijft; omdat mij daardoor een middel wordt gegeven om te betuigen dat niets machtig is om mij onze Wetten te doen overtreden.

9. Hoofdstuk
De marteldood van de zesde van de 7 broeders.

Na de dood van de vijfde van de 7 broeders haalde men de 6e, die nog heel jong was. Antióchus vraagde hem of hij zijn leven niet willen redden door zwijnenvlees te eten?
Hij antwoordde: Het is waar dat ik ten aanzien van de leeftijd minder jaren tel dan mijn broeders, maar daarom heb ik niet minder moed. Omdat wij samen opgevoed en in één en dezelfde gevoelens grootgebracht zijn, zal ik die tot de dood toe behouden. Indien u derhalve vast besloten bent mij te doen pijnigen omdat ik van die spijze welke onze Wet verbiedt niet eten wil, nu dan haast u vrij zonder enige tijd te verliezen.
Daarop spande men hem op het rad om hem op een langzaam vuur te roosteren. Men stak hem met groeiende ijzeren priemen overal in het lichaam tot in het ingewand. Doch hij bleef onverschrokken in die strijd.
Hij zei tot Antióchus: o gelukkige en heerlijke pijnigingen die op zoveel broeders gepleegd zijnde, hun standvastigheid niet hebben kunnen doen wankelen omdat ze die om hun godsdienst geleden hebben en dat met een zuiver geweten, van goede werken vergezeld, die onoverwinnelijk is. O vijand van Gods dienaren, ziehier ik ben gereed om met mijn broeders te sterven en evenals zij een voorwerp van schrik voor uw misdaden te worden om het onophoudelijk te pijnigen. Hoe jong wij ook zijn, wij zegepralen over uw tirannie. Het is niet in uw macht ons deze spijs die ons verboden is te doen proeven. Wij hebben verkoeling in het vuur en blijdschap in de pijnen gevonden omdat ons voornemen, - wat niet strekt om de bevelen van een tiran, maar om die van onze God na te komen, - onwankelbaar is.
Nauwelijks had hij deze woorden gesproken of men wierp hem in een pan waar hij uit dit sterfelijk tot een onsterfelijk leven overging.

10. Hoofdstuk.
De marteldood van de laatste 7 broeders.

Men bracht daarna de jongste en laatste van de 7 broeders tevoorschijn. Antióchus tot medelijden bewogen deed de knaap toen men hem stond te binden, tot zich komen. Hij sprak hem met deze woorden aan:
Ge ziet hoe uw broeders onder de pijnigingen hun leven hebben beëindigd. Volg hun voorbeeld niet na. Maar maak u mijn genegenheid en de gunsten die ik u wil bewijzen, waardig.
Nadat hij zal tot hem gesproken had liet hij de moeder halen en zeide tot haar, dat het hem moeite kostte dat zijn op deze wijze van zoveel kinderen beroofd werd. En dat hij haar daarom aan te rade dat ze met al haar vermogen deze enige die nog overbleef zou trachten te behouden door hem te vermanen datgene te doen wat men van hem begeerde.
Maar deze waardige vrouw in plaats van dat bevel na te komen sprak haar zoon aan in het Hebreeuws; en zij sterkte hem nog meer in zijn voornemen.

Hierop zei hij tot zijn bewakers: Ontbind mij opdat ik de koning in het bijzijn van zijn vertrouwde vrienden voordraag wat ik hem te zeggen heb.
Terstond ontbonden ze hem met blijdschap. Vlug liep hij naar de plaats waar het vuur aangestoken was om hem te verbranden. Hij riep: O goddeloze en snode tiran. Is het Gode niet die u de kroon op het hoofd gezet heeft? En nochtans neemt gij uw vermaak met u dienaars, door de ijselijkste pijnen mij te doen sterven omdat we Hem getrouw willen blijven. Maar Zijn gerechtigheid zal hun bloed van uw handen eisen. Gij zult branden in een vuur dat niet alleen veel heter dan dit vuur van uw wreedheid is, maar ook eeuwig blijven zal. Kan de woede van de wreedste beesten wel bij de uwe vergeleken worden? Zij verschonen tenminste huns gelijken en gij die een mens zijt vermaakt u met de mensen datgene te doen lijden waaraan men niet zonder schrik kan denken. Maar voor zover zij met een onbeweeglijke standvastigheid sterven voldoen ze geheel aan hetgeen zij Gode schuldig zijn. Daartegen gij door de aller-zwaarste straffen die gij in het andere leven zult moeten lijden, voor die misdaad niet schuld kunnen boeten welke gij nu begaat door onschuldigen en rechtvaardige personen te doen sterven. Zie hier sta ik, bereid om hen te volgen en te doen zien dat ik een broeder zijnde, van hun deugd ook niet ontaard ben.
Dit gezegd hebbende sprong hij in het vuur en eindigde alzo zijn leven.

11. hoofdstuk.
Hoe deze 7 broeders elkaar in hun marteldood vermaanden

Is er wel iets dat ons beter overtuigen kan dat de Reden die zulke deugdzame en edelmoedige gevoelens inboezemt over de hartstochten heerst, dan dat men ziet met welke standvastigheid deze 7 broeders de schrikkelijkste pijnen tot de dood toe geleden hebben en overwinnaars bleven? Terwijl andere uit zwakheid bezwijken de het vlees van die onreine dieren hebben gegeten, welke in verfoeilijke offeranden opgeofferd werden? Behoren wij dan God niet allerhoogste te danken dat Hij ons deze Reden die ons over de hartstochten en pijnen doet triomferen gegeven heeft? Want door haar kracht was het dat deze 7 broeders de macht van het vuur weerstaan hebben en geweest zijn als vaste torens aan de oever der zee gebouwd die het geweld van de wind en de woeste golven uittarten.
Om elkander tot een standvastige volharding in hun heilig voornemen te vermanen zeide de een: omdat de geboorte ons verenigd heeft, laat dan de dood geen scheiding onder ons maken. Laten wij gezamenlijk ons leven tot voorstand van onze godsdienst overgeven. Laat ons die

de jongelingen die onbevreesd in de gloeiende oven van de Babyloniërs wandelden, navolgen. En laten we niet minder ijver tot onderhouding van Gods Wet betonen dan zij.
Een ander zei: wakker zijn! Houdmoed mijn broeders!
Een derde: wij moeten standvastig blijven tot de laatste adem toe.
Een vierde zei: laat ons gedachtig zijn dat wij afkomstig zijn van Abraham die om Gode zijn gehoorzaamheid te vertonen, aan Hem Izak zijn enige zoon opofferde.

Zo moedigde de een de andere met een gadeloze edelmoedigheid aan tot deze heerlijke strijd. Zich onderling meer en meer versterkende zeiden ze: Wij bieden van ganser harte Gode dat leven aan, wat wij van Hem hebben ontvangen om het tot voorstand van Zijn heilige Wetten te gebruiken. Wij vrezen die niet, welke maar het lichaam kunnen doden, omdat wij weten dat deze die Zijn geboden niet onderhouden eeuwige pijnen in de andere wereld te verwachten hebben. Wij behoren ons te wapenen met een vast voornemen om Zijn wil te gehoorzamen, teneinde Abraham, Izak en Jakob en onze andere heilige voorgangers, ons na onze dood met blijdschap ontvangen om hun glorie deelachtig te zijn.
Terwijl een van deze broeders gepijnigd werd, zeiden die genen die nog in het leven waren tot hem: Doe ons nóch dezen die de geest reeds gegeven hebben geen schande aan. Weet gij niet dat niets Gode aangenamer is of sterker behoord te zijn dan deze band van liefde waarmee Zijn oneindige Wijsheid de broeders samen verknocht heeft? Zij heeft gewild dat ze een gedeelte van hun wezen aan hun vader verschuldigd zijn; dat hun moeders hen in haar schoot ontvangen hadden; dat ze daar werden geformeerd; dat ze daar een gelijke tijd zouden blijven; dat ze met hetzelfde bloed gevoed en de ziel ontvangen eveneens voltooid zouden worden; dat ze ter wereld gekomen zijnde hun voedsel op dezelfde wijze door het zuigen van een en dezelfde melk ontvangen zouden; dat ze op dezelfde armen gedragen en eveneens opgevoed, geoefend en in Gods Wet en de heilige oefeningen onzer godsdienst onderwezen zouden worden.

Zo vermaanden deze 7 broeders elkaar in hem nauwer vereniging zodat de wijze van hun gezamenlijke opvoeding nog godvruchtigheid bij hun broederlijke toegenegenheid voegde. En dat de natuur zich door de deugd versterkt voelde, zonder dat de grootheid van de pijnen degenen die de dood eerst leden, machtig was de anderen te verbazen.

12 Hoofdstuk.
De lof van deze 7 broeders.

Deze voortreffelijke broeders elkaar zo tot het uitstellen van die pijnigingen vermaanden, betoonden dat ze die niet alleen verachten, maar dat hun geloof hen over de broederlijke genegenheid deed zegepralen. Ze waren verheven door hun moed meer dan de koningen door hun macht; ze waren vrijer in de ijzeren banden dan die vorsten op de troon. Zodat niemand van hen de minste vreze betoonde nog enigszins schroomde zich voor de dood bloot te stellen. Maar de marteldood zagen ze aan als een weg die tot de onsterfelijkheid leidt. Zo liepen ze er met blijdschap naar toe. Evenals de ziel de handen en voeten doet bewegen, zo werden ook deze 7 broeders, die alle door één gemoed bezield waren, aangedreven om in de dood te lopen die hen door hun Godvruchtigheid waardig kon maken om altijd in de hemel te leven.
Gelukzalig zevental broeders! Kan men u niet vergelijken bij de 7 dagen die de week uitmaakten welke God besteedde tot de schepping der wereld om te rusten nadat dit grote werk voltooid was? Wij kunnen zonder sidderen van uw lijden niet horen spreken.
En gij gelukzalige martelaren, gij hebt niet alleen zonder schrik de dreigementen van een verwoed vorst aangehoord, gij hebt niet alleen het vuur, de raderen, de ijzeren haken en al het andere pijnigingswerktuig dat voor u bereid was zonder vrees aangezien, maar gij hebt het

alles doorstaan zonder eens daardoor ontsteld te worden. Gij hebt getoond dat de macht die ze op uw lichamen had voor uw zonderlinge standvastigheid moest wijken:

13 Hoofdstuk
Lof van de moeder van deze martelaren.
Hoe zij hen in hun voornemen om het leven voor de bescherming van Gods Wet op te zetten, versterkte.

Maar, moet men zich verwonderen dat een vast besluit in de mannelijke sekse over de pijnigingen getriomfeerd heeft, wanneer men ziet dat die uitmuntende moeder van dezen 7 broeders zoveel alléén heeft uitgestaan als zij samen? Want zou haar moederlijke liefde in haar niet al hun pijlen hebben doen gevoelen? Daar ook de dieren met dergelijk gevoel begaafd zijn? En dat zelfs de bijen, hoewel van nature zoet, zich met hun angel als met een zwaard wapenen om de horzels die in hun korven willen komen daaruit te houden, en hen vervolgen tot de dood toe om hun jongen te beschermen?
Hoewel deze uitmuntende moeder 7 zonen had, nochtans beminde ze ieder van hen niet minder dan Abraham zijn enige zoon Izak. En in die engte waarin zij zich bevonden om zich aan de dood over te geven om de Wet Gods te onderhouden, of die te overtreden, alzo hun leven te redden, was zij blij te zien dat ze een eeuwige gelukzaligheid boven het voorbijgaande lijden waardeerden. Wie weet niet dat welke liefde vaders hun kinderen ook toedragen omdat het beeld van hun gemoed en hun eigen gelijkenis enigszins in hen geprent is, de liefde van de moeders echter die liefde nóg overtreft omdat ze meer teerheid hebben?
En nooit heeft enige moeder meer daarvan gehad dan die van deze 7 broeders. Want zij had hen niet alleen als anderen in haar lichaam gedragen en grote vlijt en moeite voor ieder van hen aangewend, maar ze had hen alle in de vreze Gods grootgebracht. En omdat zij hun behoud behartigde, beminde zij hen des te meer omdat ze zag dat ze haar trouw bleven. Want ze waren allen zo wijs, vroom, kloekmoedig en eendrachtig en droegen haar zo'n eerbiedigheid toe, dat ze haar onderwijs tot hun dood toe in het werk stelden.
Maar hoe groot haar liefde tot haar zonen ook was, en hoezeer zij in haar binnenste doorgriefd werd, ziende hen zoveel pijnen uitstaan, echter was niets machtig haar standvastigheid te bewegen. Omdat **de Godsvrucht** in haar hart over de natuurlijke neigingen zegevierde, vergezelde zij hen allen tot in de dood. En zonder de minste weekhartigheid te betonen zag ze dat hun vlees door het vuur verteerd werd, de grond met hun vingers en tongen bezaaid en hun huid van het hoofd en het grootste gedeelte van hun lichaam werd afgerukt.
O heilige vrouw! Welke andere moeder zou evenals gij kunnen zeggen dat ze in haar kinderen de aller-wreedste pijnen die er bestaan gevoeld had? En dat er onder dat groot getal zonen niet één was die de Godsvrucht niet vast aankleefde?

Gij hebt de 1e zien sterven zonder dat uw standvastigheid wankelde. De 2e hebt gij de geest zien geven zonder flauwmoedig te worden. Gij hebt met droge ogen aanschouwd wat al de anderen geleden hebben. Hoe hun vlees gebraden, hun hoofden en handen afgehouwen en het overschot van hun lichamen op elkaar gestapeld werd. Gij hebt al hun pijnigingen aangezien als bewijs van hun deugd. Geen muziek is aangenamer voor de liefhebbers van de zangkunst dan hun stem onder de uwe vermengd; voor u was het toen zij al die pijnen uitstonden.
Deze verheven ziel zag van de ene kant dat de dood haar kinderen onvermijdelijk was indien ze in hun besluit volharden en van de andere kant dat hun leven in zekerheid was indien ze het bevel van de koning gehoorzaamden. Zij voelde jegens hen de grootste teerhartigheid die een moeder kan hebben. Maar hoe meer ze hen beminde des te minder wenste ze naar een korte verlenging van hun leven. Hetwelk hem de dood voor altijd zou aangedaan hebben. En zij

toonde dat ze een oprechte dochter van Abraham was omdat zij met een onverwinnelijk moed God boven alles verkoor.
O moeder die de eer van onze Wetten en de heiligheid van onze godsdienst voorgestaan hebt en deze dappere voorvechters daarvan in uw buik hebt gedragen; kan men u niet bij de ark vergelijken? Want gelijk die in de algemene zondvloed het overschot van het mensdom voor de woede der golven bewaarde zo hebt gij deze die in een vloed van pijnigingen de wreedheid van de beulen overwonnen hebben, gedragen; en hen door uw bijzondere standvastigheid en heldhaftigheid Godvruchtig versterkt.
Moet men dan wel twijfelen of zulk een heilig voornemen ook over de zinnen zou heersen? Daar men ziet dat een bejaarde moeder onbeweeglijk blijft in het midden van de zwaarste stormen waardoor een hart kan ontroerd worden? En ziende haar 7 zonen op de aller-wreedste wijze voor haar ogen sterven? Welke mannen hebben ooit meer moet vertoond? De woede van de leeuwen waarvoor Daniel werd geworpen en de gloed van de oven waarin men Misaël en zijn metgezellen wierp, waren die verschrikkelijker dan het vuur van liefde wat het ingewand van deze moeder verteerde, door het hartzeer dat ze al haar kinderen zich zag ontrukken door zoveel verscheiden straffen?
Maar in deze strijd was het dat de Reden haar deugd over de levendige neigingen van de natuur deed zegevieren. Want hoe kan het anders geweest zijn, dat een vrouw en moeder niet bij zichzelf zou gezegd hebben: Rampzalige moeder, ja onuitsprekelijke rampzalige! Heb ik daarom 7 zonen ter wereld gebracht dat ik tot deze staat zou komen dat er mij niet één meer overblijft? Niet alleen zal ik u niet meer zien, mijne waardige zonen, maar ik zal ook geen kinderen van u zien en zal zo de zoete naam van moeder verliezen nadat ik die door de troost welke ik uit uw goeddadigheid en deugd schepte, met zulk een blijdschap gevoerd hebt dat niemand ooit gelukkiger geweest is. En nu in mijn ouderdom bevind ik mij alleen en van droefheid overstelpt, zonder dat ervan al de kinderen die ik heb gehad tenminste nog één is overgebleven van wie ik m'n begrafenis zou kunnen ontvangen.
Maar het was er ver vandaan dat deze heilige vrouw zulke menselijke en vleselijke gedachten had. Het was haar niet genoeg dat ze haar kinderen niet heeft afgewend van hun voornemen om in de dood te gaan en hen niet beklaagde nadat zij dezelve geleden hadden, maar evenals haar hart van metaal was geweest, zij dreef er hen naartoe. En zij vermaande hen om zonder vrees een sterfelijk leven tegen een onsterfelijk leven te verruilen.
O, edelmoedige moeder die in een broze natuur, zoals een oud krijgsman in de wapenen, zo'n standvastigheid heeft betoond dat gij door die standvastigheid overwinnares zijt van de woede van een tiran. In uw woorden en daden hebt u meer moed laten blijken dat de dapperste mannen. Kan men zich wel genoeg verwonderen over de manier waarop gij tot uw kinderen sprak toen gij met hen gevangen genomen was en gij die waardige grijsaard Eleazar zag gepijnigd worden?

Mijn kinderen, zei gij tot hen in het Hebreeuws, nooit is er enige strijd heerlijker geweest en die waarin gij u ook staat te begeven. Want het komt ook voor de verdediging van onze heilige Godsdienst aan. En wat een schande zou het voor u wezen dat ge in de bloei van uw leeftijd zou schromen die pijnen voor haar te lijden welke een grijsaard zo standvastig uitstaat? Gedenkt dat gij van God de Schepper van 't heelal het leven hebt ontvangen dat gij dat nu aan Hem zult opofferen. Verbeeld u eens met welke vaardigheid onze vader Abraham Izak aan Hem opofferde, hoewel hij hem aanmerkte als de persoon waaruit een menigte van zijn nakomelingen stond voor te komen? Denk eens met welke moed Izak in plaats van voor de gewapende hand van zijn vader te verschrikken, zich tot een offerande aanbood. Stel uzelf voor ogen de standvastigheid van Daniel toen men hem aan de leeuwen ten prooi gaf. En aan die van Hananjah, Azarjah en Misael, toen ze in de gloeiende oven te Babel werden geworpen. Nu dan mijn kinderen, gij hebt hetzelfde geloof betoond en ook dezelfde moed.

Want als gij zodanige voordelen voor ogen had, hoe zou het anders kunnen of uw Godsvrucht moet overwinnares zijn van de pijnigingen die men voor u bereid?

Zo waren de woorden van deze moedige vrouw die men niet genoeg prijzen kan. En die maakten zo'n indruk op het gemoed van deze 7 broeders, die zodanig een moeder waardig waren, dat ze allen gestorven zijnde om in hun plicht jegens God niet te kort te komen. En nu tegenwoordig zijn ze met haar in het gezelschap van Abraham, Izak, Jakob en waar andere aardsvaders leven.

14. Hoofdstuk.
De marteldood van de moeder van de 7 zonen.
Haar lof en die van haar 7 zonen en van Eleazar.

Nadat de 7 broers hun leven aldus geëindigd hadden zoals ik verhaald heb, greep men hun moeder ook en wierp haar in het vuur. Maar deze heilige vrouw triomfeerde zowel als haar kinderen over de tiran. Ze was als een prachtig gebouw die werd ondersteund als van zoveel zuilen. Zij kon door geen pijnigingen verzet worden; waarom zij tegenwoordig in de hemel de beloning voor haar lijden en geloof geniet en daar met haar kinderen met helderder glans uitblinkt dan de maan en de sterren.
Alles wat wij kunnen toebrengen tot de ere die men schuldig is, omdat zij een strijd hebben doorstaan die zelfs de uitvoerder van die vreselijke wreedheid tot een schrik gesteld heeft, dat wij hem aan de ogen van de nakomelingen voor altijd vertegenwoordigen door deze historie. Ze dient wel om op koper van een prachtige tombe gesneden te worden teneinde ons volk het geheugen daarvan nooit verliezen mocht.

Doorluchtige grijsaard en gij doorluchtige broeders, hebt gij al het geweld van die wrede vorst die onze heilige Wetten vernietigen wilde, weerstaan? En hebt gij op God alleen gezien in het midden van de aller-zwaarste pijnigingen tot den dood toe; en die doorstaan? Nooit heeft een strijd godzaliger geweest omdat die ter ere Gods ondernomen werd en omdat nooit enige deugd door geduld zo beproefd en met meer luister gezegepraald heeft.
Eleazar trad eerst in het strijdperk. De 7 broeders volgden hem. Hun moeder trad in hun voetstappen. De tiran liet niets achterwege van alles wat de aller vinnigste woede hem kon inblazen. De wereld was aanschouwer van de strijd. De Godsvrucht bleef overwinnaar. Haar dappere verdedigers werden gekroond. Immers moet men zich over hen verwonderen en door hun lijden bewogen worden. Want Antiochus zelf en al de zijnen werden met verbaasdheid geslagen.
Het bloed van deze uitmuntende martelaar een verzoende Gods gramschap, redde Zijn volk en verwierf er de vrede voor toen het minst oorzaak had om dat te vermoeden. Want die vorst kreeg zo'n achting voor hun moed en standvastigheid dat hij hen tot een voorbeeld van zijn soldaten stelde. En dat hij zijn leger versterkte met een groot aantal Joden die zodanig voor hem streden dat ze hem veel overwinningen gaven. Verlaat dan ook Israëlieten, Abraham's afkomst, nooit uw heilige Wetten. Maar onderhoudt ze godsdienstig. Weet dat de ***Reden met Godsvrucht gepaard*** over de hartstochten heerst.

Wat betreft Antiochus de vorst, hij werd in deze wereld gestraft en lijdt tegenwoordig straf in de andere wereld. Nadat hij gezien had dat het hem onmogelijk was de Joden tot het verloochenen van hun godsdienst te dwingen, vertrok hij van Jeruzalem om in Perea de oorlog te voeren waar hij jammerlijk stierf. [Hij stierf in het gebied van de Parten, 164 jaar voor Christus]

Ik moet nu eindigen. Ik acht dat ik het niet beter kan doen dan met de woorden van deze waardige moeder tot haar kinderen te herhalen.
"Mijn kinderen, ik heb mijn maagdelijke staat met al de schaamte die men van de deugd van een dochter zou kunnen eisen; en mijn jeugdige tijd in het huwelijk met alle eerbaarheid die een huismoeder betaamt, doorgebracht. Toen gij in jaren begon toe te nemen verloor gij uw vader. Hij had een heilig leven geleid en met geduld enige jaren ingeschikt dat hij de troost van kinderen zou moeten missen. Hij onderwees u in de Wet en de profeten. Hij gaf u onderricht van de moord van Abel door zijn broeder Kaïn begaan; van Izaks offerande, en van Jozefs gevangenis, van Pinehas ijver, van de leeuwenkuil waarin men Daniel wierp, van de vurige oven van Babel waarin Hananjah, Azarjah en Misaël geworpen werden. En van deze woorden van Jesaja: *wanneer gij door het vuur zult gaan zult ge niet verbranden en de vlam zal u niet aansteken.* En van deze Psalm van David: *vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen.* En van dit gezegde van Salomo: *de Heere is een boom des levens degenen die Zijn wil doen.* En van deze woorden van Ezechiël: *Hij zou deze dode beenderen weder levend maken.* En van het lied van Mozes: *Ik ben de Heere, Ik doodt en maak levend.*
En de deze almachtige en eeuwige God is het, mijn kinderen, Die uw Leven is en Hij alleen kan uw dagen in der eeuwigheid verlengen.
Wat al de bitterheden ontmoet men niet in dit leven! Integendeel wat een troost en zoetheid genoten deze 7 broeders, toen men hem in de ketels van ziedende olie wierp; toen men hen de ogen uitrukte; de tong afsneed; en hen onder de aller-wreedste pijnen die men kan bedenken, deed sterven.
De gerechtigheid Gods doet nu die goddeloze vorst straf lijden. En die zuivere zielen van deze ware kinderen Abrahams en deze welgelukzalig moeder, ontvangen tot beloning van hun wederwaardigheden en lijden, met de heilige vaderen in de hemel, de onsterfelijke kronen van de hand van God. *U die de eer en heerlijkheid zij in alle eeuwigheid.*

1. BIJLAGE CHRONOLOGIE

HET VASTLEGGEN VAN DE CANON

Diverse theologen van later datum beweren dat het boek Esther en een gedeelte van het boek Daniël later aan de Canon van de Heilige Schrift zijn toegevoegd.
Joséfus schrijft in zijn Boek tegen Apion, hfd. II, blz 716, 717 over de boeken der Joden. Hij schrijft 'dat de profeten de oude geschiedenis beschreven hebben volgens de zuivere waarheid door inblazing en beweging van Gods Geest. Daardoor bezitten de Joden geen groot getal boeken die elkaar tegenspreken, zoals andere boeken, maar zij hebben 22 boeken die onderling samenstemmen, namelijk 5 boeken van Mozes, 13 profeten en 4 lofzangen.'

De Joden telden de boeken anders dan wij. Wij tellen er 39. De Joden hadden voor hetzelfde aantal boeken 2 schikkingen: een van 22 boeken en een van 24 boeken.
Deze telling van Joséfus is lastig. *Mozes en de profeten* is een uitdrukking voor de 5 boeken van Mozes en de overige boeken, uitgezonderd Job, Psalmen, Spreuken, Prediker en Hooglied. Misschien bedoelt Joséfus: 5 boeken van Mozes, 4 lofzangen, (Psalmen –Hooglied) en 13 profeten: 1. Jozua, 2. Richteren/Ruth, 3. Samuël, 4. Koningen, 5. Kronieken, 6. Ezra/Nehemia, 7. Esther, 8. Job, 9. Jesaja, 10. Jeremia/ Klaagl., 11. Ezechiël, 12. Daniël en 13. De Kleine Profeten.

Joséfus schrijft:
"Al deze 22 boeken zijn geschriften in de periode van Mozes tot Artaxerxes, de zoon van Xerxes, koning van Perzië. *Alles wat sinds Artaxerxes tot onze tijd toe [ong. 90 na Chr.] voorgevallen is heeft men insgelijks beschreven. Maar omdat er toen geen elkander-opvolging van Profeten is geweest gelijk te voren, geeft men er hetzelfde geloof niet aan als aan de vorige. Welke wij zulke eerbiedigheid toedragen dat er nog nooit iemand de stoutheid gehad heeft om er iets af te doen, of het allerminste daaruit te veranderen. Want wij merken ze aan als Goddelijk en noemen ze ook zo. Wij belijden dat wij die Schriften onschendbaar onderhouden en dat wij desnoods zijnde, gaarne het leven daarvoor willen laten, gelijk dan ook zeer veel gevangenen van onze landaard in de schouwplaatsen een menigte van pijnigingen en velerlei doden geleden hebben, zonder dat men hen ooit enig woord tot nadeel onzer wetten en vaderlijke inzettingen, uit de mond heeft kunnen wringen."*

In deze 22 boeken is ook **Daniël** begrepen. Als Joséfus Daniël citeert schrijft hij o.a. van *zichzelf dat hij in 't Grieks ter goeder trouw schrijft hetgeen men in de boeken der Hebreen verhaald vindt zonder iets daar af of toe te doen,* 10e B hfd. 11.
Joséfus vertelt dat de hogepriester Onias naar Alexander de Grote ging met het boek Daniël en toonde hem dat Daniël reeds van hem geprofeteerd had in hfd. 8. Wat hiervan waar is doet niet ter zake. Het toont de grote achting die het Joodse volk het boek Daniël toedroeg vanaf dat het geschreven werd.
Joséfus spreekt over Daniëls profetie die vervuld werd in Antiochus Epifanus en daarna. *"Deze profeet had ook kennis van 't Romeinse Rijk en van de uiterste verwoesting die ons land daardoor is overkomen."* Joodse Hist, 10e B 12e hfd., blz. 261.
Vanaf de sluiting van de Tempel door Antiochus verschenen er diverse Joodse geschriften met de opmerking dat Daniël geprofeteerd had wat het Joodse volk had ondervonden, o.a. Het Testament van de 12 patriarchen, Jesus Sirach, Apocalyps van Zefánjah, 1e boek van Henoch, etc.

Hoofdstuk 6

Van de terugkeer uit Babel en afsluiting van de Tenah tot herstel van de tempel door Judas de Makkabeeër

Voor Chr.j.	Koning Perzie	
	Darius II	
		De profetie in dit tijdperk is in enkele hoofdlijnen geopenbaard aan Daniël, hfd.11
		De historie is o.a. beschreven door Flavius Joséfus, Joodse Hist. Boek 12 en 13. Andere bronnen: De boeken der Makkabeeën, W. Keller (22), Van der Woude, (69)
405	19	Darius II sterft
	Artaxerxes II	
404	1	Artaxerxes II Mnemon wordt koning van Perzië.
359	46	Artaxerxes II regeert 46 jaar
	Artaxerxes III	
358	1	Artaxerxes III, ook Darius Ochus genoemd, wordt koning.
337	21	Artaxerxes III regeert 21 jaar
	Darius; Arses	
336	1	Artaxerxes III wordt vergiftigd, Arses (Darius Arses) volgt hem op
		Arses wordt aangevallen door Philips, koning van Macedonie, hoofdman van het Griekse leger.
		Arses wordt vermoord, Darius III (Darius Codomanus) volgt hem op
	Darius Codomanus	
335	1,2	*Alexander de Grote* wordt hoofdman over de Griekse legers en strijdt tegen de Perzen
334	2	Alexander trekt naar Azië en verslaat de Perzische legers
333	3	Alexander overwint Klein Azië
332	4,5	Alexander verwoest Tyrus, verovert Palestina en Egypte. Hij trekt door Juda tot Jeruzalem en brengt het land onder zijn regering.
	Alexander	
331	1	Darius III wordt verslagen door Alexander bij Arbela.
		Alexander trekt over de Eufraat en Tigris, neemt Babel in, onderwerpt de Meden en andere volken, okt. 331.
		11 dagen voor de Monarchie van Alexander was er een zonsverduistering, 192 jaar en 64 dagen na de zonsverduistering in het 7e jr van Cambyses, (W. Perkins, 3e deel Al de Werken, Chronologie)
328	4	Alexander verovert Indië
324	8	Alexander sterft te Babel, 33 jaar oud, begin 323.
		Daniël heeft van Alexander geprofeteerd in hfd. 8:5 'De harige bok uit Griekenland' en hfd. 11:3

Daniël heeft van de 4 grote wereldrijken geprofeteerd in Hfd. 2,7,8,11.

Het 1e wereldrijk Babylonië	70 jaar	607-538 v.Chr.
Het 2e wereldrijk Perzen en Meden	307	538-331
Het 3e wereldrijk Grieken	263	331- 68
Het 4e wereldrijk Romeinen	381	68- 313

Het heidens Romeinse keizerrijk werd in 313 gevolgd door het Christen Romeinse Rijk. Uit dit Rijk ontwikkelden zich de kerkelijk-wereldlijke regering van de Antichristelijke machten, die de Kerk en het Jodendom vervolgd hebben.

Na de dood van Alexander de Grote viel zijn rijk uiteen in 4 delen, Dan. 11:4. (*'maar niet aan zijn nakomelingen'*)

323 Ptolemeüs I Soter, generaal van Alexander de Grote, wordt "vorst" dwz. (hoogste overheidspersoon) van Egypte en Seleukis Nikanor legeraanvoerder van Syrië.

In Daniël 11 wordt de koning van Egypte en zijn opvolgers genoemd: 'de koning van het ZUIDEN', Dan. 11:5,6; en de koning van Syrië en zijn opvolgers 'de koning van het NOORDEN'.

Beide dynastieën hebben Juda overheerst, waarvan de Syrische de wreedste was.

319 Ptolemeüs Soter I overheerst Juda en neemt Jeruzalem in, Dan 11:5a

Juda komt onder GEZAG VAN EGYPTE.

311 Seleucus I Nicanor wordt koning van Syrië, 'zijn heerschappij zal een grote heerschappij zijn'. Dan 11:5b. Nieuwe historici schrijven 311.

In 312 begint de **SELEUCIDISCHE jaartelling.** Recente wetenschappers schrijven **311**.

Profetie van Daniël 11:6 vindt z'n vervulling in de zonen van genoemde koningen.

304 Ptolemeüs I Soter wordt koning in Egypte
301 Palestina komt onder heerschappij van de Ptolemeeën uit Egypte
283 Ptolemeüs Soter I sterft, Ptolemeüs II Filadelfus volgt hem op
281 Seleukis in Syrië wordt vermoord, Antiochus I Soter volgt hem op
262 Antiochus II Theos wordt koning in Syrië.

246 Ptolemeüs III Euèrgetès wordt koning van Egypte. Antiochus II Theos sterft, zomer.
245 Seleucus II Kallinikos, zoon van Antiochus II, wordt koning van Syrië

Wat Daniël voorzegt in hfd. 11:7-9 wordt in deze koningen en in de koningin Berenice vervuld.

225 Seleukus III Soter of Keraunos, zoon van Seleucus II, koning van Syrië, 3 jaar, Dan. 11:10
222 Antiochus III de Grote, koning van Syrië

221 Ptolemeüs IV Filopator, 17 j. oud, koning van Egypte, Daniël 11:10,11. *"En de koning van het Zuiden zal verbitterd worden (...) en strijden tegen de Koning van het Noorden.*

207 Antiochus III doet grote overwinningen, Dan 11:12,13. *"De koning van het Zuiden zal wederkeren."*

204 Ptolemeüs V Epífanes van Egypte wordt kroonprins, 6 j. oud, als zijn vader sterft, 5 jaar lang.
Afvallige Joden voegen zich bij Antiochus van Syrië, Dan 11:14. *"De scheurmakers uws volks zullen verheven worden."*

198 Antiochus strijdt tegen Egypte, Dan 11:15; Israël wordt overwonnen, Dan. 11:16. *"Hij zal ook staan in het land des sieraads."* (Ezech. 20:6: het sieraad van alle landen)

197 **JUDA KOMT ONDER GEZAG VAN DE SYRIËRS**

195 Antiochus de Grote sluit vrede met Egypte
193 Antiochus de Grote geeft zijn dochter aan Ptolemeüs V van Egypte, Dan. 11:17
191 Antiochus stuurt een vloot naar Griekenland en omliggende landen, Dan. 11:18.
"maar een Romeins overste verslaat hem", vers 18a. Antiochus de Grote wordt bestreden door Publius Cornelius Scipio Africanus.
188 "Een overste", uit Rome dwingt Antiochus de Grote tot vredesonderhandelingen, vers 18b.
187 Antiochus de Grote wordt 3 juli 187 vermoord.
Seleucus IV Filipator volgt hem op.
Een wreedaard en belasting afperser, Dan. 11:19, 20
180 Ptolemeüs VI Filometor, 6 j. oud volgt zijn vader op in Egypte

Antiochus IV Epifanus

175 1 Seleucus IV Filipator sterft 2 sept. Antiochus IV Epifanus wordt koning in Syrië, Dan. 11:21. *"Daarna zal er een verachte in zijn staat opstaan."*

Daniëls profetie in vers 21 t/m 29 vonden plaats tussen Antiochus IV Epifanus en Ptolemeüs VI Filometor. Hij wordt genoemd 'de vorst des verbonds', vers 22 nl. een onderling contract tussen die twee koningen.

Antiochus IV Epifanus beschouwde zich als een zoon van Zeus, een Goddelijk koning, Dan. 11:36. (Hij was in zijn zelfverheffing en in zijn tempelontheiliging een type van de Antichrist. Ook betreffende de duur van zijn tempelontheiliging, 1260/1290 dagen/jaren.)

172 4 Menelaös koopt het Hogepriesterambt van Antiochus (in de plaats van Jason) hij blijft 10 jaar een afvallig bewind voeren, vanuit Jeruzalem.
171 5 Op de 6^{e} dag van de 6^{e} maand wordt een (godvruchtig) hogepriester Onias III gedood.
170 6 Antiochus IV richt te Jeruzalem verwoestingen aan
169 7 Antiochus IV trekt voor de 3^{e} keer naar Egypte om afspraken te maken, Dan. 11:23
168 8 Antiochus IV gaat voor de 4^{e} keer naar Egypte, wordt door de Romein Attilius

verslagen, vers 29, 30. Hij stuurt Apollonius naar Jeruzalem die de stad verwoest.
Hij bouwt op 15 Chisleu een afgodsaltaar, in de tempel, 'de gruwel der verwoesting', Dan. 11:31. Het heidens altaar wordt ingewijd op de 25e van 9e maand
Vervolgingen breken overal los, Dan 11:31-39

167 9 De dappere Mathias en zijn 7 zonen vatten de wapens op, Dan 11:34

166 10 Judas de Makkabeeër overwint Lysias de Syrische legeroverste.
Antiochus IV houdt een veldtocht naar het oosten, Dan 11:40-45

7E HOOFDTIJDPERK: VAN DE HEROPENING VAN DE TEMPEL TOT DE VERWOESTING VAN JERUZALEM

165 11 Judas de Makkabeeër herovert Jeruzalem; herstelt de tempeldienst op de 25e van 9e maand, kort na het Loofhuttenfeest

Antióchus IV strijdt tegen Phrates, koning van de Parten, die op de oostgrens van Syrië aanviel, vers 44. De Romeinen vallen hem vanuit het Noorden aan, Dan. 11:44 'geruchten vanuit het Noorden'.
Antióchus IV sterft in de strijd tegen de Parten, aan 't eind van 't jaar: en hij zal tot zijn einde komen', Dan 11:45.
Joséfus schrijft in het 149e jaar (van de Seleudische jaarrekening), J. Hist. XII. 14.

De dagen van de tempelverontreiniging worden in Daniël 12:11, 12 genoemd: 1260, 1290, 1335 dagen. Het zou als volgt berekend kunnen worden, hoewel nog geen eenstemmigheid onder wetenschappers is bereikt:

Vanaf verovering Jeruzalem door Apollonius	
Tot het oprichten van de afgod	180 dagen
De tempel precies 3 jaar gesloten	1080
	1260
Tempelreiniging duurde 30 dagen	30
	1290
Verdere verovering door Judas tot dood Antiochus	45
Totaal	1335 dagen

De Joden stellen het Feest van de Tempelvernieuwing in.

De historie na de dood van Antiochus IV Epifanus werd niet meer door Daniël geprofeteerd. De boeken van de Makkabeeën geven voldoende informatie.

164 De jonge Antiochus V Eupator wordt koning over Syrië;

Filippus wordt aangesteld als zijn Rijksbestuurder, Lysias wordt zijn legeroverste.

163 Judas de Makkabeeër voert oorlog met Lysias, een regent van Antiochus V te Antiochië. Antiochus V komt te hulp en belegert de Tempel.
Van okt. 163-okt 162 Sabbatjaar, Joséfus J. Hist.XII. 14 en 1 Makk 6:49

Judas

162 Filippus laat zich tot koning uitroepen over Syrië, Antiochus V moet het beleg opbreken.
Lysias raadt de koning aan om vrede te sluiten met de Joden, omdat ze hun wetten toch niet zullen prijsgeven. Antiochus V laat door een oorlogsgezant aan Judas de Makkabeeër weten dat hij hen **vrede wil geven om volgens hun wetten te leven.**
Antiochus voert de goddeloze Hogepriester Menelaüs mee naar Antiochië en laat hem op raad van Lysias onthoofden. Lysias raadde dit de koning aan omdat hij (die Hogepriester) de oorzaak was dat de Joden hun Godsdienst verlaten hadden waardoor alle onheilen waren ontstaan en de Joden in het vervolg rustig zouden blijven.

161 Alkimos niet uit de Hogepriesterlijke stam maar wel uit de stam van Aäron, wordt hogepriester. Antiochus V Eupator wordt vermoord

Jonathan

160 1 Bachides doodt Judas Makkabeeër, mei.
Jonathan de Makkabeeër volgt hem op; hij was 17/18 jaar oud

152 9 Jonathan de Makkabeeër wordt hogepriester, okt. 152; zoon van Mathias.
uit de priesterklasse van Jójarib, uit het geslacht van Ithamar, de zoon van Aäron, 1 Kron. 24:6,7. 1 Makkabeeën. 10 van zijn nakomelingen zijn hogepriester geweest.

Simon de Makkabeeër

142 1 Jonathan de Makkabeeër door Tryfon vermoord, zijn broer Simon Maccabeüs volgt hem op die benoemd wordt tot HOGEPRIESTER en vorst, (overheidspersoon, Jer. 36:12, géén koning).

141 2 Simon Maccabeüs bevrijdt Jeruzalem, juni. **Juda wordt ONAFHANKELIJK,** zie 1 Makk. 13:41; de Joden dragen geen schatting meer af aan Syrië.

135 8,1 Simon Maccabeüs door zijn schoonzoon vermoord, maart. 135/134 Sabbatjaar, Jos. Joodse Oorl. H. 2. Nr. 9
Zijn zoon Johannes Hyrkánus I volgt hem op, hogepriester en koning

Johannes Hyrkanus I

2

104 1 Johannes Hyrkánus sterft; 31 j. geregeerd, (Jos. J. Hist. 13^{e} B)
zijn zoon Aristobúlus vermoordt zijn moeder en broer en regeert 1 jaar, okt./nov. Hij neemt als 1ste van de Hasmoneeën (dynastie der Makkabeeën) de titel KONING aan

103 1 Alexander Janneüs volgt zijn broer Johannes Hyrkánus I op, hij regeert 27 j. (Jos. J. Hist. 13B. 23h. nr. 563)

Alexander Janneüs

102 2 Onder Alexander Janneüs wordt Juda uitgebreid, zo groot als ten tijde van

David.

77 27 Alexander Janneüs sterft, zijn weduwe Alexandra volgt hem op, ze maakt haar oudste zoon Johannes Hyrkánus II hogepriester

Alexandra

76 1

68 9 Alexandra sterft, 68/67 reg. 9 j.; haar zoon Johannes Hyrkánus II volgt haar op, slechts 3 maanden, in het 3e j. van de 177e Olympiade. (Griekse datering)
Haar zoon Aristobúlus II verdrijft Johannes Hyrkánus en wordt *hogepriester en koning*, 4,5 j. Een priester-koning is uniek.

Aristobúlus II

67 1

66 2

Pompéjus, een Romeins legeroverste neemt de plaats in van een Romein Lukullus en begint de veldtochten tegen Parthië, Armenië, Syrië en maakt dat gebied tot een Romeinse provincie.
Het 3e wereldrijk op aarde eindigt, het 4e begint, Dan 7:7

65 3

64 4 Burgeroorlog in Juda.

63 5 Pompéjus verovert Juda en belegert Jeruzalem, ruim 3 maanden,
(Joséfus Joodse Oudh 14e boek, 8e hfd, nr 577)
Pompéjus neemt Jeruzalem in op de vastendag, in de 3e maand, [waarsch gerekend naar de Olympiade] Joséfus, Joodse Hist. 14e boek 28e hfd nr 625.)
De grote Verzoendag, okt. Hij richt grote verwoestingen aan in stad en tempel.
Johannes Hyrkánus II wordt hogepriester met goedkeuring van Pompéjus en bestuurt 14 jaar.
Op 23 sept. 63 wordt de latere keizer Augustus geboren.

Hyrkanus II

62 1 Johannes Hyrkánus II, hogepriester wordt aangesteld als vorst, geen koning.
(Jos. 20e boek, hfd. 8.
Staat onder invloed van Antipater, vader van Herodus, procurator van Juda,

46-43

44 19 Julius Caesar de 1ste keizer van Rome wordt vermoordt, 15 maart 44 v. Chr.
Gajus Octavianus later keizer Augustus, is erfgenaam. Burgeroorlog in Rome. Octavianus regeert nog 14 jaar samen met Antónius. (tot 1 aug. sept. 30 v. Chr.)

39 24 De Parten trekken naar Jeruzalem. Strijden tegen Fasaël en zijn broer Herodus, rond het Pinksterfeest; (Joséfus, Joodse Hist. 14e boek 24 hfd nr 607).
Parters nemen Johannes Hyrkánus II gevangen en maken Antígonus zijn neef en de laatste van de Makkabeeën dynastie, koning.

Herodus vlucht naar Rome. (Herodus was gehuwd met Mariamne, kleindochter van Johannes Hyrkánus II.)
De Romeinse Senaat verklaart Herodes tot koning van Juda in de 184e Olympiade (Fl. Jos. J. Hist. 14e boek 26e hfd nr 612).

Antígonus

38 1,2 Herodus legert zich in de winter te Jericho;
Hij verdrijft de rovers en begint de oorlog tegen Antígonus; 2 jaar wordt fel gevochten.

37 2,3 **Vanaf okt 37 tot okt 36 een Sabbatjaar**, (Joséfus, Joodse.Hist.15e boek 1e hf. Nr. 629).

Dit jaar ligt vast in de reeks sabbatjaren en is derhalve een vast punt voor de Chronologie

36 3,4 Herodus belegert Jeruzalem, 3 jaar nadat hij te Rome tot koning verklaard was, (Joséfus, Joodse Hist. 14e b, 27e h, nr 622)
Na 3 mnd. belegering neemt Herodus Jeruzalem in, in de 3e maand van de 185e Olympiade; op de vastendag, juist toen Pompéjus de stad **27 jaar tevoren ook innam**, (Jos. J. Hist. 28e h. nr 625). Echter, Joséfus schrijft in J.H. 20e boek, nr. 862: 107 jaar vóór de verwoesting van de tempel.

Antígonus wordt enkele maanden later onthoofd. De dynastie van de Hasmoneeën (Makkabeeën) **verloor de heerschappij na 126 jaar** geregeerd te hebben, Jos. 14e boek, 28e hfd, nr 627, zie bij jaar 162 v.Chr.

Herodus

35 1 Herodus regeerde 34 jaar **na** de onthoofding van Antígonus, J.Oorl. I b.21h.

31 5 In het 7e jaar van Herodus gedurende de oorlog tussen Octavianus
(later Augustus en Antígonus was er een grote aardbeving in Juda, in de lente, (Jos. Joodse Oorlog, 14e hfd. Nr. 780.
Octavianus wint de zeeslag bij Actium, 2 sept. 31 v. Chr. en wordt later keizer van Rome 'In het 7e jaar van Herodus', J.Hist. 15e boek, 7e hfd. Nr 644.
Herodus bedoelt wellicht 7 jaar nadat Herodus in Juda kwam en de oorlog begon.